

1
11 3 26

**OCTA
VII HORA**

TIANI rerum Medicarum **LIB. Quatuor.**

- I. Logicus, De curationibus omnium ferme morborum corporis humani, ad Euporistum. 1
- II. De Acutis & Chronicis passionibus, ad eundem. 11
- III. Gynecia, De Mulierum accidentibus, & curis eorumdem, ad Victoriā. 72
- III. De Physica scientia, Experimentorum liber, ad Eusebium filium. 80

¶ Per Heremānum Comitem a Neūenar, integro candori nuper restitutus Autor.

**ALB V.
CASIS CHIR**

URGICORVM omniū Primarij, **LIB. tres.**

- I. De Cauterio cum igne, & medicinis acutis per singula corporis humani membra. Cum Instrumentorum delimitatione. 119
- II. De Sectione & Perforatione, Phlebotomia, & Ventosis. De Vulneribus, & extractione sagittarū, & ceteris similibus. Cum formis Instrumentorū. 149
- III. De restauratione & curatione dislocationis membrorum. Cum typis item Instrumentorum. 177

✦ Cum gratia & Priuilegio Cæs. Maiestatis ad Quinquennium.

¶ ARGENT. apud Ioannem Schottum M. D. XXXII.

R. 79489

77400 11613

Reuerendiss. in CHRISTO Patri ac domino, domi-
no Heremanno, sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archi-
episcopo, sacri Romani Imperij per Italiam Ar-
chicancellario, Principi Electori, Vuest-
phaliæ, & Angariæ Duci, Lega-
toꝝ nato. &c, domino
meo gratiosissimo

Audio, reuerendissime domine, tuam amplitudinem, quicquid tem-
poris a grauisimis Coloniensis dioceseos curis suffurari possit, Medi-
cinæ cognitioni libenter impendere solere. Quod quidem studij genus,
ut patruus meus Heremannus Comes a Neuenare, clarissimus sane
uir, pro sua uirili promoueret, aliquot eius artis autores, undecūqꝫ sum-
ma cura collegerat, quos a mendis repurgatos in lucem studiosis emit-
teret. Ex quibus & hunc OCTAVIUM HORATIA-
NUM innumeris mendis scatentem, diligenter emaculat, T. A. abso-
lutum opus consecraturus, ni partim isti operæ imperfectæ adhuc, par-
tim T. celsitudinis negocijs Augustæ Vindellicorum ante diem immor-
tuus esset. Nihilominus ut intelligeret T. D. quam studiose in hoc Scri-
ptore esset aduigilatum, uolui ego T. A. pro Patruo meo eundem Scri-
ptorem, utcūqꝫ purgatum, dedicare. Quem spero pergratum futurum:
cum quod ad palatum faciet: tum quod est e corrupto fere in integrum
restitutus. De ipsius uero uita quum nihil certū, nobis saltē, constet, sty-
lus tamen Africanum indicat. Tractat autem omnia fere argumenta,
titulisqꝫ Librorum iisdem quasi utitur quibus Aurelianus alter. Præ-
ceptorem habuit Vindicianum, qui archiaterus fuit Imp. Valentinia-
ni, quemadmodum lib. 2. ad Eusebium filium testatur. Ego R. D. cum
ingenij uires ætate & iudicio mihi creuerint, mea (quod aiunt) Miner-
ua, partum opus offeram. Dominus interim seruet nobis T. A. diu in-
columem, cui me uelim quamcommendatissimum. Datum Bedbur-
gij, Anno Domini M. D. XXXI. Pridie natiuita-
tis Ioannis Baptistæ.

Infra fol.
sa. b.

Reuerendissimæ P. T.

deuotus,

Heremannus ex Comi-
tibus de Neuenare.

I N D E X Capitulum & earū rerū quæ scitu digniora.	De Conceptione 77	Hygæ opatio mirabilis 24 c
A	Ad Conceptionē 84. 100 c	I C T Ericiæ descriptio & cura 57
A B O R T I V I	Ad Cordis dolorem 91 a	De Igne sacro 12
De Acoris 4	Ad Cordis formidinē 91 a	Ad Ignem sacrum 99 a
Acopum Dyacillum 86 c	Corporis humani partitio, & obseruatio 91 b	Delliaciis 39
De Alopetiosis 5	D	Venon Infirmis 09 d
Ad Alopetias 102 d	D E N T I U M curaciones 14	Ad Interanea & febres 100 c
Annū quatuor tēpora 92 d	Ad Dentium dolorem 100 c	Ad Intestinorū dolorē 91 b
Ano accidentia 25	Ad Dēitionē infantū 102 d	Ad Intestini exitum 96 d
Antidorū Dyarobum ad pectoris, stomachi, iecoris, splenis, & omnium interaneorum dolorem 85 b	De Diaphoreticis 42	Ad Iocinoris dolorem 97 a
Antidorū ad digestionem, prouocationem urinæ, & colum. ibi.	Dyamoron Sebasti 86 c	Delschiadicis 69
Antidotū ad omnes dolores interaneorum 86 c	Dyamoron simplex 80.	L
De Apoplecticis 38	Dyacetrium 87 b	L A B I A crepitantia 14
De Apum, ceterorūq; animalū percussibus 33	Dyatherpillū acopum 87 b	Lapidis in uelica generatio. 105 b
Et turpibus ac latentibus receptis. 100.	Dyaltheæ compositio, & uirtus. 89 b	Ad Lateris dolorem 91 a, & 96 c
De Artriticis 69. 75	Dyarobum ad pectoris dolorem. 85 b	De Lethargicis 34
De Atrophia 15	De Dysentericis 64	Linguae natura 102 d
Ad Auriculæ dolorem 91 b	Ad Dysentericos 86 d. & seq. 90 d. 97 a. 100 c	Liquaminis confectio 102 d
Aurium caussationes 7	Vt infirmus Dormiat 946 c	Ad Luem pondō 85 a
Ad Auriginem 98 d	E	De Lumbricis 63
Et Auriginosos 91 a	E L E P H A N T I O S I 29	Ad Lumbricos 84 d. 87 a. 90 c. 95 b
Ad Anrium dolores 88 c, 91 b	De Empyicis 54	De Luxationibus 30
C	De Epaticis 56	Ad Luxatum 98 c
Caliginis remedia 100 c	Ad Epar 90 c. 91 a. 96 c	M
Capillorum infectiones 2	Epilepsiæ causa 112 c	M A M M I L L A R U M post partum dolor 72
Et ut nigrescant 87 a	De Epilepticis 46	Ad Māmillarū dolorē 95 a
Capilli ut crescant 3. 87 a	Contra Epilepsiam 81 c	De Matricis prouocatione 73
Ad Capillorum defectionem ex ægritudine 4	Vt Escam contineas 97 a	De Matricis inflatione 74
Ad Capillos cadentes 3	F	De Matricis hemorrhoiā 79
Capitis querelæ 44. & seq.	F A V C I U M uitia 35	De Matricis uulneribus 100.
Ad Capitis dolorem 81 b, & 91 b	De Febris 32	Ad Matricem, & menstruosæ prouocationē 83 b. 84 d
Ad Calculum 90. 91 a. 100 d, & seq.	Ad Febrē medullarē 100. d	Medicinæ partitio 101 b
De Carbunculis 18	De Furunculis 8	De Melancholicis 49
De Cardiacis 42	Ad Furunculos 99 a	De Menomenis 100.
De Catarro 50. & seq.	G	Ad Morbū regiū 101 b. 113 a
Cerebri natura 109 a	G E N I C U L O R Ū dolor 98 c	Ad Morsum serpentis 91 b
De Cholera 43	De Gonorrhia 80	N
Cibi & potus distributio, & operatio 111 a b	H	N A R I V M morbi 15
De Colicis 36	H E M I G R A N E A curatio. 91 b. 102 d	Nariū fluxus sanguinis 100.
Ad Coli dolorem 101 b. 90 d. 94 d	Ad Hemitrytum. 85 a. 98 c d	Ad Nauseam 97 a
	Hemorrhoiā matricis 79	De Neureticis 64
	Ad Hemorrhoides. 86 d. 99 a	O
	De Herniosis 35	O C V L O R Ū causæ 10
	Hominis in utero figuratio, & crementum 107 a b	Ad Oculos equi 102 c
	Hordiolum oculi 91 a	Oleum bonū, & nigrū, item suauissimum 102 c
	Ad Hyrcosos 97 a	Oris uitia 15
	De Hydropicis 66	Oscitatio 112 d
	Hydropis generatio 113 b	P
	Ad Hydropem 88 c d	P A N N I C U L I cura 98 d
	De Hydrophorbicis 18	

de Papulis 16	Stenutatio 112 d	Cauterizatio in hemigranea antiqua 115
de Paralicis 49	Stomachi uaria accidentia. 19. & seq.	Cauterizatio in dolore Auriū 114
de Paronichis 28. 95 a	Ad Stomachi inflationem folio 95 a	Cauterizatio in Tortura 100.
de Parotidis 7	Stomachi confortatiū ibi. antiqua 117	Cauterizatio in Apoplexia 117
Partuum diuersus conceptus 110 c d	Ad Stomachum 100 c	Cauterizatio in Obluioe 100.
Palsi confectio 102 d	De Strophicis 39	Cauterizatio in Paralisi & mollificatione 100.
Vt pauore equo tollas 102 c	Ad Susprium 95 b	Cauterizatio in Epilepsia 100.
Ad Pediculosos 4	De Synanchicis 17	Cauterizatio in Melancholia 116
de Peripleumoniaciis 103 a	De Syntexi 55	Cauterizatio in aqua descendente ad Oculum 100.
De Pernionibus 27	T	Cauterizatio in Lachrymis antiquis 117
Ad Perniones 84 d	T A L O R U M tumor quem admodū sedetur 93 c	Cauterizatio in Nafte 100.
Philosophiani medicamentū mirabile 87 b	Tactus quid sit 109 a	Cauterizatio in mollificatione Palpebræ 100.
De Phreneticis 33	De Testiū indignatione 24	Cauterizatio in uulneribus oculi 100.
De Phthisicis 52	Ad Tibiarū uulnera 98 c	Cauterizatio in fistula lachrymali 119
Ne Pili oculorum canescant. 98 c	Ad Tineas capitis 99 a	Cauterizatio in fistulis Labiorum 120
Pili ne nascantur 102 b	Trocisci Musæ 89 b	Cauterizatio in fistulis Oris 100.
De Pleureticis 35	Ad Tussim 94 c	Cauterizatio in Gingiuis, & Dentibus mollificatis 111
De Podagricis 69	V	Cauterizatio in dolore Dentium. 100.
Ad Profluuium 90 c	V E N T R I S dolor quomodo sedetur 99 a. 98 c	Cauterizatio in raucedine Vocis, & constrictione anhelitus. 100.
De Pruritu & Scabie 28	Ad Ventris fluxum 97 a	Cauterizatio in ægritudine Pulmonis & tussi 100.
Purgatio Fœminarū 109 b	Contra Ventris obstipationem. 91 b	Cauterizatio in Tiullico in dislocatione humeri 113
R	Ad Ventris solutionē ibi. 91 b	Cauterizatio Stomachi 100.
R A G A D I A E Pedū, uel Digitorum 27	De Veretri. i. naturæ uitij 24	Cauterizatio Epatis frigiditatis. 114
De Renum uitij 68	De Vesicæ uitij 68	Cauterizatio apostematis Epatis. 115
Ad Renum dolorem 97 a, & 100 c	Ad Vesicæ dolorē 81 a. 90 c	Cauterizatio in Pleuresi 100.
De Reumatis fluxu 79	Ad Vinosos 98 d. & seq.	Cauterizatio in Splenis 116
Ad Rigorem 102 c	Vt Vinū bonum fiat 102 c	Cauterizatio in Hydropisi. 100.
S	Vocis natura 109 a	Cauterizatio Pedū, & Crurum. 100.
S A C C O M E L L I S confectio. 86 d	De Vulneribus uarijs ex causis infixis 19	Cauterizatio in solutione Ventris. 117
de Sanguinis effusione per uaria membra 55	De Vulneribus ex se nascentibus. 21	Cauterizatio Hemorrhoidarum. 100.
Ad Sanguinis uomitū 86 d	Ad Vulnera pedum 99 a	Cauterizatio althelul post abscissionem eorum 100.
Ad Sanguinis fluxum e naribus. 90 d	Ad Vrinæ difficultatē 87	Cauterizatio in Ano 118
de Satiriasi 41	De Vitione 17	
Ad Scabiem equorū 102 c	F I N I S.	
de Scotomaticis 47	Capita Partis Primæ Albucalis.	
Semen quod sit, & unde nascatur 102 d. & seq. 109 b	De iuuamēto & nocumēto Cauterij, & quibus complexionibus conueniat, & quo tpe: et si cū ferro, uel auro. fol. 119	
Serpentum fuga 49 b	Cauterizatio Capitis in commissura coronali 111	
Singultus 113 b	Caterizatio capitis in dolore rotius capitis 112	
Ad Siticulosos 98 d. 99 b	Cauterizatio in hemigranea, tam cum medicina adustiuā, quam cum ferro 100.	
Ad Solutionem membrorum. 99 a		
Ad Somnum 98 d. 99 b		
Spasmus 113 a		
de Spasmiis 40		
Ad Spasmm cordis 95 a		
De Splenicis 58. 96 d		
Ad Splenem 90 c		

Cauterizatio Renum 118	tium in Oculo cum acu 161	corū sectione & cura 182
Cauterizatio Vesicæ eo.	De cura Alxatrati, quæ acci- dit in Palpebra superiori 162	De sectione Apostematū quæ accidit in cute Capitis 185
Cauterizatio Matricis eo.	De cura alxatrati quæ fit in Palpebra inferiori, & est ru- gatio, uel contractio sursum ad dextrū & sinistrum eo.	De sectione Strofularum in Collo. 185
Cauterizatio Anchæ in dis- locatione 139	De adherentia Palpebræ ocu- li cum coniunctiua, aut cornæ. 163	De sectione Epiglottis ab apo- stematē intra guttur acci- dente. 187
Cauterizatio in Sciatica eo.	De incisione unguis & emi- nentia carnis Lachryma- rum. eo.	De sectione herniæ Gutturis 188
De cauterizatione in dolore Dorsi. 142	De incisione uulvæ & emi- nentia carnis Lachryma- rum. eo.	De sectione super species No- dorum. eo.
Cauterizatio in inceptione Gibbositas. eo.	De incisione Alguardenigi, & carne nata in oculo 165	De formis Instrumentorū pro sectione & perforatione 189
Cauterizatio in Podagra, & doloribus Iuncturā 143	De collectione Sebel ex O- culo. eo.	De cura Mammillarum homi- num quæ mammillis mu- lierum assimilantur 194
Cauterizatio in Rupturis 144	De reductione Arissati ad Nasum. 166	De perforatione Apostematis quod accidit sub Titillio 191
Cauterizatio in dolorib. pro- pter casum a percussione 145	De reductione eminentiæ Oculi. 167	De sectione Apostematis quod accidit propter arteriam & uenam. eo.
Cauterizatio in Lepra eo.	De incisione uulvæ Tunicæ eo.	De Apostemate quod accidit ex torsione Neruorum 194
Cauterizatio in Stupore 146	De curatione Alcomnati 168	De sectione Apostematis quod accidit in Ventre 195
Cauterizatio in Albaris eo.	De cura aquæ quæ descendit in oculo, uel cataracte eo.	De cura eminentiæ Umbili, eo.
Cauterizatio in Cancro eo.	De cura carnis natæ in Na- so. 170	De cura Canceri 196
Cauterizat. in Adubelati eo.	De cura Thelul Nasī 171	De cura Hydropisis 197
Cauterizatio in malo corro- dente. 147	De futura Nasi & labij, & auris. eo.	De cura infantū qui nascun- tur locis Vrinæ eorum non perforatis. 198
Cauterizatio in Clauis & Verrucis. eo.	De extractione Nodorum Labiorum 172	De Albather quæ accidit in præputio & capite uirgæ, & corruptione, nigredine, & adherentia 199
Cauterizatio in Tremore 148	De incisione carnis natæ su- per Gingiuam eo.	De mundificatione infantū, & curatione ex errore eis ac- cidente in circūcidendo 200
Cauterizatio Albathir eo.	De racione Dentium cum ferro. eo.	De extractione urinæ reten- tæ in uesica 201
Cauterizatio in fluxu sangui- nis ex arteria i uulnere eo.	De extractione doloris Den- tium. 173	De qualitate clisterizationis ue- sicæ cum dephsydra 202
Capita Partis Se- cundæ Albucasis.	De eradicatione Dentium, & extractione ossium mandi- bularum fractarum 174	De extractione lapidis ue- sicæ. 203
De curatione Aquæ quæ ag- gregat in capitis puerorū 150	De seratura Dentium eminen- tium super alios 176	De extractione lapidis muli- erum. 206
De incisione Arteriā quæ sunt post Aures 151	De retatione Dentium cum filis auri eo.	De sectione super herniam aquosam. 207
De extractione arteriarū quæ sunt in Temporibus 152	De incisione ligamenti quod accidit sub Lingua, & pro- hibet loquelam 177	De cura Ramicis carnosæ 209
De cura cūsus lachrymarum acutarum assiduarum ab Oculis. 153	De extractione ranulæ quæ fit sub Lingua 178	De cura Ramicis quæ est cū uite. 210
De cura lachrymarum acuta- rum, & cataractarū ad oculo- los, ex interiorib. capitis 154	De curatione apostematis du- arum Amigdalorum eo.	De cura Ramicis intestinalis eo.
De cura eius quod cadit in Aurem. 155	De incisione Vuulvæ aposte- matæ. 179	De Ramice uentosa 211
De cura opilationis acciden- tis Auri 157	De extractione spinarum & ossium de Gula 181	De disrptione quæ fit in In- guinibus eo.
De cura Althelil Palpebra- rum. 158	De extractione Sanguisugæ 182	De mollificatione cutis Te- sticulorum eo.
De cura Grandinum Palpe- brarum oculi eo.	De apertione Apostematū &	De Castratione 212
De cura Axirynth. i. grossitu- dinis Palpebrarum 159		
De modis Ataxmir Oculi. i. cū palpebra mollificat oculi, unde fit ut rugetur sicut non debet 160		
De eleuatione pilorū pungen-		

De cura Hermafrodisiæ duo- rum modorum. 211	tu intestini, & exitura eo- rum. 214	Brachij. 297
De incisione Tentiginis, & car- nis eminentis in uuluis mu- lierum 214	De cura Azulen & Fistula- rum. 218	De restauratiōe fracturarum Manus 298
De cura Alratice, quæ est uul- ua mulieris non perfora- ta. eo.	De incisione extremitatū, & Serratura ossium 244	De restauratiōe fracturæ Coxæ 299
De cura Hemorrhoidarum a- thelil & bothor in uuluis mulierum 215	De cura Sinuum, & qualita- te clisterizationis cum me- dicinis 247	De restauratiōe fracturæ Ro- tulæ genu 300
De perforatiōe exituræ quæ accidit in matrice eo.	De cura Panarij & unguis attritæ, & incisione digiti ad- diti, & sectione 249	De restauratiōe fracturæ Cruris 301
Doctrinæ Obstetricum qua- liter medicetur. embriones uiui, secundū figuram non naturalem egressi 216	De incisione Vitium 250	De restauratiōe fracturæ ossi- um Pedis & Digitorū eo.
Exitus Embrionis super pe- des. 217	De extractione Venæ cru- ris. 251	De fractura Vulvæ mulie- ris, & ossis pectinis, & uir- gæ uiri 302
Exitus foetus super genua & manus 218	De sectione super Vermes ge- neratos sub cute, & dicitur ægritudo bouina 253	De restauratiōe fracturæ ossi- um, quando est cum uul- nere 303
Exitus foetus latitudinaliter pendens ex manibus eo.	De sectione super ægritudi- nem Nasir eo.	De curatione Nodationis in uestigio fracturæ 304
Exitus foetus super collū ex- pansis manibus, & facies eius ad dorsum matris suæ. eo.	De extractione Sagittarū 254	De curatione quando restau- ratur, & remanet membrū post illud subtile non secū- dum naturam suam eo.
Exitus foetus super latus eo.	De Phlebotomia uenarū 259	De curatione ossium fracto- rum, quando restaurantur tortuose 306
Exitus Geminorum, aut foe- tum multorum 219	De Ventosatiōe, & qualitate usus eius 270	De fermōe in Dislocatione eo.
De extractione foetus mor- tui. 219	De suspensione Sanguisu- garum. 275	De cura dislocationis Mandi- bulæ inferioris 307
De formis Instrumentorum necessariorum in extracti- one foetus. 221	Capita Partis Ter- tiæ Albucasis.	De reductione dislocationis Furculæ, & extremitatis humeri eo.
De extractione Secūdinæ 224	Sermo uniuersalis de restau- ratione, & dislocatione, & curatione torsionis, & si- milibus 277	De reductione dislocationis Humeri 308
De curatione Ani non per- forati. 225	De summis & collectiōibus, & esse fracturæ ossium, ex eis quarum præmissio ne- cessaria est eo.	De restauratiōe dislocatio- nis Cubiti 310
De curatione Fistularum quæ accidunt in inferiori par- te. eo.	De fractura accidente in ca- pite. 283	De curatione dislocationis Almahalem 311
De futura Hemorrhoidarum, ex quibus currit sanguis ex incisione earū: & cura fissu- rarum. 223	De restauratiōe Nasi, quæ dō frangitur 289	De curatione dislocationis Digitorum 312
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe Mandibu- læ inferioris, quando dis- rumpitur 290	De curatione dislocationis Spondilium dorsi eo.
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe Furculæ, quando frangitur eo.	De curatione Anchæ dislo- catæ 314
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe fracturæ Spatulæ 292	De curatione dislocationis Genu. 317
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe fracturæ Pectoris 293	De curatione dislocationis Calcanei eo.
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe Costarum, quando franguntur eo.	De dislocatione Digitorum pedis: & cura 318
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe fracturæ Spondilium dorsi et colli 294	De speciebus dislocationis cum uulnere uel fractu- ra. eo.
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe Anchæ 295	
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe fracturæ Adiutorij eo.	
De curatione Almefemir in- uerforum, & non inuerso- rum: & althelil-siccorum & formicæ. 229	De restauratiōe fracturæ	

Capita Libri PRIM I, qui
LOGICVS dicitur.

De infectionibus Capillorum	2
De Capillis cadentibus	3
De cremento Capillorum	eo.
Ad defectionem Capillorū, quibus ægritudine pro- lixa carere sæpe contingit.	2
De Pediculosis	eo.
De Acoris	eo.
De Alopetiosis	5
De Aurium caussatione	7
De Parotidis	eo.
De Furunculis	8
De Oculorum caussis	10
De Narium morbis	13
De fluxu sanguinis Narium	eo.
De Labijs crepantibus	12
De Dentium curationibus	eo.
De uitijs Faucium, uel Oris	15
De Papulis minutis ubiq; nascentibus	16
De Vstione calida, uel ignis	17
De Carbunculis	18
De Vulneribus uarijs casibus infixis	19
De Vuulneribus ex se nascentibus	21
De Igne sacro	22
De Apum percussibus, uel scorpionum, cæterorum q; serpentum.	23
De turpibus Receptis & latentibus	eo.
De Testium indignatione	22
De Veretri, hoc est, naturæ uitijs	eo.
De Herniosis	25
De diuersis uitijs in Ano nascentibus, uel Syringis, hoc est, Fistulis	eo.
De Pernionibus	27
De Ragadijs pedum, uel digitorum	eo.
De Paronichijs	28
De Pruritu, uel Scabie totius corporis, uel uarijs ma- culis in corpore.	eo.
De Elephantiosis	29
De Luxationibus.	30

OPERIS P R A E F A T I O.

COCTAVIUS HORATIANVS
Medicus, E V P O R I S T O.

A

N V P E R R I M E collegę Olympij exhortatione prouocatus, cõ-
feci nõnullos presentan ee libellos, quos uel mediocris fama retinet, sed
græco stylo, quam medendi industriam sermone claro hæc natio publi-
cauit. In his igitur uoluminibus non studium teneo gloriæ, neq; em elo-
quentiæ hic opus est, sed laboris. Quippe quia fragilitas humani cor-
poris remedium efflagitat, & celeris beneficij natura consentiente com-
poni. Non omnis enim ualetudo medendi patitur tarditatem. Quapro-
pter amice charissime, quæ ornatui nostri corporis, uel salutis procuran-
de, custodiendęq; conueniant ordinata remedia, nunc in tuam gratiam
nostro sermone digessi, non sine famæ lucro, ut arbitror. Ipsum enim in
utroq; genere Opus, plures testes habebit quam iudices.

COCTAVI HORATIANI in Primum
Operis sui librum, qui LOGICVS
dicitur, ad E V P O R I S T V M
P R A E F A T I O.

I M E D I C I N A M I N V S E R V D I T I B
ac rustici hominis, natura tantū imbuti, non etiam phi-
losophia occupati essent, leuioribus ægritudinum in-
commodis uexaremur, & faciliora remedia caperentur. Sed hæc uia ab
illis omiſsa est, quibus eloquentię studiosis, scribendi ac disputandi glo-
ria maior fuit. Nam scire uelim, qui fieri possit, ut cum quid rectum, aut
contrarium, quid salubre, aut incõmodum sit, huiusce artis professo-
res inter se dissentiant, diuersorumq; sententijs singuli seruare conentur,
iacietur æger magna tempestate morbi: tunc nostri collegę caterua con-
currit, tunc nos pereuntis admiratio possidet: nec cõmunis nature con-
ditio conuenit, sed tanquã in circo & agone, alius eloquentia, alius dis-
putando, alius destruendo, quisq; inanem gloriam captat. Interea dum
hi inter se luctantur, atq; æger sic casui proprio datus, nonne uidetur na-
tura ipsa rerū hæc dicere, O frustra occupatū mortaliū genus: occiditur
eger, non moritur, et mihi fragilitas imputatur: Sunt infiniti morbi, sed
desunt remedia: Latent in fruticibus uenena, sed non germinant salutis
officia: Absit hoc. Nescio quæ perturbat rerum disputatio, atq; iste lo-
quacitatis uanus amor. Hæc ego salutis mortalium remedia nõ dedi, sed
magna semina, ac frugum, herbarumq; potestates, et quicquid propter
homines genui, hæc dixi. Nõ ut tibi amice, error noster sit charior, quia
de ægrotis certandi studium, & infructuosa uerba deferimus. Hinc est,
q; ego huiusmodi opus aggressus sum, ut facilioribus, potiusq; natu-
ralibus medicemur remedijs: ut disputatione garrula careat Medicina,
q; iactanti oratione miseros & afflictos teneamus: hoc est, euporistis, suc

In medicos ar-
gutulos &
scholasticos.

Cis, tritico, farina, & hordeo, herbisq; uarijs, uel metallis, & similibus caeteris, quibus manifesta remedia natura signauit. Neq; enim quum egrotus quispiam afficitur, adhibendus est Pontus, aut interioris Arabiae ostrea, uel castores, uel reliquae fruges, quas orbis longinquus familiares habet. Ideo Medicinam etiam in uilibus herbis, parens natura disposuit: ut nullo bello, uel tempore medendi desit officium: quum ubiq; posset esse remedium. Hoc igitur uolumine bonam hominis ualitudinem expediui, & ut aiunt, rusticis curationibus firmata, in uulgus exposui. In quo grator est agris Medicina, quam celeritas ac facilitas famulatur officij. Qua de re est nobis de Capite, tanquam *ἡ ἀρχή*, ad reliquam curam corporis descendendum, In quo quanto preciosior est sanitas, tanto est molestior aegritudo. Si quis igitur in sene, & quantulocunq; scientie medico, hanc simplicem curationis uiam, illaboratamq; miratur, nouerit me in utroq; genere facere, quam docere potius elegisse.

¶ De infectionibus CAPILLORVM.

Caput I.

AD DENIGRATIONEM Capillorum. Spumae argenti, terre cimoleg, calcis uiue, sing. semiuncia, trita cum aqua. Identidem conteri facies usq; in pinguedinem mellis, & capillos linies. Linimentum uero cum siccare coeperit, loca fricando discuties, & lauibis ex pusca in qua terram cimoliam tritam commiscueris. Ne autem uisum incurras, procura frequenter, ut quum lauare coeperis, loca ipsa oleo roseo irrigentur. Ferri purgatione, & rasuram plumbi uncias senas, in sextarijs tribus aceti uiscidi coques, ut ad medietatem coctura perueniat. De hac coctione frequenter loca lauabis, et oleo anethino continges. Ciconiarum oua in uas plumbeum adijcies, & agitabis: ex hoc capillos unges. Cum uero linimento siccauerint, ex aqua in qua betae decoctae fuerint tepida, delauabis. Aliud. Capparis radicem confringes, & tribus diebus in lacte infundis asinae: post uero coques molli uapore, usq; in mediam partem, & frequenter loca confrices. Fungos arboris nucis comburi facies, ut carbo fiant: postea uero teras, mixto oleo quoad libuerit. Hoc utaris unguento diurno, ut ulterius albi non nascantur. Betarum rubearum cum radicibus suis libram. i. teras cum ammoniaci salis uncias ii. & admisce olei cedrini uncias. iii. ut coactio siccare non possit: & ueteris. Flauos uero Capillos si facere uelis, lupinos amaros in aqua per dies. xii. infundes: & postea ex hac aqua in balneis caput assidue lauabis. Alumen, quo infectores utuntur, cum aqua conteres, & capillos ex his infundito: quod permanere facies diebus tribus: postea lauabis ex aqua in qua nitrum resolueris. Sane si tibi multum rubri uisi fuerint, ex ea aqua lauabis in qua cimoliam terram resolueris. Si candidare aut uelutis, hyrundinum stercus, cum felle taurino contrita, loca continges frequentius. Sed hac superflue nos ordinare, certissimum est. Caeterum albi

Ne crines albecant.

Ad Capillos flauos.

Abli capilli.

In hunc fere modum de scientia Medicinae Cor. Celsus describit in praefatione operis sui.

prohibendi sunt potius q̄ procurandi. Sane si crispate intedis, Asphodeli radices in uino teris, & ex hoc frequenter infundis.

¶ De CAPILLIS cadentibus. Caput II.

INSTRVAM etiam de Capillis cadentibus, qui aut longa aegritudine, aut abundantia uaporis cadentes, ante senilem aetatem nudare caput consueuerunt. Ordinamus itaq; coactionis genus, quo non solum cadentes retineri, possideriue possint, sed etiam forte qui ceciderint, reparentur. Accipies q̄ plurimas Napas, & in uase fictili claufas incendes: & postea cum oleo conteres, & caput illinies: sane sollicitus, ne frontem tangas, ob tumores emergentes: licet falso tumore terrearis. Melanthion super carbones cum torrueris, teres, & cribrabis, & cum aqua commixto, caput illinies. Hoc & alios innasci faciet q̄ maxime. Si supercilia curare uelis, Ladanum cum uino teri facies, & oleum myrteum admiscebis, & uteris ut pinguisimo linimento. Noces uirides immaturas quassabis, & eas in oleo fremiali infundes, & aluminis humecti tertiam partem, & in uase fictili nouo repones diebus. x. in subdiuali: & post uteris unguento probato Nigrae myrti foliorum uncia. i. gallarum quassatarum unc. ii. similiter in oleo infundis ut supra, & uteris. Hoc etiam supercilijs utile est quod Graeci *επιχρυσια* appellant, Herbam Peristereon cum radicibus suis siccatas teris, & cribras, & oleo commiscebis, et uteris. De experimentis. Adeps ursinus, cum ladano & adiantho subactus, illitusq; capillos effluere non patitur. Et sandaraca cum aceto contrita, idem facit. Capita muscarum cum melle contrita, par beneficium faciunt in continendo capillo, ut capilli etiam post combustionem exeant, si fieri uelis. Ficus folia sicca tundis, & cribrellas, et ex eo pluuere loca confricas, aut cum aqua dulci decocta proderunt. Aleyonij radices combures, & teris similiter, & praeparatis locis asperges. Sed quonia aliquando supercilia, uitio imminentis elephantiae, aut siccitate nimia corporis cadunt, ut in capite saepe contingit, hi sic constringendi erunt. Cedrinum militrum combures, & eius nidoris puluerem colligis. Vnde hoc supercilia tangere debebis.

Ut crines crescant.

Ad Supercilia.

B

Ne Capilli cadant.

Contra Superciliorum casum.

¶ De crementis Capillorum. Caput III.

ALIUD generaliter omnibus ad capillorum crementa. Polytrichi herbae radices pondo duo, flores eius pondo. ii. cedrini olei pondo. i. ii. oua gallinarum. x. olei hispani pondo. xxx. gallarum pondo. iii. Radices herbarum in aqua infundes, Flores uero supradictos in sole siccare facies, Oleum uero utrumq; in uas mundum mittis cum ouis, & caeteris speciebus, & agitas q̄ diu, ueluti calefactum proprium odorem exhalet, & similiter quotidie agitas diebus octo. Postea uteris unguento. Attamen gallico sapone caput lauabis. Aliqui uero consultius agentes, post capitis loturam hac usi sunt unctioe. Olei cedrini pon-

C. do. II. uini libra, ouis. III. Nardini olei pondo, V. commiscebis. His omnibus mixtis, & agitatis.

C Ad defectionem CAPILLORUM, quibus ægritudine proluxa carere saepe contingit. Cap. IIII.

CORIANDRI seminis uncias. II. cymini anatolici uncia. I. herbæ peristerei uncia. I. Omnia infundes in olei myrtei, & uini cretici sextarijs. II. Et post tertium diem molli uapore coques usque dum materia consumatur, et ita uteris. Adipis ursini uncias. II. ueretri asini combusti uncias. II. polytrichi unciam. I. polygoni uncias. IIII. myrtei olei pondo II. Omnia tusa, & cribellata, commisceas, & uteris psilotro. Capillos locis proprijs defugabis, si uespertilionum cerebra lacte muliebri contrita commisceas, & adhibeas. Aut si marrubij succo lac asinae commisceas, & similiter loca contingas. Hoc & tunni piscis fel, ladani lachryma commixtura facit. Et si leporis sanguine recentis loca contingas. Sandaraca, & hyoscyami succo æquis ponderibus mixtis, loca contingas, & capilli cadent, nunquam ulterius exituri. Cicutæ herbæ succum cum aqua diligenter contritum, euulsis ex oculis pilis, adhibeo diebus tribus, & ulterius non nascentur. Cimicis sanguine quæ maxime mulieribus loca contingas. Vespertiliones quæ plures uiuos accipias, & eos in uas cum cedria infundas, quoadiu illo tempore putrescere possint, & ex eo loca contingas quæ a capillis semper immunia esse uolueris. Agrestis urticae semine cum oleo contrito, loca contingas. Pini arboris comas accipies, & cum melle conteres, & repones. Cum uero uti uelle ceperis, loca confricabis.

Ad casum
Capillorum.

C De PEDICULOSIS Caput. IIII.

D STAPHIS Agriæ uncias. II. sandaracæ uncia. I. cum oleo, & aceto postquam contriueris, omne corpus perungendum est. Sic garasteros, & nitrum, & oleum facit. Folia tamarisci in aqua bulliant, & ex ea decoctione fricentur. Et aliud. Postquam capillos abstuleris, aut melle, aut cedria loca contingas. Lupinos amaros in aqua infundes per plenum diem: alia uero sequenti coqui facias, & ex ea decoctione loca frequenter delauabis. Hoc pyretri, & gallarum puluis ex æquo commixtus, in balneis adhibitus, facit. Post hunc uero puluerem, succo betarum loca lauabis. Staphisagriam tundes, & oui album admiscebis, & commixtione loca fricabis.

C De ACORIS. Caput V.

A CORAS, papillas dicimus, quæ per cauernas breuissimas humorum pinguisimum mittunt. Hæ frequenter in capite, uel facie, & ceteris membris emergunt. Quibus & ceteræ papillæ sunt similes, quas Ceriones appellamus. Sed & distant: quæ Ceriones plures cauernas egestionis habent, & humorum multo pinguiorem emittunt: Acora autem unam cauernam habet, & humorum egerit aquatior. Est namque utriusque causa una, uitiorum nascendi necessitas. Quæ cum se plenam monstrauerint, ordine taliter curandæ erunt. Primo purgatione totius corporis uti conueniet: ut origo

Acoræ.

Ceriones.

quæ hæc effecerat, egerat: Purgatione in eadem tali. Scamoniæ, aloë, colocythida æquis ponderibus contritas, succo cauliculorum temperamus, & catapotia in modum erui grani conficimus. De quibus erit nobis plena datio grana. VII. Secundæ. V. & ut se ratio ætatis, & causæ qualitas attulerit. Incipientibus uero causis, etiã sola unguentorum frequenter beneficia suffecerunt. Terra cymolia cum aceto contrita, seu creta argentaria similiter. Sic pompholix cum aceto adhibetur: sic spuma argenti: sic chartæ combustæ cinis cum aceto medebitur. Quibus uero hæc uulneratio obuenerit cum dolore, Primo ex aqua calida fouendi sunt, in qua decocta sint aut rubus, aut sparagi radix, aut saluæ oliua. Hoc & lenticula cocta, & cum melle contrita curare consueuit. Ante tamen lauanda loca erunt succo betarum mixtis fenigreci pollinibus. Pini corticis combusti cinis mixtus cerotario, & oleo roseo adhibetur. Sic et eadem, sic & cerussa, sic & spuma argenti adhibetur in balneis. Certum est namque, in foeminis cauendam esse acetum adhibitionem. Unde magis eis uino omnia medicamenta temperanda erunt. Item nitrum combustum uino stiptico extinguit, & contritum in balneis adhibebis. Similiter & mirobalanum oleo coniungas. Quod apud Apollonium probatum esse cognouimus. Aliud. Olei rosei, uel myrtei unciam mittes in mortarium plumbeum. Accipies etiã pistillum eiusdem metalli, & teris quoadiu oleum pinguescat & nigrescat. Item in aliud mortarium cuiuslibet metalli, mittes spumam argenti libram unam, tantundem ex cerussa, & eorum puluerem combures cum oleo supradicto. Ex hoc omnes acoras ubi fuerint linimento curabis. Hoc medicamentum & in papulis, & in pudendis ragadibus, uel condilomatibus, quæ semper pro loci natura acrioribus medicaminibus commouentur etiam prodest. Apud aliquos hoc genus medicamenti Ricotia appellatur. Aliud Rutatum. Spumam argenti ÷ VIII. rutæ uiridis foliorum ÷ V. olei myrtei ÷ VIII. acori libram unam, misceas omnia contrita diligenter, & loca fricando curabis. Prius succo betarum similiter ut superius, loca lauanda sunt. Cerussæ ÷ III. spumam argenti ÷ II. olei myrtei. IIII. sulphuris uini ÷ I. soluta commisceas, & simili modo uteris non solum hoc capiti, uel quoquo loco emergentibus exanthematibus prodest. Apollonii iudicio comprobatum.

Alias * salicis

Apollonij ex
perimentum.

Ricotia.

C De ALOPETIOSIS. Caput VI.

CONTINGIT dupliciter passio cadentium Capillorum: ut aliquando defectu quodam cadant, & nudando partem capitis turpent: & aliquoties, ut illis ueluti uulnerum horridus plerumque uisus occurrat. Ergo defectus ut prius diximus, quum contigerit, caluiciem facit. At sceditas illa, nexu uulpini uulneris similitudinem quandam exhibet: deinde etiã serpentis squamosi superficiem metitur. Utrumque genus passionis sceditatem exhibet capillorum. Sane hæc passio comparanda est frust

C tibus ex malis succis terræ nascentibus. Hinc caussa aliquando esse poterit, qualitas nutrimenti: & si forte sterilis terra fuerit, fructus cum raritate degenerat: sin uero humor corruptus, etiam fruges degenerant. Ad hanc ergo formam, etiam in Capillorum uitij debemus aduertere. Talis enim erit eorum positio, qualem qualitas ostenderit capitis. Est ergo utriusque accedentibus uitij, manifesta & æqualis origo nascendi, unde simili curatione iuari debebunt, licet diuersa cognomenta sortita sint pro sui accidentis qualitate: ut Alopeticum ex cognomento uulpium, ex serpentium squammis cognomentum acciperit. Est namque huius passionis distantia, quæ profectio ex humorum colore originem caussarum attestatur: ut aliquando rubra, aliquando etiam nigra uideatur. Purgantur adeo proprijs purgationibus suis. Nam suadeo propriam totius corporis curam & diligentiam decernendam, quoad ulterius acerbi & corrupti humoris pertinaciam, per inferiora depositam, a capitis hætenus in quietudine deuocemus. Sûnt itaque, si de flegmate caussa uel origo peruenerit, apoflegmatismi adhibendi tales. Pyretrum, & staphisagria, cum granis mastiches, æqualibus ponderibus mixta, & confusa adhibeantur, & sales cum pulegio cõtriti similiter, & cum oxymelle mixti sint, ut diutius teneantur. Ergo quoniã singula accidentia proprijs suis purgationibus liberantur, superaddo purgationis genus, quod in commune sine alterius humoris præiudicio operetur: quo omne corpus diuersis humoribus infestatum releuari possit. Colocynthidos interiorum ÷ I. aloes ÷ I. scammonia ÷ I. absinthij ÷ I. omnibus contritis & mixtis cum succo cytoniorum catapotia conficimus, quæ pro qualitate corporis atque caussarum adhibeo. Accipi autem debebunt, si breui accidit in modum lentis, aut. VII. aut. IX. aut certe. XL. Si autem in anu, aut homine uetusto fuerit, maior cura exigitur, unde cum aqua calida competenti, intermissis etiam diebus dabo quod post ordinabitur. Post beneficia itaque harum purgationum, quæ toto corpori prodesse prius potuerat, etiam particulis, hæc sunt adiutoria socianda. Euforbium tritum cum oleo pro linimento adhibemus, aut oleum solum laurinum, aut nasturtij semen cum oleo, aut sulphur uiuum cum nitro combustum, æquis ponderibus cum aceto, aut eruce semine cum oleo, aut urfinis adipibus tantummodo confrixetur. Similiter etiam alcyonium combustum cum aceto, uel cedria, operabitur. Hoc etiam murium fimus cum aceto, hoc amygdala amara, hoc cepe tritum cum oleo, hoc raphani cortex cum melle contrita facit. Nam etiam ferri purgatio cum aceto, uel hordeum combustum cum muriu fimo, & aceto siccare potest. Omnes confectioes quæ mediocriter calefacere possunt, mediocribus & delictioribus corporibus adhibendæ sunt. Prius ergo loca linteolo usque ad ruborem, ante curam confricentur mediocriter, ne uulnerentur. Quæ si uulnerabunt, oleo roseo, uel adipibus anserinis recuranda erunt.

Alopeticum.
epinur

Apoflegmatismi.

A De AVRIUM caussatione. Caput VII.
AVRIUM dolor uarijs frequenter ex incommodis excitatur. Nam & frigora, & lauacrum importunum, & quassatio eiusdem cauernæ, uel sordium conspiratio, aut altior nerui tactus, aut si per longam ægitudinem humor uitiosus illic aggregatur, æque molestiam auribus faciunt. Si de frigoribus etiã dolentibus emerferit, in oleo cepas coqui facias tepido, aut piper tritum cum oleo, similiter & rutaceum. Sic etiam laurinum curat. Si de humore balnearum aures fuerint inquietatæ, oleum tepidum infundito, & postea lana mollito. Sed & cepearum succum, cum anserinis adipibus mixtum: similiter initio, & oui alborem cum lacte mulieris. Et si dolor innatus fuerit, basilicon in nardino oleo solutum adhibeo, & castoreum cum lacte muliebri similiter. Vtile est interea, ut spongia molli uaporetur ex aquis calasticis: & post lana detergatur. Sane si cum illa indignatione doloris etiã deriuatio fuerit faniosa, alumen melle & oleo resolutum infundito. Et galbanum in oleo similiter resolutum iniecit. Ventositas uero si interclusa erit, apophonitris in aceto resolutis excluditur. Hoc & draconteæ herbæ succus, & centaureæ facit. Si uero sonare aures cœperint, oxyrhodone tepido curandæ erunt. Si autem idem ex ægitudine sonitus obuenerit, ex aqua primo uaporibus aures in qua absinthium ponticum coques, & continua oxyrhodone infundis, aut raphanorum succum cum oleo, aut hellebori nigri puluerem cum aceto, aut solum acetum tepidum cum melle commixtum: aut porri succum cum lacte muliebri, & oleo roseo, aut amygdala amara cum aceto & oleo. Hoc & cepæ, & allium cum adipibus, uel porci felle infusum remedium procurabit. Si uulneratæ aures fuerint, glaucium, cum aceto contritum infunde. Si tamen dolor non maior fiat, uel etiam humor, lamina ferri purgati cum aceto trita iuuat. Si audire tardius cœperint, quod difficile nouimus purgari posse, puluerem nitri marini contriti commisce, & antea caput purgabis. Deinde uentrem purgatione procurabis. Auribus uero absinthij herbæ decoctionem tepesactam infunde. Lauri quoque folia, & betarum cocta superpone. Aliquando nitrum in pulsa resolutum infundimus, aut bouis, uel tauri, aut caprarum, siue porcorum fel, cum oleo roseo, uel raphanorum succo, similiter tepesactum profuit. Quibus uermes innati fuerint, bouillas carnes in carbonibus superpone, aut humorem ex hinc manantem collige, quem auribus tepidum frequenter infundes.

T De PAROTIDIS. Caput VIII.
TUMORES repetinos sub auribus innatos, Parotidas uocamus: quas aliquando ex ægitudine, aliquando etiã spontanee apparuisse cognouimus. Eisdem frequenter per initia mollientes spongia in pulscula infusa compescimus, assidue comotando. Quæ uero ex ægitudine emergunt, eque per initia, cucurbita mediocri imposita, ad su

A

Ex frigore.

Ex balneo inordinato.

Innatus dolor aurium.

Sanie fluentes.

Ventositas aurium.

Ex ægitudine.

B

Aures uulneratæ.

Vermes in auribus.

Parotide.

C perficiē prouocāda sunt. Si uero cū grauiori augmēto minaces accesserint, tūc neq; cucurbitę, neq; similia adiutoria quę ex altitudine aliqd euocare possunt, adhibenda sunt. Frequēter em̄ ex doloris acerbitate, febres, et uigilia pcurate, eliminatis uiribus uite periculū intulerūt. Paragoricis uero iisdem adiutorijs, sic morigerandū erit, ut ex pane mundo, infuso, contritoq; cataplasmentur: quod frequentius mutari debet. Similiter etiam de tritici pollinibus faciendum est sic de hordei, superadeditis tamen porcorū adipibus. Sic oryza mutata cum butyro. Si autē ijs adhibitis quę mitigare consueuerunt, locis iam maturatis sanies appauerit manifesta (quod ille ait) continuo culpā ferro compesce. Post uero refecatis caussis, uulneribus solenni diligentia seruiemus, curatiōnibus tamen euacuaturis, & extenuantibus. Ad hoc maxime etiā tunc medicinae incumbat industria: ut frequentibus etiam fomētationibus, doloris illis penitus inquietudo quiescat. Sunt autē adiutoria hęc, quę post doloris impetus adhibenda sunt. Arnoglossa cōtrita, cum salibus, aut lapatij radicibus in uino decoctis, & rutę folia uiridia, trita, ac mixta cum cerotario, & oleo roseo temperata, & sulphur uiuū cum cymolia, æquis ponderibus, iuncta axungia. Sic fici pingues decocti & contriti, similiter caussas latentes euocauerūt, quibus in principio hęc adhibenda sunt adiutoria, qñ per saniem digestionē uolumus pcurari, post fo-

D mentū aquarę calasticarū ex seminibus lini, uel sęnogreci, et hordei pollinibus cū mellicrato factō cataplasmate seruiemus. Sūt nāq; adiutoria quę & euocare, & ad maturitatē cogere parotidas uel apostemata ualeant. Hordei farina cū mellicrato, aliqñ etiā cum aqua marina, & oleo roseo temperatū cataplasma adhibet. Et fici similiter pingues, in muria, uel in aqua marina decocti, & contriti imponunt. Et betę coctę in aqua, & contritę similiter temperant, & agrestis cucumeris radix, in mellicrato cocta & contrita adhibet. Aliud de exprimentis. Rutā, & hyssopum teris æquis ponderibus: & ficus siccos contusos sub duplo pondere cōmiscet, mellis quippiā adijciendo, id ipsum operabit, ut apostema ex interioribus ad maturitatē procuret. Aliud. Capparis corticē in aqua elixa, et cū uino cōmiscet, & cataplasma facis. Aliud. Iribs illyricę puluerē, cum hordei farina in mellicrato coques, & uteris. Aliud. Guttā ammoniacā teres, & similiter cū farina hordei in aqua cocta adhibebis. Hoc & alumen, scissum, contusum, cum hordei farina faciet.

¶ De FURUNCULIS. Caput IX.

S V L P H U R uiuū, tusum, cum resina terebinthina miscet, & in lineo lintheolo inducū imponis, aut uuam passam enucleatā tundis, & mediā quantitatē salis imiscet, & uteris. Similiter ut facilius erumpant, soli adipēs caprini, uel bubuli colati efficiunt. Origanū uero, myrrha, & sal simul tusa, & cōmixta cum aqua, continuo ad maturitatē perducunt. Et caricę contusę cum resina. Deinde cū hijs adiutorijs adhi-

Vergilius.

Maturatiua.

Cura Furunculorum.

bitis collectiones maturatę eruperint, uulneribus medeberis his medicamentis, quę solennis edocuit consuetudo. Sin uero magno flegmate superueniente, solui non potuerit Furunculus, uel Parotida, sed callositate permanente, chceradas fecerit, ad duriores chceradas, alia disputatione, pro sui difficultate, curā & operam adhibebimus. Chceradas quas frequēter in collo, uel sub mēto, uel sub ascellis nasci nouimus, hac cura uisitamus, qua duricies indigestibiles soluere possimus: ut p̄geuntibus catholicis adiutorijs, quę & capitis reuma constringere, et corpus reliquū cathartice purgare possint, sic easdē soluere ualeamus. Lentisculā coctam in aceto tritā, imponere perseueremus. Vtatur etiā caprificis in aqua decoctis, & cōtritis. Similiter etiā lupini in aceto cocti faciunt. Hoc fici folia in aqua cocta, & trita sicut cataplasma. Hoc asphodeli radices in uino tinctę. Scylla quoq; si contrita in uicem cataplasmatris imponatur, quatuor diebus permanēs continuis, duricias soluit. Et erui puluis, cū aceto, & cyminū conteriē, & similiter operat. Imaturas uero, & in tarda duricie permanētes, per prassij uiridis folia, porcinos, aut bubulos adipēs, rutam æque uiridem, simul oīa contūdi, et inmisci sua deo, ut in lintheolo locis maturandis adhibeat. Hoc etiā fordes de parietibus palestrę collectę, in panno inductę faciūt. Hoc calcis flos, cerotario mixtus, facit. Hoc lapis molaris tusus, & resinę cōmixtus. Sic puluis ammoniaci, et manna thuris cū resina cōmixtus terebinthina, saniem maturius procurabit. Sic sandaracę puluerē, cum adipibus miscet, adhibemus, aut calcem uiuā cum adipibus similiter. ¶ Si tibi durum emplastrū uisum fuerit, oleum competens miscemus, ut temperari bene possit. Sic puluis etiā pumicis, & asphodeli radices coctę, uel crudę, cum hordei pollinibus, ut cataplasma adhibendę erunt, aut hyoscyami folia cum oxymelle, corrumpunt interea, uel putrefaciunt chceradas. Si allium tritū cum cataplasmate, seminibus mixtū coquas, & perseuerare permittas diebus quinq; hoc de expertis habemus. Aut si chamęleontis herbę radicibus tusis, puluerem locis asperis, aut si betas coctas cum oleo contritas imposueris. Aliqui etiā unctiōnibus perseuerantes, chceradas frequēter fugarunt, sic ut cineribus aut uitium, aut fici cum oleo mixtis ungerent. Sed & ferri, uel gramini purgamēta, contrita cum oleo, similiter & stercus bubulum, aut alini combustum, & cum oleo mixtum, cōmodius adhibetur. Et origani puluis cōtritus cum aceto idem facit. Hoc hyssopi, hoc thymi, uel absynthij, uel centaureę, uel abrotani, chamęlę, aut singulę, aut certę coniunctę, & mixtę cum aceto, perficiunt. Iuuant sane, ut superius memorauimus, ad hęc implenda, etiam totius corporis catholica beneficia. Nam & ciborum continentia, & portionis, exercitia quoq; & lauacrorum diligentię, & uomitus, uel purgatiōes, capillorum releuatio, sanguis de naribus prouocatus, hęc omnia chceradas duras, & difficiles, & in cura positas, adiuuerunt.

Chceradarum cura.

B

C OMNES particulæ corporis, proprijs indigent curationibus. Oculi aut curationes multæ, magnæq; sunt. Hîj nanq; quum primo leuiter, seu uapore, seu frigore, uel cæteris qbusuis originibus fuerint attentati, frequenter frigida pustulæ, fomētatione nos cōuenit obuiare. Si de frigore ergo obuenerit, uini mixti calida portione fouendi sunt. Quibus uero, cōmotionibus tā doloris, q̄ grauedinis, aliqñ etiam uenæ frontis inflatę, plenitudinē sanguinis attestabunt, hîj phlobotomo subuenire cōuenit: si tñ nulla aut ætatis, aut tēporis, uel reliquarum caussarum certa ratio prohibuerit. Si uenter constrictus fuerit, clystere, seu purgatione prouocandus est. Iisdem uero oculis impatienter dolentibus, fenogreci succus, palmarū indulcatus decoctione, aut oui recentis tenuis liquor infundatur. Similiter etiam lac muliebre iuuat. Est etiam cataplasmatum utilissimū adiutorium, quod de oui uitello, & meliloti puluere, pane quoq; infuso in aqua, & oleo roseo, simul mixto, adhibetur. Nos etiam croci, & opij quippiam coniungimus. Si uero collyrii experimento uti placet, cuius probationem habeas, in ipsis cōmotionibus, cum oui albore tepidum infundendum esse suadeo: ita tamen, ut aut dialibanum, aut de libano, apto contra graues cōmotiones adhibeamus, præmundatis interea oculis, molli & tepido penicillo, a pituitis ægrotis oculis inhærentibus, iuuatis ciborum continentia, & uini detractiōne. Sane si capilli nimis onerosi fuerint, detondendi sunt: ut sub maiori beneficio, cucurbitarum adhibitiōne, & sanguinis detractiōne liberentur. Aestiuas namq; perturbationes oculorum, etiam decoctio rosarum sola curat calida. Curat etiam gargarisma, cum per initia adhibetur, Origani in aceto decoctio. Si autem declinantibus quidam tumor circa interiorem oculorum partem apparuerit, quem hypopium dicimus, hoc modo reprimendus erit. Pusca frigida frequenter infrigidetur: post uero pollinibus hordei ex oxymelle coctis cataplasmetur. Similiter etiam de lenticulæ pollinibus fiat. Aeris flos, tritus in lotio inuestis pueri per. VII. dies, quod postq; siccauerit, ex eo puluere melle mixto imposito, competens beneficium præstat. Nam & caseus recens, tritus, & impositus, sæpe illum tumorem repressit, & absynthij herbæ puluis, cum cerotario, hoc idem facit. Si ex moro pingui locum primo foueamus etiam cyclaminum, cum uua passâ cōmixtum, & contritum, curat. Et bulbi candidi cum melle contriti, similiter operantur. Sic rhaphanorum cortex cum uua passâ medetur. Sic & rosæ folia, cum felle taurino, uel porcino. Sic fici pingues, in moro coctæ sæpius profuerunt. Ad repentinas autem sanguineas maculas oculis inhærentes, flores, uel semen hyssopi herbæ, in limpido lintheo collo gabis, & in aqua calida infundis, & agitaudo exiccabis: qui succus uelut sanguineus fiet, Ex quo, infundēdo, illas sanguineas maculas

A frigida
caussa.

Ad maculas
sanguineas.

depurgamus. Postea thure masculino, & aphita æquis pōderibus, carbonibus impositis, fumigandi sunt. Si uero cæsi, aut percussi hanc maculā anguinæ cum dolore procurarint, hîj columbi matre subducti, repente sanguis infusus prodest q̄ maxime, si de pennis mollioribus exprimatur: ubi liquor tenuis, tepidus infundendus est. Item si in eadem hora, ouium lana infusa superponatur. Idem puluis rosarum facit, uel semen earum cum aphitis, si in uino cōteratur, & superimponatur. His etiam & sulphuris uiui fumigium prodest, si idem fumus patentibus oculis hauriatur. Si oculi reumatizauerint, quod grauissimum est tædium oculorum, hîj uini & carniū parcitas indicenda est. Ventris purgatio frequenter fiat, & pusca frigida oculi foueantur, & æris flos in eadem pusca resolutus, satis iuuat. Odores acres & putentes effugiant lucernarum, uel solis claritudines uident. Fumi, uel pulueris declinent cōmotiones, In nocte uero aqua frigida, uel uino infusas superimponis fasciolas molles, ijsq; cōtinendo oculos lauas. Si his adhibitis, reuma cum dolore perseuerauerit, phlobotomandi sunt. Ciborum, uel porus contentia custodienda erit. Sitire etiam omnib. reumatizantibus satis prodest. Fronti uero peponum uiridia folia frequenter imponantur. Similiter & de rapi folijs. Nā & succus earum frequenter fronti illinitus, & sambuci folia, & citoniorū, & portulacæ similiter, & ex his cum aphitis & uini cataplasmate sæpe curati sunt. Et caseus recens, cum apiorum folijs contritis impositis, sæpe oculos liberauit: & panis mundus uino infusus, & cum oleo roseo tritus, par beneficium præstitit. Omnes species supradictę, generaliter quę oculis reumatizantibus ordinatæ sunt, cum uino & aphitis semper in cataplasmate profuerunt, & decoctiones earum: quibus sæpe oculi fomentandi sunt, Sane si calidus fuerit reumatismus, ex caulium folijs & aphitis, cum aqua cataplasmandi sunt. Sic de ocimo, sic de samuco, sic de agresti papauere, sic de cicute succo, sic pulicariæ, uel apiorum, uel strychni. Si uero siccitas palpebrarū emerferit, lintheolum mundum butyro infusum superimponito. Aliquibus uero humorem conuenit procurare per lachrymas equas aut fumo, aut terrore, uel plagis extorquendas esse credimus. Sane si in prima oculi tunica sanguinea, nimia ueluti caro apparuerit, quam Chemesin appellamus, hoc adiutorio curatur. Muscas q̄ plurimas, cum oui uitello cōterimus, & in lintheo mundo superimponimus. Licet etiam collyrijs uarijs causæ competentibus sæpe curati sint. Derbiosos oculos, quos nos impetiginosos dicimus, asperitatum uitijs laborantes, sic curare cōsueuimus. Alium accipimus, cuius interioribus melle contritis, oculis postquā ex eo humore, uel succo rapuerit inungito: & ex eo pruritus & supradicta uitia depurgabis. Aliud. Grana tritici, in lamina ferri calida imponis, & similiter ex succo qui manauerit, cum uino commixto, inungito. Aeris flos tritus cum melle, fronti illitus, iuuat. Si pruritus maior palpebras

Ad Oculos
reumatizantes

Reumatismus
calidus.

Siccus

Cura Chemesin.

Ad oculos
Derbiosos.

C occupauerit, ut etiam capillos amittant, has oportet ex oleo cedrino un-
gere, aut erugine, cum afronitis, & melle contritis, aut asphodeli succo
cum passo comixto. Nam & murica decocta, & mixta cum oleo, adusti-
onem curat, & capillos reparat: & murium simus, et hircorum cornua,
utraq; combusta, cum melle, & eodem modo adhibita. Si pruritus sim-
pliciter ex sole, uel puluere fuerit, aquae calidae fomenta sufficient, aut ro-
sarum, aut rubi, aut lentis decoctio. Et rosa sicca, cum uino trito imponi
tur, & in nocte oleo simplici loca tangunt, Caligantes uero oculos hoc
modo curamus, si uulneris aliquid non interfuerit praedictum. Herbe
paritariae succum, bitumine iudaico trito, equis ponderibus miscemus,
oculos inungentes, Et perdicum fel similiter facit. Et marrubij succus,
cum felle taurino, & melle attico, equis ponderibus comixtus ita curat.
Et ursinum fel, cum aquae dupla mensura, similiter purgat. Si autem ob-
scuritas hęc senectutis magis q̄ oculorum uitium fuerit, succū maligna-
nati, melli attico equa mensura comiscet, & uteris. uetustatum tamē ma-
gis operabitur: sane si q̄ plurimo tempore uas sub diuo facias permane-
re. Hoc etiā scriptoribus & pictoribus sepe profuit. Aliud. In oleo mū-
do folia marrubij miscemus: & quū tempore illic macerauerint, proie-
ctis folijs, ex solo oleo obscuritates expellimus. Hoc belug fel mixtū mel-
li facit. Hoc succus rutae cum melle similiter. Nam & chelidonię succus,
& feniculi, lactucae quoq; agrestis, & mellitoti, cum aquae mensura, cali-
gines & obscuritates, aliquando etiam suffusiones liberauerunt. Et tau-
rinum fel mixtum melle, sic profuit. Nyctilopes uero qui per noctē ui-
dent, & per diem obscuritatem patiuntur, sic curandi sunt. Accipies hir-
ei iecur, et scarificabitur: humor uero qui ex scissuris emanauerit, oculis
diebus duodecim infundendus est, & uitium corrigitur. Aut id ipsum
iecur in carbonibus ponitur: quumq; exudauerit, de eodem humore in-
ungendi sunt. Hoc item iecur coctum etiā inter cibos accipiunt comedē-
dum. Et columbi sanguis infusus oculis, iuuat: & fimi asinini recens suc-
cus proderit. Alboribus uero oculorū, nitrum bene tritum cum oleo
infundendum est, aut anethi semen cum aqua tritum. Et succus cucume-
ris dulcis. Et raphanorū succus sic medetur: & ammoniaci cum aqua
contrita. Nam & lactanti suo mater guttam ammoniaci masticando, &
exhalando, albore oculi, similiter & albas maculas filij, sanguinem se-
moris sui infundendo, sepius permundauit. Glaucos uero oculos si de-
nigrare uolueris, sic facies. Gallarū puluerem tenuissimum, cum aqua
bene coctum miscet, & leporis fel, mixtum melle, glaucos oculos reno-
uat in naturam. Si hordeoli in palpebris nascantur, hordei decoctione
calida oculos fomentabis, & post cera liquefacta locum tangis. Et si mu-
scarum capitibus locum confricas, hoc idem facit. Capillos uero con-
trarios sic non nasci facies: si his euulsis, loca sanguine cimicis tangas: &
sanguifugarum combustarum cinis locis appolitus, eodem modo cura-

Ad oculos ca-
ligantes,

Cura Nycti-
lopum.

Ad oculorū
Alboras.

Glauco oculi,
ut nigri fiant.

Ad Hordeo-
los palpebra-
rum.

bit. Et chamaeleontis herbae folia sicca trita in puluerem, & commixta
sanguine ranarum uiridium. Post unctiōem Capillorum pro collyrio
inungimus, fel uulpis solum similiter. Staphilomata uero, hoc est,
quum in modum uuae crepantis, prioris tunicae tumor quidam erum-
pit, sic curabis. Alumen scissum teri facies deligenter, & adipēs anse-
rinos admiscet, & uteris pro collyrio. Nam & melli commixti adipēs,
supradicta Staphilomata diligenter curant. Et soli adipēs bene colati,
sufficient.

A
Staphilo-
mata.

O De NARIVM morbis. Caput XI.
ZENIS, & Polypis, uno eodemq; modo cura est adhiben-
da. Constringendus in primis est detonsis capillis reumatismus.
Post rasuram uero emplastrum Diatheon, aut Barbarum. Et de cocle-
is simile est adiutorium. Accipis cocleas minutas, albas numero duce-
tas, intritas, admiscet myrrhae, & thuris masculi uncias singulas, pro ca-
taplasmate raso capiti diebus nouem permansurum. Naribus uero
specialiter sic medeberis. Succum nepitae frequenter infunde, aut eius-
dem siccatae & contusae puluerem, per cannalem exufflato: aut batra-
chij herbae succum, cum melle commixtum. Et succus rosarum, contu-
sus cum pinguedine, item prodest. Sic Irios illyricae, & Sandaracae pul-
ueres ex aquo cum melle commixtos adhibebis. Polypis itaq; emi-
nentibus, aeris florem, & synopidem ex aequo comburis, & ex eo pul-
uere sanabis loca. Et cornu ceruini combusti puluis, cum sandaraca si-
militer spargendus est. Sic brioniae herbae radices combustae, sic auripi-
gmenti puluis cum melle. Ego uero sic e naribus polypos cecidisse pro-
bauit. Puluere ex calcite, admixto aeris flore, aequa ponderatione cofectio.

Emplastrum
Diatheon,
Barbarum.

B

Expertum
Autoris.

De fluxu sanguinis NARIVM.

Caput XII.

P R I M V M instrato melle, in extremo baculo molli lana obuol-
luto glebas sanguinis e naribus purgare nos conuenit, post lana identi-
dem obturando procludere. Aliud. Linteolo combusto, & infuso in
acri aceto, aut in succo polygoni herbae, aut cymae, uel porri sectiui simi-
liter. Si perseverauerit, sine mora slobotomandus erit, & fimi asini com-
busti puluere, cum oleo roseo mixto, collyria facta supponimus. Et de
siliqua mollibus folijs contusis facta similiter collyria profuerunt. Sic
portulacae, sic strychni, sic terrae alexandrinae cum succis supradictis pul-
uis sepe profuit. Caput eorum succo lini seminis frigido fouendum est.
Circa frontem uero gipsum cum ouo, uel luto figulorum similiter mi-
xtum, inlinire debemus. Sic aeris flos, * sic pini cortex combustus, sic
fimi asini, ut supra significatum est. Si uero istis adhibitis adhuc perse-
uerauerit fluxus, ignita cucurbita, si ex dextra nare manauerit, dextro
lateri admouenda est: si ex sinistra, sinistro lateri: sin uero de utrisque,
& utrisq; igneas cucurbitas applicabo. Aliqui uero fasciis lineis natu-

* Alias cum
hoc habet, sic
mulin, uel
cyan.

b

Cram, & testes eorum aligando mollius constrinxerunt: si in fœminis, femoralia.

¶ De LABIIS crepitantibus. Caput XIII.

CALLAE tunsæ puluerem, resinæ terebinthinæ limpida admisces, et uteris cum emplastro ueteri, seu hyssopi ceroto, cum melle, aut adipibus caprarum colatis tantummodo. Aliud. Sulphur uiuum, morum, et thus masculum, ex æquo succo herbæ paritariæ commisces: & sic troiscos conficies, quos cum aqua resolues, & linies. Aliud. Mel terebinthinū, adipem anserinum, oleum roseum, hæc omnia ex æquo mixta teris. Si odor insuauis Oris fuerit, pulca frigida os frequenter colluere oportet, & cymoliæ pulueribus, cum salibus tostis, simul mixtis, & tuis, dentes & uicina loca fricare. Aliud. Hordeum, & sal, in lintheolo collectum comburis æquis ponderibus, & teris, & cum melle commisces, & mundas. Siligo, cum illyricæ puluere similiter commixta operabitur. Aliquoties etiam cum uino melius commiscetur. Masticare autem his conueniet aut arboris pini folia molliora, aut anetum, aut glicirrhizan, aut herbam quæ Sonchora appellatur. Sed & cornu ceruini combusti puluis, & scetorem oris, & dentium semper compescuit imbecillitatem.

¶ De DENTIVM curationibus. Caput XIII.

DOLORES Dentium simus asini siccatus, & tritus, pro dentifricio, sine dilatione compescit. Mixtus quoque cum aceto, ori diutius remorando, æque profuit. Et betarum succus tepidus similiter profuit. Et decoctio ex cucumeris agrestis radice in uino, similiter. Et nitrum cum oleo tritum, & decoctio rosarum in uino, uel rubi in aceto, & cypressorum fructus, tedæ pingues in uino decoctæ, sine cunctatione Dentibus relaxatis atque dolentibus profuerunt. Si omnes inter ea doluerint, cædriâ in ore teneat, & continuo mitigantur. Sin uero malæ dolent, herbæ paritariæ radice succus, in balneo ore continetur, & statim medetur. aut si eiusdem radix coquitur. Similiter & pyretri radix profuit masticata continuo. Item alcyonij radix, in carbonibus posita, Dentes dolentes fumigando compescuit. Physicum. Canis dens combustus, similiter profuit. Et si æris florem in oleo tritum Dentibus admoueas, & lac asinæ recens ac tepidum, constringit & mitigat. Similiter quibus putres cauernæ obuenerint, Melanthium elixum in aceto commixtum, & si solo puluere aluminis scissi eadem cauernas impleas. Hoc & gallarum puluis cum melle commixtus facit. Si uero percussus quidem Dens, uel mola fuerit, resolutum coralli puluerem apponito, & continuo constringitur. Si longo uitio laborantes, spontaneos cadere uolueris, pyretri, uel artemisiæ puluerem,

Ad factorem oris.

Si omnes dentes doluerint. Aut Malæ.

Dens percussus.

rem, cum aceto commiscebis, & dentem circumlinies, & spontanei exilient. Aut succo tithymali cauernam adimple, & spontanei cadent.

Physicum. Lacertum solum exseca, & sicca, & eius puluere dentem, uel cauernam attinge, & continuo cadet. Post scarificationem coccus guidius tunsus, cum galbano, similiter operatur. Et apophlegmatismum hoc profuit. Si stafisagria ad masticandum detur, aut si cum pulegio misceatur, aut cera cum gallarum puluere confusa, aut salicis, uel myrti folia uirida in aceto coquantur, & in ore contineantur. Post ea uero si nausea consequatur, oleum tepidum roseum in ore contineant, & origanum in oleo coque, et ex hoc dentes calefacito. Et facellus calidus impositus de salibus, uel milio, forinsecus adhibitus, profdest. Omnia hæc calida, secundum Hippocratis præceptum, dentibus profuerunt. Nam & dentifricia hæc, & saluti, & ornatui, semper uitiosis dentibus profuere. Salibus melli commixtis, & combustis, & contritis, quippiam myrrhæ miscendum est, & utimur, ut moris est. Hoc & maratri puluis solius facit. Nam & lanæ succidæ combustæ pulueri, tertiam partem salium commiscemus, & utimur similiter. Post uero, uinum, in quo Irim Illyricam decoxeris, cum puluere conueniet: & Tithymalus in uino decoctus, multum proderit. Si ex hoc bis per mensem tepido collueris dentes, facies eos semper sine uitio permanere. Gingiuas uero cum gargarismate ex aceto tepido, in quo herbæ mercurialis radices decoxeris, sine mora mitigabis.

¶ De uitijs FAUCIVM, uel ORIS. Caput XV.

PER INITIA cum commoueri aliquid in faucibus senseris, generaliter omnibus ex decoctione siccatarum rosarum, uel dactylorum elixorum, aut lentis, aut cantabri, uel cæterarum stipticarum mediocriter specierum, conuenit tepidum gargarisma: cui etiam mellis quippiam despumati commiscemus. Nam & lac ouillum, uel caprinum, cum melle tepidum iurat. Similiter rhodomel, similiter diamorou. Quod sic conficere consueuimus: ut ad duas partes succi mororum, una mellis adhibeatur. Sic etiam aliquid ex succo rubi & melle, ueluti diamorou confecerunt. Alij etiam de citoniorum succo eadem asserunt. Item de malo granato, sed stiptico. Alij uero eadem mala quasantes, in passo cœgerunt, quæ omnibus querelis faucium prodere putant. Hæc omnia licet specie dissimilia esse uideantur, uirtus tamen una omnibus, idemque beneficium. Sane frequenter accipiant & cibos, qui magis sorberi, quæ masticari uideantur. Si his adhibitis, faucibus adhuc perseverauerit molestia, sic ut uulnerare partes attentet, que etiam Synanchin minetur: tunc nos fortioribus oportet occurrere capitaplasmatibus, hordei, uel lini seminibus paragoricis, mixto aliquan-

Ecce Autorẽ Hippocrati posteriorem.

Diamorou.

Faucium uul-
neratio.

Cto nitro, uel salibus: quo Hippocratis nostri præceptis custoditis, sic curando, ab interioribus euocare sollicitudines ualeamus. Præstant in-
terea cataplasmatibus beneficio, etiam fomenta calastica ex similibus su-
pradiçtis, & hybisco confecta. Vulneratio uero si faucibus apparuerit, sic a nobis sollicitè curanda erit. Fimus cauum albus, tritus cum melle, & tumorem reprimat, & uulnera delicate permundat. Et hirundinum combustarum cinis, cum melle similiter proderit. Aliud. Omnibus uulneribus, & tumentibus, & sordidis, utilissimum multorum ueterum autoritate probatur hoc, quod conficitur sic. Thus masculinum, Irin Illyricam, herbam et radices aristolochiæ, omnia æquis ponderibus tunduntur, & melli miscentur, uel mellicrato, & sine molestia eduntur. Item, Antheræ, quæ omnibus nota est, Irinos Illyricæ, sandaracæ, cyperi uncias binas, aluminis scissi, myrrhæ, croci, crocomatis semuncias singulas, in uino omnia tunsa, & cribellata adhibebis: & cum necessitas cõegerit, aut cum puluere, aut cum melle commisces, & uteris. Nam & Musæ trociscus, ubique diffamatus, cum succo roris syriaci, & melle, uel mellicrato adhibendus est. Si uero uua dimissior fuerit, & faucibus indignatis reumatifauerit, gargarismate ex speciebus stipticis confecto, tepido imminemus, & ex dactylis in aqua, uel mellicrato decoctis, aut rosis siccis, aut uitium turionibus molliissimis, aut sorbis, aut mesphilis, uel certe gallis infusis, & decoctis adhibebimus. In tumore uero posita, cū amplius reumatizauerint, sales triti cum melle multum profunt adhibiti, & dactylorum ossa: & si nuces uirides immaturas comburas, & ex his puluerem facies, & admisceas. Similiter aut modicum mellis, aut mellicratum, et alumen humidum, in uase uicili coquas. Sic de puluere radicum caulium combustarum. Sic etiam de anetho, et postea puluere facto. Vuam siccas, et continuo desiccata, si inflatum os fuerit, quod Afatham appellamus, nimia uisione accedente, rosam siccam cum melle tritam locis impone, et portulacam in melle similiter infundimus, et manducandam damus: et oliuæ folia uiridia in uino decocta, ex quo tepido, os frequenter coluendum est. Nam et auellana cum despumato melle contrita, pro electuario semper adhibenda est, ut oris uisio purgetur.

Trociscus
Musæ.Fauces reu-
matizantes.Faucium
tumor.

Afatha.

Papule faciei.

Q De PAPVLIS minutis ubique nascentibus. Caput XVI.
VIBVS IN facie quæ maxime, ueluti leuissimus tumor repente innascitur, humorem aliquando pinguem, aliquando aquatiorem mittens, pruritus & uulnerationes procuramus oxy-
melle, & aceto acri, & melle, æquis ponderibus confectio, et confractione curantur. Item amygdala amara cum aceto acri contrita, similiter operantur. Nam & trocisci ex hoc confecti, & in aceto soluti, medentur. Post uero etiam subscripto lauare linimento conueniet. Si uero

ueluti exanthemata, quas scabies dicimus, in facie, uel genis, ex humo-
rum acredine, uel plenitudine apparuerint, hederæ agrestis folia ex melle contrita, pro linimento adhibenda erunt: aut certe allium cum salibus tritum, mixto oleo roseo similiter adhibetur. Sic galbanum cum oleo resolutum. Sic feces uini, & Iris Illyrica, utraque contusa, & cum oleo roseo commixta medebuntur. Et cedria cum resina, & cæra, æqua ponderatione commixta, et adipēs anserini similiter cum resina, et oleo, & melle operantur. Nitrum quoque cum porcini adipibus. Nam & myrrha, cum tripla ponderatione albi mellis mixta, continuo id præstat. Et spuma argenti, cum folijs rutæ uiridibus, & acri aceto mixta, papulas superscriptas & scabies totius faciei percurat. Si uero tumor permanserit post curationem, sales fossiles triti cum aceto compescunt, aut taurinum gluten cum synopide, et aceto. Si impetigo ex hoc faciem, uel cætera membra occupauerit, per initia triticum in lamina candentis ferri superimponito, & succo qui ex hoc emanauerit adhuc tepido, penna perungito. Et myrrha similiter operatur. Frequentius & gutta ammoniacæ, cum aceto contrita perungenda est. Sic succus menthæ. Sic thus masculinum. Sic apium contritum cum salibus & aceto. Sic gluten taurinum in aceto resolutum: cui manna & thus admiscendum est, & puluis similiter adhibendus. Aliud. Sulphur uiuum, cum aceto et pice commisce, et utere. Si papulæ plures innatæ sint, aceto tepido primo foueto: postea nitro cum aqua colluito. Item de supradiçtis linimentis. Si autem longi temporis fuerint, aut acres, tunc plumbi rasuram, sulphur uiuum, gluten taurinum in aceto uiscido coctum, & solum inungamus. Aliud. Lilio agresti, lachrymarum loca perunge, aut lachrymæ radicis corticem cum aceto cõterimus, et cataplasma adhibemus: ante tamen nitri puluere loca defricando. Aliud. Maluæ agrestis semen immaturum colliges, et ex hoc succum elicies, quo cum frequenter linieris, & antiquatas, et agrestes percurabis. Aliqui ex diuersis superscriptis componentes trociscos, ad maiores curas hoc modo composuere. Alcyonij combusti semiuncia, chamæleontis nigræ radicis uncia I. asphodeli radicis uncia I. sulphuris uiui, thuris masculi, pyretri, afro-
nitri, ana seneciæ singulæ: glutinis uncia I. omnia cum aceto coquantur, & operantur. Cum uero mûdatæ fuerint & percuratæ, tunc asini adipibus loca perungue, et post serenatas maculas, colorem restituas naturalem. Hæc omnia quo fieri possit, catholicis primo purgationibus releuandi sunt.

A
Exanthemata
Faucium.Tumor post
curationem.
Impetigo.

B

Contra papu-
las antiqua-
tas.

V De VSTIONE calida, uel ignis. Caput XVII.

STIONES antequam fluidas uescas erigant, murium oliuarum frequenter infunde, & easdem oliuas salas contritas imponito.

C Et lactuce trita cum salibus, pro cataplasmate imposita, continuo curant. Et fel taurinum cum aqua plurima infunditur. Aliud. Alumine scisso cum aceto contrito omnes uestiones ungo. Nam & thus masculum cum aqua tritum similiter operatur: & sales cum oleo roseo triti inliniuntur, & betae elixae contritae imponuntur: & pollines tritici, cum ovis crudis mixtis superimponuntur. Sic etiam hederæ agrestis folia in uino cocta curant.

Si uero post easdem unctiones uesiculæ inquietarint, myrrham cum uino tere, & imposito: aut calcis uiuæ puluerem cum cærotario tempera, & in lintheolo linitum impone. Si uero etiam uulnera fecerint, porros terito, & locis impone: aut maluarum folia elixa, & cum oleo superintra impones: aut lenticulæ puluerem, cum melle commixtum induces. Sic & columborum stercorea combures, & in lintheolo linis cum oleo contrita, quibus omnes exustiones ueniens procurabimus.

De CARBUNCVLIS.
Caput XVIII.

GENERALITER his omnibus per initia phlobotomo subueniendum est. Specialiter uero locis superimponendū est cataplasma, de arnoglossa cum pane mundo, & lenticula cocta. Vulneribus uero aciora & calidiora medicamenta ordinamus: ut Andronyci trociscos, aut Polybij: qui sollicitius cum dulci uino, aut pingui infusus, & in mortario contusus, sub cataplasmate uulneri imponatur. Si uero his adhibitis, uulneris radix occupauerit altiora, cauteris admouendi eidem loco: si nullum obstiterit præiudicium, ut loca uitalia periclitentur, quæ sunt in musculis, aut neruis attingentibus, neque ignis poterunt sustinere tormenta. Quæ de re, frigido cauteris utimur, quod frequenter approbabitur. Aquam, in qua calcis uiuæ puluerem extinguimus, miscemus seculæ, nitro, & saponi, æqua ponderatione: & ex eo linimus loca quæ comburi placet.

Super cataplasmata, loca tegenda sunt, donec illa cadant quæ altius inhærebant. Sunt & alia, quæ os Carbunculi sepeliant: uidelicet, uuæ passæ, enucleatæ, solæ contritæ. Aut ficus sicca in uino decoctæ, & tritæ. Sic lupini in uino similiter, & purgati teruntur, & imponuntur. Sic stercorea columbarum cum melle contrita. Sic mentha cum aqua contrita. Sic nitrum cum ruta uiridi, & aceto tritum. Sic rapa, cum uua passâ, & porcinis adipibus, admixta etiam pice liquida, omnibus sub æqua mensura temperatis, & adhibitis, ulcerum semper loca periclitantia liberata sunt.

Andronyci trociscus, Polybij trociscus.

Cautere frigidum.

De VVLNERIBVS uarijs castibus infixis.
Caput XIX.

SI TELO, seu morsu canum, aliarumue ferarum, seu ex quolibet casu neutro uulnerato, quos Neutrotos appellamus, in partibus uulneribus omnibus, generaliter continuo hoc adhibendū erit, quod glutinare & curare ualeat membra uulnerata. Myrrhæ puluerem aspergo, quem permanere faciam sine aliquo humore: continuo etenim glutinat, et colligit. Et rubus elixa & trita, hoc facit. Hoc Iris Illyrica tunsa, et melli mixta, atque in panno lineo imposita. Et aristolochiæ puluis cum aqua mixtus hoc idem facit. Idemque ossa sæpius colligabit. Et omphacinum tritum cum uino sic curat, per initia adhibendum. Sic puluis thuris masculi. Et myrrhæ puluis, cum uino & melle coctus, et temperatus, continuo medetur. Sane sub his adiutorijs, quæ semper futuris obstant feruoribus, utilis est sub uno schemate, etiam patientia uulnerati. A lauari uero, a foci, a solis calore, uel aëris frigore, a clamore, uinolentia, usu uenereo, iracundia custodiantur: ne quod iam aut collectum, aut glutinatum est, his occasionibus soluat. Hæc etiam prætermittere non debui amice, per omne corpus recentibus uulneribus frequenti approbatione laudata. Alij igitur combusti puluerem uulneri asperge. Sic etiam Scyllam tritam imposito, & sub utrisque adiutorijs, quatuor continuis diebus penitus maneat inquietatū, quo continuo percurari possit. Nam & myrrhæ, & lanarum succidarum combustarum cinis uulneri aspersus, similiter operabitur. Item aliud. Maligranati folia, cum melle trita, mixto uino, imposito, desuperque lintheolum infusum resina & terebinthina superaddito. Item lanis operiatur, uino & oleo diligenter infusus. Item aliud. Fabæ syriacæ radicem siccam tundis, cribellas, & loca eius puluere aspergis. Item aliud. Oliuarum amurcam coques primum igne fortiori, ad primam mundationem, secundo, & tertio molli uapore, quo pinguescere possit. Cum uero coagulauerit, reponis in uas mundum, & cum frigescere cœperit, lintheola infusa loco percusso opponimus. Operabitur uero fortius medicamentum, si gallarum pulueres admisceamus. Aliqui eandem amurcam cum eodem puluere coquunt, et sulphuris uiui, & origani puluerem æqua mensura uulneri aspergunt. Qui uero ferro in altum uulnus suscipiunt, fel bouis unciarum. II. & ficus nigræ lachrymum ÷ II. & adeps caprinus ÷ III. in uinum commiscetur, & temperatur, et hoc medicamento curatur. Aliud. Baccas lauri cum resina tunsas, locis imponimus. Glutinantia uero adiutoria hæc sunt. Resinæ Syriæ puluis, capilli hominum, æqua ponderatione cum thure masculino tunsi, & cribellati. sed cum puluerem aspergere cœperis, præungendum est uulnus picre solutione. Particulam utris uinarij, & resinam ex æquo comburis, et uteris puluere collecto: qui & sanguinis fluxus ualeat prohibere. Et mandra-

A

Neutroti,

A quibus abstineat uulneratus.

B

Glutinantia.

Contra sanguinis fluxū.

Cgoræ folia trita cum uino, & aqua cataplasinabimus. Aliud, Malo- granati dulcis grana cocta in uino diligenter terimus, & in uicem cata- plasmatis adhibemus, adiutorium approbatum. Sed & betarum surcu- los, exceptis folijs, elixos & tritos imponimus similiter. Si canis mor- su quis fuerit uulneratus, continuo spongia, aqua frigida infusa, aut oxy- mellite imponenda est, quæ frequenter ex hinc irriganda erit. Primo uero eiusdem uulnerati lotio uulnus, secundum physicos, fomentan- dum est. Et porri cum melle triti, & impositi, eodem modo medentur. Et lachryma arboris ficus continuo si ungas, hoc idem præstas. Et spon- giæ rudis combustæ cinis cum liquamine mixtus, optimum beneficium facit. Sales triti, ac in lintheolo ligati, aceto infunduntur, & ex hoc uul- nus tamdiu apozimandum est, uel infundendum, donec sanguinem e- liciat. Postea uero cum sanari ceperit, eruum tritum cum melle uulneri impone, aut lentis puluerem cum melle despumato similiter. Quæ ue- ro in feruore fuerint, spuma argenti cum melle trita, & imposita, conti- nuo mitigat: præfomentanda sunt interea uulnera aqua gelida. Etiam qui humanos morsus patiuntur, adiutorijs supradictis percurantur.

Ad morsum
Canis.

Vulneratio
nerui.

Inuentionis.

Oleum Sa-
binense.

Experimen-
tum.

D Si uero his accidentibus uulneribus, etiam neruus fuerit uulnera- tus, in quo graue periculum frequenter euenit, cuiusque patefactio pri- us custodienda est, ad humoris ex uulnere ueniamus digestionem: quo ex hoc impetus & dolores auerti possint. Frequenter etiam ferro hanc anastomasin procurare debemus. Conuenit interea præ omnibus eti- am his phlobotomum adhibere: conuenit etiam eos uentris purgatio- ne iuuare. Aquarum sane calidarum fomenta fugienda sunt, quæ pu- tredines & indignationes sæpe procurarunt: sed oleo sabinensi, uel dul- ci, tepido, aut certe uetusto, frequenter uulnera ipsa fouenda sunt. Vi- ride uero oleum, uel gremiale penitus uitandum est. Vt uimur tamen post fomentationem olei calidi supradicti, sola terebinthina resina, lin- theolis infusis & appositis: utilius, si terebinthine etiam euforbij quip- piam pulueris admisceamus. Fœminis uero, uel pueris, delictiora cor- pora habentibus, etiam solius terebinthinae sufficiet beneficium. Cæ- teris uero, ut superius comprehendit, terebinthina cum euphorbio, & oleo miscenda est: addenda & cera propolis, addendum sagapenum, addendum laser, addenda & opopanax: quibus coniunctis beneficium attestatur. Item aliud, quod in experimentis, ad neruorū uulneratio- nes adhibemus, iuuat. Calcis puluerem diebus canicularibus ex aqua marina lauamus, quā custodiemus. Huic medicamēto mixturi euphor- bium, sulphur uiuum, puluerem calcis lotæ deligēter in uncijs singulis, terebinthinā, ceram, picem, in uncijs tribus. Interea per initia ad uirorū uulnerationes cataplasmate tali uti nos cōuenit, ex melle, aceto, oleo ro- seo modice admixto, cum fabæ pollinibus coctis, & tēperatis. Post cata- plasmatis uero beneficiū, hoc est aptissimum adiutoriū. Euphorbium,

cera, resina, in singulis libris: oleum in duabus: sed euforbium cum aqua prius terimus, & superioribus solutis, ut moris est, admisce- mus. Superaddimus interea etiam salis quippiam: ut os patulum hu- moris noxij digestionibus procuremus. Nam & Melanchorus troci- scus semper his utilissimus fuit, cum aceto tritus, & aliquando cum ce- rotario temperatus. Sunt etiam alia adiutoria his causis aptissima, sub una uirtute uariæ composita: sed paucis magis, & probatis uti nos con- ueniet, quarum perseverantiæ, effectum facil- limum potuerunt procurare.

A

Trociscus Me-
lanchorus.

V

De VULNERIBVS ex se nascentibus. Caput xx.

VULNERA VARIATA, aut ex humorum acredine, uel plenitudine generantur, aut præeuntibus diuersis ictibus acquirun- tur: quæ imperitia medicorum frequenter, aut adiutoriorū inopia pro- curata, uetusta & Chironia fiunt. Igitur cum uulnera recentia & ca- ua fuerint, sic curanda, uel replenda erunt. Mel, & resinam terebin- thinam æqua ponderatione in cacabo facies solui: item addes butyri tantundem, & ex hoc infusis lintheolis uteris. Aliud, Resinae pul- uerem, ceram, & adipem misces, & similiter adhibebis. Cum æqua lia in superficie fuerint, hoc uteris medicamento. Spumæ argenti ÷ III. resinae ÷ II. olei ÷ IX. conficies, ut moris est, ad emplastri tem- peramentum, quo cicatrices utilius ualeas procurare. Sin uero transcendens planiciem, plus excreuerit, acrior eruptio, phrygium la- pidem tundis, & eius puluerem aspergis. Aliud. Aeris purgamen- tum tunsum similiter adhibendum est: id aceto temperabis, humore importuno permanente. Et dum uulnus a sanitate prohibetur, hoc adiutorio percurandum est. Plumbi purgamenta, eruginis uncias sin- gulas: aloë, & calcis uiuæ uncias binas tundis, & cribellas, & uulneri aspergis. Si cicatricem ferri sanare uolueris, hoc emplastrum facies. Cerae ÷ II. resinae ÷ I. thuris, & eruginis uncias singulas, olei cyprini ÷ VIII. conficies, ut moris est, & imponis, emplastrum probatissi- mum. Si nimis antiqua uulnera fuerint, cerae in Sole liquefactæ commiscendus erit puluis floris eraminis, ut ad temperamentum em- plastri perueniat, & uteris: neque frequenter soluere, sed etiam fascio- la custodire debebis. Item Chronicis, uel Chironijs uulneribus, hoc emplastrum approbabimus. Lapidis chalcitis, cera in uncijs sin- gulis: aluminis scissi uncia. I. his commixtis & temperatis utimur.

Ad uulnera
caua.

B

Aequalia in
superficie.

Excedētia su-
perficiem.

Ad cicatri-
cem ferri.

Ad uulnera
antiqua.

Serpentia.

Sunt & alia uulnerum genera quæ serpunt ad loca uicina, atque his adiutorijs percurantur. Lenticula cocta, & melli commixta, & fo- lia caulium cum melle similiter. Et coriandrum uiride cum melle. His etiam ex lini seminis puluerem, cocti in uino, & oleo catapla-

C smata semper adhibui. Sic ex milij pollinibus feci. Sic etiam hederæ folia in uino coxi, & cum melle trita superimposui: fovi etiam de eadem decoctione uulnera frequenter.

Vulnea callosa.

Si callositas emerferit, in qua semper est tarditas uulneribus ad sanationem, aris florem coctum terimus, & ex eo puluere uulnera sanabo, & tithymali lachrymam cum uino & melle mixtam, in uicem cataplasmatum adhibeo. Si madefactio permanferit, his adhibitis, sales tritos cum melle imponam, & desuper ficubus tritis, & incoctis cataplasmaabo. Et amygdala amara sic curant, locis adhibita, & cum melle contrita. Sic porri in uino cocti eodem modo curant. Sic erui puluis cum melle, & oliuarum uiridia folia in uino cocta, & trita adhibentur: ex quo uino prius fomentari loca suadeo. Similiter ex aqua etiam in qua alumen scissum infundendum est.

¶ De IGNE SACRO.

Caput XXI.

HVIC MVLTIFORMIS est cura deligenda. Aliter enim in febricitantibus emergens curatur. Aliter in eo cui febres superueniunt uisitat. Nam & omnibus partibus corporum generali ter adiutoria adhiberi similia possunt: excepto tamen capite, uel facie, quorum est quæmaxime causa sollicita. Vicinitatem enim appetendo ignis ille serpens, oris aliquando, uel linguæ, aut gutturis partes facillime pulsatur, & ueluti superficiem derelinquens, continuo in stat interiora molestante, in quibus uitæ periculum formidandum est. Nam & Hippocrates hac eos sententia uisitat. Ignis sacer, ait, si interiora appetuerit, molestum erit: si in cutibus perseueret, curari poterit. Ergo si cum febribus, & in supradictis partibus apparuerit, intra tertium diem phlebotomandi sunt, & purgandi, a cibis penitus abstinendo, si tamen uirium non occurrerit fetosa debilitatio. Dabis adhuc cataplasmata calida, & fomenta humectantia: frigienda sunt ignem, causæque dolorem augentia: sed lenibus linimentis, euocatorijs, & curantibus, quæ sine grauedine possunt afferre utilitatem, ungenti sunt. Si phlebotomus sane, uel cathartica, certa de causâ prætermittenda sunt, clysteribus assiduis imminebo: quo competentibus, & assiduis purgationibus uentris, quod phlebotomo negatum est, possimus compensare. Frigidi tactus, & acres, uitandi sunt. in frigidatæ enim partes facillius commouentur. Declinantibus febribus hoc trocisco uti consueui, omnibus temporibus & locis aptissimo. Spuma argenti, cerussa, sulphure uiuo, croco, opio, sub æquo tunsis, & cribellatis, & cum passo, uel succis strychni temperato. Nam istorum euporistorum frequentium semper beneficia profuerunt. Butyrum cum strychni succo adhibetur: & acacia cum aceto, uel aqua: & spuma argenti cum

Hippocratis sententia de igne sacro. Ignis sacer cum febribus.

succo porrorum, uel betarum, & gutta ammoniaci cum aqua, & cyamolia cum aphita, & strychni succo, & oua recentia in aceto, cum oleo, & bulborum combustorum cinis cum melle. Oleum cyprinum cum melle mixtum, & cerussa cum aceto, & uasorum fictilium puluis cum aceto, & thus masculum cum cerussa: omnibus, aut singulis commixtis, aliquibus mixto pane, aliquibus ex aqua coctis, & contritis. Nam & folia in uino cocta, & contrita, imposita sæpe profuerunt igni sacro. Si etiam post hæc ignis ille sacer adhuc insanierit, & ruboris sollicitudo perseuerauerit, iam cataplasmatibus de seminibus cum melle coctis imminendum erit. Adhibeo etiam locis scarificationem: adhibeo fomenta aptiora, & ex eisdem desuper cataplasmatibus frequenter requiro beneficium. Periculosum est etenim, causâ permanente aduerti toria uariare.

Ignis sacer post febres.

¶ De APVM percussibus, uel scorpionum, cæterorumque serpentum. Caput XXII.

APVM percussus maluarum folia imposita continuo curant: & sisami folia, uel ipsum tritum, & appositum. Et lauri folia molliora trita cum uino, potui data, sæpe curauerunt. Scorpionum uero percussus, sales frixi, & cum oleo contriti, loco appositi. & cinis cum aceto mixtus, & impositus similiter, & allium cum oleo tritum, & origanum cum aceto coctum calido sacculo, continue medetur. Et porrum tritum impositum, & sardinia trita, & folia oliuæ trita cum scabibus, et imposita, & scylla cruda trita imponitur, & statim curat. Sed & his semper potionibus liberantur. Aristolochiam rotundam, gentianam, myrrham trogloditen, baccas lauri, omnia tunsâ ex æquo, & cribellata: aut puluerem, cum uino, et calida identidem in tempore dabimus. Hoc etiam contra cæteros serpentes usi sumus. Aliud. Piperis, & papaueris semiunciam unam tundis, & cribellas: ex his coctare cum aceto dabitur, & bacca lauri cum folijs rutæ uiridibus tunsâ, cum uino, aut aceto semper datur: & Irios illyricæ puluis cum uino calido similiter. Quin & fraxini folia cum uino trita, bibenti dantur.

Apumictus,

Scorpionum,

B

¶ De turpibus RECEPTIS, & latentibus. Caput XXIII.

TITIMALI maioris molles & uirides ex acumine turiones tolles, & hos calidis cineribus subijcies: & postquam combusti fuerint, proiectis sordibus in mortariolo contundis, & eorum pulueri aphitam similiter immittis, & uino comixta, patefacto orificio, uulneri imponis, & continuo telum, aut aliud quod diu latuerit excludetur. Aliud, Aristolochiæ puluis patefacto uulneri similiter imponendus est, & uelocius exiliet. Sic etiam de dictamni folijs, uel radicibus contusis, uel

Ut tela latentia ex uulnere profiliant.

Cius fieri consuevit, secundum veterum testimonia. Et eufesami semen contusum una cum calchanto, uulneri appositum, similiter operatur. Et lacerti caput contusum, & impositum, secundum phisicos similiter facit. Si uero in fauces aliquid transuerit, aquam & oleum calidum contineant in ore, et spontaneum exibat sine mora. Sunt et alia phisicorum beneficijs publicata, sed suo loco & tempore conscribentur.

De TESTIVM indignatione.

Caput. XXIII.

FERVORES testium, uel indignationes, cuminum cum melle & oleo tritum, & appositum curat. Et semen lini frictum, & cum uino similiter uice cataplasmatum temperatum. Sic faba in uino cocta, aut in mellicrato cum melle trita, operatur. Sic ex coriandro, uiridi cum faba in aqua cocta, et simul trito cum melle cataplasma bimus. Sic etiam de hyoscyami folijs. Similiter & uam passam enucleatam, ex aquo cum nitro adhibemus. Et nasturtij puluerem cum lini semine ex aquo cataplasma bimus. Sic rutae, & lauri folia uiridia in uino cocta, cum aphitis profuerunt. Et cimini puluerem mixto butyro, & resina, & pampinos molles tritos cum aphitis adhibemus.

De VERETRI, hoc est, de naturae uitijs. Caput XXV.

VERETRI dolores, fel taurinum cum nitro contritum curat: & butyrum cum terebinthina ex aquo mixtum: Similiter ex lini seminis puluere, & myrrha ex aquo, resinae quippiam superadditum, in aqua coctum cataplasma imposuimus. Quibus uero tumuerit, pampinorum folia molliora triginta, thuris & cerusae semuncijs singulis commixta, pro cataplasmate imponimus, ante tamen ex aqua marina frigida fomentabis. Nam & testes tumentes, cymolia trita frequenter cum aqua peruges: post uero myrti sicce pulueres, & myrrhe similiter aspergendi sunt. Uulneribus uero in eodem cole, lepidos cyprinae puluerem satis confidentur aspergo. Et afronitri solius triti puluis eodem modo operatur. Et alumen scissum contritum, similiter & myrrha cum passo trita. Si ueluti carbunculus innatus fuerit, licium cum melle tritum suppono: frequenter per diem inspergo mel tepidum. Fomentandum est interea ex aqua de seminibus, quae in aqua coqui debent, aut myrti uiridis, aut lentisci folijs, aut rubi, aut oliuae, aut rosae siccae: cuius puluis si post fomentum aspergatur, continuo operabitur. Sic etiam de herbarum supradictarum cataplasmate innuendum est, cum melle commixto. Nam & uini, & mellis species praetermittenda non est. Continentia uero ciborum, & uentris purgatio frequenter prouideri debet. Efflatterij quoque puluere tangendum erit. Aliqui minimorum piscium capita trita imposuerunt.

Tumores testium.

μαριε est scho-
ria, siue squa-
ma, cuprina
uocat μαρια,
que ex aere, si-
ue cupro fit.

De HERNIOSIS. Caput XXVI.

HERNIAS uero infantium frequentius emergentes sic curabimus. Resinam pituinam siccam, nitrum, cuminum, ex aquo cum melle miscemus, & sub emplastri temperamento imponimus, superaddita ligatura quae contineat medicamentum. Et uam passam purgantes, in uncijs. V. I. nitri uncia. I. cimini uncijs. II. cum melle contriuimus, & ita usu sumus. Vitandi cursus, & saltus, et auster, uentris quoque conatus, & ciborum nimia praesumptio. Aliud probatissimum. Caduci malogranati: I. gallarum semiuncia, asphodeli radice: I. narcissi radice: I. haec omnia in uino coquenda, & tundenda, et malaxata in primo adhibenda sunt. Hoc herniarum perseverantiam intus sub ligatura, etiam ueterum percurabit, & hydrocelas, & sarcocelas, & enterocelas similiter. Item Cinopoli emplastri expono maximum & probatissimum remedium. Spumae argenti: VI. aceti: XVIII. olei & opij, spuma argenti pleniter comburis, & supradicto aceto restinguis, & teris diligenter. Omnia simul mixta coques, agitabis spatula olosidera, & ita ut dactylon coques, ac in lintheolo adhibendum diebus continuis V. imponis. Hoc hydrocelas, & similes collectiones sine dilatione curabit. Carnes cochlearum teris, & his myrrhae puluerem misces, et in lintheolo inductum impones sub fascia, ut facilius reprimatur: & passum cum acacia tritum, et aqua similiter temperatum supponendum est. Item etiam cochleas ex arbore lauro collectas comburimus, & tritas imponimus, ut umbilicum in naturam propriam reuocemus.

De diuersis uitijs in ANO nascentibus, uel Syringis, hoc est, Fistulis. Caput XXVII.

DIFFICILES in his locis caussae euenire consueuerunt, pro accidentium qualitate. Est enim loci natura delicatior, & qui ad omnes acerbos quae maxime contactus, facile commoueatur. Nascitur ergo in hoc saepissime indignatio, uel feruor: fit ragadium, fit condiloma, erumpunt hemorrhoidae, nascuntur exocadia, fiunt & syringae, frequenter etiam intestinorum effusio, et cetera, quibus omnibus suo ordine remedia designabo. Quando ergo indignatio, uel feruor locum attentaerit, pingues dactyli, in passo, uel mellicrato infusi teruntur, superaddito quoque de oleo roseo, e quibus factum cataplasma tepidum adhibemus. Superimposita tamen ligatura, quae adiutorium continere debet. Nam etiam de musteo similiter faciendum est, sed quod piper non habuerit. Sic etiam de bulbis albis, cum melle contritis, loca comota frequenter curata sunt. Et licium inde contritum cum cerotario, et ex oleo roseo temperatum adhibuimus, & saepissime sulphuris uiui quippiam triti superadijicimus. Est & hoc genus adiutorij utilissimum. Spuma argenti, & cerussa, uncijs singulis: thus masculum, et crocum in semuncijs singulis, cum uino & oleo tritum, et commixtum adhibendum est, et oui uie

A Herniae infantium.

μαριε, οσπυρα, & ιντροπα, Herniae sunt spes ab Hippocrate & Galeno descriptae, quae etiam plures & apud Galenum & Paulum Aeginetam numerantur.

B Ani accidentia.

Feruor Ani.

C tellum coctum, tritum cum melle & oleo, commixtumque, loca indignantia fati iuuat. Sic butyrum cum medulla ceruina, & sepum ceruicinum, & thus masculum, omnibus ex æquo tritis, immixtis oleo & uino, similiter temperatis curati sunt frequenter. Huic medicamēto etiam licium indicum admiscendum est. Si Ragadium factum fuerit, hoc medicamento uti nos conueniet. Oleum roseum solum, tritum in plumbeo uase, & ex pistillo simili, usque in pinguedinem, & caricarum pinguium combustarum cinis, uino tepido praelauatus, ac impositus, prodest. Sic rosæ flos, & pompholix simul trita, similiter spargitur. Et molybdæna cum folijs rutæ uiridibus teritur, & cum oleo myrteo pingui temperatur, & similiter iuuat. Sic hyoscyami folia, sic corij puluis aspersus similiter loca curauit. Sic etiam lintheorum combustorum cinis cum amylo, ex æquo succo foliorum oliuæ temperatur, & subpingue fit ad linimentum. Quibus Condilomata fiunt, uel Exocadia, hoc adhibendum est medicamentum. Cerae libra una, picis ÷ IIII. medullæ ÷ II. adipis taurini ÷ III. mellis ÷ IIII. uini ÷ III. guttæ ammoniacæ ÷ I. thuris masculi ÷ II. myrrhæ ÷ V. sicca cum uino teruntur, & solutis calentibus commiscuntur. Aliud. Calcis uiuæ ÷ III. nitri ÷ II. utraque teruntur, & cum aruina miscuntur, & ex eo pingue facies linimentum. Quod cum siccauerit identidem superaddis, & hoc modo per seuerando facilius confumentur exocadia. Sic chalcantum teris, & eius puluerem cum oleo dulci molli uapore coques, & pinguefacto, loca frequenter tangantur. Nam & alumen missum in uase nouo, coctum, atque tostum, puluerem facit. Hoc tacta exocadia, spontanea frequentius ceciderunt. Hemorrhoidas uero erumpentes, sic compescere, uel temperare consueuimus. Butyrum, crocum, cerussam, mel ex æquo omnia commiscenda sunt, & oui albore temperanda, & imponenda. Sic arnoglossa trita cum aceto facit. Sic pulueres cerussæ cum aceto contritæ. Fomentabis uero loca ex aqua, ubi alumen scissum, tritum mitti facies, & æris florem excoques in tertiam partem, & ex hoc fouendi sunt ante linimentum. Sed ut etiam in tempore aliquando de physicis adiuuentur, in ea aqua coquendæ sunt species supradictæ. unde ægrotus is qui hemorrhoidas patitur, frequentius elauatur, & ad supradictas species, in uncias senas, aquæ sextarios decem mittis.

D Si uero conclusas resoluere uolueris, taphiæ succum, & apij similiter ex æquo conterimus, & loca contingimus, quæ solenni digestionem fuerint impedita. Laser cum aceto contritum imponendo, frequenter usi sumus. Nam & Musa trocisco, omnibus approbato, in aqua in qua calcem uiuam extinximus, resoluta, imminuimus, & profecimus. Qui trociscus hoc modo a nobis conficitur. Aluminis scissi uncias. III. aloë ÷ III. croci ÷ II. crocomagma ÷ II. chalcanti ÷ III. caduci mallogranati ÷ II. uino omnia trita commiscemus, ut trociscos faciamus.

Ragadium
Ani.

Condilomata,
& Exocadia
Ani.

Hemorrhoidas
Ani.

Physica remedia
frequenter
ab Autore uocantur
ea, quæ absque certa
ratione data, prodesse
comperimus.
Syringæ.

Trociscus
Musa.

Etiam hic puluis nobis experimentum dedit, omnes syringas & expurgandi, & glutinandi: qui ista ratione conficitur. Iris Illyricæ ÷ V. erui ÷ III. manne thuris ÷ III. lepidos calcis ÷ III. aristolochiæ ÷ III. 5. omnia tunduntur, & cribellantur, & ficulis puluis, cui nomen est Acopali, commiscetur eodem modo, ad linimentum quemadmodum Musa trociscus supradictus. Quibus uero intestinum exierit, mori * syluestris dolori fomentatio adhiberi debet: & post acacia trita cum aceto linimentum facit: & cyclamini succus cum melle ex æquo mixtus, & coctus usque in pinguedinem. Aliud. Puluis ellebori albi, qui cum aceto coctus est, admixto carotario ex oleo roseo, fati iuuat. Et hyoscyamus in aceto tritus, & similiter adhibitus, intestinum effusum similiter reprimit.

P **¶ De PERNIONIBVS. Caput xxviii.**
PERNIONIBVS quæ cum pruritu sunt, aquæ marinæ fomentus satis prodest. Similiter etiam si uino calido stiptico fouentur. Sic si etiam decoctiones betarū, quibus alumen scissum infuderis. Post quod fomentum, cera liquefacta linire conuenit. Nam & ex aluminis puluere, cum hordei farina, & uino cataplasma adhibendum est. Sic cæræ, & picis resolutæ sola unctio curatæ sunt. Et gluten solutum in aqua profuit liniendo. Sic oliuarum uiridia folia cataplasmate adhibita profuerunt. Sic gallæ cum aceto contritæ, sic uini feces impositæ curauerunt. Quibus uero iam uescauerint, raphanos tundes, & ex eorum succo bene proderunt linimenta. Et lenticulæ coctæ, & tritæ cataplasma proderit. Et caduca mallogranati, in calidis cineribus tepesacta, & trita adhibita, conuenerunt. Sic etiam scylla cocta, similiter contrita, profuit. Quibus uero increpauerunt, & uulnerati fuerint, his spuma argenti trita, mixto adipe porcino, pro emplastro apponi debet. Sic adipis anserini cum cera & oleo repidi adhibendi sunt. Et cochlea cum testa combusta, & trita, & in puluerem redacta, si aspergatur, continuo medetur. Eruum in uino coctum, & carotario similiter curat contritum.

¶ De RAGADIIS pedum, uel digitorum. Caput xxix.

OMNES CREPIDINES in calcaneis pix liquida illinita percurat. Et spuma argenti, cum cerussa, & alumen scissum ex æquo contusum, & uino mixtum, medebitur similiter. Quibus uero pile inhaerentes molestiam fecerint, ferro subtili loca ante purganda sunt, & melantherium cum locio pueri tritum apponendum. Et gutta ammoniaci cum aceto trita similiter adhibet. Et mysi, & aristolochia ex æquo contusa cum melle adhiberi debet. Hoc & rasura cucurbitæ trita faciet.

A
Puluis ad
idem.

Intestini
exitus.
alias * uiscido.

B

De PARONYCHIIS. Caput XXX.

C **P**ARONYCHIAE in inijs lana ex aqua infusa imposita curantur, eaq; frigidior frequentius irriganda erunt. His etiam amphita, cum aqua trita adhibenda erit. Sic & thuris masculi puluis cum melle mixtus medebitur. Sic etiam gallarum. Si saniam sane collegerit, locum pungis: ad eius uero digestionem, & lenticulam coctam cum melle contritam superimponis. Et myrti folia uiridia trita, similiter cum melle adhibentur. Sic etiam rosarum, & sicoliuae folia similiter. Sic cadmia puluis aspersus curat, sic erui, sic etiam thuris masculi. Quibus uero etiam ungues quasi fuerint, folijs myrti uiridibus, uel malograna ti tunsis cataplasmandi erunt. Quibus autem forte aliqua loca nigrescunt, farina tritici, cum pice folia admixta curantur. Et sulphur uiuum hoc cum porcino adipe tunsum, & commixtum praestat, ne ipsi ungues exiliant. Et lini seminis puluis. Simul etiam & * asturacus cum melle commixtus imponitur. Et caera sola liquefacta superimposita. Sed his omnibus adhibitis, diutius perseverandum est. Calefacti etenim perseverantia adiutorij ungues, melius gubernantur. Scabiosos, ueluti elephantiosos si quis forte ungues habuerit, uini fex sicca, trita, & cum caerrotario imposita curat. Et ficus sicca, purgata, & tunsa, superimposita, aequae medetur. Et lapathi agrestis radix in aceto cocta, & contrita, et sulphur uiuum cum sandaraca, ex aequo tritum, & aspersum, continuo curat. Interea sub his omnibus adiutorijs, ungues ipsi primo ex pice liquefacta ungi debent: quos superiori medicamento & fasciola munire & gubernare oportet.

De PRURITU, uel SCABIE totius corporis, uel uarijs maculis in corpore. Caput XXXI.

SI IUVENIBVS hoc bene habentibus obuenerit, phlobotomo prius sub gemina detractioe subueniendum est. Item uentris purgationes frequentius deinde adhibenda erunt. Cibis plane sordidibus nutriendi sunt. Lauacris frequentibus uti conueniet, in quibus thuris masculi, sulphuris uiui, & nitri puluere aspergendi erunt. Si hoc adhibito adiutorio, aut pruritus, aut scabies perseuerauerit, lapathi agrestis radix trita, & cum aceto commixta, in balneo similiter adhibenda est. Sic linimentum cum melle commixtum. Quo linimento, frequentius etiam in sole adhibito liberati sunt. His frequentius etiam frigida lauacra profuerunt, & postea oleo roseo, uel lentiscino, aut myrtino, admixto uino, se utilius perfuderunt. Scabies uero si uulnera habuerint, mirabolano, & sulphur uiuum, ex aequo tunsum, caerrotatio ex oleo myrteo liquidiori comisceo, ut leui unguento eorum in balneis uulnera pertractentur. His sane calidum lauacrum aquarum dulcium pro-

alias * Aster-
aticus.

Vngues
scabiosi.

Loquitur de lini
mentis que in
calce huius Ca-
pituli descri-
pta habetur.

curandum est, in quo supradicta linimenta adhibenda sunt. Nam & thuris masculi, et pulegij ex aequo puluis, ibidem in balneis commodissime adhibetur. Commodius, si etiam cum uino Capnitis succus, sic nitrum cum uino, sic Capnitidis succus, qui frequenter etiam cum aceto mixtus, plus profuit.

De ELEPHANTIOSIS.
Caput XXXII.

SVNT QUIBUS certis ex accidentibus, maculae in corporibus frequentius inhaerent. Sunt nigrae, sunt albae, ueluti elephantiasis si aliquando annunciantes: quibus hoc modo medendum erit. Myrti folijs uiridibus in uncijs duabus, nitri, & aluminis singulis, contritis, in balneis fricandi erunt. Aliud, Sulphuris, nitri, & aristolochiae puluis ex aequo contritus, in balneis adhibendus est. Sic gutta ammoniac, trita cum oleo, profuit. Sic fici folia cum sulphure uiuo, & cum aceto medentur. Nam & sub sole de hac confectione curatur. Et cuminum, cum aceto tritum saepe sic profuit: & quinque diebus superaddendo linimenta, non delauatis prioribus. Sic cymolia, nitrum, & bacca lauri cum aceto commiscetur, & similiter, ut priora, medentur. Aliud, Fenograci puluis, aphronitri in uncijs binis, et alcyonium, & cyminium in uncijs singulis, similiter cum aceto adhibendum erit. Et ex betarum folijs coctis, & tritis, cataplasma his imponendum est. Et piper cum myrteis folijs uiridibus tritum, & sub sole in balneis adhibendum, utraque maculas permundabit. Saepemodum his perseverantibus maculis, ad elephantiasis uitium, frequentius declinatum est, cui per tempora nunc ordinabo remedia. Per initia huius passionis, cum sanari plene uitium supplices orauerint, phlobotomandi erunt, & purgandi frequentius. Faciem uero in qua huius uitij magis horret imago, mirabolano cum aceto, & oleo roseo, uel myrteo, uel lini semente fricare conueniet. Aquis naturalibus frequentius utantur, & marini lauacri. Continentia sane uitij his quae plurimum prodest. Cibis digestibilibus, & dulcioribus frequentius iuantur, lactis acceptatione quae maxime, si aquae eius accipiant quod graeci *σπιν* appellant. Nam & succus Neptae herbae frequentissime hoc uitium releuauit: & haec eadem herba, par beneficium praestitit saepe cibo data: & coagulum *νεπιδ*, id est, hinnuli, quae nos ceruum lactentem dicimus, cum oxymelle ieiuno datum, uel temperatum, saepe profuit. Si istidem adhibitis, morbus ille adhærescens omnino fuerit publicatus, tunc neque phlobotomo, nec catharticis uti conueniet. fieri enim non potest, ut humor corruptus insaniens, quique omne corpus suo horrore funestaret, his adiutorijs purgationum adhibitis, ad interiorem originem identidem reuocatus, uenenati sanguinis, geminatis effusionibus arceat. Sed uomant frequentius, & lactis beneficio per cibos, per potiones enutri-

A Capnitis est
ea quae Fu-
mus terrae uo-
catur a neo-
thericis: a ue-
teribus etiam
Fumaria di-
cta.

B

Elephantia-
sis cura.

Trociscus
Ciros.

Cantur, & educuntur. Locis uero contaminatione uulneratis, omnia fricta adhibenda sunt, quibus illa caro corrupta, & effeminata, ualeat durari, uel stringi. His frequenter Cirus trociscus profuit, qui conficitur ex sinopide, alumine scisso, grugine, & cymino sub aqua ponderatione in aceto dispositus. Omnia etiam linimenta, uel fricamenta quæ pruriti in superioribus, nec non etiam scabiei conuenientia significauimus, etiam his apta, seu utilia asseueramus. Aliqui uero etiam illis carnes uiseras ministrauerunt, quaternos digitos in mensura, tam in capite, quæ & a cauda præcidentes, quæ oleo & salibus condite profuerunt. Addis de græco quamplurima.

De LUXATIONIBVS.

Caput XXXIII.

PER INITIA, ut moris est, primum auulsa reponenda sunt locis suis. Item embrocis uti necesse est, ex herbi pollinibus, uel certe cineribus, oleo, sapone, & ouis commixtis, lanisque mollibus, in fufis succis loca munienda sunt, & pro locorum natura, fasciis contentenda, & constringenda. Si sub hoc adiutorio, loca naturaliter custodita quieuerint, eisdem usque ad perfectam sanitatem imminendum nobis erit. Si uero aliqua aduersitate, locis proprijs auulsa minime

potuerint reuocari, tunc adiutorijs catholicis, doloribus crescentibus, subueniendum erit: ut est phlobotomus, uel catharticum, et cataplasmata paragonica. Quibus perseverantibus, si dolorum declinauerit inquietudo, fomento lauacri, ceterarijs, uel certe emplastris casticis imminendum est. Postea uero malagmatibus perseverandum, quibus curanda loca possint perpetuo solidari.

LIB. PRIMI Finis.

OCTAVII HORATIANI in Secundum Operis sui
librum ad EUPORISTVM PRÆFATIO.

A

NUNC secundi Operis partes aggrediar, quibus prodenda, discutiendæque rationis delegauimus functionem. Quæ quæ oculis comprehendere non potest, quod officium liber superior occupauit, idcirco passiones interiora possidentes, in hoc uolumine, aut accedentibus conuincunt, aut prodentem indicij. Studio quippe ueritatis nolui frustra disputatiões ingerere, quoniam potius in utroque opere, certis, deprehensisque morbis remedia constitui, uel curis medendo facilioribus, uel tuendo materiam uitiorum. Quoniam quidem in Logico opere obscurisque periculis, non opus est assertore, sed iudice. Omnes acutæ Febres uel ægri tudines, de quibus nunc dicere constitui, aliquæ passiones præueniunt, aliquæ consequuntur, quæ certa produunt indicia, quibus morborum possit materia comprehendere. De chronicis uero secundis partibus promissos sermones expediã. Hæc est itaque sub omnium ueterum autoritate febrium definitio, quibus etiam nos assensum libentissime accommodamus. Inest nobis calor ignitus, qui cum se in altioribus præcordiorum locis, repentina aliqua necessitate commouerit, & uelut aduersus tempestate, loca aliqua naturaliter quietata turbauerit, uaporem acriorem procurat, & tum quidem ex altitudine stomachi febrium serit originem.

CAPITA primæ partis LIB. II. De Acutis passionibus.

B

1 De Febribus	2 De Phreneticis
3 De Lethargicis	3 De Pleureticis
5 De Peripleumoniicis	6 De Synanchicis
7 De Apoplecticis	8 De Hydrophobicis
9 De Iliacis, Colicis, Strophosis	10 De Spasmodicis
11 De Satirijs, uel impedimento usus ueneri	
12 De Cardiacis, qui etiam Diaphoretici dicuntur	
13 De Cholera	

CAPITA Secundæ partis LIB. II. de passionibus Chronicis.

1 De querelis Capitis	2 De Epilepticis
3 De Stomaticis	3 De Menomenis, uarijs
5 De Melancholicis	6 De Paralicis
7 De Catarro	8 De Phthificis
9 De Sanguinis emissionis interioris	10 De Empyricis
11 De Syntaxi, uel Atrophia	12 De Asthmaticis, uel Suspiriosis
13 De Epaticis	13 De Ictericis
15 De Splenicis	16 De Stomachi uarijs accidētibus
17 De Lumbricis	18 De Dysentericis, uel lientericis
19 De Hydropicis	20 De Renum uitijs, uel Vesicæ
21 De Artriticis, Podagricis, Ischiaticis.	

C LIBRI II. pars prima, De OXYORIS,
seu acutis passionibus.

De FEBRIBVS. Cap. I.

IC IGITUR quæmaxime omnibus in locis, siue cli-
matibus, omnique ætate, morbis omnibus certa ex necessi-
tate uel imminentibus, uel præeuntibus, hæc sociantur.
Febricitantibus itaque generaliter omnibus, unum magnum remedium
cunctorum cautum est autoritate, præcipue seruire temporibus: ut per
conditionem causarum ægri omnes, adiutorijs competentibus rele-
uentur, similiter etiam cibus congruis nutriantur. Conueniens profe-
cto, in utrisque aliquando congruum, bonum tempus. Possunt enim
in hijs officere, quæ æque utilia iudicarentur, si in competenti tempo-
re suggerantur. Docuit enim natura omnium gubernatrix, in itijs o-
mnium exagitationum, sub quacunque sorte causarum aduenientium,
quando præsentis commotionis tempestate, naturalis ille uapor turba-
tus, recessus interiores petierit, & cum * ex materia articulos frigus uel
tumor quassauerit, uel occupauerit, tunc nihil penitus a Medicis tenta-
ri, uel adhiberi debere. At uero imminente declinatione, transactis au-
gmentis, cum paulatim uapor exasperatus, omnia illa exteriora mem-
bra perfuderit, tunc adiutorijs potius competentibus seruiemus. Ergo
quomodo aliquando sub certis accidentibus manifesta declarantur
nomina passionum, sic aliquando simplex febrium imago conspicitur,
quæ uentris semper constrictionem procuret, capitis dolorem, linguæ
asperitatem, aliquando insomnietates, cum leuibus mentis erroribus.
Hæc etenim ex eadem Febrium origine, uapore naturaliter superiora
appetente, præcipue capiti sollicitata contingunt. Quæ accidentia licet
etiam in cæteris passionibus, cum alijs signis plurimis misceantur, tam-
en cum per se sola fuerint, febribus sociata, febrium magis simplicium
quam figuratarum speciem designare noscuntur. Ergo cum simpli-
cium Febrium causa constiterit, per initia commotionum, cum ad-
huc articulos possidet frigus, manibus calidis, uel uaporibus, cætera
omnia membra calefacta contineo: tunc etiam somnos inhihero, nihil-
que aliud inhiheri permittam. Cum uero ex altitudine uapor exili-
ens, corpus omne calefecerit, & emergens inflammatio impatiens, uis-
cera uniuersa siccauerit, tunc post clysteris simplicis beneficium, etiam
enemate, quod ex sicco lini seminis, & oleo roseo, uel chamemilo tem-
peratur, in uncijs tribus, igneis illis ardoribus succurrendum est.

At uero quinta transacta die, & primis iam temporibus ægritudinis
refrenatis, cum sub quadam maturitate qualitas causæ humanior ap-
paruerit, tunc post augmenta commotionis præsentis, lini semine, &
hordei pollinibus, cum aqua & oleo, ut moris est, præcordiorum lo-

Alias, * exte-
riora articu-
lorum.

Cura:

Enema.

ca iuuanda sunt: ex quo aut ignem illius commotionis temperemus, A
aut sudorem oportuno tempore procuremus.

Monitum te interea uolo, ex urinarum inspectione, supradictæ ægritu-
dinis maturitatē, sic considerari debere. Aduertendū est itaque, ex urinis
naturalibus & consuetis, quantum in contrariā partem natura deuiauerit: Vrinæ iudi-
cium.
ut ex hoc, quid aut præsens status, aut futurus ægritudinis exitus allatu-
rus sit, instruaris. Est autē urina naturaliter, quæ corporis eius qui emit-
tit, sanitatē manifestat, rubra mediocriter, & subpinguis, & tactu calida,
habens naturaliter nebulas, in aquā maxime appetentes. Quantitatē ue-
ro ex accapto nosse conueniet. Hæc itaque cum inspexeris, de maturitate
ægritudinis bene confidēs, adiutorijs cōpetentibus uisitabis. Super-
ueniente igitur declinatione, tēporales cōmotiones, etiā prioribus adiu-
torijs procurato. Tunc & linguæ curationi, & cæteris, quæ cibos impe-
dire consueuerunt, seruiendū erit. Aliquando etiam lixoperita pro cata-
plasmatis adhibita, quæmaxime profuerunt, quæ infundere ac nutrire ma-
gis, quā in frigidare corpora ardentia uideantur. Quæ conficere hoc mo-
do consueuimus. Spuma argenti uncias tres, mellis ÷ III. succi lini semi-
nis ÷ VIII. ceræ ÷ III. olei rosei, uel chamemelini libras. II. conficis ut
moris est, et uteris in uicem cataplasmatum, cōmotiones competenti tem-
pore iuuaturus. His igitur adhibitis, simplices ægritudines sic uisita- B
re consueuimus, usque in plenam uisitacionem: quo etiam lauacris adhi-
bitis, & reparare sanitatem, & reparatam custodire possimus. Igitur
postquam illius ægritudinis species, quæ solis Febribus cum proprijs acci-
dentibus designantur, hac pagina compendiose composui, in sequenti
ordine, acutas omnes passiones, proprijs nominibus, atque etiā acciden-
tibus designabo. Sumimus itaque initium de Phreneticis, febrium acuta-
rum necessitate fluctuantibus, adiungentes adiutoria competentia.

De PHRENETICIS. Caput II.

PHRENETICORVM causam, certa accidentia manife-
ste designant. Sunt enim acutæ febres, cum terribili mentis ali-
enatione, sunt iuges insomnietates, ex mininge tensione, uel indignatio-
ne uenientes. Unde quum speciale accidens, hos tantummodo manifesta-
uerit, uel si floccos intensius legerint, cōmotionum temporibus, uti iam
ante præmonuimus, seruiendū est. Docet natura, exasperatis nulla peni-
tus adiutoria admouenda, ex his præsertim, quæ importunis tempori-
bus quæmaxime adhibita, nocere probata sunt. Per initia itaque huiusce
passionis, lucidum ac temperatū primo cubiculū prouidendum est. Ci-
borū obseruanda continētia. Et si prædicta adiutoria, quibus passio pu-
blicata est, intra tertium diem apparuerint euidentia: & si nulla nos aut æ-
tatis, aut temporis ratio remoretur, phlobotomo subueniemus, licet ad
detractionem sanguinis, cunctatior * non facile peccauerit. Cum enim

Cubiculum
Phrenetici.

Alias * cun-
ctator.

C sanguinis, comodissimi elementi, copia laborantes, etiam alienis possunt inuari remedijs, eo sane detracto, uel amisso, difficile reparantur.

Venter.

Ventris item si constrictum fuerit officium, per clysterem simplicissimum procurabo, mellificato calido, oleum tantummodo admiscens, nihil asperum, neque diueticæ qualitatis adijciens. Certum est enim, febricitantibus omnes collectiones meningæ sociari. Vini, uel aceti penitus in his odor fugiendus est. Cibus humectus & lenior est adhibendus. Aptis temporibus caput oleo roseo infundendum. Et si his adiutorijs contemptis, passio augmenta perceperit, ita ut extensoribus uigilijs, & febribus, & alienationibus adhuc molestissimis terreamur, oleum chamemilinum, uel anethinum calidum, in quo papauer, uel lactuca semina, uel menthæ, uel hederæ succos coxeris, miscebis, & eorum capita frequentius irrigabis.

Cibus.

Vigilia.

Si uero impatientius se luctando quassauerint, quod est omnibus uigilantibus accidens speciale, mollibus ligaturis fasciarum alligatos quiescere faciemus. Etenim plus incommodi accidere poterit ex uigilijs inquietis, quam si inter luctationes nimias intercepti, uiribus fatigentur. Vultus eorum ante cibos, aqua calida, ubi agreste papauer, aut lactucæ semen, & cetera illa quæ significamus decoxeris fomententur. Similiter etiam articuli eorum, lingua quoque, ex melle, & oleo mixto rosaceo, aut certe ex succo lini feminis irrigentur.

Vultus.

Articuli.
Lingua.

Lectus Phrenetici.

D lectus Phreneticorum, si uero impatientius se luctando quassauerint, quod est omnibus uigilantibus accidens speciale, mollibus ligaturis fasciarum alligatos quiescere faciemus. Etenim plus incommodi accidere poterit ex uigilijs inquietis, quam si inter luctationes nimias intercepti, uiribus fatigentur. Vultus eorum ante cibos, aqua calida, ubi agreste papauer, aut lactucæ semen, & cetera illa quæ significamus decoxeris fomententur. Similiter etiam articuli eorum, lingua quoque, ex melle, & oleo mixto rosaceo, aut certe ex succo lini feminis irrigentur. Febribus etenim perseverantibus, ægri amplius siccitate linguæ quatiuntur. Lectus eorum suspendendus est, & ad uicem gestationis agitando. Frequenter enim, ex illa lecti motione, ueluti & mentis oculis, & mentibus occupatis, somnos his dulcissimos procurabimus. Media eorum, consideratis temporibus, oleo dulci calido fomentanda sunt, aliquando mixta aqua calida pertigmatibus infundenda. Similiter etiam inguen eorum, huic quam maxime compatiens ægritudini. Frequenter etiam feminum cataplasmatibus media eorum iuuanda erunt.

Media.

Rasura capillorum.

Iuuat interea multum detonsio capillorum, aut si raso capite adnotæ cucurbitæ, cum sanguinis detractio adhibeantur. Ex hoc etenim adiutorio, quantum sæpe probatum est, ad plenam causæ perductæ sunt digestionem.

Hæc est amice, simplex Phreneticorum medicina, quæ naturæ beneficij, & adiutorijs sic ordinatis, competenti tempore adhibitis, continetur. His etenim rite custoditis, facilius potest ægritudo uicta succumbere.

De LETHARGICIS. Caput III.
LETHARGICIS & Phreneticis simile est capitis aut meningæ sub extensione uel constrictione periculum, utriusque acutis febribus agitantur. His tamē accidentibus differunt: quod Phrenetici, manentibus insomniatibus & alienationibus eriguntur. Lethargici uero sub simili incommoditate uigiliant, grauedine molestissima, & falso ueluti somno, molestius deprimuntur. Sunt hæc differentia, ex simili passione subortæ, ita tamē, ut plus lethargici periclitentur. Nam phrenetici amplius grauari, lethargici fiunt: Lethargici uero reuelati, in phreneticos

Phreneticorum, & Lethargicorum differentia.

mutantur. Vna est ergo & æqualis in utrisque causa uitiorum, eadem & iam in uisitando diligentia esse debebat. Sed phreneticis quies & patientia indicenda est: lethargicis uigilia procuranda sunt. Ergo lethargicis fatus capitis simplex adhibendus est, ut phreneticis: exceptis herbis illis, uel feminibus saporibus afferentibus, quibus media præcordiorum similiter adiuuanda sunt. Lingue siccitas eodem modo riganda, ritque uentris officium procurandum. Caput quoque sic detractio sanguinis releuari debet. Vno eodemque modo, uel tempore, etiam ciborum qualitate nutriendi sunt. Vnum tamen præcipue curandum, ut si per spinam tantummodo admonitione febres adhuc acutas perseverare intellexeris, frequentibus eos sternutamentis releues, tunc acerbis adiutorijs ptarmicis imminere nos conueniet, in lucido sane & temperato cubiculo. Articulos uero eorum ungo frequenter oleo ueteri, uel cucumeratio, mixto nonnunquam nitro, aut pipere, aut castoreo: et uncta sollicitius defricabo. Et si frigidi adhuc fuerint, etiam sinapi puluerem admisceo. Nam & aliqui etiam sanguifugas fronti eorum, uel temporibus recte adhibuerunt. Perseueranti uero grauedine, & sensus occupatione demersis, expedit accipere ad mensuram cochlearis unius cum mellificato castorei puluerem. Expedit etiam apoplegmatisare ex oxymelle, & hyssopi, aut origani, aut thymi, aut pulegij, aut rutæ decoctionibus. Et si adhuc ista ueteris capitis depressionem non deponant, etiam sinapismus adhibendus erit, unguenta quoque ex castoreo, & oleo sicinio. Iam tunc etiam odores naribus admouendi ex castoreo, pulegio, origano, thymo, & baccis lauri. Hoc & ex cornu ceruinum, & galbano fieri, commodum probauimus. Hæc igitur grauatæ lethargicis adhibenda sunt, ubi febrium acutarum non interuenerit necessitas, quæ quidem nos omnia eis quæ phreneticis accommodari solent adiutoria, uel illis similia adhibere compellit.

De PLEURETICIS. Caput IIII.
PLEURETICORVM hæc est certissima definitio. Dolor insustentabili, & perseveranti, circa interiora lateris afficiuntur, Febribus æque acutis minime desistentibus: & tussi molestissima compressi, sputa uaria eijcient. Super quod latus iacuerint, tolerabilius asseuerant. Nam loci dolentis, ad saniores partes in tempore demigrat pressa materia, ac tum loca ipsa languentia releuantur. Febrium itaque temporibus seruiens, adiutoria & cibos congruos adhibebo. Cubiculum procurabo calidum & lucidum. Ex initio melliferum ex de spumato melle suggeram, omni ægritudinis tempore ministrandum.

Interea si statim nos augmenta terruerint, retractantes ægrotantis ætatem, temporis qualitatem, prouinciarum naturam, intra tertium diem phlobotomo subuenire nos conuenit. Item uentris officium procurandum est, aut balanum supponendo, aut clysterem simpliciore.

Lateri uero dolenti, ex oleo samfucino calido fomentum adhibeo, et

Aliquæ, adiutoria uocant, quæ sternutationem prouocent.

B

Pleureticorum accidentia.

Balanus, glans. Balanum, pellam, seu pessum instar glans.

C ex famsuci puluere, uel rutæ siccæ, loca affatim aspergo dolentia. Post uero succidas, aut sulphuratas calefactas lanas appono, uarijs & frequentibus cæteris uaporibus loca mitigabo: & aliquando faccellis ex cantabro: aliquando ex milio, uel salibus calefactis, aliquando oleo supra dicto famsucino, uel rutaceo adiecto, uesciam uaporamus. Adhibemus etiam uentosarū suis temporibus aptissimū adiutorium. Perferantibus uero doloribus, etiam cataplasinata calastica cum melle de feminibus addo, detrahēs semen fenogreci. Febrientibus caput semper dolore & inflatione sollicitatur, quod expertus es. Cibos uero usque ad ægritudinis digestionem, cōmodis rēporibus, matutinis quæmaxime, forbiles ministrabo, & calidos. Semper em̄ naturę certa ratione, uesper tinæ horæ crassiores accessus, ægros animos ad tristitias quasdam adducūt, et uitia ueluti renasci cogunt, cōmotionem interea addētes. Hocq; facilius ægritudinem refrēnabis, si per dies singulos semel tantūmodo cibos adhibeas. Sub hac igitur uisitacione, si necdum ægritudinis augmenta recesserint, diebus pluribus ex mellicrato, aut hyssopum, aut rutam uiridem decoquam, & ex hoc frequenter eos potabo. Locis uero impatienter dolentibus, etiam ^{ex pte} uisionis impono. Ita etenim frequenter ad peripulemoniacorum non permittetur æger uicina peruenire pericula.

Dolentes uero latus sine febribus, & cæteris accidentibus pleureticorum remotis, quos iam non pleureticos, sed latus dolentes proprie appellabo, ex subiectis alia diligentia uisitamus. Piper, uel cyminiū, uel castoreum, aut rutam siccam terentes, mellicratoq; miscētes, potui dabimus. Oxyporia adhibenda erunt. Item acopo calido, cōmixto opobalsamo, aut glaucino, aut laurino, latus ipsum est perungēdum, & fricandū. Quibus adhibitis, si necdum dolor quieuerit, super illam decoctionē quam superius ordinauimus, fraxini radicem, aut caparis admiscebo. Dabo interea etiam antidota apta frequenter pleureticis, superaddens famsuci puluerem, iisdem semper adiutorium cōmodissimū. Nam & emplastra, uel malagmata, his sæpissime profuerunt, ex rutæ foliorū uiridum contritorū, cum axungia, et cætera quæ plurima, quæ sibi quisq; in tempore causæ probatæ utilia esse cognouerit.

PERIPLEVMONIAICOS hæc accidentia manifestant. Febres acutæ, thoracis pondus, quod etiam laterū sollicitet uicinitatem. Iacere supini non facile patiuntur, sed magis sedendo releuantur. Facies attestantur infectas ueluti quodam rubore genas. Anhelitū tardum, & suspiriū patiuntur. Tussiunt frequenter, sputa sanguinea & sordida digerunt, pulmonis periculū designantia. His primo lucidū, & calidum, utpote calasticū cubiculum prouidendū est. His febriū temporibus seruiens, adiutoria, et cibos moderatius ministrabo. E succis pūsanæ, aut alicæ, mellis quippiam despumati habētibus, mellicraton

Peripleumatorum accidentia.

Contra dolorem laterū.

Ex pte.

faciendum est: sicuti etiam in Pleureticis ordinatum est: cui concoqui debet ruta uiridis, hyssopus, uel origanum, aut Iris Illyrica, quæ quæmaxime me perseveranti tussiculæ mederi consueuit. Si uero digestio sputorum tarda, & difficilis fuerit, uel si pectora eorum uiscosa quadam pinguedine percludantur, ad mensuram cochlearis, ieiunos recentis butyri frequenter acceptatione iuuamus. Ventris officium assidue procurabo. Thoraci eorum, hoc est, pectori, adiutoria omnia Pleureticorum adhibeo, tam in fomentis, quæ in cataplasmatibus, cæterisque uaporibus constituta. Carotaria quoque ex oleo cyprino, habentia sinapi puluerem, adhibenda sunt: quibus ad exteriorem cutim, pulmonis laborantis, causa interior prouocetur. Nam & uentosæ impositæ par beneficium etiam mitigando præstiterunt. In declinatione uero huiusmodi ægritudinis, emplastris, & malagmatibus amyelicis pro tempore aptis uti nos conueniet, nec non & humanioribus lauacris, cæterisque, quibus ex tanta ægritudine, reparare membra lassiora, & roborare possimus.

DE SYNANCHICIS. Caput VI.

DVPLEX Synanchicorum species. Vna quæ cum tumore nimio, uel indignatione gutturis, & uixæ, & faucium, & uicinarum partium efficitur. Altera sine tumore, iisdem tamē in hærentibus signis, uel accidentibus: quæ plus periculi facere consueuerunt. Meatus utriusq; in transglutendo difficilis fiet, & de conclusionem eorum locorum, uel suspirio, uel etiam nauseando periclitantur. Hi hoc modo curandi erunt, Cubiculum maius, & calidum procurandum est. Clysteris ardore officium uentris cogemus. Et si ætas eorum adhuc calidior fuerit, phlebotomo liberantur ex uenis sub lingua apparentibus, eo sane tempore, quo necessitas coegerit detractionis. Vbi enim febrium timor defuerit, etiam post tertiam diem sanguinis detractionis non negatur. Gargaris matris uero has causas faucium, frequentissime tali modo nouimus releuari. Mellicrato, in quo aut cantabrum coquendum est, aut ficus siccæ, aut gallæ quassatæ, aut rosa sicca, aut lenticula, aut omphacium, aliqua ex his, aut certe omnia, ut superius conteximus, concoquenda erunt. Nam Andronici trociscus omnibus merito approbatus, si cum passo, aut careno teratur, & molli penna his locis adhibeatur, factis iuuat. Sic etiam de flore rosarum, & alumine scisso, & de phrygio lapide simul combusto, confectus puluis, similiter temperatus, commodius adhibetur: & cætera medicamenta: ut anthera, & his similia, anteriorum compositione probata. Interea faccellis, uel fomentis, cataplasmatibusque calasticis, & paragoricis, locis faucium periclitantibus, & pectoris uicinis partibus imminebo. Cibis uero temporibus competentibus humidis, calidis, & tenuioribus nutriendi sunt. Acutæ etenim ægritudines, utilius gubernari non poterunt.

Synanchia duplex.

B Synanchicorum accidentia.

Cura.

Andronici Trociscus.

DE APOPLECTICIS. Cap. VII.

Apoplectici,
unde dicti.

APOPLECTICI appellati sunt, eo quod ueluti ictu quodam repentino percuntur: uel quod frigidissimi cum totius corporis desperatione, & grauedine iaceant, sine sensu etiam. Haec quidem passio acuta est, et nunquam penitus sociata cum chronicis, nimium sollicita, sine febribus tamen. De his igitur Hippocrates noster, huius professionis autor, sic sua sententia iudicauit. Apoplecticos, inquit, grauius occupatos, nullo penitus pacto curari posse: leuios attamen, licet difficile liberari. Huic etiam ego obediens, hoc sic suadeo obseruari: ut eos quos sine sensu penitus iacentes inspexeris, & nimium frigidus, anhelantesque, tantummodo plena sub desperatione agere pronuncies.

Hippocrates
in Aphorif.

Cura.

Quos uero leuios, ut dixi, & aliqua parte sensum proprium continentes, sono narium respirare conspexeris, penna prolixiore interiora faucium attingendo, si fieri potest, cibos, aut slegmata per uomitum reijcere compelles. Sternutamentis acrioribus, eorum capita commouenda sunt. Unguentis, uel fricamentis, acrioribus, & calidis, omnes eorum articulos, mixto nitro, & pipere, infundere suadeo. Extremitatem uero intestini, taurino felle tangendam, aut puluere staphisagriae, quam syluaticam uiam appellant. Balanos supponimus acres, & thermanticos. Consueuerunt enim his adiutorijs coacti, *ουρα*, uel urinas, uel phlegmata frequenter extrudere. Cognoscentibus uero, & respondentibus, intrepide phlobotomum adhibeo. Si tamen nimium senes non fuerint, succis eos pisanae, uel alicae, cum oxymelle gubernabo. Aquam calidam potui dabo. Cum uero transactio periculo praesenti, ad paralysin, ut frequenter contingit, causa fuerit deriuata, suo tempore, quum de paralysi tractaturi sumus, etiam eorum ordinabo remedia.

ουρα,
stercora sunt.

DE HYDROPHOBICIS. Cap. VIII.

HYDROPHOBICORVM causam, aliqui ex morsu canis rabiosi, aliqui ex serpentium uenire asseuerant. Sed has origines sollicite nos scrutari superfluum est. occupatos etenim hoc morbo molesto, nil iuuat originem didicisse. Igitur cum initia huius manifesta fuerint passionis, emergit primo ueluti quaedam irrationabilis animi respiratio, repentina, & frequentes iracundiae. Item pigrescunt ad omnia, insomnietates, uel certe somnos terribiles patiuntur. His & stomachi grauedo, cum corruptela ciborum emergit, lauacrorum inconsumpta uisio. Aerem serenum, ueluti plumosum perhorrescunt. Vitare etiam bibendi consuetudinem tentant. At uero, cum passio eos plena possederit, quantum in desideranda potione hic accesserit desiderij, tantum uis moris in accipiendo generatur. Ad haec phlobotomo prius occurrendum est, si eos nulla prohibuerint caetera prauidicia, ut superius dictum est, quando necessitas coegerit temporis. Vbi enim febrium timor desue-

Accidentia
Hydropho-
bici.

Cura.

rit, etiam post tertium diem detractio sanguinis non negatur. Item dabo gentianae radicis puluerem, in mellicrato coclear unum: diatheriacon dabo, coagulum leporis tritum, similiter cum mellicrato. Dabo etiam canum catulorum coagulum. Dabo etiam cancerorum fluuiatiliu puluerem com bustorum. Vulnere autem eorum a plena sanatione, ut possumus differeamus, admouendo medicamenta quae debent mitti, & sordida eadem uulnera faciam permanere. Admoueo interea etiam sanguifugas, admodum caustica. Patentium enim locorum uenenati humores minime poterunt prohibere digestionem. Pectus eorum, uel stomachum, seminum chalcisticis cataplasmatibus adiuuabo. Iuuabo etiam carotario, ex aloë & mastiche, & nardino oleo temperato. Caput eorum oleo anethino, uel chamaemilino tepido infundo. Vomitus & clysteribus releuandi erunt. Stomacho uentosas impono frequenter cucurbitas, & unguentis ex samuco herba, uel absinthio confectis, praecordia perfricabo. Cogo interea & suadeo per interualla, ut ad balneas accedant, & solo fomento calido eos posse iuari asseuerabo. Procurabo cibos cum saporiferis speciebus: sed si in tempore non deerit, etiam sagapenum, aut laser admisceo.

DE ILLIACIS, COLICIS, & STROPHICIS. Caput IX.

ILLIACORVM, Colicorum, & Strophicorum similis est omnibus doloris molestia, diuersis attamen accidentibus separantur. Strophus est leuis uentris tantummodo dolor: & leui adiutorio aut uaporum, aut uentris expositione, aut lauacrorum fomentatione conpescitur. Colicorum uero intestini unius querela grauissima est, & frequenter lege chronica, statutis & praefinitis ueluti temporibus commouentur: ut iam temporis magis molestiam, quam uitae periculum reformident. Illiacorum autem passio, de qua nunc nobis tractatus interponitur, acuta est, & sub Augusto tempore periculosa. Primo, quod uentrosus illis est stomachus, uentrositate tenduntur: uescige, inguinum, coxarum, & omnium uicinarum partium doloribus opprimuntur. Scybalorum interclusionem nimiam conligantur, usque adeo, ut etiam clystere acri adhibito, non simum, sed uentrositatem solam inutilem egerere uideantur. Saliuarum frequenti profluuium per seueranti, coguntur in nauseam: ut non solum phlegmata, uel humores, sed etiam horribili uisu stercora cogantur egerere. Ad haec igitur accidentia quantis possumus adiutorijs hoc ordine succurrendum est.

B
Strophus.Colica
passio.

Illiaca passio.

Vaporibus frequentibus, & cataplasmatibus de cymini puluere, & sinapis semine temperatis immineo: iniectionibus quoque ex supradictarum specierum decoctione confectis: admiscens succos fenograeci, quibus ruta uiridis concoquenda erit. Item etiam ex oleo roseo, mixtis anserinis adipibus, aut castorei puluere, cum oleo uetustissimo. Vtilius si ex laurino, uel glaucino temperentur. Vtimur uentosis, cucurbitis ignotioribus, uiolentius euellendis. Et si adhuc doloris molestia perse-

Cura.

C uerauerit, phlobotomum adhibeo, perseverando tamen fricationibus, uel sabanis calidis. Scybalorum uero egerendorum causa primo eos chalaastico clystere compello. Qui si contenti fuerint, in secundis acrioribus imminebo, colocynthidas decoquens cum succo betarum, & similibus ceteris, aspere prouocantibus. Si uero ex sumptione potionis uenosa percepta, hoc euenire cognoueris, theriacam cum uino dare conueniet. Ventrem prouocabis ex lacte decocto, quod schiston aliqui uocauere, in quo coqui facies, uel dissolui, aut aloë, aut scamoneam. Ad dis etiam adiutoria de graeco euporiston compendiosa.

¶ De SPASMIS. Caput x.

SPASMVS appellatus est ex tensione, uel protractione neruorum, & uicinarum musculorum, ceruicis quæ maxime impatienti dolori compatentis, ut etiam ad respondendum os facile aperire non possint. Nam sub hoc titulo Spasmi, uariae sunt huius passionis figurae.

Spasmus per omne corpus extensionem rigidam, temporalem quidem habet: sub qua ita tenduntur, ut sub uno schemate iacentes, tensione molesta, & inflexibili teneantur. Quos uero pronos contractio habet, Emprostothonicos dicimus: quos autem ad posteriora reclinatos, Opisthonicos appellamus. Haec accidentia, corporibus frequenter sine febris euenire consueuerunt. Quod si febres Spasmis superuenerint, causam soluent. Spasmi autem superuenientes febris, uitae semper periculum minantur. Sed haec supradictae discretionis, una eademque medicinae diligentia uisitantur.

Primis diebus commodius phlebotomo suauiter utendum est: si tamen postea etiam omnia adiutoria competentia minime praetermittas. Fricamentis, uel unctiōibus omnia loca diligentius mitiganda sunt, uino & oleo temperatis, cubiculo calido et lucido procurato. Neruis uero tensis, & flexibilibus, fomenta uel sola ex oleo caustico, & calidissimo temperabo. Cucurbitas, cum detractio sanguinis, competenti tempore adhibeo, uentrem procurabo ex clystere simpliciore. Cibis congruis, digestilibus nutrio: ut sunt oua, tomacula, buccellae candidae, in aqua calida maceratae. Frequenter etiam mellicrato infusae, inferendae erunt. Et si adiutoriis supradictis releuati, etiam oris ceperint impedimento carere, maluas & minutos pisciculos anethino iusculo discocios, plena iam confidentia subministrabo. Frequenter etiam cum emplasmate ex hydromelle temperato, lactis his copia neganda non erit. Omnibus uero tensionibus, post fomenta chalaastica, ex oleo sicionio unctiōem adhibeo, & cepa calidiora, & cataplasmate chalaastico loca diutius mitigabo. Post clysterem uero chalaasticum, expositis scybalis, enemate uti nos conuenit, ex oleo rutaceo, commixto castoreo. Conueniet etiam locis ipsis, de sabanis calidis adhibere sacellos. Nam & carbonibus proxime calentibus, lectos & stramina calidiora procurabis. Carotaria, uel acopa, ex oleo cyprino his frequenter adhibenda sunt. Et adipēs leonum galbano

Lac exleru
est, quod coa
gulat postquam
feru inde abstrahitur.

Spasmus.

Emprostothonicus.
Opisthonicus.

Cura.

Alias, * Hapala.
Sunt autem Hapala oua recentia, quorum cortex nondum fuderunt.

Alias, * anomelle.

comixti, par beneficium procurant. Dabo etiam interea potiones huiusmodi. Castorei puluerem cum mellicrato, aliquoties his piper intermiscens. Silphium cum pipere, & mellicrato similiter. Dabo etiam diuiter calidarum beneficia. Nam post declinationem aegritudinis, natura huius uentris beneficia procurare consueuit.

¶ De SATIRIASI, uel impedimento usus Venerei. Cap. xi.

SATIRIASIS, Gonorrhæa, uel Priapismi, similis est sub immoderata patratione molestia, quae his accidentibus determinatur.

Gonorrhæa sine ueretri extensione, uel usus desiderio, spermatis affluentiissima sub effusione, corpora debilitat, & per chronica tempora producit. Satiriæ uero ex certa corporis incommoditate, quae etiam mulieribus aliquando contingit, desiderium insatiabile, & tensionem partem, cum assidua patratione auerissimam facit: & licet sine febris, at tamen inter acutas, & temporales aegritudines numeratur. Hanc passionem Priapismum aliqui appellauerunt. Sic itaque curandi erunt, qui de utriusque cognomentis aegrotant. Frequentatione palestre, per initia omne eorum corpus exerceo. Post identidem penitus quiescendum est. Vapores stipticos, ubi iam sub tegmine, uel munimine totius corporis bene fuerint dispositi, supponimus, uaporem calefactum ex acacia, uel hippoquistide, uel cicuta herbae succo, contrito, & resoluta. Tunc ipsis partibus superaddimus fricationem unam sabanorum paulo asperiorum. Cibos stipticos omnes cum aceto ministrabo, uitans calidos, & qui inflationem poterunt concitare corporibus. Hi etenim frequenter usum erigere uenereum consueuerunt. Sic etiam potus subministrandus erit. Sed tamen omnia haec mediocriter, & rarius exhibenda sunt, ut ex hoc ueluti famem, uel sitim procurare possimus. Si uero passionis huius molestia diutius perseverauerit, ut tensio & desiderium impatientissime protendantur, laminam plumbi, renibus & partibus uicinis appono. Nam & uentosis cucurbitis assiduis, eadem loca fatiganda sunt. Dropaces quoque imponendi erunt. Ab omnibus carnosis cibis, & multum nutrientibus abstinendi sunt. Ab odoribus bonis, uel thymiamatibus. Ab aspectu, uel comunione pulchrarum penitus figurarum, ut neque tangendi, neque uisendi eis copia praebeatur. Quibus uero, aut aetatis uergentis defectio, aut morbus locis residens, ueluti iam frigentibus, usus ueneri officium pernegarint, his contrariis adiutoriis famulabor. Conuenit exercitio uti mediocri, fricationibus quæ maxime locorum inferiorum, & inguinum, ex pipere, uel euforbio, uel similibus speciebus, quae erigendo uigorem, desiderium, uel usum ualeant ministrare uenereum. Etiam horum dropaces adhibeo renibus, uel inguinibus, & ex eodem balanos. Cibis calidioribus utar, inflantibus, uel erigen-

Gonorrhæa.

Satiriæ.

Priapismus.

B

Pro Frigidis.

C tibus membra frigētia, ut est uinum boni odoris, uel * hydromel, alica, amyllum, pinei nuclei, porri, cruceæ, bulbi etiam, & similia, quæ per potiones accepta, uirile semper officium reparauerunt. Et piper, satyrion, & stinchus, & erui semina, & cætera adiutoria, par beneficiū ministrantia, quæ in libro Physicorum cōmodius disponimus. Interea eos quiescere cōuenit, non solū noctis spacijs, uerum etiā diei: uti plumis, & mollioribus opertorijs, uel stranietis cōuenit. Interea puellarum speciosarū, uel puerorū similiter seruitium procurandū est. Vt sane lectionibus animū ad delicias pertrahentibus, ut sunt Amphipolyti, Philippi, & Herodiani, aut certe Syrii, Ambulij, uel ceteris suauiter amatorias fabulas describentibus.

DE CARDIACIS, qui etiam diaphoretici. Caput XII.

L I C E T quamplurimorū sententiæ ita definierint, sicuti hæc eadem professio nominis attestatur, cordis initio hanc ægritudinem fieri, hys ego tamē non facile accommodabo sensum. Nunquā etenim claruit indicium manifestum, quo tentari in aliquo naturā cordis intelligerem. Est autē totius corporis, et uirium plena resolutio, quam *καρδιακὴ διασπίρισις* appellamus. Hanc sudor uiscosus & frigidus perseverans, interemptis uiribus manifestat, præeuntibus attamen acutis febribus, & flammarū interiorum ardoribus. Quem morbum aliqui Caufon appellauerunt.

D Hæc igitur passio frequentius iuuenibus, quā cæteris ætatibus euenire consuevit, in augmento ægritudinis, hoc est, circa diem sextum, & quæ maxime eo tempore, quo æstas calidior incanduerit. Licet ergo in omnibus generaliter malarū ægritudinum necessitatibus, ualde promouerit, si gubernantibus temporibus seruiamus, attamen magna uiribus, & periculo interposito, dum sudoris illius emerferit iniquitas, cum uirium defectu, & ex eo præsens uitæ periculū, tunc confusis & prætermisissis temporum rationibus, adiutorijs competentibus imminemus: & nunc cubiculum frigidum, nunc lectum stramentis ueteribus lineis dispositum, nunc flabella, nunc quoque pannos nardo & uino infusos, præcordijs eorum ordine imponimus. Cataplasmata quoque frigida, & stiptica imponenda sunt eorum præcordijs, strichnon, aut aizoon, aut rubus, aut thebaicus dacilylus, aut caduca mali granati, uel cenanthes grana. Certissimum est etenim, singularū specierum merita, quemque medicū bene cognoscentem, uel etiā temperamenta, siue cōmixtionem adiutoriorū facile posse desponere. Faciem ergo eorū ex pusca frigida, uel nino stiptico fomentabo. Pulueribus aspergo membra sudantia, menthæ, uel rosarum folijs, siccis, contusis, & cribellatis, gypsi, naxi, mannæ thuris, gallarum, singulis tunsis, & cōmixtis, cū uino stiptico, uel eius fecibus: simul mixtis odoribus bonis, uel thymiamatibus, uires labentes, & membra desidentia reparabo. Articulos eorū oleo cucumeratio, uel nimis uetusto,

mixto puluere nitri, uel piperis, pyretri, uel adarces, uel urticæ seminibus defricabo, uel infundo: quo calorem ingenitum emorientē, reparare aliquid quatenus ualeamus. Nutriā succis modicis, sed frequentioribus, frigidis tamē, quibus sudoris feralis abundantia uires emorientes exuscitem. Nutrio potando, ut potero: nutriō similiter per clysterē, aut alicę, aut ptisanæ succis, ut supra dixi, in quibus ungulas porcorū, usque in plenā earū decoctio nō concoqui suadeo. Aquā frigidā per interualla similiter subministra bo: & si ætatis adhuc uapor calidior cōegerit, niuatas non aspernabor.

DE CHOLERA. Caput XIII.

C H O L E R A passio molesta, sub angusto tempore sollicita, omnibus acutis ægritudinibus uelocior. Nam hæc sub uno die desperata, ut frequenter experti sumus, uitæ terminū fecit, dum subitanei uomitus, uentris quoque imminere effusionem, sub dolore nimio præcordiorū, uel totius corporis, interiorem omnē sæpe substantiā effuderunt. Est etiā hoc simile in Diarrhia periculū. Sed eo distat, quod diarrhiaci sola uentris molestia, et sub longo tractu temporū, aliquoties fatigantur. Cholera uero ex utrisque effusionibus sæpe, & sub angusto tempore homines pernecauit. Ergo cū interiora præcordiorū, humorum minaciū prius occupauerit conglobatio, ut ecstheses, uel angustias, nimias quoque dolores efficiat, tunc nos aquā calidam in tempore porrigimus, & per uomitus procurabimus digestionē. At cum per uias expulsionis eorū, impetus torrens & repentinus eruperit, ita ut ex utrisque terribilis effundat, sic, si possumus præsens periculū remouemus. Oleo calido omne eorū corpus infundimus, articulos fasciis astringimus: neruos omnes, & loca contrahentia, lanis infusis eodē oleo calidissimis munimus. Utimur quoque etiā cærotario, & nardino oleo, & cyprino, et glaucino, aut irino temperato. Si uero interceptis uiribus, plena fuerit desperatio, odores, uel thymiamata his propter reparationem adhibebimus. Cibos dabimus competentes, succos lentis cum aceto, oua hapala, uam fabriciam, buccellas mero infusas, ungulas porcorum, uel iuscellum gallinarū, concoques strichnum, uel aizoon, aut rubum. Dabo potū frigidum, dabo niuatā, columbos matri subductos. His etiam perdices eodē modo cōuenit ministrare. Cataplasmata uero omnia adhibenda sunt, quæ diaphoreticis ordinata sunt. Febribus uero interpositis, consideratis temporibus seruiendum est. Intensius tamen effusionum sollicitudini militabo. In quibus sæpe etiam sanguinis superuenientis effusio, uitæ periculum procurauit.

LIBRI II. Pars Secunda. De passionibus Chronicis.

O M I S S I S A C U T I S passionibus, quæ certa lege ægritudinum propriarum, febribus aliquando sociantur, eisque iam partim publicatis, ad Chronicas descendemus, quibus aliquando

A

Cholerica passio.

Diarrhia a Cholera differt.

Cura.

uicijque defectio est spiritus, alias uocata.

B

C febres superuenientes, sub longo tractu passionum, ueluti temporales commotiones assimulant. Etiam in ipsis ordinem dispositum custodientes, initium de capitis querelis accidentibus ordiemur.

De querelis CAPITIS. Caput. I.

VERELAE CAPITIS, uarijs frequēter accidentibus superueniūt. Aliquando de uapore, uel de frigore, uel ceteris rationibus accidere uident. Igitur quādo de uapore dolor infederit capiti, tunc accidens ille dolor, cū uapore quodam, et uenarū inflatione concutitur. Tunc oculi sanguinei, tunc etiā insomnietates nimie procurant. His gremialis olei infusio adhibenda erit. Quæ si forte dolorē non compescuerit, oleū roseum adhibemus. Cuius si copia defuerit, gremialis supradicti quatuor partibus, rosea uua erit aceto miscenda. Si uero maior uis uaporis, frigidiora exegerit adiutoria, superaddimus auxilio aut polygonij succū, aut arnoglōssæ, aut portulacæ, aut uuarū immaturarum. Quiescere aut debent locis frigidis, quorū pauimentis spargenda erūt folia uiridia, aut rubi, aut hederæ, quæ graeolentia non sint, & competenter infrigidare sufficiant. Si uero de frigore caput fuerit inquietatum, tunc, grauedo quædam cum turbore uenarū, & interceptione contingit, tunc effusio lachrymarū, tunc falsi somni graues existūt. Hos anethino oleo, uel rutaceo calido cōueniet fomētari. Et si superaddi aliquid adiutorio debere caloris aduerteris, aut agrestis cucumeris radix, aut euforbiū, uel certe castoreum superaddendū est. Nam & laurinū oleum, uel irinum, uel glaucinū similiter adhibendū est. Quando aut ab exhalatione inferiorū, quam *εναρπιαν* appellamus, caput fuerit sollicitatū, tunc ille dolor per interualla subcutiens, cū saltu quodam uenarū, caput sollicitat: tunc quæmaxime uertigines, tunc oculorū obscuritates emergūt, querelis attamen aliquibus pulsantibus etiā præcordiorū loca. His ergo primo uentris solutio procuranda est, & cubiculi tēperies prouidenda, & ad releuationē eius post cibos uomitus procurandus, sternutamenta frequētia: si tamen nullū februm indicium interuenerit. Caput uero oleo dulci calido adiuuandū est, cui acetū quippiam cōmisceri debet: unde superuolantis ad superiora uaporis inquietudo, aliquatenus reprimitur. Somni arcendi sunt, diurni quæmaxime: & ciborū prohibenda præsumptio. Frequenter hæc uitia indigestionis caussa emergente cōtingunt. Nam & doloris tunc uehemētia, atq; subita uocis interclusione periclitant. Quibus hoc pacto subueniemus, si eo tēpore uomētibus, post continuo eorū auribus oleum myrtinū, uel anethinū, uel nardinū infundatur. Capiti etiā, ex his fomēta calidiora adhibeant. Si uero ex uini portione caput fuerit dolore pulsatū, quod ex natura huic frequēter euenire cōsueuit, ea cōueniet adhibere, quæ his adhibent, quibus ex anathymiasis ca-

Dolor Capitis ex uapore malo,

Ex frigore.

εναρπιαν.

Ex indigestione.

Ex uini immoderata repletionē.

put fuerit inquietatum. Olei etiam rosei fomentū est applicandum. His lauacra serotina permittenda sunt, somni uel quiescendi patientia procuranda. Tunc cibi competentes, ut ptisanæ succus, & oua recentia, panes ex aqua calida, caules decocti, aquæ calidæ potio, & lactucarum beneficium frigidarum. His etiam adiutorijs adhibitis, uaporis ad caput ascendētis deprimi importunitas consueuit. Sed quoniā his caussis, aquæ calidæ portionem diximus posse beneficium ministrare, frequentius intēdendum est, ne ex ea resolutio stomachi procuratur. Quæ si euenit, tunc apiorum, uel citoniorum decoctioni uinum est immittendum, quod stomachum ualeat reparare. Omni modo, omnes uitandi sunt dactyli. specialiter etenim ex natura sua contrariantur, quæcūq; ex suauibus fuerint confectæ potiones. Tunc ad lauacrum calidum protinus festinandum est, in quibus ore aquam calidam, in cellis calidioribus sustinentes, uaporem omnem transigant lauacrorum. Si ad eorum borum ergo continentiam, frequentiamque lauacrorum, & cætera supradicta adiutoria minus fuerint releuati, olei tunc rosei ulterius adiutorium euitandum est, atq; chamæmilini, uel anethini beneficium est apponendum. Si uero caussis ueluti incertis, caput doluerit, fronti linimenta hæc superadhiberi suadeo, omnibus superioribus obseruatis. Cornu ceruinum cum oleo roseo fronti contritum adhibetur. Nam & lapa- thij folia uiridia, cum gallarum puluere trita, ex aqua, similiter illita iuuabunt. Sic Iris Illyricæ puluis, cum aceto illitus præstat. Et ellebori albi puluis, mixtus carotario olei rosei, & fronti impositus, & acaciæ puluis mixtus, similiter catarrois medetur. Item etiam hemigranicis hæc sunt adiutoria adhibenda. Sinapi tritum, & urticæ semen excoctum cum aceto, frequentissime profuerunt. Et decoctio pyretri, cuius uapor naribus si hauriatur, continuo medetur. Et fumigia eodem modo hos iuuare cognouimus, si melanthum cum fimo bouis, uel asini, carbonibus impositum, naribus hauriatur.

Nam & unguenta hæc, ut experti sumus, capitis dolorem sedant. Oniscos, quos porcelliones appellamus, si in oleo decoqui facias, & ex eo tepido caput infundas. Sic peristerion herba oleo infusa, medetur. Et si storacem oleo resoluas tepido, & ex eo caput infundas, multum iuuabit. Sunt & cætera adiutoria *πεπρακινα*, quæ multarum specierum congregatione compacta sunt: ut troiscisci diuersi, emplastra, uel antidota, uel cætera, quæ ex uarijs simplicibus componuntur: sed hæc magis facilia adiutoria adhiberi suadeo, quæ sufficere arbitror caussis supradictis capitis & querelis. In *Αναρπιαν* uero, hoc est, eo interuallo temporis, quo caussæ uel passiones chronice publicantur, dum quiescente dolore caussa latet, dum commotionibus ueluti transactis, æger sollicitus alias iterum reuersuras attonitus formidat, tunc his catholicis adiutorijs imminendum est, quibus secundū naturam, sanita-

A

Cautela,

Dactylos uocare uidet u-nus dulcior-es, sic enim apud Dioscor. aliquando uocantur uux.

Ex caussis incertis.

B

Contra Hemigraniam.

Experimenta Autoris.

Vbi dolor quæscit, & caussa latet.

Ctem reformando, futuras confidit cōmotiones minime nocituras. Ergo omnibus querelis, uel caussis capitis, indifferenter hoc temporis interuallo, uno eodemq; modo, hoc est, cura & diligētia ministranda. Omnibus modis est indicenda uini continētia, quę supradictis omnibus querelis capitis prodest. Lactis æque, similiter dactylorum omniū. Multo magis uentris purgatio frequentissima procuranda est. Fricatio totius corporis. Quamaxime emplastrum capitis longa doloris ualitudine laborātis. In dialemmate ficus pingues in uino infundes unc. VI. lasaris drachmam. I. sagapeni. I. storacis. II. galbani. II. omnia trita sic commisce, & uteris pro cataplasmate, præcalesfacto capite post rasuram nouaculæ, inferioribus partibus femorum, uel surarum, æque exercitio calefactis, ut ex superioribus causam omnē deuocare ualeamus. Apophlegmatismos quibus caput purgandum erit, cōuenit adhibere. Conuenit de naribus, uel ex fronte sanguinis eos detractione releuari. Nam & post rasuram capitis, cucurbitas cum scarificatione sepe adhibuimus. Conuenit & emplastrum infra scriptum. Et frequentius etiam sanguifugas applicari conueniet. At ego in hoc ordine curæ, etiam cicli beneficia non aspernabor, omnia pene uerusta uitia percurantes: si tamē recto ordine peragatur, ut ieiunia in tempore uomitus, ex radicibus salis, aliquid quando perceptio *καρπώδης*, dropacæ, synapismi, secundum usum & auctoritatem ueterum adhibeantur omnibus. Attamen proprijs temporibus custoditis, ciborū quoq; qualitatibus & ponderibus moderatis, utilia tamen esse censeo etiā aquarum calidarū naturalium beneficia. Peracto igitur ciclo, aliqui hyeram adhibuerunt, quā alij piciam appellauerunt, aliqui *ἀγριαπτερίδα*, aliqui etiam cauteriam. Ex his omnibus adhibitis, constat supradictarum caussarum sanitatem fuisse plenam capiti reformatam, ne uariarum curarum, uel beneficiorum merita confunderentur.

Dine peragatur, ut ieiunia in tempore uomitus, ex radicibus salis, aliquid quando perceptio *καρπώδης*, dropacæ, synapismi, secundum usum & auctoritatem ueterum adhibeantur omnibus. Attamen proprijs temporibus custoditis, ciborū quoq; qualitatibus & ponderibus moderatis, utilia tamen esse censeo etiā aquarum calidarū naturalium beneficia. Peracto igitur ciclo, aliqui hyeram adhibuerunt, quā alij piciam appellauerunt, aliqui *ἀγριαπτερίδα*, aliqui etiam cauteriam. Ex his omnibus adhibitis, constat supradictarum caussarum sanitatem fuisse plenam capiti reformatam, ne uariarum curarum, uel beneficiorum merita confunderentur.

Sed quoniam aliquando aut agrotantium impatientia, aut imperitia medicorum, aut certe dum caussarum magnitudini, adiutoria non sufficiunt competentia, minime percurantur, & ex eo ad *κεφαλαίαν* capitis uitia deuoluuntur, his etiam quibus nunc possumus remedia uel adiutoria componimus.

V **DE EPILEPTICIS. Caput II.**

VARIIS nominibus hæc passio pro sua magnitudine nuncupata est. Nam cum sit sola capitis causa Epilepsis, ideo sic appellatur, quod statū sensus penitus alienet, et quod mens a propria sede extrinata, grauius attentetur. Vnde antiquiores sub cuiusdam religionis imagine Sacram passionē nuncupauerunt. Hos ante cōmotioem aliquando certa signa præueniunt: aliquoties casus occupat repētinus. Quos ergo in hac passione uolētius exagitari cognouimus, hęc cōmotionibus imminētibus nunc sua mēbra grauari præsentunt, nunc crebris oscitationibus resoluunt, & ad oēs motus pigriores fiunt. Tunc etiā oculos terri-

Epilepsio.

Sacra passio.

Accidentia Epilepsie.

biles habere incipiunt. Tunc stridor prosequitur dentium, cum præcordiorum tensione: distenti uel contorti cadescunt citius, atq; colliduntur. Tunc omniū musculorum uel neruorū spasmis, & saltibus confringuntur: & uocis articulata quadam confusione, sonos magis & ululatus excludunt ore & naribus, & sacrabiliter spumant, & ueluti dormientes, cum sonitu pectoris grauius comprimuntur. Desistentibus uero cōmotionibus, præteritorum omniū immemores fiunt. His licet difficile succurri possit, tamen pro causæ magnitudine, & pro ipsius professionis competentia, adiutoria quæ competentia didicimus, aut exercuimus, non negabuntur. In inijs ergo huiusce passionis, frequenter eos uomere compellam: sternutamentis etiam prouocatis, eorum capita commouebo, uentrem acri clystere procuro: frequenter adhibeo phlobotomū, semper huius causæ competens adiutorium. Temporibus uero cōmotionum, ora spumantia uili spongia detergo: membra sollicitate continebo, spasmis cōmota uel saltibus, quæ frequenter in ipsis cōmotionibus contorquetur: & lanis infusis oleo siccionio calido, fouebo correcta. Pennas admoueo nitro & oleo infusas, ex quibus faciles uomitus procurabo. Poterunt etenim ex hoc, aut cibos, aut pinguia flegmata digerentes, uelocius releuari. Exactis tribus diebus his, est in principio ieiunium indicendum. Succis tantummodo nutriendi sunt. Aquam fontanam calidam bibent, in hydromelle, uel apiata, si fuerit, non negetur. In hac enim sollicitudine, uini penitus præsumptio inhibenda est.

B Quiescentibus itaq; cōmotionibus, ciborum humanior ordinatio, simplex attamen & digestibilis ordinanda erit. Iam fricari, uel exerceri debent. Cursus tamen uehemens penitus inhibendus. Solis calidioris, & balnearum calidarum uapor arcendus est. Cucurbitarū beneficia cum sanguinis detractioe capiti adhibenda ordinamus. Ordinabo dropaces, ordinabo etiā synapismū, & omne ciclicum adhibendū esse suadeo: sed locis imponendæ sunt ustiones: arteriotomię faciendæ, quibus forte, si possimus, funestæ huius passionis perseuerantiã remoueamus. Huius etenim causæ magnitudini, maiora sunt & frequentia adiutoria prouidenda. Nam quamplurimi sapientiores, etiam Physicorum, adiutoria prouidere, in quibus (ut etiam nostro libello Physicorum comprehendimus) magna, & ueluti religiosa remedia procurauerunt.

S **DE SCOTOMATICIS. Caput III.**

SCOTOMATICORVM, & Epilepticorum pene similis est in iisdem casibus sollicitudo: simili enim mentis confusione alienantur. Quantitate causæ, & magnitudine accidentium solū terminantur. Iuuenibus hæc quæmaxime, & ociosis euenire consueuerunt. Contingit etiam quibusdam, qui hemorrhoidarum solennes euitauerunt digestiones. His licet cura epilepticorum sola sufficiat, attamen hoc ordine uisitandi sunt. Cum ergo cōmoueri ceperint, manibus continebo, Cura.

Cura.

B

C auribus eorum in clamabo, easdem fortius defricabo, capillos euello ex temporibus, odores naribus admouebo. Ex pulegio tunso, uel origano, aut synapi cum aceto comixto, procurabo sternutamenta. Cibos in tempore competenti leuios dabo, & ad caetera quae Epilepticis adhibenda erunt. Vnu supaddo, quod hos frequenter hellebori acceptio liberauit.

De MAENOMENIS. Caput III.

Insignia Menomencorum.

SUNT certa insignia quae ^{μανομηνων} produnt. Primo, ut cum sit sine febribus, caput sibi grauius dolore asseuerent: sonos aurium suarum expauescant. Cum autem commoueri ceperint, aliquando cum hylaritate commouentur: aliquoties irascunt. Hos sollicite custodire conueniet, & eis phlobotomos adhibere. Item post totius corporis uarias purgationes, fomentandum est caput eorum oleo nardino: & ordinandum est, ut frequentius uomant. Ex cibis leuioribus, & aqua calida nutriantur. Ab alienationibus uero eorum quae cum risu fuerint, terroribus coercendi erunt. Furorem uero mollioribus blandimentis lenire conueniet. Interea eos ligaturis commodius custodiemus. Cubiculum eis in inferioribus procurandum est: ne per commotiones precipitentur. Caput eis post fomenta olei nardini, uel chamemilini, radendum est. Item etiam scarificandum. Conuenit interea etiam sanguisugas admouere.

Cura.

D Transactis uero commotionibus, etiam quietis passionis temporibus, hordei scicli ecori ordinandi sunt, ut ex eo magnum beneficium consequantur. Et si post haec adiutoria, causae uel commotiones adhuc in suo statu permanserint, in illo nil asperius attentetur, sed quae sunt prius adhibita, identidem repetantur. Sin uero plura augmenta causae conuerint, incisio uenarum in capite, & uisio celebranda est. Danda hyera, dandum helleborum, & caetera quae Epilepticorum curis ordinata sunt. Hanc curam etiam in ^{μανομηνων} adhibere debemus.

* Viderit hic lectior.

Melancholicorum signa.

De MELANCHOLICIS. Caput V.
ACCIDENTIA Melancholicorum manifesta sunt. In principio huius causae, salutis suae desperatione, primo proponentes mortis desiderium, frequenter coguntur in lachrymas: & deserta loca potius appetentes, hominum incipiunt uitare consortia. Aliquando rursus suam sententiam redamnantes, uitae solatio delectantur. Circa praecordia uero, de assidua inflatione queruntur: & cum sudore totius corporis importuno, frigidis articulos saepissime patiuntur. Priuari se ob hoc etiam uiribus naturalibus asseuerant. Indigestione frequenti stomachi fatigantur: ructus suos uarios, & insuauis perhorrescunt. Calor illis intrinsecus fiet, & interiorum uiscerum doloribus frequentius attentantur. Vnde omnem curam quae maxime stomacho delegabo, fomentis, uel cataplasmatibus calasticis imminendo. Ventrifolium prius inoffense procurabo, quo facilius etiam catharticis depurgentur. Pa-

Cura.

lestra, uel gestationibus solidius exerceant. Vini ueteris, et bene olentis, accipiendi copia praebemus. Cibos aptos stomacho, maturiores, & largiores conuenit ministrare. Declinantibus uero doloribus, absynthij pontici decoctione iuuandi sunt. Et aloes iubeo puluerem ieiunos in maiori unius coclearis in mellicrato accipere. Similiter etiam hyeram quam picram ueteres appellant. Si his adhibitis causa diminuta non fuerit, phleboto mum sub gemina detractio adhibeo. Vomitus eis cum radicibus frequenter procurabo. Etiam inter cibos helleborum aliquando dabo. ^{μενιπυρι} uero, & adhuc hominum fugientibus societate, longas indico peregrinationes, & aut marina, aut naturalia lauacra calidiora exhibebo frequenter.

A

De PARALITICIS. Caput VI.

PARALITICI multis ex causis fiunt. Etenim aut ex se haec passio nascitur, aut praecedentibus aegritudinibus comparatur. Quae grauior & difficilior fuerit, ea in praefatis corporibus consequitur.

Igitur si Paralysin passus fuerit, caput prius est detondendum. Dehinc oleo sicionio fomentandum, praecedentibus interea fricationibus calentium fabanorum. His cucurbitae uentosae sunt imponendae, & apophlegmatis competentibus medendi frequenter. Sternutamenta assidue procuranda sunt ex odoribus acrioribus, quibus facilius possit pressa altitudo cerebri suscitari. Nam & allia naribus eorum supponenda sunt, ex uiuo sulphure, uel lasere, uel castoreo temperata. ^{Καινωδου} praeterea, cui ex uicinitatis molestia linguae, uel uocis officium frequenter intercipitur, proprijs curis corrigendus erit specialiter: gargarismatis hyssopi, thymi, synapi, cum oxymelite: salisioribus nutriendi sunt, & chatartice assidue releuandi. Si sub hac sane diligentia parum medicina profecerit, uenam eis sub lingua secabo: nec non etiam tardas confusasque eorum locutiones, sub disposita prouocatione compello, timorem incutiendo uel ignis, uel serpentum, ut correctiore uocem tandem cogantur expromere. Caput eorum liquido carotario frequenter infundo, ex castoreo, peucedano, & oleo laurino, uel irino temperato. Potionem temperatam ieiuno dabo ex castorei puluere ad mensuram coclearis unius cum mellicrato. Dabo hyeram ex more: dabo theriacam tempore competenti. Si autem ex frigoris causa Paralisis obuenerit, ut lepra aliquando corpus attentatur, fricatione calida, cubili tepefacto, & acopis bene olentibus imminebo. Conficio e ruta uiridi, uel marrubio, aut artemisia oleum non solum ad unguentum, uerum etiam & lanarum infusionem, quibus membra post curam semper calidis munienda sunt. Cucurbitas interea locis pinguioribus admo uebo: aquis chalcisticis fomentabo, pulegio, nepita, iri Illyrica, hybisco, uel seminum decoctionibus. Acopa uero adhibeo ex pice, oleo laurino, resinaque, pipere, uel euforbio & adarce coniectura medici temperata. Exercitijs competentibus membra recolligo. Frequenter hyeram his dare conuenit. Quibus uero sensuum partes attentatae perierunt, hijs

Cura.

B

^{Καινωδου} id est, communis, siue universalis spasimus. Ego in legere malim ^{καινωδου} id est, caninis spasimus, morbi genus, subinde ab Hippocrate & Galeno memoratum.

Paralisis ex frigore.

C hyemis tempore senili ætate laborantibus, unguenta hæc adhibenda erunt. Ex scylla, euforbio, tapfia, pyretro, adarce, & oleo glaucino.

Si loca emarcuerunt, diu hoc morbo uexata, cucurbitas, dropaces, la uacra, & cætera adiutoria similia, post cibos adhibebo quæ maxime.

Paralifis ex
contractione
membrorū.

Significo præterea aliquando Paralifin per solutionem obuenire membrorum: aliquoties per contractionem. Et quomodo hæc accidentia sibi inuicem contraria, sic non una diligentia uisitanda sunt: eorum itaque nunc curas determinabo. Collecta ergo membra, & ex causæ uirulentæ contractiōe diminuta, omnibus chalafticis adiutorijs resolueda sunt, mollibus manuum fricationibus, & unguentis ex diuersis adipebus, & medullis, quæ possint loca contracta relaxare. Vt fomentis similiter aquarum chalafticarum, ex feminū decoctionibus, & althææ radicibus. Indico interea, solam aquam calidam esse bibendam. Sane concedendum est, aut apiatum, aut hydromelite.

Ex resolutione
membrorum.

Resoluta uero membra omnibus stipticis adiutorijs, & frigidioribus colligenda sunt, siccis fricationibus, unguentis quoque mordentibus, ex oleo cyprino, uel calce uiridum, euforbio, castoreo, adarce, & similibus cæteris temperatis. Nam & ligna iacentia, subinde eos suadebo transcendere debere. Sane si pes ex hac resolutione dimissus, usum penitus denegauerit, laminam plumbi prius unciarū trium, articulis eius pedis admouebo, in tertium diem uncias singulas superaddēs. Hoc diebus, xl. seruabo: ut illam ponderationem, quæ eo tempore creuerit, usu nouerint sustinere. Post uero, simili modo quæ superaddita fuere plumbi, detracturus sum: quo pes, qui cum colligaretur, pondera sustinebat, eadem subductione releuetur.

Phthifis,
Medriasis.

Interea quotidie horis matutinis lamina detracta, unguentis, & cæteris adiutorijs imminebo. Hoc uitium plerumque etiam in oculis euenisse uidimus. Nam Phthifis & Medriasis certissima Paralifis oculorum est. Quæ Phthifis ex contractione uel diminutione pupillæ contingit: ex resolutione uero uel dissolutione pupillæ Medriasis, quæ medici platocoriam appellauerunt. Diuersis ergo eorum accidentibus, diuersæ curæ disponendæ erunt: ut altera fomentis, & inunctionibus stipticis, & constringentibus colligatur: altera chalafticis omnibus & nutrientibus relaxetur. Sed de utrisque difficilior est Medriasis. Etenim generaliter in omnibus causis, facilius restricta resoluimus, quæ resoluta constringamus. De aquis uero naturalibus certissimum est, quomodo dulcissima semper & calida lauacra, corpora relaxarunt. natura uero salsa uel bituminea, uel sulphurea, relaxata corpora collegerunt.

De CATARRO. Caput. VII.

OMNIS sollicite uisitandus est: cui origo & principium de capite nascitur. Deriuatio etenim ex eo defluens per uarias arterias, continuo quæ attigerit loca perfundit, & sic perseverantia neglecta debilitat. Nam sub tribus differentijs ex hoc causæ fiunt.

Fit in naribus, cui nomen est Coriza. Fit in faucibus, quod dicitur Bronchos. Fit in thorace, qui si diu permanferit, & pulmones inuaserit, Phthifin penitus insanabilem facit. Præterea cum ad inferiora se præceps demerferit, secum trahens uirulentam & pondere materiam uitiorum, læsis frequenter præcordiorum uitalibus locis, aquas passionis transitu infigit, & tandem desperata pedum loca occupat, difficile remouendus. Sed primum quum omne corpus inquietat, et ueluti quoddam pondus cum dolore, omnes particulas corporis sine febribus apprehendit, descensu eiusdem reumatis e capite, similiter etiam antea, quæ maxime sollicitabo: cui cum cæteris uicinis & proximis membris, hanc diligentiam interim ordinabo: in sequenti etiam specialem, pulsatis, uel occupatis partibus desigabo. Omne igitur corpus calidis & siccantibus unctionibus perungimus, cubiculo munito & calefacto. Operimentis insuper lanarum mollium infusarum, caput morborum omnium causam, calido oleo cyprino, uel laurino, siue glaucino frequentius curo. Conueniet interim per initia reumatizanti diurnam quietem interdici. Conueniet similiter etiam potionis detractio, sub qua sitis procurata multum profuit. Sed magis obest salsus cibus: siccais autem sub utriusque coactione ebrietas protinus arceatur. Ventrem præ omnibus purgandum moneo. Sane cum his adiutorijs humanius causa profecerit, unguentis tunc superadditis, cum tali fricatione imminebo. Vt palestræ exercitio iuuetur quæ maxime opus est, ut inferiora fortius defricentur. Euocatus etenim de superioribus reumatismus, sollicite superiora loca, quæ cum periculo attemptare poterat, derelinquit: & sic ciuili medicinæ iam beneficio, aggritudine repugnamus. Unguenta supradicta cum opobalsamo temperata dabo: potionem uini, & mellis ex æquo, ubi rutam uiridem coxi, dabo. Ibi etiam pyretum do: ibi piperis puluerem aspergam. Interea cum nares occupauerit, admotis odoribus ex melanthio, mitigabo, & itidem frequenter cum unctionibus superioribus ungenti sunt.

Aspice.
Figura.
Phthifis.
Podagra.

Cura Catarri
uniuersalis.

B

Cura Co-
rizæ.

Bronchi.
gargismis.
Auroris
liber.
Catarri
pectoris:

Si fauces inquietauerit, gargarismatis stipticis imminebo, quæ in primo Phænomeno ordinata transegerimus, perseverantibus sane adiutorijs, capiti totoque corpori unguentis superioribus. Si thoracem occupauerit, loci naturam, uel uicini pulmonis intuens, sollicitius uisita- bo, instans & cæteris supradictis unguentis confectis cum opobalsamo: quo de altitudine ad thoracis superficiem reuocare possimus reumatismum. Si tussicula superuenerit, quæ mala uicinitate, quasi quadam contagione sollicitat: habita consydratione, si humor ille in thorace diu resideat, deponendus est: perseverantibus autem prioribus adiutorijs, superaddo, plantas eorum pice liquida tangi debere, & fricari unguentis supradictis eam partem pectoris: admotis proxime carbonibus, quo plus aut euocare in superficiem, aut loco siccare reumata ualeamus. Interea licet etiam contritionis molestia saepe præualeat, ita ut phlegmata diffi-

Cilius egerantur, quorum digestio tussientes releuare consuevit, his ^{mal-}
^{uata,} uel potiones dari faciam, ex origano, thymo, ruta uiridi cum mellis-
crato, aut melle despumato confectas, & pinguium ficorum decoctio-
nem cum oxymelle. Et si identidem, humoribus multum solutis, flu-
xus sputorum inquietudine, & uigilias procurabit, tunc ad eorum coa-
gulationem, uel digestionem, succum pisanæ, uel alicæ dabo, aut len-
tem cum melle coctam. Dabo omnes pulles cum pipere. Dabo falsa-
menta quæ uolet. Dabo in nocte antidota, piper & myrrham, stora-
cem, galbanum, apium, cum melle attico temperata: quæ & coagula-
re ualeant phlegmata, & somnos inuitent: quæque sui natura & soluta
constringant, & beneficio præstanti, tussire minus faciant dormientes.
Igitur quum diu pertinax reumatismus, adiutorijs medicinæ desistenti-
bus, quod aut locorum, aut substantiæ, aut certe medicorum inopia con-
tingere solet, pulmonibus uisionem fixerit, phthisin incurabilem fa-
cit. Huic nunc pro causæ magnitudine, uel præiudicio temporis, curam
ut possumus, & diligentiam ordinamus.

De PHTHISICIS. Caput VIII.

PHTHISICVS & apoplecticus una sub sorte, uel conditio-
ne medicinæ desperat, quod & ueterum sententia sic fuit diffini-
tū. Vnde per initia eos ut possumus medicinæ remedio iuuamus. Chro-
nicos uero plena sub desperatione, non iam ut medicorum medelis, sed
magis amicorum solatio uisitamus. Ergo per initia, spē, sub qua futuros
nos omnes labores impēdimus, hoc ordine phthisicos curabo. Febrim
ergo frequenter his, & necessitate accidētium tempora considerans,
cibos & adiutoria ministrabo. Consueuerūt etenim sub quodam ueluti
typico caractere, uespertinis magis febribus commoueri, ut aliquando
cotidie, aliquoties circa diem tertium moueantur. Cibos itaq; sorbiles da-
bo: et si uiriū alia nos cura constrinxerit, concedo etiā solidiores pulles,
quas uolent, agnorū cerebra, uel hedoræ, ungues caprarū siue porcorū,
uel succū ubi supradicta decoxerint: aut certe apozima, ex salibus, oleo,
& anetho, & aqua, ubi eadē unguis supradictæ maduerint. Dabo capo-
num maiorū testes: dabo columbos matri subtractos: dabo pisces aspra-
tiles: dabo conchilla in ^{vulgariter,} ex aneso, libistico, pipere, & similibus cæ-
teris, melle, & aceto commixtis. Desistentibus aliquando iam febrim
bus, etiam balsamēta ministro: tunc totius corporis exercitamentis, ut pri-
us in palestra, pro uiriū consyderatione uti cōueniet: quæ maxime autē ca-
pitis, gutturis, uel thoracis adiutorijs immineo: sicubi, natura consenti-
ente, corpus omne iam reumatismo plene possessum, aliquatenus ualeam
desiccare. Dabo antidota ex pipere: dabo theriacam cū mellificato: dabo
diaprasion: adhibeo epithimata simili sub uirtute operantia, quæ cale-
faciendo loca desiccare contendant. Caueant uerni & autūni tempesta-
tes: caueant æstus & frigora. Et si sub summa desperatiōe iam eos ob-

Pisces aspra-
tiles.

federit naturæ fragilitas, ^{uexata,} & cauteria partibus thoracis infigo: si for-
te patefactis uulnerum meatibus, eorum digestionibus releuentur.

De SANGVINIS effusione interi-
orum. Caput IX.

SANGVINIS effusio, licet pro locorum qualitate aliquando
salubris existat, attamē generaliter omnes, cum horrenda & terribili in-
spectiōe uisitantur. Fit itaq; locis diuersis sanguinē emittentibus sub tri-
na uulneratiōe causatio. Fit primo crepatio. Fit deinde putredo. Fit ex
utrisq; superioribus, eiusdem loci uel uenę patulum orificiū incurabile.
Locorum itaq; emittentium nomina, curis interpositis designabo.

Cum ergo ex miningæ partibus sanguis eruperit, qui uapore quo-
dam, cum saltu uenarū, cum sudore, & dolore totius capitis publicatur,
hoc pacto constringendus, uel cohibendus. Thuris, uel mannæ thuris,
aut naxi, aut amyli, aut puluere terræ lemnia aspergendus est: aut cum
aceto mixto illiniendus. Huic fatus ex oleo roseo in frigidato adhiben-
dus est, aut de succis herbarum, & specialiter stipticarum: ut est arno-
glossa, & nigra portulaca, rubus, rosa sicca, uel cætera. Cibi uero calefa-
cientes miningam prohibendi sunt. Cum de oculis hemorragia e-
merferit: aqua frigida, uel pusca defricandi erunt: consequēter uero mo-
ris pinguis inungendi sunt, & cæteris quæ in subiectis uenis crepan-
tibus adhibuimus. Cū de auribus sanguis eruperit, aqua his, uel pus-
ca frigida infundenda erit, & cætera quæ oculis facienda esse ordinaui-
mus. Cum de naribus eruperit, Phenomenus libellus superior, o-
mnem earum curam edocebit, & instructionem. Cum de faucibus,
uel gutture, uel de palato eruperit, succis frigidis, uel stipticis insistemus.

Cum de uua, pusca primo frigida imminendum erit. Quæ si mini-
me ualuerit prohibere, uirgulā auri, uel argenti igne calefactam, loco san-
guinanti suppono: ut ex hoc caute protinus compescatur. Cum ue-
ro de stomacho obuenerit, dabo ad masticandū glycirrhizæ surculum,
dabo symphyti radicem, dabo gummi, dabo dragantum: dabo puscam
frigidam, ubi naxi puluerē aspergo: dabo similiter amyli tritum, dabo
rhaponticum, dabo etiā cum succis herbarū stipticarum, quas superius
memorauimus, cibos stipticos, aut ex oriza, aut ex lente, uel succis eo-
rum, in quibus illa stiptica coquenda erunt. Dabo interea mala citonia:
dabo pira, corna, sorbaq; et castaneas, uel horū decoctiones. His etiam
diacodion conuenit in nocte accipere. Nam & eclegmatia stiptica con-
ueniunt: ut est aut diatheon, aut dialtheacon, aut certe barbara, quæ de
bitumine iudaico conficitur. Cum de thorace emerferit, quod solliciti-
te uisitandum est, Primum phlebotomus adhibendus, & cibi ordina-
di sunt. Eorum uero articulos, uel extrema femorum, fasciculis compe-
tenter astringo: spongiam uero pusca frigida infusam, thoracis partibus
adhuc calentibus superimpono. Imminebo huic adiutorio, diebus con-

A
^{uexata} est in-
strumentum
ustionis: ali-
as etiā caute-
rium dicitur.

Varia sangui-
nis emissum.

Miningæ
fluxus.

Contra he-
morragiam
oculorum.

Aurium.

B

Narium.

Faucium.

Gutturis.

Palati.

Vuæ.

Stomachi.

Pectoris.

Ctinuis quādoq; frequētius imutando. Post uero emplastris uti nos conueniet, superius ordinatis de stomacho accidentibus: quibus cōmodius lanas succidas superimponimus, oleum quoq; myrteum, uel lentiscinū mixtū cum aceto. Si his adhibitis sanguinis adhuc perseverauerit infolentia, detractō aceto, uinum est cōmiscendum. Accidentibus uero febribus, si etiam tussicula cōeperit inquietare, cataplasmandi sunt de subiectis: ut sunt dactyli, sorba, rosa sicca, flos malignanati, acacia, hippocystis, alumē. Omnia hęc simul, aut quę inueniri potuerint, in succis roris syriaci coquunt. Horis uero quibus sanguinē detraho, ex decoctiōibus supradictarū specierum, aut immaturarū uuarum, aut uitiū acerbarū, aut polygonij, aut castanearū ingero potiones. Cum autē de pulmonibus hoc emerferit, quod ualde periculosum est, sub gemina, uel trina sanguinis detractiōne, phlebotomū adhibere cōueniet. Et his omnibus immixtionebo, quę de thoracis partibus eminentibus ordinata sunt, tam in cibis, quā in cæteris adiutorijs. Hos interea cum aliquid proficere cognouerimus, unctiōibus quibus membra inania nutriantur, mediocriter perungimus. Cum de partibus sane muliebribus sanguis eruperit, his in inguina iniici quid expediat, libelli sequentis lectiōne disposui.

Vnum interea hoc generaliter edico, omnibus ex locis interioribus, ex quibus sanguis poterit eructare, per initia cuncta adiutoria, uel præcepta frigida, quę constringere, & glutinare poterunt, adhibenda esse: in sequenti uero, cum humanior præuentus caussarum arriserit, calidis & nutrientibus imminendum est.

D **De EMPYICIS.** Caput x.

Uentris.

EMPYICI frequenter fiunt, uulnere in interioribus, uel apostemate præpediti. Quibus cum febres superuenerint, temporibus consyderatis, & adiutoria, & cibi parciore sunt ordinandi. Tunc cum maxime hora eos accipiendi cōegerit, cataplasmandi sunt. Interea ex hyssopi puluere, uel abrotani, mixtis seminibus, in decoctiōne pinguium caricaarū. Dabo frequenter mellicratū simplex. Dabo etiā in quo pulegium, aut hyssopum, aut thymū, aut rutam uiridē, aut marrubium decoctū fuerit. Aspergo sane in mellicrato, ad uulnera interiora purganda puluerē Irijs Illyricæ: & eclegmate utor, quod ex lini semine friso, cum nucleis, & melle despumato conficiū. Hippocrates uero, nucleos cū galbano, & melle attico, in his similibus caussis, ad depurganda uulnera dari præcepit. Similiter etiam terebinthinā mundam, in mensura unius colearis, ieiunis quæ maxime, & uiribus iam reparatis, atq; his adiutorijs releuatis. Etiā hyeram dari cōueniet. Iam tum etiā exercitia, & fricationes, ad reparanda corpora adhibenda sunt, quibus reliquiæ caussarum possint mundari facilius. Hos etiam aëris mutatio multum iuuat. Cibos uero, siue pultes frequentius accipiant, quibus piper admiscendum est. Hoc etiam in cæteris dari conueniet. Nam & antidota quę forte de ex-

perimentis empyicis danda sunt, mixto pipere conficiuntur.

M De SYNTAXI, uel Atrophia. Caput xi.
MULTIS præcedētib; caussis, nascitur Syntexis, uel Atrophia. Fit ex uentris solutione proluxa. Fit ex febribus similiter chronicis. Fit ex uisione thoracis. Fit ex capite reumatizante frequēter: quę licet difficile, attamen curari potest. Fit etiā per sanguinis emissionē, pulmonibus uulneratis, in quibus frequenter phthisis illa insanabilis generatur. Aliqui uero iactantiores habiti, ueluti suam peritiā uel diligentiam diffamantes, *επιπρωσι* curauerunt, quos phthisicos mentiebant. Nam & præter sanguinis emissionem hi syntectici, uel *απρωσι*, ex proprijs accidentibus fiunt, quos tussicula exagitat perseverās. Hos indeficiens sollicitat fudor, hos certe macies, & tenuitas corporis, circa dies singulos uires simul eliminando consumit. Quibus curā maiorem impendo, in illorum reparandis uiribus. Sic ut illis uinū leue, & albū, balneæ, deambulatio, uel gestatio, unctio, uel fricatio, cibi aneplectici mediocriter administrantur. Frequēter enim mēbris & uiribus separatis, phthisis imminēs, uel hęc eadē perseverans ægritudo, depulsa est. Iuanē locorū, uel aëris mutationibus: & his utilius longas peregrinationes indicimus. Dropaces, & cætera quę ciclo consueta sunt adhiberi, partibus præcordiorū, & capitis uiribus separatis adhibeo. Aquis naturalibus uti plus cōueniet. Et si aliquod adhuc ex superioribus accidentibus perseverauerit, syntoma superiorum ægritudinum remedijs adiuuabo.

A

Syntexis uariarū caussarū.

De ASTHMATICIS, uel Suspiriosis. Caput xii.

B

ASTHMATICIS, uel Suspiriosis querela pulmonū est. Pingui etenim & frigido phlegmate pulmonibus adhærente, cauernæ, uel meatus, quibus naturaliter spiritus reddi & accipitur, concludunt: & ex hoc impedimēto, suspiriū, uel anhelitus molestissimus nasci, ut sedendo magis quā iacendo respirēt. Hyeme senibus quæ maxime hoc uitiū familiaris est. Cōtingit aliquādo etiā medijs ætatibus, adhuc calidis: quos phlebotomo liberari necesse est. Attamen si etiā & a phlebotomo certa rōne prohibemur, tunc ieiunijs frequētib; in uicem detractiōnis sanguinis uti cōueniet. Proderit etiā potandi continētia: proderunt cibi cum oxymelle, & pipere temperati. Dabo interea hyssopi, aut orizæ, aut rutæ, aut absynthij, aut Irijs Illyricæ, aut caulis decoctiōnē, ex mellicrato calidam. Item conficio ex his etiā eclegmata cōmoda suspiriosis. Conuenit etiam guttā ammoniaci dari, tritam cū mellicrato, uel oxymelle. Abrotani puluis similiter datur, & castorei puluis cōmodius operat. Et illa decoctio, in qua scenogrecū cum uua enucleata, & rutā uiridē coquimus, frequenter danda erit. Sunt etiam troisci magna approbatione diffamati, & conficiunt sic. Anesum, sulphur uiuū, guttam ammoniacā, castoreum, & melanthiū, ex æquo omnia tunsa, cum aqua miscent, & fiunt troisci: quos

Cura.

C postea tritos cum oxymelle dare cōueniet. Cubiculum his calidum, in superioribus procurandum est. relaxandis enim corporibus semper sunt inferiora contraria. Lectus accersendus est, & pectus eorum calidis unguentis, & uaporibus defricandum. Cucurbitas continuo cum detractio sanguinis admouebo. Proderunt per interualla amyctica: etiam dropaces adhibiti proderunt. Sinapismus proderit. Asthmaticos iuuat peregrinatio longior: iuuat uomitus radicis cum oxymelle acceptæ. Conuenit exercitium: proderit currere cum uestibus lancis quibus maxime, si hoc in procliuitate procuret. Utatur emplastris circa pectus amycticis, confectis ex nitro, pipere, abrotano, & castoreo, & cyprino uel laurino cærotario. Ex quibus supradictis etiam potiones & unguenta conficio. Conuenit acetum scylliticum sorbere in nocte. Ex eodem confectum oxymel, potui dare plus conuenit.

De EPATICIS. Cap. XIII.

E P A T I S indignantis, molesta querimonia est. Cuius ad curam adiutoria magis etiã stiptica cōueniunt. Sæpe enim nonnulli methodici, calidis tantummodo, uel chalaisticis adiutoriis imminentes, ipsam epatis substantiã dissoluerunt. Oportet itaque in fomētis, uel cataplasmatibus, cærotariis et emplastris aliqua stiptica chalaisticis admiscere. ueluti cenanthinū, nardinū oleum, uel melinū, mala citonia cocta, uel thebaicos dacilylos, & cætera similia. Fit interea hoc cærotariū competens cerebrifimis. Nardini olei uncia. i. mastiches persicæ ÷ l. aloes, semiuncia. l. Hoc epaticis non modo cōuenit, sed stomachi etiã solutione laborantibus: ita ut aliquando & uentris solutione, & uomitu, & frequēti nausea cōmoueantur. Quibus si hæc adhuc perseuerent, admisceo cærotario supradicto aut licium indicū, aut cenanthinon facio in singulis semuncijs admisceri. Articuli eorum tunc fasciis constringendi sunt, & stomachus aphitis cum uino cataplasmandus. Si illa indignatio epatis ex constrictione magis obuenerit, ut cum tensione, uel cum duricia loci, dolor nimius partes inquietet, qui & iugulo, & omni parti dexteræ molestiam ferat, febres acutas commoueat, uentris quoque procuret constrictiōnem, digestionis licet ex leuibus cibis non exhibeat officium naturale, interea ructus frequentes insuaues habeant, cum uirium fatigatione, pallore quoque corporis deformatur: hos primo conuenit iuuari phlebotomo. Item oleo, ubi ruta, schæneanthon, papauer, lini semen coctum fuerit, calido fomentari. Cataplasmandi sunt tempore competentis commotionis de hordei pollinibus, ubi diuretica aliqua commixta fuerint: ut asarum, ut petroselinum, aut pulegium, aut daucus, aut feniculi semen, & cætera similia in mellicrato, in quo hybiscus, uel ficus pingues prius coqui debent.

Utimur centaurea post cataplasma, ex oleo samfucino, habente quippiam salis, uel nitri, uel nasturcij, aut sinapis: semper autamen samfu-

Methodicorum errorem taxat.

Epaticorum constrictorū accidentia.

Cura.

ci necessarij omnibus epaticis fuere. Vti tunc cōueniet etiam diaquilon chalaistico, cui adipēs cōmiscendi sunt: aut certe diaspermaton. Declinantibus uero accidentibus, tunc etiã malagmate imminebo tali. Guttæ ammoniacæ libra. i. nigellæ ÷ iii. orobi ÷ i. myrti semuncia. i. cære libra. i. olei cyprini siue irini ÷ viii. aceti quod sufficiat: in quo gutta ammoniaci & soluenda est, & terenda etiam. Tunc fricamentis, & exercitijs competentibus opus est: tunc potionibus, & decoctionibus absynthij, centaury, rutæ agrestis, siue petroselini, cyperi, uel hyssopi, thymi, & cæterarum diureticarum, æquis ponderibus. Quæ potiones etiam uitiosis uescis ordinantur. Sed etiam aloen solam tritam frequenter in mellicrato dedi. Declinante penitus uitio, hanc instanter potionem dabo. Castoreum, petroselinum, piper album, cyperum, omnia æquis ponderibus tunduntur, cribellantur, & in mellicrato unius coclearis pleni, dantur. Omni probatione firmatum, frequenter etenim lupini iccoris combusti puluerem dedi. Aliqui uero amigdala amara, cum cymino & apij semine, æqua mensura omnia cum uino ieiunis dederunt, ad mensuram unius coclearis: & semen intyborū cum aqua calida, uel mellicrato similiter adhibuerunt. Sic & anethi succum cum mellicrato, & cætera quæ huic passioni alij collegæ proba esse fuerunt attestati. Nam & intyba frequenter comesta, semper epaticos iuuauere. Si duxerit longum tractū morbi neglectus, omnia adhibeo quæ difficultatem callositatis resolueri ualeant, omni tēpore passionis exercitijs omnibus superioribus imminebo, oīa supiora lauacra concedo, salios cibos & acres ministrabo. De oleribus aut accipiāt cauliculos, lapathū, radices quas raphanos appellamus. De piscibus aspratiles sumāt. De carnibus quæ inueniri poterūt pinguiore. Oliuas colymbades, oīa salsamenta, capparum, uinum quod mare transierit. Et oibus supradictis adiutoriis, emplastris, uel malagmatibus, unguētis, uaporibus, & cæteris uti cōueniet. His etiã ardor solis, cum aëris mutationibus multū prodest. Aquarū uero omnium naturalium, uel maris lauacris, eos frequenter iuuari assero.

De ICTERICIS. Caput XIII.

I A M M V L T I S in locis ictericorū descripsimus passionē. Fit enim ex epatis indignatione frequenter. Quorū nonnulla similia sunt accidentia, sed coloris deformatione sola determinant. Fiunt etiã ex stomachi uitio: fiunt plerūque etiam ex uentre inferiore. Ergo cum febribus si de epate est ictericus, phlebotomandus est: & mox omnia epaticorū adhibenda sunt adiutoria. Si autē a felle fuerint icterici, purgationibus cholagogis releuandi sunt, euforbio, epithimo, aloe, petroselino, pipere. Hæc omnia ex æquo miscenda sunt, & ex eorum puluere, unū coclear in mellicrato, uel oxymelle dari debet. Purgat eos etiã ciceris albi decoctio: utilius, si etiam ipsum cicer coctum accipiant. Iuuantur absynthij pontici decoctionibus. Iuuantur etiã, si aphronitra alba in uino sor-

Experimentum.

Collegæ Octauiani.

B

icterica.

Cluta accipiant: & sulphuris uiui puluerem in ouo ego frequenter etiam dedi. Sed forte aliqua ratio dare cathartica prohibuerit, quæ semper his nouimus non leuiter profuisse, saltem uel uomitibus releuandi sunt.

Sollicitius interea præcordiorum cura gerenda est, fouendo epar tumens & incitatum, oleo nardino, melino, cenanthino. Ex lanis succidis fomentans, in balneis cataplasma: interea admiscens seminibus, aut absynthium, aut rutam, aut centauream, aut cardamum, uel cætera, quæ epaticis ordinata sunt: quibus urinas prouocantes, tumore epatis possimus remouere. Vt specialiter etiam cyprino cerotario, admiscens terebinthinam, melilotam, irin Illyricam, & reliqua similia, quibus aut diu ameliloton, aut polyarchion confici consueuit. Cibis nutriendi sunt ut epatici, exercet, similiter & fricari. Vtio adhuc perseverante doloris, omnibus amycticis iminere peregrinationis, & solis calidi beneficia sustinere suadeo. Aquis naturalibus æque uti conueniet. Si remotis accidentibus adhuc ille æmulus labor perseverauerit, naribus infundo elaterium, infundo elaterij succum, utrumque muliebri lacte comixtum.

Iuuantur interea utilius, si hæ digestiones uel purgationes in balneis procurentur: in balneis inquã, ubi quæ maxime potiones, & cætera semper adiutoria profuerunt. Nam & illic etiam præcordiorum fetus continuo profuit, adhibitus, * & cortex colocynthidos in uino calefacto datus profuit. Et struthij puluis in cenomelle similiter, & anchusæ puluis ad mensuram unius cochlearis cum aqua calida, & lapathij succus in mellificato, & decoctio radicis feniculi, & cæterorum, quorum est præsidium diureticum. Hanc autem peculiari potione in balneis dare consueui. Euforbium, baccas lauri, nitrum, piper, ex æquo comixtum, pro causa, uel uirium qualitate in mellificato: & cum profuisset, in plenam sanitatem imminui.

¶ De SPLENETICIS. Caput xv.

IN PLÆRISQUE passionibus catholicis, siue generalibus curis, prius adhibitis, specialia uel particularia adiutoria melius adhibentur: unde Spleni nunc adiutoria prius ex catholicis ordinamus. Oportet initiu curæ ex ieiunijs & patientia inchoare. Item cathartico, uel phlebotomo. Post uero his specialibus adiutorijs Splenem sic curare conueniet. Aceto, & oleo æqua mensura, comixto calido, infusis lanis succidis fomentandus est. Et spongijs pusca calida infusis similiter locus uaporandus, cui cinis ex foco tenuis aspergendus erit: & lapides molares ignificati, aceto extinguuntur, & operti pannis loco imponuntur. Et facelli de salibus ignitis impositi profunt, & cataplasmata de hordei pollinibus in oxymelle, cui admiscendus est radicis capparis tunisæ puluis. Et emplastra hæc utilia superaddimus. Guttam ammoniacam, nitrum, mirabolanum, myrrham, synapi æqua ponderatione omnia miscenda, & temperanda sunt, cum pinguibus ficibus, prius aceto coctis & contritis.

* **D** Alias, ex cortice colocynthidos calefactum.

Spleneticorum cura.

Aliud emplastrum. Hordei farina unc. III. scenogreci ÷ III. cartarum ÷ I. herbae paritariae ÷ I. ficos pingues ÷ VI. cum aceto temperandum, sicuti superius ordinatum est. Aliud de expertis. Cardami ÷ I. Iris Illyricæ ÷ I. gutta ammoniaci ÷ I. quod mirabolantum appellamus, resinæ pituinæ frixæ ana uncia semis, sulphuris uiui, auripigmenti ana ÷ I. olei scionij ÷ IIII. aceti unc. III. Datum aliud simile. Resinæ pituinæ, picis briciæ ana libras. II. auripigmenti, aluminis scissi, ana lib. II. aceti ÷ IIII. olei lib. I. tantum conficies, & uteris. Est consuetum aliud, & spleni, & epati conueniens in feruore utrorumque, tum etiam præcordiorum. Crocamagmatis ÷ I. ceræ lib. I. olei rosei ÷ VIII. guttam ammoniaci lib. I. aceti quantum sufficit ad guttam ammoniacam dissoluendam. Hæc omnia emplastra, uel malagmata conueniunt splenibus indignantibus. Quibus expedit ab omnibus dulcibus abstinere.

Sane si splen duriciam adduxerit, quæ de hydrope superuertura plus terreat, etiam his potionibus imminendum est. Acetum scylliticum sub noctem ad mensuram unius cochlearis sorbi debet. Garum calidum bibant, ubi ferrum calidum igneum extinguitur. Aut de utrisque puscam temperatam accipiant, & utantur decoctionibus capparis, aut lapathij, aut tamarici: aut ubi forte myrrham infuderis. Ad modum palestre fricari eos conuenit. Commodius tamen, si saponem libentius sustinentes, suis quæ maxime manibus defricent. Gestationes, cursus, & cæteros labores appetere oportet. Dropaces impono tempore competenti, & cætera quæ ciclo conueniunt. Vti lauacris falsis, uel bitumineis naturalibus expedit. naturæ etenim frequenter mare plus placet. Ieiunos acceptis radicibus cum oxymelle uomere cogo. Prouidebo omnes diureticos cibos. Vinum stipticum sumant. Dabo antidota diuretica, quibus & splen, & epar frequentius procuratum est, ut sunt apium, cicer, gramen, feniculum, aut semen eius, asarum, daucus, meu, petroselinum, pulegium, & reliqua, quibus antidota uel decoctiones conficiuntur. Febricitantibus spleniacis, uinum, uel acetum parcius ingerendum est. Apyretos uero his subiectis

Contra Splenis duriciam.

B

antipyrus.

Hoc etiam ieiunis proderit. Purgati uirides lupini cocti, atque comibusti satis iuuant. Aliud. Cortex salicis, arboris semper infructuosæ, in aqua coctus, & datus ut supra, continuo medetur. Thuris masculi puluis caulicorum succo commixtus, loco appositus, perseverando satis proderit.

¶ De STOMACHI uarijs accidentibus. Caput xvi.

STOMACHO, de quo nunc mihi tractatus interponitur, origo est, & occasio facilius uitiorum: quod omnium sortitus sit reliquorum membrorum sibi met famulantium potestatem, quibus aut deficitur, aut re-

Accidentia
Stomacho.

Certe ualetur. Hic, de subiectis accidentibus primo quantā molestiam sustineat, aduertendum erit. Patitur defectum causis aliquando incognitis. Patitur etiam post aegritudinem. Sustinet constrictionem, dolorem cum indignatione uel febribus, duriciam, uentositatem, fastidium, solutionem, bulinum uomitus. Ex corruptela autem, & ex continua uentris effusione fatigatur. Item ex calore immenso, uel ardore: ut est causon, unde situm sustinet molestissimā. Frigore quoque, & singultu. Aliquando cum etiam cholera cum inflatione sollicitant. Ex eo lumbricorum origo frequenter fuit procurata. Quibus omnibus, ex ordine adiutoria sic ordinare curauimus. Ergo stomachicos, quos post aegritudinem prolixam, stomachi defectus tenet, et quod leue est, adhuc febriculae infestae, oleo absynthiaco calido fomētamus, aut nardino, aut siccionio, aut cenanthino, aut lentiscino, cum uino mixto. Item epithima impono unicū ex dialtheon, & mastiche, & nardino carotario. Sic cataplasmo de dactylis, uel citonijs coctis in uino, cum stipticis speciebus, sicut in epaticorū ordinauimus solutione. Sed considerandum est praecipue, necubi ciborum sit praesumptio, quorum & qualitate, & quantitate laedantur, & ex quibus cibis uires nihil proficiant: intendendum itaque, ut & congruos, & moderatos temporibus competentibus sumant. Sin uero nihil sub hac ciborum moderatione proficiant, purgatione opus est, qua humor quidem

Cautela.

Dille superius enarratos defectus efficiens, omni modo depurgetur. Hos etiam ex attico melle, uel oxymelle curo. His & fecnogrecum in uino coctum, & tritū cum adipibus anserinis impono. Monēo interea, odores insuaues uitandos, stomachum semper peruertētes. Attestatione enim manifesta cognouimus, hos semper bonis odoribus iuari. Cum ergo sine febribus plena sanitate esse ceperint, uiribus consulentes, gestationes competentes indicimus, uina, lauacra, & caetera quae post aegritudinem possint corpora reparare. Quos uero repentinus dolor stomachi comprehenderit, qui cum grauedine etiam scapulis, & dorso immineat, faucium quoque inclusionem, & ructus difficiles faciat, interpositis etiam febribus, his phlebotomo conueniet subuenire. Item quietem & patientiam suademus, cibos uti febrientibus leues, proprijs temporibus subministro. Fouemus calidis & mediocribus stalticis, non tamen frigidis. Cataplasmandi sunt hordei farina, in melle citonijs coctis, uel dactylis immixtis: aliquando etiā meliloto. Item carotario cyprino, habente mastichen, & castoreum. Vt or polyarchio, quae maxime in dorso, uel scapulis, quibus partibus commodius adhibere conueniet. Frequenter etiam cucurbitas uentosas imponimus. Declinantibus febribus, etiam portiones iam paragogicas dabo: ut cymīnū frixum, cum apij semine ex aequo tunsum, uel cribellatum, cocleare unum cum aqua calida. Sic abrotanum cum uino dabo. Ipsi uero stomacho, pingues dactylos in cenomelle coctos & tritos impono. Si adhuc dolor remāserit: lac bubulū,

Stomachi re-
pentinus
dolor.

Staltica me-
dicamina.

& asinae, iisdem secundum consuetudinem confectum adhibeo.

Si nulla sane praecunte querimonia, repentinus occupauerit dolor, eisdem crebro post cibos uomere conueniet. Tunc etiam uentosas accipere, & supradictis potionibus propensius imminere. Declinantibus uero doloribus, gestationes, exercitia, uel palestras, balneas, & uinum cum moderatione concedimus, quibus uexatum corpus, ad plenam ualitudinem ualeat peruenire. Si duricia innata fuerit stomacho ex prioribus languoribus, ficus pingues in mellicrato coctas, & tritas, seminibus misceo, & ex his cataplasmo. Carotario post cum nitro, & salibus uitor naturalibus. Vti conuenit holeribus, cum cibis caeteris, nec non & uinum parcius dabo. Si uentositatis molestiam senserint, sicca fricatione iuuandi sunt. Ieiunos uomere conueniet, cibos pinguiore & calidiores accipere: potiones quoque ex aneso, dauco, & castoreo, absynthio pontico, sine pipere, baccis lauri, ruta, cymino: contulis, aut singulis ammixtis sibi inuicē, aliquibus in aqua calida in modū cochlearis unius adhibeo. Etiā epithimata coepta de seminibus potionū supradictarū mixtis, carotario impono: dropaces adhibeo promptos in utroque. Tamen & caetera adiutoria cicli etiam in dorso uel scapulis applicabo. Fastidio incidente, locis conueniet habitare acri salubritate temperatis. Ab exercitijs, uel fricationibus comodis non quiescant. Absynthij decoctionē, uel uinum absynthites frequenter accipiant. Salsamentis omnibus nutriantur, acrimonijs, synapi, & aceto squillitico, et similibus caeteris, quae stomacho hanc ciborum recusationem ualeant extergere. Praeter consuetudinem uero edacibus, hoc est, *βουλιμίαις*, ieiunantibus, somni procurandi sunt, largiores cibi, insuaues, & inflationem procurantes: & uini meri potiones dabo. Si nauseando frequenter phlegmata & cibos incoctos excluderint, quo corpus non nutriendo tabidum fiat, hos cibis nutrio siccis, & acrimoniā habentia concedo. Potum frigidum per momenta parce dabo: ieiunos uomere cogo: per uentrem humorem deduco: catharticis, calidis unguentis omnia membra pertracto: absynthij decoctionem dabo. Succum stipticum malogranati, aut solius, aut hoc modo confecti. Succu mēthae uiridis partem unam, tribus malogranati succi partibus admisceo, & coquo, ut paulatim pinguefiat, & ex eo unum cochleare ieiuno pro eligmatio dabo. Si etiam choleram cum cibis uomuerint, omnia cum aqua frigida dabo, ubi myrtha uiridis coepta fuerit. Si nimia etiam uentris effusione fuerint fatigati, malogranata. x. citonia. x. in aquae sextarijs quinque coquuntur, ut penitus mollescant. Cumque postea exuccata fuerint, separantur: succus uero qui remanserit, cum ad mensuram partem mediam mellis acciperit, coquitur, ut eligmatium fiat: & operabitur similiter. Aliud. Myrtha uiridis in uino coquitur, ut tertia remaneat: cui partem mellis similiter adidimus, & conficimus, & utimur. Quibus uero phlegmata super-

A

Stomachi du-
ricia.

Stomachi
uentositas.

Stomachi fa-
stidium.

B

Stomachus
uorax.

Nauseans.

Elegma sio =
macho labo =
rantibus uti =
lillimum.

Stomachus
nimis laxus.

Aliud Ele-
gma non in-
legans.

F

C natant, frequenter acefcunt cibi: his bubulam dari fuadeo, & cæteras agreftes carnes fimiliter. Post quæ continuo aceti unum cochleare dari conuenit. Omnes amariffimæ ex abfynthio expediunt potiones. Iterum hæc. Piperis, & anethi femiuncias fingulas, cymini ꝑ IIII. unſas, & cribellatas reponimus, & ex hoc puluere unum cochleare cum aqua calida potui damus. Cum autem hijs profecerint, dabo pyciam. Exercitijs & geftationibus competentibus imminebo, fricationibus, dropacibus, ſynapiſmo, quibus ſtomachus a phlegmate liberari poſſit.

Qui calore nimio inquietantur, ut hæc eadem inflammatio ſtomachum etiam & ſuperficiem faciet plus calere, ita ut etiam choleram frequenter emittant, his hoc remedio ſuccurrendum eſt. Maſtiche uncias. II. rutæ ſiccæ ꝑ I. euripicen ꝑ I. ut trociſci fiant, arnogloſſæ ſuccum admifceo, & eos in ſingulis drachmis paro: ut ex his unum cum aqua calida accipiant. Si nimius ardor fuerit, quem Cauſon appellamus, ſub quo anguſtijs interuenientibus, & februm augmenta fiunt, his aquam frigidam per interualla dari conuenit, & ſimiles cibos frigidos. Articulos eorum manibus calefacio: decoctiones dabo cytoniorum, meſpilorum, ſorborum, malogranati, menthæ uiridis, uel œnanthis. Si etiam ſitire uehementius cœperint, hoc remedio potiantur. Semen cucumeris dulcis ꝑ II. draganti. I. in oui albo infunditur: & cum ſe reſoluerit, tunc ſeminibus ſupradictis puluis admifcetur, & collyrijs ex eo factis, unum ſub lingua datur habendum: cuius pau-

D latim humor uel ſuccus liquefactus, perueniens ad ſtomachum, ſitum compoſcere ualeat. Aliud eſt quod ardoribus expediat, quodq; cuiusquam uexatione, etiam febricitantibus frequenter ingeſſi. Sub glycirrhizæ uncijs quatuor, unam ſemis ſupradicti pulueris miſceo, & oſuo ſimiliter temperabo, & adhibeo. Nam etiam ſola oua cum uino data par beneficium præſtant. Quibus autem phlegmatis infeſtatione ſtomachus infrixerit, chalaſticis unguentis calidis curandi ſunt, & portione iuuandi ſuperiore ex maſtiche, mentha, & arnogloſſa: cui piperis & caſtoſei ſingulæ unciæ admifcendæ erunt. Nam & cortex radicis, feniculorum, in aceti uncijs decem & octo coquitur, ut illic omnem ſuccum dimittat: & poſtquam corticem proieceris, huic aceto partem mellis miſces, & coquis, & uteris, ut eclegmate. Similiter iuuabunt & oxyporia confeſta ut ſolent: hoc eſt, ammeos, careum, libiſticum, apij ſemen, in uncijs ſingulis cribellantur, his miſcentur piperis unciæ duæ, & mellis deſpumati quod ſufficiat, ut pingueſcat: & oxyporium temperetur ex hoc: & ieiuno, & poſt cibos unum cochleare quotidie miniſtratur. Sane ſingultus frigidus, phlegmate in ſtomacho permanente, ſi obuenerit, confeſtus puluis ex piperis uncijs tribus, & caſtoſei unciæ I. ſimul commixtus, ad unum cochleare, in aqua calida dandum erit. Si de feruore autem, etiam tempore digeſtionis, odor fu-

Stomachus
ſlegmate ſu-
pernatans.

Stomachus
inflammatus:

Ex ſinia Dioſ-
coridis euripi-
ce degne iun-
corū, refrige-
rans.
Cauſon.

Pillulæ, ſiue
Collyrijs ad-
uerſus ſitum.

Aliud contra
ſitum.

Stomachus
frigidus.

Eclegma ſto-
machale.

Carion Dioſ-
cor. uocat Ca-
ron, ab alijs
aut Carioſem
en: puto id eſ-
ſe quod Car-
pi uulgo ap-
pellatur.
Stomachi
ſingultus.

modus quidam, quem aliqui Carbunculum appellant, & dolor hos ſingultus procurauerit, continuo aquam gelidam bibentes, uomitus & ſternutamenta prouocent, & acetum ſi ſorbeant continuo ſedatur. Etiam papyri radix maſticata, frequenter ſingultus compoſcit. Item ad ſtomachi uaporem, in puſca ſex folia uitium trita impono.

Cum uero nigra cholera ſtomachum attentarunt, ut ex inflatione moleſta, cum aliquibus melancholicorum accidentibus publicentur, continuo inter initia, ſpongiam cum aceto uiſcido infuſam, eidem ſtomacho conuenit adhiberi, & hederæ folijs in uino coctis, & tritis, cataplaſmari. Cibis nutriantur competentibus, ouis, alica, iuſcellis pinguium gallinarum, & unguarum porcorum: phaſianorum, uel perdicum carnes accipiant. Si uero inflatio illa necdum digeſta, adhuc perſeuerauerit denſior, pulegij herbæ decoctionem conueniet accipere, aut calaminthes, mixto melle deſpumato.

A

Stomachi
cholera.

De LUMBRICIS Caput XVII.

CVM VERO corruptis ſtomachi humoribus incompetentibus, ſæpe quoq; cibis præſumptis, ſeu per ægritudinem, ſeu certe ſine febribus, Lumbrici innati fuerint, qui aliquando eundem ſtomachum, aliquoties inferiora poſſident, hos ſic excludendos ſuadeo. Primo aduertendum eſt, tres eſſe differentias Lumbricorum. Sunt rotundi, & rubri, ſed minus noxij. Sunt latiores, & albidiores moleſti. Sunt minuti, & tenues, ut uermiculi, ſed ſollicitiores.

Lumbricorū
tres ſpecies.

B

Lumbrici
rotundi.

Hi licet omnibus ætatibus ſemper naſci poſſint, attamen infantibus frequenter familiares ſunt: quibus dare conuenit centauream, uel labruſcam, uel ſantonicum, & epomphalion ex lupinorum farina, aut abſynthium ponticum, aut melanthium, aut abrotanum, in mellicrato temperata imponi: cui decoctio ficuum admifcenda erit. Dabo mixtarum decoctionem, & eaſdem mixtas commedendas permitto. In uenibus uero naſturtium cum melle coctum dabo. Raphanos expediat accipere, & ſuccum eorum. Dabo diamoron pro eclegmatio: & eadem hora conueniunt ſynapi, cum oleo tritum. Bene datur & hydro-mel tepidum, ex ueteri oleo temperatum. Et ſuccus ptifanæ, in quo polypodium coqui debet. Et cornu ceruini combuſti puluis, cum melle datus, continuo lumbricos excludit. Sic menthæ uiridis decoctio, ſic erucæ, ſic caulium, ſic roris ſyriaci, & malogranatorum immaturorum. Cataplaſmata autem adhibeo ex pulueribus, ſicut ſupra, lupinorum, abſynthij, pennarum combuſtarum, abrotani, & melanthij: & puluis eorum cum aqua calida datus ſatis iuuat. Epomphalion uero his ex ſubiectis adhibeo. Fel taurinum cum melanthio, abrotanum tritum cum lacte mulieris, ficus pingues, aut dactylos tritos cum melle deſpumato, commixtos: & carotarium in quo cymini puluis, uel abſynthij

ἰναιφάλιον eſt
medicamen-
tū, quod um-
bilico applica-
tur. Nam um-
bilicus a Græ-
cis ἰναιφάλιον
dicitur.

Commiscendus erit. Exercitia pro modo uirium adhibita proderunt. Sibi dandi sunt digestibiles: & per interualla clysteres acerbiores adhibiti, satis iuuauerunt. Si illi latiores infestauerint, hos myrrha pinguis accepta continuo excludit: & allium frequentius si comedatur. Sic his etiam omnia acria profuerunt. Nam & uomere cogendi sunt, & continuo scammoniae purgandi cathartico: ubi elaterion, euforbium, piper, nitrum, coccum gnidium admisces. Ego uero & magistrorum experimento, & nostro, longo prolato iam tempore, cathartico cum his semper utor. Scammoniae ÷ III. combustarum pennarum puluerem unci. I. euforbij ÷ III. nitri partem semunciae unius, & omnibus tunsis, cribellatis, cum mellicrato, aut uino dulci unum cochlear semper dedi. Salubrius autem contingit, si ante diem allium, uel caetera acria edant: allium quidem maxime comedere conuenit. & oleum bibere calidum, sed uetustum: ut superius significauimus. Minutos uero & tenues uermiculos, myrrha pinguis semper accepta excludit. His etiam clysterem expediet adhiberi, & omnes decoctiones superiores calidas, & oleum calidum acceptum, in roris syriaci succo, cum aqua calida. Et fefeli cum melle, infans felle taurino, uel cerino perungendus erit. Si stomachum uero diutius attentauerint, & ibidem frequenter inquietudinem fecerint, semper sales in ore ferre conuenit, ex quibus humor liquefactus, defluat in stomachum, qui & omnia intestina, a lumbricorum molestia liberare possit. Omnia itaque supradicta accidentia, quae cum suis proprijs remedijs exposui, aut indignanti stomacho obueniunt, aut quieto sedantur.

De DYSENTERICIS, uel NEVTERICIS. Caput XVIII.

DYSENTERICORVM fit caussa molestior, temporis prolixitate. Frequenter enim uentris effusio, corpora assidua uexatione debilitat. Est namque Dysenteria intestinorum uulneratio, cum reumatismo, quae conatibus, & ueluti desyderio, & egestionum suauium debilitate, membra consumat. Dysentericorum ergo adiutoria, ex subiectis compendiose percurram, & cibos, & potus, seu potiones, uel antidota, & caetera quae nonnullis ordinandi erunt. Cibus inquam conuenit, panis mundus, siccus, aut Cyprius, aut Alexandrinus, uel potius Africanus: succi alicae, milium, oriza: quibus concoqui debet, aut caprarum adeps, gummi, aut symphyton, aut ros syriacus, aut certe ichthio colla: sic etiam lac bubulum conuenit, oleum uiride his frequentius miscet. Expediunt caules decocti, plantago, portulaca, polygonon, symphyton. Horum omnium quammaxime folia, uel mellis cymi, ex oleo & aceto conditi: oua in aceto cocta sorbilia conueniunt: et ex uitellis eorum patellae, perfusae cerebellorum puluere, aut gallarum, aut roris sy-

Lumbrici
latiores.

Experimentum
Auroris.

Lumbrici
minuti.

Dysenteria.

Cura.

riaci. Pisces, aut * Capones, aut lepores, aut mugiles, & caeteri sicciores. Caseus uetustus proderit, nisi tibi magis recens libuerit. Lac asinae in dyplongio coctum profecit, & bubulum schiston iuuat, & confectio ex lapidibus fluuialibus. Sic lac caprinum syluestre facit. Si carnes dandae sunt, iuuat phasianus in pulsa decoctus, palumbus matri subductus, tur, & lepus, & caetera syluestria sicciora, maxime uolatilia. Quae enim neque uillarum, neque urbanorum usum habent, natura profecto sicciora consistunt. Mala citonia conueniunt in uino cocta, mespila, malo granata, paulo imatura, amygdala, dactyli thebaici, & his similia. Potus uero, licet primis diebus aqua bibenda sit, parcius attamen comunicandum fuerit Tiburtinum, Surrentinum, Marsicum, Siculum, in quibus primo ferrum ignitum infundendum est. Sin uero confici uina placuerit, fit myrthinum, fit cenanthinum, fit cum mespilis, fit cum sorbis, fit phoenicites. Quae tamen omnia in uasis picatis reponenda erunt.

Omnia quidem de cibis percurri, sed melius, si unius speciei submitrentur. Nam si de singulis in simul commixtis, reponas, in stomacho digestionem impediunt. Potiones uero, uel antidota, cornu ceruini combusti puluis, in aqua, aut in uino stiptico datus iuuat. Sic coagululum leporis in uino similiter. Sic uenerum caponum, uel anseris, uel caeterorum agrestium, membranam combusta interioribus conueniunt, & ros syriacus tunsus, & roris syriaci flores, & malogranati, & succi herbae polygonij, & arnoglossae, acaciae, hippoquistidos, ut tibi uisum fuerit, ministrandi sunt. Trochisci uero, aut emplastra, Andronius, aut Diaspermaton, & caetera de experimentis. Et si putredo uulnus attentauerit, iniiciendus est Athereus: uel causticus puluis ex auripigmento, calce uiua, sandaraca, charta combusta confectus, cum uino stiptico, uel succis herbarum similiter constringentium. Adiungitur frequenter etiam lac, in quo licium indicum soluitur, & uinum in quo cantabrum coquendum est, aut ros syriacus, & caetera similia praedictis. Potionibus uero suprascriptis, conuenit aromatica commiscere quamplurima, quae stomachi uires nutrant. Omnia etenim haec, etiam uentris poterunt continere resolutiones. Et diuretica dysentericis opus sunt, maxime dum mensatus fit illius reumatis. Deriuatio etiam hypnotica conuenit, quae somno * superatis uiribus corpora dimissa constringit. Semper enim inopportuna uigiliae, corpora reumatizantia fatigant, si his uisio innata fuerit. Eius remedium in Euporisto nostro inuenies. Nam etiam uinguenta dysentericis frequentius profuerunt ex oleo melino, nardino, cenanthino, mastiche, myrrha, cenanthe, acacia. Et caetera similia commiscendo: cataplasmata ex dactylis, citonij, & caeteris mixtis stipticis temperata: adhibeo, & emplastra, uel malagmata. ut diatheon, aut barbaron, & caetera exeranthica. Haec omnia dysentericorum, etiam ececiacis conuenire manifestum est. Si commotiones, uel pondera perfe-

A Pro Capto-
nes, ego lege-
rem Capones.
nam sunt etiam
pisces Capo-
nes dicti, inter
praestantiores
marinos. Quae
si capites di-
cere uelimus
eos, quae die
in Italia Ce-
phali uocantur,
quod perinde so-
nat, ac si capi-
tes dicas, fru-
stra subiugere
tur, Mugiles.
nam antiqui mu-
giles dicebant,
qui hodie Ro-
manis Cephali
uocantur, et
ab Hispanis
etiam Mugiles
uernaculo
sermone dicuntur.
Ita per lepores,
aliud uerbum
substituendum
est. Nam lepus
marinus inter
uenena acerrima
ab omnibus
scriptoribus
merat, sic ut a
mensa mortali
liu mento ar-
ceant. Ego ita
quod per lepores,
lupos legebat.
B

Vel sic * Que
somnia, defe-
cta uiribus cor-
pora constringit.

Potus isauri-
ca. hinc rursus
isaurica.

C uerauerint, quæ Tenasmones appellamus, hæc frequenter procurant uentris exponendi suauitatem: sæpissime mitigata sunt hijs, quæ aut in scenogreci decoctionibus, aut althææ radicibus conficiuntur. Nam & carotario hoc, frequenter curati sunt. Ex adipibus anserinis, cæra, & butyro, & pice bricia, sæpe sedentibus post uaporum fumigia profuerunt. Inijciendi sunt aliquando oleo roseo, uel myrteo, & * incontinenti luminoso supponendi sunt, in basilicon, infusi cærotario ex oleo plumbeo confecto. Lanam interea succidam superimpono: quam anadesmos ex more continere debet. Iuuabunt sane etiam facelli, uel cataplasmata, eodem anadesmo perseverantia, de dactylis in passo tritis, aut hordei pollinibus cum oxymelle. Lac bubulum potui datum, ac lintheolo umbilico impositum, sine mora medebitur. Lienteria si obuenerit, quæ ueluti quendam limum intestinis obducit, transitu reumatismi, ex quo nulla penitus ciborum solennis ualeat digestio celebrari, sub alio nobis ordine curanda erit. Vtor acerbo clystere ex succis ptisanæ, ubi aut colocynthides, aut betæ coquenda sunt, aut scammonia soluenda. Vtor cum his cathartics. Dabo cibos acerbos, & cætera quæ fuerunt acria. ut allium, & raphani, & cepæ, napæ, synapi, piper, & omnia falfamenta.

Imminebo interea exercitijs quibus uoluero. Impono uentri cærotaria ex oleo laurino, cyprino, uel sicionio, habentia rutam uiridem, cyminum, baccas lauri, nitrum, uel certe castoreum. Impono polyarchion, aut diaspermaton, quæ tunc iam conueniant: aut naturale sulphur, uel bitumen, & dropaces, & synapismi, & cætera staltica adhibenda sunt. Ex dysentericis etenim lienterici facti, & uirium fatigatarum intuitu, & temporis prolixo præiudicio, difficile sanabuntur. Nam ex his hydro-

pes frequentius emerferunt.

De HYDROPICIS. Caput XIX.

HYDROPICI, uel Cachectici simili sub diligentia uisitantur. Qui enim prope ex similibus accidentibus fiunt, æquali sub indignatione tumescunt. Hydropicorum ergo difficile, & periculosum negocium est: eoque difficilius, si indigestio totis corporibus superueniat. Labore attamen nimio, & continuis quassationibus exercitiorum, forsitan curabuntur. Hos frequenter febres pertinaces comitantur, quarum opportune temporibus seruietes, nos etiam adiutoria ordinare conueniet. Febribus itaque sub hac obseruatione desinentibus, iam exercitijs ex paruo labore crescentibus, imminendum est: subinde fricationibus, solaribus quammaxime, & cæteris uaporibus sudorem prouocantibus: sub quibus omnibus tumetibus locis nitrum, aut sales tritos aspergo. Post exercitia, uel la-

Locus est deprauatus. Videtur in hoc uel le inuere. Post iniectionem illos in balneo aluminoso constitutos esse, superimposita lana succida, &c.

Nota in uadimonio hæc res in uadimonio, quod est liggo, reuincio.

ἐπιπύριον, quod mitto, traho. &c. significat.

κατακλιμα.

Fricationes solares puto eas dici, quæ ad solem feruentur.

bores continuo oxymeliten dabo, aut raphanum eodem infusum. Quibus acceptis, ex parte uomere cogendi sunt. Lauacris tunc uti conueniet, sed marinis, quibus ueluti membra laborantia foueantur. Interea acria omnia, & salfos cibos conuenit accipere, caules elixos cum salibus. Parcitas cibi, & potus quammaxime continentia instet. Etenim his procuratis, si animosius sustineatur, grande remedium est. Vinum, licet per interualla, austerum tamen, & quod sit diureticum dandum est. Si uero multus humor ex putrefactis eorum carnisbus aggregatus, uentrem satis adimpleuerit, membris cæteris minutatis, facellos ex tostis salibus, uel milio similiter, sub umbilico locis admoueo. Et de arena calida in littore, hæc loca detergere maximum interdum est beneficium. Aliqui etiam tritico sic tecti, iuuati sunt. Interea acetum scylliticon frequenter dedi, & siccis fricationibus immisui. Imposui emplastra reuocatoria, amyctica, maxime autem infantibus competentia adhibenda cataplasmata, desiccantia, ex flore malogranati, & cæteris stipticis, cum lenticulæ pollinibus, passo, & acetu temperata. Aliqui uero scarificauerunt furas eorum, & alios res plagas fixerunt, de superioribus humorem deriuare cupientes, & sub umbilico paracenteses frequentius adhibuerunt: per quæ conueniet exinanire paulatim, ac per interualla dierum, ne subitanea effusio, secundum Hippocraten, continuo periculum faciat. Sane portiones, uel emplastra probata sæpissime profuerunt, ex quibus aliquod compendiosius designabo, Emplastrarum quod etiam spleneticis sæpe profuit, hoc est. Fenogreci pollinis ÷ IIII. hordei ÷ II. I. stercoris columborum ÷ IIII. resinæ frixæ libram. I. cæra ÷ VIIII. acetum quod sufficiat terendo pulueri, qui postea solutis admiscendus erit. Aliud. Semen miricæ, & galbanum ex æquo tussa miscentur, superaddito quippiam olei, ut emplastri temperies fiat: quod perseverantius adhibendum est. Aliud. Pilæ cypressi in uino coctæ, & tritæ, axungia ueteri colatæ ex æquo miscentur, & imponuntur. Quod si permanserit, satis iuuat. Aliud. Ficus pingues tulas libra una, & nitri, & absynthij unci. III. hysopi caroto admisce: ut emplastrum temperetur, & uteris. Nam & stercoris bubuli puluere, hordei pollinibus mixtis, & cum oxymelle coctis cataplasmas. Similiter de caprarum stercore frequenter adhibui.

Et unguenta sunt utilia hæc, quæ tumentibus partibus, sub sole adhibita profuerunt. Cymolia in aceto contrita, boum stercora cum nitro, & oleo sicionio mixta, & quippiam uini.

Nam etiam has portiones accipientes, sæpe iuuati sunt. Sambuci radicis succus, cum oxymelle datus est, & continuo purgando profuit competenter.

Et euphorbij granum, in ouo datum cum pane, corpora hydro-

κατακλιμα est ferrum, quo chirurgi utuntur, ad cutim apertendam.

B Emplastra ad hydrocin.

Nota hoc etiam quidam ex empiricis utuntur.

Crum, aliquoties similiter depurgauit. Aliud maius purgatorium, Stercus columborum drachma. i. rutæ semen drachmis duabus, in oxymelle similiter datur. Inter hæc omnia adhibenda erunt, perseverantibus exercitijs & laboribus, catholice salutem procurantibus, sub quorum perseverantia, hydropum poterit abigi periculum.

¶ De RENVM uitijs, & Vesicæ.
Caput xx.

RENIBVS longo tempore dolentibus, semper uapores, fomenta, & cataplasmata paragorica conuenerunt. Diuretica uero sub initijs obfuerunt. Indignantibus etenim & reumatizantibus renibus, portionum transitus aduersatur. Declinantibus uero doloribus, beneficijs primo catholicis adiuuandi sunt, fricationibus, & unguentis paragoricis, & siccantibus: etiam ciclicus ordo percurrendus est. Adiutorium emplastri polyarchion, aut diaspermaton sæpe conuenit. Calamintha tunsa cum axungia, & imposita, multum profuit. Dabo etiam potiones ex storace, galbano: uuam passam, pinguem, purgatam: mixtis diureticis aliquibus. ut petroselinum, ameos, alarum, cyperum, daucum, amygdala amara, cum mellicrato. Dedi ego frequenter etiam hyoscyamon. Interea oportet aquis uti dulcibus, & naturalibus, & cibis nutriti omnibus digestibilibus. Dabitur etiam hæc potio omnibus uesicæ, uel renum caussis, & pectinis. Semen lini, papaueris dulcis, draganti, in uncijs singulis, amyli in duabus tunsis, & cum aqua diuretica temperatis, ut troscisci fiant in drachmis singulis. Sit autem aqua diuretica omnibus probata, in qua coqui oportet radices feniculorum, apiorum, gramen, & cicer uenercum. Sæpe etiam mastiget de superioribus speciebus, quas ad tempus, aut locum habuerit. Aliud, quod & uulnera curet, & urinæ difficultatem aperiat. Ozimi, & agrestis maluæ semina, in drachmis semis, & apij feminis uncia. i. amygdalarum, uel auellana rum semunciae singule. Omnia trita, melle temperentur. Sunt & cæteræ potiones sub renum & uesicæ occasione, etiam splenis, uel epatis, aut hydropis molestiam refrænantes, quarum in his omnibus experit sumus efficaciam. Phu. ÷ i. celticæ ÷ i. dauci ÷ i. ciñamomi ÷ i. piperris drachmæ. vi. meu drachmæ. vi. asari ÷ i. petroselini drachmæ. vi. opobalsami dr. vi. croci ÷ i. liquiriciæ dr. vi. picis indicæ dr. vi. cassiæ dr. iiii. amyli dr. vi. uuæ passæ ÷ i. draganti dr. iiii. uino & melle potio temperatur, & dabitur. Interea licet ex omnibus diureticis speciebus superius comprehensis, omnes uesicæ uel renum caussas posse curari significatum sit: attamē cum speciale sit & hoc uitium, uidelicet urinæ conclusionem sustinere, huic etiam adiutoria specialia ordinanda sunt. Herba parietaria aqua cocta terit cum paucis oleo, & renibus inligatur.

Potio in morbo Renali, etiam aduersus Hydropin utilis.

Hoc etiam de gramine semper factum est, & sansuco in aqua cocto similiter. Nam ex his omnibus etiam sedentibus, uaporem pati conueniet. Cotilidon herba in uino cocta, potui datur, & continuo diffuriam sanabit. Nam etiam mulieribus butyrum uetustissimum per pessum adhibitum, diffuriam curauit: & mellicratum in quo immaturi ætherei, & feniculorum radices, & carduus coquitur, & datur ad urinarum impedimentum.

¶ De ARTRITICIS, PODAGRICIS, & ISCHIATICIS. Caput XXI.

EX VNO FONTE uitijs, hæc passiones deriuatæ sunt, sed locorum uarietate, & nominibus determinantur. Nam Artriticis omnibus, ex articulorum commotionibus, subito initium passionis emergit. Podagricis uero ex uno prius articulo est principium. paulatim uero serpendo, grauius omnes postea neruos, et articulos possidens dominabitur. Ischiaticis autem, ex uno coxæ articulo tormenta suppeditantur. Fit itaque reumatismus, licet de phlegmate speciali, natura frigida quammaxime fiat, attamen alijs ex humoribus calidioribus aliquando efficitur, & sic effectus, calefacientes aliquando commotiones exulcerat. Frequenter autem hoc phlegma licet natura subpingue sit, uelut est uulnerum sanies, attamen cum se inter articulorum coniunctiones, usu commotionum uiscauerit, tunc tardi gressus, tunc dolores uitandi, tunc tormēta grauiora succedunt. Curantur autem hæc omnia contrarijs suis: ut quod forte & sensu, & tactu calidum commotum fuerit, frigidis interim adiutorijs ab augmentis prohibeatur. Postea uero cessantibus commotionum temporibus, calidis, chalaisticis, & amycticis recuperentur hijs, quibus ille humor uiscosus, & pinguis interiora iam possidet calefactus, uel tenuatus ab articulis per commotiones frigidis: quibus uero tumor est semper inflatus & pallidus color, calidis supradictis adiutorijs, & amycticis imminendum nobis erit.

Monitum te interea uolo, amice charissime, quod quando generaliter interioribus membris dolor iuuatus, nexu quodam, ex collisione humoris uentositatisque colligatur, tum in frigidis plæruncq; difficulter deprimi poterit, uel depurgari: ergo quum uariæ emergunt species motionum, quæcunq; expediunt, medicorum coniecturis, uel iudicio, indulgenda erunt. Licet iam ex consuetudine sibi adhibita, melius is qui patitur possit iudicare, quem frequentes commotiones, & adiutoria famulantia, medicum effecerunt. Quanquam autem rationabiliter omnia adiutoria, quæ ueluti calidis commotionibus adhibentur, uirtute chalaistica & paragorica esse debeant, quo neruorum & articulorum nutrir, & foueri ualeant loca, concedo tamen, ut ea frigida interim adhibeantur quæ turborem magis in tempore, quam mitigationem præ-

A

Corrupte scriptū est ætherei: puto autē legendū, Cedri des, uel Citreos, de hijs enim apud Diosco. reperio, q̄ in stranguria atq; diffuria adhiberi solent.

Artriticis.

Podagricis.

Ischiaticis.

B

Cura uniuersalis.

Cautela.

Frigida ner-
uis contraria.

C stare possint. Quibus quidam, ut ille ait, primo releuari uidentur, postea grauius, uehementiusque afflicti. Hoc etenim etiam nostri Hippocratis nos instruxit autoritas, quod neruos omnes, semper frigida nocuerunt. Ergo quoniam & causas, & origines compendiose digessi, curæ nunc rationabiles, & adiutoria ordinanda nobis erunt. Est namque in professo, quod omnes ægrotudines particulares, sub corporibus membra nexu quodam familiari amplectuntur, mysterio naturali, ut in singulis, totius corporis substantia constet, & altera alterius auxilio gubernetur. Ideoque nisi præceptis, & adiutorijs catholicis primo iuuentur, aliter particulares causæ curari non poterunt. Qua de re, erit nobis nunc curarum, præceptorumque exordium in sequenti etiam particulis disponere. Conuenit in principio Arthriticis, Podagricis, uel Ischiaticis, quibus de capite reuma resolutum descendens has passiones fecit, prius ipsum caput oleo roseo frigido, uel cæteris similibus stipticis fomentando constringi, & solidari: dehinc inferiora transitu eiusdem reumatis, uel sedulitate uexata, aut ex oleo calido resolui, uel depurari. Item cucurbitis, uel fricatione, uel perunctione phlebotomum præueniendo, uno penitus, uel pleno anno utendum est.

Cura.

D Sic a carnibus politrophis, sic ab usu uenereo continendo, stomachi præ omnibus bona ualetudo custodienda est, quo accepti cibi facilius transigantur. Vomitus hos, non longa per interualla multum iuuat, aliquando post consuetos cibos, aliquoties etiam ieiunos, accæpis radicibus cum oxymelle. Hoc modo etiam bulbi ex aqua cocti operabuntur. Hoc si etiam post cenam allium accipiant, quod paruo interuallo aqua calida accepta uomitum faciet. Mutationes aëris, uel prouinciarum sæpe conueniunt. Aquæ naturales calidæ, uel uapores earum similiter. Exercitia sane, & labores, uel fricamenta totius corporis & procuranda sunt, & appetenda utentibus. Etenim humores suprædicti pinguiore effecti, etiam uexatis articulis dominantur. Igitur quo modo hæc adiutoria compendiose digesta sunt, ita moneo & suadeo custodiri debere. Experti enim sumus, quod plerique ea cautius ab initio custodientes, podagræ uenturæ, seu potius iam præsentis uolentiam uitauerunt: præiudicantes uero iam tempore, & manifestis podagricis, cataplasmatibus semper his causis competentibus, unguentis quoque, uel emplastris, seu cæteris adiutorijs consuetis uti rectius est: uel certe aliquibus physicis magnam semper potestatem præstantibus.

Quo quidam
podagram de
pulerunt.

Nunc uero transactis præceptis, uel beneficijs catholicis, quibus custoditis, etiam adiutoria singulis partibus laborantibus ordinabo.

Cura Ischia-
dicorum.

Ischiaticis conueniunt præ omnibus uomitus, & cætera præcepta omnium superiorum. Coxæ uero dolenti fots olei sicionij, rutacei, uel laurini adhibendus est: cataplasmata quoque natura calidiora. Cucurbitis uentosis frequenter locus releuandus est, acerbis clystere iniiciendū.

Ex hoc enim frequenter sanguis prouocatus, Ischiaticos liberauit. His A phlebotomus in talo adhibendus. Vaporibus, uel sacellis imminendum est, ex pulegio, salibus, uel milio falso. Si uero uel stare, uel ambulare potuerint, acopis calidioribus, sole sub ardenti fricandi sunt, in quibus & pix liquida, et oleum sicionium, uel cætera superius comprehensa miscenda. ut sal ustum, tapsia, nitrum, uel opopanace. Itineris interea laboribus coacti iuuandi sunt. Expedi etiam equi uectatio: expedit iniectio in modica quantitate ex oleo amaracino, aut syrino, uel laurino, uel glaucino. Si uigiliæ sane interuenerint, doloribus perseverantibus, soporiferas ingero potiones. Cum uero minoris doloribus causa mollior fuerit, tunc uelut per dialemma, dropacibus, synapismis, & cæteris causticis imminendum est. Dabo hyeram, dabo per cibos eleborum: quæ omnia prodesse poterunt, si catholicis præceptis rectius seruiatur. Hæc etiam Phcealgicis rite conueniunt, quibus lumbi dolere consueuerunt. Igitur quoniam hijs passionibus suprædictis, ex una origine descendentibus, ueluti diuersas cognouimus euenire commotiones, ut aliquando calidas, aliquando frigidas patiuntur, singulis hæc adhibenda erunt. Quibus uero sub calido tactu, pedum dolor obuenerit, caulium folia in aceto cocta, & contrita, & ouorum coctorum media duo, pro cataplasmate adhibita, ueluti commotionis uaporem retemperant, superaddito quippiam olei rosei: sed sæpius tepesacta immutanda sunt. Et si cataplasmati consueto hyoscyami folia elixa, & trita superaddas, par beneficium præstas. Aliud. Ad impetus eorum uaporeos, draganti uncia. i. ex pridie in aqua infundes. Item alia die teris, et superaddes æruginis, & aphronitri albi uncias singulas, & impones. B

Aliud. Lenticulam coctam teris, cum oleo roseo mixtam, & similiter adhibebis. Nam & lactucarum folia trita cum infuso pane, & adhibita, magnum ad refrigerandum beneficium præstant. Et opium, & crocus æqua mensura, cum lacte bubulo, uel caprino contritus, & impositus, similiter operatur. Et si ex oleo roseo cærotarium miscatur, hoc idem erit. Hæc de uapore dolentibus ordinaui: cæterum refrigerantibus commotionibus, uapores, cataplasmata, unguenta chalaistica, uel paragorica, omnibus & nota sunt, & consueta.

FINIS LIB. II.

φιδλκιν δίκτυ
tur lumbos do-
lentes ἀπὸ τοῦ
φίτου, id est, lū-
bis, καὶ ἀλγίου,
quod dolere
significat.
Contra Podag-
ram calidā.

C. IN OCTAVII HORATIANI LIB. Tertium,
ad VICTORIAM, De passionibus Mulierum, &
curis earundem, PRAEFATIO.

INTELLEXISSE te non minus nobis arbitror VICTORIA, artis meae dulce ministerium, omnem mei operis efficaciam, in quo in memor non sum praefationis meae, quando duobus Libris pares causas proposui Euporisto, officium uidelicet meum in logica disputatione: sed non longe abest, ab utroque gynaeiarum uisitatione. Et quoniam haec ratio tota medendi indiget diligentia, solitaneum libellum confeci de Mulierum curis: solitaneum in quibus, & remotum a publico spectaculo. Et ego quidem te scientia iuuabo. Tu uero, cui communis aridet sexus, & secretum facile inuenit tua conscientia, cum fiducia exerce sedulo gynaeiam propositam meo tractatu, & tua diligentia adhibeto medicinam.

CAPITA LIB. III. Gynaeia dicti.

- 1 De Mammillis post partum dolentibus.
- 2 De Praefocatione, quam uocamus *verique πύκτις*.
- 3 De Inflatione, uel tensione matricis.
- 4 De Artriticis.
- 5 De Conceptione.
- 6 De Abortu.
- 7 De Fluxu sanguinis, seu hemorragia matricis.
- 8 De Vuulneribus matricis.
- 9 De Fluxu reumatis, quem *ῥευμα* appellamus.
- 10 De Gonorrhia, hoc est, spermatis effusione.

D

OCTAVII HORATIANI GYNAE-
CIA, seu LIB. III. De Mulierum
passionibus.

De MAMMILLIS post partum
dolentibus. Caput I.

MAMMILLAS cum tensione tumentes, uel dolentes, quod post partum quae maxime mulieribus euenire consuevit, quas ex eo etiam grauis dolor inquietat, hoc ordine curare debemus. Per initia mediocriter constringentibus uti conueniet, ut est spongia mollis, infusa in pulsa, quae leui anadesmo continenda erit. Sic etiam dactyli, cum pane in pulsa infusi, & contriti, saepe par beneficium praestiterunt. Si uero certa ratione lac prohibendum erit, cataplasmati superiori admiscendum est, aut alumen scissum, aut herbae pulicaris semine, aut coriandrum, aut portulaca. Nam & unguenta ex folis earum succis

Cura.

frequenter adhibuimus, cum penna molliore loca tangentes. Si indignatio illa, his minime potuerit prohiberi, & lactis aggregatio, maximum feruorem locis incusserit, tunc cataplasmatibus chalaasticis conueniet imminere. ut est panis in mellicrato infusus, et cum oleo dulci contritus. Si militer etiam de seminibus tam lini, quam scenogreci, uel hordei farina, alio quando singulis, aliquando comixtis, & cum adipibus saepe porcinis recentibus, in mellicrato temperatis. Sane si pondus cataplasmatum tolerare non potuerit, spongijs mollioribus infusis in aquis chalaasticis, dulcibus, & paragoricis, quae ex hybisco, & seminibus lentis, & scenogreci conficiuntur, loca tantummodo uaporanda sunt: & impositis continuo lanis, oleo dulci calido infusis, fouenda erunt. Si saniam forte collegerint, iam suis temporibus, & proprijs adiutorijs maturata, aperienda erunt: ut sub una egestione possint penitus percurari. Si uero minime percurari possint, transactio impetu, uel indignatione mammillarum, simplex carotarium adhibendum est, usque in plenam sanitatem.

Sane si eadem infantem nutrire minime decreuerit, tunc carotario super praedicto puluerem contusi lapidis molaris admiscebo, anadesmum quoque mediocriter stringo, lactis impetum prohibiturus. Quod si lactandi arripuerit uoluntatem, tunc anadesmus laxior, tunc fomenta chalaastica adhibenda erunt, quae lactis non prohibeant copiam ministrari, sed magis praeeuntibus fomentis, & uaporibus super praedictis, cypero, ouo, & croco in unum contritis, mammillas unguendo adiuuabo. Alij pumicem cum oleo cyprino tritum imposuerunt. Alij cuminum cum aqua contritum. Alij uero fabae pollinibus uuam passam purgatam, & contritam miscuerunt, & ex his cataplasmando, lactis auxerunt fecunditatem. Sic sesamo trito cum oxymelle, sic cantabro cocto similiter in oxymelle, sic de hederæ folijs contritis, sic de ficis pinguibus tunsis, sic de caeiseis recentibus, tritis cum oxymelle, cataplasmata confecerunt. Quibus omnibus lactis secundum officium procuratum est. Si lactis interea nimium pondus, etiam duriciam procurarit, folijs apiorum, uel menthae, uel caulium cum pane tritis, & mellicrato, illam duriciam resoluiamus. Ergo per initia generaliter omnibus mediocriter stipticis obuiandum est: per augmenta, uel impetus, chalaasticis uel paragoricis: & licet hac lege medendi omnibus seruiendum sit, attamen mammillarum mollium intuitu, omnia moderatius foeminis adhibenda sunt.

De Praefocatione MATRICIS. Caput II.

SVNT VARIAE & diuersae causae Matricem frequentius attentantes, quae licet sub duabus praecipue principalibus passionibus, constrictionis, uel laxationis comprehendantur, tamen etiam partim sub certis accidentibus, alias causas efficiunt. Huic ergo sub definita lege

Mammillae saniantes.

Cura Mammillarum lacferuantium.

B

Contra Mammillarum duriciam.

Contractions, quæ constricta sunt soluo, resoluta uero (quibus quam maxime & lassitudo sociatur) stipticis potissimum, atque mediocriter frigidis stringo. Quibus autem repentina commotio Matricis innascitur, hæ musculorum omnium contractione, & totius corporis dolore nimio quatiuntur: & hac uisæpe interceptum uocis officium, sub horrore casus, ueluti paraliseos mentitur imaginem: quam passionem in græco opere *δυσπικον νόον* appellamus. Quo tempore ad illa duo præsidia principalia, omnibus conclusionis necessitatibus subuenientia, recurremus, phlebotomi præsens beneficium, & uentris purgationem. Specialia uero fomenta olei dulcis calida, & aquarum consueta chalafticarum cataplasmata de seminibus paragorica, cum mellicrato. Emplastrum, ut diaquilon, carotaria simplicia ex adipibus temperata, & mellis. Pessaria ex melle & butyro. Item libianum, & cæra, quorum confectiones subiectis adiungo. Ex encolpismis succis, aut ptisanæ, aut scæno-græci, aut olei dulcis. His articuli & calefaciendi sunt, & mollius constringendi. Ventosis quoque admotis inguinibus, uel femoribus, recurui, uel inclinationi matricis occurremus. Fumigijs bene olentibus, ad inferiora matricem prouocabo, odoribus enim grauibus repercutitur. Minoratis uero supradictis accidentibus, plena quoque declinatione, manifesto conuenit iam exercitijs aptis sexui commoueri, & aëris, uel locorum mutatione iuari. His cibi humaniores, his iam lauacra concedenda: uinum attamen sub moderatione.

¶ De inflatione, uel tensione MATRICIS. Caput III.

INFLATIONEM, uel tensionem si longo tempore Matrix ægra conceperit, omnibus superioribus chalafticis & aptis constrictis omnibus imminebo, superaddens cataplasmatibus ficus tuntas, absynthij puluerem, uel eius decoctionem, epithimata amyctica ex puluere lauri baccarum, pyretri, castorei, nitri, & cæterorum similibus, carotario comixtorum. Expediunt frequenter polyarchion uti. Encatasmata uero, uel uapores ex decoctionibus stafilini, dauci, pulegij, uel cæteris similiter diureticis procurabo. Inflationibus diu permanentibus, artemisia admiscenda, aut marrubium, hyssopus, aut bacca lauri: aliquando cassia, & celtica: ex quibus etiam pessaria conficienda erunt. Nam ex ruta uiridi, trita cum melle. pessario semper utor temperato. Superaddo nitrum, uel aphronitrum, pulegium, ficus pingues purgatas, & contusas, cyminum: sed ad eorum sensum mordacem, & calidum temperandum, lactis temperabo commixtione. Si uero duriciam contraxerit, quam alibi mylen appellamus, hanc primo sicuti contra inflationem ordinando contexuimus, adiutorijs chalafticis imminens soluere laborabo. Omnibus supradictis constrictiōnum accidentibus minora-

Matricis commotio.

Græci opus Autoris.

ἰνφλασιὸν uide esse uocabulum a re ipsa deductum, nempe ἀπὸ τοῦ κέλης, quod sinu significat, ut scilicet ἀνασπασμα dicat infusio, quæ fit in sinu, quod alias per pessum, aut naturale medici fieri præcipiunt.

ἰνφλασιὸν.

μύλην.

tis, iam conuenit ex paruo leues attentare gestationes, & sub certa declinatione passionis, appetere lauacra, cibos humaniores præsumere, & post resumptionem corporis, anechicis temporibus, omnes ex ordine ciclicas disponere curationes, inguinibus adhibendas.

Has semper perfolidabit etiam lauacrorum frigidorum consuetudo disposita.

¶ De ARTRITICIS. Caput IIII.

CONTINGIT interea frequenter certa, & specialis passio sceminarum, ut aut naturaliter aliquando clausæ nascantur, aut uulneribus præuentibus, ac cicatrice interueniente clausæ fiant, aut præfenti indignationis interuentu penitus concludantur. Si ergo ex causa præsentis indignationis obductæ fuerint, omnibus chalafticis adiutorijs, ex lege resoluendæ erunt. Sed si ex uulneribus obductæ cicatrices, aut nescio qua illa lege nascendi clausæ fuerint, quod tamen aut digitis, aut oculorum polsit fide probari: tunc a chirurgicis considerata mensura, referandæ erunt: ea tamen intentione, ut hæc patefactio, lintheolis, aut alijs adiutorijs patefacientibus diutius distermine-

tionem claudendi protinus fortiantur.

¶ De CONCEPTIONE. Caput V.

ALIQVAE mulieres, quæ uoto posteritatis longo tempore desideratæ, afficiuntur, medicos accerserunt, quas effectus elaboratæ conceptionis, felices & peritas exhibuit. Nosti itaque o Victoria, professionis cōmunis hoc magis esse necessarium ministerium, quæ ex officijs sedulis in his magis rebus experimentum habes, quantum aut gratiæ, aut gloriæ accrescat * medicæ promittenti, si suscepta conceperit. Vnde licet inscia non sis huius curæ, conceptionem procurantis, attamen disposita tibi, consideratis omnibus ordinaui, per quæ curandum erit. Prius inquirendum est, necubi officium matricis, aut inclinationis sit, aut conclusum: unde aut modicis purgationibus aperientibus impeditur, aut tempore purgationis, internorum dolore nimio conquassatur. Quod si forte ita res habet, phlebotomanda erit, de talo quæ maxime: quo ad inferiora uicinior materia prouocetur. Sic deinde ad ordinationem curæ aduertendum nobis erit, quæ conclusum prius moderate orificium patefaciat, ut purgatione solenni citra offensam disposita, & desiccari, & calefieri matrix possit. His etenim rebus ita dispositis, conceptionis uota facilius subsequantur. Si phlebotomo adhibito, necdum tempus sua secreta cognouerit, tunc oleo dulci, uel anethi-

A

ἄνεχικὰ tempora.

Artriticæ passio.

B

Alias, * aut medicæ promittenti, aut susceptæ concipienti.

C no, uel rutaceo inguina fouenda erunt: & post lana, in eodem oleo calido infusa, contegenda. Tunc cataplasmatibus chalafticis calefacienda: quibus admiscebo aut artemisij puluerem, aut dictamni: quarum etiam in aqua coctarum frequenter uapores exhibeo. Nam & fumigia uaporatis partibus supponi conuenit ex supradictis herbis, lapide gagathe adiuncto. Si his omnibus rite adhibitis, naturalis circa purgationem ordo permanferit, matricis officio mediocriter relaxato, iam adiutorijs conceptionem procurantibus imminendum est. Continuo igitur cum se purgatio citra offensam transegerit, ex diaquilon, uel libiano, pefso cum nardino, uel roseo prius resoluta, encolpismo uti conueniet. Et post matricis delanationem, ex eodem medicamento, & pefso priore, pessarium adhibere continuis diebus triginta conueniet, usque in diem uenturam alterius purgationis. Quibus transactis, libiano nitrum conuenit commiscere, quod adhibendum erit: post encolpismum, ex subiectis speciebus disponendum. Cardamomum, dictamnum, artemisiam, irim, ruta semen, omnia contusa & cribellata, oleo dulci & plurimo miscenda sunt: ut ex his ante pessarium fomentum adhiberi possit. Commodius interea fiet, si huic fomento recentes porcinos adipos, aut anserinos admisceamus. Post quod continuo pessario tali uti expediet. Ficus pingues in aqua decoctas, & tritas, melli miscemus: & ex hoc pessario injiciamus. Desuper uero libianum superimponi conueniet. Deinde intersecti nitri glebam accipimus, & in modum balani collyrium factum, molli lana contegimus, quod super illitum libiano injiciemus. Nullo etenim remedio meliore & magis innoxio, aut corrigi marrix poterit, aut purgari, quam usus nitri suppositione. Postquam uero his adhibitis, quae sufficere arbitror ad omnia corrigenda, quae impedimento conceptui esse possunt, iam uti conueniet his duobus sequentibus pessarijs aromaticis, conceptionem maturantibus. Fit autem prius hoc modo. Cera alba, adipe gallinarum, terebinthina, & nardino oleo. His omnibus ex equo solutis, coagululum leporis admiscemus, & hoc post encolpismum supponemus. Aliud uero omnibus experimentatum usibus, sequens hoc est. Cassiam fistulam, folium, spicam indicam, amomum, in uncis singulis, omnia cribellata cum staphilino, aut nardino oleo, accepto coagululo leporis admiscemus: & hoc pessario, ordine adhibito, rite est maturata conceptio. Iam nunc & superiorum pessariorum conuenit subiungere compositionem.

Pessarium Diaquilon contra omnes conclusiones utilissimum & probatum. Lini semen, altheam, scenograecum, omnia aequis ponderibus in uas nouum mittimus, ubi oleum dulce, & aquam aqua mensura adijciemus, ut semina pertegantur. Quae cum molli uapore coqui & bulire ceperint, undatio, uel spuma quae supernatauerit colligitur. Cui anserinos, uel gallinaceos adipos, & caetera iungimus, ut

Nota apud ueteres aliud fuisse Nitrum, quo nunc utimur. Idque ex hoc loco satis deprehendit, tum etiam quod auctor dixit de gleba nitri. Cum hodie quod uocatur Nitrum, sola decoctione e terra eliciatur, expurgetur. Pessarium Diaquilon compositio.

Pessario moderamentum faciamus. Sic nos Diaquilon pessarium conficimus, quod sollicitius si fuerit temperatum, unguentum magnum chalafticum, uel paragoricum faciet. Libianum uero sic facimus. Cerae ponticae ÷ IIII, mastice ÷ I, storacis ÷ I, adipis anserini ÷ III, butyri ÷ III, medullae ceruinæ ÷ IIII, nardini olei ÷ IIII. Haec omnia secundum consuetudinem tunfa, soluta autem miscemus, ut pessarii temperies procuretur. Haec est ordinatio curae, omnibus mulieribus adhibenda concipere cupientibus, quam breuiter conteximus. Sunt etiam alia quamplurima, ab alijs uarijs coniecturis composita, quae magis causticis adhibitis, forsitan possint purgationem sanguinis extorquere. Commodius est autem sic impendere officium medicinae, ut cum susceptam causam curare ceperis, alia non creetur. Sunt alia duo genera pessariorum: at ego magis blandis, quam causticis, conceptionis causa procurandae, purgationem sedare uolo, quam extorquere: quibus etiam magister meus, & purgationem absque offensa se procurasse frequentius testabatur, & conceptionis officia perfecisse. Ea sic conficiet. Opobalsami ÷ I, peucedani ÷ I, aristolochiae ÷ I, myrrhae, & croci semuncias singulas, medullae ceruinæ, & adipis anserini semuncias singulas: semina seorsum quae addenda sunt cribellantur, & solutis ex more miscentur, & sic tuls pessarium fiat. Hoc primo pessario exempto, mox tempore secretorum post balnea supponendum est: quod duabus horis continendum erit. Aliud pessarium, cuius sequens ista confectio est. Opobalsami uncia, i. opopanacis ÷ I, thuris masculi ÷ II, cinami ÷ II, myrrhae ÷ I, costi semuncia, i. croci, cassiae ana semuncia, i. haec similiter contrita, oleo irino commiscentur, ut paulo pingue fiat: cum uero utendi tempus aduenerit, post purgationem & balnea, & pessarii prioris usum, uteris necessario linimento. Peregisse me arbitror quae plurimas sub constrictione mulierum aegritudines, e quibus si quas forte minime comprehendimus, sub uno & simili relaxandi beneficio uisitandae erunt. Variis etenim pro causarum temporibus, adiutoriorum species poterunt adhiberi, eadem at tamen medendi omnibus uirtus.

De Abortivis.

Caput VI.

ABORTIVVM dare nulli unquam fas est. Ut enim Hippocratis attestatur oratio, tam duri reatus conscientia, medicorum innocens officium non decet maculari. Sed quoniam aut matricis uitio, aut aetatis impotentia, sub qua praepropere frequenter partus euenit, sceminae periclitantur, expedit pregnantibus in uitae discrimine constitutis, sub unius partus sepe iactura, salutem mercari certissimam. Sicut arboribus arescentium ramorum accommodatur salutaris abscissio: & naues

A

Libiani compositio.

Magistri testi monium citat.

B

Comparatio pulchra.

C pressæ onere, cum graui tempestate iactantur, solum habent ex damno remedium. Vnde breuiter huic loco adnectenda, continuo designabo.

Pecus ueteres abortiuū, seu fœtum iminum uocant.

Si ergo necessitatibus, aut ætatis immaturitate, aut uitij superius comprehensis, pecus molliter subtrahendum erit, his quammaxime consensio faciendum, ut cataplasmatibus chalastici artemisiam succos, aut tusæ puluerem misceamus: dictamni quoque similiter. Sic aristolochiæ, sic rutæ seminibus: sic & fomentis, & supradictarum specierum decoctionibus factis uti conueniet, quæ scripta sunt in cura conceptionis, ac sanguinem innoxie prouocantibus. His uero sequentibus aliqui usi remedijs, duris forsan corporibus minus obfuisse uidentur, qui sanguinem extorquentes, simul etiam uenientia pecora pertraxerunt. Succum rutæ uiridis potui dederunt, ad neophyta excludenda. Hanc eandem rutam uiridem, cum rancidis nucibus, & cum melle tritam dederunt, asseuerantes pro pessario apponendum. Interea etiã myrrham, & artemisiam, & leucosemen, ex æquo cum succo menthæ, potui similiter post balnea dari debere asseuerauerunt. Item lupinorū amarorū puluerem, myrrhæ, & leucosemen: quæ omnia ex æquo cum menthæ succo temperauerunt, ut trochiscos conficerent: quos cum decoctione artemisiam, aut dictamni dari constituerunt. Alij radicem panacis, myrrhæ, aloes, ex æquo, similiter succum menthæ uiridis temperauerunt. Alij collyrium suppositorium facientes, sic se hæc innoxie extorsisse testati sunt.

D Myrrhæ, & absynthij, irios Illyricæ, radicis panacis uncias singulas, gummi ÷ II. quas in succo scœnogræci infuderunt. Ex quo mixto cum puluere supradictarum specierum, collyria, uel balanos confecerunt, quos post balnea supponebant. Nam dictamnium cum uino tritum post balnea potui dabant, & continuo pene immaturas animas excluderent. Sed & ouium fel, in mellificato dederunt, æque uiolentum. Sic fel taurinum cum nitri combusti puluere, hyssopi cœroto miscuerunt. Aliud. Hyssopi cœrotum. Nitrum tostum, ciminum singularum uncia. i. ficus pinguis albas bene tritas ÷ II. cum lacte muliebri pessarium supponendum temperauerunt. Sed & nostro pessa utebantur, ex solis pinguibus ficibus tusis, balanos, uel collyria supponentes, quibus nos etiam speciem nitri admiscuimus: sed innoxie etiam purgatio procuratur hoc modo.

Aliud excludorium uiolentum. Myrrham tritam, & elleborum felle taurino miscentes, & temperantes pro pessario supponebant. Aliud. Myrrhæ uncia. i. ficus pinguis trite lib. i. galbani ÷ I. aphronitri ÷ III. omnia trita, tusæ ficui commiscebant: & cum usus forte fuerat necessarius, cum melle pessarium ab istis temperabant. His etiam ptarmica adhibuerunt ex elleboro, struthio, castoreo: ut membris omnibus exagitatis, pecus facile extorquere ualuisent. Cœacti etiam aliorum scripta elegimus, in clyta quidem sub illis necessitatibus, si saltem uel non importunis mensibus ingerantur. Sed quoniam his inconsiderate fre-

Confectio Cœroti hyssopi.

Sternutamenta ad excludendum fœtura.

quenter ita rebus gestis, ui & uapore adhibito specierum, hæmorrhoiæ uenerunt, per quas, & uulnerationis pene incurabiles fluxus, lætas fœmina occupauerunt, ad hæc nos quibus ualemus tandem adiutorijs salubribus obuiamus.

¶ De HÆMORRHOIA MATRICIS. Caput VII.

HÆMORRHOIÆ matricis (licet etiam ex alijs fieri soleant) attamen, quoniam omnes una lege medendi curandæ sunt, subiectis earum causis, adiunctisque omnibus, ut arbitror, sub constrictione passionibus, eisque pertractatis, ad resoluta, & sub effusione laborantia descendimus. Quæ, quamuis sepe chronicarum more caussarum difficile liberentur, uaporibus constringendæ sunt, ex decoctionibus specierum omnium stipticarum, quas etiam nunc subiectas admoueo. Myrti uiridis flore, malograti cortice, & arboris pini, siliquarum folijs, uel baccis lentisci, similiter rosa sicca, & galla, rore syriaco, & ceteris similibus. Item encolpismis imminere conuenit ex croco, hippoquistide, acacia, omphacino, lapide hemathite, lemnia sphragide: omnibus tusis, & mixtis decoctionibus supradictarum specierum, aut succis polygoni, uel arnoglossæ temperatis. Post uero, spongia infusa in pulsa, & supposita, muniendæ erunt. Inguinibus uero, lanas infusas succis supradictis imponi suadeo. Expedi interea omnibus superioribus locis usque in mammillas, cucurbitas stalticas ignitas imponere: sic etiam inter scapulas diu perseueraturas, sed molliter detrahendas. Epithimata uero staltica, quæ dysentericis ordinauimus, imponenda sunt, quammaxime ex dactylis thebaicis, in uino uel aceto decoctis, ex cærotoario commixtis, speciebus quoque, quas nostri competenter posse constringere.

¶ De Vulneribus MATRICIS. Caput VIII.

SI VULNERATA ex his Matrix fuerit, quibus uulneribus interius pitredo frequētius sociatur: aduertis ex egestionibus, quatenus debeas causæ succurrere, adhibendo aut trochiscos ex auripigmento, calce uiua, sandaraca, puluere chartæ combustæ, & cæteris similibus: quos ita conficito & temperato, ex succis omnium specierum supradictarum.

¶ De Fluxu RHEUMATIS, quem iij appellamus. Caput IX.

SI EX HIS fluxus perseuerans sanguinis, uel humoris, calorem uariantis, molestiam fecerit, quem nos iij appellamus, his omnibus superioribus imminendo constringendus erit, uel desiccandus.

C. Si quis uero etiam potionibus curare uelit, habet has potiones, a nobis similiter ordinatas, in his autem qui sanguinem uomuerunt, aut dysenteriae uitio laborarunt, si humanius res profecerint: ut ueluti in chronicis mos erat, aliquando commoueantur, aliquando sub blanda dimissione releuentur: quo tempore cicli nobis iam omnis ordo intendendus erit, & arripiendus. Vomitus prius frequentior adhibendus, quam maxime per radicum acceptionem. Exercitijs paulatim crescentibus imminendum est. Aëris mutationes appetendæ. Locis ipsidem psilotra, paropteres, dropaces, & synapismos appono: quibus omnibus perseverando, uim magnam reumatis, magnis ualeamus adiutorijs superare.

Sane si sanguineus & cum dolore fluxus fuerit, etiam phlebotomo eas expedit releuari, omnibus supradictis stipticis imminendo.

E De GONORRŪA, id est, spermatis effusione. Caput X.

EFFUSIONE aliquando etiam spermatis spontanea, & importuna scemine fatigantur, quod in grecis nostris *γαστήριον* appellamus. Hæc quæ in uiris, hoc uitio laborantibus, superius ordinata sunt, etiam feminis conuenit adhibere. Ordinatæ gynæciarū dispositiones, sufficere arbitror principaliū passionum constrictionis, et relaxationis causis, ex paruis omnibus adiutorijs, competenter adiunctis. Cætera uero quæ artis officio parturientibus aut disponenda sunt, aut facienda, usu magis quam lectione debes aduertere: ut intelligas quæ pertineant ad salutem mulierum.

¶ Tertij LIB. Finis.

OCTAVII HORATIANI LIB. IIII.
ad Eusebium filium, De PHYSICA
SCIENTIA.

SCRIBENTI MIHI de Physica scientia, qua te maxime delectari intelligo, sufficere arbitror Menandri comici insigne argumentum. Apud ciues suos cum studiorum annis, magnæ scientiæ laboraret inuidia, produxisse in theatrum fertur suam, partu plenam (hoc enim in loco celeberrimum Atheniensis eloquentiæ auditorium erat) produxisse inquam, expectantibus auditoribus, plenam suam, ibicq; eius exectum uterum in euripo fuisse proiectum. Cumque interfecti pene, ductu tamen naturæ agerentur, Athenienses, inquit, uirt, si in paruis annis scientiam meam miramini, istos natare quis docuit? Hinc aduertere datur, Eusebi dulcissime filiorum meorum, gratum mihi testimonium. Valde enim in te amo laboris mei operæ precium, & quod tu mihi nunc scribenti contigeris auditor, Di-

Menandri historia.

xi, datur aduertere, quantum naturæ uis pateat in omnibus elementis, eorumque semine, atque animantibus, cuius uirtutes non frustra inter se dissentiunt, aut secum copulantur. Alcyonio herba pastæ oues periclitantur: mox radice eius assumpta liberantur. Mulorum sanguis potus, uenenum est: carnes eorum cibo datæ, sunt remedio. Medentur uentris tormento canes, pastæ gramine. Et horrida sus nebulam discutit, campo pabulata: & iacta per dictamnum excluduntur tela. Et cerui longæui uita, adæsis mutatur cornibus. Et communes Chelidoniæ, communibus herbis, pullorum suorum declarant oculos. Ad postretia profequuta est. Quæ enim nascendi sortem tribuit, uiuendi ac ualendi substantiam non negauit. Est enim in omni mundo natura, quæ operetur grande secretum. Sed illud mirari non desino, cur irrationalia, & uagæ aues, & agrestes feræ, ad beneficia naturæ propius accedant. Supra contexti dabitis mihi ueniam operis, Patres, Priores. Disputationum enim uestrarum rationes, morbidorum animalium genus, & his similis ætas mundi rudis ignorauit. Pythagoras Aegyptiæ scientiæ grauis autor, scribit singula nostri corporis membra, cœlestes sibi potestates uendicasse. Vnde fit, ut aut contrarijs quibus uincuntur, aut proprijs, quibus placantur, conemur. Hinc est, quod & Romani, Febri ædem statuerunt, & quod Quartanas Saturni filias asfirmauit antiquitas. In quarum curatione, Democritus inquit, pollutione opus esse: ut sunt cædes, & culpe, & menstrua mulieris, & sacrarum auium, uel uetitorum animalium carnes cibo datæ, & sanguinis potus. Nam & epilepsin, quam hieran noson appellauere, sic curare præcipit: efficaciam potentiam præferens, & uitans inquiri rationem. Sed hæc non nos primi prodimus: fateri non pœnitet: communita sunt, quæ cum ueteribus sentio. Atqui mea quæ scripsero, in hijs duntaxat & nos magis posteris placebimus. Nec mirum, si nulla circa uiuos fama est. Sua tempora lector non amat. Hinc est illud clarissimum Sartyri distychon,

Parua coronato plausere theatra Menandro,
Riseruntque suum secula Meoniden.

Nam & Magister meus, quo me usum esse præceptore præmiseram, dum uiueret, bellus habebatur, qui nunc orbe toto Vindicianus celebratur. Et profecto nullius unquam uirtus, digne suo seculo honorata est: uel quod inuidiæ, fortunæque locus inter uiuos maneat, uel quod a miseriæ orto desiderio celebretur post fata probatio.

Herba polygono coronatus, quam quis Luna decrecente fustulerit, dolore capitis caret. Similiter etiam herba illa, quæ forte inuenta fuerit in capite ænearum statuarum. Nam & reliquias bouis potantis si quis biberit, molestia capitis releuabitur. Spu-

A

Naturæ secreta.

De Chelidonia herba nota est fabula. Vocat autem & aues, & herba ipsam communis, quod ubique fere reperant.

Sermonem ueritatis priores, uidelicet philosophos, atque phyllosos.

B

De æde quidam Febri statuta, uide Plinium libro. 2. cap. 4. Quod autem quartanas Saturni filias uocatas ait, ob eis morbi tarditatem maliciamque dicit. Nam Saturnus inter planetas reliquus natura piger atque maliciosus ab astrologis esse perhibetur.

Vindicianus hic fuit architectus Valentiniani Imp.

Ad Capitis dolores.

C ma uero eius fronti illita, lege secretiore naturæ, graues inquietudines capitis sedat. Et cornicis cerebrum, quolibet genere acceptum, paria facit. Similiter etiam muris cerebro comesto, natura omniparens, magnum remedium caput dolentibus præstitit. Ferulæ quoque combustæ cinis, oleo mixtus, fronti uel capiti illitus, inquietudines capitis sæpe sedabat. Tantum etiam de uulturis cerebro, mixto oleo perunctum caput, frequentius liberatum est. O quantum naturæ uenerationis debetur. Nam magnes lapis admotus capiti, ex altitudine latentes morbos eripuit: & nidis hyrundinum mox expositus, atque cum aceto contritus, frontique illitus, par beneficium procurauit. Hæc Physica remedia sufficere arbitror caput dolentibus, & hinc etiam de epilepticis quædam ordinauimus. Remediorum recte adhibitorum efficacia, semper causarum bonos exitus confirmauit. Latentes epilepticos, Gagathis lapidis admotum fumigium, semper repentinis casibus publicauit. Hoc de araneis parietum, hoc de stercore canum fumigium similiter facere constat. Nam & opertos caprarum pellibus, si in aquam ingredi facias littoris, infusis plantis, & tectis, epilepsiæ passio commouebitur. Similiter etiam si nares eorum opobalsamo tangas, sollicitius epilepticos publicabis. Et acaciæ pulueres si cum aqua calida accaperint, & si continuo correpti fuerint, insanabiles erunt. Sin uero febrierint, facilius liberantur. Hoc de prodendis, uel cognoscendis epilepticis scripsimus remediorum, nunc opus est ordinatione.

Peoniæ radix magnū præsidium præstat, si continue potata, frequentius odoretur. Sic Alicacabi, sic nycteridis radices medentur. Ex corio frontis asini, facta ueluti fasciola, eorum articuli constringendi sunt, & dextri eius pedis unguæ portatus circulus, pari conditione medebitur. Interea caprinæ tunc tantummodo carnes comedentibus, camelorum medulla, oleo roseo resoluta, tempora capitis, stomachus, & totum pectus matutinis horis perungendum est. Ex sanguine mustelarum unguentum commode adhibitum, par præstitit beneficium. In ipsis uero commotionibus, si sanguinem de eius pedum digitis elicias, quoquo pacto, & eius frontem ex eo tangas, & labia, continuo exurgit. Tunc etiam asini lotio aspergi conueniet. Addo interea, quod ille ait, si mihi fas audita loqui, quod necessitas procurandæ sanitatis extorquet, eodem lotio asini potari eos debere, & hyrundinum sanguinem, cum thuris masculi puluere, sub æqua ponderatione, cum oxymelle similiter sumere. Sic alij ueteriores sub certo secreto naturæ, excepto capite ac pedibus, cæteras mustelæ reliquias, atq; partes corporis obtulerunt, ex cuius cibi beneficio, molestiam passionis frequentissime declinauerunt. Aliud. Vina multum acria horis matutinis data, diebus triginta continuis profuerunt.

Pari forma, etiam ex testa cerebri asini combusta cinis datus profuit.

Contra Epilepsiam.

Sic altheæ succus, sic cõagulum leporis, in modum grani erui per dies xxx. ministratum, horis matutinis, epilepticos liberauit. Nam & mulieribus menstruantibus, hoc uitio laborantibus, cõire conueniet. Hæc epilepticorum præcepta, et probata remedij cura disposita, deinde reliqua, ut potero, uaga, & disseminata remedia collecta designabo. Hybiscū, & caricas discoctas, & tritas diligenter, ubi admiscueris, admisces passū calicellum plenum, modicum axungie porcine, quasi unciam, & polinam de hordeo, ita ut hybisci, triti, uncias. ii. caricarum unci. ii. non febricitanti admisceas, cum quantum merum est. Febricitanti autem, atque in alterum diem mane habeat. Et item alia similiter facias, per dies quinque. Postea diameliton solues cum cæroto, & pones: deinde iunges in ipsa diameliton, etiam aliquantum despermaton: & cum melius habere ceperint, das potionem athanasiam in aqua calida, & cochlear unum mellis, & cochlear unum aceti. Hoc per triduum facis, & si usus exegerit iterum repetis cataplasma. Ad Vesicæ autem dolorem, coquis aquam de scenogræco cum hybisco, & fomentabis super pectinem, de aqua calida, ita ut ante oleo calido omnia loca quæ patiuntur perungas. Quæ cum facis, sedebis super peluim maiorem, & leuiter fomentabis: ne loca contendantur. Postea detergis diligenter, & facis cataplasma de scenogræco, & lini semine, & polline hordeaceo, in aqua & oleo, ac modico melle cocta, cataplasma inducis, et ponis. Omnia loca cum ipsis quoque testibus percooperis. Hoc tamdiu facis, donec dolor recedat. Deinde decoquis adarcem, organum, & petroselinum, & sic dabis potionem cum modico melle. Medicamen autem diameliton solues cum cæroto mollissimo, & cum adipibus pollinis, uel porcellinis, & medicamen basilicon, ita ut ante clysterizes eum qui patitur, exinaniendo stercus totum, & sic curabis eum. Confectio medicamenti ad matricem curandam, uel menstrua prouocanda. Primo diffumigatur mulier sedens, de storace, ante quinque dies quam menstrua ei solent uenire, et encolpizatur pigmentis, quæ inferius scripta sunt. Diaquilon unc. i. basilicon semuncia una, caræ punicæ ÷ i. adipis anserini ÷ i. oleo libyacio quantum necessarium fuerit. Species autem solues cum oleo liliacio, ita ut medietas cum aqua supra focum buliat, & alteram medietatē cum supradictis medicamentis & olei uapore facias calefcere, ut sic soluantur. Et cum cœperis uelle encolpizare, antea uentrem eius cura de succis ptisanæ, fortiter discoctæ, immixto clysteri oleo anethino. Et post istam iniectionem, si purgatio Menstruorum plena non fuerit subsequuta, dabis ei puluerem picræ cum uino, & melle, & calide permixtum. Sed ante quartum diem consuete purgationis, ita cura, ut antequam encolpizes, primo de succo ptisanæ decoctæ cum anethino oleo, uentrem cures, & sic encolpizes: & hoc usque in diem purgationis, si necesse fue-

Ad Vesicæ dolorem.

Ad Matricem, & Menstruorum prouocationem.

Hygnæ opera
tio mirabilis.

Crit, bis in die facies, & nunquam anhelitum uel dolorem stomachi patitur. Hygna dicitur solutum collyrium. Et dicitur Panchriston. Facit autem ad multas passiones, & est approbatum. Ad synanchem, penna illita faucibus, eam soluit. Vlcerebus uero aurium prodest cum melle atrico, & uino, æquali pondere solutū, calefactumq; ad aures immissum, & non effusum. Vlcera locorum omnium emendat, præcipue tamen oculorum foris illitum: duricijs etiam palpebrarum sic confectum quoquo modo se habeant, si penna molliter inungatur, uel tangatur. Asperitates uero deintus ueteres palpebrarum sanat: albedines, suffusionis membranorum, de oculis expurgat omnes. Morsus omnium serpentum curat: siue intrinsecus potu datum in uino, & oleo bono. pari mensura quantum sufficit calefactum: seu deforis penna illitū, bene sanat. Cuius compositio talis est. Aeraminis combusti unc. ii. mysi assati semunciam, myrrhæ trogloditis unc. i. croci semuncia, passi cretici heminā, piperis communis semunciam, uini aminci candidi quod sufficit. Vniuersa cum dimidio uini in mortario teris, per dies numero. xxij. Proinde reliquum uinum permiscens cum passo cretico coque. Agitatū transcolas in trullionem, sed immittis simul supramemorata de mortario, in ipsum trullionem: tunc uero leuioribus carbonibus impositum trullionem, omni hora agitas, ne illa quæ grauiora esse uidentur, in fundo remaneant, & comburantur: ergo mouenda sunt sine intermissione. Et quum feruendo, in modum mellis deuenit, infrigidatū uase uitreo seruare debebis.

Ad Conceptionem.

Ad Conceptionem. Leporis uuluam assatam teris, & dabis in uinometro, in balneo sabanis insidenti bibere, ieiune. Si ipsa die uel nocte tacta fuerit a uiro, concipiet. Ad conceptionem experimentū. Nardum asianum, uuam uero passam creticam purgabis, ut tollas grana quæ habet, & myrrhæ trogloditis modicum, teris diligenter more collyrij. Sic enim probabis. Ad rostrum applicas, & labia inde fricas, si dulce est: sic mulier utatur. Si uero amarum, adauges uuam passam, et cum lana pessarum factū suppones per dies. xxx. Etiam si *erūpa* est, concipit. Et pariter præparamus uiro. Rutam agrestem tere, & inde ueretrum line, statim excalescit. Postea si non pausauerit ueretri tensura, idem ueretrum oleo unges. Inguina si a caballo indoluerint, oleo rosacco tanguntur in balneo, & extra balneum. Si autem cum rubore nimio, aut ustura fuerint, cum cerussa permixta liniantur. Ad Perniones. Alumen scissum in aceto acri infundis, & post diem agitabis, & pedem perunges.

Ad Perniones.

Ad Lumbricos.

Ad Menstrua
prouocanda.

Ad Lumbricos. In ollam fictilem mittis mentham usque ad medias, & desuper myricas, usque ad summum, & implebis ipsam ollam aqua, & decoques omnia. Bibere dabis habenti lumbricos ieiuno, omnes per inferiora egerit. Ad Menstrua mulieri prouocanda. Rutæ succi cyathum unum calefactum ieiuna bibat. Fortius autē prouocat, si ieiuna lauetur, & sic biberit, antequam balneum intret. Sanguis si huic cur-

rere coeperit, surculus ipsius rutæ, de cuius folijs succus expressus est, in ignem mittatur, & sanguis se stringit. Potio ad Luem. Cucumeris syluatici radicem quantum habueris, mittis in mortarium, & teris cum folijs tenerioribus semperuiuæ, apij, & coriandri. Cum bene triueris, adijcies mel, & grana piperis imparia, quot uolueris, & uniuersa temperabis, & stanno seruabis, & ieiunus uteris. Et si quis apprehensus fuerit, hanc potionem cum acceperit, statim foris exit omnis lues ab illo, & sanus erit. Sed & qui epulatione usus fuerit, aut qui seruerit ei qui lue tenetur, nunquam noceri poterit. Chalasticum quod ostendit Titianus uir clarissimus, imponendum in aluta pedibus dolentibus, & ligandum fasciola, & desuper udones induendos. Cæræ punicæ unc. i. resinæ frixæ, p. i. resinæ terebinthinæ ÷ i. axungia porcina sine sale, de porcella uirgine, uel etiam de pluribus p. i. hæc omnia in cacabo soluis: mittis postea cæram, & desuper nitri alexandri bene triti ÷ i. & agitando bene commiscens, seruabis in fictili. Ad Hemitrytin, unde fiunt chardiaci, & phrenetici. Mala cytonia sicca trita lauato, & mitres in ollam nouam cum aqua fontana, & decoques, & ipsam aquam bibere dabis. Antidotum Diarobum facit ad pectoris dolorem, & stomachi, & iocinoris, splenis, uesicæ, ad hemoptoicos qui sanguinem uomunt, uel expuunt, ad indigestionem, inflationem stomachi, tussim siccam: & ad tussim suspiriosam, id est, qui fortiter suspirant: nauisæ prodest, & saluis abundantibus. In his necessitatibus uniuersis doloribus, cochleare plenum ieiunus manducet: per triduum senties beneficium. Cuius compositio talis est. Mastiches, petroselini macedonici, oxyperis, quod in usu est, uncia singula. Item hyssopi cretici, irios Illyricæ, rutæ uiridis uncia binæ, nuclei pinei unci. iiii. Quæ sicca sunt tundi & cerni debent: rutam autem cum nucleis pineis, & mastichem, in mortario fictili aspero detere. Hæc, quum bene fuerint malaxata, postea quæ sicca sunt iungantur, & terantur simul. Desuper autem mitti oportet mellis summi, quantum sufficit: uniuersa confecta in uas uitreum missa, signataque seruari debent. Decoma antidotos Terentij Eutichiani diateffaron. Facit ad digestionem, & ad urinam prouocandam, & colum. Cuius confectio talis est. Petroselini macedonici, piperis, innulæ, feniculi semina æquis ponderibus tusa, & cribellata, melle bono sufficienti despumato terendo iunguntur, & dolio uitreo signata seruantur: cum necesse fuerit, dabitur ita. Ad digestionem cochleare plenum comedendum. Si autem mane stomachum indigestum habet, similiter cochleare plenum comedat. Ad urinam uero prouocandam, in balneo, uel in sole stanti, cochleare plenum soluis, in duobus cyathis aquæ calidæ, & bibendū dabis. Colicis quoque in aqua calida, ubi apij fuerit decoctū, solutum, plenum cochleare bibere dabis: triduum tribus post cyathis aquæ salis. Antidotos faciens ad omnes dolores interaneorum.

A
Potio contra
luem.

Titianus me-
dicus.

Ad Hemitrytin.

B

Antidotum
Diarobi com-
positio.

Antidotum
Terentij.

C Hyssopi cretici ꝑ ii. calaminthes creticae, pulegij sine fumo, petroselini macedonici, siseleos uncias ternas, apij feminis unciam. i. libistici semunciam, thymi Hispani florum ꝑ i. piperis semunciam, gingiber semunciam, tusa & cernita comisceas cum melle bono despumato, & confectum, uitreo signatum seruabis. Ex hoc ieiuno dabis cochleare plenum. Diamoron ^{ἰσίδωρ} i. simplex. Mora syluatica, triduo in cacabo mundo habentur. Postea exprimuntur ex his sextarij sex: quibus iunguntur mellis sextarij tres comixti: simul colantur, & in cacabo stannato coquuntur ad tertias. Seruatur in dolio uitreo. Datur ex hoc ad uulnera faucium, dentium dolori. In acerrimis febribus constitutis, temperatur ex aqua calida, uel ex frigida. Sed in aures hulceratas ad cochleare fundetur, et obturabitur lana.

Diamoron
simplex.

Diamoron
Sebasti.

Acopum
Dyacissum.

Diamoron Sebastii, id est, succus de moris syluaticis, quae collecta in cacabo triduo sint, quarta die exprimendi: ex his sextarij sex, croci unc. ii. alumnis scissi ꝑ ii. corticis malogranati ꝑ ii. succus de moris, & mel, & succus labruscae bene comisceantur, et colantur, & desuper imponunt trita, & cribellata, et iungunt. Crocus ante triduum infunditur in succo labruscae, ut facile teri possit. Decocta simul usque ad tertias, uitreo seruanda sunt. Facit ad faucium uulnera, & totius oris: sed & ad carnes quae supra dentes nascuntur. Acopum dyacissum. Baccas lauri numero. c. pilas cypressi numero. xx. herbae sauiuae foliorum libram. i. resinae pituinae lib. i. germinis hederae unc. iiii. olei sabinensis lib. iiii. scenograeci sextarium. i. cerae rubrae lib. i. praeter haec gummi, resinam, & caeram, in cacabo infundis in aquae fontanae sextarijs. ii. & olei libris. iiii. per triduum: quarta die decoques, quae infusa sunt, leui foco, quamdiu aqua absumatur. Gummi uero teres cum oleo modico iam cocto, usque ad leuitatem. Resinam autem, & caetera cum reliquo oleo resoluta leui foco, colabis, & tepescam supra gummi immixtum, agitabis de ferula. Quod medicamentum, dolio uitreo seruabis. Facit autem ad totius corporis frigidorem: & ad Ischiam, & podagram utilissime prodest. Ad sanguinem uomentes.

Ad uomitum
sanguinis.

Confectio
Saccomellis.

Ad Hemor-
rhoicos.

Ad Dysen-
tericos.

Semen salicis unc. i. tritum cum uino austero, permixtum ieiunus accipiat. Sanguinem restringit, et uitium emendat. Confectio Saccomellis. Vuuae acerbae succum sextarios. ii. quem succum cacabo stanneo per triduum seruabis, supra missis grauis salis marini tribus, ita ut omnes faeces in fundo resideant. Exinde mittis succi limpidi sextarios. ii. mellis despumati sextarios. iii. Coques leui foco usque ad tertias. Quod de ferula agitabis: frigidum factum, uitreo seruabis. Facit ad nauseam restringendam, & uentris fluxum, et initia eorum qui sanguinem uomunt. Sed & dysenteriae incipienti, cum aquae purae mensura dabis: febrientibus tepidum, caeteris frigidum. Ad sanguinem de ano fluentem. Malogranati corticem tulum, & bene cribellatum, in aquae calidae cyathis ii. totidemque uini, & cochlearia singula pulueris per triduum dabis bere, & restringit. Ad dysentericos. Ouum gallinacium cum aceto

friges, & das manduacare ei qui patitur per dies septem. Ad dysenteriam. Fragmenta de mola ignifera facies: & cum bene incaluerint, lapides ipsos in lacte caprino extingues: & illud lac bibere dabis. Ad eos qui cum tormento urinam faciunt. Silymbrium ex aqua coque, & tere limpide, & da. Bibat cum careno ieiunus, ex aqua supra memorata.

Ad Lumbricos. Herbam centauream decoques ex aqua, in olla noua, & dabis per triduum: bibat cyathos ternos, uel quinos. Ad omnia etiam interanea facit. Ad capillos in capite rasos, ut spissi renascantur, qui ex infirmitate graui ceciderunt. Caput nouacula eradendum, & liniendum ex hac unctioe, cuius compositio talis est. Thus Dacicum, gallas, inulam, myrti nigri feminis uncias singulas, omnia tundis, cribellas. Post ladanum in uino uetere infusum, unc. ii. per triduum desuper in mortarium missum adijcis, & simul conteris usque ad limpiditatem. Cumque spissare coeperit, tantum nardi boni campani desuper mittis, ut in modum caeroti strictioris deueniat. Perfectum plumbeo reponitur uasculo. Uteris post rasuram quousque capilli densentur. Ad denigrandos capillos. Gallas acerbis numero. x. spicam celticam, muscum gallicum, myrti nigri semuncias singulas: oua coruina tria, gallas, spicam, semen myrti, tundis, cribellas, et postea in mortario medicinali teris, cum uini ueteris quartario uno, per triduum: quarta die desuper ad-

A
Ad difficultet
urinantes.

Ad Lum-
bricos.

Vt Capilli
crecant.

Ad Capillos
nigros.

ijcies oua, & in uino commiscebis. Confecta plumbo seruabis. Quando uti opus est, oleo lentiscino, & uino ueteri resoluta infectione uteris, ita ut solutior sit, & possit omnibus adherere capillis. Sane sub hora infectionis, oleum intra os habendum est, ne dentes nigrentur. Medicamentum Philosphiani, quod dicitur Cysopharmacum, unice faciens ad passiones has. Ad ulcera chironia, ad ulcera recentia, ad luxatum, ad praecisuram, ad scabiem in capite, ad parotidas, seu glandulas, ad ulcera naturae, ad contusionem & tumorem, ad deiecta, et fracturam, ad carbunculum, et furunculum. Etiam si in mammillis mulierum ulcera, uel duricies natae fuerint. Ad faucium tumores aforis, ad scabiem, ad ragadium, ad exochadium. Cuius medicaminis compositio talis est. Cerae rubeae, & cerae punicae, libras singulas, opopanacis uncias. ii. Oleum autem secundarium, pinguisimum tantum mittere debes, ut pigmenta tegantur: resoluta in cacabo mundo colabis, et ad supra memorata uteris. Diaherpillum acopum. Serpillum, scenograecum, iunci radices, rorismarini libras singulas. Haec omnia in uini ueteris sextarijs quinque infusa sint diebus quinque, die sexto olei sabinii mittis sextarios quinque, leui foco impositum, eo usque coquitur, ut uinum absumatur. Postea mittis cerae punicae, uncias. x. Facit autem podagricis, artritibus, spine dolori, Ischiaticis omnibus mirifice prodest. Et Diacitrium acopum, cuius compositio talis est. In cacabo aquae feruentis de-

B

Compositio
Philosphiani
medicamenti.

Acopum Dia-
herpillum.

Diacitrium.

C tendā sunt. Citreum uiride acerbum, peucedani uiridis p^o. i. olei fabi-
ni sextarij. II. sub ipsa die simul coquantur ad feruorem aquæ bullien-
tis: ollicula habeatur, ubi citreum est cum cæteris. Postquam hæc deco-
cta fuerint, oleum colatur in cacabo, & desuper mittitur cæra punice li-
bra. i. agitatur quousq; soluatur cæra. Confectum in uas uitreum repo-
natur. Facit ad ea ad quæ & Diaherpillon, id est, podagricis, artritici-
cis, spinæ dolori, & Ischiaticis. In aure uulnus si fuerit, excuas malū
granatū, et mittis illic myrrham, pedalisimos, mel, & acetum, & ad dimi-
dium coquis, & eo mittis tepidū, per foliū lauri, oteniten, sanat. Alij pro
myrrha aphronitū mittunt. Ad Hydropem. Vituli masculi stercore
cum aceto acri permixto, spisse uenter liniendus est, ita tamē, ut ante ipse
hydropicus toto corpore dropacetur. Ad Hydropem. Squilla, id est,
bulbus sub prunis furno assatur. Deinde circumpurgatur, & medietas
eiusdem bulbi in aqua coquitur: posteaquā coquendo colorem mutaue-
rit, tollitur. Ex quo bulbo scrupulus unus, & dimidius teritur cum oxy-
melle, tribus cyathis calefactū, bibendum datur. Oem calamitatem per
urinam euacuat. Ad Hydropem. Lomentū fabacium bene cernitum,
& cineres de fornacibus optime cernitos, æquis ponderibus adunatos,
in aqua calidissima conspergis, & facis cærotum in modum cataplasma-
tis: inducis pannis duobus, ita ut unū habeat in ante, et alterū retro: oem
calamitatem humoris, aut per anum digerit, aut per urinam. Ad Hy-
dropem, quod monstrauit Leoparda. De lupo, si uiro, de masculo: si
mulieri, de lupa, remedium faciendo, cor seca totum, & pulmones. O-
mnia simul cõburis, ita ut carbones fiant: quæ teri, cerni, id est, cribellari,
& in puluerem redigi debent, & uitreo seruari signata. Cum necesse fue-
rit, uinum bonū, sed non uetus mittis in ollam fictilem nouam, & de pu-
legio quod fumo tactum non est, facies fasciculum, & ex eo facis agitari
ipsum uinum. Posteaquam perbullierunt, facies potionem, & tepesacta
potione cochleare plenū pulueris das bibere ei qui patitur, per triduū.
Ad Hydropem. Quod monstrauit uxor Nomenclatoris. In ollam fi-
ctilem nouā mittis unam radicē de costo, et de folio malobathro tres sur-
culos crassos, & fasciculum qui de publico emi debet feniculi: bulliant
hæc omnia in olla cooperta. Ex eo mane unā potionē bibat, & sero qua
hora se collocat unā. Ad Hydropem, potio expermentata Cornelio.
Scyllæ purgatæ, id est, bulbi crudi minutatim concisi p^o. i. uini aminei
uetustissimi sextarios. III. in fictili per triduum infundis, & uas die quar-
to foco leui imponis, & coquis quousq; uinū ad tertias ueniat. Sublato
uase de foco, partes scyllæ proijcis expressas, succū uero uitreo seruabis.
Ex hoc quando opus fuerit quartariū hydropico ieiuno calefactum da-
bis. Locis autē externis tumentibus, aut inflatis, aut humore plenis, ster-
cus bubulum cum parte aceti resolutum, spisse imponis tamdiu, quo-
usq; ad limpidadam sanitatem patientia loca perducas. Sane de succo pri-

Oteniten uo-
care uidetur
morbū aurium,
ἀπὸ τοῦ ὀτρύνει,
id est, auribus
effuso uoca-
bulo.
Ad Hydro-
pem.

ore ter singulos quartarios dabis, id est, triduo, intermissis singulis die-
bus. Ad Hydropem, quam frequenter experimentauit Eugamius.
Confectio. Columbi agrestis, uiui, integri, cum pennis suis exulti, in olla
fictili in cineres cõuersi: et ex his quantum tribus digitis leuare potueris,
& herbe fabinæ, tuse, cribellatæ tantundē, & myrrhæ trogloditicæ quan-
tum tibi uidebitur, in uini meri aphri calefacti cyathis duobus, ieiuno di-
gesto bibendum dabis. Primo tamen die sentiet beneficiū potionis, ita
ut per urinam satis mittat. Alij incipiunt subito, & per nares mittere hu-
morem. Ad dolorem uentris, & ad tortionem experimentatū a Cor-
nelio. Calaminthe, nam sic est herbe nomen, pulegij sicci sine fumo, Pe-
trofelini, libistici, uncia singula: siseleos, apij semen, ginger, iuniperi,
thymi Hispani, piperis, quod in usu est, uncie binæ, mellis optimi despu-
mati quantum tibi uideatur, omnia hæc tunduntur, cribellantur, & in melle
despumato coniungunt. Reponuntur in uitro. Quando uero opus est,
in aquæ calidæ cyathis tribus, ubi apium fuerit decoctum, dandum an-
tidotū modo nucis auellanæ. Τὸ δυνάστην, si sub hirco scabies exierit, aut
duricias facit, & ad loca dolentia uniuersa, præcipue tamen ad humores,
& duricias, et apostemata prodest: æque carbunculis, clauulis, et furun-
culis. Cuius compositio talis est. Spumæ argenti, olei cõmunis, libras sin-
gulas, galbani ÷ IIII. cæra rubæ, resinæ terebinthinæ libras singulas, hy-
bisci radices fasciculos, IIII. Spumã argenti cū oleo in mortariū mittis, et
teris usq; ad summã limpidadem. Resinã, cæram, cū galbano, foco leui
imposita soluis in cacabo: deinde colas, & iungis cū spuma argenti, et o-
leo detritis. Hybisci aut radices detergis, & postea lotas in pila tundis, &
in mortario fictili, pistillo ligneo teris, quousq; bene sit detritum. Paula-
tim iungit cum supra memoratis, & terendo adiuuant: confecta in ficti-
li seruatur. Musæ trochisci uirtus prodest his passionibus. Capitis do-
lori, & oculis sepe reumatizantibus, si ex aceto resoluta, tota frons linia-
tur. Auribus humore plenis, aut uulnera habentibus ex uino austero,
& melle resolutū, auribus infundit. Gingiuis putridis, aut sanguine ple-
nis, uel dentibus luxatis, in puluerem detritus, aut digito, aut melle intra
os mittitur. Nariū ulcera inueterata diuturno humore, ex uino austero
resolutū, et intermissum sanat. Ulceribus omnibus forensibus, cum lin-
theolis linitum, & impositū prodest. Fluxui uentris ex sanguine assellan-
tibus, seu rasuram cum putredine facientibus, ex uino austero cocto in
myrto, quantum estimaueris, uel certe quasi merum, per pessarium in-
ijcis, mirifice prodest. Ad ulcera chironia lintheola infusa imponuntur:
& ad carcinomata, & ad omnia uulnera uetera. Ad naturam dolentem
in aqua tritus spissus liniatur, & lintheolum infusum ponitur. Parony-
chij ex aqua tritum sæpe inunges. Cuius trochisci compositio talis est.
Aluminis scissi ÷ III. aloes indicæ ÷ III. myrrhæ ÷ II. croci ÷ II. cro-
comagmatos ÷ III. calchanti, II. malogranati caliculos qui primi nascū-

Ad uentris
dolorem.

B
Compositio
Dialtheæ.

Trochiscorū
Musæ uirtu-
tes.

Trochisci
Musæ.

C tur, anteq̄ poma fiant ÷ IIII. aris floris ÷ II. Cortices tūdis & teris: crocum aut uino amineo, aut phalerno infundis. Quod alio die tollis de uino, et in mortario teris. Cum tritū fuerit, ad hęc & ceteras spēs desuper, & ad mensurā cochlearis cōteris, cū melle sufficiente, et uino bene subactā. Ex co trochiscos facis siccatos, et in aluta molli seruabis, et loco siccō reponis in uitro: ad supradicta de experimētis. Ad Lumbricos. Cornu ceruinū secas, et scobē ipsius cū mellis modico, in aquę calidę cyathis tribus dabis bibere. Ad profluuiū, a me tertio hęc duo remedia sunt experimētata. De capillis ipsius mulieris, qui excidunt qñ se ornat cum

Ad Lumbricos.

Ad Profluuiū mulierum.

Mereps lyricū dicit. Forte al ludit ad Filiferia, quibz̄ scemina capillos coercent.

Ad Vesicam medicamentum.

Ad Epar, & Splenem.

D ri mūdās sine cortice, piper, oīa æquis ponderibus tundis, cernis: uitreō seruabis. Cū necesse fuerit, dabis in tribus cyathis meri uini, ueteris, chalcitici, cochlearē plenum. Si autē febrūnt, in aquę calidę cyathis tribus.

Ad Colidolorem.

Ad Dysentericos.

Ad Coli dolorē. Thymum hispanū tundis, & molliter cernis, & das die primo cochlearē. I. die secundo. II. die tertio. III. Si febrūnt, in aqua calida: sin minus, in uini ueteris cyathis trib. Ad dysentericos. Conthiū, anchusam, amylo alexandrinū æquis ponderibus tusa, et cribellata, in ouo sorbili cochlearē plenū ieiuno, et post cenā dabis. Aliud Eusebij, ad Dysentericos. Vuæ syluaticę adhuc acerbæ, folliculos cū granis suis, piccis uero succis, sicca utraq̄ tundis, cernis, et in uitreo dolio seruabis: ex hoc in trib. cyathis uini ueteris meri cochlearē plenū. Febrientibus uero cū omphaco & melle. Ad idē. Membranā exterioris uētris gallinaci, quā coci semp̄ proijciunt, ad solē siccabis, ita ut sint. xxv. tundis, cernis cū gallis asianis. II. ex quibus puluerē faciunt, pariter miscbis cum amylo alexandrino: cochlearē plenū semel. Ad Colum. In balneo posteaq̄ te lotus p̄ sabana uestiueris, et federis, dicitō intra te, per te diacholon, diacholon, diacholon. Ad Calculū Porphyrij. Brassicā bene siccata teris, et piperis pondus duplū: itaq̄ cribratis, et in se mixtis, cochlearē plenū dabis in potione. Ad fluxū sanguinis de naribus experimētatū. De ipso sanguīe nomē eius cui fluit, literis latinis in fronte scribis ad cannā, et statuisti. Ad idē experimentatū. Calchitide trita si lintheolū in cortinæ extremitate tetigeris, et intra nares miseris, statuisti. Hoc & si de diacharto feceris, idē ualet. Si autē nimius sanguis currit,

Ineptia magica. Ad Calculū. Ad fluxū sanguinis mariū.

hoīs pedes in aquam frigidissimā deponē, et statuisti. Ad idē experimētatū. De cacabo, siue æreo, siue fictili, fuliginē tritam per cannā infusam, si intra nares miseris, statuisti sanguinē. De Cōmai, ad hordiolum qui in oculo ab se nascit. Galbanū, thus, et māna in se ex æquo pondere cōmiscēs, in lintheolo inductū pone. Ad Epar. Coctum eupatoriū, lupinū crudum, æquo pondere tunsum, creta cōmixta dabis cotidie in uino cochlearē plenū, in trib. cyathis mellicrati calidi. Ad idem. Guttæ amoniacę ÷ III. costi ÷ I. petroselini macedonici ÷ I. feniculi ÷ II. Hęc quatuor tundunt, cernuntur. Mellis autē Attici libras. II. semotim bulliunt, & sic desuper supramemorata mittunt. Ex eo ieiuno danda sunt II. cochlearia. Intermissis duobus diebus, accipiunt usq̄ quater. Ad Lateris dolorem, ad perfriktionem, sed tamen recenter bibendo. Hyssopum, organū coquis pultario nouo. Bulliat ter, aut quater. Et mittis acetum in mortarium cum melle, et mane cochlearia duo, uel tria sumat.

A

Ad Epar.

Ad dolorem laterum.

Ad Calculū.

Ad Calculos expellendos, etiam infantibus. Vnum calculum porcinum, semen cauliculi, cymīnū, bacca lauri siccę mundæ, piperis unc. binæ: hęc separatim tundunt, et bene cribellata in unū rediguntur, in dolio. Interea dabis cochlearē plenum in * codera mixto cyathis tribus.

Alias * diacodio.

Ad Cordis dolorem.

Ad Auriginos.

Ad Cordis dolorem, etiam si spina doluerit. Laseris cyrenaici granaria, detrita, mellis, & aceti: æquo pondere, ut faciat cyathos tres, bibat.

Ad Auriginosum. Herbam aristolochiam, muscum de tecto, quę firmus non tetigit, in se teris, et spargis in corpore: uel puluerē ipsum dabis cū uino ueteri bibat. Ad Auriculę dolorē. Malum granatū siccū exinanis, et mittis mellis cochlearia duo, et aceti glutū unum. Bulliat in se ipm malum granatū: de argilla deforis linis, ut bene bulliat: etiā tepidum perfoliū lauri mittis in auriculā. Ad Intestinoꝝ dolorē. Brassicam britānicā conteris, et succum eius in aquę calidę cyathis trib. dabis bibere: aut cymīnū hispanū dabis.

B

Ad dolorem Intestinoꝝ.

¶ Corpus igit̄ hoīs diuidimus in quatuor partes, Caput, Pectus, Ventrem, atq̄ Vesicam. Si autē incipit circa Caput caussa cōsurgere, necesse est, ut tenebrę malæ, et dolor capitis consequantur. Supercilia sunt grauiā, et cerebrī, & tēporę pulsus. Oculi mane lachrymantes, hos caligo cōplectitur, auriūq̄ pulsus. Quādo igit̄ aliquid horę indicioꝝ ostenditur, cōuenit adhibere capitis purgationē sine ullo medicamine cathartico. Namq̄ aut hyssopi comam, & origani, et pulegiū in melle, uel in mulso datā, ad mēsuram hemine dimidię gargarizare expedit. Hac em̄ nulla circa caput lenior potest esse medicina. Tantū ergo mēsuræ colatū in mulsis tepidū gargarizari expedit ab hoīe ieiuno. Negligentibus autē hęc indicia, consueuerūt ista contingere. Imbecillitates luminū, aures rumpunt extrinsecus, strumę in confinio colli, in cerebro pulsus, pfriktion, suffocatio in guttur descendēs, uua distillat, glandula inflat, capilli defluūt, caput ulceribus implet, consequit̄ etiā dentiū dolor.

Partitio, & obseruatio partū Corporis humani.

Caput.

Quando autem circa Pectus caussa obdurata est, constat ex pluri

Pectus.

C mis, & hæc permonstrari solent. Primum superius in pectore, & lingua crassior solito, & sputa fellita. In lateribus autem, & in scapulis, dolores sine ullis præcedentibus causis, oscitationes assiduae, sed & alias suffocatio & sitis. A somno autem anima non læta, pulsus pectoris, in brachijs, & in manibus tremor, & sicca tussis. Quisque aduersum hæc sapienter instans, hanc consuetudinem seruet, ut a cena uomat sine ullo medicamine. Conuenientes sunt etiam uomitus, quos & ieiuni facere solent, quibus noxius insidens pectori humor extrahitur. Conuenit igitur maiore uomitu, tenues radices manducare, carthamum, semen eruceæ, confusam semper, & tepentem aquam superbibere. Indicia autem negligentes harum causarum, hæc agritudines consequuntur: pulmonum labor, phthisis, & nigri fellis iræ, acutæ febres, & semper pestilens somnus. Cum autem circa Ventrem ualetudo consurgit, quæ multifariam constat, ista prænunciat. Torquetur uenter & turbatur, cui se importune febris infundit. Potus autem in uisceribus amarescunt, & ex ipsis dolor in omni corpore, nulla necessitate, torpedo in uiribus, & quædam subtilitas febrium. Quando igitur hæc indicia præcesserint, conuenit uentrem sine ullis medicamentis procurare molliorem. Est autem curatio uera tibi præscripta, nihil derelinquas, aut lapatho ueteri, aut mercuriali herba, quæ Virginalis uocatur. Est enim indignationi uentris accommoda. Si autem superior causa protraxerit, quodcumque sit illorum indiciorum, oportet decoctum urticæ haurire succum. Est enim cæteris sæuior, & periculosa res. Illa quoque utilis ratio curandi est, ut caules in multa aqua decocti penitus exudent: horum aqua melle dulcatur, asperso sale, usque ad heminas. IIII. Modicum utile est bibere. Hæc autem negligentes causæ ualetudinum consequuntur. Fiunt cæliaci, sine fine profluit dysenteria, sequitur iliaca, apoplexia, & in inferioribus defluens sanguis, & herens morbus articulis.

Venter. Vesica. Quando autem per uescicam uentura est causa, æque & ipsa multifariam constat, & prænosci solet. Ab escis, plurimus uentus emittitur. Crebra eruptio, scædus corporis color, grauis somnus, collectum decoloratum, quod tamen difficulter effunditur: circa uentrem tumor excitatur. Quando ergo horum indiciorum aliquid fuerit deprehensum, futuram causam conuenit præuenire. Maxime autem ante dies decem. Quibus curam oportet adhibere, feniculi & apij radices, maceratas in uino candido, & bene olenti da ieiuno. Duobus cyathis conuenit bibi: debet tñ aqua permixta esse mensuræ. Quos modice urina persequit, ex hoc indicio causæ ingrauescunt, hydrops, iecoris dolor, phrenesis, straguria sicca. Scripseram autem tibi de temporum curriculis, quæ quæ recurunt, per maxime certa indicia ualetudinem in hominibus corporibus ostendunt, unde illis adhibere obseruantiam oportet: ut scias quibus rebus utaris, et quibus rebus abstineas, Faciamus igitur exordium ab hyberno tempore.

Partitio & obseruatio quatuor temporum Anni.

Solstitium est. viij. Kalen. Ianua. ex qua die corporibus humor incresecit. Quæ causam hybernium æquinoctium præstat. Vtere igitur calidissimis, & optimis, et indulge uino: ne peperceris ueneri. Sunt autem ex supra scripta die, in æquinoctium uernum dies nonaginta duo. A sexto autem Kalen. April. die, usque ad memoratum, incrementa gignunt. Vtere igitur bene olentibus, et acerrimis cibis, ut impleatur humor. Tuncque a supra scripto æquinoctij die, quo sol orietur, dies quadraginta octo demonstrat. Ortus enim Pliadum pridie Idus Maias habentur. Inde sanguis incresecit, febres humoresque gignunt, in æstiu temporis permutatione. Vtere dulcibus, & minime consueta uenere exercere, & ieiuna. Sunt autem usque ad permutationem æstiu temporis, ab exordio pliadum, dies quadraginta tres. Incipit tempus æstiu. viij. Kalen. Iulij. Ipsa hora incrementum felis admittitur: quod crescit in æquinoctium Autumni. Frigidis utere, & dulcibus, et cunctis bene olentibus, & minime ieiuna: et consuetis ueneris in totum abstine, in dies nonaginta unum. Aequinoctium autem Autumni a sexto Kalen. Octob. intenditur. Ipsa hora uis nigri fellis auget, humorum crassitudo consequitur, in occasum usque pliadum. Vtere calidis, & acerrimis omnibus, et abstine a Venere, minimūque ieiuna. Sunt autem in occasu supra scripto dies. xliij. Occasus pliadum quarto Idus Nouemb. Eadem hora rursus hominibus sanguis incresecit, Conuenit igitur & te reliquis uti, & indulgere uino, consuetis Veneris insistere. Dies sunt in tempore hyberni. xl. Istis si uteris, ut missa scriptura demonstrat, integra salute reliquum tempus facile transiges, sine uallatione medicorum. Ad Capitis dolorem, ut in sole non doleat, radicem pulegij post aurem sinistram baiulabis. Item quando te lauaueris antequam solium descendas, de manu sinistra haurito aquam, & supra cerebrum ter mittito. Item aliud. Papyrus tenes in manibus tuis, & nomias septem uidas, quas nosti, & facis septem nodos in eo, & in fronte ligabis. Item uitis alba corticem comburito, & miscens cum uitello oui, linias in fronte.

Ad morsum serpentium. Gentianam, aristolochiam rotundam, lauri baccas purgatas, myrrham, æquis ponderibus tuntas admisce mellis optimo. Ad hemicranion. Canis mortui capillos de capite tollis, de duobus digitis, & pulli mortui, & die sequenti minimo in lintheolo, de licio in collo suspendis. Item radices salsas raphani teræ, quæ adhæserint tolle, & tere cum aceto acri, et lini hemicraniam. Ad grauedinem aurium. Fel caprinum, mel atticum quantum & fel fuerit, myrrham, oleum rosaceum simul in carbonibus calefacis, & in aurem mittis. Ad Vermiculos qui in auribus nati fuerint. Amurcam calefacies, & mittis in aurem. Ad auriculæ dolorem. Porri succum, intybi succum cum nardo calefacies, et intus mittes.

Ad aurium dolorem, & uulnera. Herba sanguinaria succorum cochlearia duo, mellis cochlearia. II. olei cochlearia. II. sicci porri uirginis cochlearia, II. hæc omnia simul commisce, coque igni leui, & intus mittis.

A Hyems.

Ver.

Æstas.

Autumnus.

B

Ad capitis dolorem.

Superstitiosum.

Ad morsum Canis.

Ad hemicraniam.

Ad Aurium grauedinem.

Ve infirmus
dormiat.
Ad Tussim.

C Ad infirmum, ut dormiat. Semen sesami cum aqua teris, & facies grana minuta, in modum ciceris, & ad caussas supradictas, ut dormiat, grana bina uel terna glutiat. Ad tussim. Semen canabis, fabam combustam, pulegeium, irin Illyricam, piper, hyssopum, semen de urtica, & anethi radicem, omnia hæc ad scrupulum semis mittis, & teris in aqua calida. Ad tussim. Herbam marrubium decoques ex aqua ad tertias, & cum melle despumato, dabis bibere. Ad tussim electuariū. Petrofelini uncia. i. gingib. .i. pip. .i. citoniorum coctorū pondo duo, mellis. ii. pariter omnia cōmisces, & coquis, dabis ieiuno cochleare. Ad tussim. Nuces grandes sine nucleo coques in olla noua, & aquam quantum uolueris, dūmodo sextarium bibat ex uino, sanabitur. Item synapi alexandrini unc. friges, & piperis unc. atq; in unū conteris, et contritum in pultariū mittis, adijciens mellis pondo. i. et coques usque cum spissum sit, & refrigescat: ex hoc ieiunus sub lingua teneat, & dum se coeperit soluere, transglutiat. Hoc & noctu cum dormire coeperit, faciat. Ad idem facit, & maximum remedium est. Equi saluiam, ex aqua calida bibat per triduum: is qui tussierit, uiuet, equus morietur. Ad idem. Anethi seminis cyathis tres, piperis scrupulos. xii. mellis sextarium. i. tundis, & cribras, in melle commisces, & sic uteris, mane cochlearia tria, & alia die similiter. Ad idem. Irin Illyricam drachmā. i. mellis quod sufficiat, quousque sit eliquata spissitudo. Ad coli dolorem.

Ad Coli do-
lorem.

D Azymū panem tundis, & per cribellum cernis, et das die primo in uino cochleare unum, die secundo duo, tertio tria, febrietanti in calida, sano ut dictum est, in uino ueteri. Ad colum. Siliquas aphras tres, piperis albi grana. xxi. costi scrup. iiii. post omnia hæc trita, et cribellata, in uino ignito potionem facis, et dabis ei cochleare unum. Hoc per triduum si dolet, ignitum ferrum sic in uino extingues. Item Canabis radicem combures, grana. lxxviii. in mortario teris, in uino, & dabis potionem diebus. viii. Item lignum nodosum sambucinū mittis in focū, & dum coeperit exuri, paulatim fauillam de eodem extinguis: colligis in uasculo mundo: & rursus apposito ligno ad ignem, iterum & frequentius hoc faciendo colligis, usque ad cochleare plenum: cuique pulueri adijciens canabis grana. xiiii. cymini grana. xviii. Contrita simul cum puluere adijciens, in calida potione facta, da ieiuno, ut bibat plurimis diebus. Item testas ouorum gallinæ, cum primum oua fuerint supposita, post exclusionem collecta: omnia uris, & teris diligenter in mortario: adijciens piperis grana. xxi. simul diligenter conteris: & dabis in aqua calida cochleare plenum. hoc facis per triduum. Item caput sardi decoques diligenter in aqua nymphali, quam colatam calidam dabis ei bibere. Item sanguinem anguillæ, cum rubello uino, æquis mensuris cum aqua tepida mittis. Item ad Colum. Aphronitra matronalia duo, in aqua dabis.

Ad Colum.

Ad mammillarum dolorem. Terræ tubera uiridia, et axungiam ueterem sine sale tunde, & panem: facies cataplasma, & impones. Quibus unguis dolent, siue ad Paronychia. Mel coquens despuma, spumam argenti, & æris florent tritum simul cōmiscens, & unguibus in lintheolo impones. Ad eructuationem, uel stomachi inflationem. Myrrhæ nigre baccam contritam dabis cum uino ueteri. Ad stomachum confortandum diateffaron. Ciminū, rutam, baccam lauri æquis ponderibus trita, melle mixto, cochleare plenum ieiunum bibat. Ad formidinem cordis, & spasmū. Folia persici trita ponantur ad cor, & succus horum. Item rutam ex aceto & melle, cum farina hordeacea pectori impones. Ad cordis dolorem, etiam si spina doluerit. Lasaris cyrenaici grana tria, detrita in melle, & aceto, æquo pondere, quod faciat cyathos iiii. bibat. Ad formidinem cordis & spasmus. Rutæ fasciculos in rosaceo oleo, & aceto decoquito. & unge eum, ut sudor desinat: quia cordis, uel animi angustie sudorē frigidum generant. In uino mero spongiam macera, & sinistrae māmille imposito. Ad fluxum uentris. Galiam, & testam de locusta teris, & mittis in ouum sorbile, et dabis ad uentrem. Betam ex aqua mulsa decoques, sparso nitro. Cum manducauerit, aquam ipsam bibat. Ad Lumbricos. Coriandri semen cū melle dabis manducare. Ad fluxum uentris. Lenticulæ agrestis semē teris, & dabis in aqua calida, & mox restringit. Etiam si infans lateris patitur dolorem, bibat nutrix ex hoc, & lactet infantē, & statim infans sentiet. Ad uentrem faciendum. Rubricam mittis in aquam calidam, iuxta modum potionis: dabis potum, etiam si lumbrici sint subsistent.

Ad eos quibus uenter iuxta consuetudinem non facit. Blitum, uirginem herbam, siue Mercurialem, apium, damnascena quinque in aqua nymphali discoque: quam diligentissime colas, & facies ex ipsa aqua potum, in quo modicū olei adijciens, datur ei. Ad duriciam uentris. In tribus caricis pinguisissimis, exprimis lac, et dimittis in ollam, ita ut pene sit plena, dabis hoc manducare. Qui sunt pinguisissimi corpore, ut extenuentur. Olsifragi auis uentriculum siccum ad uentrem alligabis, ita ut corpus cōtingat, et cum homine maneat: ad extenuationē quantum uoluerit, ueniet. Ad uentris strictionem. Castanæ coria tria, et mali, ac piri, & rosæ flores, in aqua calida dabis bibere. Ad solutionem uentris. Ouum, & butyrum in se coques, et in lintheolo inductum, ad præcordia imponis. Ad suspirium. Lapidem modicum de fluuio qui terri potest, de manu sinistra tollito, et in uino dabis: aut certe tria grana alij ad tertias decoquito, et bibat. Ad suspiriū. Aquam quæ in arbore inuenit in lacunis, cauisq; corticibus cōsistens, suspirioso potum dabis.

Item betonicā cernis, cernitā repones, cum opus fuerit drachmas tres cum lacte caprino ieiunus accipiat. Itē centauriæ herbe succum, nucis auellanae magnitudine, in oxy mellis cyathis tribus da: bibat, sanus erit.

A

Ad Paro-
nychia.Ad eructati-
onem.Confortati-
uū Stomachi.

Cordis.

Ad fluxum
uentris.

Lumbricos.

B

Constipatos.

Ad corporū
extenuati-
onem.Ad Suspi-
rium.

C Ad lateris dolorem, & ad perfrictionem, attamen arcentem nimium. Hyssopum, origanū coques in pultario nono, bulliat ter uel quater: acetum mittis in pultarium, & mel, & mane cochlearia duo uel tria sumat.

Ad lateris dolorem. Petroselini fasciculos sex semis, piper tritum dabis in uino, & in ipso latere recumbat. Item semen absynthij tundis, & facis puluerem, & cōmisces cum axungia ueteri, inducis in pannum, & imponis. Ad lateris dextri dolorem, & ad epar. Piper, costum, aprij semen, æquis ponderibus tundis, & cribellas: in aqua calida potionem dabis, mittis autē cochleare unum. Ad lateris dolorem, & si quis pondus leuauerit. Sulphur uiuum, picem, resinam maculosam, bitumen tritum, in charta per se imponis in balneo in loco ubi dolet, si quidem multum dolet, & postmodum triduo a balneo se abstineat. Ad lateris dolorem. Herbam chelidoniā tritam cum axungia imposito. Item tritam cum uino, da ieiuno, bibat, sanus sit. Ad Epar. Linum, eupatorium, costum, gentianā, aristolochiam longam, aristolochiam rotundam, baccas lauri mundas sine cortice, piper, hæc omnia æquis ponderibus tundis, cernis, seruabis. Cū necesse fuerit, dabis in tribus cyathis meri uini, ueteris calefacti cochleare plenum, Si autem febricitet, in aqua calida, tritum, cyathorū mensura. Ad Epar. Costum, eupatorium, lupinum crudum, æquis ponderibus tundum, cernitum, cōmixtum, ex hoc dabis in tribus cyathis mellicrati calidi cochleare plenum, per triduum. Hæc portio danda est ieiuno. Item guttæ ammoniacæ ÷ IIII. costi ÷ I. petroselini macedonici ÷ I. feniculi ÷ II. Hæc species tunduntur, mellis autem atticæ libra. I. semotim bulliat, & sic desuper memoratæ species tunduntur. Ex hoc ieiuno dantur cochlearia duo: intermissis iterū duobus diebus, accipiant, usq; quater. Item piperis grana. xxx. baccas lauri mundi sine cortice, grana. x. simul in mortario teris, et dabis in uino ueteri cyathos tres, & in eo latere recumbat. Hoc per triduum si febricitauerit in aqua calida dabis. Item corticem rasum auellane, in uino terito, et dabis. Item uulpis splenem siccas, & dabis tritum ieiuno incondito. Aut certe costum, fenogracum, orizam, piper, æquis ponderibus tundis, & condita dabis. Ad spleneticos. Ficus, & pilulas cypressinas decoque cum aceto, & facis cataplasma, & imponis. Item *pulegium, quæ prius nascitur, teritur, et in uino dabis. Item radicem ebuli siccam, aut certe radicem salicis in aqua coques, & dabis ieiuno uinū uetus. Stipticem nouissime purgatum bene combures, & puluerem facies, & dabis.

Si infanti, uel maiori ad assellandum intestinum descenderit, facies hoc. Stercus asini comburis: inde facto puluere in olla ipso puluere intestinum aspergis: de aqua non lauas. Posteaquam puluerem asperferis, uidebis ipse, ne intestinum detergas. Hoc assidue facis, usq; dum cesset descendere. Ad Intestinorum dolorem. Brassicam britannicam conteris, & succum eius in aqua calida cyathos tres dabis bibere.

Ad dolorem Lateris.

Ad Epar.

Ad Spleneticos. Alias, *pulegium.

Ad exitum Intestini.

Si infanti, uel maiori ad assellandum intestinum descenderit, siue sanguine puro, siue cū stercore assellatus, sublauet se de aqua superscripta cum acacia. Postq; delotum fuerit, mittis sæui hircini calefacti, in aqua calida, cochlearia duo, uel succi orizæ cochlearia duo, & acaciæ cochleare dimidium, in clistere cōmixta mittis. Ad locinoris dolorē. Lupi cor siccum teris cum pipere, costo, petroselino, ieiunus ex mero bibat. Itē Betoniæ fasciculū, & mellis sextariū decoques ad medias, et dabis per triduum.

Ad nauseas, & uomitū. Oleum coctum tritum ex melle, et cochleare manducet: uel anethum ex aqua mulla dabis. Ad sanguinis uomitū. Glutinis libram, ex aqua potionē dabis, bibat, & curatur sine periculo.

Qui escā non continet. Stercus passeris parietarij teris, dabis in uino ueteri, ad potionē cochlearis unius, mox escam tenet. Ad Renum dolorē. Picem, bitumen iudaicū, sulphur uiuū, nitrū, trita omnia mixta in se imponis. Item herbā artemisiā a pridie ubi nascitur inquires, & alia die ante solis ortū, inclinatus de sinistra manu euelle, sine nodo concingis te. Ad hyrcosofos. Thus masculū, et alumē tere, et ascellas hyrcosofas line: aut myrta sicca. Ad Renum dolorē. Ieiunus puscā tepidam bibat, et inambulet: aut certe seuum bubulū manducet, aut certe suinum uirginē, ad renem ligabis. Ad Dysentericos. Conchilium, anchusam, amyllum alexandrinū, hæc omnia æquis ponderibus tunsā, cribellata seruabis. In necessitate dabis in ouo sorbili cochleare plenū, mane ieiuno: in ouis tribus singula cochlearia, hoc est, per diem unum, ouum unum.

Item cōagulum leporis ex uino uetere delotū, tepesactum, dabis ieiuno bibere, & continuo sanat, etiam si carnes mittat. Item uue syluaticæ adhuc recentis folliculos cū granis suis, prolatis succis siccas, utraq; tundis, cernis, in dolio uitreo seruabis: in necessitate dabis ex hoc tria cochlearia in uino ueteri mero, frigido, uel tepido. Febricitanti cum omphacino melle modico, ut supra memorat. Item mēbranas exterioris uentris gallinacj, quas coci semper proijciunt, maxime de plurimis pullis, has sole siccabis, ita ut sint. xxv. tundis, cernis, cū pilulis quas dicimus anagallidos numero. v. ex quibus puluerem factum, pariter miscebis in uino, et æque amyli alexandrini cochleare unū. Permista omnia in uase uitreo seruabis. Cum necesse fuerit, in ouo sorbili dabis cochleare unum in die semel. Si autē ita fuerit solutio uentris, ut cum stercore soluto, sputa remaneant, & generent conatus & libidinē, tunc oleum, siue uermiculus ad hæc dirimēda datur. Et huius clisteris cōpositio talis est. Maligranati corticem, rubi cymas, myrtasq; leues, rorem syriacū: omnia hæc mittis in ollam, & excoquis, in uino supramemorato, cochleare mittis cum puluere. Cuius pulueris cōpositio talis est. Acaciæ nigræ puluerem factū conteris ÷ I. struthij. I. seminis asparagi ÷ I. ligamen hederæ ÷ I. rheuponticum ÷ I. rheupontici cum pulegio ÷ I. omnia tundis, et cribellas subtilissime, dabis cochleare unū cum melle calido. Ad Ge

A

Ad dolorem Iecoris.

Ad Nauseas, & uomitum. Ad sanguinis uomitionem. Ut esca continetur. Ad Renum dolorem.

Ad hyrcosofos.

Ad Dysentericos.

B

Cniculorum dolorē. Genestam, tunfam, uel semen eius cum axungia ma-
 laxata impones. Ad omnē passionem interaneorū, uel febres. Spinæ
 minutæ flores, & rosæ, succo colligato, & siccato, atq; conterito, & melli
 cōmisceto: grana etiā piperis parce adiungito pariter. Si nō febricitat, in
 uino dabis: si uero febricitat, in calida aqua. Ad impacta tibiæ uulne-
 ra, aut coti, siue geniculo, ijs occurrendum erit. Lomentū fabarium cer-
 ne, & acetum simul immixtū, & diligenter cōagitatū: ut cœperit sicca-
 re, ex ipso suffundis usq; in diem tertiam. Si autē cotis separata fuerit, re-
 ponenda est, & non temere mouenda: et hoc superimponendum quod
 scriptum est: ita, ut cum cœperit siccare, acetum suffundendum sit.

Ad strophum dicit hæc uerba. Quid irasceris? quid sicut canis iactas
 te? Quid sicut lepus resilis? Quiesce intestinum, & sta crocodyle. Ad
 talorum tumorē & plantæ. Pampinum uitis uiridem aqua feruētī per-
 funde: quē conteres, & superimpositum colligabis. Ad luxatum. Pu-
 micem combures, facies cinerem, & cum oleo maceratum, calidum im-
 pones. Ad uentris dolorē. Minoris altilis pullos, qui sanguinem ha-
 bent teris, & potui dabis. Ad febres, uel hemitritēum. Oua frangis re-
 centia, uinū & oleum rosaceum agitas in se, & cataplasmas uentrē ei, qui
 patitur: superimponis lintheolum, & cum siccauerit, aliud imponis.

D Ad hemitritēum, & ad omnē ardorem. Oleum rosaceum, & addis æ-
 quam, quā ad focum facies ut ferueat: supermittis lini semen triū bene,
 ut fiat quasi carotum: & in pannū inducis, & ad media imponis, & cur-
 rabis. Ad febres. Accipis adipem de anserē, aut certe de porcello, cro-
 cum, oleū rosaceum, & chamemelinon. Adipes bulliant, & oleū per lin-
 theolū colas. Ea omnia in mortario teris, & linis omne corpus ei qui pat-
 titur, & de sabano tergis. Ut non infirmeris. Violā cum uideris, digi-
 to medio & pollice decerpe florem, & unū deuorato, deinde alterum, et
 tertium. Quotquot annis hoc feceris, non ægrotabis. Ad febrem discus-
 tiendam. Nitrum & thus teris, et adijcies oleum, & uinū tepidum, & sic
 perunges. Ad febrem medullarē. Lacertum prendis die louis, ocu-
 los ei tollis, et in lintheolo ligas per singula genua. Ad somnū. Vitem
 succides, & aquā eius suscipies ad potionē, & calidam adsumes cum uis-
 no temperatā. Item caput canis comburito, & puluerē eius ad caput
 pōnito. Ad auriginem. Herbam aristolochiam, & muscum de tecto,
 quē fumus non tēgerit: in se teris, & spargis in corpus ipsius: uel pul-
 uerē ipsum dabis cum uino uetere, ut bibat. Item gith quod nascit in
 segete, friget, & in testa teris, & bibere dabis. Ad panniculū. Meu, &
 cedriā cū axungia imponis. Itē palas cypressi, si decoques bene, quasi
 carotū, & semen eius deintus projicies: cætera teris, & axungiā sine sale
 in se diligētē panno nigro imponis: aut spargit, aut rūpit. Ad siticulo-
 sos. Radicē syriacam da in balneo. Mandūcet autē de aue syluatica, & in-
 friget. Ad tiniosos. Oleo de perna uetere factū, illi caluariā linas, uine

Ad dolorem
 Genuorum.
 Ad Interanea
 & febres.
 Ad Tibiarū
 uulnera.

Ineptia de-
 lyra.

Ad tumorem
 Talorum, &
 plantæ.
 Ad Luxatū.
 Ad Ventrem.
 Ad Hemitri-
 tæum.

Superstitio-
 sum.

Ad Febres.

Ad Somnū.

Ad Auri-
 ginem.

Ad Panni-
 culum.

Ad Siticu-
 losos.

at capitis perfariat. Item facias ei caluariam, & de stercore bubulo li-
 nias caput tiniosum, etiam capillos restitues, ut ualetudinem deterges.
 Et si adipe urfino sapius caput ungas, & muscarum sanguine perfrices.
 Aëris floris præsegmina, aluminis scissi, unc. ii. acetum acerrimum. In
 quod mittis squillam, & rutam syluestrem, & corticem pini interiorem:
 his omnibus diligenter contritis, & in unum redactis nudum perfrica-
 bis: similiter & tertio facies. Et illud quod primum imposueris, spon-
 gia deterges, & iterum fricabis, similiter & tertio facies, post hæc oleo
 rosaceo perungas. Item ad eandem ualetudinem, ubi et uulnerati sint,
 etiam si caua sine uulnera, & medicamine replentur, & ad sanitatem
 perducuntur. Cerusæ lapides, cortices rorismarini. spumam argenti, æ-
 quis ponderibus tundis in puluerem delicatum, & ex eo puluere uul-
 nera curabis. Etiam omne corpus perfricabis, sic sanus fiet. Ad ignem
 sacrum. Caseum mollem, coriandrum teras, & linas. Iterum bitumen
 iudaicū, et acetum bonum in mortario teris, et de penna linas. Si quis
 hemorrhoidas patitur, uiridia mora manducet, & cessat dolor. Item
 sterces bubulum, calido cum aceto mixtum illinas: et si post lauaueris, ite-
 rum linas, & sanus efficitur. Vulneribus antiquis, quibus humor assi-
 duus, medicamēti impositi beneficijs obstat: facies hoc. Ex albo oui pul-
 uerem factum, ulceri imposito usq; ad sanationem. Ad Furunculū.
 Dactylos, & saponem teris, et pro cataplasmate calefacies, & imponis.

Ad uulnera pedum. Heracleam carpis, folia septem sicca teris, & in
 uase plumbeo condis: et cum cœperit humor ille curari, puluerem eius
 in uulneribus spargis, et ad pennam fricas, & saluus efficitur. Ad uul-
 nera pedum, si in tibia. Bulbum liliaciū coques ex aqua donec fiat qua-
 si carotum. In ollam nouā mittis bulbum, & teris, oleum rosaceum ad-
 ijcies, quasi carotum, et inducis, & ponis ad uulnera sterces caprinum
 arsum, ac cum uino impositum, quamuis a medicis desperata ulcera per-
 sanat. Ad solutionem membrorum. Olei pernae elixata p^o. i. adipis
 taurini p^o. i. hyssopi succi scrupulos. iiii. medullæ ceruinæ scrupulos. vi.
 semis, olei cyprini p^o. i. cæra uncia sex semis, resinæ albæ p^o. i. s. pana-
 cis. ii. casei caprini recentis ÷ i. facies carotum, & perunges loca quæ
 uidentur esse soluta. Ad somnum. Non dormientem saluabis sic. O-
 pij ÷ iiii. myrrhæ & rutæ, thuris singulos sextarios, & cæra mixta pa-
 stillos scrupulares efficias, & pro chalaistico umbilico imponas: tam so-
 mnum præstat, quam etiam uentrem mouet. Serpentes fugantur suf-
 fitu cornu ceruini. Idem facit sandaraca, & galbanum, et adipis capri-
 ni. Sane non erunt in ædificio serpentes, si absynthium circa ædificium
 * seras, uel artemisiā herbam, uel abrotanum. Si autem uasa calefacta,
 in quo putaueris loco suffoderis, ita ut uasorum labra terræ æques, o-
 mnes illuc serpentes conueniunt. Quos cum inluseris, & obuius fera-
 ris, ne intremueris ad scorpiones, & cætera similia: nōdem enim reme-

A

Nota ad ti-
 neam capitis
 optima re-
 media.

Ad Ignem
 sacrum.

Dioscorides
 mora nature
 astringens ef-
 fe, præsertim
 uiridia scribit.
 unde & coelia
 cis dantur.

Ad Hemor-
 rhoidis.

Ad uulnera
 antiqua.

Ad Furun-
 culos.

Nota Diosco-
 rid. oibus He-
 racleæ spibus,
 quæ alias sy-
 deritis dicit,
 uim glutina-
 toriā tribuit,
 quare Hera-
 cleam hoc loco
 lego.

B

Carotum bo-
 num ad mem-
 bra soluta.
 Somniferum
 unguentum
 mirabile.
 Ad effugan-
 dos Serpentes.

Alias, * teras.

C dijs pelluntur quibus alia. De pilis oculorum. Euulsus oculo pilus niger, canos nasci non sinit, si sanguis eius loco pili euulsi imponatur.

Pili oculorū. Ad renū dolorem. Muria renū dolorem tollit.

Ad caliginē. Ad caliginem. Fel testudinis mellis mixtum caliginem tollit.

Dentes. Ad dentium dolorem. Iuncus appositus dentium dolori subuenit.

Stomachum. Ad stomachum. Ursi natura, stomachi dolorem curat: & digestio-

Ad conce- nem præstat, si concavitate, qua gracilius est, caput lupi ex auro acci-

ptionem. piat, & uascione circa stomachum suspensa collo, lino portetur, ita: ut nec aqua contingat, nec terra ipsam naturam ursi. Ad conceptum.

Ad dysente- Gramen corio canis curato, ut oportet, illigatum, steriles concipere fa-

ricos. cit. Idem efficiunt mercurialis, & uerbena, herbæ quæ tam masculinæ sunt, quam scemininæ. Ad Dysentericos, qui nimium fluxum

uentris patiuntur. Semen de lapatho agresti teris, & mundas, & in uis-

no uetere nigro dabis. Quotiesq; assellatus fuerit, totiens postea ex ista

confectione dabis. Item cochleam cum testa & carne comburis, & teris,

& lentem nostratam et ipsam comburis, & teris, piper simul tritum mit-

tis, & dabis potionem in aqua calida. Ad Dysentericos, uel quibus

nimum uenter fluit, ita ut fatigati ad periculum perueniunt, facies, ad-

miraberis. Mora syluatica tempore suo colligis cum suis folijs, et reponis.

NOTA. Quo tempore aliquis necessitate retinetur, in cacabum rudem mit-

D tis, coques illud diligenter usque ad tertias, & das ei potum, et continuo

stringit fluxum sanguinis qui in uentre est. Ad Dysentericos, et qui

sanguinem uel muscilaginem assellant. Gallam rubeam, et gummi al-

bum alexandrinum, æquis ponderibus tundis, & cernis, et dabis cochle-

are unum in ouo sorbili. Idem ex herba argemonia facies, ut eius suc-

cum uinō mixto accipiat. Etiam si aliquis ferro fuerit percussus, cum

axungia tunsa curabis. Idem plantago facit, ut acoto coquatur, si mo-

dicum exinde bibit. Ad calculum, Brassicam siccam, & piperis pon-

Ad Calculū. dus duplum, utrisque cribratis, & simul mixtis, cochleare plenum das

in potione, careni cochleare pariter. Ad calculos expellendos, etiam

infantibus. Vnum calculum porcinum, seminis cauliculi, unci. II. pi-

peris: II. hæc separatim tunduntur, cernuntur: & posteaquam in u-

num rediguntur, seruantur in dolio uitreo. Cum necesse fuerit, tribus

cyathis mixtis calidis, carani plenum cochleare dabis.

Item calculum quem primum miserit, tolle, & tere, et nescienti in a-

qua calida dabis bibere. Item semen de herba personata tere, & da-

to siue oxymelle, siue in aqua. Ad calculum, & colum. Semen pastis-

nacæ siccae uentilatum diligenter purga, deinde uigesimam partem pi-

peris optimi in mortario teris, & in dolio uitreo conde, et signa. Ex hoc,

si dolorem febrium habet, in aqua calida quantum tres digiti capiunt,

ieiuno dabis. Sin uero sine febre fuerit, lauet, & ea die in piscinam non

descendat, & in sabano incondito sedeat. In diebus triginta ter hoc ac-

cipiat, omnino nunquam dolebit. Item semen Cleomæ: nascitur autem in locis humidis, & similis est synapi. Cuius semen quantum digitis tribus poteris comprehendere, cum triginta granis piperis in-

mittas in calida aqua, & da: babat ieiunus per plurimos dies.

Item semen cauliculi, cyminum, piper, baccas lauri sicca, munda

sine cortice, æquis ponderibus singula tunduntur, & in uinum miscen-

tur: desuper adijcitur lapis qui in uesica porcina inuenitur, & ipse ter-

ritur cum supradictis speciebus. Confectum seruatur in dolio uitreo.

Cum necesse fuerit, dabis in tribus cyathis careni, mixta calida per tri-

duum cochlearia singula. Item herbam quæ appellatur græce petro-

corpos: nascitur in petrosis locis: hanc tundis, & ipsam dabis cum a-

qua bibere ei, qui necessitatem sustinet, & expellit lapidem. Huius

autem experimenti gratia, ipsam herbam in uesica porcina cum lapi-

de, quouis modo liga: maneat illic triduo: & post triduum aspice, &

inuenies uirtute ipsius dissolutum lapidem.

Item ad calculum, uel qui cum tormento urinam facit. Lotium ca-

præ montanæ bibat, & sanabitur. Ad calculum & colum. Petrose-

lini ÷ I. saxifragæ ÷ I. iuniperi ÷ I. asari ÷ I. cassiæ ÷ I. pyretri ÷ I.

ammoniaci ÷ I. squinanti ÷ I. prassij: I. rorismarini ÷ I. rutæ ÷ I.

betonicæ ÷ II. zinziberis ÷ II. sansuci ÷ I. costi ÷ I: piperis ÷ IIII.

inulæ ÷ II. opij ÷ I. spicanardi ÷ I. ameos ÷ I. rheupontici ÷ I. bac-

cæ lauri ÷ I. tritis, & in unum redactis, nudum perfricabis. In loco in

quo erit, tepidum facies, & illic quod primum imposueris, spongia

detergis, & iterū fricabis, similiter & tertio facies. Post hæc oleo rosæ

perunges. Fabæ sceminæ si in coitu mulieris præstantur, ad sexum

cui appositæ fuerint, iam lectæ uirides bonæ sunt. Nam sponsæ scemi-

nalis uis magna est, siquidem ex paucis infrascriptis noscitur. Fabæ flo-

rentis summitates lectæ, ac tritæ, & uasi terreo mandatæ, & post no-

naginta dies extractæ, caput infantis pene cruenti ostendunt. Quod

si per suprascriptos dies retexeris, corpus muliebri formatum depre-

hendis. De eruca. Eruca uiti inclusæ, cum feceris uirides farinas,

si diu maneant intactæ, licurcium cum uite formatum ostendunt.

De lotio. Lotium humectum aqua pluuiali, & madefactum, ita

custoditum, ut non siccetur, firmatur in muros.

De ozimo. Ozimum luna prima tritum, & missum in ollam no-

uam florebit, permanens usque ad plenilunium. Quod si duplato tem-

pore supradictio, condatur in nigra terra, generat spiphiones.

Ad coli dolorem. Coli dolorem auertis, si caudæ lacertæ summitat-

tem ipsam, auro clausam ligaueris circa umbilicum: & si restem in-

tuleris, in qua suspendio quis finierit uitam.

Ad morbum regium. Regio morbo tentus, asinum diu & frequen-

ter intuens, medicabitur. Mustelas a pullis auertit, os de armo alini ca-

A
Est aut Cleo-
ma Helenium
siue Inula Cæ
pana. Vel ali-
ud herbæ no-
men huic uici-
nū, & conforme
pronūcia-
tūi reponat.

Experimen-
tum contra
calculum.

B

Ad Coli do-
lorem.

Ad morbum
regium.

Csa inuentum, et in domo, uel in uilla collocatum. Ad scabiem equorum. Equo scabiem tollit, si uituli marini adipe, contra pilū unxeris, aut anethum cum picule pari mensura aëreo coquas uase, et eodem inducas modo. Ad rigorem. Antacotis lapis omnem rigorem ligatus auertit.

Ad oculorum equi dolorem. Suffusionem oculorū equi tollis, si succo hedere, et melle attico inungas. Vt equo pauorem tollas. Equo pauorem tolles, si in dexterae auris summitate, caudam caponi uiuo sublata, suspenderis. Vt uinum bonum fiat. Vinum insuaue bonum facies, si decimā dulcis aque addideris, et coquas fortius ad focum, donec ad tertias coquitur. Oleum bonū & clarum fit, si in fundo anethum, & salem colloces. Oleum nigrum & sordidum clarum reddis, si nitri libram coctam, carbonibus tunsam, et cretam in uas miseris. Si autem uis idem iam bonum reddere, oleastri folia cōmode tunde, & massam librālem in uas mitte. Si autem suauissimū uis facere, folia uiridia oleastri tunde, & in lintheolum mitte, et per idem lintheolum oleum colato.

Eodem modo iterum oleastrū tunsam macera, et patere dies aliquos permanere, & trañce. Vt putorem oleo tollas. Si oleastrum sine semine tunsam, diligēter uasi submittas, & in sole colloces, ut calefiat, et post in aliud uas transferas. Pili ne nascantur. Corpus pueri, uel puellae, priusquam pilos emittant, ouis Ortigarum linito, in perpetuū nitidum praestas, si sapius in locis consuetis perfrices. Confectio liquaminis. Mororum partē unam, duabus uini dulcissimi permisce, liquamini bonum saporem facies. Confectio passi. Hyssopi fasciculum, mala orbiculata decem in melle coque per triduum igni lento, ita ut tribus horis diurnis ferueat. Ad hemicranium. Hemicranium pausat, si uermes pari numero sinistra manu lecti, et in aceto optimo permixti, eadem manu linantur loco dolenti. Ad alopitias. Muscarum capita caluis locis capitis illita, uestiunt capillis. Item muscarū capita combusta cum melle, alopitias tollunt. Murium etiam sterco aceto tritum auxiliatur.

Si aut uolueris auxilium fortius dare, canis uenā cervicis solue, & accepto sanguine inducis. Item de muscis supra scriptis inducū caluo, etiam capillos restituet. Ad dentitionem infantium. Catuli dens, si casu decidat, dentitionibus infantibus auxilium praestat. Et equinus dens, seu canis, uel uituli auxiliatur. Et si muri uiuo licium per acum in ore trañcias, & per intestini postremam partem adñcias, & filum collo sustendas.

SEMEN quid sit, & unde nascitur.

ALEXANDER amator ueri, appellatus discipulus Asclepiadis, libro primo de semine, spumam sanguinis eius essentiam dixit, Diogenis placitis consentiens. Itē Erasistratus, et Herophilus, essentiam seminis dicunt sanguinē. Hoc idem Stoici philosophi de ma-

teriali semine senserunt, et demonstrationes alij alias deferentes, quasi in unū cōprehensas enarrāt. Primo igitur ut Herophilus ait, abruptio corporum hoc testatur, quam graeci anotomin uocant. Etenim seminalium uasculorū interiora atq; secretius remota sanguinolenta uidentur. Sequentia uero, siue secunda, plurimum a praescriptis demutata sunt, inferiora ac proxima seminis colorem habentia: quo probatur, in seminales uias sanguinē uenire, sed earum uirtutem albescere, atq; mutatam in se ministrans ire qualitatē: sicut etiam in sceminis post partum, si quid sanguinis nondum fuerit uteri nutrimento consumptum, naturaliter in mammas, & earum uirtute albescens, lactis accipit qualitatem. Secundo, cum illi qui frequentius usu uenero depurgantur, sanguinis sustineāt per seminales uias emissionē. Siquidē celeritatis causa essentia sanguinis in seminales uenire nō sinitur uias. Tertio. Summum quicquam ex summo fieri necesse est. Summum est autem semen ex omnibus in nobis liquoribus: summus est sanguis. Semen igitur ex sanguine generatur. Quartum. Quicumque phlebotomati, sustinent post sanguinis detractionem pallorem, tenuitatem, debilitatem. Haec etiam peracta uenere corpora comitantur: siquidem semen ex sanguine fieri uidetur. Quintum. Semen matrici appositum congelatur: ut declarant temporis abruptiones: quod est signum seminis, atque essentiae de sanguine uenientis, & ad suam originem redeuntis, quippe praeter sua uascula constituti. Sed his omnibus Diocles, sectator Hippocratis, quem Athenienses iuniorē Hippocratem uocauerunt, assertionibus respondens, contra primam dixit: quomodo una atque eadem materia descendens per quosdam uiarum meatus uspiam phlegma fiet, uspiam fel, id est, cholera rubea, uspiam melancholia, uspiam sanguis. Fit etiam sanguis semen ex nutrimento, id est, ex cibo & potu, ex quibus & ipsi quatuor humores nutriunt, & non specialiter sanguinis eius mutatur initium. Alioquin debuit etiam in pueris seminis substantia seruari, cum materia sanguinis non desit.

Item contra secundam, hoc est, quod frequenti uenere uexati, sanguinem quidam excludant, dicendum: quod iugi adfricatione aliqua interioris coli uigē sanguineae uideant. Deniq; illis maxime urinā faciētib; partiū mordicatio sequitur. Contra tertiam, quod in nobis magis summus uideatur spiritus, non ut illi putant sanguis, qui neque per se moueri potest. Contra quartam dicendum, quia phlebotomati non solum sanguis egeritur, uerumetiam spiritus: & eosdem non pallor, siue fatigatio, uel caetera sequi uideantur. Hanc igitur essentiam seminis dixerit fel, aut stercora.

Contra quintam dicendum, quod sepius conceptione declināte purgationes fiant, et propterea si quid sanguinis in matrice remanserit semine congeletur. Ipsum denique foras effusum, & non in matricem uenit.

A
Herophili rationes.

Semen ex sanguine.

B
Dioclis responsio.

Vinum.

Oleum clarum.

Ne pili crescant.
Ortiges, cornu-
turnices sunt.
Liquamen.
Passum.

Ad hemicranium.

Ad Alopitias.

Ad dentitionem.

Semen quid.

Cens nunquā in sanguinis reducitur qualitatem, aut congelari potuit in similitudinem sanguinis. Diogenes autem Apollonij, essentiam feminis similiter spumam sanguinis dixit libro physico. Etenim spiratione adductus spiritus, sanguinem suspendit: cuius alia pars carne uiuit, alia superans in seminales cadit uias, & semen facit, quod non est aliud quam spuma sanguinis spiritu collisi. Aristoteles autem, semen inquit aliud principaliter uocari, aliud participio. Cuius primum semine feruens quidam in liquido spiritus, atque in complexum uenereum profiliens, sit cum liquore, qui sit similis igni terreno, est enim corruptiuus. Ille autem qui diurnus atque æthereus est, si quidem sit nutritibilis, germinum atque animalium, clauso feruore feminis in liquido, comparabitur. Participio autem dicunt appellari semen spumam ultimæ digestionis nutrimenti. Primum etenim consensum cibos in ore accipit: secundum in albo: tertium cum in sanguinem mutatum est. Igitur superantia supradicta non inutilia, ut urina, uel stercorea, sed ut illud quod in panificio separant panifices, fermento relicto, alterius panis confectioni profuturo.

Quærent etiam, qua causa conferuens atque crassum, post digestionem, aquatum atque frigidum fiat, cum necesse sit. Attendunt esse ex duobus, hoc est, aut terrenum, aut aquosum.

D Diocles his assertionibus respondens, ait in libro trigesimo octauo. Hippocrates, quem primum medicorum appellamus, suo testimonio affirmavit de feminis natura: eo quod ex nutrimento, quod græce trophin appellamus, sicuti & omnes humores, ut musculi, nerui, nœ, & arteriæ, uel reliquorum membrorum, seu cordis, & cerebri, ubi principaliter anima consistit, suum alimentum, uel nutrimentum percipiunt ex cibo & potu: sic itaque & seminales uia, quas græce spermaticos sporos appellamus, ex nutrimento replentur, & sic calefacti, incitati a uenere, deriuatio feminis fit. Quæ & ipsæ uia seminales, a cerebro initium alimentum percipiunt, ad conficiendum animal. Ad hæc consentiens Diocles ait. Cur Aristoteles definiuit terrenum, aut aquosum esse semen? Inanem atque uacuum definitionem opposuit. Sed si aquosum, cur feruore nostro crassescit: cum liquida magis frigore post digestionem soluatur, Etenim terrena feruore solidantur, nec tamen frigore soluuntur. Sed hanc questionem differens, ait semen contineri terrenum æque liquoris & spiritus essentia. Efflato autem feruore suo, aquosa remansit qualitas, sed gelatur: siquidem terrenam quoque habebat substantiam. Album siquidem fit spuma. Denique culpandum inquit historiographum Herodotum, et Thesium medicum. Historiographum Herodotum siquidem, quod dixerat semen ethicorum nigrum uideri. Thesium uero medicum, quod elephantorum semen ita post egestionem solidari dixerit, ut electri similem substantiam sumat: sanguis etiam non paruus, et ita ueniens in uentrem motus, ut a pluribus epilepsia minor diceretur. Quo fiet, ut melius

Diocles in Aristotelem.

quisque dixerit, quod sit quidem alba spuma, sed non solida. Lac enim quoque eius coloris ostendit, nec tamen ilico feminis essentia, feminis deriuatio.

Ad hæc Diocles. Quippe cum sit omnis spuma leuis, atque fistulosa, & inanibus capillis uacuata, & facilitate scissibili solubilis: semen autem ut a cunctis prospicitur, uel intelligitur, est graue, tractuosum, glutinosum, & non facile solubile, neque fistulosum: ostendo & alia multa, non esse semen essentiam sanguinis. Omitto plurima, & a plurimis animalia sine sanguine memorari: utputa, pulpas, sepias, lolia, ostrea, spondulos, perneceas, profacines, qui sua uirtute nauim bellificantes, opposito ore, uel mordente immobilem retinent. Nec tamen hæc omnia sine suo semine procreari possunt: quomodo etiam in usu uenereo spuma generari. Persuadent autem cadentibus membris, cum in apertionibus corporum, quas anatomas uocamus, partus in suis uasculis reperitur. Asclepiades autem consentiens, ait essentiam, atque feminis uniuersalis hominum, uel animalium, item principalis corpusculi intellectu sensam: subiectam autem sibi partilitatis cruditatem, hoc est, nouum cibum acceptum, siue noua subinde nutrimenta. Vult enim ex crudis fieri redditiones: ut accepti cibi dissecta materies in corpusculis minutata, seu cocta, & in lacteum humorem murata, omnes per corporis partes, ac particulas discurrat: atque ita in nares ueniens, mucilentum faciat liquorem, in uesicula iecoris. Fel non aliter etiam in seminales uias cadens, ea cum naturali uirtute, siue fabricatione semen fieri, ut beatissimus Hippocrates affirmat.

Lapidem dicit Hippocrates in uesica generari superatione feruoris, cum attracta, seu descendente urinae terrore in uesica resident, ex feruoris densitate nimio perfusa liquore, seu calore: sicut inquit uidemus fieri etiam in fictilibus uasculis, quæ humecta admixto liquore molliore fornacibus ingeruntur: tunc desiccata feruore, in lapideam soliditatem ueniunt. Quæ & ipsa uesica uelut uentosa ab artifice posita, ad se humorem attrahit, & ex omni regione corporis ad orificium eius decurrit, & sicut humor tenetur a lacte secernitur: sic itaque urina a cibo iam cocta, atque in sanguineum colorem mutata, uel lactaneum secernitur, effluens ad inferiorem locum, in corpore ad id prædispositam uesicam, per uritidos poros suscipiens in se urinam uiridis coloris. Quæ & ipsa uesica habet super se duos renulos neruolos, non ad suscipiendam urinam, sed ad respirationem, uel uaporatorem.

Lacte autem fieri, uel nutrirī dictum est ex nutrimento: quod si quid fuerit crassius, ac pinguius, exprimit, uel excludit uteri per angustias, aut meatum: quo expresso, & in humecta ueniente, pinguius egeratur, in mammarum, aut fistulosas uias ueniens, lactis accipiat qualitatem.

Pubertatem & barbam nasci eodem tempore laxamento cutis, quod

Asclepiades.

Causa Lapidis.

C laxamentum fiet emissione seminis: ante enim fieri non potest. Nunc igitur naturę nutrimentum per laxatas vias corporis exiens, aëris frigidus tactu nimia densitate cōactum, in capillos uenit. Denique eunuchi barbire non possunt: quia semen non emittunt. Denique & infantes nati minime ambulare possunt, ut reliqua animalia: quę mox ut nata fuerint, ambulant, infantes uero minime: ob hoc. Quia omnis calor in capite est constitutus. Omnes uiri artus phlegmatico humore sunt corroborati: eaque ratione neque nerui, seu musculi suum officium rite adimplere possunt, nisi ex cibo & potu incitatus fuerit calor, qui in superioribus locis est constitutus, id est, in cerebro, qui durinando omnē corporis regionem calefacit, atque soluit. Neque mulieres barbire possunt. quanquam etenim semen emittere uideantur, non tamen ita emissionis tempore ut uiri mouentur, quo possit cutis fieri laxamentum. Hinc igitur delicatiora & frigidiora sunt mulierum, siue eunuchorum corpora: & non osculata, neque minime incitata si fuerint, aut concussa a puerili semine, ante hoc tempus semen emittere non possunt, ut uiri in fine uia: neque in his necessario prohibetur usque ad superficiem corporis exire nutrimentum, & propterea supradicta loca capillis deferuntur.

D Hic de septem annorum causa nascendi conijcit compendiosam fetus perfectionem fieri, quotiens summo temperamento primordiorum, cōfectum semen in matricem uenerit. Ipsa quoque similiter temperat etiam nutrimenta minime insidiosa. Etenim in nono mense, magis partum fieri, perfectionis est causa. Quę cum forte septimo fuerit mense commota, raro quidem, sed rationabiliter fiet. Octauo tamen mense non facile nutribiles sunt, non est amilicatus fetus, pro ratione ponderis. Septimo mense, ad inferiora loca descendit ex superioribus spatijs. Dehinc si fuerit perfectus, rumpens membranas, nutribiliter excluditur. Hinc quassat membranas, & totam matricem, qua ex quassatione generatur tumor. Rumpere autē cum non potuerit supradictas membranas ac matricem, siquidem nondum conueniens habet pondus, ac perfectam fortitudinem, necessario permanens uenit in octauo mense, & laborem facit pręgnanti, donec tumor quassatione gemens resoluatur. Qua desinente, nonus mensis rursus uenit.

Leuior causa est autē partus secundum Hippocratem uteri perfectio, ex qua fiet nutrimenti inopia, & eruptio membranarum. Quamdiu enim paruus fuerit fetus, sufficiens carpit ex matre nutrimentum. Cum autem ad perfectam uenerit magnitudinem, plurimo necessario indigebit, quam ualet grauida subrogare. Tunc incommodis affectus est nutrimenti. Ad quod acrius commotus, rumpit membranas: & celeritate eruptionis prominet. Fit etiam umbilici marcor, cum iam non poterit ualere nutrimenta ministrare.

Tempore autem instante concipi, atque collocari manifestum est,

septidomum uero septem spatijs contineri, septimo mense dentes nasci, aliquibus nono: septimo anno infanti dentes cadere: bis septenis pubescere & nucleantibus. māmillis semē generare: ter septenis & uno anno barbam maturare, septidomis ægros periclitare. Quid minus? Septem stellis omnia ministrari sic infantem in utero ferri atque componi, cursum Solis & Lunę duodecadion terminare. Est autem numerus septies multiplicatus. Ita partum consummari. Sed figuram hominis infans accipit primo quadragesimo aliquando: aliquando & trigesimo die, sic ut ait Hippocrates in libro quadragesimo nono de infantis natura. Et uidi quandā mulierem in partibus Gazę, triginta dierum abortum fecisse masculum, cuius omnia membra ex integro confirmata conspexi. Nam & cor ipsius quasi granum papaueris magnitudine existimaui.

Hos autē numeros, ut partus edatur, septies multiplicare oportet: ita ut quicunq; die trigesimo in utero materno figuram hominis accipit, septimo mense nascatur: hos dies septies multiplicabis, & efficiuntur dies CCCX. qui fiunt menses septem. Qui autē quadragesimo die figuram hominis acciperit, nono mense intrante, decimo die nascitur. Septies multiplicabis dies, efficiuntur. CCLXXX. qui fiunt menses nouem. Itaq; die decimo, ut diximus, septimo, aut decimo mense, qui nascuntur, uitales erunt. Manifestum est, infantem in utero temporibus firmari. Quo modo? Intendite. Primo mense iactus seminis nostri in utero materno congregatur in umbilicum, in hoc est congregatio. Secundo mense expressio est corporis. Tertio mense, quia priore formatum est corpus, citribuitur anima. Quarto mense unguis accipit, & capillos ducit, et mortum facit infans in utero materno. Ideo quarto mense pręgnantes nascuntur. Quinto mense facit caracterem patris eius, aut matris, aut adulterium demonstrat. Sexto mense adijcit neruorum confirmationē. Septimo mense medulla consolidatur. Octauo mense ossa durantur. Nono mense maturatū mouet infantem effectus naturę rerum beneficijs. Decimo mense de tenebris ad lucem exit, tardę atatis ingressu maturatus, & proficiens. Igitur Cor aliquando cū ex pulmone impletur, si quid per superficiem cutis uenerit, recusat, atq; recludit: aliquando cum pulmo deficiens cordi nō dederit, si quidem eo tempore cum accipiendum officium uisitatur superioribus haustibus, tunc rursus corpus ex toto corde sumit aërem sibi cōsuetum, atq; ita respirationis perficit officium, differenti tempore inducens frigus, semper corpori necessariū. Sic enim supradicto exemplo ignei splendoris, seu radij, ex partibus loci in corde constituti, in quo anima consistit, usque ad omnes fines corporis istis superuenerit, & consensus in illis partibus fiet, in quibus etiam irruentia perficiuntur. Sed speciales quoque, uel quę in ipsis geruntur, expones, aut unam esse ex corde ad quam eandem uirtutem sensificant, quę ad animā transmittet, sed pro uiarum diuersitate fieri differentem,

Quando in utero formetur homo.

B Infantis crementum.

Animę sedes.

Cum enim inquit, uiuus suis uisualibus fuerit constitutus, uisus perficitur: cum in audibilibus, auditus: cum in odorantibus, odor: cum in linguae partibus, sapor: cum in toto corpore, tactus. Sicut enim una atque eadem cibi materia prouidentia uiarum nutrimenta ministrans, nunc neruos, uel arterias, nunc uenas, aut ossa, uel musculos transit, non aliter sensificat uirtus animae secundum accipientium uiarum differentiam. Si per omne inquam corpus mundae essent uiae, ut in oculis sunt constitutae, per totum corpus forsitan uideremus. Nunc autem, quia secundum uiarum differentiam hoc fieri non potest, recte uisum inquit, hoc genere celebrari: cum ex corde sensifica uirtus limpida, atque splendens, ad oculos prouenit, infusa per humorum uitreum, quem Graeci hialoidem uocant. Exinde rursus redit ad sphaeram, hoc est, oculi ultimam interius tunicam, quam Graeci cristalloidem uocant, seu phacoidem, aut disaidem: tunc tenuans atque splendens sphaeram, ad eius centrum ac mediam partem, quam appellamus phacoidem, confugit. Exinde ad pupillam omnis concidens, celerrimo lapsu per eius raritates accipit casum, tanquam ex suffecto secundum sphaeram a uertice, ad tenuem pupillae uiam conductum: atque ita irruens uisibilibus rebus, hoc est, quas uidemus, earum facit apprehensionem.

D Comparatio
apulsima.

Sicut inquit ignis uicina corpora exurit, distantia calefacit, remota illuminat: longius autem constituta neque urit, neque calefacit, neque illuminat, dissoluta omnino seu perdita uirtute: sic etiam anima in cordis altitudine habens rationabilem uirtutem, quam tendit usque ad corporis fines, omnes sensus perficit: sed ab his decidens, in aerem eundem euanescentes, in alios sensus scinditur: neque iam seruans sensificam uirtutem, dehinc quod in uisu sensifica uirtus per multa uenit corporis membra, ex angustijs ad mundas uias, & propterea pura atque illibata peruenit, & splendens, proprio uigore seruato. Accedit etiam, quod secum plurimum luminis ex anima trahat ex corde perfecto, in similitudinem radii per uisificas uias irruat, et ab hoc corpore in aerem cadens, longo itinere non intereat. Ad alios uero sensus uirtutes uenientes, per apertiores feruntur uias, ad plurimum spiritali ac ualida materia circumseptas, quorum admixtione obscurantur: ob hoc mox corpore in aerem ueniente intereunt, plurimo sibi aere permixto.

¶ De LINGVAE natura.

ET ENIM Linguam sine suo naturali esse constituit: dehinc mollem, atque laxiorem: siquidem gustandi capacem. Sed sinu suo fabricata: ne traducta ab aliquo qui in se esset succo & rarefaceret, & iudicium eorum qui extrinsecus irruerint, subuerteret. Mollem autem factam, quo facilius, seu celerius per eam sensifica uirtus currens gustata apprehenderet. Laxioris uero naturae atque raram, quo celerius praeventa transuoratione eorum quae sumuntur iudicium fieret.

¶ De CEREBRI natura.

A

ITEM CEREBRUM sine odore esse constituit, atque sine sono: siquidem in ipso sit apprehensio odorandi, atque tangendi, seu audiendi. Sed sine odore inquit quid possit, nunc uero a supradicto officio ad suum odorem atque nunciandum abiret. Irruentium iudicium autem sine sono, ut silentio capitis uoces acciperet ac probaret. De quo etiam testam natura iugem, omni ex parte circumdatam confecit: ut sumpta sensuali uirtute, facile iudicium fiat ad irruentem uocem.

¶ De UOCIS natura.

VOX NASCITUR ex totius corporis spiritu, uel pulmonum, qui sunt in modum follis ferrarij, in dando, & accipiendo spiritum uenientem & pereuntem in capite, & resonantem: & sic uocis densitas ab uniuersis auditur. Sic denique nocte uoces, densitate aeris perseverantes, longius & a longe constitutis audiuntur, perdurante aeris laxioris causa. Dissipatae, etiam proximorum difficilius audibiles fiunt.

¶ De TACTU.

TACTUM autem esse inquit sensum capientem. Sed si lenia fuerint, atque aequalia, & tenuissima, exterius, siue interius irruentia, corporum suauitatem facere: si autem aspera & concissa, dolorem.

B

¶ De PURGATIONE Feminarum.

FIERI autem purgationem foeminae ait. Siquidem concaua, atque inanis, & feruens, & uenosa sit matrix: ut ad inanitatem humecta ueniens, materiae ingerat feruorem. Venas quoque naturaliter materiosas corrigit: ut post implementum uasculorum, osculatione interius facta sanguis excludatur. Ut autem per singulos menses hoc fiat, causa inquit extat, quod tales sint uiae, siue pori, ut mense repleantur, & post implementum rursus osculatio fiat, ac deinde purgatio sequatur. Quae adhuc nouellis aetatibus fieri non potest, neque declinantibus. Siquidem in nouellis nondum sint uiae dilatatae atque capaces materiae plurimae. Item in declinantibus, siquidem conciderint: uia etiam frigida atque torpens. Naturaliter autem suspicatur, matrici compati mammas.

¶ De SEMINE.

ITEM MASCULORUM semine suam habere naturam, ut ossa, uel neruos, aut carnem, & his similia, & non ex alienigenis fieri. Ostendit enim ad generandum mense nono, uel iam foeminam conuenire. Seminis autem iactum ait, non nisi solum iaculando fieri. Non enim sufficit hoc in tantum penetrare, ut fundum matricis teneat, sed ipsum

K

C quoque iactum seminis, siue excussum rapere ad se adducendo, atq; fugi inanitati concedere: ut iaculum piscaturus: & ut medicinalis cucurbita apposita, carnes ad se adducit, adiuuante seruore: uelut lucerna & flamma oleum ducit ad se. Dehinc forsitan etiam, ut delectatione conceptio fiat siccitas rapit eam. Quod etiam ad poenitentiam quandam seminis afficiantur foeminae, probatur ex eo: quod ante coitum agantur stimulis. Sic denique si prior foeminini seminis cursus in uasculis concidat, mascululi ex eo nascuntur, superueniente simili semine. Si uero antecesserit uirile semen, & in uasculis ceciderit, prius superueniente foemineo semine, foeminae nascuntur. Hinc est rationi humanae consentaneum, quod uirili semine puellae nascantur: ex foemineo semine, pueri nascantur. Si itaque utrorumque semen permixtum, obuiando sibi in uasculorum cauitatem ceciderit, hos uiragines appellamus. Exinde prudentes atque pulchri nascuntur, ex uno consensu, nihil in se retinentes iracundiae. Denique si ex uno consensu permixtio seminis non fuerit, sed uacanti animo incitatum fuerit, seu in uasculis ceciderit, debiles atq; sine intellectu nascuntur: eo quod ipsum semen minutum moueatur, non ut pingue rationabiliter, sed aut cholericum, aut aquosum, aut cenosum, aut corruptum, saepius muti, aut surdi, aut rari: eo quod non sit integrum semen, nec tempore competenti. Geminorum genus nos dicimus: eo quod in orificium uuluae duo aditus abire noscuntur: ubi si uicissim, uel si diuisum in duas uel tres partes semen in uasculorum capita ceciderit, gemini, uel trigemini nascuntur. Ictericum inquit fieri, quod turgescens te iecore, seu tumente uesicula, quam fel appellamus, debilitationem superatione nutrimenti causetur, & non potest ad digestorias uias, seu rationales peruenire: unde fit totius corporis obduratio, stomachi, epatis, splenis, atque pulmonum, siue intestini caeci. Et propterea prohibetur fel ad uasculum permeare, quod graece holedon uocamus: & ita agitata siue perfusa corpora, aut uiridescere, atque deformes & pallentes cutes facere. Somnos inquit fieri, animae atque corporis indulgentia, id est, sedato seruore, qui insomnietatem facit, qui calefacit & desiccet metucas cerebri. Temperatis & humectis itaque metucis, dulcis somnus corpora reformat. Bolinum inquit fieri ex ariditate & siccitate totius corporis, & obstrusis uis ex melancholia, quae est tardior ad curandum, ex quibus uis fames, siue appetentia ciborum fiet.

Dysenteriam inquit fieri, uel lienteriam, nimietate frigoris, ac liquidorum humorum, quam graece dacchodes uocamus: quae descendendo & exurendo intestina dysenterias, uel lienterias facit, ex defluenti carne uenientium atque uentre ruentium, quae nutrimentis admixta, seu cibis sumptis, corruptione sua neque sursum carnis uias accipere sinat nutrimentum, aut corpori propiare. Cordapson autem & ileon fieri humore generato dixit in ore coli argilloso, liquidorum humorum ob-

Partuum diuersitas.

strusione: sed cordapson inferiore osculo fieri dixit, quod est oppositum, uel spectans intestinum, cui nomen est arcon. siquidem neque stercora in ipsum, neque uentus irruat, neque clisteris iniectione accipiatur, omnibus concidentibus & obstantibus iniectionali. Aulisculeon uero in superiori osculo fieri, quo liquor tenue denique expectat intestinum, & inflationem, seu uentos, & stercora aliquando irruentia accipiat, & clisterem quoque: si quidem inferius osculum non sit obstrusum, sed non liberum transitum ad ileon fieri, concepto seu retento spiritus iaculo, & prohibente nutrimenti naturali meatum. Hoc saepius continget incipientibus, & qui causas non intelligunt, aut per uerecundiam, seu potentem personam, sicut in clepsidris, cum acceptus spiritus prohibet transitum liquidorum humorum, seu sursum exusto atque conglutinato nutrimento, transitus intestini atque eius fieri recessus non sinatur: uel duratis intestinis, nimia uis spiritus, ita ut prohibeatur irruere nutrimentum.

T Quomodo ESCA, uel POTVS per omne Corpus distribuuntur.

TRIA INQUIT officia, atque discretiones in corpore nutrimentum sustinere. Quorum primum in uentre mixtum constituit, calefacto atque decocto, secundum in uenis, tertium in particulis: quia pro membrorum dispositione supradicta accipiunt. Sed ex primo officio atque discretionem si quid inutile fuerit, in stercora per intestina deuenire. Ex secundo autem, quod uenis perficitur, superfluum in urinam transire, atque in uesicam decurrere: quae sub uentosali artificie posita, ad se humorem attrahit, uel ex omni parte ad orificium eius decurrit, sicut humor tenuatus a lacte discernitur. Item ex tertio officio, quod in partibus posuimus, quae in se supradicta suscipiunt nutrimenta, si qua superflua fuerint, tanquam aliena per sudorem egerint. Tribus ergo, ut supra diximus officijs ac discretionibus, non recte constitutis, non digeri cibos, & in alborem inquit uerti, putredinem, seu fermentationem sumere qualitate: quam zimosin appellauit: quod & ante ipsum caeteri probauerunt: & in exaltationem transire, seu mutari, ut neque adduci spiritus, neque humoris esse uideatur, sed inter utramque naturam, neutrum probetur. Horum igitur utrumque custodiens anima, externum frigus inducit, hoc est, aere partitum est. Huncque adduci non solum per nares, uerumetiam per totum corpus, officio commutato. Quando enim per nares inferius adducitur, per fauces ad pulmonem fertur: exinde pars cordi, pars thoraci transmittitur: tunc impletis locis, inductus aer per uias totius corporis, denuo totus rgeritur. Quando autem ex pulmone, atque corde, & uentre redditur, rursus per fauces reciproce fertur ad narium atque oris uias: tunc uia seruata, rur-

Digestiones tres.

B Stercus, Urina.

Sudor.

Spiritus aeris.

Cum per totam corporis superficiem inducitur per eiusmodi, qua per supradictas vias exierit. Sic etiam per podicem, atque intestina, ac uentrem quod etiam per totam corporis superficiem, seu cutem respiratio fiat, manifestum est ex eo: quod cum medicaminum atque unguentorum uirtutes usque ad altiora uiscera perueniant, necessario materię tenduntur, & oppressione uentris perurgentur. Etenim per superficiem, seu cutem corporis, & rationabiles vias, id est, digestorias, inuisibili dispendio in sumptione facta, sequitur ut inanitas non ualeat substantiam retinere, id est, cibum, uel potum: cum semper irruenti materię cedit: atque ita opprimente uentre, nutrimenta partis uniuerso corpori traduntur. Sic itaque compresso stomacho, idem domino corporis escas quas suscepit, crudas atque acidas seu limosas ad superiora reiactat, atque euomit, impellente feruore. Anedum inquit fieri, quem nos redibitionem uocamus, cum per inane in obstructione uenę, quę ex corde sumit initium, seu pulmonem, cum cogitur transgredi per eam a corde, reciprocus ad materiam quę spiritum spargit, per omnem corporis regionem: & ob hoc non sinens spiritum recto ac solito cursu moueri, usque ad corporis finem, sequitur ut turbatus mentem commoueat, & casum corporis faciat, atque adductiones & raptus diuersos. Aut si forte omnia quę in nobis liquida; seu argillosa, & crassiora, et feruentia sunt, hęc fuerint obstrusa, secundum eos meatus, quibus et respiratio credita sequeretur.

D Certante autem inquit interiore spiritu, seu feruore cum festinatione ex eundi, & obuiante frigore festinationi intrandi, turbari mentem, et spiratione retentatos artus fieri, seu casum, seu malefactionem, uel clypsim animę, usque dum calor ex altioribus locis mutatus, seu abductus, obduratas, uel clausas vias subtilitate caloris interrumpendo puias faciat, qua sanguis uel spiritus consuetudinarium sibi iter consequatur. Hinc fit epilepsia, compatiēte sibi bulini passionem, quę fit ex ariditate & siccitate totius corporis ab anno trigesimo usque ad quinquagesimum. His frequenter ego carpision epithimo permixto, seu samuco, uel abrotano, seu carui semen cum asaro, in hyssopi aqua decocto, ieiuno bibendum dedi, et ad meliora prouocaui. Opium cyrenaicum ad odorandum naribus opposuimus. In locis refrigeratis, bene olentibus repausandi locum accipiant, seu ubi flores herbarum dispersi fuerint. Ab inquietudine uociferantium custodiendi erunt. Sternutatione refationem inquit fieri limoris in cerebro constituti, cadentis per nares. Simili modo etiam aurium tinnitum, superantibus liquidis in capite ac refatis, decedente spiritu. Hinc sæpe etiam aurium dolorem nasci, uel ex concepto spiritu & assumptione, atque erumpente & extendente partes. Item fluentis humoris acrioris causa per auditorias cauernas, exulceratis sinibus, transeunte humore in loca uulnerato.

Oscitationes item fieri, cõaceruati spiritus atque erumpentis causa, &

Causa epilepsie.

Sternutatio.

Oscitatio.

illati, per solitas vias decurrentis, mouente spiritu a parte, siue extra cordis pulsum. Ob hoc cum lachrymarum fluore ad superiora fertur. Tertianici uero fiunt in statione sanguinis arterię, qui ex corde fertur fieri.

Spasmodum opostotonum fieri inquit, spiritus conceptione, siue sumptione interius secundum spinam constituti, et qui uenarum inferiorum res regat partes. Quando enim inquit, conceptus spiritus in exitum ceperit perurgeri, nec tamē ualuerit exire, angustiarum causa irruens, uenarum summotionibus, totius corporis, atque totis ceu sumptis alis, uia occlusionem, atque attractionem neruorum, musculorum quoque facit. Peripleumoniam uero inquit fieri, astante sanguinis plenitudine, aut nimio tumore facto, quę pulmonem penetrant, unde & respiratio impeditur oppressione pulmonis, et densatio in uasculis, hoc est, uenis: item aliam obstructionem spiritus generari, aliam liquoris acrioris incerti, & transitum uiarum non habentis.

Similiter & Pleuretice passionis duplicem dedit substantiam. Ictericum inquit fieri, qui apud nos auriginosus, seu arcuatus uocatur: nam uulgus morbum regium uocant. Fit obstructo meatu, qui ad uentrem ducit ex eo, qui ad fellis folliculum tendit. Suspiscatur enim, si quid in sanguine fuerit acrius factum, hoc per spirationem tenuem, ad iecoris ferri uesicam, quam fel appellamus, atque ex ipsa exuberatione facta, aliud ad uesicam, aliud ad oculos, aliud ad superficiem totius corporis effundi, fortificandi corporis causa, seu per uim naturalem pergere: quo extra corpora atque debilia, ex hac materia admonitionem atque deformationem, & fellis egestionem atque exuberationem in se suscipiant.

Singultum uero inquit fieri, spiritus accepto in quosdam uocales uias, & decedente paulatim in uasculis, ubi frigidus liquor repositus est. sicut ex aqua uidemus uesiculas surgentes, descendente pluuia, atque stillicidio. Hydropem inquit fieri sanguinis corruptione per frigidum torporem. Feruore enim, naturale nutrimentum in sanguinem cogi aestimat: quo extincto, per morborum tarditatem supradicta materia inaquetur, destinata in sanguinis uentris substantiam: ac deinde in loca uenarum, quę periton membranę, & intestinis interiecta sunt, et diffuso liquore obstrudentem hydropem nasci siue perfici ad tumorem totius corporis. Diuisam esse dicimus medicinam in partes quatuor. Regularem, quam Dietam uocamus. Manuum officium, quod Chirurgiam uocamus. Medicamen, quod Pharmacia uocamus. Prænoscentiam, quę Prognosin dicimus. Corpus autem nostrum ex tredecim cõmixtionibus constat: neruis, uenis, renibus alternis, pinguetudine, ossibus, unguibus, cartilagine, capillis, succo, sanguine, medullis, membranis.

Animę regimen in corde consistit, quę per subtilitatem spiritus seminata est per omnem corporis retentionem.

Digestionem inquit feruore fieri, & separatas esse corporis materias,

A

Spasmus.

Peripleumonia.

Morbus regius.

B

Singultus.

Hydrops.

Partitio totius Medicinæ.

Digestio.

C sanguinem in uenis contineri, spiritum in arterijs.

Sed pulmonem esse ueluti cellarium. spiritus ad arterias mittendi seu replendi omnem corporis regionem, ex quo spiritu omnes nostri arcus commoueantur. Phreneticam passionem inquit fieri, tumore in corde suffecto, et suffocato sanguine, seu calore consuetudinario, ex quo cerebrum sensum & intellectum præbet. Aliud est enim, quod intelligitur, aliud quod sentitur.

Cerebra duo.

Sic itaque duo cerebra sunt in capite constituta. Vnum, quod intellectum dat. Aliud, quod sensum præbet: idque quod in dextra parte iacet, ab eo sentitur: a sinistro uero intelligitur: ob hoc sub ea parte

subiacente corde, & semper uigilante, audiente, & intelligente: quia & aures habet ad audiendum. Quod

Præcordia.

& Præcordia habet uentris, id est, receptacula sanguinis, & spiritus singulis in partibus

secundum aures, nunc ex uenis

promere sanguinem,

nunc ex arterijs

spiritum. Nam arteria

multum habet spiritum, &

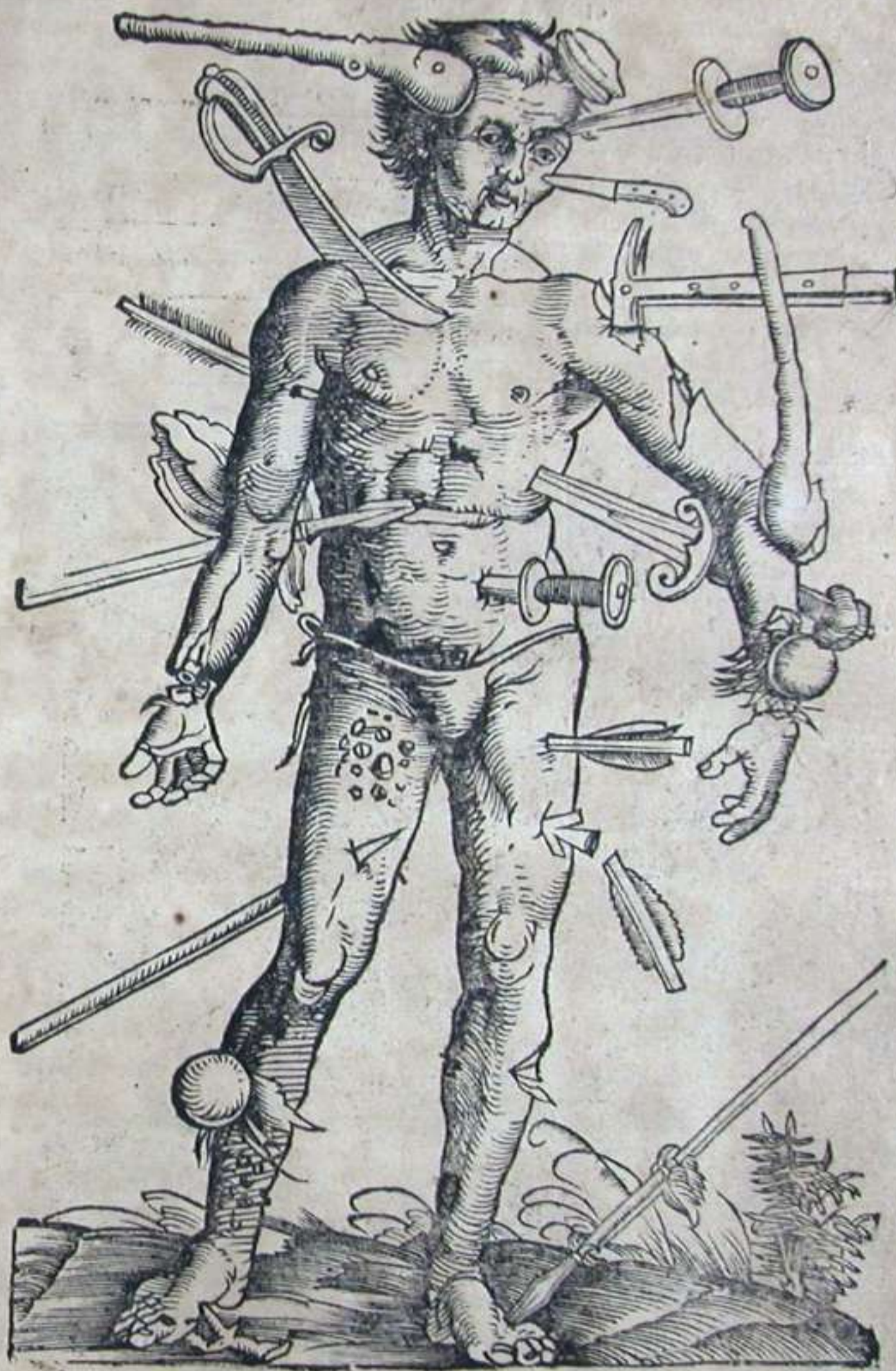
modicum sanguinem. Vena autem

multum sanguinem, & modicum spiritum.

D

OCT. HORATIANI ad Filium
EUSEBIUM
Quarti LIB. Finis.

MUTILATIONES, ICTVS,
iactus, & uaria Vulnerum huma-
ni corporis indicia.

DEVM in cunctis præpone, & præponet ipse te: honora
cum, & honorabit te: time cum, & securus
cuncta experieris.

OSTQVAM compleui uobis o Filij, librū
hūc, qui est postremus scientiæ in medicina cum
complemēto ipsius, & consecutus sum finem in
eo, ex expositionibus eius, & ipsius declarationi-
bus, uisum est mihi, ut compleam ipsum uobis
cū hoc Tractatu qui est pars operationis, id est,
chirurgiæ cū manu. Quoniā operatio cum ma-
nu prostrata est in regione nostra, & tēpore no-
stro priuata omnino: donec fortasse perijt scientia eius, & abscissum est
uestigium eius: & non remanserunt ex ea, nisi descriptiones parua in li-
bris antiquorū, quas mutauerūt manus: & accidit eis error & hæsitatio,
donec clausæ sunt intentiones eius, & elongata est uis ipsius: Visum est
mihi, ut uiuificē eam cum ordinatione huius Tractatus in ea secundum
uiam expositionis, & declarationis, et abbreviationis: et ut ueniam cum
formis ferramentorum Cauterij, et reliquorum instrumentorum ope-
ris: cum sit ex declarationis additione, & ex properatione eius quod
est necessē. Causa autem propter quam non inuenitur bonus arti-
fex eius cum manu sua in hoc nostro tempore, est: quia ars medicinæ
est longa, & oportet auctorem eius exercitari ante illud in scientia ana-
tomix, quam narrauit Galenus, donec sciat iuuamenta membrorum,
& ipsorum formas, et eorum coniunctionem, & separationem, et hæ-
beat cognitionem ossium, & neruorum, et lacertorum, & numerum
ipsorum, et eorum egressionem, & uenarum pulsationem, et quietarum,
& locorū exitus earum. Et propter illud dixit Hippocrates, quod no-
men cum nomine est multum, et cum opere est paucum, et præcipue in
arte manus. Nos uero iam diximus de illo in introitu huius libri. Quo-
niam qui non est sciens, quod diximus de anatomia, non euacuatur,
quin iam cadat in errorem, quo interficiuntur homines: sicut ego uidi
multos ex illis, qui formantur de hac scientia, & iactant se de ea absque
scientia, et sine experimento. Quod est, quia uidi medicum stolidum se
cuisse apostema scrophulosum in collo mulieris, et incidit quasdam ar-
terias in collo: quare fluxit sanguis mulieris, donec cecidit mortua in-
ter manus eius. Et uidi medicum alium, qui præsumpsit ut extrahe-
ret lapidem uiro, qui processerat in atate, & lapis erat magnus. Per-
uenit ergo ad eum, & extraxit ipsum cum fructo uesicæ. Quare
mortuus est uir in tertio die. Et ego quidem iam uocatus fueram ad
extrahendum ipsum: & uidi ex magnitudine lapidis, & dispositio-
ne infirmī, quod moriretur. Et uidi medicum alium, qui accipiebat
sti pem apud quendam Ducem terræ nostræ propter medicinam: et ac-

Appellat
Librum,
Tractatum.

B

Chirurgico
scitu necessa-
ria.

Imperitiam
Chirurgico-
rū periculosa.

C cidit eunuchus nigrus, qui erat apud ipsum, fractura in crure eius prope calcaneum: et properauit medicus cum ignorantia sua, & strinxit fracturam super uulnus cum puluinaribus, & astellis stricatura forti, et non dimisit uulneri expirationem. Deinde absoluit eum secundum desideria sua. Postea dimisit eum diebus aliquot, et precepit ei, ne solueret ligamentum: et stetit sic donec apostematum est crus eius, & ipsius pes, et peruenit ad perditionem. Vocatus sum ergo ad eum: & properavi ad soluendum ligamentum: et consecuta est tranquillitas, et euasit a doloribus suis. Verumtamen corruptio iam confirmata erat in membro: et non potui refragare ipsam. Non ergo cessauit corruptio perambulare in membro, donec perijt. Et uidi medicum alium, qui perforauit apostema cancerosum: & ulceratum est post dies, donec magnificata est malicia eius cum domino ipsius. Quod est, quia quando est cancer purus ex humore melancholico, tunc non oportet ut perueniatur ad eum cum ferro omnino, nisi sit in membro quod toleret, ut abscindatur totum eius. Et propter illud o Filij, necesse est uobis, ut sciatis, quod operatio cum manu diuiditur in duas diuisiones: scilicet, operationem cui associatur salus: et operationem, cum qua est periculum in pluribus dispositionibus. Et ego iam excitauit in omni loco huius libri, in quo uenit operatio, in qua est terror & timor. Quare necesse est uobis, ut caueatis illud, & dimittatis ipsum: ut non inueniant stolidi uiam ad loquendum, et dehonestandum.

D Admonitio salubris. Accipite ergo mensuram cum sollicitudine & protectione, et infirmos uestros cum facilitate & firmitudine, et utimini uia meliore perducente gratia Dei ad salutem & successionem laudabilem: et dimittite aegritudines terribiles difficilis sanationis: & tollite animas uestras ab eo quod facit uos timere, ut ingrediatur super uos hesitatio in fide uestra & commodo uestro. Est enim magis remanens ad gloriam uestram, et sublimius in mundo isto, et postremo ad quantitates uestras. Galenus enim iam dixit in quibusdam suis admonitionibus. Non medicetis aegritudinem malam: ne nominemini medici mali. Iam autem diuisi hunc Tractatum secundum tria Capitula.

Capitulum primum. De Cauterio cum igne, et Cauterio cum medicina acuta, capitulum, & ordinatum a capite usque ad pedes, et formis instrumentorum, & ferramentis Cauterij: et omni quod necessarium est in operatione.

Capitulum secundum. De sectione & perforatione, phlebotomia & uentosis, et uulneribus: et extractione sagittarum, et similibus illius: & totum capitulum, ordinatum formis instrumentorum.

Capitulum tertium. De restauratione, & dislocatione, et curatione torsionis, & similibus illius: capitulum, ordinatum a capite usque ad pedes, & formis instrumentorum.

Admonitio salubris.

Partitio Libri.

De Iuuamento, & Nocumento Cauterij: & quibus complexionibus conueniat. et quo tempore: & si cum ferro, uel auro. Caput I.

S ED ANTE QUIDEM QUAM rememorarer operationis cum eo, oportet ut dicam qualitatem Iuuamentorum eius, & Nocumentorum ipsius: & in qua complexione exhibeatur. Dico ergo, quod sermo de qualitate Iuuamenti Cauterij, & nocumenti eius, est sermo prolixus, & subtilis, scientia, & secretum occultum. Etiam locuta fuit in eo multitudo sapientum, & dissenserunt in eo: & mihi quidem sufficit parum ex sermonibus eorum, timens prolongationem. Dico ergo, quod Cauterium confert uniuersaliter omni complexionibus, quae est cum materia, et absque materia: exceptis duabus complexionibus, quae sunt complexio calida absque materia, & complexio sicca absque materia. In complexione autem calida & sicca cum materia dissenserunt. Quidam enim dixerunt, quod Cauterium Iuuatiuum est in ea. Et dixerunt alij contrarium illius, scilicet quod Cauterium non est conueniens in aegritudine, quae est ex caliditate & siccitate: quoniam natura ignis est caliditas: & inconueniens est, ut sanetur ex aegritudine calida & sicca, cum calido & sicco. Et dixit ille qui dicit contrarium illius: quod per Cauterium fit Iuuamentum in omni aegritudine calida & sicca, quae accidit in corporibus hominum: quoniam quando tu comparas corpus hominis, & humiditates eius, ad complexionem ignis, inuenis corpus hominis frigidum. Et ego quidem dico per sermonem eius: quia experimentum iam detexit mihi illud aliquotiens. Verumtamen non oportet, ut ueniat super illud, nisi qui iam probatus est, & exercitatus in capitulo Cauterij exercitio ultimo, & cognouit diuersitatem complexionum hominum, & dispositionem aegritudinum in se ipsis, et causas earum, & accidentia ipsarum, et spacium temporis earum. Ex reliquis autem complexionibus non est super uos timor: et praecipue in aegritudinibus frigidis & humidis. Iam enim conuenerunt omnes medici super eas: et non dissenserunt in Iuuamento cum Cauterio in eis.

Et scitote filij, quod ex secreto curationis per Cauterium cum igne, & bonitate eius super Cauterium cum medicina comburente est: quoniam ignis est simplex, cuius actio non peruenit, nisi ad membrum quod cauterisatur: & non nocet membro alio coniuncto cum eo, nisi nocumento paruo. Medicinae uero comburentis actio peruenit ad illud quod elongatur ex membris: et fortasse facit accidere in membro aegritudinem difficilis sanationis, et fortasse interficit. Ignis autem propter subtilitatem suam & bonitatem substantiae suae, non facit illud, nisi superfluat. Iam uero innotuit nobis illud per experimentum, propter longitudinem seruitutis & studij cum

Cauterij, cui complexionibus conueniat.

B

C arte, & stationē super ueritatē rerū: et propter illud excusor a longitudi-
ne sermonis. Et si non esset, quia nō licet huic libro meo, afferrem uobis
secretum occultū in igne, et qualitatē operationis eius in corporibus ex-
pulsionis suæ, qua expellit ægritudines sermone philosophico demon-
stratiuo, qui acueretur a mētribus uestris. Et scitote filij, quod ipsi dis-
sentiant in tempore, in quo cōuenit fieri cauteriū, et ponunt melius tem-
pus ueris. Et ego dico, quod cauterium cōuenit in omni tempore: pro-
pterea, quod nocumētum accidens propter tempus submergitur in iu-
uamento, quod attrahitur cum cauterio. Et præcipue si cauteriū est pro-
pter dolores ex doloribus necessarijs, fortibus, festinis, qui non tolerant
tarditatē: propterea quod timetur ex eis, qđ accidat malicia quæ est ma-
ior, quam paruum nocumētū intrans propter tempus. Et non cadat in
mentibus uestris o filij illud, quod non extimant, nisi uulgus & stolidi
medici, scilicet quod illi ægritudini quæ sanatur per cauterium, non est
reditio semper: et ponunt illud consequens, et res non est sicut putant:
propterea quod cauteriū non est, nisi loco medicinæ, quæ alterat cōple-
xionē, & exiccat humiditates quæ sunt causæ, quare accidunt dolores.
Verūtamen cauterium superfluit super medicinā per uelocitatem uale-
tudinis suæ, & uirtutem suæ operationis, et uehementiā dominij sui: &
possibile est, ut redeat ægritudo hora aliqua temporis secundū comple-
xionem infirmi, & locationē ægritudinis suæ, & uirtutem eius: & quod
preparatur in corpore eius ex aggregatione superfluitatū in eo: & quod
peruenit ad ipsum in acquisitione sua ex cibis, & similibus illis ex causis,
nisi sit ægritudo, in qua administratur cauterium. Aegritudo subtilis in
membro paucarū superfluitatum, et humiditatū, sicut cauterium dentis,
propter dolorem, et similia illi, possibile est enim, ut non redeat in eo il-
le dolor. Sed illud fit in paucis. At uero sermo uulgi iterum, quod caute-
rium est postremū medicinæ, est sermo rectus: non ad illud quod ipsi in-
tendunt in illo: quoniā ipsi credunt, quod non est curatio quæ conferat
cum medicina, neq; cum alio post occasum cauterij. Res autē est econ-
trario illius, & intentio, quod cauteriū est postremū medicinæ, non est,
nisi quod quando nos administramus modos curationis in aliqua ægri-
tudinū, & non conferunt illæ medicinæ: deinde administramus in fine
rei cauteriū, & confert: tunc inde cadit, quod cauterium est postremum
medicinæ, non secundū intentionem quam intelligunt uulgus & multi
stolidorū medicorum. Antiqui autē dixerunt, quod cauterium cum
auro est melius, quam cauteriū cum ferro: & non dixerūt illud, nisi pro-
pter æqualitatem auri, & sublimitatē substantiæ suæ: & dixerunt, quod
non facit pus locus cauterij. Verum non est illud absolute: quoniā ego
iam probaui illud, & inueni, quod ipsum non facit illud in quibusdam
corporibus absq; alijs. Et cauteriū cum ipso est bonum, et melius quam
cum ferro, sicut dixerunt. Verūtamen quādo tu ignis cauterium in igne

Cauterizandi
tempus.

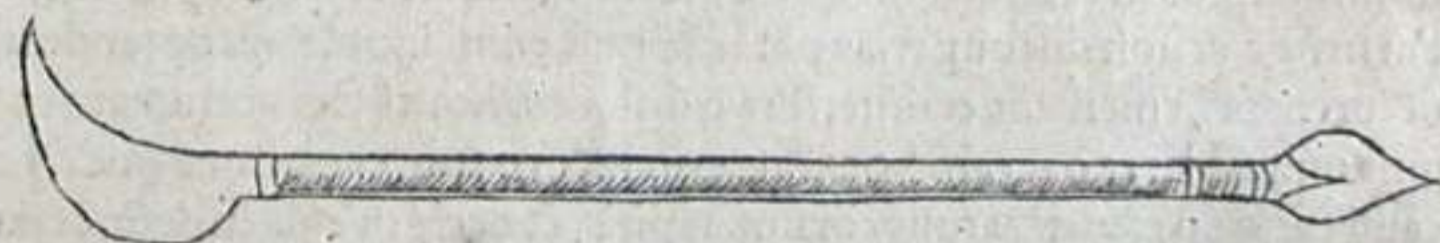
Cauterium
postremum
medicinæ.

Cauterium
cum auro
prestat.

ex auro, nō declaratur tibi, quando igitur secundū quantitatem quam A
uis, propter rubedinē auri: & quando properat ad ipsum frigus, & si ad
dis super ipsum ignitionē, liquefcit in igne, et uertitur in laminas. Quare
cadit artifex ex illo in occupationem: & propter illud fit Cauteriū cum
ferro apud nos uelocius & propinquius, ex rectitudine ad operatiōem.
Et ego quidem iam ordinaui hoc Capitulum in Cauterio, secundum ca-
pitula: & ordinaui ea a capite usq; ad pedes: ut alleuient quærenti illud
quod uult ex eo.

De modo cauterizandi Caput in commissu-
ra coronali. Caput II.

C ONFERT hic cauterizatio ad dominiū humiditatis & fri- Soda.
giditytis super cerebrum: quæ duæ sunt causæ sodæ, et multitudinis flu-
xus humorū ex capite ad partes oculorum & auriū, et multitudinis so-
mni, & doloris dentiū, et doloris gutturis: & uniuersaliter omnis ægri-
tudinis, quæ accidit ex frigiditate, sicut paralisis, & sodæ, epilepsie, et apo-
plexiæ, et similia illis ex ægritudinibus. Modus cauterizationis est, ut
præcipias infirmo: ut euacuetur in primis cum medicina solutiua mun-
tificante caput tribus noctibus, aut quatuor, secundum quod exigit uir-
tus infirmi, & eius ætas, et consuetudo eius. Deinde præcipe ei, ut radi fa B
ciat caput suū cum nouacula. Deinde fac eum sedere inter manus tuas
quadratū, ita quod iam posuit manus suas super pectus suū. Deinde po-
ne radicem palmæ tuæ super radicem nasi sui inter oculos suos. Vbi-
cumq; ergo peruenerit digitus tuus medius, signa locum illum cum in-
causto. Deinde igni Cauterium Oliuare: cuius hæc est forma.

Cauterium
oliuare.

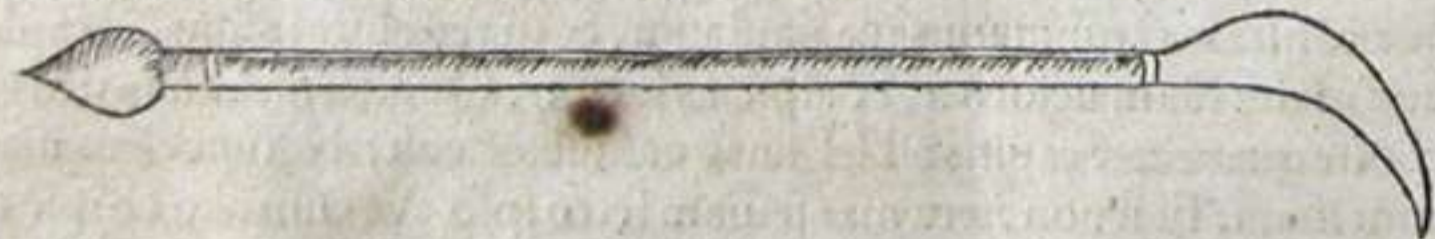
Deinde pone ipsum super locum signatum cum incausto, descensione,
qua constringatur manus tua paulatim, & tu reuolues ipsum. Deinde
leua manū tuam uelociter, & aspicias locum. Quod si uides iam detegi
ex osse quantitatem capitis alkiel, aut quantitatem zeuherbi, tunc eleua ma-
num tuam. Et si non, itera manū tuam ferro ipso, aut cum alio ab ipso si
infrigidatur: donec uideantur ossa, quæ dixi tibi. Deinde sume aliquid
ex sale, & solue illud in aqua, et imbibe in ipso cotum, & pone super lo-
cum: et dimitte ipsum tribus diebus. Deinde pone super ipsum cotū im-
bibitum in butyro, & dimitte illū super locum, donec destruaturs escha-
ra ignis. Deinde cura illud cum unguento tetrapharmacōn, usquequo
sanetur. Iam dixerunt, quod quanto uulnus plus remanet apertū, emittit
pus: quare est melius & magis iuuatiuum. Et dixerunt quidam eo-
rum, ut cauterizetur cutis usq; ad os: & teneatur Cauterium, donec ad-
1

Curatur quiddam spissitudinis ossis. Deinde radatur post illud quod adustum est ex osse, deinde curetur. Et dicunt alij, quod oportet ut cum cauterio perueniatur ad ultimum, donec imprimat in os impressionem fortem, ita quod cadat os, quod fit sicut forma kirate: aut instrumentū quod mulieres ponūt infuso alphabeti parui: & extimant, quod exspirantur ex hoc loco uapores capitis, & dimittatur uulnus apertum tempore longo. Deinde curetur, donec consolidetur. Mihi autē non uidentur hæc duæ species Cauterij omnino nisi in quibusdam hominibus secundum uiam timoris. Et dimittere ipsum, apud me est melius cum salute ipsius. Debilitatur enim caput ex solutione continuitatis ipsius naturalis: sicut testificari sumus in reliquis membris: & præcipue quando caput infirmi debile est natura: & species quidē Cauterij prima est magis salua & melior apud me, & ea uitor: operare ergo cum ea in salute.

¶ De modo cauterizandi capitis in dolore
tius capitis. Caput III.

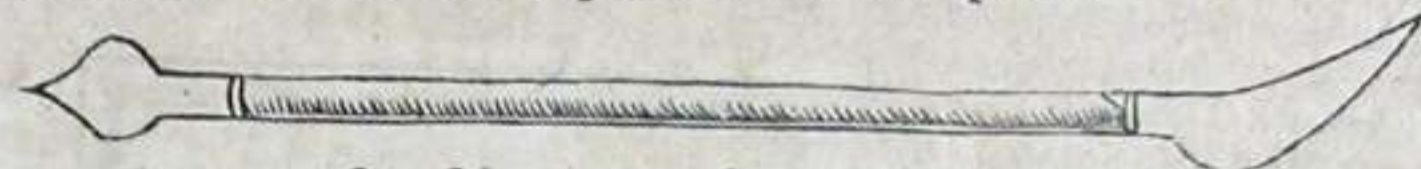
D**Q**UANDO in toto Capite accidit dolor chronicus: et profundatur illud in infirmo, & utitur hyeris, et cochijis, & caput purgijis, & oleis, et empleumatis. Et præcipue si iam cauterizatum est cauterio uno, quod narrauimus, et non confert ei aliquid ex illis: tunc considera. Nam si caput infirmi est fortis creationis natura, et nō est debile, & inuenit frigus uehemens: tunc cauteriza cum cauterio alio sub illo parum. Deinde cauteriza ipsum super omne cornu capitis sui cauterio, donec pertranseat cutis, et discooperiatur ex osse quantitas, quam narrauimus. Et cauteriza ipsum cauterio uno in occipitio capitis sui, in loco qui nominatur uas: et est locus in quo ponitur uentosa: & eleua matum tuam in hoc, et non discooperias os. Infirmus enim inuenit propter illud dolorem uehementem, et diuersum a dolore reliquorum cauteriorum capitis omnium. Et ego dicam hoc Cauterium in loco suo: et oportet quod sit cauterium, quo cauterizantur cornua capitis, et occiput eius subtilius cauterio, quo cauterizatur mediū capitis, et hæc est forma eius.

Vas capitis.

QUANDO accidit in parte capitis dolor & soda, aut extēditur dolor usque ad oculum, & euacuatur cum medicinis mundificantibus caput, et administratur reliqua curatio, quam dixi in diuisionibus ægritudinū, et non confert illud totū: tunc cauterizatio in eo est secundum duos modos: aut cauterizatio cum medicina acuta comburente: aut cum ferro. Cauterium autē cum medicina acuta comburente, est,

ut accipias dentē unum allij, & excortices ipsum, et abscindas extremitates eius ex duobus lateribus. Deinde scinde locum doloris in tempore cum phlebotomo lato, donec fiat in eo locus sub cute, in quo dens capitur. Intromitte ergo eum in ipso sub cute, donec occultet: deinde stringe super ipsum cum puluillo constrictione decenti, et dimitte ipsum quantitate quindecim horarū: deinde solue eum, & extrahe allium, & dimitte uulnus duobus diebus, aut tribus: postea pone super ipsum cotum submersum in butyro, donec locus efficiat purus: deinde cura ipsum cum unguento usquequo sanetur. Et si uis fac illud cum quibusdam medicinis comburentibus, quas ego scripsi in tractatu duodecimo, de Medicinis adurentibus. Cauterizatio uero eius cum ferro, est secundum hunc modum. Igni Cauterium, cuius forma hæc est. Et nominatur Clauilis: quoniā forma capitis eius est sicut forma clauis, in quo est quiddam curuitatis, & in medio eius est quedam eminentia parua.

Cauterium
Clauile.

Deinde pone ipsum super locum, & retine manum tuam: & tu reuolue ferrum paulatim cum uelocitate: et sit quantitas quæ aduritur ex spissitudine cutis, sicut medietas eius. Et eleua manū tuam, ut non aduratur arteria, quæ est inferius, et accidat fluxus sanguinis. Deinde imbibe cotum in aqua salis, & pone super locum, et dimitte ipsum tribus diebus: deinde pone cotum cum butyro: postea cura cum unguento usquequo sanetur. Et si uis, cauteriza hanc hemicraniam cum extremitate cultellari secunda Cauterij. Et caue ab incisione arteriæ in hac hemicrania, non antiqua proprie.

¶ De modo cauterizandi in hemicrania
antiqua. Caput V.

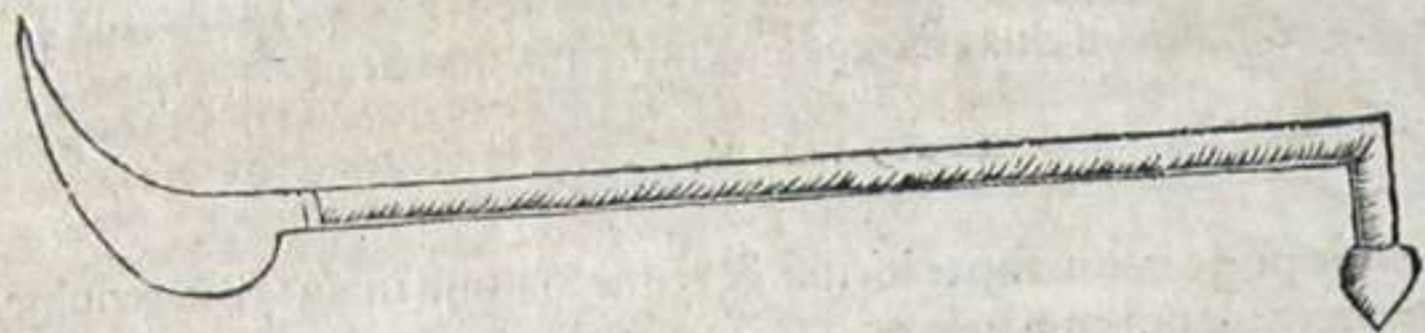
QUANDO curas hemicraniam, cum eo quod diximus ex curatione præcedente, & quod diximus in diuisionibus ægritudinū, et non confert curatio: & uides ex ægritudine, quod non sufficit ei quod diximus ex cauterio primo cum medicina, aut cum cauterio cum igne, tunc oportet ut ignias Cauterium cultellare, donec albificetur postquam signas super locum doloris cum linea, cuius longitudo sit medietas digiti, aut quasi illud: & depone manū tuam uice una, et stringe eam donec incidas arteriam, & peruenias usque ad os. Verumtamen necesse est tibi, ut caueas a continuatione mandibulæ, quæ mouetur apud masticationem, ne aduratur latus, aut neruus qui mouet ipsam, unde accidat spasmus. Et esto super custodiam, & cautelam de fluxu sanguinis arteriæ, quæ abscisa est. In abscissione enim eius est timor, & præcipue ei qui ignorat illud quod facit, & non est studiosus, nec expertus: & dimitte operationem cum eo in primis, Et ego ueniam cum rememora-

C tione regiminis fluxus sanguinis accidentis ex arteria secundum modum suum, & in loco suo huius libri. Quod si uides ex aegritudine, quod non sufficit ei hoc Cauterium, & uides corpus infirmi tolerans cauterium in medio capitis, sicut narrauimus, cura uulnus, donec sanetur. Et si uis, administra Cauterium, quod diximus in capitulo extractionis arteriae cum Cauterio habente duos cultellos. Est enim cauterizatio melior hac, & magis conferens.

De modo cauterizandi in dolore Auriū. Cap. VI.

Q V A N D O accidit in Aure dolor a frigore, et curatur cum solutiuis, & reliqua curatione quam diximus in diuisione, et non remouetur dolor, tunc igni Cauterium: & est illud quod nominatur Punctum, cuius forma est hæc.

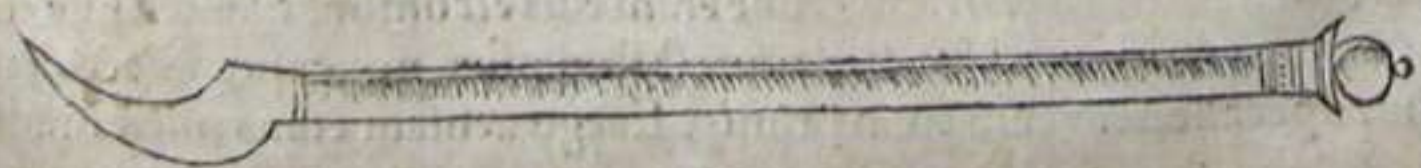
Cauterium
Punctum.

D Deinde puncta cum eo post eius ignitionem in circumitu auris totius, sicut reuoluitur: aut in circumitu utriusque, si simul dolor est in utrisque. Et elonga te cum Cauterio a radice auris parumper, postquam signaueris loca cum encaustro: & sit cauterij quantitas decem punctorum in omni aure, & quasi illa. Deinde cura loca, donec sanentur.

De modo cauterizandi in Tortura. Caput VII.

T O R T V R A quæ curatur cum cauterizatione, non est nisi ex speciebus, quæ accidunt ex phlegmate, secundum quod diximus in diuisionibus aegritudinū. Et deuita cauterizationem speciei, quæ accidit ex exiccatione, et spasmo nerui. Quando curas hanc spem torturæ cum hyeris, & caputpurgijs, et gargarismis, & non confert curatione tua, tunc oportet ut cauterizes infirmum tribus Cauterij: uno apud radicem auris, et secundo parum inferius a tempore suo, & tertio apud coniunctionem duorum labiorum. Et pone Cauterium tuum ex contrario partis infirmæ. quonia mollificatio non accidit, nisi in parte quæ apparet sana. Et forma cauterizationis est, ut cauterizes ipsum Cauterio in directio extremitatis auris superioris sub cornu capitis parum: et alio in tempore: cuius longitudo sit secundum longitudinem pollicis. Et de pone manum tuam cum cauterio, donec comburatur quantitas medicamentis spissitudinis cutis. Et hæc est forma Cauterij, & est species ex cultellari, cuius

ius forma præmissa est: uerū tamen non est subtilior ea parum, sicut uides: & oportet ut sit cultellus in eo superflue grossitudinis parum. Deinde cura loca, cum eo quod præcessit: donec sanetur.

De modo cauterizandi in Apoplexia antiqua. Caput VIII.

Q V A N D O antiquatur Apoplexia, & curas eam cum eo quod diximus, & non confert medicatio tua, & infirmus non habet febrem, tunc cauteriza eum quatuor cauterijs super omne cornu capitis sui, & cauterio in medio capitis, sicut diximus, & cauterio in occipitio capitis, secundum quod præcessit: & modus cauterij sit secundum quod præcessit. Etiam cauterizatur cum Cauterio super os stomachi: et est magis ultimum. deinde curetur, cum eo quod præcessit.

De modo cauterizandi in Obluione. Caput IX.

O P O R T E T ut in potu dentur in primis infirmo hyeræ magna, & pillulæ mundificantes cerebrum. Deinde rade caput infirmi totum, & pone super occipitium eius emplastrum de synapi descriptum in tractatu emplastrorum: & pone ipsum aliquotiens. Ipsum namque est modus Cauterij: & fac illud secundum ordinem eundem, quæ dixi illic. Si ergo sanatur per illud, bonum est. Si non: tunc fac ei cauteria tria in posteriori parte capitis sui, quæ sint descendente a superiori parte capitis usque ad inferiorem partem oculi: & pone inter omne cauterium grossitudinem digiti. Deinde cura Cauterium, cum eo quod præcessit. Si autem uis additionem, & infirmus est tolerans illud: tunc fac ei Cauterium in medio. Quod si uis additionem: tunc cauteriza ipsum super duo cornua. Deinde cura ipsum, donec sanetur: sitque Cauterium oliuare secundum formam, quæ præmissa est.

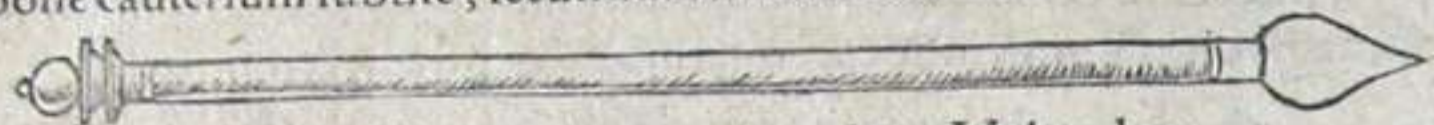
De modo cauterizandi in Paralysi, & mollificatione. Caput X.

O P O R T E T ut procedas in mundificatione capitis cum hyeris, & cum eo quod diximus. Deinde rade caput infirmi: postea cauteriza ipsum cauterio in medio capitis, & cauterio super omne cornu capitis, & cauterio super posterius ipsius, & tribus super spondiles colli. Si autem indiges in aegritudine mollificatione corporis pluribus illis, & infirmus est tolerans, & aegritudo est fortis: tunc cauteriza ipsum quatuor cauterijs super spondiles dorso, & ultima cum cauterio, donec comburatur ex cute plurimum eius, & eleua manum tuam. Deinde cura ipsum, donec sanetur: & sic cauterium Oliuare.

De modo cauterizandi in Epilepsia. Caput XI.

N O N C A U T E R I Z A T U R epilepticus, nisi ille cuius epilepsia est ex phlegmate. Oportet ergo ut mundifices cerebrum eius in primis cum hyeris, & cum reliqua curatione quæ diximus in diuisione

C sione: quando infirmus est magnus, aut est tolerans in acceptione medicinarum. Si autem est puer, qui non tolerat medicinas, tunc administratur gargarisma, et masticationes mundificantes cerebrum, ante illud diebus multis cum bonificatione ciborum. Deinde rade caput eius, postea cauteriza ipsum Cauterio uno in medio capitis, secundum quod praecessit in modo: et cauterio alio in occipitio eius, & super omne cornu capitis sui cauterio. Quod si infirmus fuerit fortis, et fuerit tolerans, tunc cauteriza ipsum cauterijs, quae dixi in habente paralysim, & mollificationem corporis super spondiles colli, & spondiles dorsi: & sit Cauterium oliuae secundum modum qui praecessit. Si autem infirmus est puer, tunc pone cauterium subtile, secundum hunc modum.

¶ De modo cauterizandi in Melancholia. Caput XII.

Q V A N D O causa melancholiae sunt humiditates corruptae, & phlegma grossum, tunc cauteriza ipsum Cauterijs, quae diximus in habente paralysim. Et si causa melancholiae est superfluitas declivis ad melancholiae, & est corpus infirmi humectum, tunc da ei in potu quod mundificet cerebrum eius, secundum quod praecessit in diuisione: deinde rade caput infirmi, et fac postea tortellam decenter factam ex lino, sicut circumlum. Deinde pone ipsam in medio capitis: et infirmus sedens quadratus teneatur ab omni parte. Deinde presenta linimentum. Et est dignius ex butyro ouium antiquo. Et calefac ipsum super ignem calefactione temperata mensura, quam toleret digitus, quando intromittitur in ipsum. Deinde euacua ipsum in medio capitis eius in circulo, et dimitte ipsum donec infrigidetur. Fac illud infirmo omni hebdomada semel, cum reliquo regimine eius bono, donec sanetur. Aut si uis, cauteriza ipsum faciendo puncta parua plurimum eius, praeter quod teneas manum cum cauterio: imo sit odorando. Haec enim species cauterij humectat cerebrum cum qualitate. Deinde pone super ipsum cotum imbibitum in butyro, aut adipe gallinae.

¶ De modo cauterizandi in aqua descendente ad oculum. Caput XIII.

Q V A N D O declarat tibi principium aquae in oculo per signa, quae dixi in diuisione, tunc incipe & pota infirmum, cum eo quod mundificet caput eius. Et custodi ipsum ab omnibus humiditatibus, & fac eum sedere in balneo, in ieiunio diebus aliquot. Deinde praecipue ei, ut rade caput suum, & cauteriza ipsum in medio capitis sui. Deinde cauteriza ipsum super duo tempora duobus cauterijs, si est inceptio descensus aquae in duobus oculis simul: aut ex latere uno, si est inceptio aquae in oculo uno: & abscinde cum cauterio omnes uenas & arterias quae sunt sub cute: & sint cauteria in ea longa in latitudine temporum: & ca-

ue a fluxu sanguinis. Quod si uides aliquid ex eo, tunc abscinde cum A statim cum quacumque medicina est possibile: & ego ueniam cum sapientia, quae est in extractione arteriarum, et abscissione earum, & cautela a fluxu sanguinis. Et quandoque cauterizatur in ceruice, sub duobus ossibus, duobus cauterijs ultime productis.

¶ De modo cauterizandi in Lachrymis anti-

quis. Caput XIII.

Q V A N D O lachrymae oculorum sunt antiquae, assiduae: et sunt super uenas, & arterias quae sunt in manifesto capitis exterioris, uerificatur quod illud est ex superfluitatibus frigidis, phlegmaticis: tunc cauteriza cauterio eodem quod narraui in inceptio aquae descendens, cauterio in medio capitis, et duobus cauterijs super duo tempora, & duobus cauterijs in ceruice sub duobus ossibus. Et si indiges additione, tunc cauteriza ipsum in omni latere caute oculi, super extremitatem supercilij cum cauterio paruo.

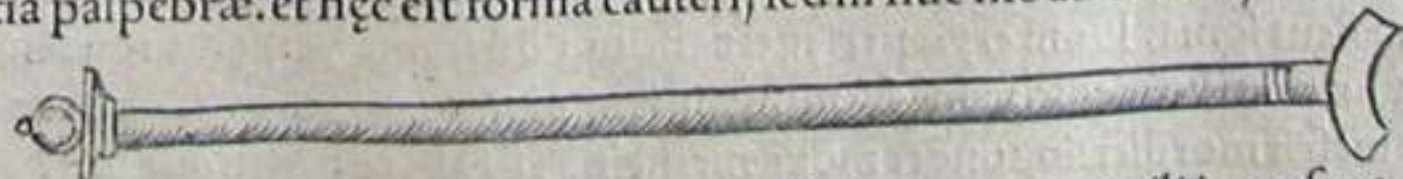
¶ De modo cauterizandi in fetore Nasi. Cap. xv.

Q V A N D O tu medicaris illud, cum eo quod diximus in diuisione, et non confert medicatio: tunc propera, & da in potu infirmo cochias tribus noctibus: deinde rade caput eius, et cauteriza ipsum cauterio medio, cum cauterio oliuari. Deinde cauteriza ipsum cum cauterio clauili duobus cauterijs, super duo supercilia sub capillis parum. Et custodi te ab arteria, ne incidas eam. Et haec est forma cauterij Clauilis.

¶ De modo cauterizandi in mollificatione Palpebrae. Caput XVI.

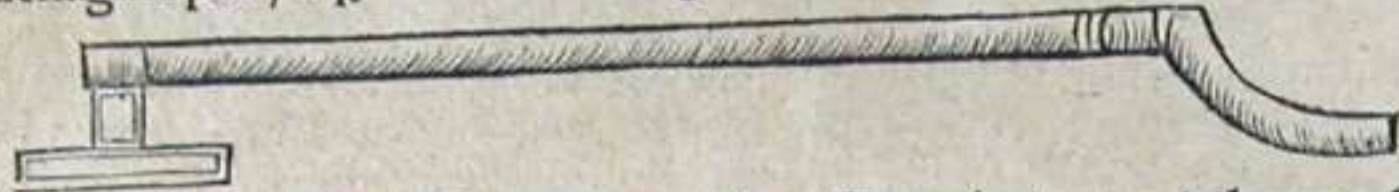
Q V A N D O mollificatur Palpebra oculi ab aegritudine, aut humiditate: tunc cauteriza Palpebram cauterio uno, cum hoc cauterio lunari. Et si uis, cauteriza ipsum supra duo supercilia parum duobus cauterijs in omni parte: & elongentur a duobus temporibus: & sit longitudo omnis cauterij, secundum longitudines supercilij: et non ultimes manum tuam cum cauterio, imo secundum quantitatem quod aduritur tertia palpebrae. et haec est forma cauterij secundum hunc modum cauterij lunaris.

¶ De modo cauterizandi Palpebram cum pili inuersantur pungentes oculum. Caput XVII.

C A U T E R I U M in eo est secundum duos modos: aut cauterium cum igne: aut cauterium cum medicina comburente. In cauterio autem

Cum igne, præcipe infirmo ante illud, ut dimittat pilos suos, si est ex illis qui mundant eos, donec prolongentur & æquentur. Si autem pungunt eum apud ortū suum: tunc constringe oculos eius cum uitta, ut non moueantur, donec nascantur. Cum ergo nascuntur & æquantur, tunc pone caput infirmi in sinu tuo: deinde signa super Palpebram oculorum eius cū encaustro, signo quod sit secundū figuram folij myrti: et sit principiū signi prope pilos. Deinde pone cotū imbibitum in albumine oui: aut in mucilagine psilij sup oculū. deinde igni cauteriū, cuius forma est hæc.

Deinde cauteriza super figurā, quam signasti paulatim in uicibus multis, donec cōburatur superficies cutis, quæ est sicut figura folij myrti, totam apparentē proprie. Et signū sanitatis operis tui est: ut si uideas Palpebram oculi iam contrahi, et pilos eleuari apud puncturā oculi. Eleua ergo manū tuam tunc: et dimitte ipsum tribus diebus. Deinde pone super ipsum Cotum cum butyro, donec eradicetur eschara. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Quod si redeat aliquod ex pilis post horam, & mollificetur palpebra: tunc itera Cauterium super illum locum, sicut fecisti in primis. Si autem pili sunt in inferiori: tunc cauteriza ipsam, donec eleuetur ad locum suum naturalem: & æquetur ut non pungant pili oculum.

E De modo cauterizandi cum medicina comburente in eodem casu. Caput xviii.

EST VT præcipias infirmo, ut dimittat pilos, donec prolongentur & æquentur. Fac ex charta de panno formam folij myrti. Deinde accipe ex sapone cognito, & ex calce non imbibita ex unoquoque pondus unc. i. aut quasi illud: deinde tere ea simul contritione bona, & fac illud cum festinatione, ut non infrigidetur. Deinde expande ex eo super chartam quā fecisti sicut formā folij myrti, & pone ipsum super palpebram oculi unius, aut duorum. Et pone sub oculo cotum imbibitū in albumine oui: & caput infirmi sit in sinu tuo. Et pone digitum tuū indicem super medicinā, & preme ipsum parumper. Et tu moueas ipsum quotiens sentit infirmus mordicationē medicinæ: quoniā inuenit eius mordicatio sicut ignis. Dum ergo perseverat hoc quod ipse inuenit mordicatio, tunc dimitte medicinam, & moue ipsam cum digito tuo. Cum ergo quiescit mordicatio, tunc remoue medicinā, & ablue oculū cum aqua. Et considera tunc, si uides palpebram eleuari, sicut eleuatur apud contractionē cum igne, aut cum incisione, est bene: & si non, tunc itera super ipsam ex medicina super locū, in quo non imprimit medicina, & non denigrat, donec æquetur operatio tua, et cōtrahat oculus. Deinde pone super

ipsum Cotum cum butyro, donec eradicetur cutis adustionis. Deinde cura ipsum cum unguento diaphinicon, aut alio, donec sanetur. Et necesse est tibi apud operationem, ut custodias ultima custodia, ne in oculum cadat aliquid ex medicina. Quod si mollificatur palpebra post dies, & pugnat ex capillis aliquid in oculo, tunc itera medicinam super illum locū, qui mollificatur ex palpebra proprie, sicut fecisti in primis. Deinde cura ipsum, donec sanetur. Et hæc est forma folij myrti.

Forma folij Myrti.

Et scias, quod oculi hominū diuersificantur in magnitudine, et paruitate. Ergo secundum illud sit consideratio tua: & non occultatur uia rectitudinis illi, cui est studium de hac arte.

De modo cauterizandi in Fistula lachrymali. Caput xix.

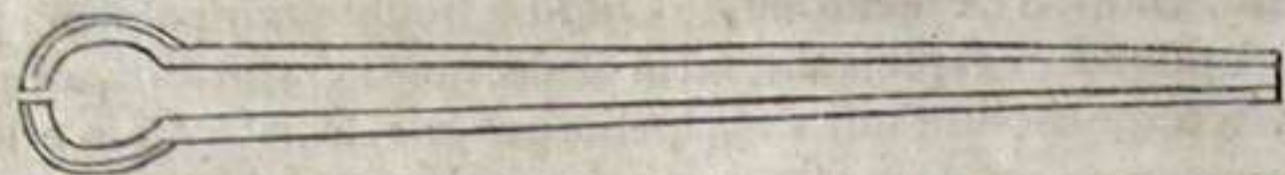
QUANDO curas Fistulam, cum eo quod diximus in diuisionibus ægritudinum, & non confert curatio tua: tunc, oportet ut cauterizes ipsam secundum hunc modum. Præcipe infirmo, ut ponat caput suum in sinu tuo, & teneat caput eius minister inter manus suas taliter, ut non moueatur, neque agitetur cum capite suo. Deinde pone Cotum infusum in albugine oui, aut in mucilagine psilij super oculum eius: deinde igni Cauterium, cuius forma est hæc.

Sit concauum, sicut forma cannæ pennæ uulturis ab extremitate una, cum qua fit Cauterium: & si uis sit penetrans usque ad extremitatem aliam, & si uis sit sursum sic tenta. Verumtamen hoc concauum est melius ad opus tuum. Deinde exprime fistulam, si est aperta, et extrahe ex ea saniem, & exicca ipsam: et si non est aperta, tunc aperi eam, & extrahe pus eius. Deinde pone tunc super eam Cauterium, quod fit ignitum ualde. Et tene cum eo manum tuam parumper apud Cauterium ab oculo, ad partem nasi, ut non erret manus tua, aut inquietetur infirmus: & ponas Cauterium in adipe oculi, et corrumpas ipsum. Si ergo peruenis in principio Cauterij tui usque ad os, erit bene. Et si non: tunc itera Cauterium semel, aut bis, si indiges illo: & dimitte illud tribus diebus. Deinde pone Cotum cum butyro, & cura ipsum cum unguento exiccatio, donec sanetur. Quod si præterierint ei quadraginta dies, & non sanatur: tunc pone super ipsum medicinam acutam corrosiuam, donec detegatur os: & rade ipsum secundum quod uenit in capitulo suo. Et est modus æ-

Clius Cauterij fistulae, quae quidam primi dixerunt. Intende ad locum fistulae, & finde ipsum: deinde pone in ipsam fissuram canham subtile, id est, Cannulam subtilem. cuius forma haec est.

Cannula.

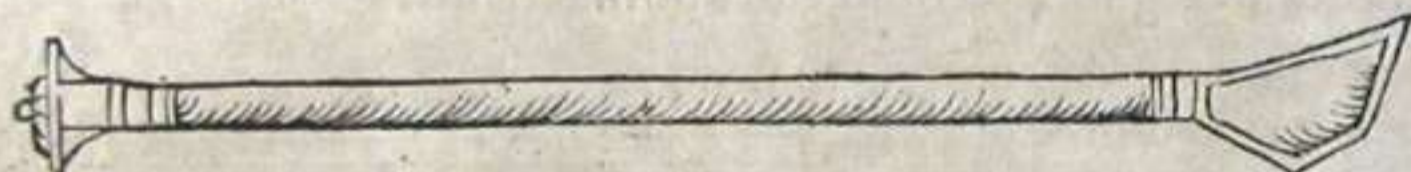
Et funde in ipsum quantitatem drachmae ex plumbo liquefacto, & tene manum tuam cum Canna retentione bona, & non moueatur infirmus omnino, ut non currat, uel perueniat plumbum liquefactum ad oculum eius. Et oportet ut ponas super oculum infirmi cotum infusum in albume ouis, aut in aqua. plumbum enim comburit locum fistulae, & sanat ipsam sanatione mirabili. Quod si sanatur fistula, cum eo quod diximus ex Cauterio, & curatione, est bonum. Et si non, tunc necesse est ad ministrare foramen nasi, & reducere fistulam ad cursum nasi, secundum quod ueniet in loco suo sibi proprio.

¶ De modo cauterizandi in fissuris Labiorum. Caput XX.

Pili labiorum.

MULTOTIENS accidunt in Labio fissurae, quae noiantur Pili, et praecipue in labijs puerorum. Cum ergo tu curas has fissuras, cum eo quod diximus in diuisione aegritudinum, et non confert curatio, tunc igni cauterium paruū cultellare, secundum hanc formam.

Cauterium Cultellare.

Et sit concauitas eius secundum subtilitatem cultelli. Deinde pone ipsum ignitum festinanter in ipsis fissuris, donec perueniat cauterium ad profundum fissurarum. Deinde cura ipsum cum caroto, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in fistula Oris. Caput XXI.

QUANDO accidit apostema in radice gingivae, aut in palato, aut in radicibus dentium: deinde facit pus, & rumpitur: postea antiquatur, et currit pus, et fit fistula: deinde curas ipsam, et non confert in ea curatio, tunc oportet ut ignias cauterium secundum quantitatem, quod capiat in fistula. Deinde intromitte ipsum ignitum in foramine fistulae, & tene manum tuam, donec perueniat ferrum ignitum ad profundum eius, et ultimum eius: fac illud semel, aut duabus uicibus. Deinde cura ipsum post illud, cum eo quod diximus de curatione usquequo curet. Si ergo abscinditur sanies, et sanat, erit bonum. Et si non, tunc necesse est detegere locum, et auferre os corruptum secundum quod ueniet in capite suo.

¶ De modo cauterizandi in Gingiuis, et Dentibus mollificatis. Caput XXII.

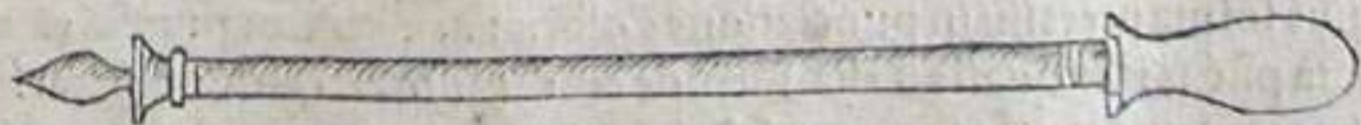
QUANDO mollificat gingiua propter humiditates, & mouentur dentes, & curas eam cum medicinis, et non confert: tunc pone caput infirmi in sinu tuo. Deinde igni cauterium, cuius forma ueniet et post haec, ita ut ponas Cannulam super dentem: & intromitte in ea Cauterium ignitum festinanter: & tene manum tuam parumper, donec sentiat infirmus calorem ignis iam peruenisse ad radicem dentis. Et eleua manum tuam: deinde itera Cauterium aliquotiens, secundum quod uis. Deinde impleat infirmus os suum aqua salis, & teneat ipsam hora una: & exspuat ipsam. Dens enim motus firmatur, & gingiua mollificata stringitur, et siccatur humiditas corrupta.

¶ De modo cauterizandi in dolore Dentium. Caput XXIII.

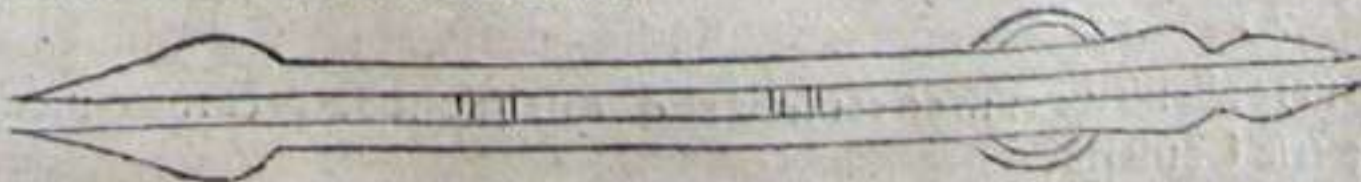
QUANDO dolor dentis est propter frigiditatem, aut in ipso est frigus, aut uermis, & non confert curatio cum medicinis: tunc Cauterium in ipso est secundum duos modos: aut Cauterium cum butyro: aut cauterium cum igne. Cauterium autem eius cum butyro est, ut accipias butyrum uaccinum, et bullias ipsum in cochleari ferreo, aut in uenera. Deinde accipe cotum, et inuolue ipsum super extremitatem dentis. Deinde submerge ipsum in butyro bullito: et pone ipsum super dentem dolorosum festinanter, & tene ipsum donec infrigidetur: deinde itera ipsum aliquotiens, donec perueniat uirtus ignis ad radicem dentis. Et si uis, submerge lanam, aut cotum in butyro frigido, et pone ipsum super dentem dolentem: et pone super ipsum ferrum ignitum, donec perueniat ignis ad profundum concauitatis dentis. Cauterizatio autem eius cum igne est, ut intendas ad cannulam aeris, aut cannulam ferri. Et sit in corpore eius quiddam profunditatis, ut non perueniat acuitas ignis ad os infirmi. Deinde igni Cauterium, cuius forma ueniet: et pone ipsum super illum dentem: & tene manum tuam, donec infrigidetur Cauterium. Fac illud aliquotiens, nam dolor remouebitur, aut in illo eodem die, aut die alio. Et oportet in impressione illius Cauterij, ut impleat infirmus os suum butyro bono, & teneat ipsum hora una: deinde exspuat ipsum. Et haec est forma Cauterij.

Cauterium Dentium cum butyro.

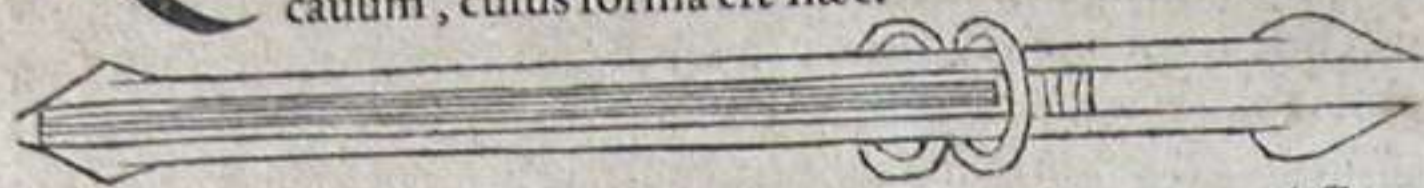
Cum igne.

Cauteriza cum quacumque extremitate uis secundum quod est possibile: & haec est forma Cannulae.

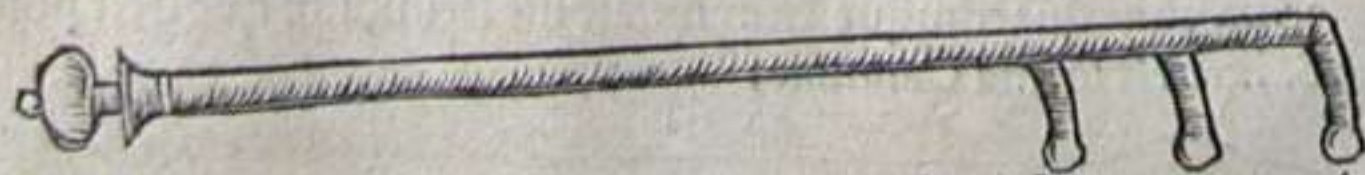
C De modo cauterizandi in Strophulis. Caput xxiii.
Q V A N D O Strophulæ sunt a phlegmate, et ab humiditatibus frigidis, & non sunt obedientes digestionem per medicinas, & uis digestionem earum uelociter: tunc igni Cauterium concauum, cuius forma est hæc.

Habens duas extremitates apertas, ut egrediatur fumus apud Cauterium ab extremitate altera: & pone ipsum ignitum super ipsum apostema semel, et secundo, si indiges illo, donec perueniat ad profundum apostematis. Quod si apostema est paruū: tunc pone Cauterium secundum quantitatem apostematis. Deinde dimitte ipsum tribus diebus, et pone super ipsum cotum infusum in butyro, donec remoueat quod combustum ignis. Deinde cura ipsum cum unguento dentis, donec sanetur forma cannulæ.

D De modo cauterizandi in raucedine uocis, & contractione anhelitus. Caput xxv.
Q V A N D O uincunt humiditates super canale pulmonis, et precipue quando illud est cum frigiditate complexionis, tunc oportet ut euacuet infirmus in primis cum medicinis solutiuis. Deinde cauteriza ipsum in noerati apud radicem gutturis in loco depresso: et caue, ne peruenias cum Cauterio ad guttur, neque in cute, nisi quiddam eius. Deinde cauteriza ipsum cauterio alio apud iuncturam colli in ultimo spondyli eius ultimando: & sit Cauterium clauile secundum modum, qui præcessit. Deinde cura ipsum cum eo quod præcessit, donec sanetur.

Q De modo cauterizandi in ægreditudinibus Pulmonis, & Tussi. Caput xxvi.
Q V A N D O Tussis & ægreditudo Pulmonis sunt ab humiditatibus frigidis, et infirmus non habet febrē, neque phthisim, & ægreditudo antiqua: tunc cauteriza ipsum duobus cauterijs supra furculam in locis depresso, lenibus, uacuis. Et cauterio alio in medio pectoris inter duas mamillas: et sit cauterium cannulæ secundum formam quæ præcessit. Et si uis sit cauterizatio tua punctando cum cauterio, quod noiatur Punctum, cuius forma præcessit in punctatione doloris auriū: & sint puncta ex triginta punctis usque quasi ad alia. Deinde cura ipsum cum eo quod præcessit, donec sanetur. Et iam sit cauterium habens tres ramos: scdm hanc formam.

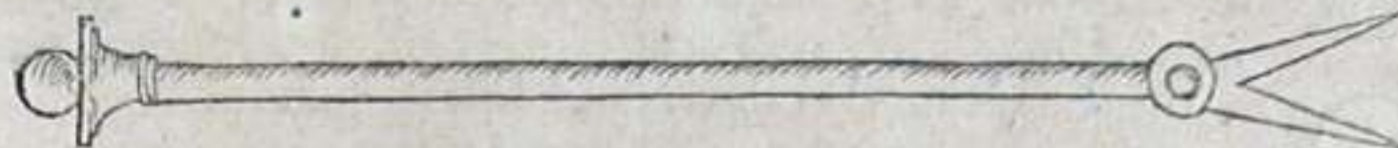

Cauterium
Punctum.

Quare alleuiatur cum eo cauterizatio, quando tu facis cum eo uice uaria tria Cauteria.

A De modo cauterizandi in Titilico, in dislocatione Humeri. Caput xxvii.

Q V A N D O dislocat caput adiutorij causa humiditatum, et non figit in hora reditus sui a dislocatione sua, donec sit illud ei consuetudo reditionis, deinde dislocatur a paruo motu, qui accidit sicut nos iam testificauimus illud, tunc oportet ut reducas dislocationem in primis. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum, aut super latus sanum. Deinde eleua cutim, quæ est in interiori Titilici ad superiora cum digitis manus tuæ sinistrae: & si iunctura dislocatur ad interiora. Deinde igni Cauterium habens duo uerua. Cuius forma est hæc.

Deinde cauteriza cutim, donec penetret eam usque ad latus aliud, & ueniet figura cauterizationis cum quatuor cauterijs. Et quandoque fit cauterizatio cum cauterio habente tria uerua, quare fit figura cauterizationis tunc sex cauteriorum: & sunt uerua secundum subtilitatem tentæ. Et hæc est forma cauterij habentis tria uerua.

Et quandoque additur super hunc modum unum, quare sunt cauteria octo. Deinde pone super cauterium porros contritos cum sale. Deinde fac adherere infirmum tranquillitati, ut non moueatur membrum tempore aliquo, donec confortetur. Et si dislocatio est ad superiora, & raro fit illud, tunc cauteriza ipsum super humerum cauterio clauili, aut cauterijs multi punctando. Nam iunctura firmatur, & remouetur humiditas: & sanatur infirmus.

B De modo cauterizandi Stomachum. Caput xxviii.

Q V A N D O accidunt in Stomacho frigus & humiditates multæ, donec extrahant ipsum a complexione sua, & multiplicentur catarrhi ad ipsum, & assiduas modos curationis, & non confortat: tunc oportet ut resupinetur infirmus super dorsum suum, & extendat crura sua, & manus suas. Deinde cauteriza cum tribus cauterijs, cauterio sub cochleari pectoris quantitate digiti unius cum cauterio clauili, & duobus cauterijs inferius a duobus lateribus cauterij unius, donec ueniat figura cauteriorum triangulata. Et elonga inter utraq; ut non coniungantur, quando facient pus. & sit profunditas cauterij quantitas duarum tertiarum grossitudinis cutis.

C

Et sit figura cauteriorum secundum hanc formam sine additione: & si uis cauteriza cauterio magno in medio stomachi secundum hanc formam: & sit cauterium quo fit hoc cauterium unum secundum figuram circuli secundum hanc formam. Et cauterizatur stomachus pun-
ctando ei qui terretur ab hoc cauterio: et est, ut signes super stomachum punctum secundum quantitatem, quam uis cum encaustro: deinde cauteriza ipsum cum cauterio punctu: deinde cura ipsum cum curatione, quae praecessit, donec sanetur.

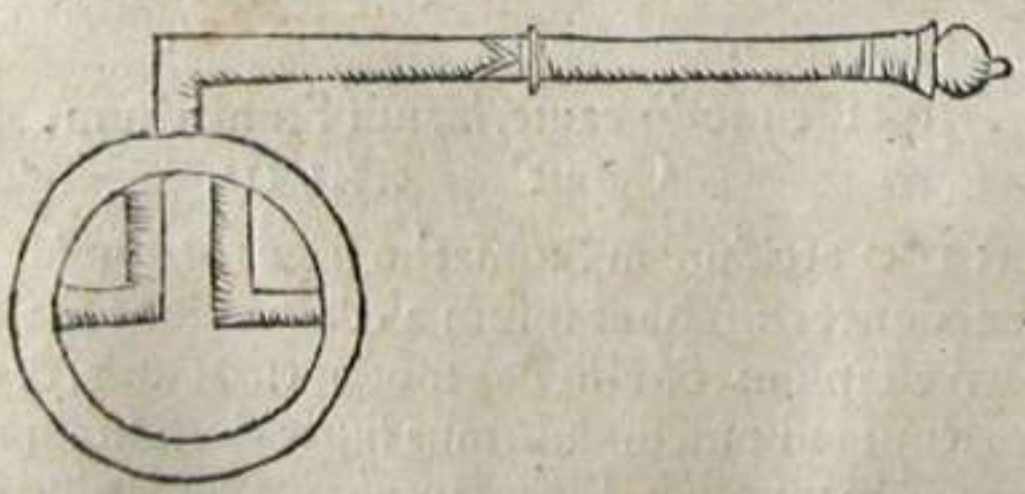
De modo cauterizandi Epar frigidum.
Caput XXIX.

Q

Quando accidit in Epate dolor ex frigiditate & humiditate, aut ex uentositate grossa, donec egrediatur a complexione sua naturali egressione superflua, & curatur infirmus, cum eo quod diximus, et non proficit in illo: tunc oportet ut resupinetur infirmus super ceruicem suam, & signes cum encaustro tria cauteria secundum hanc

D

figuram, et hanc quantitatem eandem super Epar inferius ab hypochondrijs, ubi peruenit cubitus hominis: & sit spacium quod est inter omne cauterium secundum grossitudinem digiti: & sit cauterium secundum longitudinem corporis rectum: & non comprimam manum tuam cum cauterio multum. Et sit quantitas eius quod aduritur ex spissitudine cutis, quantitas medietatis eius non additu: & sit infirmus stans super pedes suos. Si autem non est stans, tunc sit iacens, qui iam extendit crura sua, & eleuauit brachia sua. Haec est forma cauterij.

Et tibi quidem possibile est, ut cauterizes ista cauteria cum cauterio cullatellari, quando tecum est subtilitas & prudentia in arte. Et custodi te, ut non ultime procedas in cauterizatione, & aduratur spissitudo cutis totius, quare aduratur corpus totum, & perueniat ad intestina: quoniam cutis illic est subalis. scias ergo illud.

De modo cauterizandi apostemata Epatis.
Cap. XXX.

A

Q

Quando accidit exitura, & uis scire, si illud apostema est in carne Epatis, aut in tunica eius: tunc si est in carne Epatis, inuadit infirmum dolor, & grauitas absq; acuitate: & si est in tunica Epatis, cum dolore est acuitas uehemens: & uides iam, quia fatigauit medicos eius curatio. Oportet ergo ut resupinet infirmus super ceruicem suam. Deinde figura locum apostematis cum encaustro: deinde ignias cauterium quod assimilatur radio. & haec est forma eius.

Apostema Epatis.

Et cauteriza cum eo cauterium unum, donec comburatur cutis tota, & perueniat ad siphac, donec egrediatur sanies tota: deinde cura ipsum curatione exiturarum, donec sanetur. Et non oportet ut hac cauterij specie utatur, nisi cuius studiū in arte medicinae prolongatur: & per cuius manus concurrunt aegritudines istae cum experimento aliquotiens: tunc enim audeat super huiusmodi operationem. At uero dimittere ipsam, apud me est melius.

De modo cauterizandi in Pleuresi.
Caput XXXI.

B

D

Dixerunt antiqui, cauterium cum radicibus aristolochiae ad Pleuresim frigidam secundum hunc modum. Et est, ut recipias ex radicibus aristolochiae siccae longae, radicem unam longiorem, quae ex ea inuenitur, & sit sicut grossitudo digiti. Deinde submerge eam in oleo: & accende ipsam in igne. Deinde cauteriza cauterio uno in eo quod est inter continuationem furculae cum collo, & duobus cauterijs paruis sub guidezi parum decliuibus ad partem, quae est sub barba. Et duobus cauterijs etiam in eo, quod est inter costam quintam & sextam decliuibus ad posteriora parumper: & cauterio alio in medio pectoris, & alio supra stomachum. Et tribus cauterijs a posterioribus: uno in eo quod est inter duas spatulas: & duobus cauterijs a duobus lateribus pectoris, inferius cauterio quod est inter duas spatulas. Et non oportet ut comprimam manum tuam cum cauterio, imo sit in manifesto cutis odorando. Et iam dixerunt quidam antiqui, quod ex hominibus sunt qui utuntur cauterio ex ferro simili radio: & igniunt, et intus mittunt ipsum in eo quod est inter costas, donec perueniatur cum eo ad ipsum apostema, & egrediatur sanies: sicut diximus in apostemate Epatis. Sed in hac perforatione cum cauterio est ex timore, quod aut moritur infirmus statim, aut accidit in loco fistula, cui non est sanatio.

De modo cauterizandi Splenem.

C **Q**UANDO tu curas agnitudinem splenis, cum eo quod diximus ex curatione in diuisione agnitudinum, & non confert curatio tua, tunc cauterium in ea est secundum tres modos, qui omnes sunt recti. Quorum unus est, ut facias tria cauteria, aut quatuor lineando secundum longitudinem splenis secundum figuram cauteriorum Epatis, quorum præcessit figura. Et sit inter omne cauterium quantitas grossitudinis digiti, aut plus parum. Et sit modus cauterij, quem diximus in cauterio epatis æqualiter. Et non comprimās manū tuam cum cauterio: & sit infirmus resupinus super dorsum suum. Et modus alius de cauterizatione est: ut ignias cauterium habens duo uerua, quod diximus in capitulo dislocationis humeri: & eleua cutem, quæ est in directo splenis, ubi peruenit cubitus infirmi sinister: & sit eleuatio tua qua eleuas cutem secundum latitudinem corporis, ut cadant cauteria secundum longitudinem corporis. Deinde intromitte duo uerua ignita ualde, donec cum eis penetres cutem a parte altera: deinde extrahe cauteriū: fiunt ergo cauteria quatuor. Et si uis cauteriza cum cauterio alio habente tria uerua. Deinde cura cauteriū postq̄ dimittis ipsum emittere pus diebus multis: est enim magis conferens q̄ reliqua quæ præcesserūt ex curatione.

Tres modi
cauterizan-
di Splenē.

¶ De modo cauterizandi in Hydropisi.

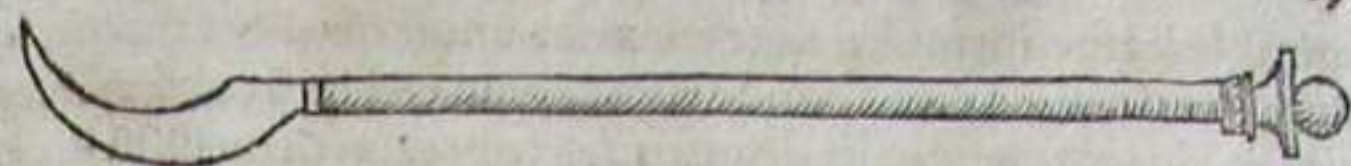
Caput XXXIII.

D **C**AUTERIVM non cadit in Hydropisi, nisi ascliti proprie. Quando tu curas Hydropicum cum modis curationis, quos diximus in diuisione, et non confert curatio, tunc oportet ut cauterizes ipsum quatuor cauterijs in circumitu umbilici, & cauterio uno super stomachum, & cauterio alio super epar, et cauterio super splenem, & cauterijs duobus post dorsum inter spondiles, & uno in directo pectoris, et alio in directo stomachi: et sit quantitas profunditatis cauterij propinqua spissitudini cutis. Deinde dimitte cauteriū apertum, ut emittat pus tempore longo. Et non euacues infirmū a curatione post cauteriū cum eo: quod oportet ut aggregentur ei duæ intentiones: et festinabit ad ipsum sanatio cum auxilio DEI. Forma uero cauterij cū quo cauterizatur uenter, sit clauilis: secundū quod præcessit forma eius: et illius cum quo cauterizatur dorsum, sit oliuaris secundum quod præcessit eius forma.

¶ De modo cauterizandi Pedes, & Crura.

Caput XXXIII.

QUANDO apostematur in Hydropico, & replentur aqua citrina: oportet ut cauterizes super dorsum Pedis in noctati, quæ est inter auricularem & anularem: et eleua manū tuam cū cauterio, & non torqueas ipsum: deinde eleua manū tuam: & non iteres ipsum omnino. refudet enim aqua citrina, et sit cauteriū secundū hanc formā.

Deinde fac super duo crura duo cauteria in omni crure, & fiat cauterium cum extremitate cultellari cauterij: & fiat cauterium secundum longitudinem cruris, unum sub genu, & alterum inferius eo, circiter medium cruris: et super omnem coxam cauteria duo: & dimitte cauterium apertum absq̄ curatiōe tempore longo: ut refudet ex eo aliquod aquæ: deinde cura ipsum cum reliquis quæ diximus.

¶ De modo cauterizandi in solutione Ventris. Caput XXXV.

QUANDO est solutio uentris ex frigore & humiditatibus, donec debilitet uirtutes retentiuam & digestiuā, quæ sunt in stomacho & intestinis: et curatur illud cum modis curationis, & non sanatur: et uides infirmum tolerantem cauterium exuberantis uirtutis, tunc cauteriza ipsum cauterio magno super stomachum suum, secundum quod præcessit in cauterizatione stomachi cum cauterio circuli, & quatuor cauterijs in circumitu umbilici subtilibus, cum cauterio clauili subtili: et cauterio super alcatin supra alhosos magno, aut duobus cauterijs. Et si uides humiditates exuberantes, & infirmum tolerantem illud, tunc cauteriza ipsum cauterio super pectinem, et cauterio super omne ilium: & fortasse addes duo cauteria parua super stomachū prope magnū. Est enim curatio proficiens, cuius iuuamentū non errat.

¶ De modo cauterizandi Hemorroidas.

Caput XXXVI.

QUANDO in ano sunt Hemorroides antiquæ multæ, aut uena, & sunt ex humoribus grossis, frigidis, aut humiditatibus corruptis, & curantur cum eo, quod diximus in diuisione, et non confert curatio: tunc cauteriza tribus cauterijs super inferiorem spondilem dorsi sub almeidati parumper triangulatim, & cauterio sub umbilico quasi duobus digitis. Et si cogitas, quod stomachus eius infrigidatus sit, et cibus eius non digeratur, et faciem eius uides apostemari, tunc cauteriza eum super stomachū cauterio magno, secundum quod præcessit: et cauterio super Epar eius, et alio super Splenē ipsius, cū cauterio clauili: & dimitte cauteriū apertū tempore aliquo: deinde cura ipsum, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi althelul post abscessionem eorum. Caput XXXVII.

QUANDO tu abscondis althelul, tunc ignias cauterium quod assimilatur radio. Deinde intromittite ipsum ignitum in ipsum althelul abscessum: et ultima manū tuam, donec perueniat cauterium ad orificium uenæ, ex qua currit sanguis: fac illud semel, aut bis.

C Si ergo althelul fuerint multa, tunc cauteriza unumquodq; cauterio secundum quod narrauimus. Deinde cura ea, cum eo quod confert eis ex unguentis, donec sanentur. Et si cauterizas eum cauterio magno super aleatin, est magis ultimum in iuuamento.

¶ De modo cauterizandi Fistulam in ano.
Caput XXXVIII.

Q V A N D O non obedit infirmus sectioni & operi quod narrauimus in loco suo, & terretur ab illo, fortasse sanatur cum cauterio. Cum ergo accidit alicui Fistula, et antiquatur, currit pus ex ea, et humiditates corrupte. Dignius ergo quod oportet est, ut probes eam cum tenta subtili. Deinde cognosce quantitatem profunditatis eius cum tenta. Deinde ignias cauterium, quod est simile radio. Deinde intromitte ipsum ignitum in ipsam Fistulam & quantitatem in qua intrauit clauus. Et itera super eam cauterium, donec comburantur illa omnia corpora corrupta, semel, aut bis, aut ter, secundum quantitatem necessitatis tue. Et custodi te ab adustione nerui, si est illic, aut uenę magnę: aut si Fistula uadit ad corpus uesicę, aut ad corpus intestini, tunc custodi te ab istis locis omnibus. Et non facias illud, nisi quādo fistula est in loco carnosio: et cogitas, quia non est penetrans. Deinde cura locū usq; quo sanet. Si autē

D sigilla locus, et abscindunt ab eo materię, & remanet sic tēpore longo: tunc scias, quia iam sanatus est integre. Et si non abscindunt ab eo materię, tunc scias quia est penetrans, aut in profundo eius est os corruptū, aut quasi illud ex illis: quorū rememoratio ueniet in loco suo.

¶ De modo cauterizandi Renes. Cap. XXXIX.
Q V A N D O accidit in Renibus dolor ex frigore, aut ex uentositate grossa, et minuitur propter illud coius infirmi, tunc oportet ut cauterizes ipsum super almethenē super ipsos renes, cauterio super omnē renem cum cauterio clauili, cuius præcessit rememoratio. Et fortasse cauterizamus ipm secundo in ipso almeidatu. Quare uenient tria lineata. Ergo erunt magis ultima in iuuamento.

¶ De modo cauterizandi Vesicam. Cap. XL.
Q V A N D O accidunt in Vesica debilitas, et mollificatio a frigore & humiditatibus, donec non retineat infirmus urinam, tunc cauteriza ipsum in inferiori parte suminis super Vesicā, ubi incipiunt pili pectinis, et cauterio a dextra suminis, & alio a sinistra illius: et sit longitudo illius cauterizationis lateris secundum quantitatem nodi pollicis: & cauteriza ipsum cauterio inferiori dorso, aut duobus cauterijs, si indiges illo: & sit secundum quod præcessit cauterium clauile.

¶ De modo cauterizandi Matricem. Cap. XLI.
Q V A N D O accidunt in Matrice frigus & humiditates, et prohibetur per illud ab impregnatione, et corruptur menstrua eius, & tardatur prouocatio eorū, et accidit ei apud aduen-

tum eorū dolor, tunc oportet ut cauterizetur tribus cauterijs in circūitu umbilici, sicut diximus in cauterizatione uesicę, et cauterio super aleatin inferius dorso, aut duobus cauterijs: et sit cauterium clauile.

¶ De modo cauterizandi Ancham in dislocatione. Cap. XLII.

Q V A N D O effunduntur humiditates mucosę ad pixidem Anchę, & fiunt causa exitus eius a loco suo: et signū illius est, quod prolongatur crus super alterum, quando comparant adinuicem: & inuenitur locus dislocationis in eo uacuum. Oportet ergo ut cauterizes infirmum super pixidem Anchę ipsius cauterio simili circulo: postquam tu signas cum encaustro in circūitu pixidis, sicut reuoluitur: & ut cadat ipsa pixis in medio circuli. Et sit cauterium cuius forma præcessit in cauterizatione stomachi. Quod si tibi non est præsens hoc cauterium, tunc cauteriza ipsum tribus cauterijs, cum cauterio oliuari magno: et fiat cauterio profunditas secundum quantitatem spissitudinis cutis totius. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in Sciatica.
Caput XLIII.

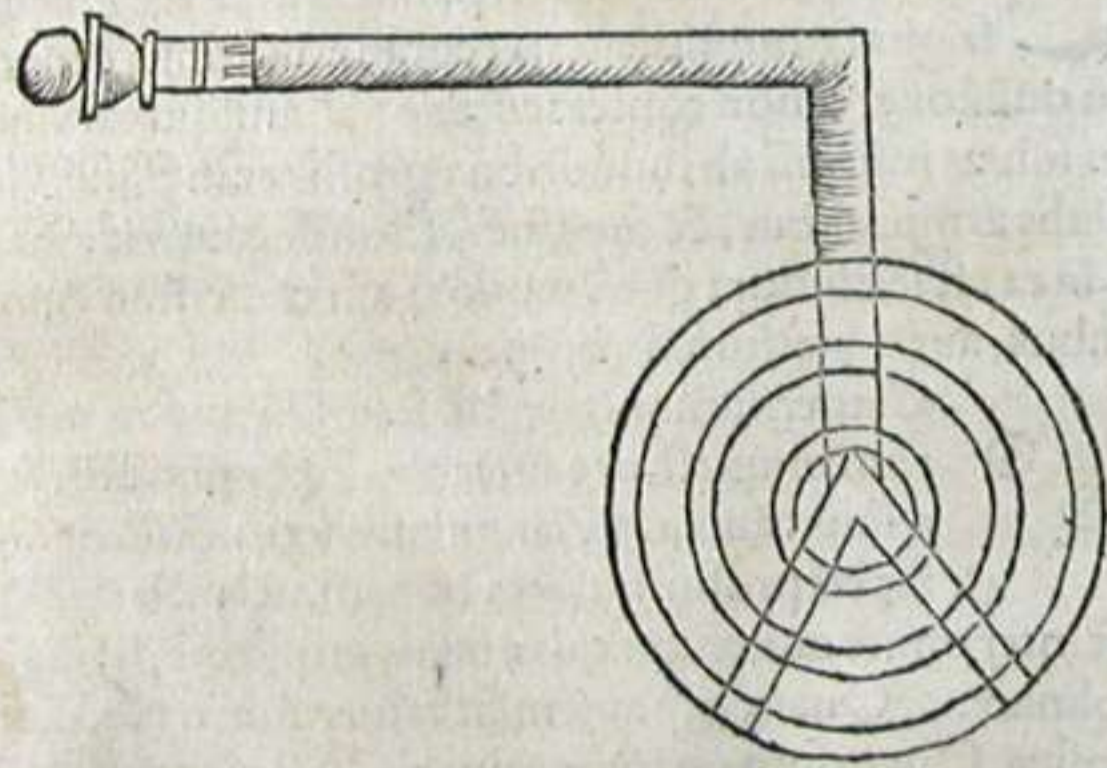
Q V A N D O accidit dolor in pixide anchę, & sunt causa illius frigus & humiditates: et curatur infirmus cum eo, quod diximus in diuisione, et non confert curatio, & antiquatur illud: tunc oportet ut soluas infirmū ab humoribus grossis cum pillulis fecidis, aut cum pillulis artificialibus, & similibus. Deinde cauteriza eū. Et modus cauterij in ea est secundum duos modos: aut cauterium cum medicinis adurentibus, aut cauterium cum igne.

Cauteriū cum igne, est secundum multos modos. Quorum unus est, ut cauterizes super pixidem anchę ipsius tribus cauterijs triangulatis, secundum hanc formā. Et fac eis profunditatem bonam, uel malam. Et sit spacium quod est inter omne cauterium quantitatis grossitudinis digiti: sitq; cauterium oliuare. Quandoq; autem fit cauterium in medio super caput anchę ipsius. Quare sunt quatuor cauteria. Et si uis cauteriza cum circulo, cuius præcessit forma in cauterizatione dislocationis anchę, uno: ut sit circulus continens ancham totam. Et combure spissitudinem cutis totius. Iste est modus cauterij in Sciatica, quando dolor est adhrens anchę ipsi, et non extenditur usq; ad coxam & crus. Si autem extenditur usq; ad coxam & crus, tunc cauteriza ipsum duobus cauterijs super coxam, super locum ad quem innuit illic infirmus, in quo est dolor, & cauterio tuo super cauillā quatuor digitis ad partem syluestrem parumper: et sit cauterium cultellare. Et sit profunditas cauterij secundum profunditatem spissitudinis cutis. Quod si infirmus innuit quod dolor exa-

C tenditur usq; prope digitos pedis, tunc cauteriza ipsum illic ubi innuit cum cauterio puncti, tribus, aut quatuor, aut pluribus, si indiget illo. Et si innuit dolor esse sub genu uersus crus, tunc cauteriza ipsum illic cauterio uno cultellari. Et caue tibi in omni cauterizatione tua, ut non ultimes cum cauterio ad hoc ut comburas neruū, aut arteriam magnam, & attrahas per illud super infirmū nocumentum malum, aut contractionem. Et ego quidem iam uidi unum & alium, ex eis qui cauterizauerunt supra cauillam, & ultimauerunt in cauterizatione, et inflatum est crus, donec tumor consecutus est pedem, et perforatus est totus, et corruptus est totus pes: deinde accidit solutio uentris, & mors post illud.

Quod si dolor est in duabus partibus simul, cauteriza utramq; secundum hunc modum. Et sapientes quidam dixerunt in cauterizatione anchæ, cuius cauterij iste est modus. Fac simile samio ex ferro, cuius diametrus sit medietas palmi: & sit apud orificium suum secundum grossitudinem nuclei dactyli, aut minus parumper: & intra illud samium sit samium tertium. Et sit spacium quod est inter omne samium per quantitatem nodi pollicis: et sint samia aperta a duabus partibus: & sit altitudo eorum quasi nodus, aut duo nodi: & fac eis manubrium ex ferro decenter aptatum in samijs. Et hæc est forma eius.

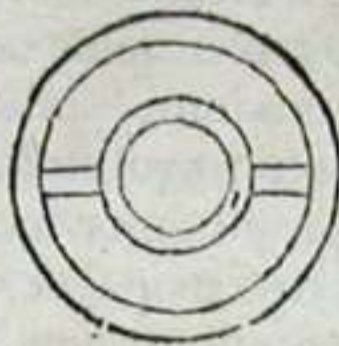
D

Deinde igniatur in igne, donec rubeat, & projiciat scintillas: deinde ponatur super pixidem anchæ infirmo accubitato super latus sanum. Cauteriza ergo eum tribus cauterijs rotundis in uice una. Deinde dimitte ipsum tribus diebus. Postea emplastra cum butyro: & dimitte uulnus apertū diebus multis. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur.

Inquit Albucaſis, hac specie cauterij o filij, parum uſi ſumus, propter terrorem aſpectus eius: & propterea, quod paucos inuenimus qui expectent ſuper ipſum. Verumtamen eſt ex bonis cauterijs ei qui ſuffert, & inuenit cum eo locum eius. Cauterium autem cum medicinis adu-

rentibus eſt, ut tu facias duo ſamia habentia perforatā armillam, in quam A
deſcendit cardo portæ eius ex ære, aut ferro, longitudo parietis: quorū
in altitudinem eorum ſint duo nodi, aut quali ipſi. Et ſit ſpacium quod
eſt inter utraq; quantitas groſſitudinis digiti, & ſint aperta inferius & ſu-
perius: & ſit quod contineant ſe adinuicem, ſecundum hanc formam.

Deinde depone eam ſuper pixidē anchæ, in-
firmo iacente ſuper latus ſanum. Et comprime
manum tuam ſuper pixidem anchæ multum.

Deinde funde inter duos circulos ex aqua ca-
lida, quæ ſit calefacta cum igne parumper, & te-
ne eam quantitate horæ temporalis: & toleret
infirmus mordicationem eius, & ipſius aduſti-
onem, nam ipſe inuenit mordicationem ſicut

ignis, donec quieſcat mordicatio. Deinde eleua manum tuam cum in-
ſtrumento, & abſterge aquam calidam ab anchæ tota cum aqua dulci:
deinde dimitte illud tribus diebus. Et pone ſuper illud butyrū, donec re-
moueat nigredo aduſtionis: & dimitte illud diebus aliq̄t, & curret ex eo
pus. Eſt enim ultimum in iuuamento. Deinde cura illud cum unguen-
tis, donec ſanetur. Quod ſi extendatur dolor uſque ad coxam, aut
crus: fac ei ſtatuum in eo quod continet aquam, ſecundum quod feci-
ſti in anchæ æqualiter. Et iſte eſt modus aquæ calidæ: & ego iam ſcri-
pſi eam in tractatu rectificationis medicinarum. Sume alcali, & calcis
non extinctæ amborum ana partem unam: tere utraq; & pone ea in
ollam nouam, cuius inferior pars ſit perforata foramine uno paruo, ſe-
cundum quantitatem quod ingrediatur ipſum radius: & pone ſub fun-
do ollæ ollam aliam uitreatam: & projice ſuper alcali & calcem ex aqua
dulci, quod ſubmergat utraq; per digitum: poſt quam tu comprimas
ea manu tua compreſſione bona: & dimitte ollam, donec deſcendat a-
qua acuta inferiori parte ollæ uitreatæ. Deinde aggrega illam aquā to-
tam, & projice eam ſuper aliam calcem: & cola, donec renouetur.
Ipa enim erit tunc fortis acuitatis ualde, quæ adminiſtratur in multis
operationibus medicinæ, & in cauterizatione reliquorum membro-
rum. Quoniam efficit operationem ignis ipſius. Et ex medicinis ſunt,
cum quibus cauterizantur anchæ, etiam ſicut reſiſie, & mel anacardi,
& calx cum ſapone, ita quod utraq; ſint permixta.

¶ Et GALENVS quidem narrando retulit, cuiuſdam uiri
ex antiquis curationem, qua curatus eſt dolor anchæ & uenæ ſciaticæ:
& magnificauit eſſe eius ualde. Et dixit, quia non indiguit alia curati-
one, & quia ſanatus eſt ex uice una, donec retulit, quia ipſe fortaiſſe
intrauit balneum delatus, & exiuit ex eo iam ſanus. Et eſt, ut acci-
piatur ex ſeitaraſi uiridi: & ſi non inuenitur uiride, ſumatur ſiccum, re-
cens: & teratur multum cum aliquanto adipe, & ponatur ſuper an-

B

Aqua acuta.

Cham, ubi est dolor, aut crus, aut in coxa: & ligetur, et dimittatur quantitate trium horarum, aut per quantitatem quod sentiat infirmus sedationem adustionis. Deinde intromitte eum in balneum. Cum ergo rosridum sit corpus eius, intromitte ipsum in solum. Nam dolor recedit, & sanatur. Et scias, quia non oportet ut utatur aliquis cauterio cum istis medicinis, nisi post euacuationem corporis. Et Dioscorides quidem dixit, quod sterco caprarum, quando cum eo cauterizatur uena sciatica, confert ei: & fit cauterium secundum hunc modum. Sumatur lana, & imbibatur oleo antiquo, & ponatur super locum profundum, qui est inter pollicem pedis, & inter focile, et est propinquior focili. Deinde accipe sterco caprarum siccum, et inflamma ipsum in igne, donec fiat carbo. Deinde pone ipsum super lanam, & dimitte ipsum, donec nec extinguatur. deinde itera illud. Non cesses ergo facere illud, usquequo perueniat sensus super mediatione usque ad ancham, &

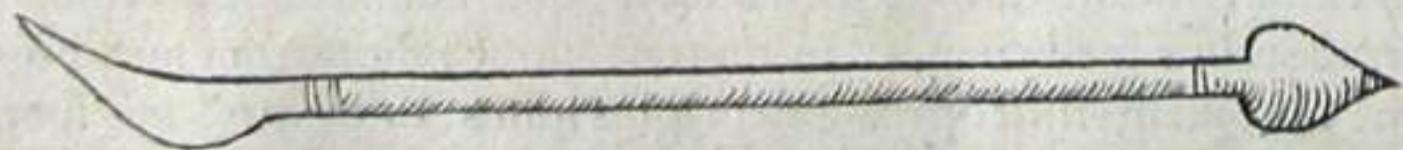
Operatio
Dioscor.

Cauterium
Vaccinum.

quiescat dolor. Et iste modus cauterij nominatur cauterium Vaccinum.

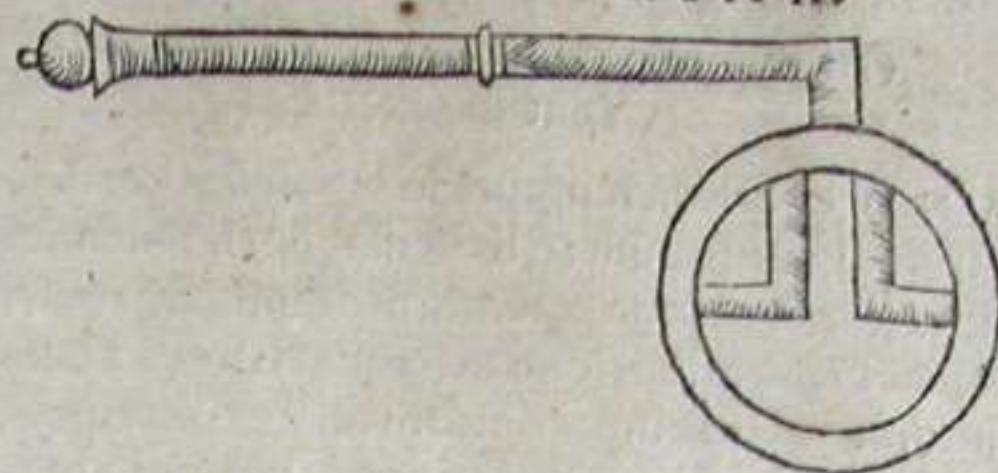
De cauterizatione doloris Dorſi.
Caput XLIIII.

D **Q**UANDO QUAE accidit dolor in Dorſo ex caussis multis, aut a casu, aut a percussione, aut euacuatione superflua, & illis similibus, ex infusione materiei frigidae, et humidae: & cauterium quidem non cadit, nisi in hac specie sola, quae fit ex infusione materiei frigidae. Oportet ergo post euacuationem infirmi cum pillulis foetidis, & eis similibus, ut fiant super Dorſum, ubi est dolor, tres lineae secundum latitudinem almeidati ipsius, postquam signas cum encaustro in omni linea quinque cauteria, aut plura secundum quantitatem quae uenit ex tolerantia infirmi uirtute eius: & fiat cauterizatio cum cauterio puncti. Et si uis, cauteriza tribus cauterijs, aut quatuor, cum cauterio clauili mediali, secundum hanc formam.

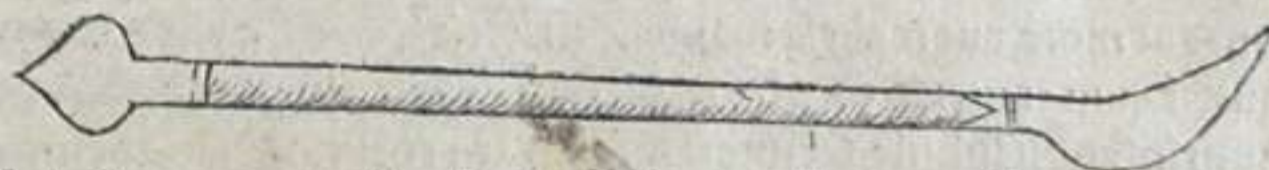
De modo cauterizandi in inceptine Gibbositatis. Caput XLV.

MULTOTIENS accidit haec aegritudo infantibus paruis. Et signum inceptiois eius in pueris est: quod accidit super eum strictura in anhelitu apud eleuationem, & motum: & inuenis in ultima spondilium Dorſi & nodorum eius, quod iam incipit eminere super reliquos spondiles. Cum ergo uides illud, et uis facere illud, tunc cauteriza ipsum cum cauterio quod sit circulus secundum hanc formam.

Et capiat cauterium super omnem partem spondilis aequaliter: & si uis cauteriza in circumitu spondilis cum cauterio puncti duas lineas, aut tres: & sint puncta propinqua adinuicem. Deinde cura locum, donec sanetur cum eo quod diximus. Et caue, ne administres cauterium in gibbositate, quae fit in spasmus nerui.

Q De modo cauterizandi in Podagra, & doloribus iuncturarum. Caput XLVI.
QUANDO dolores iuncturarum sunt ab humiditatibus frigidis, quae effunduntur ad cuiuslibet membra corporis, tunc quando accidunt dolores in pedibus, de consuetudine medicorum est, ut nominent illud Podagram proprie. Cum ergo curatur Podagra frigidae causae cum modis curationis, & non remouentur dolores, tunc cauterium remouet eos. Et est, ut cauterizes eum post euacuationem in circumitu iuncturae pedum, cauterijs multis: et sit cauterium oliuare. Cuius haec est forma.

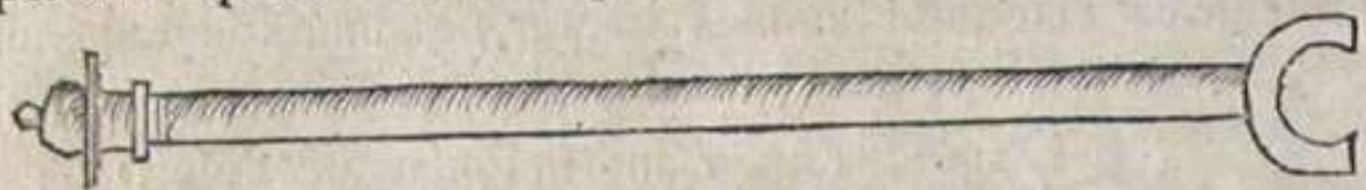

Et si indiges ut punctes super faciem pedis, tunc fac cum cauterio puncti. Quod si ascendunt dolores usque ad genua, aut reliquas iuncturas, & multotiens accidit illud, tunc cauteriza ipsum super omne genu tribus cauterijs, aut quatuor ab omni parte, cum hoc eodem cauterio Clauili. Si autem necessaria sunt tibi plura hoc cauterio, tunc cauteriza ipsum. Et non submergas manum tuam cum cauterio, imo sit circiter spissitudinem cutis tantum. Si autem ascendunt dolores ad genua, & dorſum: tunc administra quod diximus ex cauterio in capitulo suo. Quod si dolores sunt in manibus tantum, tunc puncta in circumitu focilium, sicut reuoluuntur duae lineae. Si autem remanet ex doloribus in digitis, tunc puncta eos, super omnem nodum punctum, & super pectinem manus.

Si autem ascendunt dolores post dies ad cubitos, aut ad humeros, tunc cauteriza utrosque ab omni parte. Et non euacues infirmum ex regimine bono, ex receptione medicinarum. Nam si bonum fiat regimen, & euacuetur phlegma, sanabitur auxilio DEI cum isto cauterio.

De modo cauterizandi in Rupturis.
Caput XLVII.Ruptura in
inguine.

C **Q**UANDO accidit Ruptura in inguinibus, et descendit intestinum, aut zirbum ad testiculū, & est illud incipiens propinquum: tunc oportet ut precipias infirmo dimittere comestionem in die suo. Et utatur ex lenientibus, quo descendat stercus a ventre suo. Deinde sedeat inter manus tuas super dorsum suū: & præcipe ei, ut teneat anhelitū suum, donec egrediatur, uel appareat zirbum, aut intestinum. Deinde reduc ipsum digitis tuis, & signa cū encaustro sub Ruptura super os pectinis, cū signo cuius extremitas sit similis medietati circuli ad superiora corporis. Deinde igni cauterium, cuius hæc est forma, do-

nec ueniat album, & proiciat scintillas. Deinde reduc intestinum, aut zirbum ad concauitatē suam. Deinde ponat minister manū suam super locum, ut non exeat intestinū: & tu iam aperuisti inter crura infirmī, & posuisti sub eo puluinar, & seruiens alius super crura eius, & alius super pectus eius qui tenet manus. Deinde depone cauterium super ipsum signum, manu tua cum cauterio stante recta. Et tene ipsum, donec cum eo consequaris os: aut itera cum eo uice alia, si non consecutus fueris cum eo in prima usque ad os. Et prudenter observa ab exitu intestini in hora cauterizationis tuæ, ne comburas ipsum, & eueniat per illud super infirmum aut mors, aut malicia magna. Et scias, quod quādo tu non consequeris cum cauterio os, non confert operatio tua. Et oportet ut sit cauterium infantiū subtile, secundū mensuram eorum. Deinde cura cum reliquis unguentis, donec sanetur. Et sit infirmus iacens super dorsum suum quadraginta diebus, donec sigillec̄ uulnus. Et oportet, ut ponas nutrimentum eius longitudine temporis curationis eius, quod leniat uentrem eius: ut non exeat intestinum apud conamen & egestionem.

Deinde quando uult surgere post quadraginta dies, tunc administra ligamentum decenter factum, & teneat ipsum quadraginta diebus alijs. Et minoretur a labore, & repletionē cibi & potus, et uocibus uehementibus. Nam quando utitur hoc regimine, ita sanatur sanatione integra. Et ego dicam curationem Rupturarum cum incisione in capitulo suo.

Ruptura in
Ventre.

Quando autē Rupturæ accidunt in reliquo uentre, & sunt incipientes, & uis ut non addantur, tunc cauteriza Rupturam eius cauterio rotundo secundum quantitatem eius: & sit illud quod aduritur extunc sic ut tertia eius. Deinde cura ipsum, cum eo quod diximus: & non addetur. Et iam dixerunt quidam primi: ut cauterizetur Ruptura cum cauterio triangulato, secundum hanc formam.

Postquam signatur cum encaustro, & ponitur linea quæ est per latitudinem in latere superiori Rupturæ, & linea altera ad inferius. Et deponere manum tuam in medio cum cauterio clauili. Sed cauterium primum est facilius & melius.

C De modo cauterizandi in doloribus propter casum, aut percussionem. Caput XLVIII.

QUANDO accidit in quibusdā membris a casu, aut percussione dolor: & perseverat ille dolor tempore longo, & non confert in eo curatio cum medicinis: tunc oportet ut cauterizetur cum cauterio Puncti. Et sit cauteriū omnis mēbri cauterium secundū magnitudinē eius, & ipsius paruitatē, et debilitatem eius, & ipsius uirtutē, et locationē torsionis, & doloris ex eo. Si ergo sanatur ex cauterio primo, est bene. Si non: tunc itera super ipsum cauteriū. quoniā de consuetudine horū dolorū est, ut permutentur ex mēbro ad illud quod appropinquat ei. Quare oportet ut consequaris eos cū cauterio, donec sanet infirmus.

De modo cauterizandi in Lepra.
Caput XLIX.

LEPROSI autē quandoque iuuantur cauterio iuuamento maximo. Et præcipue species Lepræ, quæ sit propter putrefactionem phlegmatis & melancholicæ: cū ergo uis cauterizare ipsam cōsidera. Si ergo Lepra est incipiens, & curasti eam cum eo, quod diximus in diuisione, & non descendit, neque stat: & times super infirmū, quod comprehendat corruptio super totam complexionē eius: tunc cauteriza eum super caput quinque cauterijs: uno in medio capitis noto, & secundo inferius eo uersus frontem apud finem capillorū, & duobus super duo cornua, & uno posterius super nucea ceruicis. Et ultima manum tuam cum cauterio parumper, donec imprimat in os impressionem paruam, & dislocentur ex eo cortices: ut alleuietur exspiratio uaporum grossorum ex eo, & cauteriza cauterio etiam super ipsum splenem, secundum quod præcessit. Sin autem Lepra iam sparsa est super infirmū, & apparet manifeste: tunc oportet ut cauterizes cum istis cauterijs, quæ diximus in capite, & cauterio super extremitatem nasi, & duobus cauterijs super duas maxillas, & duobus cauterijs super spondiles colli, & sex super spondiles dorso, et uno magno super alhahosos apud gran caudæ & uno supra ipsum, in ipso almeidati: & duobus super anchas: scilicet super omnem ancham uno, & duobus super genua: uno super omne genu, & duobus super humeros, & duobus super cubitos, & duobus super tenitudines pectoris sui: & cauteriza ipsum super omnem iuncturam, ex iuncturis digitorum manuum suarum, & pedum suorum: & caute-

C riza super omnem calcaneum pedum suorū, & fociā manuum suorū. Et caue tibi a nervis qui sunt super postremum calcanei, ut non comburas eos. Et quandoque cauterizatur cauterio super os peccinis, & alio super os stomachi, et alio super epar. Et scias, quod quanto plus addis cauterium, est magis iuuamentum, & magis conferens.

Et scias, quod infirmus non inuenit in cauterio dolorem, sicut inueniunt ipsum sani: propterea, quod corpus eius iam stupefactum est. Et oportet ut sint cauteria ex magnitudine, et paruitate secundum membra & iuncturas: secundum quod præcessit ex speciebus ferramentorum. Deinde cura cauterium ex farina herbi cum melle, & reliqua curatione, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in Stupore. Cap. L.

Q V A N D O stupet aliquod membrum, et curatur cum medicinis, et oleis, & emplastris, et non sanat, tunc cauteriza ipsum membrum stupefactum cauterijs, secundū quod meretur magnitudo membri, aut paruitas eius. Et sit cauterium tuum intrans in spissitudinē cutis parumper. Deinde cura ipsum cū unguento, donec sanetur. Et quandoque cauterizat ad quiddam stuporis, qui accidit manui, & pedi, in spondilibus dorsi apud exitū neruorū, qui mouēt illud membrum: et remouēt stupor. Verū non psumat super illud, nisi qui est sapiēs in anatomia membrorū, et egressione neruorum mouentiū corpus.

¶ De modo cauterizandi in Albaras. Cap. LI.

Q V A N D O antiquat Albaras, et non confert in eo aliquid ex ingenijs medicinae: tunc cauteriza super ipsam cauterio profundo parumper, scdm quantitatem spissitudinis cutis, donec remoueat albedo, et mutet color eius. Deinde cura ipsum cū farina herbi, & lentis cum oleo rosa, et folijs arnoglossae, et sanguine columbae, et sanguine hyrūdinis: de unoquoque sit pars una: misceantur haec omnia, et leniantur super pannum, et adhæreant loco, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in Cancro. Cap. LII.

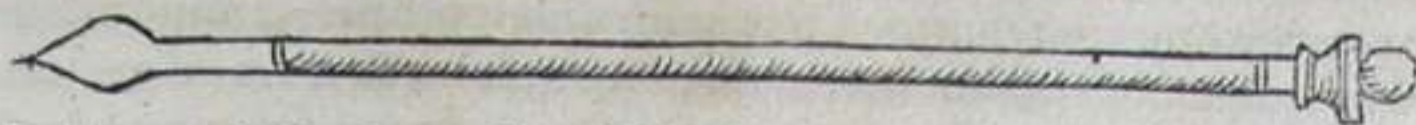
Q V A N D O Cancer est incipiens, et uis ipsum sistere: tunc cauteriza ipsum cum cauterio circuli in circuitu eius, sicuti reuoluitur. Sapientes autem dixerunt, ut cauterizetur cauterio ultimo in medio. Mihi autem non uidetur illud: quoniā timeo quod ulceretur: & ego iam uidi illud aliquotiens. Et rectius est, ut cauterizetur in circumitu eius cum circulo, sicut diximus: aut cauterijs multis.

¶ De modo cauterizandi in Adubelati.

Caput LIII.

Q V A N D O aliquis habet Adubelati, & tardatur in maturatiōe, aut propter superfluitatem faciētem eam, aut propter aetatem infirmi, quando est decrepitus pauci sanguinis, aut propter tem

pus, & uis festinare in maturatiōe Adubelati, tunc cauteriza in circumitu eius cum cauterijs paruis multis punctando. Deinde dimitte eam. Nam ipsa festinabit cum maturatiōe. Si autē uis perforationem eius cum cauterio, tunc igni cauterium, cuius haec est forma.

Et depone ipsum in medio Adubelati, donec penetret cutem: & sit cauterium ab eo quod sequitur infirmus, ut alleuetur cursus puris. Deinde cura ipsum donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in malo corrode. Caput LIIII.

C O R R O D E N S non est nisi corruptio in membro ambulās, & corrodit ipsum: sicut ignis comedit ligna sicca. Si ergo uides corrodentem in loco qui toleret cauteriū cum igne, tunc igni cauteria multa, clauilia parua & magna, secundum quod conueniet illi loco in quo est corrodens. Deinde cauteriza ipsum ab omni parte donec eradicet corruptionem totam, & non remaneat ex ea aliquid penitus. Deinde dimitte ipsum tribus diebus, & pone super loca cauterizata sulphur tritū cū oleo, donec eradicentur escharae omnes, & omnis corruptio. Deinde cura ipsum cum unguentis generatibus carnem. Si ergo uides, quod post tres dies caro nascitur natiuitate sana, in qua non est corruptio, est bonum. Et si non: tunc itera cauterium super illud quod remansit ex locis corruptis. Et corrodens medicatur quandoque cum medicina acuta. Ipsa namque surgit loco cauterij. Verumtamen cauterium cum igne est uelocioris iuuamenti: & ego quidem iam dixi cauterizationem eius cum medicina acuta in diuisione: accipe ergo eam illic quando ea indiges.

¶ De modo cauterizandi in Clauis, & Verucis. Caput LV.

M V L T O T I E N S accidit in inferioribus partibus pedum haec aegritudo: & est res grossa, filtrata, quae laedit pedem. Et cauterium quidem in eis est secundū duos modos: cauterium cum igne, & cauterium cum aqua calida. Quantū autem cū igne est, ut ignias cauterium concuū simile penne uulturis: quod fiat ex ferro, secundū quantitatem quod contineat clauū ab omni parte: et sit subtiliū marginum. Deinde depone ipsum ignitū super clauū. Deinde reuolue manū cum cauterio in circumitu clauū, donec perueniat cauteriū ad profunditatem clauū: & dimitte ipsum tribus diebus, donec incipiat emittere pus. Deinde emplastra ipsum cum maluis syluestribus, contritis cum sale: & dimitte emplastrum super ipsum in nocte. Ipse enim eradicabitur ex radicibus suis. Deinde cura locum unguento generatiuo carnis, donec sanetur.

Quod si sunt non conuersi, & multotiens accidunt in superficie cor

Cporis, præcipue in manibus & pedibus: tunc administres in eis cauteriū cum aqua calida: et est, ut accipias cannulā ex ære, aut ferro, aut ex penna uulturis: et depone eam super clauū, aut althelul. Deinde projice in cannulam ex aqua calida quantitatem paucam: retine manum tuam, & tu reuolue eam cum compressione manus tuæ parūper, ut imprimatur margo cannulæ in radice clauī, et inueniat aqua calida uiam ad profundum, ad radicem clauī: & expectet infirmus parumper super mordicationem aquæ calidæ hora una. Deinde dimitte ipsum, nam clauus eradicatur cum radicibus suis. Ita fac cum eis uno post unum, donec uenias super omnes qui ex eis sunt in corpore. Deinde cura eos postquā eradicantur, cum eo quod generat carnem ex unguentis.

¶ De modo cauterizandi in Tremore.

Caput LVI.

QUANDO accidit alicui Tremor ex frigore in neruo, aut ex febre quartana, aut alio: tunc oportet ut cauterizes ipsum quatuor cauterijs, aut quinque super spondiles dorsi, et inter omnē spondilem cauterio, & in pectore eius cauterio, et super stomachum eius cauterio. Tremor enim quiescit cum cauterio oliuari, & festinat sanitas ægritudinis frigidæ.

¶ De modo cauterizandi Albathir.

Caput LVII.

QUANDO QVE expelluntur in corpore Albathir scædæ, id est, pustulæ, quæ fiunt a materijs grossis corruptis. Oportet ergo in primis cum apparent, ut cauterizentur super omne caput pustulæ cauterio subtili cū ligno myrti, cuius extremitas accensa est cum igne. Aut cum radice aristolochiæ longæ. Aut cum cauterio lenticulari. Et quandoque cauterizantur ademenul, in principio expulsionis suæ secundum hunc modum: & non augentur: et dirumpitur superfluitas faciens eos, & sanantur ex eis. Verumtamen oportet ut fiat illud post euacuationem cum phlebotomia.

Albathir.

¶ De modo cauterizandi in fluxu sanguinis ex arteria in uulnere. Caput LVIII.

MULTOTIENS accidit fluxus sanguinis ex arteria, quæ incisa est apud uulnus, quod accidit extrinsecus, aut apud incisionem a postematis, aut cauterium membri, et similia eis: & fit difficile abscindere eum. Cum ergo accidit alicui illud, tunc propera cū manu tua ad orificium arteriæ, et pone super ipsum digitum tuū indicem: et stringe eum multum, donec obsessus sit sanguis sub digito tuo, et non egrediatur ex eo aliquid. Deinde pone in ignem cauteria oliuaria parua, & magna numero plura: & suffla super ea, donec fiant ignita ualde. Deinde accipe ex eis unum, aut paruum, aut magnum, secundum uulnus & locum, in

quo disrupta est arteria, & depone cauterium super ipsam uenam, postquam tu remoues digitum tuum festinanter: & tene cauterium, donec abscindatur sanguis. Quod si expellatur cum eleuas digitum ab orificio arteriæ, & extinguis cauterium, tunc accipe cauterium aliud festinanter, ex cauterijs quæ in igne sunt preparata. Non ergo cesses facere illud cum uno post aliud, donec abscindatur sanguis. Et caue, ne comburas neruum qui est illic, & accidat super infirmum malicia alia.

Et scias, quod quando ex arteria fluit sanguis, tunc non est possibile abscindere ipsum: præcipue quando arteria est magna, nisi cum uno quatuor modorum. Aut cum cauterio, sicut diximus. Aut cum extractione, quando non est extracta. nam quando extrahitur, contrahuntur extremitates eius, & abscinditur sanguis. Aut ligetur cum filo ligatione forti. Aut ponantur super ipsum medicinæ de proprietate, quarum est abscindere sanguinem, & stringatur cum puluini constrictione decenti. Qui autem administrat abscisionem eius cum ligamento, & strictura cum panno, aut positione rerum comburentium, et similium, non confert ei penitus, nisi raro. Si autem accidat alicui illud, & non sit ei præsens medicus, neque medicina: tunc incipiat cum positione digiti indicis super orificium uenæ ipsius, sicut narrauimus, & constrictione eius ualde, donec obsessus sit sanguis a superiori parte uulneris, &

Quatuor modis sanguis sistitur.

B super arteriam. Et digitus non remoueat, desuper ipsum cum aqua frigida uehementis frigoris semper, donec congeletur sanguis, & ingrossetur, et abscindatur. Et interim consideret in eo, quid indiget ex cauterio, aut ex medicina.

¶ Partis PRIMÆ Finis.

LIB. Chirurgici ALBUCA S I S Pars II.

¶ De Incisione, Perforatione, & Phlebotomia in uulneribus, & his similibus.

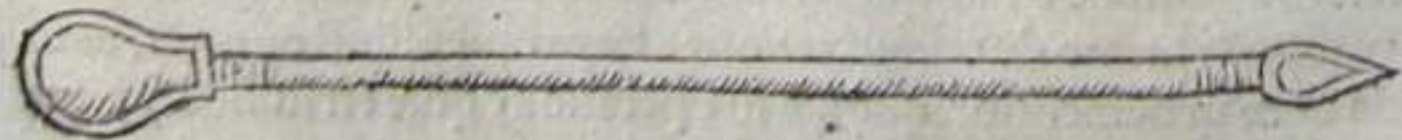
AM DIXIMVS IN CAPITULO Primo, omnem ægritudinem in qua conueniens est cum igne cauterium & medicina comburente, & occasiones eius, ipsius causas, et instrumenta eius, et formas cauteriorū. Et posui illic capitula a uertice usque ad pedem. Et ego procedam in hoc capitulo illa eadem uia: ut alleuietur super querentem questum eius. Et antequam incipiam illud, oportet ut addiscatis o filij, quod in hoc capitulo est ex terrore illud quod est in capitulo primo de cauterizatione. Et propter illud oportet, ut sit cautela in eo uehementior, quoniā in operatione quæ est in hoc capitulo

Admonitio
salubris.

Clo, multotiens cadit euacuatio cum sanguine, cum quo stat uita apud apertionem uenae, aut incisionem super apostema, aut apertionem exituræ, aut curationem uulneris, aut extractionem sagittæ, aut incisionem super lapidem, et illis similia: ex quibus omnibus associatur tremor, & timor, et cadit in pluribus eorū mors. Et ego moneo uos, ne cadat super uos illud in quo est hesitatio, nam quandoq; cadunt ad uos in hac arte modi hominū cum modis infirmitatū. Ex eis enim est qui irascitur cum ægritudine sua, et est leuis apud eum mors: propter uehementiam eius quod inuenit ex infirmitate sua & longitudine eius malicie. Et cum ægritudine est ex timore quod significat mortem. Et ex eis est, qui dat tibi censum suum, et dicit te cum eo, sperans sanitatem, & ægritudo eius est perniciofa. Non ergo oportet ut consentiatis ei qui uenit ad uos ex eis, cuius modus est talis. Et sit cautela uestra uehementior, quam cupiditas & uestra rapacitas. Et non præsumatis super aliquid ex illo, nisi post scientiam certam, quæ uerificat apud uos illud ad quod peruenit successio laudabilis. Et utimini in curatione omnium infirmorum uestrorum, prognosticatione & indicatione de eo ad quod conuenienter sit salus. In illo namq; est uobis adiutorium super acquisitionem famæ & gloriæ, & memoriæ & laudis. Inspiret uobis **D E V S** o filij, intellectum suum, et non auferat uobis directionem & inspirationem: quoniam illud est in manu eius. Et ego quidem ordinavi hoc Capitulum distinguendo per capitula, secundum quod præcessit in capitulo **C**auterij, a ceruice usq; ad pedes: ut alleuietur uobis questum quod uultis ex eo, & quo indigetis.

S De curatione Aquæ quæ aggregatur in capitibus puerorum. Caput I.

SCIA S, quod hæc infirmitas multotiens accidit pueris apud partum: aut quando stringit obstetrix caput pueri absq; leuitate. Et quandoq; accidit etiam ex causa occulta quæ non scitur. Et ego quidem non uidi hanc ægritudinem in alijs quam in pueris: et ad omnem quem ex eis uidi properauit mors: propter illud ergo uisum est mihi dimittere operationem in ea. Et ego quidem uidi ex eis puerum, cuius caput impletum erat aqua, et caput magnificabatur in omni die, donec non poterat sedere super seipsum, propter magnitudinem capitis sui: et humiditas augmentata fuit, donec mortuus est. Et hæc quidem humiditas, aut aggregat inter cutem & os: aut aggregatur sub osse super sifac. Et operatio in illo, si est humiditas inter cutem & os, et apostema est paruū, tunc oportet ut findas in medio capitis fissura una in latitudine: et sit longitudo fissuræ quasi duo nodi, donec currat humiditas, et hæc est forma spatumilis.

Si ergo humiditas est magis augmentata, & apostema est maius, tunc pone eas duas fissuras, secundum formam hanc.

Et si humiditas est sub osse, et signum eius est, quod uides commissuras capitis apertas ab omni parte: et aqua deprimatur quando comprimis eam manu tua ad interiora, & non occultatur tibi illud: tunc oportet ut findas in medio capitis tribus fissuris, secundum hunc modum. Et post incisionem extrahe humiditatem totam. Deinde stringe fissuras cum pannis & puluillis. Deinde embroca illud desuper cum uino & oleo usq; ad diem quintum. Deinde solue ligamentum, et cura uulnus cum tentis, et unguentis. Et non dimittas stringere caput cum aqua litate. Et ciba infirmum omni cibo sicco pauca humiditatis, usquequo confortetur membrum, et sanetur. Et modus alius incisionis est, ut consideres ubi apparet magnitudo apostematis, et collectio aque, quoniam quandoq; est in occipitio plus, aut in sincipite, aut in dextra, aut in sinistra. Ascende ergo cum incisione ubi apparet tibi apostema & impletio aquæ: et scinde illud secundum quod tibi possibile est. Et obserua, ne incidas arteriam, et accidat fluxus sanguinis, et moriatur infirmus ex illo fluxu cum euacuacione humiditatis.

C De incisione Arteriarum quæ sunt post aures. Caput II.

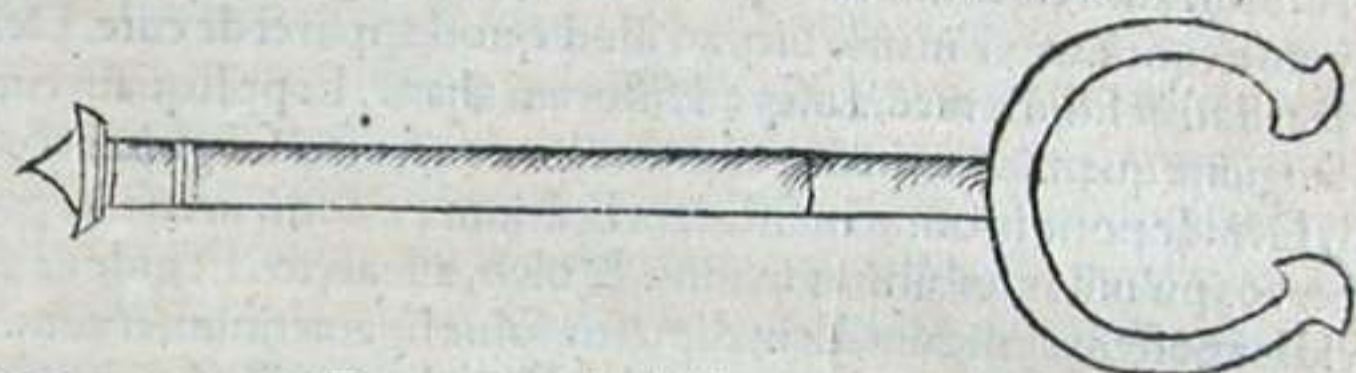
QUANDO accidunt alicui catarri ad oculos, aut ad peccus, & antiquatur illud, et non confert curatio medicinarum: tunc magis ultima curatio est in illo, incisio harum duarum arteriarum. Oportet ergo quando uis incidere eas, ut radat infirmus caput suum. Deinde frica locum cum panno aspero, ut appareant arteriæ. Deinde stringat infirmus collum suum, cum quolibet panno suo. Deinde considera, ubi pulset uena. Et loca utriusq; sunt loca quæ sunt post aures depressa: et raro occultatur, nisi in quibusdam hominibus. Deinde signa cum encaustro super utraque: & incide utramque cum spatumili utrimq; acuto, incisione perueniente ad os: & fiat illud per latitudinem capitis. Et si uis, intramitte spatumile sub arteria, et incide eam ad superiora cum incisione. Et sit longitudo incisionis quasi duo digiti iuncti. Nam quando inciditur uena, egreditur sanguis egressione pulsatili, qui salit ad interiora saltu frequenti. Si autem arteria non apparet sensui, tunc oportet ut mensures ab aure quantitatem spacij trium digitorum. Deinde signa cum encaustro, & finde usque ad os. Et illud quod oportet emittere ex sanguine, est. **V I.** unc. & fortasse emittis ex eo plus, aut minus. Totum illud secundum quantitatem quæ apparet tibi ex uirtute infirmi, & repletionem arteriæ eius. Deinde considera ad uulnus. Tunc si remanet ad os ex sifac aliquid, tunc incide illud, ut non accidat apostema calidum.

C tunc stringe uulnus cum licinijs ex panno lini. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur.

¶ De extractione arteriarum, quæ sunt in temporibus. Caput III.

QUANDO accidit homini hemicrania antiqua, aut catarrhi a cuti propter humiditates acrimoniales, & caliditate in lacertis temporum, aut sorda antiqua, uehemens, & similia illis: et medicatur cum modis curationis medicinæ, & non confert illud: tunc experti sumus in his ægritudinibus extractionem arteriarum ex temporibus, aut cauterizationem earum, sicut narrauimus. Et modus operationis in extractione earum, est, ut radat infirmus pilos qui sunt in temporibus, & intendat ad arteriam apparentem in tempore. Ipsa namque ostenditur tibi ex pulsu suo, & raro occultatur nisi in paucis hominibus, aut uehementia frigoris. Quod si occultatur tibi, tunc stringat infirmus caput suum cum quolibet panno suo: deinde frica locum cum panno aspero. Aut uapora locum cum aqua calida, donec appareat tibi apparitione manifesta. Deinde accipe spatulum, quod paulo ante formaui. Deinde excoria cum eo cutem cum facilitate, donec peruenias ad arteriam. Deinde projice in eam uncinum, & extrahe eam ad superiora, donec extrahas eam ex cute, & facias eam euadere ex tunicis quæ sunt sub ea ab omni parte. Si autem arteria est subtilis: tunc inuolue eam cum extremitate uncini. Deinde incide ex ea partem secundum quantitatem qua elongentur extremitates eius, & contrahantur, & non accidat fluxus sanguinis. Nam si non inciditur, & si non abscinditur, non ascendit sanguis penitus. Deinde euacua ex sanguine ana. VI. unci. usque ad. III. Quod si arteria est magna: tunc oportet ut liges eam in duobus locis ex filo duplo, forti, ex serico: aut ex chordis aliohod, ut non properet ad ipsam putrefactio ante consolidationem uulneris, & accidat fluxus sanguinis. Deinde incide superfluitatem, quæ est inter duo ligamenta. Fac illud in illa hora, aut post horam aliam. Et si uis, cauteriza eam cauterio usque ad os, cum cauterio cultellari: donec incidantur extremitates eius, & stabit loco eiusdem operis. Et est melius opus, nisi si infirmus habet febrem, aut est calefactæ complexionis. Quoniam cauterium est ex eis, quæ iuuant ad finiendas humiditates. Ergo est melius iuumentum. Et oportet post extractionem arteriarum, ut impleatur locus cotto antiquo: & ponantur super ipsum puluilli decenter facti. Et post solutionem curetur cum medicinis siccis, quæ faciunt nasci carnem, & cum licinijs, donec sanetur. Quod si interim dum operaris accidit fluxus sanguinis ex arteria, tunc propera ad abscindendum eum cum cauterio, aut ut impleas locum cum zegi: & stringe manum tuam, donec abscindatur sanguis. Quod si nihil ex illis est tibi

præfens, tunc pone super locum digitum tuum, donec congeletur sanguis. Et embroca locum cum aqua uehementis frigoris, donec quiescat acuitas, & stringatur secundum quod oportet. Et ex eo quod est leuius & facilius extractione arteriæ, est, ut cauterizes uenam cum hoc cauterio habente duos cultellos: sitque acuitas duorum cultellorum similibis almagdatem. Verumtamen sunt multo minoris acuitatis, quam duo cultelli. Quoniam si sunt acuti, sicut duo cultelli, properat utrisque frigus: & non incidunt carnem cum uelocitate. Cum ergo in eis est aliquantum grossitudinis, tenetur in eis calor ignis, & abscinditur caro uelociter: cum hoc ergo opus est melius omni opere, & leuius, & facilius. Et sit spacium quod est inter duos cultellos quantitas grossitudinis digiti, postquam tu signas duo loca cum encaustro: & depone utrosque ignitos ualde, donec perueniant ad os, & incidant uenam in duobus locis: ut elongetur quod est inter extremitates eius. nã non consolidantur cum hoc cauterio penitus. Et hæc est forma cauterij.

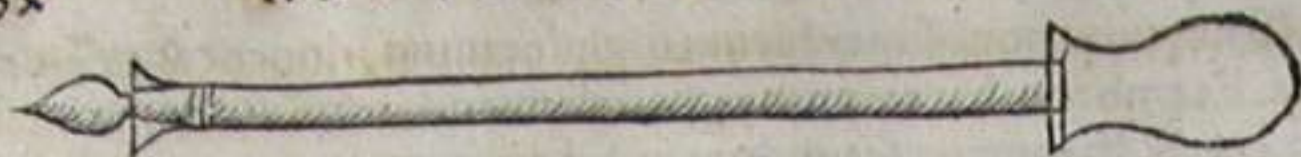
¶ De cura cursus lachrymarum acutarum assiduarum ab oculis. Caput IIII.

QUANDO sunt lachrymæ assiduæ, & est cursus earum ex uenis, quæ sunt super craneum capitis exterius: & non confert in eis aliquid curationis medicinæ cum medicinis, & uides faciem infirmi iam rubere, & sentit in fronte sua deambulationem, sicut est deambulatio formicarum: & oculi eius sunt extenuati, humidi, ita quod iam corrosi sunt pili eorum cum corrosione: & calefactæ sunt palpebræ eius ex acuitate lachrymarum: tunc antiqui indiguerunt in curatione earum hac operatione, & denominauerunt eam curationem, cum Ense. Et est, ut præcipias infirmo radere pilos qui sunt in fronte sua. Deinde incide in fronte tres fissuras æquedistantes secundum longitudinem frontis: & sit longitudo fissuræ quasi duo digiti, & fissura una sit æquedistans longitudini nasi in medio frontis, & secunda secundum longitudinem parumper a motu lacertorum, & tertia a parte altera: & caue ab incisione arteriarum quæ sunt in duobus lateribus: & elonga manum tuam a continuatione duarum mandibularum, & sit spacium omnis incisionis quantitas trium digitorum coniunctorum: & sit tibi frustum spongiæ præparatum, aut panni siccati multi, cum quibus exsicces sanguinem. Deinde inuolue spatulum duarum acutarum extremitatum, cuius mox sequens est forma,

B

Curatio cum Ense.

Spatumile.

ab incisione quæ est a parte temporis, usq; ad incisionē secundam: et excoria cum eo totam cutem, quæ est inter duas incisiones, cum sifac, quod est super os. Deinde fac illud etiam ab incisione media usq; ad incisionē secundā. Deinde extrahe hoc spatumile, & intromitte in incisionē primā iterum instrumentū aliud, quod nominatur cultellare acutū, ab una parte lene, non acutum ab altera parte. & hæc est forma eius.

Cultellare acutum.

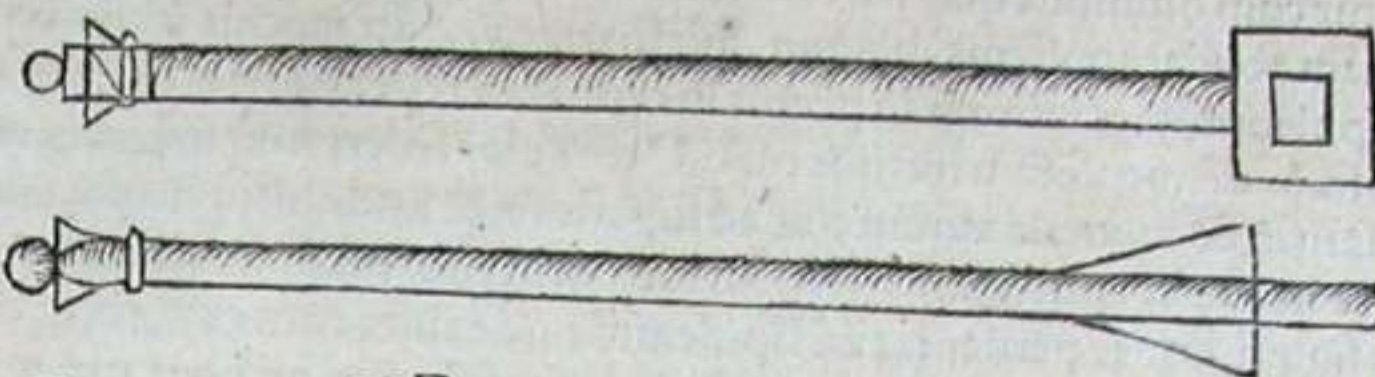

Et pone latus eius acutū uersus carnem annexam cum cute, & latus eius lene uersus os: & impelle ipsum, donec perueniat ad fissuram mediam: & abscinde cum eo omnia uasa, quæ descendūt a capite ad oculos: præter quod continuetur incisio usq; ad illud quod apparet de cute. Deinde fac illud in fissura media usq; ad fissuram aliam. Et postquam currit ex sanguine quantitas æqualis, exprime loca ex frustis sanguinis cōagulati. Deinde pone in omnem fissuram licinium ex cotto ueteri, et pone super eos puluillos imbibitos in uino, & oleo, aut aceto. Et uide ut non accidat apostema calidum. Et in die tertia solue ligamentum, et administra infusionē multam cum aqua tepida. Deinde cura illud ex unguento basilicon, et reliquis quibus curantur uulnera: usquequo sanetur.

De cura lachrymarū acutarum & catarrorū ad oculos ex interioribus capitis. Caput v.

QUANDO accidunt alicui catarrhi acuti, acres, assidui: & uides oculos eius extenuatos, paruos, & iam debilitatus est aspectus eorum: et palpebræ ulceratæ, & cadunt pili ex eis, & in profundo capitis est dolor acutus, lædens, et sternutatio consequens: tunc sume ex istis accidentibus, quod illæ materiæ, et catarrhi non ueniunt, nisi ex uenis multis. Et melior curatio in eis est hæc. Et est, ut præcipias infirmo radere frontem suam. Deinde incide in eam fissuram unā in medio frontis, aut alterius parumper per latitudinem, & incipe cum fissura a tempore sinistro ad tempus dextrum: & sit incisio usque ad os: & elonga manum tuam a lacertis temporum, qui mouentur apud masticationem: donec quando detegitur os: & exsicabis totum sanguinem cum spongia. Tunc separa inter duo labia fissuræ cum cotto ueteri, aut cum licinijs ex lino. Deinde stringe desuper cum puluillis: & imbibe puluillos cum uino & oleo, ut non accidat apostema calidum. Et quando soluis illud, & uides quod apostema calidum iam imminuitur: tunc oportet ut frices os, donec incipiat in eo nasci ca-

ro. Deinde cura ipsum cum regimine exiccatio quod facit nasci carnem: sicut si accipias ex farina tritici partes duas, & ex colophonia quatuor partes: & præpares ex eis emplastrum, et administretur ad natiuitatem carnis in istis uulneribus.

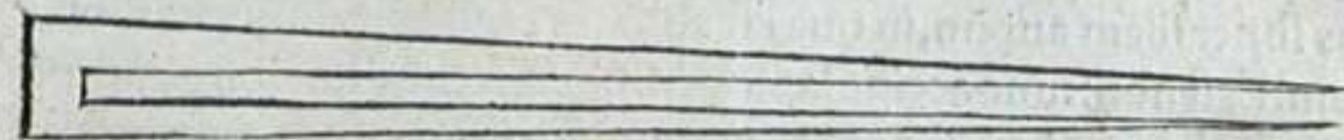

De istis Instrumentis non fit mentio apud Auctorum.

De cura eius quod cadit in Aures. Caput VI.

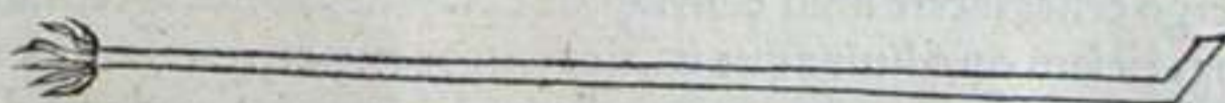
OMNE QVOD in Aures cadit, est una quatuor specierū: aut lapis mineralis, aut simile lapidi, sicut ferrum, & uitrum: aut est ex planta, sicut est cicer, & fabæ: aut est res fluxibilis, sicut aqua, & acetum, & eis similia: aut aliquod animal. Quando ergo cadit in aurē lapis, aut genus lapidis ex eis quæ non adduntur, neque crescunt in aures, expone Aures soli: si ergo uides lapidem, tunc distilla in Aures aliquid ex oleo uiolato, aut sisamino. Deinde administra extractionem eius, et fac sternutare cum condisi, et opila nares apud aduentum sternutationis, postquam tu ponis in circumitu auris frusta ex pannis, aut lana, et extendis aures ad superiora. multotiens enim egreditur cum hac cura. Si autē non egreditur, tunc administra extractionem eius cum Gestis, id est, Pizigarolis subtilibus: cuius forma est hæc.

Extractio lapidis ex aures.

Gestis.

Si ergo egreditur cum gestis, est bonum. Et si non, tunc administra extractionem eius cum uncino cæco subtili pauca duplicationis.

Uncinus subtilis.

Si ergo non egreditur per illud, tunc fac cannulam ex are, & intromitte extremitatem cannulæ in foramen auris multum, et opila quod est in circumitu cannulæ cum cera mollificata cum oleo, ut non sit uento uia nisi cannulæ: deinde extrahe cum uento tuo attractione forti. Multotiens enim egreditur cum eo quod narrauimus.

Si autem non egreditur hoc modo: tunc accipe ex helkalimbat, aut ex uisco, id est, gluten præparato, cum quo capiuntur aues, rem modicam:

C & pone ipsum in extremitate radij postquam tu inuoluis super eam cotum decenter positum: deinde intromitte ipsum in foramen auris cum facilitate, postquam tu exiccas aurem ab humiditate. Si ergo non egreditur cum omnibus quæ narrauimus, tunc propera ad scindendū, antequam accidat apostema calidum, aut spasmus. Et modus fissuræ est, ut phlebotomes infirmū in primis in cephalica: & extrahe ei ex sanguine secundū mensuram uirtutis eius. Deinde fac federe infirmū inter manus tuas, & conuerte aurem eius ad superiora, & finde fissuram paruam in radice auris apud adipem eius in loco depresso ipsi: & sit fissura lunaris figuræ, donec peruenias ad lapidem: deinde aufer eum cum eo, quod est tibi possibile ex instrumentis. Deinde sue fissuram ab hora tua cum uelocitate, & cura ipsam, donec sanetur.

Extractio
grani.

Quod si res cadens in aurem est ex uno granorum, quæ crescunt, & infantur: tunc administra extractionem eius. Si autem non obedit tibi ad exitum, tunc accipe spatulum tenue, subtile, secundum hanc formā.

Spatanile.

Et administra cum eo abscisionem illius speciei ex granis, quæ cadunt in aurem, & non facias illud, quando tu cogitas, quod illud granū iam humectatum est per uaporem auris, donec ponis ipsum frustra multa: deinde extrahe ea cum uncinis, aut cum gesti subtili, aut cum suctione, sicut diximus, nam extractio eius alleuiatur. In aqua autem quæ ingreditur in aurem, oportet ut utatur infirmus sternutatione cum cōdili in primis: & iam impleuit aurem suam cum aliquanto cotto ueteri: & est iacens super illam aurem, in qua est aqua. Si ergo egreditur per illud, est bonum. Et si non: tunc accipe lapides multos, secundum longitudinē digiti, tenues, lenes, & calefac eos cum igne parumper, & intromittat infirmus ex eis unum in foramen auris suæ: & saltat super pedem suū unum ex illa parte, & percutiat cum lapide alio super lapidem qui est in aure. Non ergo cesset facere illud cum lapide & lapide, donec egrediatur tota aqua. Et iam egreditur aqua ita, ut accipias ex parpyro, aut ex iunco unum, & intromittas extremitatem eius unam in aurem: et accendas extremitatem alteram cum igne, donec comburatur plurimū eius. Deinde itera iuncum alium, et fac illud multotiens, donec egrediatur tota aqua: & extrahe ipsam cum cannula secundū quod præmissum est in lapide.

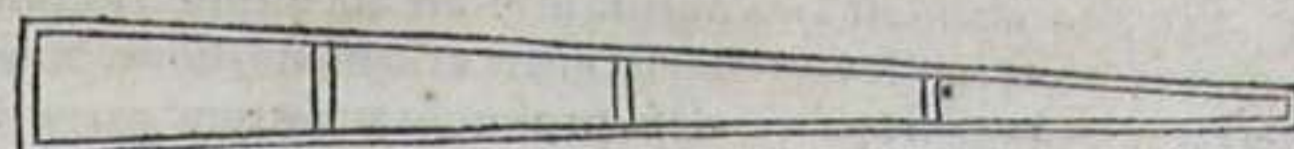
Extractio
aquæ.

Extractio ani
malis.

In extractione autem animalis intrantis in eam, si est parui corporis, ut pulex, & ei simile, cura ipsum sicut dixi in diuisione. Sed si est corporis magni, quod appareat sensui: tunc administra extractionē eius cum gesti, & uncinis: et res eius est facilius omnibus, quæ tenentur in aure.

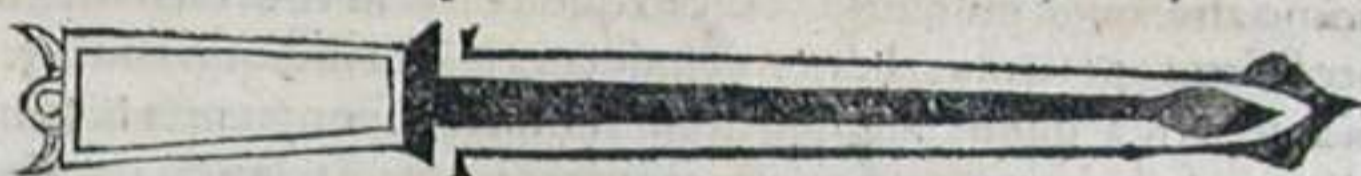
In extractione autē uermis generati in aure, quando curas eum cum eo quod diximus in diuisione, & in tractatu distillationū, & non confert

curatio tua: tunc oportet ut aspicias aurem in sole. Si ergo apparet illic aliquid ex uermibus, tunc extrahe illud cum gesti, aut cum uncinis subtilibus. Si autem non apparet illic aliquid, tunc accipe cannulam, cuius hæc est forma,

stricta inferius, ampla superius: & intromitte extremitatem subtilem in aurem secundū quantitatem quod tolerat eam infirmus: deinde suge cum ea suctione forti. Fac illud multotiens, donec egrediantur omnes uermes. Si autem non obediunt tibi ad exitum, tunc opila circumitum cannulæ cum cera, sicut dixi in lapide. Quod si non egrediuntur cum eo quod diximus: tunc administra distillationes quas iam experti sunt antiqui in interfectione uermium: & inuenies illud in tractatu distillationum. Et sit effusio tua qua effundis olea & medicinas in aurem cum hoc instrumento, cuius forma depicta est hic.

Liber Distilla
tionum Albu
calis.

Sicut uides fac ipsum ex argento, aut ære, inferius strictum, in quo sit foramen paruū, amplum superius. Sit ergo ut impellens quod est in concavitate cannulæ, sit ex ære decenter factum. Et si uis, accipe radium, & inuolue in extremitate eius cottum inuolutione decenti: deinde projice oleum, aut succum, aut quod uis ex istis medicinis in cannulam: & ipsa sit in aure: deinde intromitte radium cum cotto desuper, & exprime ipsum manu tua compressione temperata, donec impellatur oleum in concavitate auditus, & sentiat ipsum infirmus interius: & illud quod infunditur in aurem, sit iam calefactum cum igne parumper: & caue ne sit res quæ distillatur in eam frigida ualde: medicinæ enim non tolerant illud.

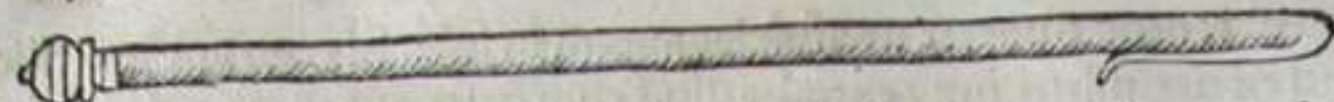
De cura opilationis accidentis Auri.

Caput VII.

QUANDO QVE egrediuntur quidam infantes ex uentribus matrum suarum non perforati. Et iam accidit etiā quibusdam hominibus opilatio in meatu Auris a uulnere, aut carne nata in ea. Et hæc opilatio quandoque fit in profundo foraminis Auris, quam non consequitur uisus: & quandoque accidit ad exteriora foraminis parum, & consequitur eam uisus. Illa ergo quæ accidit in profundo Auris, et quam non comprehendit aspectus, est in pluribus dispositionibus difficilis sanationis. Et in illa quam consequitur uisus, oportet ut ponas Aures infirmis in sole, et aspicias in ea: tunc si uides opilationem apparentem, asperi eam cum spatulumili subtili, cuius forma est hæc quæ sequitur,

Modi opila
tionis Auris.

C

Sit extremitas eius in qua sit quedam latitudo parua, cuius quedam pars sit acuta: & reliquum spatium sit duarum laterum lenium: ut non laedat aurem. Si ergo opilatio est a carne nata in meatu auris: tunc tene eam cum uncino subtili, et incide eam cum facilitate uehementi, donec auferatur tota caro. Quod si opilatio est in profundo auris: tunc accipe radium subtilem, lenem, & calefac ipsum cum igne parumper: deinde mitte ipsum in meatum auris. Si ergo senseris opilationem cum eo, quod inuenit infirmus cum grauitate auditus, conare apertionem eius cum facilitate: & caue, ne uulneres neruos auris. Deinde pone in aurem licinium secundum quantitatem amplitudinis foraminis, quod inuoluisti in unguento aegyptio: fac illud aliquot diebus, donec sis securus de consolidatione uulneris. Aut accipe licinium, & infunde ipsum in aqua rosata, & pulueriza super ipsum zegi tritum, et utere ipso. Quod si uides aurem iam apostemari: tunc oportet ut extrahas licinium, et permittas ipsum cum licinio alio, quod inuolues in caroto quod sit factum cum oleo rosato, donec sedetur apostema calidum: deinde cura ipsum usque quo sanetur.

D Si autem accidat fluxus sanguinis: tunc submerge spongiam, aut pannos in aqua frigida, et pone super eam aurem: et utere reliqua curatioe, quae abscondit fluxum sanguinis praedicta in tractatu distillationum.

¶ De cura Altheli palpebrarum.

Caput VIII.

ISTI Altheli qui accidunt in Palpebris oculi, quandoque sunt humidi, & sunt sicci. Oportet ergo ut teneas eos cum tenalijs: aut cum uncino, & incidas eos cum spatiumili a radicibus suis. Deinde pone super loca zegi tritum. Si autem ex eis fluat sanguis, tunc cauteriza eos cum cauterio lenticulari subtili. Et cauterizare eos, est melius post incisionem. Multotiens enim redeunt quando remanet ex radicibus suis aliquid. Et quando cauterizantur cum igne, comburuntur illae radices, & non redeunt.

¶ De cura Grandinum palpebrarum oculi. Caput IX.

MULTOTIENS accidit in palpebris aliquid quod assimilatur Grandini in fortitudine sua, & sua duricie, et propter illud nominatur Grando: et est aggregatio humiditatis grossae in palpebra superiore, & palpebra inferiore. Operatio ergo in eis est, ut consideres tunc, si est Grando procedens in eo, quod apparet de palpebra, et mouentur ad omnem partem, & res eius est facilis. Finde ergo super eam fissura per latitudinem. Deinde excoria eam ab omni parte cum facilitate, donec euadat. Deinde suspende eam cum uncino, & absconde ipsam. Si autem non praeparatur tibi abscessio eius, nisi postquam tu penetras pal-

Grando palpebrarum.

pebram cum incisione parumper, tunc nocet infirmo illud in aliquo. A Quod si fissura est magna: tunc aggrega ipsam cum sutura: & cura ipsam, donec sanetur. Et si est parua, non superueniet tibi malum ex ea. Vnguentum enim restaurat ipsam, & incarnat eam. Et si grando est declinans ad interiora auris uersus superficiem intrinsecam, tunc inuerfa palpebram, & suspende grandinem cum uncino: praeter quod indigeas incisione, & preme eam ab omni parte. Quod si elongatur palpebra per incisionem, non nocet illud in aliquo. Deinde ablue oculum post incisionem grandinis, cum aqua falsa: & cura locum cum eo quod incarnat, donec sanetur infirmus.

¶ De cura Axirynth palpebrarum.

Caput X.

AXIRYNTH est adeps qui generatur in tunicis palpebrae superioris: & plurimum quidem accidit illud pueris: & ipsum grauat oculos eorum, & accidunt eis catarri in matutinis, et non possunt intueri lumen solis, propterea, quod lachrymae properant ad eos, & propter illud uides eos discumbere super facies suas semper, & super eas dormiunt, & sunt palpebrae eorum sub superalijis humidae, quas iam cooperuit inflatio: & eminentia quidem Axirynth apparet oculo, & quando tu premis locum cum digitis tuis, sentis Axirynth inter eos. B Et modus operationis eius est, ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. Deinde accipe pannum lini, & praepara in eo licinia, & fac ex illo licinio circulum secundum quantitatem quod continet Axirynth ab omni parte. Deinde pone eum super eam, & preme cum digitis tuis ab omni parte, ut aggregetur Axirynth in medio circuli. Deinde finde in medio illius humiditatis cum spatiumili incidente fissuras per latitudinem, & non sit fissura maior illa quae fit in phlebotomia in profundo. Aut oportet ut findas cutem totam, donec peruenias ad Axirynth. in pluribus enim dispositionibus procedit Axirynth ex fissura secundum formam frusti pinguedinis albae. Extrahe ergo eam cum panno, quem infiltrasti inter digitos tuos ad exteriora: & tu reuoluis manum tuam ad dextram & sinistram, donec dispergatur: & caue, ne addas in fissura, ut non peruenias cum spatiumili ad oculum, & laedas eum. Si autem non appareat tibi Axirynth in principio fissurae, tu addas in fissura parum cum facilitate, donec procedat Axirynth. Deinde extrahe eam, sicut diximus. Deinde submerge pannos in aceto et aqua, et pone eos super locum, et stringe eum cum puluillis. Et ex hominibus sunt qui terunt salem, & ponunt ipsum in concauitate fissurae, ut liquefiat quod remansit ex illa humiditate. Deinde cura ipsam, donec sanetur. Si autem accidat in loco apostema calidum, tunc cura ipsum cum emplastris sedatiuis, donec sanetur.

Axirynth palpebrarum.

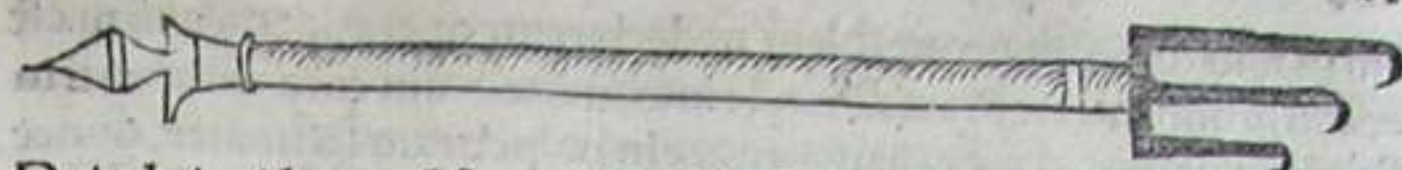
C De modis Ataxmir oculi, id est, cum palpebra mol-
lificatur oculi, unde fit ut rugetur sicut
non debet. Caput XI.

QUANDO nascuntur in palpebris oculi pili additi, praeter
cursum sub pilis naturalibus, et antiquantur: tunc ipsi no-
cent oculo, & faciunt accidere modos aegritudinum, sicut lachrymas as-
siduas, et mollificationem palpebrarum, & albuginem, donec fit illud
caussa destructionis oculi. Et Ataxmir quidem oculi curatur secundum
quatuor modos. Aut per cauterium cum igne. Aut cum medicina acu-
ta, secundum quod premissum est in capitulo cauterij. Aut curatur Atax-
mir per incisionem & futuram. Aut per cannas, secundum quod ego di-
cam. Oportet ut ponas caput infirmi in sinu tuo. Deinde conuerte pal-
pebram oculi manu tua sinistra. Si ergo conuertitur, bonum est. Et si no-
intromitte acum in eam, in qua sit filum ab inferiori parte palpebrae, &
fac penetrare acum cum filo desuper, et sit illud prope pilos ipsos, id est,
prope marginem palpebrae, in quo nascuntur pili: & trahe filum ad su-
periora cum palpebra, et conuerte eam cum radio. Deinde finde in in-
teriori parte palpebrae sub pilis additis cum spatumili incidente a la-
chrymali maiore usque ad lachrymale minus. Deinde extrahe filum,
et pone sub palpebra puluillum paruum ex cotto, aut panno: deinde si-

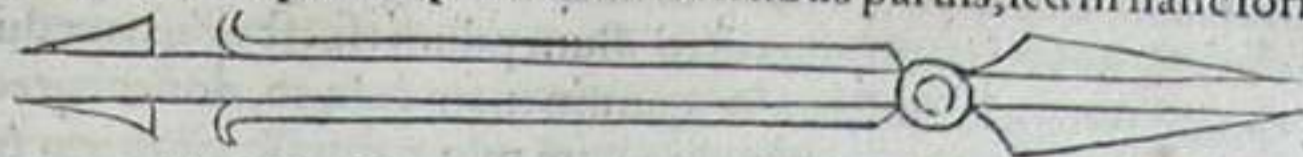
Digna super palpebram cum encaustro, quod sit sicut figura folij myrti.
Verumtamen oportet, ut sit figura secundum quantitatem & eleuatio-
nem palpebrae: quoniam iam diuersificatur illud in hominibus. Ex eis
enim est, qui indiget ut incidatur ex palpebra quantitas magna, secun-
dum quantitatem quae mollificatur a palpebra. Deinde cum spatumili
si finde super duas lineas quas signasti, et incipe a lachrymali maiore us-
que ad lachrymale minus, et sit fissura una prope pilos naturales, sicut
est grossitudo radij. Deinde intromitte uncinum in uno duorum angu-
lorum cutis. Deinde excoria ipsam totam. Deinde aggrega cum futura
duo labia, cum acu & filo lana subtili: & absterge sanguinem, et fac ad-
harere quod superfluit ex filis super duo supercilia, cum quibusdam
rebus inuisantibus, si uis facere illud: & si non, non cures. Deinde di-
mitte futuram & fila usque ad tres dies, aut quatuor: postea cura illud.
& si uis, dimitte uulnus absque futura, & cura ipsum cum eo, quod ex-
siccat & constringit. Nam palpebra eleuatur apud sigillationem uul-
neris & aggregationem eius: sed futura est melior. Hunc modum curandi
Ataxmir docuerunt antiqui. Verumtamen in eo est sollicitudo super in-
firmum, & est ex bona operatione, & non est in eo timor.

Et modus alius est in Ataxmir etiam: & est, ut signes super palpe-
bram figuram, quae sit sicut figura folij myrti, sicut narrauimus. De-
inde eleua palpebram cum tribus uncinis separatis, aut ag-
gregatis, secundum formam hanc quae sequitur,

Cura quadri-
plex Atax-
mir.

Deinde incide quod superfluit cum forficibus paruis, secundum hanc formam,

cum aequalitate incisionis. Si autem non est tibi possibile tenere uncinum,
& non aequatur illud: tunc accipe acum in qua sit filum, et intromitte
ipsum in medio figurae: et intromitte filum aliud prope lachrymale ma-
ius, & filum secundum prope lachrymale minus: et aggrega inter digi-
tos tuos fila cum aequalitate. Deinde eleua manum tuam eleuatione ae-
quali: et eleua cutem super quam est signatum cotum, sicut narrauimus.
Deinde aggrega duo labia uulneris cum futura: et cura ipsum, donec sa-
netur. Si uero accidat apostema apud incisionem tuam, aut fissuram
tuam: sedit illud apostema cum caroto, & his similibus, ex unguentis se-
dantibus. Et quandoque accidit palpebrae etiam, ut conuertantur pili
eius. Oportet ergo ut utaris in ea quod diximus in incisione: sed futu-
ra utrisque magis est artificialis.

ET EST, ut conuertas palpebram, & scindas fissuram quae
est deintus, secundum quod narraui. Deinde arte fac duas can-
nas, aut duo ligna subilia: quarum longitudo sit secundum longitudi-
nem palpebrae, et latitudo earum sit minor latitudine spatumilis: & tu
iam incidisti in extremitatibus utriusque ab utrisque partibus ubi tenes fi-
la. Deinde aggrega utramque cum subtilitate super illud quod superfluit
ex palpebra oculi, et stringe duas cannas ab utrisque partibus strictura
forti, & dimitte eam diebus aliquot. Cutis enim stricta morietur, et de-
nigrabitur, & putrefiet, donec cadet per se. Si ergo tardatur, tunc incide
eam cum forficibus. Deinde cura eam, donec sanetur. Cum ergo con-
solidatur, eleuatur palpebra: & non pungunt pili. Et haec est forma du-
arum cannarum, quas facies secundum hanc figuram, et quantitatem in
longitudinem & latitudinem.

O De eleuatione pilorum pungentium in oculo
cum acu. Caput XII.

OPERATIO in illo est, ut accipias acum subtilem, & intros-
mittas in eam filum ex serico subtile, lene. Deinde agreges extremitates
eius, & nodes utramque nodo subtili ualde: & sit longitudo filorum pal-
mus unus. Deinde compone in Alinxorati filum aliud subtile sub eo in
breui, & noda extremitates eius si uis. Deinde ponat infirmus caput

C suum in sinu tuo, et sit prope solem ut declaretur operatio: quoniam est operatio subtilis, uel minuta. Deinde intromitte acum cum alinxotati in radicem palpebræ, et fac eam penetrare in palpebram festinâter, donec extrahas eam desuper pilum naturalem. Deinde trahe pilum usq; supra alinxotati: & intromitte in alinxotati illum pilum: si est unus, aut duo, aut tres, non plures. Deinde trahe manum tuam cum eo, donec egrediatur pilus cum alinxotati in palpebra cum pilo naturali. Si autem trahatur alinxotati, et non egrediatur pilus cum ea: trahes alinxotati ad inferiora, cum filo quod tu composuisti in ea, donec egrediatur alinxotati ex foramine superiori, & uideas eam uisione oculi: tunc enim trahes alinxotati, & filum: et extrahe utraque, & claude oculum: et dimitte ipsum clausum duobus diebus, aut tribus, donec adhaereat pilus loco suo, & nascatur super ipsum caro. Quod si pilus est breuis, tunc aut associa ei pilum longum ex pilis naturalibus, et eleuatur cum eo: aut dimitte ipsum, donec elongetur post spacium, & tunc eleua ipsum.

De cura Alxatrati quæ accidit in palpebra superiori. Caput XIII.

Leporina.

QUANDO accidit oculo hæc Alxatrati, nominatur Leporina. Et hæc Alxatrati est aut naturalis, aut accidentalis. Accidentaliter ergo fit ex consolidatione uulneris, aut sectionis, aut cauterij, & similibus illis. Et modus operationis in ea est, ut tu findas illam consolidationem, et ut separes labia eius, & ponas in eo quod est inter ea licinium ex lino, et liges eam, donec sanetur. Et non oportet, ut utaris in curatione eius rebus quæ exiccant & constringunt: nam si tu facis illud, redit Alxatrati deterior quam fuit: imo utere in ea rebus quæ mollificant, sicut scenum græcum: et embroca cum aqua, in qua cocta sit althea, semen lini: et unguento dyaquilon, quod liquefactum sit cum aliquo ex oleis: & inuolue cum eo licinium, et cura cum eo. Et thesaurus curationis tuæ est, ut coneris omni ingenio, ut non consolidetur, secundum formam quæ fuit in primis. Et hæc quidem operatio quam diximus, non est nisi quædam rectificatio Alxatrati, ut non redeat forma loci secundum quod fuit omnino.

De cura Alxatrati quæ fit in palpebra inferiori, et est rugatio uel contractio sursum ad dextrum & sinistrum. Caput XIII.

HÆC ALXATRATI quæ fit inferius, est quæ uere nominatur Alxatrati. Et est naturalis, et est accidentalis. Et accidentaliter fit ex uulnere, aut fissura, aut cauterio, et illis similibus. Et uia operationis in ea est, ut accipias acum, in qua sit filum duplum, & tingas eam in carnem, et facias eam penetrare a lachrymali sinistro usque ad lachrymale dextrum, donec perueniat filum in duabus extremitatibus carnis. Deinde exten-

de carnem ad superiora cum acu, & incide eam cum spatumili lato. Si ergo redit figura palpebræ secundum quod oportet, est bonum. Et si non, accipe radiū, et pone ipsum in fissuram, & conuerte cum eo palpebram: & finde duas fissuras in latere interiore palpebræ, et sint extremitates duarum fissurarum ex duobus angulis incisionis, donec concurrant & fiat ex eis angulus: donec quando aggregantur fiat figura earum hæc figura, & est litera lauda græca. Deinde aufer illam carnem per quantitatem, quod est latus eius acutum inferius, ab eo quod sequitur palpebram. Deinde aggrega partes separatas: sue eam cum filo lanæ. Deinde cura eas cum eo quod diximus, de medicinis mollificantibus, et licinis, donec sanentur.

Et si Alxatrati accidat ex fissura, et futura, aut cauterio: tunc oportet ut findas fissura plana sub pilis palpebrarum, etiam secundum quod præcessit. Deinde separa inter duo labia cum licinio, secundum quod diximus. Et summa sermonis de cura Alxatrati, quando est desuper, aut inferius, est, ut currat in ea operatio, secundum quod præparatur ex forma Alxatrati. Ipsa namque est multarum diuersitatum in forma: et artifex prudens præparat ingenium cum quocumque modo est possibile ei, donec redire faciat figuram ad formam naturalem, aut prope eam, & ipse met infirmus, secundum quod conuenit ei ex operatione & instrumentis in plurimis dispositionibus.

De adhaerentia palpebræ oculi cum coniunctiua, aut cornea. Caput XV.

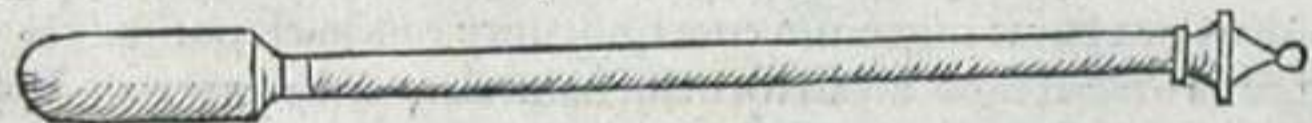
QUANDO QUÆ accidit hæc consolidatio multis hominibus, ita ut consolidetur palpebra superior cum albedine oculi, et prohibeat ipsum ab operationibus suis naturalibus. Oportet ergo quod intromittas extremitatem radij sub palpebra, et eleues eam sursum: aut extendas eam cum uncinio: deinde incide adhaerentiam cum spatumili subtili, quod non sit cum acuitate incisionis spatumilium, imo sit obrusum parumper: ut non inquietetur infirmus apud operationem, et remoueat spatumile, et lædat oculum cum acuitate sua: et sit incisio tua quasi tu excories illam adhaerentiam cum facilitate, donec quando redit palpebra secundum formam suam naturalem, et sanetur adhaerentia tota. Funde tunc in oculum aquam balsamam, cum aqua ablue ipsum: aut distilla in ipsum ex sief facta, ex ziniar dissoluto cum aqua. Deinde separa inter palpebram & oculum cum licinio lini: et pone super oculum lanam infusam cum albugine oui: & post diem tertium utere sief, et cum solidatiuis, donec sanetur.

De incisione unguæ & eminentiæ carnis lachrymarum. Caput XVI.

SCIAS, quod unguis est secundum duos modos. Aut est nervosa: & est similis sifac duro, subtili. Aut est non nervosa, similis humidis

Vngula oculi duplex.

C. tati congelatae albæ: quæ quando tangit eam ferrum, aut conaris capere eam cum uncinis, abscinditur, & non figitur in ea uncinus. Et utraq; species non incipiunt, nisi a lachrymali maiore, usquequo vadit paulatim, donec cooperit uisum, et prohibet lumen, & motu oculi. Et modus operandi in incisione eius est: ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. Deinde aperi oculos eius, et eleua palpebrâ manu tua. Deinde collige unguam cum uncinis pauca duplationis, et extende eam ad superiora. Deinde accipe acum, & intromitte in eam pilum ex pilis equi, et bovis, aut uacæ: et sit filum forte, & duplica extremitatem acus parumper, & fige eam in medio unguæ: et penetra eam cum acu, & liga cum filo unguam, & extende eam ad superiora: et excoria cum pilo latus unguæ quod sequitur pupillam, ac si tu serres eam cum pilo usq; ad postremum eius. Deinde incide residuum in radice lachrymalis cum spatumili subtili, aut cum forficibus paruis: & dimitte carnem lachrymalis naturalem, ut non accidat ex incisione eius cursus lachrymarum assiduus. Et quandoq; extenditur unguam cum uncinis solo: aut cum filo, sicut diximus. Deinde excoriatur cum spatumili leni, cuius hæc est forma.

D Et caue, ne tangat spatumile tunicam corneam, et accidat in ea ruptura, & perforetur pupilla. Deinde post incisionem, projice in oculum aliquid salis contriti, aut ex sief factio ex ziniar, et dimitte ipsum usq; ad diem alium. Deinde cura ipsum cum eo quod oportet, usquequo sanetur.

Quod si unguam est non nervosa, et non potes intromittere in eam acum, neq; figitur in ea uncinus, tunc multotiens curatur hæc species unguæ cum medicinis, et sanatur sicut narraui in diuisione. Quod si uis incidere eam, tunc aperi oculum infirmi, et accipe spatumile subtile, lene, debilis acuitatis, secundum hanc formam.

Et rade unguam desuper rasione cum subtilitate. Quod si uides quod ipsa rarificatur & confringitur, et imprimit in eam rasio, tunc distilla ex hora tua in oculum ex sief factio ex ziniar, aut ex sief rubeo, aut sale trito: et opila oculum usq; ad diem alium. Deinde itera super ipsam operationem, donec remoueat totum eius. Nisi contrarium sit tibi in oculo apostema calidum: tunc enim dimitte ipsam, et cura apostema, donec sanetur. Deinde itera operationem super ipsam cum rasione, donec sanetur. Eminentia autem carnis lachrymalis, si nocet in oculo nocuemento magno, suspendat cum uncinis, et incide ex ea partem eius: et non ultimes incisionem, ut non accidat cursus lachrymarum. Deinde stilla in lachrymale sief rubeum, aut factum ex ziniari, donec sanetur.

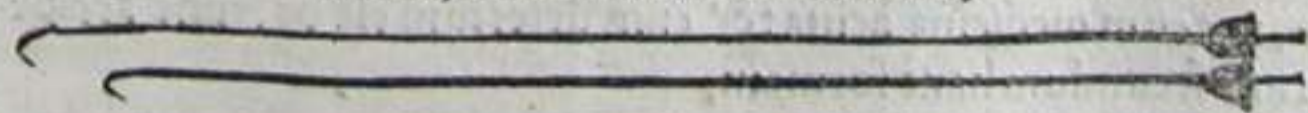
¶ De incisione Alguardenici, et carne nata in oculo. Caput XVII.

N ASCITVR quandoq; in quibusdam oculis hominum caro rubea composita, uel superposita, donec cooperit pupillam, aut appropinquat, aut stringit super palpebras, et fortasse conuertit palpebras ad exteriora: et assimilatur rosæ balaustinæ. Et operatio in ea etiam est, ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. Deinde aperi oculos eius, & collige illam carnem totam cum uncinis conuenientibus ad illud: & tene illud cum forcipe uno, aut gesti. Deinde incide carnem in primis, donec finiatur totum eius cum incisio. Et caue ab oculo, ut non ledas ipsum apud operationem: et sit incisio tua qua ipsam incidis, aut cum spatumili, quod narrauimus in incisione unguæ: aut cum forficibus paruis, cum quibus colligitur a sebel, secundum quod ueniet forma eius post hoc capitulum. Cum ergo completur incisio tua, et remouetur tota alguardenici, tunc imple oculum ex sale contrito: aut distilla in eum puluerem rubeum, et similia illi ex medicinis corrosiuis: & pone super oculum deforis cottu cum albugine oui: ut securetur ab apostemate calido.

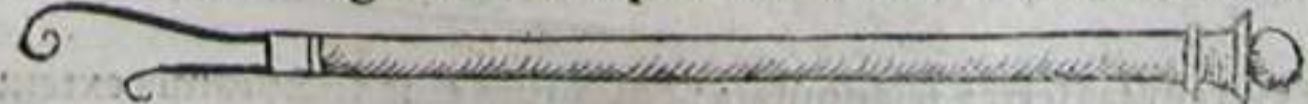
Quod si remanet ex alguardenici aliquid, et dominatur tibi sanguis calidus, & times apostema calidum: tunc dimitte oculum, et cura ipsum cum eo quod sedat apostema. Deinde itera super ipsum cum operatione, donec sanetur. Et similiter fac cum carne addita quæ accidit in oculo ex hac specie. Verumtamen oportet, ut alienes curationem omnis oculi debilis ex uia naturali, aut ex uia accidentali, operando cum ferro: & non intromittas manum tuam in aliqua harum operationum, donec uideas, quod illud membrum est tolerans illam operationem.

¶ De collectione Sebel ex oculo. Caput XVIII.

SEBEL sunt uenæ rubeæ quæ texuntur super oculum, et prohibent uisui operationem suam: & debilitant oculum cum longitudine dierum. Necessè est ergo tibi in primis, ut consideres, si oculus in quo est Sebel, est fortis, & non est in eo ægritudo aliqua, præter Sebel: tunc collige Sebel eius. Et est, ut præcipias infirmo, ut ponat caput suum in sinu tuo. deinde suspende illas uenas cum uncinis uno, aut duobus secundum prudentiam tuam: & sit uncinus subtilis duplationis, secundum hanc formam,

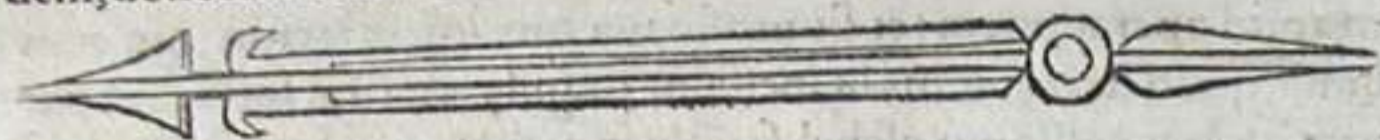

Aut sint duo uncini gradati in corpore uno, secundum hanc formam,

Deinde collige cum forficibus subtilibus illas uenas cum subtilitate, &

C absterge sanguinē hora post horam, donec uideas illas uenas remoueri ex oculo, & resoluuntur: et caue ne lædas oculū cum extremitatibus spatulilīs. Et sit operatio tua in meridie coram sole, & sis firmus in operatione tua ualde: ut non incidas nisi illas uenas. Et cum tu expleueris, tūc distilla in oculum sēs uiride, aut rubeum: ut sua acuitate corrodāt quod remanet ex sebel. Si autē non est tibi possibile colligere illud totū in illa hora, tunc emplastra oculum cum eo, quod sedat dolorem oculi: et dimitte ipsum diebus aliquot, donec sedetur dolor eius: & securetur ab apostemate calido: deinde itera super ipsum secundum modum eundem, donec sanetur. & hæc est forma forficis.

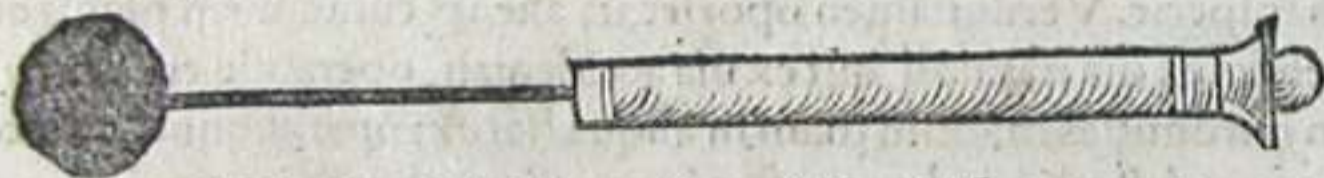

N De reductione Ariffati ad nasum. Caput XIX.

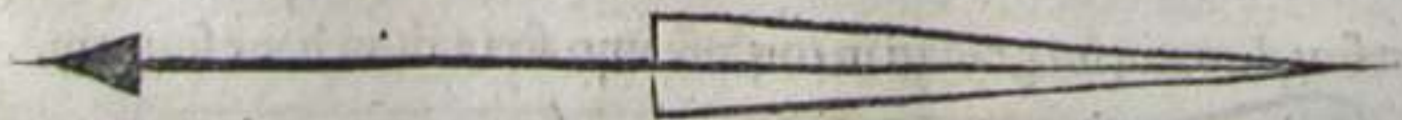
Ariffati, fistula.

N O M I N A N T medici Ariffati Fistulam, quā curas cum cauterio, aut cum medicina acuta comburente, secundū quod præcessit eius narratio. Et si non sanatur, tunc non est ingenium in ea: nisi ut findas super apostema apud natiuitatem eius, & extrahas totam humiditatem quæ est in eo & pus, donec detegatur os. Cum ergo detegitur os, & uides in eo corruptionem, aut nigredinem, tunc rade ipsum cum instrumento, cuius forma est hæc.

Asperi capitis.

Et nominatur Asperi capitis. Fiat ex ferro indo, & sit caput eius rotundum sicut azir, quod sit punctatum punctatione limæ, aut punctatione aliskilferi punctatione subtili: & pone ipsum super locum corruptum ossis. Deinde reuolue ipsum inter digitos tuos, & tu preme manū tuam parumper, donec scias quod illa corruptio iam rasa est: & fac illud aliquotiens. Deinde restaura locum cum medicinis exiccatiuis stipticis. Si ergo consolidatur locus, et nascitur in eo caro, & absconditur cursus saniei: et remanet quadraginta diebus, & non renouatur, et non apostematatur, et non accidit in eo accidens: tunc scias quia iam sanatus est. Et si non, tunc non est in eo ingenium, nisi reducere fistulam ad foramen nasi, secundum hanc formam. Et est, ut detegas ab osse secundo cum ferro, aut cum medicina acuta: & cum detectum est os, tunc accipe terebrum secundum hanc formam.

Sit extremitas ferrea, triangulata: & lignum eius sit pyramis extenuata usque ad extremitatem, sicut uides. Deinde pone illud super os ipsum.

& sit illud prope lachrymale: & elonga manum tuam ab oculo parum. Deinde reuolue manum tuam cum terebro, donec penetret os, & sentiat illud infirmus: per hoc quod inuenit uentum exire ex eo, quādo tenet manū suam super nasum suum. Ergo tunc restaura locum cum medicinis stipticis exiccantibus, sicut docui te. Cum ergo nascitur caro, et induratur locus: tunc materia quæ effundebatur ad exteriora, redit ad nasum: est ergo leuius illud super infirmum.

De reductione eminentiæ Oculi.

Caput XX.

Q V A N D O eminet Oculus cum totalitate sua, et non accidit in uisu nocumentum, neq; diminutio: tunc oportet ut soluas infirmum: deinde phlebotomes eum: postea ponas uentosas in ceruice absq; scarificatione, sed cum suctione. Deinde pone super Oculum linimentū quod fit ex acacia, & aloe, et olibano, & sarcocolla. Deinde stringe Oculū desuper super emplastrū cum puluillis multis. Et modus puluillorū est: ut accipias pannos lenes, multos, et duplicetur omnis pānus ex eis super quatuor: fac ex eis multos: deinde pone eos unū super aliū, secundū quantitātē qua indiget Oculus: deinde stringe super ipsos cum panno duro strictione forti. Et itera uentosas cū suctione sine scarificatione. Deinde aufer uentosas, et dimitte oculū strictione die & nocte. Si autē ligamentū iterum mollificatur, tunc oportet ut stringatur multū: deinde aufer ligamentū post diem & noctem, sicut diximus. Si ergo uides oculum iam redisse uix tunica, est bonum: & si non, tunc itera emplastrū, & puluillos, et strictionem, & uentosas, donec sanetur.

De incisione Vuæ tunicae. Caput XXI.

Q V A N D O accidit disruptio in tunica Vuæ, deinde eminet & procedit extra palpebras sicut granum Vuæ, & scædatur forma hominis propter illud, & uis incidere illud: tunc operatio in eo est, secundum quod narro: et est, ut intromittas acum in radice Vuæ ab inferiori ad superiorem partem. Deinde intromitte acum aliam in qua sit filum duplum a parte lachrymalis, & fac eam penetrare: & dimitte acum primā secundum dispositionem suam. Deinde incide locum fili dupli, et liga cum eo partem Vuæ in circumitu acus: & stringe eam multum. Deinde extrahe acum, et pone super oculū lanam infusam in albugine oui: et dimitte eum, donec cadat filum cum Vuæ. Deinde cura oculum cum eo, quod confortat ipsum, donec sanetur uulnus. Et quandoq; stringitur Vuæ ab omni parte cum circulo ex panno, donec addat oculus eminentiam magnam. Deinde perforetur cum spatulili subtili, quod perueniat ad profundum oculi, & currat humiditas albuginea, & descendat oculus, & ingrediatur statim: deinde stringe eum, donec sanetur.

De curatione Alcomnati. Caput XXII.

Alcomnati.

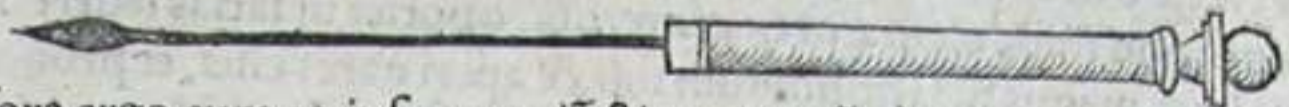
HAEC AEGRITUDO quæ nominatur Alcomnati, non est nisi si sanies, quæ aggregatur in oculo, similis aquæ descendenti, & non est ipsa. Et modus operandi in ea est, ut facias sedere infirmum super sedem præparatam, uel directam. Deinde accipe caput eius manibus tuis a partibus duabus, et moue ipsum, donec uideas saniem peruenire ad inferiora oculis tuis. Deinde figatur, & non descendat, et absoluat lumen: & uideat infirmus res sicut uidebat: et si non descendit inferius, scias quia est aqua. Si autem non præparatur descensus saniei cum eo quod diximus, tunc fac sedere infirmum inter manus tuas. Deinde accipe spatumile subtile, & finde cum eo supra panniculū corneum parumper apud continuationem coniunctiuæ cum tunica cornea in corona, donec egrediatur sanies. Cum ergo egreditur, tunc distilla in oculum aquam calidam in qua miscuisti mel: aut aquam in qua iam bullisti scenum græcum & mel: deinde curetur cum reliqua curatione, donec sanetur.

De cura aquæ, quæ descendit in oculo, uel cataracta. Caput XXIII.

IAM DIXIMUS species aquæ in diuisione, & quæ conuenit ad perforandum sermone declarante & exponente, tunc accipe illud idem secundum sanitatem. Tunc ergo oportet ut facias sedere infirmum inter manus tuas quadratum, oppositum lumini, prope solem: & liga oculum eius sanum, & stringe eum ualde: deinde palpebram oculi eius manu tua dextra, si oculus in quo est aqua, est oculus sinister: aut manu tua sinistra, si oculus est dexter. Deinde accipe manu tua dextra almagda, si oculus est sinister: aut manu tua sinistra, si oculus est dexter. Deinde pone extremitatem almagda prope coronam per grossitudinem radij in ipsa albedine oculi apparente lachrymalis minoris: deinde impelle almagda cum uirtute: & tu reuoluis cum eo manum tuam, donec penetret in albuginem oculi: & sentias, quod almagda iam peruenit ad rem uacuam. Et oportet, ut sit mensura itineris almagda ad profundum, mensura spacij quod est a pupilla usque ad finem nigredinis: & est corona oculi, uidebis enim ea in ipsa pupilla uisione oculi, propter claritatem tunice corneæ. Deinde pone almagda usque ad locum in quo est aqua. Deinde preme ipsum inferius uice una post aliam. Si ergo descendit aqua statim, tunc infirmus uidet illud super quod aperit uisum suum statim, & almagda in oculo suo. Deinde quiescas paululum. Si ergo descendat aqua, tunc depone eam secundo, præter quod egrediatur almagda. Quando ergo figitur, & non ascendit: tunc extrahe almagda cum facilitate: & tu reuoluis manum tuam paulatim. Deinde dissolue in aqua aliquam ex sale claro gemmæ: & abluere cum eo oculum deintus. Deinde pone extra oculum totum stuppam, aut lanam infusam oleo rosato, et al-

bugine oui: & liga cum eo oculum sanum. Nos autem, et illi qui sunt nostri temporis, ponimus super eum ciminum tritum cum albumine oui.

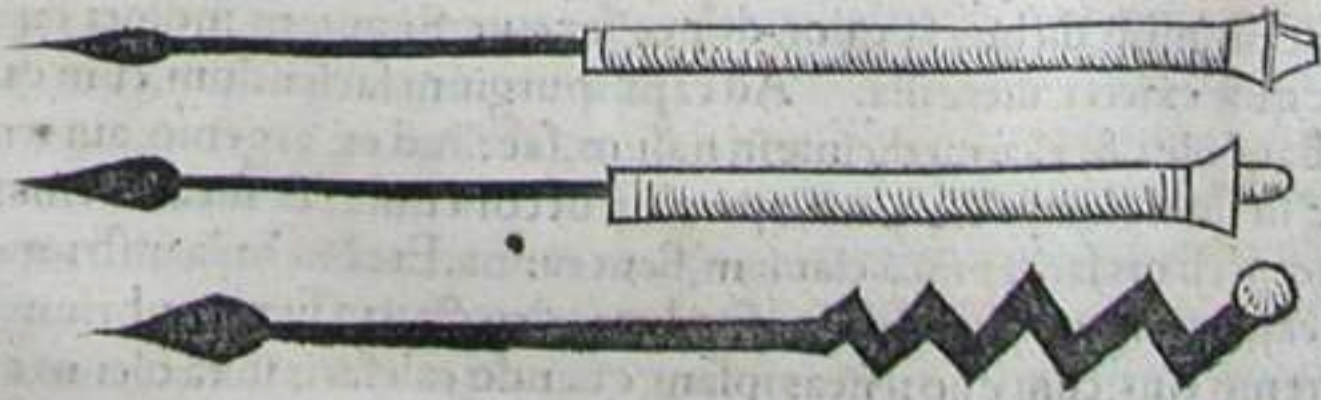
Quod si non obedit tibi almagda ad introitum in oculum propter duriciem suam, quoniam ex hominibus est, cuius oculus est durus ualde: tunc oportet ut accipias spatumile, quod nominatur Alberid, cuius hæc est forma.

Alberid.

Perfora ergo cum eo ipsam coniunctiuam tantum, & non ultimes manum tuam in foramine: et non est nisi ut facias uiam ad almagda locum subtilem. Deinde intromitte almagda, secundum quod diximus. Et apud complementum operis tui, præparetur infirmo dormitorium decenter factum, in quo dormiat super dorsum suum in domo tenebrosa: & prohibeatur ab omnibus motibus, & a tussi: & pone cibum eius illud quo lenitur natura eius: & non moueat caput suum dextra, neque sinistra omnino. Et sit ligamentum secundum dispositionem suam usque ad diem tertium. Deinde solue illud in illa domo tenebrosa, & experire uisum eius: & fac eum uidere res. Deinde reduc ligamentum usque ad diem septimum. Et non oportet ut faciat illud in hora curationis, aut post incisionem statim: imo oportet, ut alienes illud: propterea quod aqua ascendit uelociter per aspectum uehementem. Si autem accidit apostema calidum: tunc oportet ut soluas oculum ante septimum: & rectificas illud cum eo quod sedat apostema, donec sedatur: tunc absolue ipsius uisum, & pone super faciem eius orale quo regatur uisus eius sub eo diebus aliquot, ipso existente in illa domo tenebrosa. Deinde egrediatur a domo gradatim, et conuersetur in casis suis. Et scias, quod in *zaltea non excusatur discipulus a uisione aliquotiens: tunc enim audeat super operationem. Et iam quidem peruenit ad nos quidam ex illis qui sunt de Alayrach, qui dixit, quod factum fuit in Alayrach magdan perforatum, quo fugitur aqua. Verum ergo non uidi aliquem in terra uostra, qui fecerit illud: neque legi illud in aliquo ex libris antiquorum: & est possibile, ut sit illud nouum. Et istæ sunt formæ specierum ex magda, ut stet super ea qui ea ignorat. Fiant ex ære proprie: & sint extremitates eorum cum hac eadem subtilitate triangulatæ, & extremitas acuta.

Formæ magda.

P

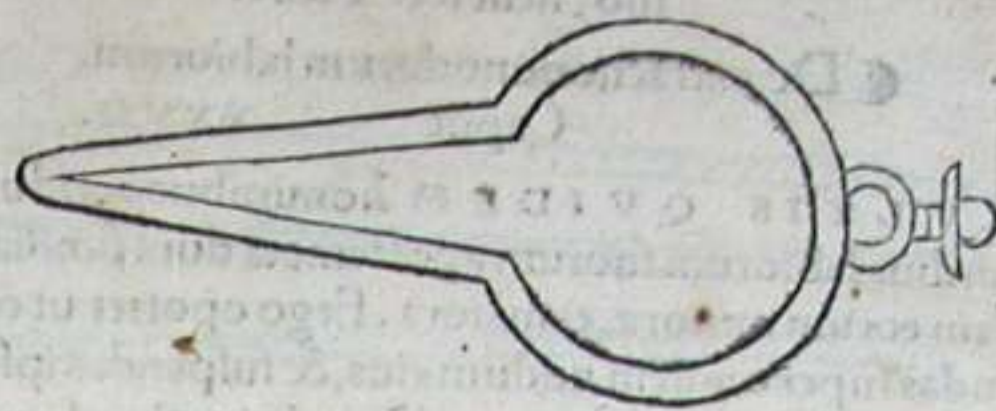
Alfat, *alca-thea.

C

De cura Carnis natae in naso.
Caput XXIII.

QUANDO QVE nascuntur in naso Carnes diuersae additae, ex quibus est aliquid quod assimilatur scorpioni multo- rum pedum: et ex ea est caro cancerosa, lapidea, fusci coloris: et ex ea est quae est caro lenis, non fusci coloris. In ea ergo quae ex istis carnibus est lenis, non fraudulenta, neque cancerosa, oportet ut facias sedere infirmum inter manus tuas oppositum soli, & aperi nases eius, et projice uncinum in illas carnes: deinde trahe eas ad exteriora, & incide quod comprehendisti ex eis cum spatumili subtili acuto a parte una, donec scias quod caro tota iam ablata est. Quod si remaneret aliquid ex ea cuius abscisio non est possibilis: tunc rade illud cum uno instrumentorum subtilium cum facilitate, donec non remaneat ex eo aliquid. Si autem san- guis tibi dominatur, aut accidat apostema calidum: tunc oppone ei per id quod oportet: aut est ex apostematibus malignis, tunc propera cau- terizando eum, donec abscindatur sanguis, et auferantur omnes carnes. Deinde projiciatur in nasum post incisionem acetum, & aqua, aut uis- num. Si autem aperitur nasus, et procedat ex eo humiditas usque ad pal- latum, tunc scias quia iam sanus est. Si uero non penetrat humiditas, se- cundum quod oportet, tunc scias quod intra ipsum est caro nata in su- perioribus ossibus naris, ad que non peruenit cum incisione instrumen- tum. Tunc ergo oportet, ut intromittas filum lini cui sit quaedam grossi- tudo, & nodi in eo nodos multos: et pone inter omnem nodum quan- titatem digiti, aut minus: et ingeniet infirmus, ut mittat extremitatem u- nam fili in nasum cum radio, aut cum quo possibile est ei postquam fe- cerit ipsum simile azer: & trahat odoratum suum, donec perueniat usque ad caassum, et egrediatur super guttur suum. Et multotiens quidem faci- unt simile huic Attomi pueri in scholis: & est res facilis ei, qui uult. Deinde pone duas extremitates fili, extremitatem unam quae egreditur super nasum, & alteram quae remansit in naso. Deinde ad sinistra ser- raturam carnis cum nodis qui sunt in filo. Fac illud donec scias quod carnes iam sunt cum nodis fili. Deinde extrahe filum: & pone in nasum post abstersionem sanguinis licinium quod imbibisti in unguento a gy- ptio: fac illud tribus diebus, aut plus, donec unguentum corrodat totum quod remansit ex carnibus. Deinde pone in fine rei in nasum cannu- lam de plumbo, diebus aliquot, donec sanetur. Si autem indiget cura- tione quae exiecit, utere illa. Ad caput purgium faciendum, cum quo distillant olea, & aliae medicinae in nasum, fac illud ex argento, aut aere: quod sit simile lampadi paruae, apertum sicut conchula: & meatus eius si- militer. Et si uis fac cannulam clausam, sicut carina. Et conchula instrumen- ti ad caput purgium faciendum, sit plena, detecta: cui sit manubrium in postremo eius, cum quo teneas ipsam, quando calefacis in ea oleum, aut

quod uis ex succis, & rebus fluxilibus. Et haec est forma instrumenti. A

De cura Thelul nasi.
Caput XXV.

MULTOTIENS nascitur in extremitate nasi Thelul, & magnificatur, & augmentatur cum diebus, donec fecedus fit aspectus eius. Et propter illud oportet, ut incidas illud in principio apparitionis eius, & eradices totum eius. Deinde pone super locum, aut cauterium, aut me- dicinam comburentem quae stat loco eius. Si ergo tardatur incisio eius, donec magnificetur, tunc considera, si est lapideum, durum, fusci colo- ris, pauci sensus: tunc non tangas ipsum cum ferro: quonia apostema est cancerosum. Multotiens enim uidi, qui incidit hmoi apostema, & acci- dit ex eo malicia magna super illum qui ipsum habebat. Et si apostema est lenis tactus, non fusci coloris, & uides quod incisio possibilis est in toto eius, tunc euacua infirmum, & incide ipsum sine timore, absque pauore: & cura locum cum eo quod exiecit & constringit, donec sanetur.

Segna aposte-
matis can-
crofi.

De sutura nasi, & labij, & auris.
Caput XXVI.

SCIAS QVIA quando accidit solutio continuitatis in una harum cartilaginum, parum confert in ea operatio, nisi in quibusdam hominibus. Oportet ergo quando accidit alicui aliquid ex illo, ut con- sideres, si est uulnus recens cum sanguine suo: & tunc aggrega duola- bia uulneris cum sutura: deinde cura ipsum, donec sanetur. Et si solu- tionis continuitatis labia iam separata sunt, & facta est unaquaeque pars sana: tunc oportet ut excories omnem partem a cute sua apparente, donec sanguinetur. Deinde aggrega duo labia cum sutura, et stringe ea, & pul- ueriza super ipsum sanguinem draconis, & olibanum trita: & pone su- pra pulueres frustum emplastri diafinicon, & alicuius alterius ex empla- stris consolidatiuis: & dimitte ipsum ligatum duobus diebus, aut tribus, deinde solve ipsum, et permuta medicinam: et dimitte ipsum, donec abs- cindantur fila per se. deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Modus autem suturae est, ut agreges solutionem continuitatis, aut cum

C acubus, sicut narrauimus in futura uentris: aut aggrega solutionem cum filo, sicut feci te scire.

M De extractione nodorum labiorum.
Caput XXVII.

MULTIS QUIDEM hominibus accidunt plerumque in interioribus labiorum suorum apostemata dura similia granis herbi: & quedam eorum minora, et maiora. Ergo oportet ut conuertas labium, & findas super omnem nodum eius, & suspendas ipsum cum uncinis, & incidas ipsum ab omni parte. Deinde impleas locum post incisionem zegi trito, donec abscindatur sanguis. Deinde colluatur cum aceto, & curetur locus cum eo, in quo est stipticitas, usquequo sanentur uulnera.

M De incisione carnis natæ super gingiuam.
Caput XXVIII.

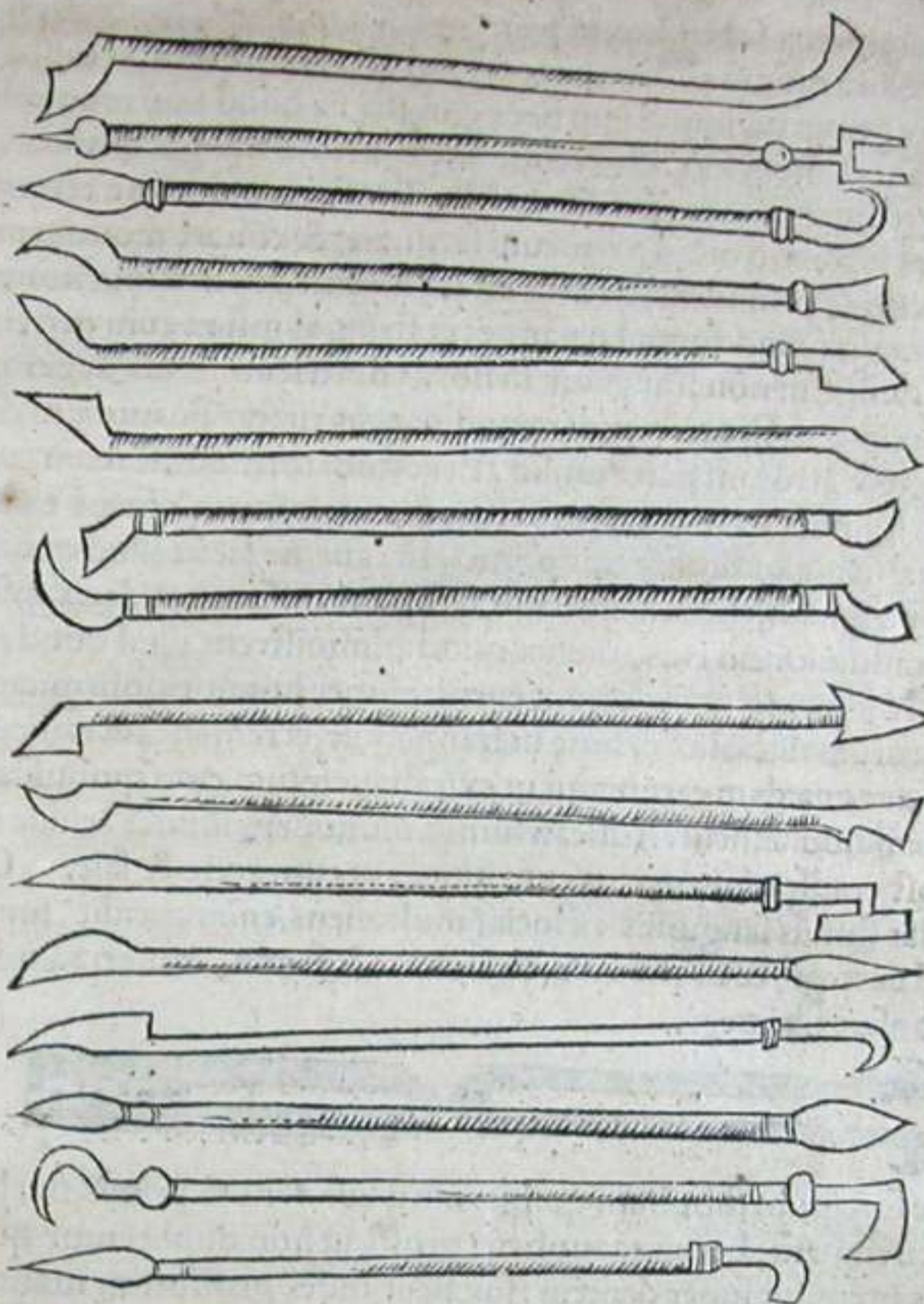
MULTOTIENS nascitur super gingiuam caro addiat, quam antiqui nominant abulus. Oportet ergo ut suspendas eam cum uncinis: aut teneas eam cum forcipibus, & incidas eam apud radicem suam, & dimittas saniem currere, aut sanguinem. Deinde pone super locum zegi tritum, aut alios pulueres stipticos, exiccatiuos. Quod si redit illa caro post curationem, nam multotiens redit, tunc incide eam secundo, & cauteriza ipsam: ipsa namque non redit post cauterium.

D

Q De racione Dentium cum ferro.
Caput XXIX.

QUANDO QVE aggregantur in superficiebus Dentium ab interiori & exteriori parte, et inter gingiuas cortices asperi, turpes, & quandoque denigrantur, & citrini fiunt, et uirides, donec peruenit ex illo corruptio ad gingiuam, et scedi fiunt dentes per illud. Oportet ergo ut facias sedere infirmum inter manus tuas, et caput eius in sinu tuo, et rade molam & dentem, in quo apparent tibi cortices, & res similis arenæ: donec non remaneat ex eis aliquid, & similiter fac de nigredine, & uiriditate, et citrinitate, & alijs donec mundentur.

Si ergo auferatur quod in eis est a principio racionis, bonum est: & si non, tunc itera super eos racionem die alio, secundo, & tertio, donec ad ultimum perueniat studium in eo quod uis. Et scias, quod dens indiget rasorijs diuersarum formarum, multarum figurarum: secundum quod præparatur operationi tuæ: propterea, quod rasorium quo raditur dens ab inferiori parte, est aliud a rasorio quo raditur inter dentes, secundum formas alias. Et istæ formæ rasorium sint apud te præparatæ, quas uides.

A

Formæ rasoriorū Dentium.

B

Q De extractione doloris Dentium.
Caput XXX.

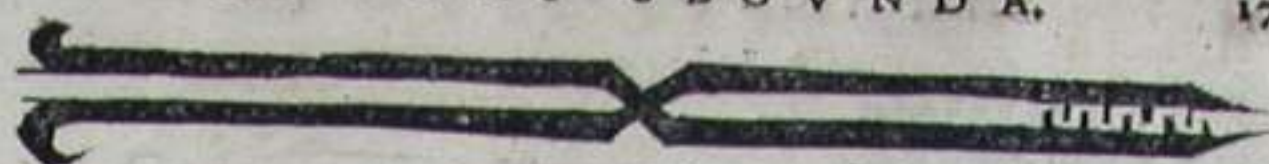
OPORTET ut cures Dentem a dolore suo cum omni ingenio, & tardes in eradicatione eius. Non est enim quod uicem eius suppleat quando eradicatur: quoniā est substantia sublimis: donec quando non est excusatio de eradicatione eius, tunc oportet quando cogitur infirmus eradicare ipsum, ut firmetur, et certificetur apud te dens dolens. Multotiens enim decipit infirmum dolor, & putat quia est in dente sano, & eradicat ipsum: deinde non recedit dolor, donec eradicetur dens infirmus. Nos enim iam uidimus illud ex operatione phlebotomatorū. Cum ergo certificatur apud te dens dolens ipsemet, tunc oportet ut scarifices in circumitu dentis cum spatumili, in quo sit quiddam uirtutis, donec soluatur gingiua ab omni parte: deinde moue ipsum digitis tuis, aut

Cum forcipibus subtilibus in primis paulatim, donec concutias ipsum. Deinde loca tunc in eo forcipes magnos locatione bona, et caput infirmi inter genua tua: quod iam bene tenuisti, ita quod non moueatur: deinde trahere dentem secundum rectitudinem, ut non frangas ipsum. Si ergo non egreditur, tunc accipe aliquod illorum instrumentorum, et intromitte ipsum sub eo ab omni parte cum facilitate, & conare motionem eius, sicut fecisti in primis. Si autem dens est perforatus, aut corrosus: tunc oportet ut impleas illud foramen panno: et stringas ipsum cum extremitate radij subtilis, ut non frangatur in hora constrictionis tuæ super ipsum cum forcipibus. Eroportet, ut exquisitè agas cum scarificatione in circumitu gingivæ ab omni parte multum. Et custodi fortitudinè tuam, ut non frangas ipsum, et remaneat pars eius, & redeat super infirmum ex ea malicia quæ sit maior dolore eius primo. Et caue, ne facias illud quod ignorantès faciunt phlebotomatores in festinatione sua, et audacia ipsorum super eradicationem eius, præter quod administrant illud quod narrauimus. Multotiens enim faciunt euenire super homines infirmitates magnas, quarum difficiliore sunt ut frangantur, et remaneant radices eius omnes, aut quædam earum: aut ut extrahant ipsum cum quibusdam ossibus mandibulæ: sicut testificati sumus multotiens illud. Deinde colluatur post eradicationem eius cum uino, aut cum aceto & sale. Quod si accidat fluxus sanguinis ex locis (multotiens enim accidit) tunc tere aliquid ex zegi, & imple cum eo locum; & si non, cauteriza ipsum si non confert tibi zegi.

Formæ forcipum subtilium quibus mouetur dens in primis, sint longarum extremitatum, breuis manubrij, grossi, ut non duplicentur quando cum eis premitur super dentem: sint sicut uides grossorum manubriorum, donec quando stringis cum eis, non dent seipsas, neque duplicentur: breuium extremitatum, & sint ex ferro indo, aut ex faldè decenter facti, directarum extremitatum: & in eorum extremitatibus sint dentes, quorum quidam ingrediantur in quosdam, et stringant constrictione decenti, forti. Et quandoque fiunt extremitates sicut forma oris auis quæ nominatur ciconia, et sunt fortis constrictionis.

De eradicatione Dentium, & extractiõne ossium mandibularum fractorum. Cap. xxxi.
QUANDO remanet apud eradicationem Dentis qui frangitur aliquid, tunc oportet ut ponas super locum cotum cum butyro die uno, aut duobus diebus, donec mollificetur locus: deinde intromitte ad ipsum algasti, aut forcipes: quorum extremitates assilantur ori auis quæ nominatur ciconia. Forma autem hæc est forcipum.

Sint extremitates eorum factæ sicut lima deintus: aut sicut aliskilfegi. Si ergo non obedit tibi ad exitum cum istis forcipibus, tunc oportet, ut caues super radicem, & detegas carnem totam, et intromittas instrumentum quod nominatur Palanca parua, cuius forma est hæc.

Sit breuis extremitatis, grossæ parumper: et non sit imbibitum, ut non frangatur. Si ergo egreditur radix per illud, est bonum: & si non, iuuare oportet cum istis instrumentis alijs quorum formæ sunt istæ. Forma primi triangulatæ extremitatis, in qua est quædam grossitudo.

Forma triangulatæ extremitatis subtilis.

Etiã iuuatur cum hoc instrumento habente duos ramos, cuius hæc est forma.

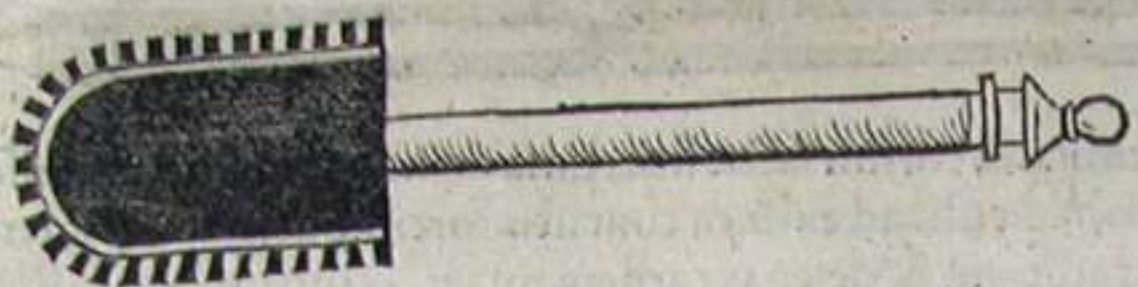

Et cum alijs instrumentis & ferramentis quæ præcesserunt in rasiõne dentium. Etiã sit iuuamentum cum hoc instrumento quod assilatur uncino magno, huius formæ,

triangulatæ extremitatis tortæ, in qua est quiddam grossitudinis, ut non frangatur: et sit non imbibitum. Et scias, quod instrumenta dentium sunt multa: & similiter reliqua instrumenta non computantur, et artifex prudens, subtilis in arte sua inuenit per se ipsum instrumentum, secundum quod significant ei operatio & ægritudines ipsæ. Quoniam ex ægritudinibus sunt ad quas non dixerunt antiqui instrumentum, propter diuersitatem specierum earum. Si autem frangatur os ex mandibula, aut ex alijs ossibus oris, aut putrefit: tunc perferutare super ipsum in loco suo cum eo quod conuenit ei ex instrumentis & forcipibus quæ dixi in extractiõne radicum, & iuuare cum gesti, cuius forma est hæc.

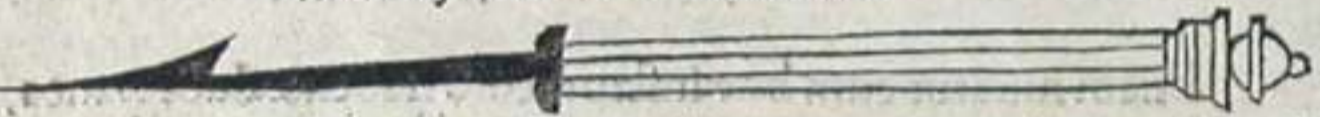
C

Sit in eo quiddam grossitudinis paulatim, ut stringatur, uel teneat cum eo os, & non fugiat & uadat, donec egrediatur os: & restaura locū cum medicinis conuenientibus ad illud. Si autem in ossē est putredo parua, tunc rade ipsum a putredine sua, et cura ipsum, donec sanetur.

¶ De serratura Dentium eminentium super alios. Caput XXXII.

QUANDO Dentes eminent non secundum cursum suum naturalem, scēda fit per illud forma: & pręcipue quando accidit illud in mulieribus, et puellis, scilicet uenalibus. Oportet ergo ut consideres. Nam si dens est natus post dentem alium, & non locatur, uel est possibilis eius serratura, neq; limatura ipsius: tunc eradica ipsum: et si est annexus cum dente alio, tunc incide ipsum cum isto instrumento, cuius hęc est forma.

D Est simile rostro paruo, & sit ex ferro indo, acutę extremittatis ualde. Et sit incisio tua qua ipsum incidis in diebus multis, & propter duriciem dentis, & ut non commoueatur alius ex dentibus. Si autem est emittens expositus limaturę suę: tunc lima ipsum cum lima ex indo, cuius forma est hęc.

Sit totum ex indo, & manubriū eius minorū punctorum ualde, sicut lima cum qua fiunt acus: cum quo limetur dens paulatim in diebus multis cum facilitate, ut non commoueatur dens, et cadat: deinde leni ipsum, in fine rade ipsum cum quibusdam rasorijs. Quod si est dens, ex quo frangatur pars, et lędit linguam: tunc oportet ut limes eum etiam, donec auferatur asperitas illius fractionis, & æquetur: et applanetur, & non lædat linguam, neq; corrumpat sermonem.

¶ De retatione Dentium cum filis auri. Caput XXXIII.

QUANDO accidit Dentibus anterioribus concussio & commotio a percussione, aut casu: & non potest infirmus stringere super illud quod comedit ut non cadat: et curasti eos cum medicinis stipticis, & non ualuit curatio: tunc ingenium in eis est, ut stringantur cum filo auri: quoniam argentum fit uiride, et putrefit post dies; sed

aurum nunquam mutatur. Et sit filum medium in subtilitate & grossitate secundum quantitatem quod capiat inter Dentes. Et forma quidem retationis est, ut accipias filum, & intromittas duplū eius inter duos dentes sanos: deinde texeas cum duabus extremitatibus fili inter dentes motos, siue unus sit, aut plures, donec peruenias cum tela usq; ad dentem sanum alterius partis. Deinde itera texturam usq; ad partem a qua incepisti: & stringe manū tuam cum subtilitate & sapientia, donec non remoueatur prorsus: et sit constrictio tua qua stringis filum, apud radices dentium, ut non euadat. Deinde incide extremitates fili superfluētes cum forcibus: et aggrega utrumq; et conuerte eas cum gesti: et occulta ipsas inter dentem sanum & dentem motū, ut non lædat linguam: deinde dimittatur ita strictū dum remanet. Si autem soluitur, aut inciditur, stringe eos cum filo alio, et stabit cum eo taliter tēpore toto. Et hęc est forma

Dentium, et figura retationis duorum dentium sanorum, & duorum dentium motorum, sicut uides. Et quandoq; fit, ut redeat dens unus, aut duo

post casum utriusq; in locis suis, & retentur sicut narrauimus, et remaneant: & non facit illud nisi artifex, prudens, et expertus. Et quandoq; aptatur aliquod ex ossibus uaccinis: et fit ex eo sicut forma dentis, & ponitur in loco, ex quo munitur dens & stringitur, sicut diximus: et remanet, & seruitur cum eo tempore longo.

¶ De incisione ligamenti quod accidit sub lingua, & prohibet loquelam. Caput XXXIII.

QUANDO QVE ligamentum hoc quod accidit sub lingua, est aut naturale, cū quo nascitur homo, aut accidentale, a uulnere quod iam consolidatum est. Et operatio in eo est, ut aperias os infirmi in capite eius in sinu tuo, & eleua linguam eius: deinde incide illud ligamentum neruosum per latitudinem, donec soluatur lingua a retentione sua. Quod si in eo fuerit quiddam duricie & nodationis, & fuerit illud ex consolidatiōe uulneris: tunc proice in illud uncinum, & finde illud per latitudinem, donec incidas ligamentum, et soluatur nodatio. Et caue, ne sit fissura in profundo carnis, et incidas arteriam illic, et accidat fluxus sanguinis. Deinde colluatur in uestigio incisionis cum aqua rosata, aut cum aceto, aut aqua frigida. Deinde pone sub lingua linum cinium ex lino, quod teneat infirmus in omni nocte: ut non consolidetur secundo. Si autem accidat fluxus sanguinis, tunc pone super locum zegi tritum. Si uero uincit te sanguis, tunc cauteriza locum cum cauterio lentiginoso, quod conuenit ad illud: deinde cura ipsum cum reliqua curatione, donec sanetur.

De extractione Ranulæ quæ fit sub lingua. Caput xxxv.

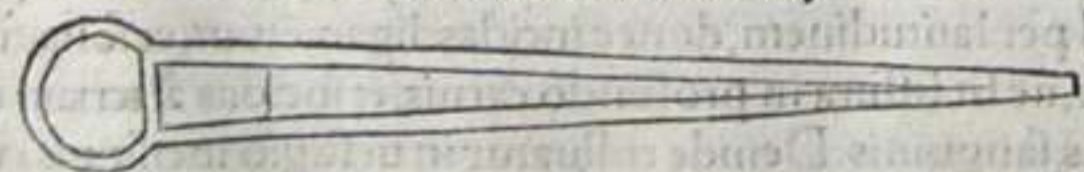
QUANDOQUE accidit sub lingua apostema quod assimilatur Ranæ parvæ, prohibens linguam ab operatione sua naturali: & fortasse magnificat adeo, donec implet os. Et operatio in eo est, ut aperias os infirmi coram sole: & considera apostema. Si ergo uides ipsum fusci coloris, aut nigri, durum, cui non inuenit infirmus sensum: tunc non tangas ipsum, quoniam est cancer. Et si est decliue ad albedinem, in quo est humiditas, tunc projice in ipsum uncinum, & incide ipsum cum spatumili subtili, & libera ipsum ab omni parte.

Quod si uincit te sanguis in hora tuæ operationis, tunc pone super ipsum zegi tritum, donec abscondatur sanguis: deinde redi ad operationem tuam, donec extrahas ipsum cum complemento eius. Deinde coluatur cum aceto & sale: & cura ipsum reliqua curatione cõueniente ad illud, donec sanetur.

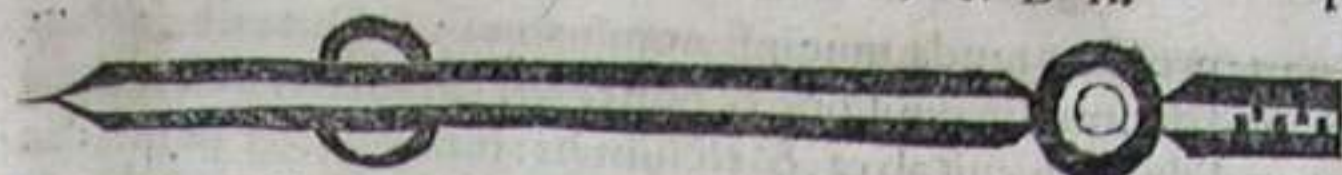
De curatione apostematis duarum Amigdalaram. Caput xxxvi.

QUANDOQUE accidunt inter guttur godad, id est, glandulæ, quæ simulantur algodad, quæ accidunt de foris: & non dominantur duæ Amigdalæ: quas quando curas cum eo quod diximus in diuisione, et non sanantur, tunc considera. Si ergo est apostema durum, fusci coloris, pauci sensus: tunc non tangas ipsum cum ferro. Et si est rubei coloris, et radix eius est grossa: tunc non tangas ipsum etiam cum ferro, timens fluxum sanguinis, imo dimitte ipsum, donec maturetur. Et tunc aut perforabis ipsum: aut rumpetur per se. Et si est albi coloris, rotundum, & est radix eius subtilis: tunc oportet ipsum incidi. Et operatio in ipso est, ut consideres ante operationem suã, si quieuit apostema eius calidum quiete completum, aut imminuitur quadam diminutione: tunc ergo fac sedere infirmum coram sole, & caput eius sit in sinu tuo: & aperi os eius, et accipiat seruiens inter manus suas, & premat linguam eius inferius cum instrumento,

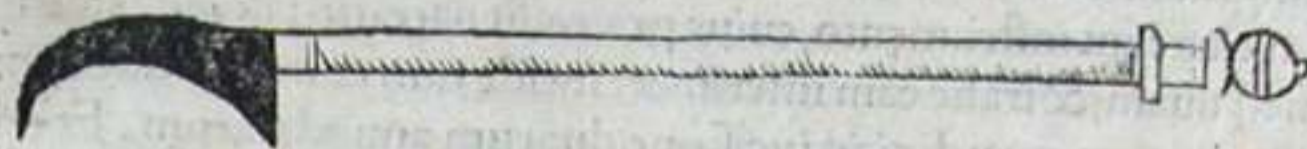
cuius hæc est forma,

Fiat ex argento, aut ære, quod sit subtile sicut cultellus. Cum ergo premis cum eo linguam, & ostenditur tibi apostema, et cadit super ipsum uisus tuus: tunc accipe uncinum, & fige ipsum in amigdalam, et extrahere eam ad exteriora quantum potes, præter quod trahas cum ea aliquid ex tunicis, deinde incide eam cum instrumento, cuius hæc est forma quæ sequitur.

Assimilatur forcibus: uerumtamen extremitates eius sint curuatae, ita quod orificium cuiusque earum est in directo alterius acute: unde cura ut sit ex ferro indo, aut alfuled imbibitum. Si autem non est presens hoc instrumentum, tunc incide ipsum cum spatumili, cuius hæc est forma,

Sit acutum a parte una, non acutum a parte altera. Et postquam incidis amigdalam unam, incide alteram secundum hanc eandem speciem incisionis. Deinde post incisionem gargarizet infirmus cum aqua frigida, aut cum aceto & aqua. Si autem accidat ei fluxus sanguinis, gargarizet cum aqua in qua bulliti sunt cortices granatorum: aut folia myrti, & similia illis ex stipticis, donec abscondatur fluxus sanguinis: deinde cura ipsum, donec sanetur. Et quandoque nascuntur in gutture apostemata alia, præter amigdalas duas. Incide ergo ea secundum quod dixi in incisione duarum amigdalaram æqualiter. Et ego quidem iam medicatus fui mulierem ex apostemate, quod natum erat inter guttur eius, quod trahebat ad fuscedinem, pauci sensus, quod iam fere clauserat guttur: & mulier respirabat a meatu stricto, et iam prohibuerat ei comestionem, et potum aqua: & iam peruenerat ad mortem, si remansisset uno die, aut duobus diebus. Et apostema tantum ascenderat, quod emiserat duos ramos, donec exierant super duo foramina nasi. Properaui ergo festinanter, et fixi in unum eorum uncinum. Deinde traxi ipsum, & tracta ex eo est portio magna. Deinde abscidi eam, ubi comprehendi ex foramine nasi. Deinde feci illud ei quod processit ex foramine nasi altero. Deinde aperui os eius, & pressi linguam eius: et postea fixi uncinum in ipsum apostema: deinde abscidi ex eo partem eius, et non cucurrit ex eo nisi sanguis paucus: absolutum est ergo guttur mulieris, & incipit statim bibere aquam, deinde accipit ex cibo. Non ergo cessauit incidere ex illo apostemate multotiens tempore longo: & apostema succedebat loco eius quod incidebam, donec prolongatum est nimis & cum ea illud. Ingeniaui ergo, & cauterizaui apostema inter guttur. Stetit ergo ab aduisione: deinde ambulauit a parte, & non sciuit quid fecit DEVS cum ea post me.

De incisione apostematis uuulæ. Cap. xxxvii.

QUANDO descendit catarrus ad uuulam, & apostematur, & est longa: tunc ipsa nominatur perpendicularis: et si est in in-

A

Aduersus fluxum sanguinis.

Experimentum Auctoris.

B

de curatione per C
tubiamen. et apud
miliu. lib. 3. cap. 26.
Ranulæ.

Indicia Can-
cri.

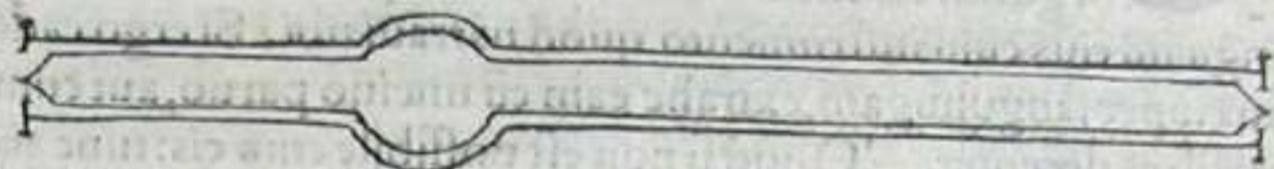
Glandulæ.

C feriori parte grossa, rotunda, tunc ipsa nominatur uua. Quando curatur cum eo quod diximus in diuisione, & non confert curatio: et uides quod apostema calidum quieuit ab ea, & est subtilis: tunc oportet ut incidas eam. Et quæ ex ea est aggregata rotunda, & non est ei longitudo, et est sanguinea, aut fusci coloris, aut nigri, et non est ei sensus: tunc oportet ut deuites incisionem eius. In ea enim est timor super infirmum. Oportet ergo quando uides eam secundum modum quem dixi ex albedine, & longitudine sua, ut facias sedere infirmum coram sole: & premas linguam eius cum instrumento, cuius præcessit narratio: deinde fige uncinum in uuam, & trahe eam inferius: et incide eam cum uno duorum instrumentorum quæ dixi in incisione duarum amigdarum. Et oportet ut non incidas ex ea, nisi illud quod additur super naturalem terminum sine additione, nam si tu incidis ex ea plus, lædes uocem & sermonem. Deinde post incisionem utere eo quod narrauimus in incisione duarum amigdarum: & cura eam, donec sanetur. Si autem terretur infirmus ab incisione: tunc oportet ut utaris ingenio in cauterizatione eius absque timore & pauore. Et modus cauterij in ea non est, nisi cum aqua acuta: et est, ut ponas caput infirmi in sinu tuo. Deinde preme linguam eius cum instrumento quod diximus. Deinde accipe ex aqua quam dixi tibi in capitulo cauterizandi, & confice cum ea calcem non extinctam, & pone eam non spissam, neque subilem, et imple ex ea concauitatem huius instrumenti, cuius hæc est forma,

Sit extremitati eius in qua ponitur medicina concauitas, sicut concauitas cochlearis radij. & pone instrumentum cum medicina super uuulam ipsam: et infirmus sit iacens super latus suum, ut currat saliuam ex ore eius ex intrinseca medicina, ut non descendat ex ea ad guttur ipsius aliquid, & lædat ipsum. Deinde tene manum tuam cum medicina. Et tu exprimas eam super uuulam quantitate medietatis horæ, donec uideas eam iam denigratam, et sedatam mordicationem medicinæ. Et si uis ut accipias cotum, & inuoluas ipsum super extremitatem radij, et infundas cotum cum medicina, & intromittas radium cum coto in cannulam desuper, donec adhæreat cotum super uuulam. Fac illud multotiens, donec consequaris quod uis de cauterizatione uuæ. Deinde dimitte eam ipsa namque arefcit & cadit post tres dies, aut quatuor. Quod si indiges ut iteres medicinam, itera ipsam: et post cauterizationem absterge in

circumitu uue cum coto imbibito in butyro, & mundifica cum eo quod est in circumitu eius ex medicina: & colluatur cum aqua frigida. Et curretur extrinsecus cum embrocis, & deintus cum gargarismis, donec sanes. Hæc ergo species curationis est salubrior incisione & longinquior a timore. Et quandoque curatur uuula etiam cum eo quod est subtilius quam cauterium & incisio: curatur enim cum suffumigatione, secundum hunc modum. Sume calamentum, & hyssopum, et origanum, & rutam, & fleah, et chamomillam, et abrotanum, & similia eis ex herbis: & aggrega ea omnia, aut quædam eorum in olla, & submergantur cum aceteto, & bulliant: et olla sit lutata cum luto deceter: & sit in medio ollæ foramen, super quod componatur instrumentum concauum secundum hunc modum.

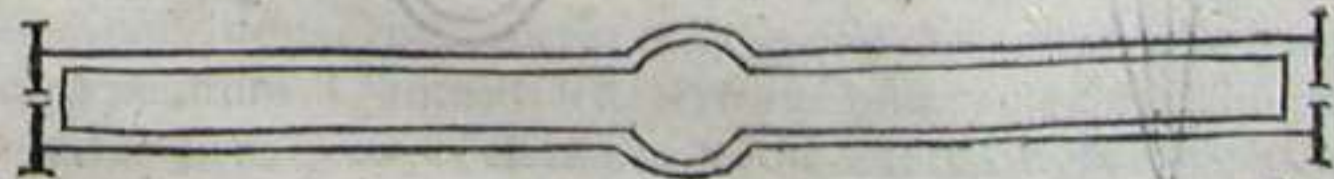

Fiat ex argenteo, aut ære: et intromittatur extremitas, in qua est granatum, in os infirmi, donec ascendat uapor ad uuulam super cannulam, donec obscuretur uuula multum. deinde itera super ipsam multotiens, donec arefcit. Et caue, ne facias hanc curationem in principio aduentus apostematis. Plærump enim addit in apostemate: & non oportet ut facias illud nisi apud declinationem apostematis eius calidi. Si autem non est præfens tibi hoc instrumentum, tunc accipe cannam, et compone in extremitate eius corticem ouis: ut non comburatur os infirmi: quoniam cortex ouis prohibet uaporem comburere os: & hæc est ex bona curatione cum salute.

M De extractione spinarum, & ossium de gula.

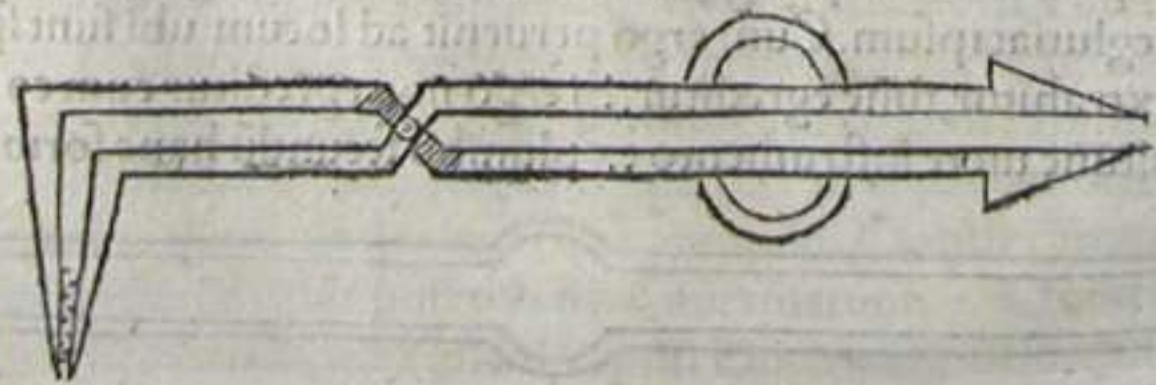
Caput XXXVIII.

MULTOTIENS adhæret in gutture os, aut spina piscis, aut aliud. Oportet ergo ut extrahas quod ex eis est apparatus super quod cadit uisus, postquam premis linguam cum instrumento apud solem, & declaratur tibi quod est in gutture. Et quod non apparet tibi & occultatur in gutture, oportet ut facias uomere infirmum antequam digeratur eibus in stomacho. Portasse enim egredietur res annexa per uomitum. Aut deglutiat infirmus frustum napi, aut radicem lactucæ, aut deglutiat buccellam panis siccis: aut accipiat frustum spongiæ marinæ siccatæ lenis: et liga ipsum in filo, deinde deglutiat ipsum. Cum ergo peruenit ad locum ubi sunt spinæ, aut os, et extrahitur, tunc egreditur. Si ergo non egreditur cum eo quod diximus: tunc utere instrumento ex plumbo secundum hanc formam.

C Sit grossius quam Radius parumper, & in extremitate eius sit curuitas, quam intromittat in guttur suum cum facilitate: & ipse habeat caput suum eleuatum sursum. Et caueat a tactu suae epiglottis, ut non accidat ei tussis, & impellat cum eo os, aut spinam, aut intromittat ipsum medicus manu sua. Verum quod infirmus intromittat, hoc est melius: propter scientiam suam de loco rei annexae: & impellat inferius, aut trahat manum suam cum instrumento sursum, totum illud secundum quantitatem quae preparatur ei, donec egrediatur.

Q De extractione Sanguifugae. Caput xxxix.
QUANDO medicatur sanguifuga cum eo quod dixi in diuisione ex curatione cum medicinis, & non confert, tunc considera in gutture infirmi coram sole, siue apud solem postquam premis linguam eius cum instrumento quod narraui tibi. Si ergo cadit uisus tuus super sanguifugam, extrahe eam cum uncino paruo, aut cum gestu subtilibus decenter. Quod si non est possibile cum eis: tunc accipe cannulam concauam, & intromitte eam in guttur infirmi usque prope guttur: deinde intromitte in concauitatem cannulae ferrum ignitum cum igne. Fac illud multotiens: et abstineat infirmus ab aqua tota die. Deinde accipiat uitreatam plenam aqua frigida, et aperiat os eius in ea: et coluat os suum cum ea, & non deglutiat ex ea aliquid: et moueat aquam una hora post aliam cum manu sua. sanguifuga enim ilico cum sentit aquam cadit. Si autem non egreditur cum eo quod narrauimus, tunc suffumiga infirmum cum cimicibus, aut cum asa cum instrumento quod narraui in suffumigatione uuluae. Fac illud multotiens, quoniam ipsa cadet. Et modus operationis in suffumigatione est, ut accipias ollam, in qua sint prunae uiuae cum igne: & olla sit cooperta cum coopertorio, in cuius medio sit foramen: & componatur in illo foramine extremitas instrumenti. deinde projice suffumigationem, & ponat infirmus os suum in extremitate cannulae, & claudat os suum, ut non egrediatur suffumigatio, donec scias quod suffumigatio iam peruenit ad sanguifugam, nam sanguifuga statim cadet. Quod si non cadit, tunc itera suffumigationem multotiens. Et toleret infirmus sitim, & comedat salsa, & alia, & non bibat aquam. Necessse est ergo ut egrediatur cum hoc regimine. Et haec est forma instrumenti cum quo extrahitur sanguifuga ex gutture,

quando cadit super ipsam uisus. Est simile forcipibus, sicut uides: nisi quia est ei haec curuitas quae intromittitur ad guttur. Et extremitas eius similis ori auis quae nominatur ciconia, in quo est asperitas maxima: quando comprehendit aliquid, non dimittit ipsum omnino.

De apertione Apostematum, & eorum sectione, & cura in genere. Caput XL.

APOSTEMATVM species sunt multae, multorum modorum, secundum quod uenit rememoratio eorum, scilicet unius, et unius in hoc libro: & sunt diuersae in perforatione eorum, et sectione ipsorum ex duobus modis. Quorum unus est ex specie apostematis in seipso, & eo quod comprehendit ex humiditatibus. Et modus secundus est propter loca, in quibus accidit ex corpore: quoniam apostema accedens in capite, est aliud ab apostemate accidente in ano: et apostema accedens in loco carnosio, est aliud ab apostemate accidente in iuncturis: & unicuique eorum est iudicium suum ex operatione. Et ex apostematibus sunt quae non oportet ut perforentur, nisi post maturationem saniei in eis, & complementum eius: et ex eis sunt, quae oportet ut perforentur, dum sunt cruda, & non maturantur secundum complementum. sicut apostemata quae sunt propinqua iuncturis. Quoniam apostema quando accedit prope iuncturam, et prolongatur esse eius, donec putrefit quod est in circumitu eius, foriaste corripuntur ligamenta, aut nerui illius iuncturae: quare est causa propior contractionis illius membri. Aut est apostema apud membrum principale: quoniam si tu tardas perforationem eius, donec maturetur, nocebit uel illi, uel per illud membro principali. Aut est prope anam, perfora ergo ipsum immaturum: & non oportet, ut perfores, apostema crudum, non completae digestionis, nisi quod est prope anam, ut non putrefiat profundum, & longetur ad interiora ani, et fiat fistula, aut fiat in termino eius quod non sanatur. Oportet ut scias hora perforationis apostematis, quod maturatum est secundum complementum: & est apud sedationem doloris, recessionem febris, et diminutionem rubedinis, et pulsationis, & acuitatem capitis apostematis: et reliqua signa. Et oportet, ut facias eandem perforationem in inferiori loco apostematis, & uehementioris eminentiae: et sit perforatio uadens in longitudine corporis, si apostemata sunt in partibus manuum & pedum, & locis lacertorum, & chordarum, et neruorum, & arteriarum, et ad ultimum in omnibus locis aequalibus, quibus non est reflexio. In illis autem quae reflectuntur, uade cum perforatione secundum illud membrum. Quando uero apostema est in locis carnosio: tunc melius est ut dimittas perforationem eius, donec confirmetur eius digestio, sicut diximus secundum complementum. Quoniam si tu perforas ipsum ante illud, prolongatur cursus uirus ex eo, & est multae sordis & sordiciei, & fortasse indu-

Modus sectionis Apostematum duplex.

Apostematum uariatio.

Signa Apostematis maturi.

C rantur labia eius, & profunditas eius. Et quedam apostemata perforantur secundum latitudinem corporis apud necessitatem: aut secundum illud quo indiget membrum. Et oportet, ut administres in apostematibus paruis perforatione paruum, et in apostematibus magnis perforatione amplam: aut sectiones multas per similitudine magnitudinis apostematis. Et sunt ex apostematibus, in quibus oportet ut concuatur cutis: et incidatur quando iam facta est sicut pannus, & facta est in termino, quod iam mortua est: sicut illud quod accidit in multis, ut dubeler, & bubonibus. Et ex eis sunt quae secantur sectione habente tres angulos. Et ex eis est, ex quo inciditur sicut figura folij myrti. sicut apostema inguinum. Et ex eis sunt in quibus administratur sectio rotunda, & sectio lunaris: & similes eis ex sectionibus. Illud uero cui non est caput, sicut sunt apostemata lenia superficialia, oportet ut perforas ipsum perforatione superficiali, uel plana tantum. Et oportet, quando apostema est grossum, & iam collegit saniem multam, et perforas ipsum, ut non properes & extrahas pus totum in illa hora: imo extrahe ex ipso partem eius. Deinde opila apostema usque ad diem alium. Deinde extrahe quiddam ex pus iterum. Fac illud multotiens secundum gradationem, donec egrediatur: praecipue si infirmus est debilis uirtutis, aut mulier praegrans, aut puer paruus, aut senex decrepitus: spiritus enim animalis ab animali multotiens resoluitur cum egressione saniei: & fortasse moritur infirmus, & tu non percipis. Caue ergo hoc capitulum cautela magna.

D Et post perforationem tuam, qua ista perforas apostemata, oportet ut abstergas uulnus: & considera. Si ergo est uulnus apostematis paruum, aut est sectio plana, tunc administra licinia ex lino, aut coio antiquo. Et si est apostema magnum, & fissurae perforationis multae sunt, oportet tunc ut intromittas in omnem fissuram licinium, donec perueniant adinuicem. Et si in apostemate abscidisti partem cutis, aut in circumitu concuasti eam: tunc oportet ut impleas eam coio ueteri, aut sicut quando textur pannus, aut raditur lanugine lini absque humiditate: & stringe ipsum usque ad tertium diem. Deinde projice ipsum, & cura illud cum eo quod oportet ex unguento, donec sanetur.

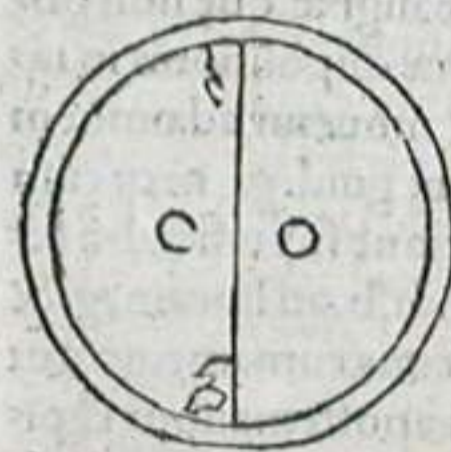
Contra fluxum sanguinis.

Si autem accidat fluxus sanguinis in hora tuae operationis, tunc administra aquam frigidam, & acetum; postquam imbibitur in eis pannus: et ponis ipsum super locum fluxus sanguinis multotiens. Si autem perseverat fluxus sanguinis, tunc oportet ut administres regimen, & curationem, & pulueres, quae narraui in locis multis huius nostri libri, & ex diuisione. Si autem est in tempore hyemis, et locus apostematis est multorum nervorum: tunc oportet ut infundas puluillos cum uino, & oleo calidis: & ponas eos super loca. Et si fuerit in aestate, & loca sunt carnosa: tunc oportet ut ponas puluillos imbibitos in aqua, & oleo, aut cum uino & oleo, & totum illud frigidum. Donec

quando erit dies tertius, sicut diximus, tunc oportet ut soluas apostema, & abstergas ipsum, & administres in curatione eius quod ei continet, donec sanetur. Hoc est ergo quod necessarium est ex cognitione curationis apostematum uniuersaliter. Secundum semitam uero distinctionis, iam dixi de omni apostemate, qualiter est uia ad curationem eius capitulatum singulariter.

A De sectione apostematum quae accidunt in cute capitis. Caput xli.

A C C I D V N T in cute capitis apostemata parua, & sunt ex speciebus Nodorum, quos continent tunicae, quae sunt eis sacci: quasi ipsa sint haufolati gallinae. Et ipsorum species sunt multae. Ex eis sunt pingues: & ex eis sunt quae continent humiditatem similem limo: et ex eis quae continent humiditatem similem fristis & pulibus: et eis similibus, et ex eis sunt, quae sunt lapidea dura. Et in sectione omnium, & ipsorum extractione non est timor, dum apud ipsorum sectionem non facit contrarietatem arteria. Et operatio in sectione eorum est, ut experiaris ea cum instrumento, cuius forma uenit post haec, quod nominatur Intromissum, donec scias quid contineat. Nam si est illud quod continet humiditas, tunc seca ipsum sectione secundum longitudinem sectione superficiali: secundum

hanc formam. Et incipe cum sectione ex linea b. ad lineam g. Cum ergo euacuatur humiditas, tunc excoria kistin quae continet illam humiditatem, & non dimittas ex ea aliquid penitus. Multotiens enim redit, si remanet ex ea aliquid. Deinde submerge cotum in unguento aegyptio, si est praesens: & si non, in aqua & sale: & imple cum eo uulnus, et dimitte ipsum usque ad diem

alium. Ipsum enim corrodet quod remansit ex kisti. Deinde itera super ipsum cotum cum aegyptio secundo, & tertio, & si indiges illo, donec confidas quia non remanserit ex kisti aliquid. tunc enim cura uulnus cum unguento, donec sanetur. Quod si apostema continet nodum pinguem: tunc seca ipsum secundum hanc formam,

sectione habente formam crucis: & projice uncinos inter duo labia sectionis, & excoria ipsum ab omni parte: & conare uirtutem tuam in extractione tunicae quae continet ipsum. Si autem contrarietatem facit tibi arteria, tunc fac illud quod narraui tibi post. Et similiter fac in apostemate, si est lapideum, ex sectione, & curatione eadem, secundum quod diximus. Et sectio super apostema lapideum est facilius: quoniam est pauci sanguinis

C & humiditatis. Et quandoque sunt quedam horum apostematum quae sunt in capite in quibusdam hominibus, cum quibus penitus non est humiditas. Quod est: quia ego secui super apostema in capite mulieris uetulae, & inueni apostema sicut lapis solidus & durus, asper, albus, qui non poterat frangi: & si percuteretur cum eo aliquis proijciendo, uulnerat ipsum. In alijs uero apostematibus accidentibus in capite, praeter haec scilicet apostemata quae accidunt in capitibus puerorum, & apud radices aurium, sectio eorum omnium fit sectio superficialis. Vel pone perforationem eorum semper ab inferiori parte eorum, ut alleuietur cursus saniei ad inferiora. Deinde cura ea cum eo quod conuenit eis ex curatione.

¶ De sectione Strophularum in collo.

Caput XLII.

MULTOTIENS accidunt ista apostemata in collo, & sub assellis, & inguinibus: et quandoque accidunt in reliquo corpore. Et super illa quae ex eis accidunt in collo, sunt unum, et multa: & generantur ab inuicem: & omnis Strophula ex eis est intra tunicam propriam ei, sicut est in nodis & apostematibus capitis, sicut narrauimus. Et species harum Strophularum sunt multae. Et ex eis enim sunt lapideae: & ex eis sunt quae continent humiditates: et ex eis sunt malignae, quae non obediunt curationi. In illa ergo quam ex eis uides bonae dispositionis in tactu, cuius manifestum est propinquum colori cutis, & mouetur ad omnem partem, & non est annexa cum neruis colli, neque cum guidegi, neque cum arteria, neque est profunda: oportet ut seces eam sectione superficiali a superiori parte ad inferiorem partem corporis ex linea, b. ad lineam, g. & excoria eam ab omni parte: & extende duo labia cutis cum uncino, aut cum uncinis multis, si indiges illo, sicut diximus in apostematibus capitis, & extrahe eam paulatim. Et est super cautelam, ut non incidatur uena, aut neruus. Et sic spatium non acutum ualde: ut non addat tibi manum tuam cum incisione, aut inquietet infirmum, & incidas quod non est necesse. Si autem incidis uenam, aut arteriam, aut prohibet te ab operatione, tunc pone in uulnus zegi tritum, aut quosdam pulueres qui abscondunt sanguinem, & stringe uulnus, & dimitte ipsum, donec quietat acuitas apostematis, & mollificetur uulnus: uel incipit & uult putrefieri. nam sanguis absconditur tunc. Redi ergo ad operationem tuam, donec compleas. Deinde inquire digito tuo indice, si remansit aliquid ex Strophulis alijs paruis: ergo incide eas, & munda eas. Quod si est in radice Strophulae uena magna: tunc oportet ut non incidas illam Strophulam ex radice sua: imo oportet ut liges eam cum filo duplato forti, et dimittas eam donec cadat per se absque nocumento. Deinde imple uulnus coto ueteri, quod iam submersisti in unguento aegyptio. Deinde cura

Ventisimū est ad Strophulas, & ad alia apostemata, siue hemigranae, seu alium anti quū morbum existentē a collo superius ali-

ra ipsum. Si inciditur Strophula tota, tunc oportet ut aggreges labia duo uulneris: & suas ipsum statim, postquam uides quia prorsus non remansit superfluitas. Si autem uides quod remansit superfluitas propter magnitudinem Strophulae, tunc oportet ut intendas ad incidendam radicem eius, & extrahendam eam: & administra futuram quam diximus. Et quae ex Strophulis continet humiditates, perfora illam perforatione superficiali: ut appareat tibi locus maturitatis eius: & pone perforationem ab eo quod sequitur inferius: orporis, sicut diximus. Deinde administra post perforationem licinia cum unguento, & similia eis, ut corrodat quod remansit ex corruptione, donec quando uides uulnus iam mundatum esse: tunc cura ipsum cum unguento generatio carnis, donec sanetur.

¶ De sectione Epiglottis ab apostemate intra guttur

accidente. Caput XLIII.

DIXERVNT antiqui hanc sectionem in Epiglotti, et non uidi aliquem in terra nostra, qui eam fecerit: & haec est scriptura sermonis eorum. In habentibus autem synanchiam, oportet ut deuitetur sectio Epiglottis: cum non fiat iuuamentum per illud: propterea, quod omnes uenae & pulmo sunt infirmi. In illis uero qui habent apostema calidum in ore, aut gutture, aut duabus amigdalibus, quando non est egritudo in canali, oportet uti sectione Epiglottis, ad fugiendum ex perditione quae fit ex praefocatione. Oportet ergo quando uolumus illud, ut secemus Epiglottim sub tribus circulis Epiglottis, aut quatuor, sectione parua per latitudinem, in eo quod est inter duos circulos per quantitate, quod sit sectio in sifac, non in cartilagine: & iste quidem locus est conueniens sectioni, quoniam am est priuatus carne, et uasa sanguinis ab eo sunt longinqua. Quod si medicator est timidus, tunc oportet ut extendat cutem gutturis cum uncino. Deinde findat cutem, donec quando peruenit ad canalem: deuitet uas sanguinis, si uidet ex eis aliquid. Deinde secet sifac quod narrauimus: & significatur super sectionem cannalis ex phlegmate quod egreditur ex ea, cum eo quod disrupitur, et abscissione uocis. Et dimitte uulnus apertum tempore aliquo. Cum ergo remouetur hora in qua timeatur praefocatio, aggrega duo labia uulneris cutis, et sue ipsam solam absque cartilagine. Deinde administra medicinas quae faciunt nasci carnem, usquequo sanetur. Inquit Albucasis. Summa huius sermonis quem narrauimus, expositio non est, nisi quando uident, quod aliquod horum apostematum iam opilauit guttur infirmi: & sublimatus est infirmus super mortem, & uult interfecari anhelitus eius: uadunt ad secandum Epiglottim, ut respiret infirmus super locum uulneris quadam respiratione, & saluetur a morte: & propter hoc praeeperunt dimittere uulnus apertum, donec consumatur malicia aegritudinis, & est malicia.

A cubi districti, quod patiens purget cum pilulis de aloë, & mastice: tã diu, succellue in, quousque in currat pauens dysenteriam. Postea succurre dysenteriae: & liberaliter: & illud facies cum licinio Galeni, lemis apij, et opij thebaici ana o-mniū, tere & cribella, & co-fice cum melle Carobiarum: qd sic fit. Accipe Carobias pingues, et in eide eas minimum, & pone i. v. lib. aque: & fac bullire quousque tibi uisum fuerit: & cola, & liquorem illum pistra ad lentum ignem, donec ad spissitudinem mellis redigatur.

B

C eius tribus diebus, et quasi ipsa: tunc ergo præceperunt fuisse uulnus, & curare ipsum, donec sanetur. Et illud quod uidi per me ipsum est, quod una ancilla accipit cultellum, & misit eum in guttur suum, et incidit cum eo partem cannalis pulmonis. Et uocatus sum ad curationem eius, et inueni eam mugire, sicut est mugitus mortui. Detexi ergo a uulnere, et inueni sanguinem qui egressus fuerat ex uulnere paruum. Confusus ergo sum, quod ipsa non absciderat uenam, neque guidegi: & uentus egrediebatur ex uulnere. Properaui ergo, et sui uulnus, & curauit ipsum, donec sanum est: et non accidit ancillæ aliquid, nisi rauedo in uoce: & rediit post dies ad meliorem dispositionum surarum. Hinc ergo dico: quod in sectione Epiglottis non est timor.

Experimentū
Autoris.

Hernia gut-
turis.

HOC APOSTEMA nominatum Hernia gutturis, est apostema magnū, secundum colorem corporis: & est in mulieribus multum. Et est secundum duos modos: aut enim est naturale: aut est accidentale. In naturali certe non est ingenium. Accidentale uero est secundum duos modos: quorum unus est similis nodis pinguibus. Et modus alter, est similis apostemati quod fit ex nodatione arteriæ. Et in ipso est timor, & non oportet ut præsumptio fiat ad ipsum cum ferro, nisi in eo quod est paruum: & tu proba ipsum, et inuestiga ipsum cum Intromisso. Si ergo inuenis ipsum simile nodo pingui, et non est suspensum cum aliqua uenarū: tunc seca ipsum, sicut secantur nodi: & extrahe ipsum cum eo quod continet ex kisti, si est in kisti: et si non, tunc perscrutare totū eius. Deinde de cura locū cum eo quod oportet ex curatione, donec sanetur.

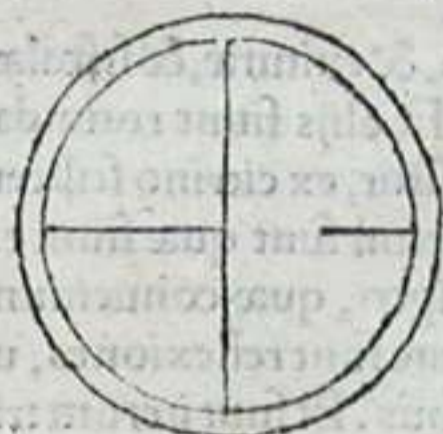
N De sectione super species Nodorum.
Caput XLV.

NODORVM multæ sunt species, & ego iam dixi omnes species eorum in diuisione: et oportet ut narrem hic differētiā inter Nodum, & Exituram: cum sit dubitationem faciens. Dico ergo, quod cum Exitura est caliditas, et febris, & dolores uehementes, donec sedatur ebullitio superfluitatis, et completur putrefactio: tunc enim quiescunt febris & calor. Cum Nodo uero non est caliditas, neque febris, neque dolores, et continet eos kisti sisachin, qui est eis sacculus proprius, & est secundum colorem corporis: & est incæptio eorum sicut cicer, & fit sicut barecha, & maior & minor. Et sunt secundum duas species: aut pingues: aut continent humiditatem. Et colores humiditatis sunt multi, secundum quod dixi in diuisione. Oportet ergo, quando peruenis ad curationem Nodi, ut experiaris eum, & inquiras ipsum in primis cum instrumento quod nominatur Intromissum, secundum quod ueniet forma eius in capitulo quod est post hoc. Et modus inquisitionis aposte-

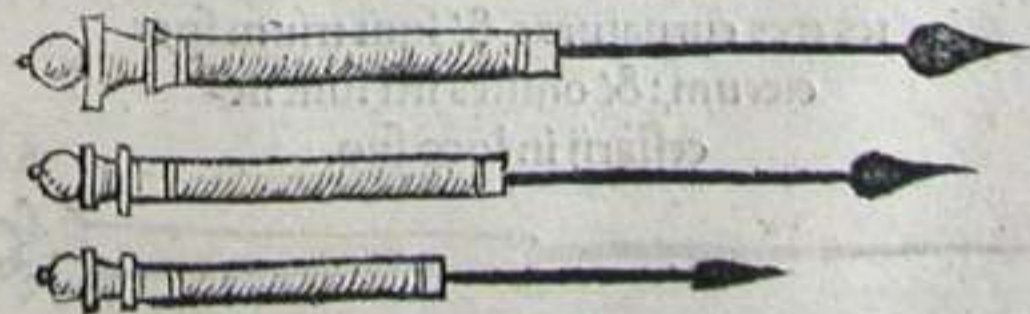
Exitura.

Nodus.

matum, et Nodorum omnium est, ut accipias hoc instrumentum, et intromittas ipsum in humidiorum locum, quem inuenis in apostemate: & tu reuolue digitos tuos cum eo paulatim, donec scias quod instrumentum iam penetrauit eum. Deinde ultima manum tuam secundum mensuram magnitudinis apostematis. Deinde extrahe Intromissum, et considera illud quod egreditur in uestigio eius. Si ergo egreditur humiditas currens, quicumque color sit: tunc seca ipsum sectione superficiali, secundum quod dixi in reliquis apostematibus. Et si non egreditur humiditas in uestigio Intromissi, tunc scias quia est pinguis: seca ergo super ipsum sectione habente formam crucis, secundum formam hanc, sicut docui te: & suspende ipsum cum uncinis, & excoria cutem ab omni parte cum facilitate: & custodi kistin si potes super illud, ut extrahas ipsam sanam cum Nodo. Si autem dirumpitur kistis apud operationem, & non est possibile extrahere ipsam sanam, multotiens enim accidit illud, tunc extrahe ipsam frustatim, donec non remaneat ex ea aliquid. Nam si remanet ex ea aliquid paruum, aut multum, redit Nodus secundum plurimum. Quod si uincit te, & remanet ex eo paruum: tunc imple uulnus apud completionem tuam, quibusdam pulueribus corrosiuis acutis: & stringe uulnus, & pone supra ipsum quod sedet apostema calidum, & cura ipsum cum reliqua curatione, donec sanetur. Si ergo est Nodus magnus, tunc sue duo labia eius, et cura ipsum cum eo quod incarnat. Si autem est tibi contraria uena pulsabilis, aut non pulsabilis: tunc propera, & imple locum zegi trito, & dimitte ipsum strictum duobus diebus, aut tribus, donec putrefiat uulnus, & quiescat ebullitio sanguinis: deinde redi ad incidendum illud quod remansit ex Nodo.

E De formis instrumentorum pro sectione & perforatione. Caput XLVI.
EXEIS sunt formæ Intromissorum, et sunt trium specierum. Ex eis enim est magnum, & ex eis est medium, & ex eis est paruum.

Forma Intromissi magni.

Medij.

Parui.

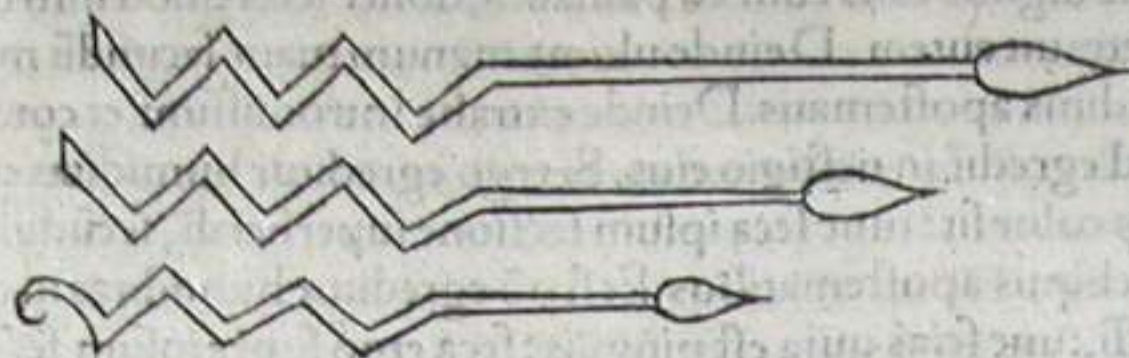
Fiant ex ferro alfulud quadratarum extremitatum decenter, ut festinent introitum in apostemate. Et istæ sunt formæ Experimentium, & nominantur albered, id est, perforantia: & unum eorum nominatur be-

C rib, id est, perforans: & sunt trium specierum. Ex eis enim est magnum, & medium, & paruum.

Forma Experientis magni.

Medij.

Parui.

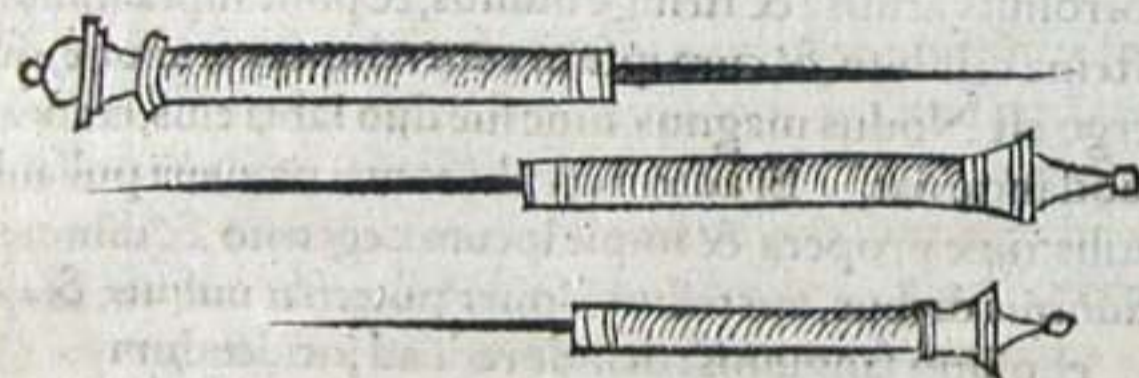
Conueniunt, ut inuestigentur per ea apostemata, & exturae, & fistulae, & bubones ab eo quod inter ea est ex ossibus. Et alijs fiunt rotunda, terfa, lenia, sicut acus magna quibus subsellia suunt, ex citrino scilicet, aut ex aere, aut ferro, aut argento. Et meliora eorum sunt quae fiunt ex citrino. Et fiunt Experientia etiam de plumbo nigro, quae conueniunt ut per ea experiantur fistulae, quarum concauitate sunt reflexiones, ut reflectantur cum lenitate sua cum illis reflexionibus. Et sunt iterum trium specierum. Quonia ex eis sunt longa, ex eis media, & ex eis breuia, secundum quantitatem amplitudinis fistulae & stricture eius.

D

Forma Experientis ex plumbino magni.

Medij.

Parui.

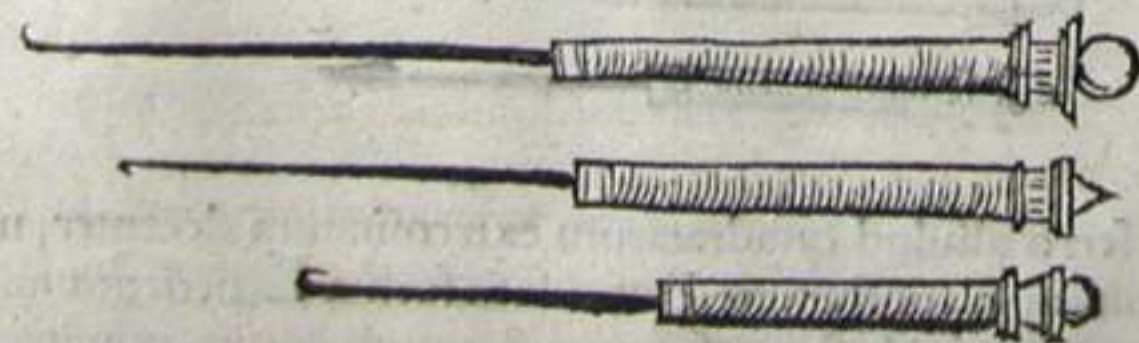

Forma Vncinorum, et sunt multarum specierum. Quoniam ex eis sunt simplices, scilicet quibus est curuata una: & sunt trium specierum sicut uides, Magni, Medij, et Parui. Et ex eis sunt Vncini caeci: & sunt trium specierum. Et ex eis sunt uncini habentes duas curuaturas, & sunt trium specierum: & ex eis sunt uncini habentes tres curuaturas, & sunt trium specierum: & omnes isti sunt necessarii in loco suo.

Forma Vncini simplicis magni.

Medij.

Parui.

A

Forma Vncini caeci magni.

Medij.

Parui.

Forma Vncini magni habentis duas curuaturas.

Medij.

Parui.

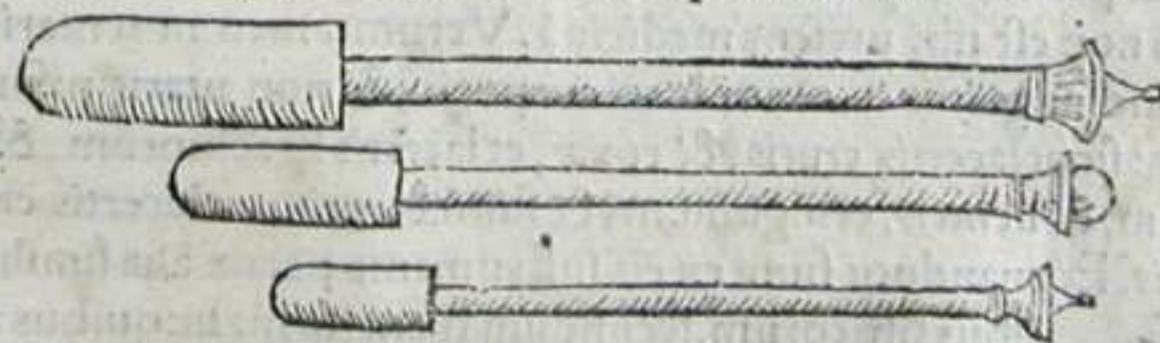
Forma Vncini magni habentis tres curuaturas.

Medij.

Parui.

B

Et istae sunt formae Scalpellorum, quibus secantur & excoriantur Nodi, & apostemata: et sunt trium specierum: quonia ex eis est magnu, mediu, et paru. Eoru extremitates quibus fit sectio sunt acutae, extremitates aliae sunt non acutae: & non ponuntur taliter, nisi ut cum eis fiat iuuamentu in excoriatione Nodoru apud timorem incisionis uenae, aut nerui: & ut fanetur per ea infirmus, et inueniat tranquillitatem paruper ex adustione quam inuenit apud excoriationem apostematis.

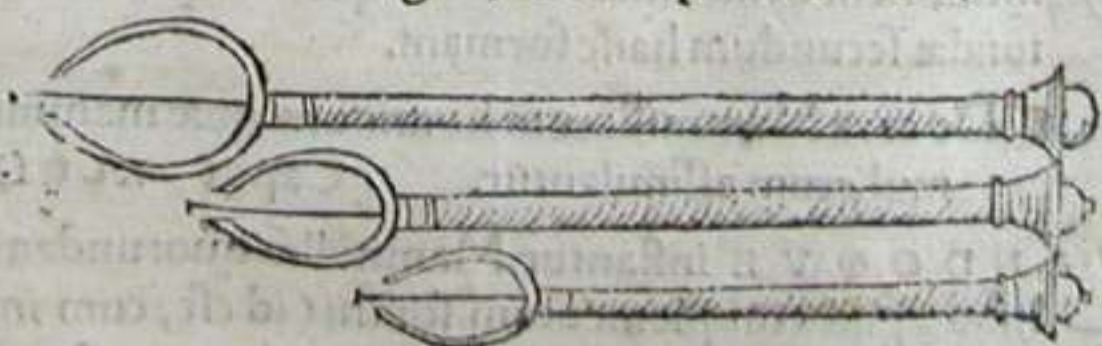

Forma Scalpelli magni.

Medij.

Parui.

Istae sunt formae Magda, & sunt specierum trium.

Forma Magda magni.

Medij.

Parui.

C Fiunt ex ære, & sunt similia Radio, cum quo fit alcohol: & in extremitate lata est puncta Spatumilis occultata: & in ea currit ad interiora, & ad exteriora quando uis, sicut uides.

Forma Spatumilis magni.

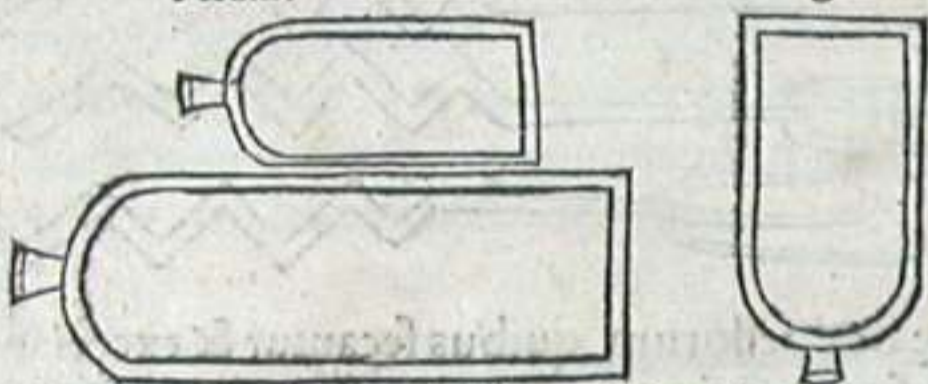
Forma Spatumilis medi.

Forma Spatumilis parui.

Forma Spatumilium quæ absconduntur inter digitos apud perforationem apostematum: & non percipiunt ea infirmi: et sunt trium specierum, magnum, medium, et paruum.

Mediæ.

Forma Ventosæ magnæ.

Forma Ventosæ paruæ.

D Formæ Ventosarum cum quibus abscinditur fluxus sanguinis: & sunt trium specierum, magnæ, mediæ, & paruæ. Fiant ex ære, aut citrino, rotundæ, ad longitudinem parumper, sicut uides: & sint ad subtilitatem. Et oportet ut sint istæ species Ventosarum apud te magnæ, & paruæ: ut abscondas per eas sanguinem cum uelocitate apud necessitatem, & tunc quando non est tibi præsens medicina. Verumtamen non utaris eis in absensione sanguinis in omni loco corporis, & non utaris nisi in locis carnosis: sicut lacertis cruris, & coxæ, et lacertis brachiorum, & mammillarum, & uentris, et inguinum, & similibus eis, ex lacertis carnosis, humidis. Et quandoq; fiunt ex eis instrumenta parua alia similia corticibus fisticorum, secundum suam formam: quibus absconditur sanguis quando fluit ex loco phlebotomiæ, aut apud incisionem uenæ, aut arteriæ: & quandoq; fiunt ex eis rotundæ secundum hanc formam.

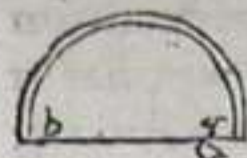

De cura Mammillarum hominum quæ mammillis mulierum assimilantur. Caput XLVII.

Q V A N D O Q V E instantur Mammillæ quorundam hominum apud complementum somni (id est, cum incipiunt pollui in somno) donec simulantur mammillis mulierum: & remanent

apostemose scede. Qui ergo abhorret illud, oportet ut fecet super mam-

millas sectione lunari, secundum hanc formam ex linea, b. ad lineam, g. Deinde excoria pinguedinem totam. Postea imple uulnus ex medicamine incarnatiuo. Deinde aggrega duo labia uulneris cum futura, & cura ipsum, donec sanetur. Si autem declinat māmilla ad inferiora, & mollificatur propter magnitudinem suam, sicut accidit mulieribus: tunc oportet ut findatur in duobus lateribus suis superioribus duabus sectionibus similibus figuræ lunari, quarum unaquæq; continetur cum altera apud fines utriusq; donec sit linea maior continens minorem, secundum hanc formam ex

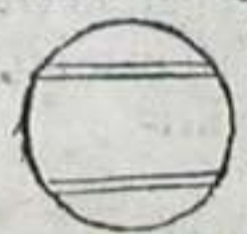

linea, b. ad lineam, g. Postea excoria cutem quæ est inter duo labia, & aufer pinguedinem, et administra quod diximus de futura & pulueribus, quod est necessarium ex curatione, donec sanetur. Si autem non complet incisionem eius quod oportet te incidere, propter inquietudinē infirmi, aut propter fluxum sanguinis: tunc oportet ut impleas uulnus coto submerso unguento corrosiuo, & dimitte ipsum, donec corrodat illud quod remanet ex pinguedine. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

De perforatione apostematis, quod accidit sub Titillico. Caput XLVIII.

I S T A apostemata quæ accidunt sub Titillico, sunt ex speciebus Strophularū dura, quæ continet kistis, & ex eis sunt quæ continent humiditates. Quæ ergo sunt ex eis quæ continent humiditates, oportet ut

secentur sectione lunari, secundum hanc formam, ex linea b. ad lineam, g. cum ergo euacuatur totum quod est in apostemate ex sanie, tunc imple ipsum coto ueteri, et dimitte ipsum usq; ad diem alium. Deinde auferatur cotum, & curatur cum unguento conueniente ad illud, donec sanetur. Quod si apostema fuerit ex specie nodorum Strophularū, tunc scinde super ipsum, sicut diximus in sectione super Strophulas æqualiter. Si autem extenditur uulnus in hoc ut emittat pus, tunc administra in eo cauterium, secundum quod diximus in eo quod præmissum est.

De sectione apostematis quod accidit propter Arteriam & Venam. Caput XLIX.

Q V A N D O dirumpitur Arteria, & consolidatur cutis quæ est supra eam, tunc multotiens accidit inde apostema: & similiter accidit Venæ etiā, ut accidat in ea apostema & inflatio. Et signa quibus cognoscitur, quod apostema & inflatio sint propter Arteriam et Venam, sunt: quoniam, quando apostema est propter arteriam, est longum, aggregatum in profundo corporis: & quando impellit apostema digitis tuis, sentis quasi sit ei stridor. Et illud quod est propter Venam, est

Apostema
Arteriarum,
Venarum.

C rotundū in manifesto corporis. Et sectio super hoc apostema est error, & præcipue quod est sub ascellis, et inguinibus, & collo, et in locis multis corporis: et est magnū ualde. Oportet ergo ut deuitetur eius cura cum ferro, et quod ex eis etiam est in extremitatibus, aut in capite, oportet ut deuitetur. Super illud ergo quod ex eis est ex inflatione orificij Arterig, finde in cute sectionem in longitudine. Deinde aperi sectionem cum uncinis, postea Arteriam: et libera eam ex tunicis, donec detegatur. Deinde intromitte sub ea acum, et fac eam penetrare usq; ad latus aliud, & stringe Arteriam cum filo duplo in duobus locis, secundū quod docui te in extractione duarum Arteriarū quæ sunt in temporibus. Deinde punge locum, qui est inter duo ligamenta cum spatumili, donec egrediatur sanguis qui est in eo totus, et soluatur apostema. Deinde administra curationem quæ generat pus, donec cadant ligamēta: postea cura illud cum unguentis cōuenientibus ad illud, donec sanetur. Quod si fuerit apostema propter sectionem Venæ, tunc oportet ut teneas manu tua quod tibi possibile est ex apostemate cum cute. Deinde intromitte acum sub loco quem tenuisti manu tua, & fac eam penetrare: & sit in ea filum duplum, donec extrahas ipsum ex latere altero. Deinde liga cum ipso apostema ligamento bono: secundum quod dixi tibi in ligamento uuæ, a duabus partibus cum duabus extremitatibus fili. Si autem times quod extrahatur filum, tunc intromitte acum aliam cum filo alio sub apostemate toto apud incisionem acus: preme, & stringe fila tua in quatuor locis. Deinde seca apostema in medio sui, donec quando egreditur quod in eo est: tunc incide superfluitatem cutis, & dimitte quod ligatum est ex ea. Deinde pone super ipsum puluillum quem submersisti in uino, & oleo. Deinde administra curationem, quæ fit cum licinijs & unguentis, donec sanetur.

S De apostemate quod accidit ex torsione Nervorum. Caput L.

S I C V T accidit apostema in Arteria & Vena, similiter accidit apostema in Neruis: quod accidit in eis percussio, aut accidit a labore superficiali, et similibus: et fit plurimū illis in locis adiutoriorū, aut calcanei, & in omni loco in quo mouentur iuncturæ: et est apostema graue. Similatur color eius reliquo corpori, & est in pluribus dispositionibus absq; dolore: et quando stringitur cum uehementia, sentit in eo infirmus simile stupori. Et non est apostema aggregatum in profundo corporis, imo est sub cute, & ipsum mouetur ad omnē partem, et non uadit ad anteriora, uel ante, neq; retro ad posteriora. Quod ergo ex eis est in iuncturis, non oportet ut inuadatur cum ferro. fortasse enim accidet contractio. In illo autē quod ex eis est in capite, aut in fronte, finde cutem cum spatumili. Si ergo est apostema paruum, tunc tene ipsum cum forficibus, & abscinde ipsum a radice. Et si est magnum, tunc suspende ipsum

Apostema
Neruorum.

cum uncino, & excoria ipsum: deinde aufer ipsum, & aggrega uulnus acutum futura: & cura ipsum, donec sanetur.

A De sectione apostematis, quod accidit in uentre. Caput LI.

A C C I D V N T quibusdam hominibus multotiens in uentribus eorum, & in reliquis corporibus ipsorum, thelil, quæ nominantur Fungalia, per similitudinem ipsorum cum fungis. Quorū radix est subtilis, & ipsorum caput est grossum, & conuersa sunt labia eorum. Et est ex eis paruū: & est ex eis quod magnificatur ualde. Et ego quidem iam uidi uirum, et in uentre eius erant duo thelil, quæ erant magis quam rebus alijs similia fungis: non erat differentia inter ea, alba, minutæ radicis, & inuersabantur labia eorum, & findebantur, et humiditas currebat ex eis semper. Incidi ergo ea, & inueni in pondere unius quasi. x. & viii. unc. & in altero quasi. vi. unc. Et operatio in incisione corū est, ut consideres tunc, si infirmus est humidus, & color thelil est albus, humidum, subtilis radicis: tunc incide ipsum cum spatumili lato, & sint in præsentia tua cauteria in igne. Multotiens enim expellitur apud sectionem eius sanguis multus: propterea ergo si te uincit sanguis, tunc cauteriza ipsum. Quod si uides infirmum pavidum & timidum ab incisione cum ferro, tunc accipe filum ex plumbo decenter factum, et stringe cum eo athelul: cuius modus est quem diximus, & dimitte ipsum duobus diebus. Deinde adde in strictura plumbi. Non ergo cesses stringere plumbum, quotiens imprimit in thelil, donec abscindat, & cadat per se absq; labore. Si autem thelil grossæ fuerit radicis, tunc in incisione eius est quiddam timoris & pauoris: præcipue quod est in uentre. Verumtamen possibile est, ut incidas medietatem eius. Deinde cauteriza ipsum, ut non redeat. Deinde cura ipsum, donec sanetur uulnus. Et caue ne præsumas incidere thelil quod est fusci coloris, pauci sensus, fædi aspectus, ipsum enim est apostema cancerosum: & ego ueniam cum rememoratione Cancrī post hoc.

F De cura eminentiæ Umbilici. Caput LII.

F I T eminentiæ Umbilici ex causis multis. Aut ex fissuris sifac, quod super uentrem est: & exit ex eo althub, aut intestinum, secundum quod accidit in reliquis rupturis. Aut ex sanguine qui fluit ex Vena, aut ex Arteria, secundum quod præmissum est. Aut ex uentositate cōartata in eo. Si autē est propter fissuram sifac, et exitum thirbi: tunc est color apostematis similis colori corporis: & est lene, absq; dolore: & apparet diuersi situs. Et si est propter egressionem intestini, tunc est situs eius, cum eo quod narrauimus, uehementioris diuersitatis. Cum ergo tu premis ipsum digitis tuis, occultatur: deinde redit, & fortasse est cum eo sonitus: et magnificatur multū apud introitum balnei, & laborem uehementē. Si uero est propter humiditatē, est lene, tunc non occultat quan

Fungalia.

B

Causæ eminentiæ Umbilici.

C do premis ipsum manu tua, neq; constringit, neq; additur. Quod si est propter sanguinē, tunc cū istis signis apparet apostema ad nigredinē de cliue. Si autē est propter carnē natam: tunc est apostema graue, grossum, durū, et figitur scđm quantitātē unam. Si uero est propter uentositatē, tunc tactus eius est lenis. Et operatio in illo est, ut cōsideres tūc, si eminentia umbilici est propter sanguinē Arteriā, aut Venā, aut uentositatem: tunc oportet ut prohibearis a curatione eius. Nam in illo est timor & pauor, sicut docui te in capitulo, in quo dixi apostemata propter arteriam & uenā. Quod si eminentia umbilici est propter intestinū, aut zirbum: tunc oportet ut pręcipias infirmo, quatenus teneat anhelitū suum, & stet stans extensus. Deinde signa cū encaustro in circūitu umbilici totius. Postea pręcipe ei, ut resupineet inter manus tuas super dorsum suū. Deinde circūda cū spatumili lato in circūitu umbilici super locū quem signasti cū encaustro. Postea extende mediū apostematis ad superiora, cum uncino magno. Deinde liga eum in circūitu forti cum filo, aut cum chorda de serico ligamēto firmo: et sit nodus ligamēti alexorati. Deinde aperi mediū apostematis extensum supra ligamētū. Si ergo inuenis ipsum iam captū a ligamento: tunc extrahe alexorati, & intromitte in ipsum digitū indicem, et impelle intestinū ad interiora uentris: & si inuenis zirbū, tunc accipe ipsum cū uncino, et incide superfluitatem eius.

D Si autē contraria est tibi arteria, aut uenā: tunc circūda ipsum mulū. Deinde redi ad operationem tuam. Et accipe duas acus, & intromitte in eis duo fila fortia: & intromitte duas acus in circūitu quem fecisti circa apostema in modū crucis, quas facis penetrare. Deinde stringe apostema in quatuor locis super acus: & si uis, aufer acus, et dimitte locum, donec putrefiat caro extensa: & cadat per se: aut incide ipsam quando subtiliatur & putrefit. Deinde cura ipsum cum eo quod oportet ex unguentis, donec sanetur. Quod si eminentia umbilici est ex carne nata in eo, aut ex humiditate: tunc oportet ut concaues apostema, sicut diximus. Et extrahas sanguinem, aut humiditatem, quam inuenis in eo. Deinde cura ipsum cum eo quod solidat locum.

¶ De cura CANCRI. Caput LIII.

I AM diximus in diuisione species Cancris, & qualiter est uia ad curationem eius cum medicinis: et cauendū ab eo cum curatione eius cum ferro, ut non ulceretur: et diximus Cancrum generatū in matrice, & cautelam a curatione eius. Et dixerunt antiqui, quod quandoq; Cancer est in loco, ubi possibilis est eius eradicatio: sicut Cancer qui est in mammillis, aut in coxa, & eis similibus, ex membris locatis ad extrahendum totū eius: pręcipue quādo est incipiens paruus. Quando uero antiquatur, et est magnus, non oportet ut appropinques ei. Ego enim non potui sanare ex eo aliquē: neq; uidi aliū ante me qui peruenerit ad illud. Et operatio in eo, quando est locatus sicut diximus, est, ut pręcedas,

& soluas infirmū ex cholera nigra aliquotiens. Deinde phlebotoma ipsum si inuenis cū repletionē manifesta. Deinde prępara infirmū pręparatione, in qua locet cum operatione. Deinde projice in Cancrū uncinos qui cōueniunt ei. Postea concaua ipsum ab omni parte cū cute, secundū perferuationē, donec non remaneat aliquid ex radicibus eius: et dimitte sanguinē currere, & nō abscindas ipsum uelociter, imo exprime loca, et absterge sanguinē grossum totū manu tua, aut cū quo possibile est tibi ex instrumentis. Si autē contrarietatem facit tibi fluxus sanguinis grossi ex incisione arteriā, aut uenā: tunc cauteriza uenā, donec abscindatur sanguis. Deinde cura ipsum cū reliqua curatione, donec sanetur.

¶ De cura Hydropisis. Caput LIIII.

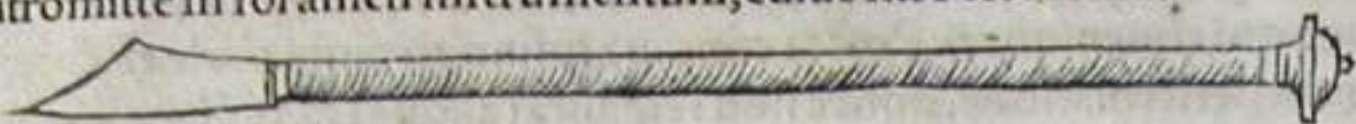
I AM narrauimus in diuisione species Hydropisis, et qualiter sit aggregatio aquæ: & signa omnis speciei, et curationem eius cum medicinis. Et illa quæ curatur cum ferro, non est nisi species ascitis sola: & non approximatur cum ferro speciei tympanitis: neq; speciei hyposarcae penitus: nam illud mortale est. Quādo tu iam medicatus es hanc speciem Hydropisis tympanitis cum medicinis, & non contulit medicatio tua: tunc considera, nam si infirmo iam consecuta est debilitas, aut est cum eo infirmitas alia pręter Hydropisim: sicut si sit cum eo tussis, aut uentris solutio, & similia illis: tunc caue ne mediceris ei cum ferro: quoniam niam est timor illud. Si autem uides infirmum exuberantis uirtutis, neq; est cū eo ægritudo pręter Hydropisim solam: et non est puer, neq; senex: tunc modus operationis in eo est, ut tu eleues infirmum stantem inter manus tuas, & minister post ipsum exprimat uentrem eius manu sua impellendo aquam ad inferiorem partem pectinis. Deinde accipe spatumile spinosum, secundum hanc formam.

Spatumile spinosum.

Sit duarum partiū acutarum, longū, acutæ extremitatis sicut Spatumile. Verūtamen in eo sit quiddam breuitatis paulatim, ut non pertranseas cum eo apud operationē usq; ad intestinū, & lædas ipsum. Deinde considera. Nam si est generatio Hydropisis ex parte intestinorum, tunc oportet ut elongeris cum sectione ab umbilico quantitate trium digitorum, ad inferiora in directo eius supra pectinem. Si uero generatio Hydropisis est propter ægritudinē epatis: tunc sit sectio tua sinistra ab umbilico tribus digitis. Et si generatio eius est propter splenem, tunc sit sectio in latere dextro: & non oportet etiā ut sit sectio in latere super quod uult iacere infirmus, ut non currant superfluitates ad illum locum debilem. Deinde perfora cum instrumento cutem totam. Deinde intromitte in illam sectionem, & eleua manū tuam cum Spatumili inter cutem, & lifac, quasi tu excories ipsum: & sit quantitas quæ excoriatur quanti

Ctas unguis, aut circiter illud. Deinde perfora sifac, donec perueniat spatumile ad locum uacuum: & est locus aquæ. Deinde extrahe ipsum, & intromitte in foramen instrumentum, cuius hæc est forma.

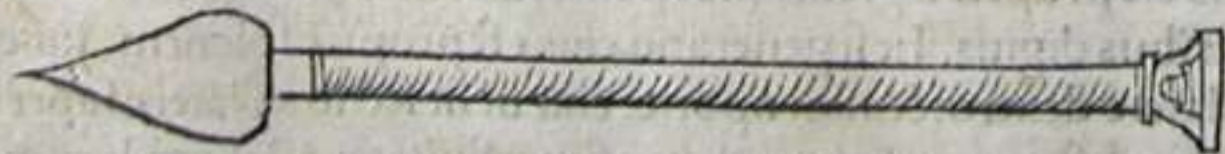
Et est simile cannulæ: sit ex argēto, aut ære, aut aurichalco, lene, tersum: cui in inferiori parte sui est foramen paruū, & in lateribus eius sunt tria foramina, duo ab una parte, & unum a parte altera: et facta est extremitas eius incisa, secundū modum incisionis calami, sicut uides: in extremitate eius superiore est armilla. Nam quādo instrumentum peruenit ad aquam, tunc ipsa descendit statim super instrumentum. ergo euacua ex

aqua in hora quantitātē mediā. Quoniā si tu euacuas ex ea plus quam oportet, in hora fortasse moritur infirmus per resolutionē spiritus sui animalis: aut accidit ei syncopis quæ appropinquat mortī. Verum euacua ex ea secundū quantitatem uirtutis eius, et secundū quod significant tibi dispositiones infirmi ex uirtute pulsus eius, & ex bonitate eius. Deinde extrahe instrumentum, & retine aquam. Quod est, quia retinetur statim propter cutem quæ retinet foramen quod est super sifac: de quo narraui, ut perfores ipsum secundū illum modum. Deinde itera instrumentum die altero, si uides infirmum tolerare illud: & extrahe etiam ex aqua quantitātē paruam. Fac illud diebus aliquot sine timore, & custodi te ab errore: donec non remaneat ex aqua nisi parum. Si autem times super infirmū, et dimittis ex aqua rem multam: tunc cura ipsum cum sepultura in harena calida, & sudore multo in balneo & sole, et expectet super sitim: & cura ipsum cum medicinis exiccatiuis, donec sanetur: & cauteriza super stomachum, & epar, et splenem, post extractionē aque: secundum quod narraui in eo quod præcessit.

De cura infantium qui nascuntur locis urinæ eorum non perforatis. Caput LV.

QVANDO egreditur aliquis infantium ex uentre matris suæ, & caput mutonis eius est non perforatum, aut est foramen strictum, aut in non suo loco. Oportet ergo succurrere cum perforatione eius statim cū nascitur cū spatumili subtili ualde, scđm hanc formā.

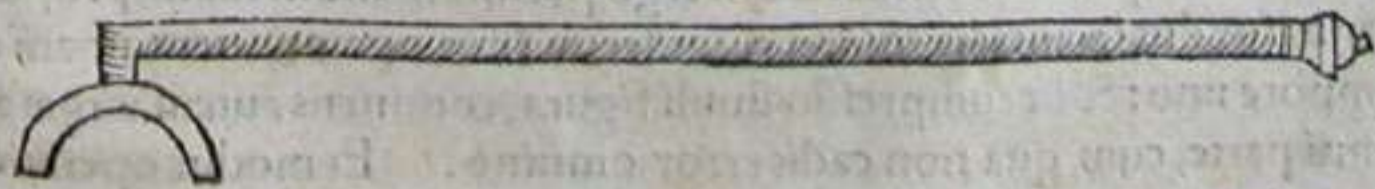
Deinde pone in foramine clauum subtilem ex plumbo, & liga ipsum: et tene ipsum tribus diebus, aut quatuor. Quando ergo uult urinam emittere, remoueat, et mingat. Deinde reduc ipsum. Et si tu non ponis plum

bum, iam possibile est, ut urina quæ incedit super locum, non permittat ipsum claudi. Ille autē cuius foramen est strictum, medicatur cū plumbo, sicut diximus, diebus multis, donec amplificetur. Illi autē in quibus est foramen in non suo loco, læduntur. Quod est, quia ex eis qui nascitur, foramen est apud finem capitis uirgæ: quare non potest mingere ad anteriora, donec eleuat uirgam manu sua ad superiora. Neq; est ei generatio, propterea, quod sperma non potest peruenire ad matricem secundum rectitudinem: & est ægritudo fœda ualde. Et modus operationis in illo est, ut resupinetur infirmus super dorsum suum. Deinde extende caput uirgæ eius manu tua sinistra extensione uehementi, & incide caput capitis uirgæ ex loco priapi, cum acumine, aut spatumili acuto: sicut est incisio calami, aut sicut tu radis aliquid, ut medium eius ueniat simile capiti uirgæ: & ut cadat foramen in medio secundum quod oportet. Et caue tibi apud operationem tuam a fluxu sanguinis. Multotiens enim accidit illud. Oppone ergo ei cum eo quod abscindit sanguinem, & cura uulnus, donec sanetur.

De Albather quæ accidunt in præputio & capite uirgæ, & corruptione, nigredine, & adhærentia.

Caput LVI.

MULTOTIENS accidunt istæ Albather in uirga, & est eminentia carnis fœdæ. Et ex ea alia est maligna, & alia non maligna. Non malignā ergo oportet ut suspendas cum uncino subtili, & abscindas eam, donec mundes eam totam. Deinde pone super eam cotum submersum in unguento ægyptio. Deinde cura ipsum post illud cum unguento dyafinicon, donec sanetur. Quod si Albather est maligna, fœdi coloris, tunc oportet ut administres in ea cauterium post incisionem eius & ipsius rasionem. Si autem Albather est in præputio captiui, non circumcisi, & est pars Albather inter præputium, et pars eius extra: tunc oportet ut auferas Albather, quæ est intus in primis, donec quando consolidatur, tunc cura ipsum exterius: quoniam quando tu curas eam simul, non securatur præputiū quin preforetur. Etiam accidunt etiam in testiculis, & præputio nigredo & corruptio. Oportet ergo, ut tu concaues totum quod iam denigratum est, et quod uult corrumpi, aut iam corruptum est. Deinde line super ipsum post illud cum melle quod iam concussum est cum farina corticum granatorum, et herbi tritorum cribellatorum. Deinde cura illud cum reliqua curatione, donec sanetur. Si autem accidat fluxus sanguinis, tunc administra cauterium cum cauterio lunari, secundum hanc formam.

B
Albather.

Argumentū,
Autorem fuisse
se sectæ Hebræ
orū. Vide supra
fol. 217. ca-
pit. 69.

C Cauterium enim est iuuatiuū ad duas dispositiones simul, scilicet ad fluxum sanguinis, et uulnus quando corrūpitur. Quod si corroditur caput uirgæ, & destruitur totū in hora: tunc oportet ut intromittas in meatū priapi cannulā ex plumbo, ut mingat infirmus super eam. In adhærentia uero præputij cū capite uirgæ, et hæc quidem adhærentia non accidit, nisi in eo cuius præputiū est sanum, & non exigit super ipsum circūcisio: et quandoq; accidit adhærentia propter uulnus, aut apostema: oportet ergo ut excories eam cū Spatumili obtuso, donec soluatur ligamentū, & liberet caput uirgæ ab omni parte. Quod si est difficile discernere ea exquisite, tunc oportet ut excories aliquid ex capite uirgæ, & ex præputio. quod est, quia præputiū quando est subtile, fortasse perforatur propter subtilitatē suam uelociter. Deinde separa inter præputiū, & caput uirgæ cū panno lini subtili, qui iā madefactus est in aqua frigida, ut nō adhareant iterū. Deinde curet cum uino stiptico, donec consolidet.

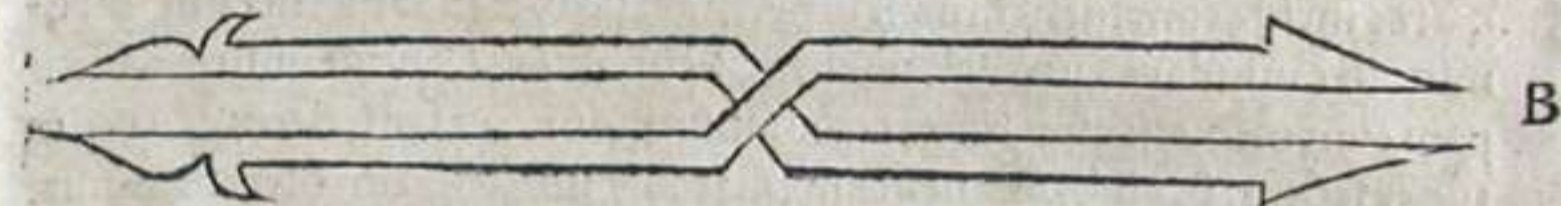
Achærentia
præputij.

C De mundificatione infantium, & curatione ex errore eis accidente. Caput LVII.

CIRCVMCISIO nō est solutio cōtinuitatis, sicut reliqua uulnera: uerūtamen cū sit ex operatione nostra, uolūtate nostra, & usus eius sit in pueris proprie, est necesse ut signemus in ea operationē meliorem, & uiam leuiorē perducentem ad salutē. Dico ergo, quod antiqui nō dixerunt circūcisionem in aliquo suorū librorum: quoniā non utuntur in legibus suis, & non est nisi quod acquisuimus per experimentū. Quod est, quia ego inueni maiorē partem artificū, & phlebotomatorū uti mundificatione, circūcidendo cū nouacula, & cū forcibus: & utuntur alfecati, & ligando cum filo, et incisione cū ungula. Et ego quidē iam probaui oēs istos modos, & non inueni meliorem mundificationē cum forcibus, & ligamento cum filo. Quoniā in mundificatione cū nouacula, multoties effugit cutis. Quoniā cutis præputij duas habet tunicas: ergo forsitan incidit cutis superior, & remanet tunica inferior: cogit ergo ad incisionē ad incidendum alterā, et dolorem futurū. Et cum mundificatione quæ fit per alfecati, id est, digitalis, quo utuntur futores, non securatur incisio extremitatis uirilī membri: quoniā fortasse ingreditur in foramen eius. In mundificatione autē cum ungula, fortasse euadit ferrum, & corrumpit operatiōem tuam: & cutis quidem pueri est breuius natura, & multoties nascuntur taliter, quod non indigent mundificatione: & iam uidi illud. Mundificationis autem cum forcibus, & ligamento cum filo, bonum experimentum detexit mihi: quoniā forcibus sunt proportionalis incisionis: propterea, quod acuitas quæ est superius, est sicut acuitas quæ est inferius. Cum ergo premis manum tuam, proportionantur duæ acuitates, & incidunt secundum operationem unam in tempore uno: & fit compressio simili figura, continens cutem uirgæ ab omni parte, cum qua non cadit error omnino. Et modus operatio-

De Circum-
cisione.

nis proprię est, ut facias extimare, puerum præcipue, si est ex eis qui intelligunt parumper, quod tu non facis, nisi quod ligas filum in uirga sua tantū: et dimittas ipsum usq; ad diem alium. Deinde fac eum gaudere et lætari omnimodo quo possibile est tibi illud, ex eo quod recipit intelligentia sua. Deinde fac eum stare inter manus tuas preparatæ staturæ, et non sit sedens: & occulta forcibus in manica tua, aut sub pede tuo, ne uideat eos puer omnino, neq; aliquid ex instrumentis. Deinde intromitte manum tuam ad uirgam eius, et suffla in cutem, & trahē eam sursum, donec egrediatur caput uirgæ. Deinde mundifica ipsam ex eo quod aggregatur in ea sordicie. Deinde liga locum signatum cum filo duplo. Postea liga inferius eo parumper ligamentum secundum. Deinde tene cum indice tuo, & pollice locum ligamenti inferioris retentione bona, & incide inter duo ligamēta. Deinde eleua cutem sursum uelociter, et extrahē caput uirgæ. Deinde dimitte sanguinem currere paulatim (est enim melius) & pone puluerem desuper: et super puluerem pannum in quo expansus est uitellus oui decocti in aqua rosata, concussum cū oleo rosæ recēti bono: & dimitte eū sup ipm usq; ad diem aliū: et cura ipm reliqua curatione, donec sanet. Forma autē forcibus ad mundificationē hæc est.

Sint hebetes duæ extremitates, & sint incidentes: ne egrediatur in eis ramus clauī: & sit longitudo duarum acuitatum, sicut longitudo duorum manubriorum æqualiter. Error uero cadens in mundificatione est: quoniā fortasse effugit cutis intrinseca tota, aut pars eius apud incisionem. Ergo oportet, ut extendas eam ex hora tua cum ungue tuo ante apostemationem loci: & incidas eam secundum æqualitatem. Quod si non potes tenere eam cum ungue tuo, tunc extrahē eam cum uncino, et incide eam. Si autem præterierint ei tres dies, & remanet quod est sub uirga inflatum, apostematum: tunc dimitte illud, donec sedetur apostema calidum, & excoria illud cum facilitate, & incide illud secundum quod præparatur tibi: & caue tibi a capite uirgæ. Non enim nocebit ei illud. Cura ergo illud cum eo quod consolidat uulnus ex pulueribus, quos narrauimus in tractatu de pulueribus: & si inciditur ex cute supra mensuram, & euadit ad superiora, non nocet ei illud etiā. Cura ergo illud cum eo quod diximus, donec sanetur.

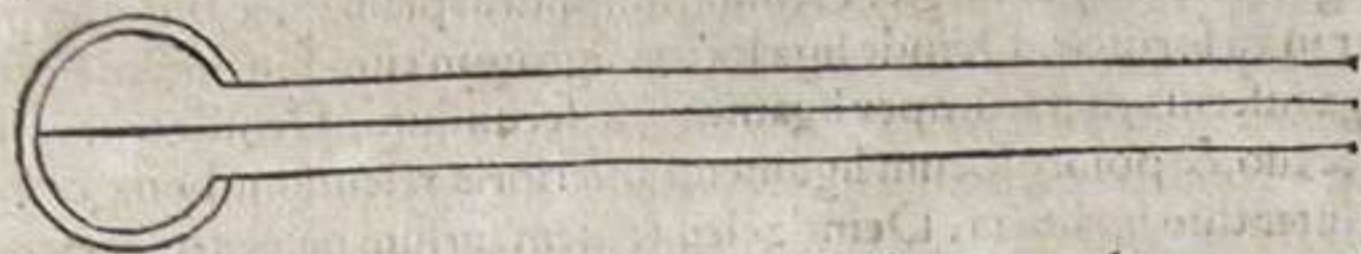
V De extractione Vrinæ retentæ in uesica. Caput LVIII.

VRINÆ retentio in uesica, fit ab opilatione facta ex lapide, aut sanguine congelato, aut pus, aut carne nata, & similibus illis ex eis quæ diximus ex modis curationis in diuisione. Et si nō soluitur Vri-

Vrinæ re-
tentio.

Cna, & uides retentionem eius esse propter Lapidem, qui iam est in collo uesicæ: tunc oportet ut sit infirmus super genua sua curuatus. Deinde componantur pedes eius super dorsum eius, et extendat uentrem suum ex superiori parte dorsi eius, & stringat infirmus anhelitum suum quantum possibile est ei. Cogitur ergo cum collo uesicæ ad expulsionem Lapidis ad posteriora: quare absoluitur Vrina. Quod si non soluitur cum eo quod diximus, et uehemens sit res super infirmum: tunc oportet ut administretur extractione eius cum instrumento, quod nominatur siringa, cuius hæc est forma.

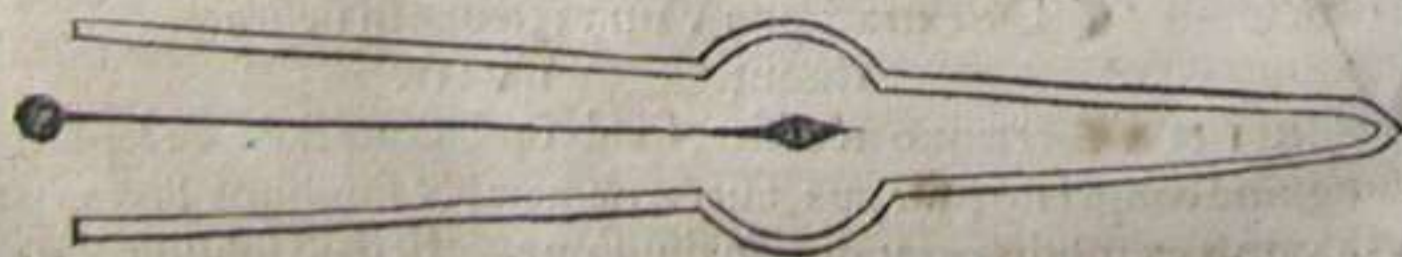
Siringa.

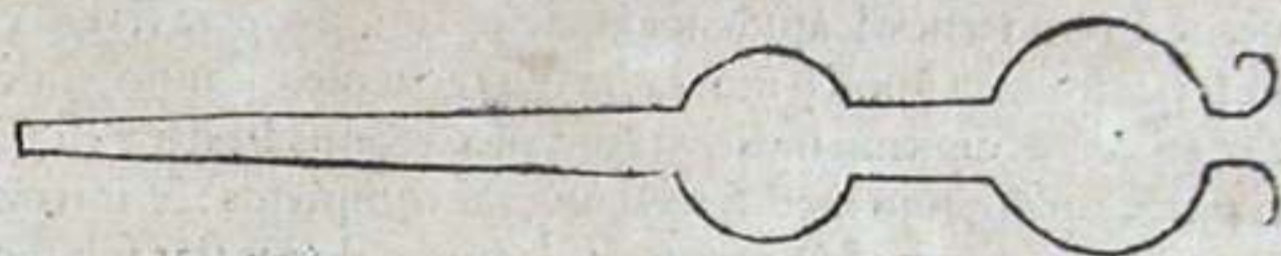
Sit ex argento, et sit subtile, lene, concauum sicut cannula pennæ auis in subtilitate radij, longum in similitudine palmi unius & medij: cui sit cannula subtilis in capite eius. Et modus exitus Vrinae per ipsum est, ut accipias filum duplicatum, & liges in extremitate eius lanam, aut cotum, ligatura bona: & intromittas extremitatem fili in inferiori parte Siringæ: & incide cum forficibus si superfluit aliquid ex lana, uerum intromitte in cannulam cum uehementia, sicut alzer. Deinde inunge siringam cum oleo, aut cum butyro, & albugine oui: et fac sedere infirmum super sedem, & embroca uesicam, et ipsius uirgam cum oleis humidis, & oleo oliuæ, et aqua tepida. Deinde intromitte siringam in uirgam cum facilitate, donec perueniat ad radicem uirgæ. Deinde dupla ipsam superius a parte umbilici. Deinde impelle siringam intra ipsam, donec perueniat ad Uesicam, & sentiat eam infirmus iam peruenisse ad rem uacua: & non sit hoc secundum hunc ordinem, nisi quoniam meatus, in quo uadit, est in quo est tortuositas. Deinde extende filum cum lana paulatim. Vrina enim sequetur lanam. Deinde extrahe eam, & fac currere Vrnam per uiam urinæ: & itera siringam, & non cesses facere illud, donec euacuetur uesica, & inueniat infirmus alleuiationem.

¶ De qualitate clisterizationis uesicæ cum Clepsidra. Caput LIX.

QUANDO accidit in uesica ulcus, aut sanguis in ea congelatur, aut coartatur in ea pus, & uis distillare in eam aquas & medicinas: tunc fiat cum instrumento quod nominatur Clepsidra, & hæc est forma eius.

Est enim surda, id est, clausa. Et in eo sunt tria foramina, duo ex parte una, & unum ex parte altera, sicut uides. Et locus concauus, in quo est illud quod impellit, sit secundum quantitatem quod opilet ipsum sine additione, donec quando trahitur cum eo aliquid, ex humiditatibus attrahatur: et quando impellitur, cum eo expellatur ad longinquum: secundum quod facit clepsidra, qua proijcitur naphta, id est, ignis græcus in prælijs martis. Cum ergo uis proijcere humiditates in uesicam, intromitte extremitatem clepsidrae in humiditatem, & trahe cum eo quod impellit ad superiora. humiditas enim trahitur in concauitatem clepsidrae. Deinde intromitte extremitatem eius in uirgam, secundum quod narrauimus in siringa. Deinde impelle humiditatem cum eo quod impellit. illa namque humiditas peruenit ad uesicam statim, ita quod sentit eam infirmus. Forma clisteris subtilis quod clisterizatur uesica. Fiat ex argento, aut au

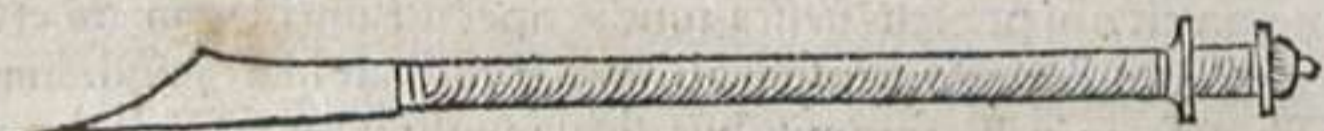

ricalco: cuius caput altius sit simile alcama paruo, & sub eo sinus inter quem cadat ligamentum. Deinde accipe uesicam arietis, & pone in ea humiditatem, qua uis clisterizare uesicam. Deinde liga eam inter duos sinus ligatura forti cum filo duplo: & calefac illam humiditatem parum per super ignem. Deinde intromitte extremitatem clisteris in uirgam, postea stringe manum tuam super uesicam cum humiditate strictura decenti, donec sentiat infirmus, quod illa humiditas iam peruenit ad uesicam. Si autem non est tibi præsens uesica, tunc accipe frustum pergameni, et fac ex eo circulum, & perfora ipsum ab omni rotunditate sua. Deinde intromitte filum forte in illis foraminibus, sicut reuoluuntur. Deinde aggrega circulum, sicut aggregatur alsofratu: postquam tu ponis in eo illud quod uis ex humiditatibus, & oleis, et aquis. Deinde liga ipsum in instrumento: & fac cum eo sicut fecisti cum uesica ex expressione cum manu tua, donec perueniat humiditas ad uesicam.

¶ De extractione Lapidis. Caput LX.

IAM diximus in diuisione species Lapidis, & curatiõem eius cum medicinis: et dixi differentiam inter Lapidem generatum in renibus, & uesica, et signa illius totius: & dixi Lapidem in quo cadit operatio cum manu & sectio: et est Lapis generatus in uesica proprie: & ille qui figitur in uirga: & ego sum narrans illud cum expositione manifesta & abbreviatione. Dico ergo, quod Lapis generatus in uesica plurimum accidit pueris. Et ex signis eius est, quod urina egreditur ex uesica similis aquæ in subtilitate sua: & apparet in ea harena alba, & fricat in

- C** firmus uirgam suam, & laborat cū ea, et multotiens pendet. Deinde erigitur, & egreditur cum eo anus in multis corū. Et est facilis sanatio puerorum, ex eo usquequo consequuntur quatuordecim annos. Et est difficilis in senibus. In iuuenibus autem est media, in eo quod est inter illud: & eius cuius Lapis est maior, curatio facilior: & si paruus, est econuerso illius cura. Cum ergo peruenimus ad curatiōem, oportet in primis, ut mundificemus infirmum cum clisteri, quod extrahat totum stercus quod est in intestinis suis: ipsum enim quandoq; prohibet inuentionē Lapidis apud inquisitionem. Deinde accipiatur infirmus cum pedibus suis, & concutiatur, et moueatur ad inferiora: ut descendat Lapis ad profundum uesicæ, aut saliat de loco alto aliquotiens. Deinde fac eum sedere inter manus tuas præparatum, & manus eius sint sub coxis ipsius, ut fiat uesica tota decliuis ad inferiora. Deinde perquire eum, et tange eum extrinsecus. Si ergo sentis Lapidem in spacio, tunc propere statim cum sectione super ipsum. Quod si non cadat sub tactu tuo omnino, tunc oportet ut abstergas digitum indicem cum oleo manus sinistrae, si infirmus est puer: aut digitum mediū si est iuuenis completus: & intromittas ipsum in anum suum, & perquire de Lapide, donec stat sub digito tuo: & conuerte eum paulatim ad collum uesicæ. Deinde preme super ipsum cum digito tuo, et impelle ipsum ad exteriora aduersus locum, cuius sectionem uis: & præcipe ministro, ut premat uesicam manu sua, & præcipe alij ministro, ut extendat testiculos manu sua dextra ad superiora: & alia manu sua, ut remoueat cutem, quæ est sub testiculis in parte a loco in quo est sectio. Deinde intromitte Spatumile incidens, cuius forma hæc est.

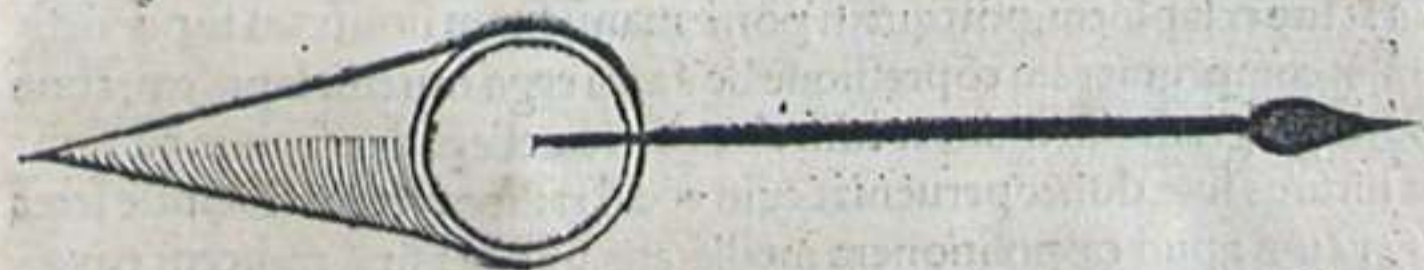
Et finde in eo quod est inter anum & testiculos, et non in medio, ad latus natis sinistrae: & sit sectio super ipsum lapidem, & digitus tuus sit in ano: & fiat sectio transuersa, ut sit sectio exterius ampla, & interius stricta, secundū quantitatem quod sit possibile egressio Lapidis ex ea non maior, fortasse enim cōprimit digitus, qui est in ano Lapidem apud sectionem, et egreditur absq; difficultate. Et scias, quod ex Lapide est cui sunt anguli & margines, quare sit difficilis exitus eius propter illud. Et ex eo est lenis, similis glandulæ, et rotundus: & sit facilis egressus eius. Ei ergo cui sunt anguli, & margines, adde in fissura. Quod si non egreditur ita, tunc oportet ut ingenies super ipsum: aut stringas super eum cum gesti decenter, cuius extremitas sit sicut Luna, quæ stringat super Lapidem, & non euadat ab ea: aut ut intromittas sub eo instrumentum subtile, curuatae extremitatis. Si autem non potes super eum, tunc amplifica foramen parumper. Quod si uincit te aliquid ex sanguine, absce-

Lapidis sectio.

Lapidum uarietas.

de ipsum cum zegi. Si uero lapis est plus quam unus, tunc impelle in A primis magnum ad os uesicæ. Deinde incide super ipsum. Postea impelle paruum post illud: & similiter fac si sunt plures duobus. Quod si magnus est ualde, tunc ignorātia est ut feces super ipsum sectione magna. Quoniam accidit infirmo una duarum rerum, aut ut moriatur, aut accidit ei distillatio urinæ assidua: propterea, quia non consolidatur locus omnino. Verum administra expulsionem eius, donec egrediatur: aut ingenia in fractura eius cum forcibus, donec extrahas eum frustra tim. Cum ergo compleueris operationem tuam, tunc imple uulnus thure, & aloe, et sanguine draconis: et stringe ipsum, et pone super ipsum pannum infusum oleo & uino, aut oleo rosato, & aqua frigida: ut sedetur apostema calidum. Deinde resupina infirmum super collum suum, & non soluas ligamentum, usq; ad diem tertium. Cum ergo solueris ipsum, embroca locum cum aqua, & oleo multo. Deinde cura ipsum cum unguento dyasinicon, & unguento basilicon, donec sanetur.

Si autem accidit in uulnere apostema calidum additum, & corrosio, & illi similia: sicut si congeletur sanguis in uesica, & prohibeatur ex eo urina: & cognoscitur illud ex egressione sanguinis cum urina. Intromitte ergo digitum tuum in uulnus, & extrahere illum sanguinem. Nam si remanet, prouocat ad corruptionem uesicæ, & putrefactionem eius. Deinde ablue uulnus cum aceto, & aqua, & sale: & oppone omni speciei cum eo quod conuenit ex curatione, usquequo sanetur. Et oportet in horis curationis totius, ut liges duas coxas, et aggregates, causa medicinarū quæ ponuntur super locū. Quod si lapis est paruus, et sit in meatu uirgæ, et figitur in eo, & prohibet urinæ exitus: tunc cura ipsum cum eo quod narro antequam peruenias ad sectionem. multotiens enim a sectione excusaris per hanc curationem. iam enim probaui illud. Et est, ut accipias Perforatorium ex ferro alferico, cuius hæc est forma,

Perforatorium.

triangulatae extremitatis, acutum, fixum in ligno. Deinde accipe filum, & liga cum eo uirgam sub lapide ut non redeat ad uesicam. Deinde intromitte ferrum perforans in uirgam cum facilitate, donec perueniat Perforatorium ad ipsum lapidem: et reuolue Perforatorium manu tua in ipso lapide paulatim: & coneris perforationem eius, donec facias ipsum penetrare a parte altera. urina namq; absoluitur statim. Deinde preme manū tuam super illud quod remansit ex lapide ab exteriori parte uirgæ. ipse enim frangitur, & egreditur cum urina, et sanatur infirmus. Si autem non præparatur tibi hæc curatio, propter aliquid quod prohibet ab il-

Cura post sectionem.

Clo: tunc liga filum sub lapide, & filum aliud supra lapidem. Deinde seca super lapidem in ipsa uirga inter duas ligaturas. Deinde extrahe ipsum. Postea solue ligamentum, & mundifica sanguinem congelatum, qui fit in uulnere. Et non est necessarium ligamentum fidi sub lapide, nisi ut non redeat ad uesicam: & ligamentum aliud desuper, nisi ut quando soluitur filum post egressionem lapidis, redeat cutis ad locum suum, & cooperiat uulnus: & propter illud necesse est tibi illud quando ligas filum superius, ut eleues cutem ad superiora, ut redeat apud complementum tuum, & cooperiat uulnus, sicut diximus.

P De extractione Lapidis mulierum.
Caput LXI.

Lapis mulieris
difficiliter
curatur.

PARVM generatur Lapis in mulieribus. Si autem accidat alicui earum lapis, tunc difficilis est curatio, & prohibetur propter modos multos. Vnus eorum est: quod mulier fortasse est uirgo. Et secundus est, quia tu non inuenis mulierem quae detegat seipsam medico, quando est casta, aut ex habentibus maritos. Tertius est, quia tu non inuenis mulierem bene scientem hanc artem, praecipue operationem cum manu. Et quartus est longinquitas a loco lapidis: quare indiget sectione profunda, & in illo est timor. Quod si necessitas prouocat ad illud, tunc oportet ut accipias mulierem medicam, bene scientem: et parum inuenitur. Si uero prius ea, tunc quaere medicum castum, subtilem, et presenta mulierem obstetricem bene doctam in re mulierum, aut mulierem quae in hac arte inuuit partem artis: fac ergo eam presentem, et praecipue ei, ut faciat totum quod praecipis ei ex inquisitione super lapidem. In primis quod est, ut aspiciat si mulier est uirgo: tunc oportet ut intromittat digitum in anum eius, & quaeratur lapidem. Si ergo inuenit ipsum, coartet eum sub digito suo, & tunc praecipue obstetrici, ut intromittat digitum suum in uuluum infirmae, et inquirat super lapidem, postquam ponit manum suam sinistram super uesicam, et comprimit eam compressione bona. Si ergo inuenit lapidem, tunc oportet ut gradatim moueat eum ab orificio uesicae ad inferiora cum summa uirtutis suae, donec perueniat cum eo ad radicem coxae. Deinde secet super eum apud oppositionem medietatis uuluae apud radicem coxae, ex quacunque parte praeparatur ei, & sentit lapidem in illa parte: & digitus eius non remoueat a lapide, coartans sub eo: & sit sectio parua in primis. Deinde intromittat radium super illam sectionem. Si ergo sentit lapidem, tunc addat in sectionem secundum quantitatem proportionatam quod lapis egreditur ab ea. Et scias, quod species lapidis sunt multae. Ex his enim est paruus, & magnus, lenis & asper, longus, & rotundus habens ramos. Scias ergo species eius, ut significetur tibi per hoc suturum, & tene ipsum hora una, donec abscindatur sanguis. Deinde redi

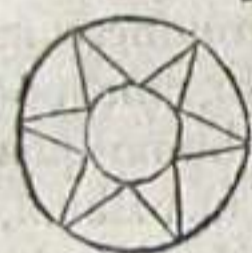
ad operationem tuam, donec egrediatur lapis: & fac, ut praepares te cum ex instrumentis, quae dixi in extractione lapidis in uiris, ut adiuueris per ea in operatione tua. Quod si uincit te fluxus sanguinis, & scis quod expulsio sanguinis est ex arteria quae incisa est: tunc pone puluerem super locum, et stringe eum cum puluillis strictura decenti: et non mutes illud: & dimitte lapidem, et non extrahas ipsum. fortasse enim morietur mulier infirma. Deinde cura uulnus. Cum ergo sedatur acuitas sanguinis post dies, & putrefit locus, tunc redi ad operationem tuam, donec egrediatur lapis.

R De sectione super Herniam aquosam.
Caput LXII.

RAMEX aquosa non est, nisi aggregatio humiditatis in sifac albo, quod est sub cute testiculi continente ouum: & nominatur sifac. Et quandoque est in panniculo proprio sibi, quem praeparauit ei natura in parte oui, donec putetur: quod est ouum aliud, et est cutis testiculi inter sifac album, quod diximus: & non fit illud nisi raro. Et generatio quaedam huius ramis, est ex debilitate quae accidit testiculis: quare effunditur ad eos haec materia. Et quandoque accidit ex percussione super testiculos. Et haec humiditas est habens colores multos. Aut enim est color eius decliuus ad citrinitatem, aut est sanguineus rubeus, aut feulentus, niger, aut est aquosus albus, & est illud quod est plus. Et signa quibus scitur ubi sit aggregatio aquae, sunt ista. Nam si est in sifac albo quod diximus, tunc apostema est rotundum ad longitudinem parumper sicut figura oui: & non apparet testiculus, quoniam humiditas continet eum ab omni parte. Et si est humiditas in panniculo proprio sibi, tunc apostema est rotundum cum parte oui, & propter hoc extimat homo quia est ouum aliud. Et si humiditas est inter cutem testiculorum et sifac album, tunc cadit sub sensu. Quando ergo uis cognitionem coloris humiditatis, tunc experire colorem humiditatis in apostemate cum intromisso quadrato, cuius forma praecessit. Secundum illud ergo quod egreditur sit uestigio intromissi, iudica de illo quod est inter ipsum. Cum ergo uenimus ad curationem cum ferro, tunc oportet ut praecipias infirmo, ut phlebotometur si possibile est ei illud, & uides corpus eius plenum. Deinde resupinetur super dorsum suum super rem altam parum, & pone sub eo pannos multos. Deinde sede tu super sinistram eius, & praecipue ministro, ut sedeat a dextra eius, qui extendat uirgam eius ad unum duorum laterum cutis testiculorum, & ad partem mirach uentris. Deinde accipe spatulum latum, & seca cutem testiculorum ex medio per longitudinem, usque prope pectinem: & fiat sectio secundum rectitudinem aequedistantis lineae quae diuidit cutem testiculorum, donec perueniat ad sifac album comprehendens: & excoria ipsum & obserua, uel caue ex

Ramex
aquosa.

C hoc, ut feces ipsum: & sit excoꝛiatio tua qua ipsum excoꝛias, ex parte qua suspenditur cum ouo plus: & subtiliter scrutare cum excoꝛiatione secundum quantitatem quod tibi possibile est. Deinde perfora si fac plenum aqua perforatione ampla, & extrahe totam aquam. Deinde se para inter duo labia sectionis cum uncinis, & extende sifac ad superiora, & non tangas cutem testiculorum comprehendentem: et incide sifac qualitercunq; est possibile tibi incidere ipsum, aut cum totalitate sua, aut frustatim, præcipue latus eius subtile. Nam si tu non exquisite perscrutaris, in incisione eius non fit securitas, quin aqua redeat. Si autem procedit ouum exterius a cute sua in hora operationis tuæ: tunc quando compleueris sectionem sifac, reduc ipsum. Deinde aggrega duo labia cutis testiculorum cum sutura. Deinde cura ipsum sicut reliqua uulnera, donec sanetur. Quod si inuenis ouum corruptum ex nigredine alia, tunc oportet ut liges uasa, quæ sunt suspensorium, timens fluxum sanguinis. Deinde abscinde testiculum cum suspensorio, & extrahe ouum: postea cura illud cum eo quod diximus. Si uero aqua est aggregata in duabus partibus, tunc scias quia sunt duæ ramices: seca ergo partem aliam secundum quod fecisti in altera æqualiter. Et si æquatur tibi, ut sit operatio una, tunc fac: deinde absterge sanguinem. Et intro mitte in sectiones lanam submersam in oleo, aut in oleo rosato: & pone de foris lanam aliam quam submersisti in uino & oleo, & expande eam super duos testiculos, et mirach uentris: & pone desuper pannos duplicatos, et sunt puluilli: & liga eos desuper cum ligamento, quod est habens sex secundum hanc formam.

Deinde sumantur duo panni, et suantur, & impleantur lana carminata, secundum hanc similitudinem: et fiant extremitates quibus premitur ex coto, aut lana humida: et aggregentur cum strictura in lumbari bracharum: et una extremitatū accipiat super anum usq; ad dorsum, et secunda accipiat ad partem pectinis: & duæ extremitates super duas coxas inferius, & duæ extremitates aliæ super duo inguina, et aggregetur strictura tota in lumbari bracharum. Et, quandoq; artificialiter medicatur hæc ramex cum cauterio loco sectionis cum ferro: & est, ut accipias cauterium cultellare subtile, & feces cum eo cutem testiculorum: et est ignitum, secundum quod narrauimus: donec quando detegitur sifac album continens aquam: tunc accipe cauterium, secundum hanc formam.

Assimilatur literæ græcæ. Deinde perfora cum eo illud sifac, & est ignitum.

tum, donec egrediatur humiditas tota. Deinde extende sifac cum uncinis, & excoꝛia cum cauterio subtili ignito, & incide ipsum secundum quod possibile est tibi, donec eradices totum eius. Et caue ex ouo, ne tangat ipsum ignis. Et scias, quod hæc operatio est saluior, & longinquior a fluxu sanguinis, & melior quam operatio cum sectione. Si uero contrarietatem tibi facit in hora sectionis, aut in hora cauterij apostema calidum, aut fluxus sanguinis, aut aliquid aliud: tunc oportet ut cures quod contrarietatem tibi facit ex illo cum curatione qua conuenit ei, secundum quod præmissum est. Si autem infirmus est timidus, & non expectat super hanc operationem, propter horribilitatem suam: tunc administra perforationem secundum quod ego narro illud: & est. Quando certificatur tibi apud te per illud quod diximus de significationibus, quod ramex est aquosa: tunc oportet quod facias sedere infirmum super sedem eleuatam. Deinde perfora apostema in inferiori parte sui cum spatium lato: & pone perforationem secundum longitudinem corporis, et sit apertio ampla, donec currat aqua tota. Deinde pone super locum cotum, & liga ipsum, & dimitte ipsum ut currat residuum aquæ: deinde cura ipsum, donec sanetur uulnus. Si autem contrarietas sit egressioni aquæ in hora qua perforas ipsam: & non sit illud nisi propterea, quia panniculus albus contrarietatem facit in orificio uulneris, et prohibet exitum aquæ: tunc oportet ut intromittas pennam in uulnus, aut instrumentum cum quo extrahitur aqua hydropicorum, cuius forma præcessit: aut adde in operatione uulneris parumper. Et scias, quod aqua redit, & aggregatur post sex menses, aut circiter eos. Cum ergo aggregatur, tunc perforetur secundum eundem modum, & pertransibit infirmus dies suos.

S C I A S, De cura Ramicis carnosæ. Caput LXIII. quod in sectione super hanc Ramicem, est ex timore perducere ad perniciem in pluribus dispositionibus. Quapropter uidetur mihi eius dimissio saluari ex ea. Et ego sum memorans operationem in ea, & species apostematis. Dico ergo, quod accidunt apostemata multa in corporibus, ex quibus componuntur testiculi: et fit illud ex causis multis, scilicet. Aut ex superfluitate acuta, uel acri, que effunditur ad testiculos. Aut ex percussione. Et est color apostematis secundum colorem corporis, & non inuenitur ei dolor: et est apostema graue. Et forsasse est apostema lapideum, cuius color est fulcus, & non est sensus ei. Et quandoq; fit ex nodatione arteriarum, & inflatione earum: sicut iam præcessit eius rememoratio: aut ex inflatione uenarum. Quod ergo est ex eis ex inflatione arteriarum, cognoscitur per dispositionem apostematis, quando comprimis ipsum digitis tuis. Et non oportet ut tangas ipsum prorsus. Illud uero quod fit ex inflatione uenarum, non dispergitur ex eo aliquid apud compressionem cum digitis. Et iam possibile est, quod super hanc speciem fiat sectio, & super reliquas carnes: & est, ut

Cura perforationis.

B

C feces cutem testicularum. Deinde extende ouum ad sursum, & extrahe ipsum cum sifach albo: & libera suspensorium ex uasis, et liga uasa: & incide suspensorium postquam tu liberas ipsum ab omni parte ex partibus oui. Si ergo ouum consolidatum est cum illis carnibus natis, tunc oportet ut attrahas ouum, & incidas ipsum. Et si adhaerentia est inter aliquid ex siphaker, aut in eo quod est inter uasa: tunc oportet ut liberet totam illam adhaerentiam, & incidas eam incisione rotunda. Si autem est natiuitas carnis in loco adhaerentiae quae est retro: tunc oportet ut incidas totum eius, & extrahas ouum, sicut diximus. Cum ergo completur operatio tua, tunc imple uulnus in lana infusa in oleo rosato, & uino: deinde cura ipsum cum reliqua curatione, donec sanetur.

¶ De cura Ramicis, quae est cum Vite.
Caput LXIII.

Vide.

VITIS est apostema inuolutum quadam inuolutione, simile botro, cum mollificatione testicularum: & fit difficilis super infirmum motus & exercitium, et deambulatio. Et in curatione huius agritudinis est ex timore, propter illud cuius praecessit rememoratio. Verum oportet, ut dicamus operationem in ea secundum quod fecerunt primi. Disco ergo, quod oportet ut facias sedere infirmum super sedem eleuatam. Deinde impelle suspensorium testicularum ad inferiora. Deinde tene cutem testicularum cum digitis tuis, cum uasis quae sunt propinqua uirgae: & teneat ea minister alius, et extendat ea extensione uehementi. Deinde incide cum spatumili lato acuto sectione transversa in directio uasorum, donec detegatur uasa. Deinde excoria ab omni parte, sicut diximus tibi in extractione Arteriarum quae sunt in temporibus. Postea fige in eis acum in qua sit filum duplum, et liga ipsum in primo locorum quibus accidunt Vires: et liga ipsum iterum in ultimo eorum. Deinde seca ea in media sectione recta secundum longitudinem corporis, et extrahe quod aggregatur ex humidatibus feculentis corruptis. Deinde cura uulnus cum curatione reliquorum uulnerum, in quibus uis generari saniem, ut cadant uasa quae nutriunt unum testicularum. non est enim malum per illud. Si autem accidat Vitis omnibus uasis, tunc oportet ut extrahantur propter hoc testiculi cum uasis: ut non priuetur ouum nutrimento, propter incisionem, & tabescat, uel arefcat, & non sit iuuamentum cum eis.

¶ De cura Ramicis intestinalis. Caput LXV.

EVENTVS huius Ramicis est ex sectione, quae accidit in sifach extenso super uentrem in parte inguinum ex mirach uentris. Quare descendunt intestina ex illa Ruptura ad unum testicularum. Et haec Ruptura est aut ex sifach, aut extensione eius. Et accidunt istae duae species ex caussis multis. Aut ex percussione. Aut saltu. Aut clamore. Aut elevatione rei grauis, et similibus. Et signum, quando est ex extensione sifach,

Alias* intestinalium.

est, quod accidit paulatim in tempore longo, & non accidit subito: et est apostema aequale uersus profundum: propterea, quod sifach comprimunt in testinum. Et signum eius quando est ex sectione sifach, quia facit accidere ex principio sui dolorem uehementem subito: et est apostema diuersum, apparens sub cute propinque: & illud est propter exitum intestini, et curus eius ad exteriora sifach. Et quandoque egreditur cum intestino zirbum: et nominatur haec Ramex intestinalis, et zirbia: et quandoque fit cum uentositate. Et quandoque currit in testinum stercus, et retinetur illic: & est cum eo perniciosa infirmitas: quoniam facit accidere dolorem prauum, et praecipue quando premitur. Et in curatione specierum agritudinis huius cum ferro est timor: quare oportet ut caueatur casus in ea. Et modus operationis est, ut praecipias infirmo, ut reducat testinum manu sua ad interiora concauitatis suae, si obedit reitui. Deinde resupinetur super collum suum inter manus tuas: et eleua crura eius. Deinde extende cutem quae sequitur cutem ad superiora, & seca cutem testicularum totam per longitudinem. Deinde fige in duobus labijs sectionis uncinos, secundum quod indiges ad aperiendum sectionem cum eis: & sectio sit secundum quantitatem, quod sit possibile, ut egrediatur ex ea ouum. Deinde excoria siphak, et quae sunt sub cute testicularum, donec quando detegitur sifach album, durum ab omni parte: tunc intromitte digitum tuum indicem in eo quod sequitur testiculum, in eo quod est inter siphach album, quod est sub cute oui, & inter sifach secundum, & absolue cum eo adhaerentiam quae est in posteriori parte oui. Deinde moue cum manu dextra ad interiora cutem testicularum: & cum hoc extende sifach album ad sursum, cum manu sinistra: & eleua ouum cum sifach ad partem sectionis: & praecipue ministro, ut extendat ouum ad sursum: & tu solue adhaerentiam, quae est retro solutione completa. Et quare digitis tuis, ut non sit aliquid illic ex intestino inuoluto in sifach albo duro. Si autem inuenis ex eo aliquid: tunc impelle ipsum ad uentrem inferius. Deinde accipe acum, in qua sit filum grossum, factum licinium ex decem filis: & intromitte ipsam apud postremum sifach, id est, tunicae, quod est sub cute testicularum quae sequitur sectionem: deinde incide extremitates quae eminent ex filo, donec sint quatuor fila. Deinde compone quadam eorum super quadam cum figura quae sit in modo crucis: & liga cum eis alio sifach, de quo diximus, quia est sub cute testicularum ligamento uehementi, donec non possit aliquod ex uasis, quae nutriunt eos mittere ad eos aliquid: ut non accidat inde apostema calidum. Et pone iterum ligamentum secundum extra ligamentum primum, longinquum ab eo minus duobus digitis. Et post ista duo ligamenta dimitte ex sifach, quod est sub cute testicularum, quantitatem magnitudinis digiti: & incide reliquum totum secundum rotunditatem, & aufer ex eo ouum. Deinde seca in inferiori parte cutis testicularum sectionem

Ramex intestinalis.

ne, ex qua currit sanguis, & sanies: sicut narrauimus in eo quod premis-
sum est. Deinde administra lanam submersam in oleo, & pone in uul-
nus: & administra ligamentum quod narrauimus. Et quandoq; caute-
rizaris sifach albū quod diximus, post incisionem eius timendo de flu-
xu sanguinis, multotiens enim accidit illud. Et dimitte ligamentū, donec
cadat per se. Si autem tardatur casus eius, tunc embrocetur cum aqua ca-
lida: & pone super ipsum illud quod diximus, donec cadat. Deinde cu-
ra uulnus cum reliqua curatione uulnerum, donec curetur.

De Ramice uentosa. Caput LXVI.

IN HAC Ramice non uidi aliquem qui ausus fuerit super cu-
rationem eius cum ferro. Et primi quidem dixerunt, quod fit sic
ut narrauimus in Ramice, quæ est cum Vite. Quod est, ut liges uasa post
sectionem super ea cum facilitate inferius: deinde seca in medio, & cura
postremo cū eo quod aperit ipsum, donec cadant uasa: & cura uulnus,
secundum quod diximus, donec sanetur.

De disruptione quæ fit in inguinibus.
Caput LXVII.

QUANDO accidit Ruptura in inguinibus, sicut diximus, &
eminet locus, et non descendit ad testiculos aliquid ex inte-
stinalibus: & si descendit, est illud parum, et redit in omnibus horis: uerum
si prolongatur cū ea tempus, additur fissura in sifach, donec descendit
intestina in sifach. Et accidit illud ex extensione sifach, quod est in inguini-
bus, sicut diximus. Quod est, quia extendit sifach: deinde mollificatur,
& apostemat locus, et eminet. Et cura eius est cum cauterio, sicut præ-
cessit eius narratio. Et quandoq; curatur cū ferro, secundū hunc mo-
dum: & est, ut iaceat infirmus super dorsum suū inter manus tuas. De-
inde seca locum Rupturæ apostematū et eminentē, sectione per latitudi-
nem, secundū quantitatem trium digitorum. Deinde stringe alsifak et, quæ
sunt sub cute, donec quando detegit sifach albū, quod est sub cute quæ
sequit ipsum. Tunc accipe radiū, et pone ipsum super locū eminentem
ex sifach, & preme ipsum ad profundum uentris. Deinde sue duo loca
eminētia super extremitatem radij ex sifach, et annecte cū sutura unum
eorū cum altero: deinde extrahe extremitatem radij. Et non incidas alsifach
omnino, neq; tendas ouū, neq; aliud, sicut feci te scire in curatione
ramicis intestinalis. Deinde cura illud curatione uulnerū. Cum ergo in-
cidis fila, mūdifica illud, & restaura uulnus, donec consolidetur. Sifach
enim contrahitur, & non additur eminentia Rupturæ. Et cauterium est
melius in hoc loco: quoniam est propinquius ad salutem.

De mollificatione cutis testiculorum.
Caput LXVIII.

MULTOTIENS mollificatur cutis testiculorum in quibus-
dam hominibus, propter quod mollificantur carnes quæ sunt inter

ea, & scedatur aspectus eius. Ergo necesse est ei qui rogatur in curatio-
ne eius, ut faciat iacere infirmum super dorsum suum, & incidat totam
cutem quæ mollificata est super cutem naturalem. Deinde aggreget duo
labia cum sutura: & si uis, sue in primis superfluitatem cutis mollificatæ
tribus futuris, aut quatuor, & firmā futuram. Deinde incide inter futu-
turas. Deinde cura curatione reliquorum uulnerum,
usquequo sanetur, & cadant fila.

De Castratione. Caput LXIX.

SCIAS, quod Castratio in lege nostra excōmunicata est: & pro-
pter illud liceret mihi, ut nō rememorarer eius in libro meo isto: &
non est necessaria rememoratio eius, nisi propter duos modos. Quorū
unus est, ut sit illud in scientia medici quando interrogatur de ea: & ut
sciat curationem eius cui accidit. Et modus alter est, quod nos multoti-
ens indigemus castratione quorūdam animalium, propter iuuenta no-
stra per illud, sicut arietum, hyrcorum, et gattorum, & similibus ex ani-
malibus. Dico ergo, quod Castratio fit secundum duos modos. Aut
per attritionem. Aut per fissuram, & sectionem. In illa autem quæ fit per
attritionem, uia operationis est: quod nos faciamus sedere animal in a-
qua calida, donec mollificentur testiculi eius, et leniantur, & pendeant:
deinde attere eos manu tua, donec resoluantur et non appareant sub ta-
ctu. In castratione autem per fissuram & sectionem, oportet ut teneas
animal, & premas cutem testiculorum eius cum manu sinistra. Deinde
de liga suspensoriū, et seca super omne ouum sectione una, donec quan-
do procedūt duo oua: tunc incide ea postquam excoriaueris utrumq;
& non dimittas super ea ex sifach aliquid præter sifach subtile, quod est
super uasa. Et iste modus castrationis est melior eo qui fit per attritionem:
quoniam attritio fortasse relinquit aliquid ex testiculis, quare desiderat
animal coitum. Deinde cura uulnus, donec sanetur.

De cura Hermafroditæ duorum modorum.
Caput LXX.

HERMAFRODITA ex uiris est secundum duos mo-
dos. Unus eorum est, quia apparet in eo quod sequitur spacium, aut in
cute testiculorum, in eo quod est inter duos testiculos, figura quasi uul-
ua mulieris, in qua sunt pili: & quandoq; currit urina ex eo quod est in
cute testiculorū. In mulieribus autē est species una, et est uulua mulieris
super pectinem sicut testiculi uiri parui omnino, eminentes ad exteriora:
quorum unus est sicut priapus uiri, & duo sicut duo testiculi. Et cu-
ratio trium specierum, duarum ex uiris, et speciei unius ex mulieribus,
est: quia oportet ut incidas carnes additas, donec effugiat impressio earum.
Deinde cura eas curatione reliquorum uulnerum. In specie autē
secunda uirorum, ex qua egreditur urina, quæ est in cute testicu-

Ecce Auctore
sectę hebraicę.

Castratio.

B

C lorum, non est operatio, neque est eius curatio omnino.

T De incisione Tentiginis, & carnis eminentis in uuluis mulierum. Caput LXXI.

Aegritudo
caudata.

TENTIGIO fortasse additur super rem naturalem, donec fecundatur & turpis fit aspectus eius: et quandoque magnificatur in quibusdam mulieribus adeo, donec expanditur sicut in uiris, et peruenit usque ad coitum. Oportet ergo ut teneas superfluitatem Tentiginis manu, aut cum uncino, & incidas: et non ultimes in incisione, precipue in profundo radicis: ut non accidat fluxus sanguinis. Deinde cura ipsam curatioe uulnerum, donec sanetur. Caro autem orta, est caro quae nascitur in orificio matricis, donec impleat ipsum: & fortasse egreditur ad exteriora secundum similitudinem caudae: & propter illud quidam primi nominant aegritudinem caudatam. Oportet ergo ut incidamus eam sicut incidimus Tentiginem, & curemus eam, donec sanetur.

A De cura Alratice, quae est uulua mulieris non perforata. Caput LXXII.

Alratice.

AL R A T I C A est, ut sit uulua mulieris non perforata, aut sit foramen paruum. Et est aut naturalis, aut accidentalis. Accidentalisis est ex aegritudine quae praecessit: & ipsa quidem fit aut ex carne nata addita, aut sifach subtili, aut spisso: & fit aut in profundo matricis, aut in lateribus eius, aut in superiore ipsius, aut inferiori eius: & prohibet a coitu & impregnatione, & partu, & fortasse prohibet menstrua. Et cognitio illius fit per aspectum obstetricis, si opilatio est apprensiva propinqua. Si autem non est apprensiva, tunc quaere eam digitis tuis, aut cum radio. Si autem opilatio est ex sifach subtili, et est propinqua duobus labijs: tunc propera, et dirumpere ipsam. Et est, ut ponas super duo labia puluillos. Deinde pone indices tuos duarum manuum simul, & mulier sit super dorsum suum expansis cruribus suis. Deinde extende duo labia cum fortitudine, donec dirumpatur sifach subtile, & aperiat opilatio. Deinde accipe lanam, & imbibe eam in oleo, & pone ipsam super locum: & coeat mulier omni die, ut non consolidetur locus uice alia. Si autem sifach est grossum, spissum: tunc oportet ut feces ipsum cum spatumili lato simili folio myrti. Si autem opilatio est ex carne nata, tunc suspende eam cum uncinis, & incide eam: et sint tecum medicinae quae fluxum sedant sanguinis absque mordicatione. sicut acacia, & sanguis draconis, & thus aggregatum cum albugine oui. Deinde administra cannulam ex plumbo amplam, ut non consolidetur uulnus uelociter, teneat eam diebus aliquot: et administra licinium ex lino sicco, deinde curet reliqua curatione, donec sanetur. Et quandoque nascitur in matrice natiuitas carniū aliarum: oportet ergo ut incidant secundum hunc mo-

dum: dum non est apostema cancerosum. apostemati enim canceroso A quod est in matrice, non fiat contrarietas cum ferro omnino.

H De cura hemorroïdā, Athelil, et Bothor rubeae in uuluis mulierū. Caput LXXIII.

HEMORROIDES quidem sunt apertio orificiorum uenarum, donec currit ex eis sanguis multus assidue. Cum ergo antiquantur hemorroïdes, fiunt thelil: & iam dixi in diuisione species earum, & signa ipsarū: et dicam hic quae ex eis recipiunt curationem, & quae non.

Dico ergo, quod hemorroïdes quae sunt in orificio matricis, & non apparent sensui: tunc non est ei curatio cum ferro. Quae autem ex eis sunt in orificio matricis super quas cadit sensus, sunt quae curantur. Oportet ergo ut intromittas mulierem in domum frigidam. Deinde extende athelil cum forficibus, aut cum panno aspero, & incide eas ex radicibus suis. Deinde pulueriza super eas apud fluxum sanguinis ex uno puluerum incisuorum absque mordicatione: sicut acacia, & sanguis draconis, & thus, & similia eis. Deinde impellat pedes eius ad parietem hora una. Postea deponere eam in aquam frigidam. Quod si perseverat fluxus sanguinis: tunc fac eam sedere in decoctione sumach, & corticum granatorum, et gallarū, & similium. Deinde accipe farinam hordei, et confice eam cum melle & aceto, & fac emplastrum cum eo super dorsum eius. Si ergo abscinditur sanguis cum eo, bonum est: & si non, fac adhærere dorso uentosas, et mammillis, absque scarificatione. Deinde accipe lanam, & submerge in succo tarathit, aut succo arnoglossae, aut succo ramorum alaulat, id est, aglanter, uino pontico, et fac adhærere loco. Cum ergo quiescit apostema, tunc cura locum cum unguentis, donec sanetur. Albarth uero rubeum est simile capitibus alhaasse, & est asperi aspectus. Oportet ergo ut incidas quod apparet ex eo, secundum quod dixi in thelil aequaliter: et cura ipsum, donec sanetur.

A De perforatione Exiturae quae accidit in matrice. Caput LXXIII.

ACCIDUNT in matrice species multae apostematum. sicut cancer, et apostema lapideum, & ulcera, et adubelati, et alekilati, id est, herpes, astitomemus, & fistulae, & hemorroïdes, & ragadiae, & thelil, & apostema calidum. Et ego quidem iam dixi omnes has aegritudines & species earum, & signa ipsarum, & earum curationes in diuisione: necesse est ut dicam in hoc tractatu apostema calidum quod accidit in matrice, quando est ex apostematibus quae colligunt saniem, & uis scire qualiter fit eius apertio cum ferro. Oportet ergo ut consideres. Tunc si dolor apostematis in incceptione sua est acutus cum percussione sua, & flamma, et febre: et uides ipsum rubere: si cadit super ipsum sensus, tunc non properes cum perforatione eius: & cura ipsum cum eo quod iu-

Apostemata
Matricis.

Cuat super maturationem, donec quando quiescat acuitas accidentium. Tunc oportet ut facias sedere mulierem super sedem quæ habeat duo fedilia, & reclinetur, uel appodietur super dorsum suum, & aggreget pedes suos ad partem inferiorē uentris: & sint coxæ eius expansæ, et ponat brachia sua sub genibus suis, & liget utraq; ligamento conueniente ad illud. Deinde sedeat obstetrix a latere dextro, & administra instrumentum quo aperitur orificium matricis. Cuius forma uenit in eis quæ sunt post. Et oportet quando uis administrare hoc instrumentum, ut figas cum Radio profundum matricis mulieris: ut non sit illud quod ingreditur ex instrumento plus, quam profundum matricis, & lædat infirmam. Si autem fuerit instrumentū magis quam profundum, tunc oportet ut ponas puluillos super tecturam profundi matricis: ut prohibeatur introitus instrumenti totius in profundum matricis: & oportet ut ponat uertiginem, quæ currit in instrumento, ex latere superiore: & ut teneat instrumentum, & ut reuoluat minister uertiginem, donec aperiat profundum matricis. Cum ergo apparet Exiura, & tangitur manu, et est lenis & mollis: tunc oportet ut feces ipsam apud caput suum cum spatumili lato. Cum ergo euacuatur sanies, tunc oportet ut ponas in uulnus licinium submersum in oleo rosaceo: aut oleo uiridi, in quo sit quedam stipticitas: & pone licinium, et extrahe sectionem in profundo matricis. Et pone exterius super matricem, & super pectinem lanam mundam submersam in aqua, in qua bullitæ sunt maluæ. Deinde curetur post duos dies cum unguento quod conuenit ad illud, donec sanetur. Et quandoq; abluitur matrix & uulnus, ita quod clisterizatur cum aqua & melle: deinde cum aqua in qua bullita est radix lilij, aut aristolochia longa: deinde redeat ad unguentū. Quod si uulnus absconditum fuerit interius in matrice, tunc oportet ut prohibearis ex curatione eius cum ferro, imo cura ipsum cum eo quod diximus in diuisione.

¶ Doctrinæ Obstetricum, qualiter medicentur embriones uiui, secundum figuram non naturalem egressi.

N E C E S S E est Obstetrici, ut cognoscat in primis figurā partus naturalis. Ex signis ergo eius est, quod quando uides mulierem comprimi ad inferiora, & desiderat odorare aërem, et alleuiatur super eam quod super ipsam est de partu, et festinat exitus embrionis: tunc scias quod iste partus est secundū figuram naturalem, & est exitus eius super caput suum, et secundina cum eo: aut suspensa, uel pendens ex umbilico. Cum ergo uides hæc signa, tunc oportet ut comprimant uenter eius, ut descendat embrio uelociter. Nam quando descendit super caput suum, descendit secundina cum eo, & mundatur ex illis superfluitatibus mundificatione bona. Qui autem est præter hunc partum, est innaturalis, illaudabilis. Quoniam quandoq; egreditur foetus super pedes suos,

Signa partus naturalis.

& egreditur corpus eius ante caput ipsius, & pedes eius, et manus eius una, aut pes eius unus: aut egreditur caput eius & manus eius: aut egreditur uentrius: & fortasse conuertitur super collum suum, & similia ex figuris illaudabilibus. Necessesse est ergo Obstetrici, ut sit prudens, subtilis in istis rebus omnibus, & caueat sibi ab errore & decapitione: et ego sum ostendens omnem figuram ex eis, & qualiter est ingenium in ea, & significetur per illud, et stetur super ipsum. Quando egreditur foetus super caput suum egressione sua naturali, & uehemēs fit illud super mulierem, & difficilis fit ei partus, et uides uirtutem eius iam debilitatam: tunc fac eam sedere super sedem, aut mulieres teneant eam: & uapora uuluam eius cum scenugræco decocto, & cum oleis humidis. Deinde intromittat Obstetrix inter digitos suos Spatumile paruum, & findat eum eo secundinam, & secet eam ungue suo, donec currat quod est in ea ex humiditate: & preme uentrem mulieris, donec descendat foetus. Si autem non descendit, tunc oportet ut clisterizetur mulier ex mucillagine scenugræci, cum oleo sisamino. Deinde præcipe ei post clistere, ut comprimatur: & fac eam sternutare cum condisi, & tene os eius & nasum ipsius hora una. Foetus enim egredietur statim. Quod si egrediantur duæ manus foetus in primis, tunc oportet ut reducas eas cum facilitate paulatim. Si autem non obedit in introitu, tunc pone mulierem super sedem, & eleua pedes eius sursum: deinde concute sedem super terram: & mulier teneatur, ut non cadat apud concussionem. Si ergo non egrediuntur manus, & moritur foetus: tunc incide eas, & extrahe residuum foetus: & liga manum eius cum panno, & extrahe ipsum cum æqualitate: nam ipse egredietur.

¶ Exitus embrionis super pedes suos.

Q U A N D O egreditur foetus super pedes suos, tunc oportet ut impellat eos sursum: deinde conuertat foetū paulatim: postea æquet ipsum. Deinde accipiat unum pedum eius, & extendat eum paulatim. Cum ergo egrediuntur usq; ad coxas, tunc præcipe ei, ut comprimatur, & fac eam sternutare cum condisi: egredietur enim, si DEVS uoluerit. Et si non egreditur cum eo quod narrauimus, tunc reduc foetum paulatim, donec ponas eum secundū figuram naturalem, nam ipse egredietur tunc egressu facili. Quod si prohibeatur cum eo toto quod narrauimus: tunc accipe ex mucillagine alteæ, & oleo sisamino, & gummi soluto: et percutite totū in mortario percussione bona: deinde line cum eo uuluam mulieris, & inferius uentris eius. Deinde fac eam sedere in aqua tepida, donec consequatur hypochondria. Cum ergo uides quod iam calefacta sunt inferiora eius, tunc fac ei sief de myrrha: & suppone ipsum. Quando ergo tenet sief hora una, tunc fac eam sedere super sedem, deinde fac eam sternutare: & stringe ipsius os & na-

Obstetricum officium.

C sum: & preme inferiorem partem uentris compressione facili. Nam foetus egredietur statim.

¶ Exitus foetus super genua & manus.

Q V A N D O egreditur secundum hanc formam, tunc ingenit et in intromittendo manus suas paulatim. Deinde resupinetur mulier super collum suum, et pendeant pedes eius ad inferiora: & ipsa sit iacens super lectum, et complice manus suas. Deinde preme supra uentrem eius paulatim. Deinde extrahe quod est sub pedibus eius ex puluinaribus, donec sit preparata in inferiori parte. Quod si non egreditur foetus, tunc accipe pedes eius, & moue eos motu uehementi. Deinde preme quod est supra hypocundria paulatim, donec ascendat foetus ad superiora. Deinde intromittat manus suas, & aequet foetum paulatim: & praecipe mulieri, ut comprimatur, donec egrediatur foetus.

¶ Exitus foetus latitudinaliter pendens ex manibus.

I N G E N I E T V R in reductione manus eius. Si autem non potest reducere eam, tunc eleua mulierem, & fac eam ambulare. Si uero ambulare non potest, tunc fac eam iacere super lectum: & concute crura eius concussione uehementi. Deinde administra linimentum quod preparasti ex mucillaginibus. Quod si accipit eam partus, tunc fac eam sedere super sedem. Deinde stude in reductione manus, et aqua foetum secundum figuram naturalem: & fac sternutare mulierem, & praecipe ei, ut comprimatur se, donec egrediatur.

¶ Exitus foetus super collum suum, expansis manibus, & est facies eius ad dorsum matris suae.

O P O R T E T ut teneat Obstetrix manum foetus. deinde reuoluat eum paulatim, et aequet eum cum facilitate. Cum ergo aequatur, tunc pone super uulua eius quod narrauimus ex oleo & mucillaginibus. Deinde praecipe ei, ut moueatur paulatim. Cum ergo feceris illud, tunc fac eam sedere super sedem, & praecipe ei ut inclinetur ad latus dextrum. Deinde praecipe ei, ut comprimatur: & fac eam sternutare cum condisi.

¶ Exitus foetus preparati super latus.

Q V A N D O descendit ad orificium matricis secundum hunc modum cum secundina, tunc scinde secundinam cum ungue tuo, donec euacuetur ex humiditate. Si ergo suspenditur super faciem foetus, & collum eius, tunc incide eam ex umbilico: ut non retineatur, & moriatur. Deinde impelle foetum ad interiora, donec ponas eam secundum quod oportet: & praecipe mulieri, ut comprimatur se aliquotiens: ipse enim egredietur exitu leui.

S C I A S, quod Gemini multotiens nascuntur: & quandoque nascuntur tres, & quatuor. Verumtamen illud extraneum est, et raro contingit. Quinque uero est res extra naturam, et non uiuunt penitus & continet eos, quamuis multiplicentur, secundina una: & separantur per sifach, distinguens inter eos ligatum in umbilico cuiusque eorum. Et quandoque egrediuntur sicut egreditur foetus unus exitu naturali, facili: & egrediuntur exitu illaudabili, sicut narrauimus. Quod si difficiles fuerint quidam eorum apud partum, & perueniunt ad illud quod diximus ex figuris innaturalibus, tunc cura eos sicut narrauimus: & sit obstetrix subtilis, et faciat quod facit cum facilitate & tarditate, et ingenietur secundum omnem figuram cum eo quod preparatur ei ex ingenio ducente ad salutem.

¶ Rememoratio eius quod formatur in matrice ex embrionibus, et abortiuntur.

Q V A N D O Q V E formatur in matrice unus, et duo, & tres, & quatuor, et quinque, et sex, & septem, et plures decem: & iam uerificatum est apud me, quod mulier abortiendo emisit septem, & alia quindecim, omnes formatos. Quod factum est mensuratione gloriosi sapientis. Hoc ergo totum oportet ut sit in scientia Obstetricis. Fortasse enim perueniet ad eam simile illius: opponat ergo ei cum illo quod oportet.

¶ De extractione foetus mortui. Caput LXXVI.

Q V A N D O curas foetum mortuum cum eo quod dixi in diuisione ex medicatione, & non egreditur, et cogaris uti operatione cum manu, tunc oportet ut consideres. Si ergo mulier est sanae uirtutis, & non est cum aliquo ex accidentibus, ex quibus timetur super eam perditio: tunc oportet ut resupinet mulier super lectum, super dorsum suum, et sit caput eius inclinatum inferius, & crura eius eleuata: & ministra teneat eam a duabus partibus, aut ligetur ad lectum, ut non extrahatur corpus eius apud extractionem foetus. Deinde humecta os matricis ex oleis humidis cum mucillagine altea, et foenugraci, & feminis lini. Deinde inungat Obstetrix manum suam cum istis oleis & mucillaginibus: deinde intromittat eam in matricem cum facilitate. Deinde quaeratur cum ea locum in quo figat uncinos ex foetu, et loca conuenientia ad illud. Considera ergo tunc, si foetus est preparatus ut descendat super caput suum: tunc fige uncinos in oculos eius, aut in collo eius, aut in ore eius, aut in palato ipsius, aut sub barba eius, aut in furcula ipsius, aut in locis propinquis costis, et sub hypocundrijs. Si autem descensus est super pedes eius, tunc in pectine, & costis eius medijs. Et oportet, ut teneat uncinum cum manu dextra: et ponat curuitatem eius in eo quod est inter digitos sinistrae manus: et intromittat eum manu cum facilitate, & fi-

C gat uncinum in aliquo illorum locorū que diximus, donec perueniat ad rem uacuam. Deinde figat in oppositione eius uncinum alium, aut tertium, si indiges: ut sit contractio æqualis, et non declinet ad partem. Deinde extendatur extensione æquali, & non sit extensio secundum rectitudinem tantum, imo moueatur ad omnem partem, ut alleuietur exitus eius: sicut fit cum dente apud eradicationem eius. Et oportet in eo quod est inter illud, ut mollificetur extensio. Quod si retineatur ex eo pars, tunc oportet ut inungat Obstetrix quosdam digitos cum oleo, & intromittat eos ex parte, ut reuoluat cum eis quod retinetur. Si ergo egreditur pars fœtus, tunc permutentur uncini ad locum alium qui sit altior: fac hoc donec egrediatur fœtus totus. Si ergo egreditur manus ante alia, & non est possibile reducere eam, propter cōartationem eius: tunc oportet, ut inuoluatur super eam pannus. Deinde extrahe eam donec quando egreditur tota, incide eam aut in iunctura plantæ, aut in cubito: & ita oportet ut facias in manu altera, et in duobus pedibus. Si autem caput fœtus est magnum, aut accidit ei cōartatio in exitu, aut est in capite eius aqua aggregata: tunc oportet ut intromittat inter digitos Spatumile spinosum, & findat cum eo caput, et extrahat aquam: aut disipat ipsum cum instrumēto quod nominatur Almisdac: cuius forma uenit cum formis reliquorum instrumentorum in capitulo quod est post hoc. Similiter faciat si fœtus est magni capitis natura, tunc oportet ut feces algengematu: aut extrahas ipsum cum mildach, sicut diximus. Deinde attrahas ossa cum forcipibus. Quod si egrediatur caput, & cōartetur apud furculam: tunc findatur, donec effundatur humiditas quæ est in pectore. Si autem non complicatur, neque obedit ad exitum: tunc incide caput frustatim, secundum quod possibile est tibi. Quod si inferius uentris est apostematum, aut est in eo hydropisis: tunc oportet ut perfores ipsum, donec currat humiditas ex eo. Si uero fœtus est super pedes suos, tunc attractio eius est facilis, & directio eius ad os matricis est leuis. Si autem cōartatur apud uentrem, aut pectus: tunc oportet ut extrahas ipsum cum panno quem inuoluisti super manum tuam: & findat uentrem, aut pectus, donec currat quod est in eis. Si autem auferuntur reliqua membra, & redit caput: tunc intromittat Obstetrix manum sinistram. Si ergo os matricis est apertum, tunc intromittat manum in profundum matricis, & quærat cum ea caput, & attrahat ipsum cum digitis usque ad os matricis: deinde intromittat in eo uncinum unum, aut uncinos duos, & attrahat ipsum cum eo. Quod si os matricis cōartatur, propter apostema calidum quod accidit ei: tunc non oportet ut laboretur super ipsum, imo oportet tunc administrare effusionem rerum humidarum, pinguium: & administra emplastra: & sedeat in aquis quæ mollificant & humectant. Quod si fœtus est super latus suum, tunc possibile est ut æquetur: tunc administretur quod diximus in fœtu uiuo.

G I A E P A R S S E C V N D A. 221

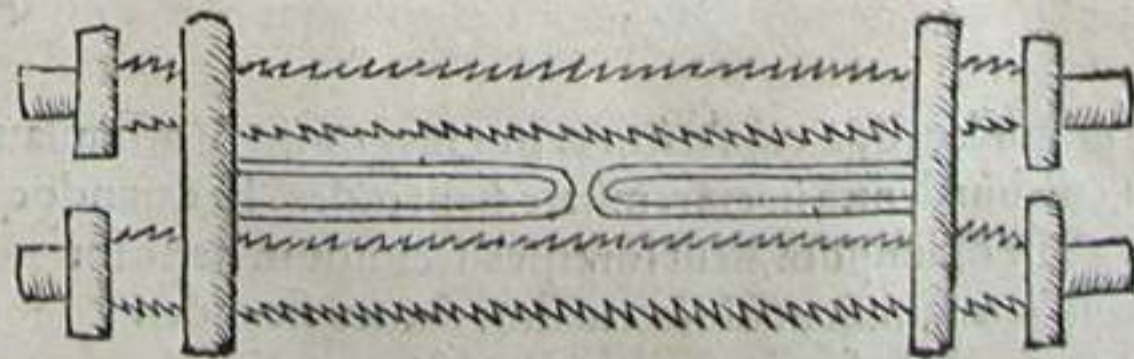
tu uiuo. Quod si non est possibile illud, tunc incidatur frustatim, & extrahatur. Et oportet ut non dimittas aliquid ex secūdina intus omnino. Cum ergo compleueris operationem tuam, tunc administra quod diximus in apostematibus calidis que accidunt in matricibus. Quod si accidat fluxus sanguinis, tunc descendat in aquis stipticis, & administra reliquam curationem. Et ego quidem iam uidi mulierem, in cuius uentre mortuus erat fœtus: deinde impregnata est super ipsum uice alia, postea mortuus est fœtus alius etiam. Accidit ergo ei post tempus longum apostema in umbilico suo, & inflatum est, donec apertum est: & cepit emitere pus. Vocatus sum ergo ad curationem eius, & medicatus sum ei tempore longo: & non consolidatum est uulnus. Posui ergo super ipsum ex quibusdam emplastris fortis attractionis: & exiuit ex loco os. Deinde præterierunt ei dies aliquot, & exiuit os aliud. Misit sum ergo inde, cum in uentre non sit os. Cogitavi ergo, quia erant ex ossibus fœtus mortui. Inquisiui ergo uulnus, & extraxi ossa multa, muliere existente in melioribus dispositionibus suis: & iam uixit taliter tempore longo, & mitit ex loco pus parum. Et ego non firmaui hic hoc extraneum, nisi quoniam in eo est scientia, & adiutorium ad illud, quod administrat medicus artifex cum manu ex curatione.

Experimentū
Autoris.

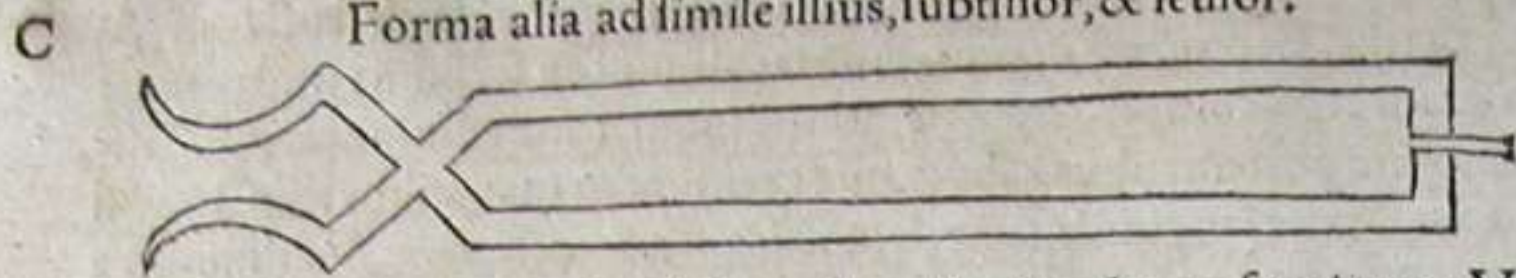
H De formis Instrumentorum necessariorum in extractione fœtus. Caput LXXVII. **B**

H I C inferius est forma Strictorij, quo æquantur libri, cui æqualiter sunt duæ uertigines in duabus extremitatibus duorum lignorum. Verumtamen hæc Vertigo oportet ut sit subtilior strictorio: & ut fiat, aut ex ebano, aut ex ligno buffi. Et sit latitudo omnis ligni quasi duo digiti: & margo cuiusque amborum est quasi digitus unus, & longitudo cuiusque eorum est palmus & medietas: & in medio duorum lignorum sunt duo additamenta ex genere eiusdem ligni, quæ iam firmata sunt in utrisque, quorum longitudo est medietas palmi & plus parum: & latitudo utriusque est quasi duo digiti, aut plus parum. Et ista duo additamenta intromittuntur in os matricis, ut aperiatur cum eis quando tu reuoluis duas Vertigines.

Forma Vertiginis qua aperiatur matrix.

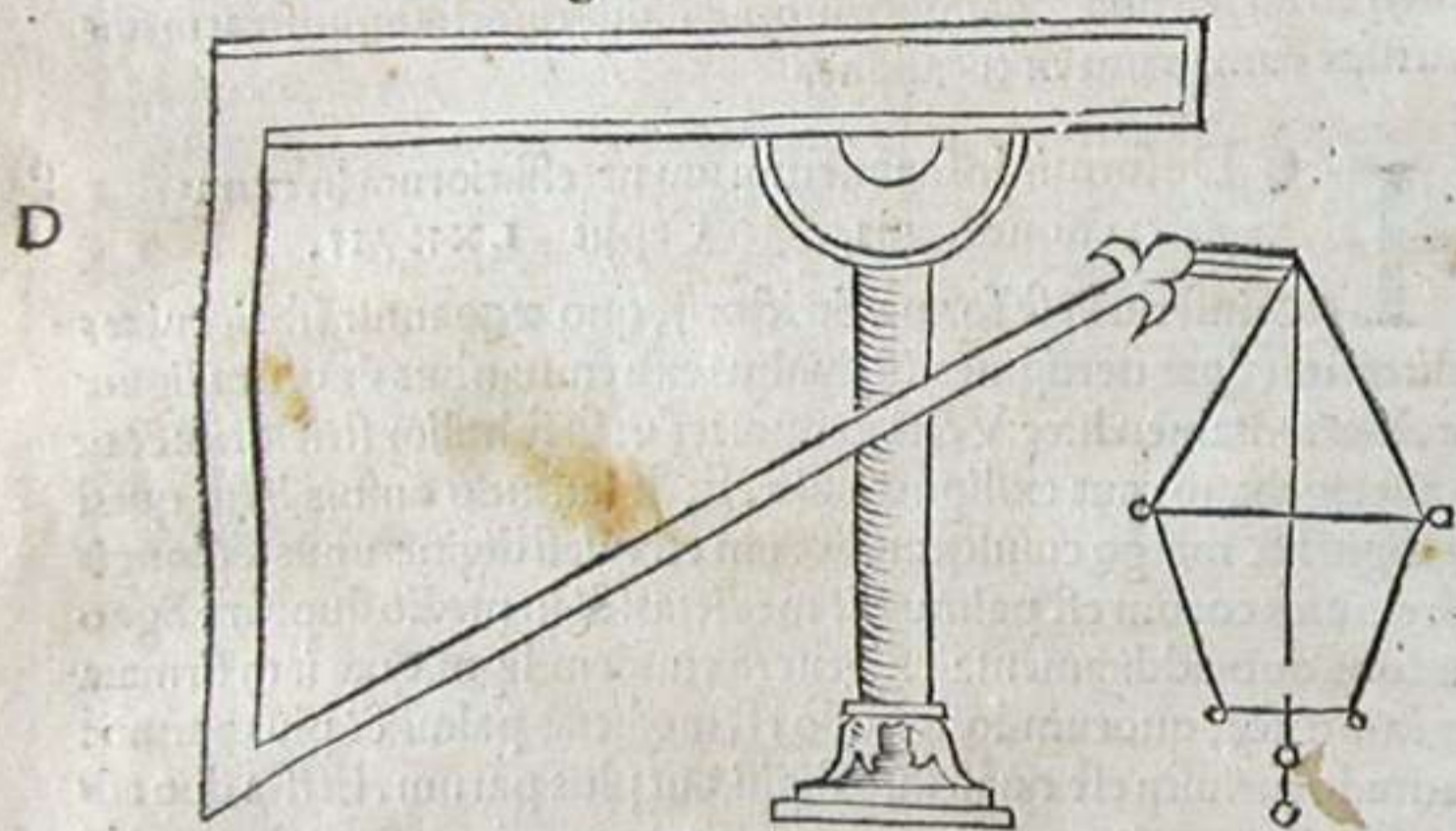
Forma alia ad simile illius, subtilior, & leuior.

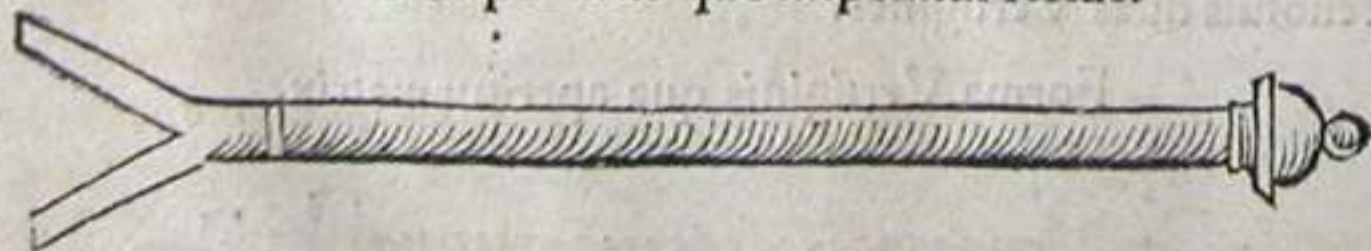
Matricis aper-
tio.

Fiat ex ligno ebani, aut buffi, secundum similitudinem forcipum. Verumtamen in extremitate eius sint duo additamenta, sicut uides hic supra: & longitudo omnis additamenti ex eis est quasi palmus: & latitudo utriusque est, duo digiti. Cum ergo uis aperire matricem cum eo, tunc fac sedere mulierem super lectum, pendentibus pedibus eius, aperto quod est inter crura eius. Deinde intromitte ista duo additamenta coniuncta in matricem: & tu es tenens extremitatem instrumenti inferius inter coxas eius. Deinde aperi manum tuam cum instrumento, sicut facis cum forcibus, æqualiter secundum quantitatem quam uis ex apertione oris matricis, donec faciat Obstetrix quod uult.

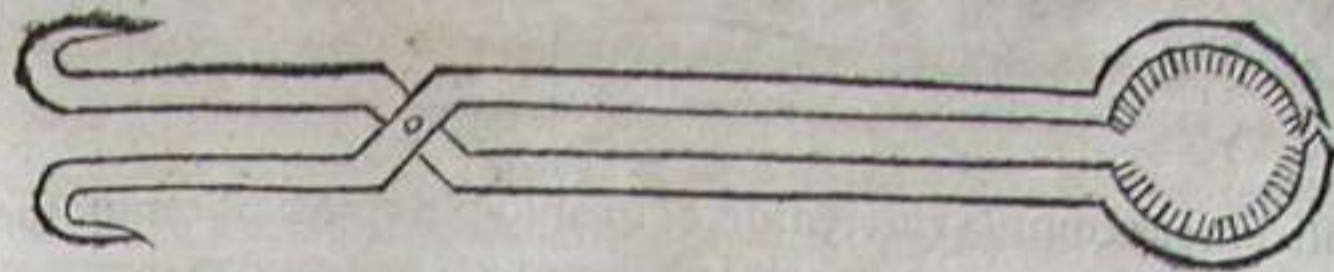
Forma Vertiginis alterius quam dixerunt antiqui

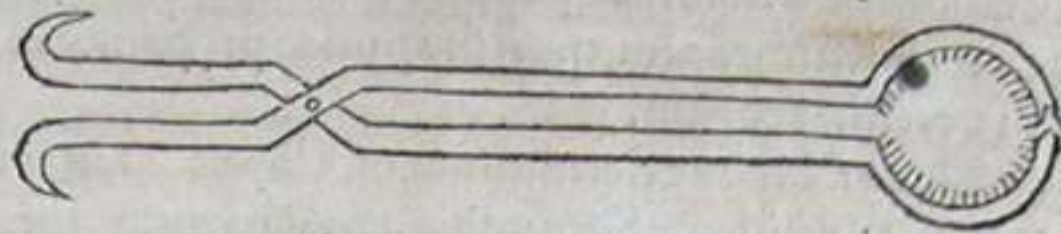
Forma Impellentis quo impellitur foetus.

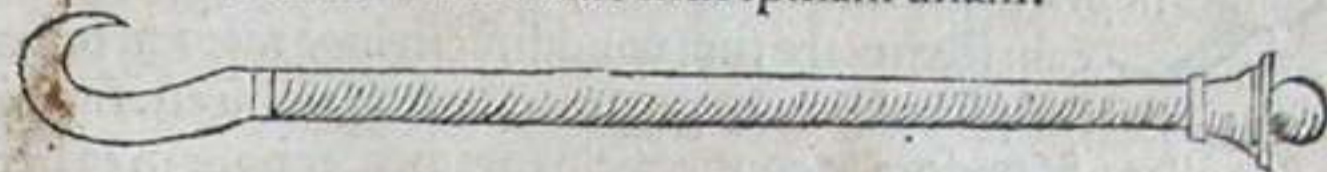
Forma Almisdac, qua coneritur caput magnum: & assimilatur forcipi, cui sunt dentes in extremitate, sicut uides. Et quandoque fit oblungum, sicut forcipes secundum hanc formam, sicut uides, cui sunt dentes sicut dentes serræ, quo inciditur & coneritur.

Forma Almisdac quo coneritur caput paruum.

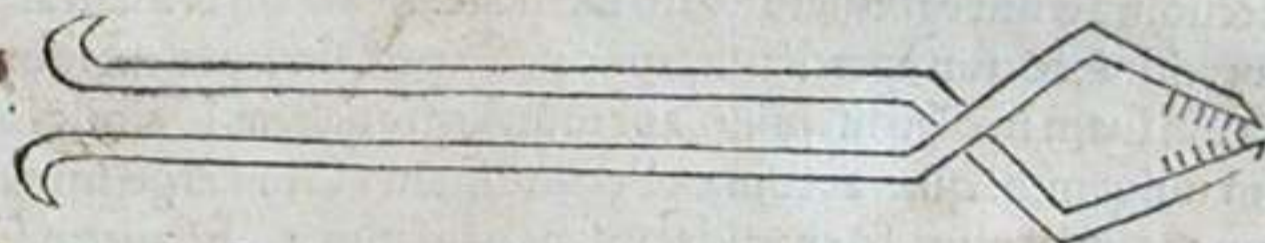
Forma Vncini habentis spinam unam.

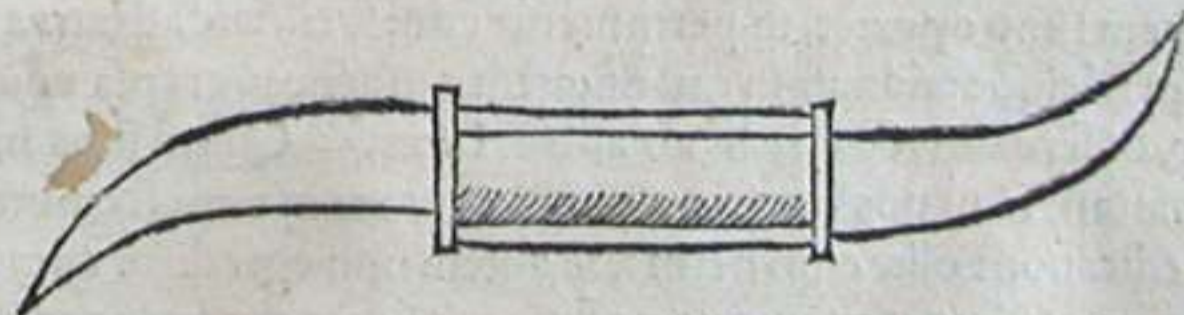
Forma Vncini habentis spinas duas.

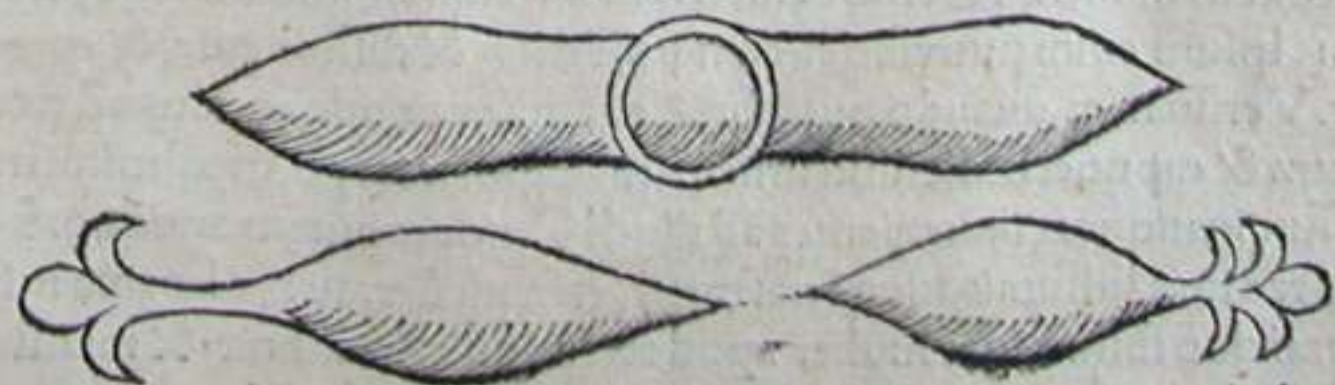
Forma forcipis cui sunt dentes serræ, cum quo coneritur caput foetus.

Forma Spatumilis habentis duas extremitates ad abscindendum caput.

Forma duorum Spatumilium etiam latorum.

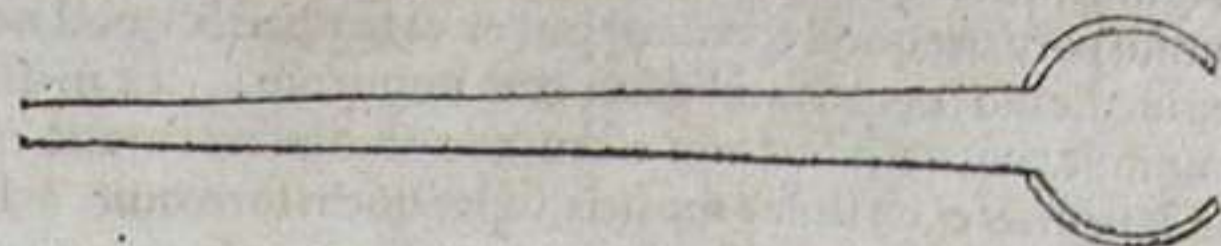
C

Ista instrumenta omnia exercentur, & quanto plus multiplicantur species eorum, & preparata sunt apud artificem, est uelocior ad operationem suam, & altior apud homines, propter quantitatem suam. Non ergo despicias ex eis instrumentum, quin sit apud te preparatum. Inexcusabilis est enim necessitas eorum.

Q De extractione Secundinae. Caput LXXVIII.
QUANDO retinetur Secundina apud partum, tunc oportet ut praecipias infirmam, ut retineat anhelitum suum. Deinde fac eam sternutare cum condisi: et stringe manum tuam super os eius, & nares ipsius. Si ergo egreditur per hoc, bonum est. Si non: tunc accipe ollam, & perfora in coopertorio foramen: et pone in ea herbas aperientes os matricis, sicut calamentum, rutam, & anetum, & camomillam, & fleham, et cassiam ligneam, & centauream: accipe omnes istas herbas, aut quasdam earum, & submerge eas cum aqua, & pone eas super ignem. Deinde pone embulam arundinis super foramen coopertorii ollae, & extremitatem aliam in os matricis: & teneat eam donec perueniat uapor ad concavitatem matricis. Deinde fac eam sternutare, sicut diximus. Secundina enim egredietur cum facilitate. Si autem remaneat post hanc curationem, & non egredietur: tunc praecipe Obstetrici, ut submergat manum suam in oleo sisamino, aut mucillagine altea. Deinde intromittat in uuluum, & quaerat cum ea Secundinam. Cum ergo inuenierit eam, tunc accipiat eam, & extendat ipsam paulatim. Si autem fuerit annexa in profundo matricis, tunc intromittat manum, secundum quod narrauimus, donec quando inuenierit Secundinam, & extrahat eam paulatim secundum rectitudinem, ut non cadat matrix apud attractionem uehementem: imo oportet, ut permutetur cum facilitate ad latera dextra & sinistra: deinde addatur in quantitatem attractionis. Ipsa enim obedit tunc, & seruat, & euadit ab adhaerentia. Quod si os matricis est coartatum, sicut nos iam narrauimus: cura eam cum sternutatione, & ex medicatione ollae cum herbis. Si autem non egreditur cum omnibus quae narrauimus, tunc caue ne fatigeris super eam in iteratione extractionis. Verum oportet, ut quod egreditur ad os matricis ex ea, liges ad coxam mulieris. Deinde clisteriza eam cum unguento tetrapharmacum. Ipsum enim putrefaciet eam post dies, & dissoluetur, & egredietur. Verumtamen quando putrefit, eleuatur ex ea odor malus ad stomachum & caput, et laedit illud infirmam. Oportet ergo ut administrentur suffumigationes conuenientes ad illud. Quidam autem antiquorum iam experti sunt suffumigationem nasturtij, et sicuui siccare. Forma instrumenti quo suffumigat mulier apud retentionem Secundinae & menstruo-

rum. Fiat ex uitro simile alcama, aut ex zere: & ponat extremitas ampla super ignem: & suffumigatio sit posita super prunas: teneat eam, donec consumatur illa suffumigatio: & itera aliam.

Instrumentum
quo suffumigantur mulieres.

N De curatione Ani non perforati. Caput LXXIX.

NASCUNTUR multi puerorum, & Ani eorum sunt non perforati, quos iam opilauit sisac subtile. Oportet ergo, ut obstetrix perforaret illud sisac digito suo: & si non, perforaret ipsum cum spatumili acuto: & caueat lacertum, ne tangat eum. Deinde pone super ipsum lanam infusam in uino & oleo. Deinde cura ipsum cum ungentis, donec sanetur. Si autem times quod opiletur, tunc pone in foramine cannulam de plumbo diebus multis, et auferatur quando puer uult egerere. Etiam accidit opilatio Ani etiam ex consolidatione uulneris, aut apostematis. Oportet ergo ut secetur illa consolidatio, deinde curetur cum eo quod diximus ex curatione & plumbo.

F De curatione Fistularum quae accidunt in inferiori ori parte. Caput LXXX.

FISTVLAE quae accidunt in inferiori, sunt Nodatio, & Grossitudo quae accidunt prope anum deforis: aut in spacio unius partium: et est Fistula una, aut plures. Cum ergo antiquatur illa Nodatio, aperitur, & currit ex ea humiditas aquosa alba, aut pus subtile. Et quandoque sunt ex istis Fistulis penetrantes. Ergo penetrantes cognoscuntur per illud quod egreditur ex egestione, & uentositate, quando utitur infirmus egestione: et fortasse egreditur ex eis uermis. Et sunt ex eis Fistulae quando sunt in spacio penetrantes usque ad uesicam, et usque ad meatum uirgae. Et sunt ex eis penetrantes usque ad iuncturam coxae, & usque ad nodum caudae. Ex eo autem quo cognoscitur Fistula penetrans usque ad anum, etiam a non penetrante, est, ut intromittas digitum tuum indicem in anum: & intromittas tentam subtilem in Fistulam ex aere, aut ferro: quando non est tortuositas. Quod si in ea est tortuositas, tunc intromitte in eam tentam ex plumbo subtilem, aut pilum ex pilis equarum, donec sentias tentam, aut pilum in digito tuo. Quod si non sentis ipsam penitus, neque procedit ex foramine aliquid ex egestione, neque uentositas, neque uermis sicut dixi: tunc scias, quia est non penetrans: propera ergo ad curationem. Et quando Fistula est penetrans usque ad uesicam, aut ad meatum uirgae: tunc significatio eius est exitus urine ex ea, et prohibitio eius ab hoc,

B

Fistularum
uarietas.

C ut consolidetur locus cum medicinis. Si uero est penetrans usque ad iuncturam coxæ, aut ad os coxæ: tunc signum eius est, quod perueniat tenta usque illuc, si non est in ea tortuositas usque ad os: & inuentio doloris in circumitu partis, et quod egreditur pus ex ea semper: & quod non ualeat in ea medicatio, neque consolidatur cum unguento. Et in istis Fistulis omnibus penetrantibus non est curatio omnino: et curatio earum est labor & uanitas ei, ex stultis medicis, super quem formatur. In illa autem quæ non est penetrans, & non antiqua, speratur sanatio cum ferro: secundum quod ego narro tibi, et ego iam probaui: & est, ut iaceat in firmis inter manus tuas super dorsum suum: & eleua crura eius usque supra coxas ipsius, & coxæ eius sint inclinatæ ad uentrem ipsius. Deinde intromitte tentam plumbi, aut æris, si est in Fistula tortuositas, donec scias ubi peruenit tenta. Si autem sentit eam infirmus circa anum, tunc oportet ut intromittas digitum tuum indicem in anum. Si ergo sentis in digito tuo tentam iam penetrasse per seipsam detectam, præter quod sentias inter digitum tuum, & inter ipsum sifac, aut carnem: tunc ergo scias certe, quia est penetrans: non ergo labores in ea, quoniam non est eius sanatio, sicut diximus. Dixerunt tamen, quia sanatur in quibusdam hominibus caro, & ex medicatione qua ei speratur iuuamentum, est, ut ignias cauterium subtile secundum amplitudinem Fistulæ, sicut præcessit, & intromittas ipsum ignitum in Fistulam, donec perueniat circa anum. Deinde itera illud bis, aut ter, donec scias, quia iam adustæ sunt omnes illæ carnes additæ filtratæ, quæ sunt similes cannulæ peninæ auis. Deinde cura illud cum licinijs inuolutis in butyro, donec egrediantur illæ carnes, quæ adustæ sunt: deinde cura illud cum unguentis generantibus carnem & consolidantibus. Si ergo sanatur, bonum est. Et si non, tunc non sanatur cum alia curatione unquam. Et si egreditur tenta, & non peruenit usque ad digitum tuum, qui est in ano, & est inter ipsum & tentam uelamen spissum ex carne, aut sifac: & uides Fistulam in eo quod sequitur superficiem cutis, tunc seca cutem ab initio Fistulæ, & tu uadis secando cum tenta quod est in fistula, donec perueniat secatio ubi peruenit tentæ extremitas, & liberatur tenta & cadit. Deinde mundifica illas carnes filtratas, quæ assimilantur cannulæ peninæ auis, ut non remaneat ex eis aliquid. Si autem uincit te sanguis, & soluit inter te & inter operationem tuam ut secas illas carnes: tunc melius quod fit, & uelocioris iuuamenti, cauterizare eam cum igne, aut cum medicina acuta. Quoniam cauterium cum igne aggregat habitudines bonas, adustionem illarum carniarum additarum, & abscissionem sanguinis, & exiccationem humiditatum. Deinde cura illud cum licinijs inuolutis in butyro, aut caulibus tritis, donec locus emittat pus, & egrediantur illæ carnes adustæ in pus. Deinde cura tunc uulnus cum unguentis consolidatiuis, generantibus carnem duram: et sunt medicinæ in quibus sunt

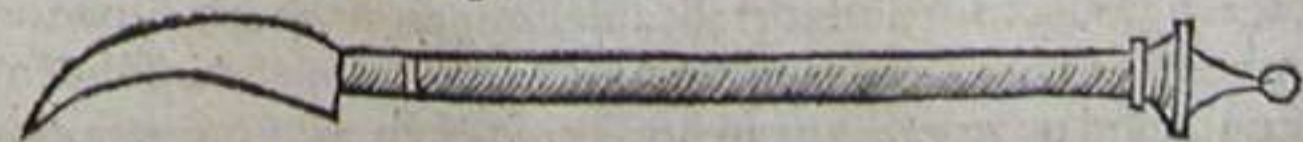
Cura Fistulæ
nō antiquatæ.

stipticitas & exiccatio. Nam quando restaurantur, tunc iam sanatur: & non times iterationem. Si autem Fistula iam peruenit usque ad profundum ani, & elongatur a superfluitate corporis: tunc intromitte digitum tuum in anum, et inquire cum eo. Si ergo sentis tentam, & inter te, et inter eam est uelamen ex sifac, aut carne, et est propinqua penetrationi: tunc non est operatio in illo, nisi secundum uiam fiduciæ & spei. Quod est, quia administratur in eo unus trium modorum: aut ut cauterizes ipsam, sicut diximus: aut secas eam, donec consequaris concauitatem eius, ut sit possibile tibi intromittere licinia, et curationem ex proximo. Et non procedas multum cum sectione, ut non incidas lacertum continetem anum, et accidat super infirmum exitus egestionis absque uoluntate. Deinde cura illud cum eo quod diximus. fortasse enim sanabitur: aut elonges ipsum uelamen, & mundes ipsum postquam secas ipsum usque prope anum, sicut diximus, aut cum tenta, aut cum instrumento alio acutæ extremitatis. Deinde mundifica illas carnes filtratas quæ sunt in sectione, usque ubi potes cum perseruatione. Deinde conare restorationem uulneris totius cum sectione, & orificio superiore ubi consolidatur: & remanet Fistula aperta in interiore parte anus, & erit leuius super infirmum. Et quandoque sinitur Fistula secundum hunc modum: et est, quando intromittis tentam in Fistulam: & est in latere ani circa superficiem corporis cum cute & margine ani: tunc accipe tentam perforatæ extremitatis, quæ est sicut acus aleskef, id est, præparantiū coria, secundum hanc formam.

Tenta.

Et intromitte in eam filum inuolutum ex quinque filiis, & circiter ea. Deinde intromitte tentam cum filo in Fistulam, donec consequatur concauitatem eius. Si ergo est penetrans in margine ani interius prope, tunc extrahe filum ex illo foramine: ita ut intromittas digitum tuum in anum, & extrahas extremitatem fili, et aggregates duas extremitates simul: & stringe utramque, et dimitte illud die uno, aut duobus diebus: & quanto plus incidit filum in carne, stringe ipsum bene, donec incidantur illæ carnes quæ sunt inter duas extremitates fili, & cadant: deinde cura uulnus, donec consolidetur, & sanetur. Si autem orificium Fistulæ non est penetrans: tunc fac ipsum penetrare quocumque modo præparatur tibi, nisi sit in profundo multum. Non enim inest tibi, ut facias illud propter lacertum, ut non incidas ipsum. Deinde fac cum ea sicut diximus, donec sanetur. Forma Spatumilis spinosi quo finditur Fistula, cuius curauitas est acuta ualde, & pars altera est non acuta, ut non incidat illud quod non est necesse, sicut uides.

C De futura Hemorroidarū, ex quibus currit sanguis ex incisione earum: & cura fissurarū. Cap. LXXXI.

S V N T Hemorroides secundum duos modos. Aut enim sunt intra anum, similes uescis carbonū, uel prunarum: aut quasi ipsæ sint grana uuæ. Et ex eis sunt parua, & magna: et sanguis currit ex eis semper, & est una, et sunt multæ. Et sunt extra anum, & in extremitatibus eius. Verumtamen istæ quæ sunt extra anum, sunt secundum plurimū pauca humiditatis, ex quibus currit aqua citrina, aut parum sanguinis cursu assiduo: & sunt secundum colorem corporis. Et curatio eius quæ est intra anum, est, ut præcipias infirmo ut assellet: & exprimat, donec egrediatur anus, & appareant athelil tibi. Propterea ergo et suspende cum uncinis: aut tene eos cum ungue tuo. Deinde incide eos apud radices suas. Si autem non retinentur in eis uncini, propter humiditatem eorum & ipsorum mollificationem: tunc cape eos cum panno aspero, aut cum coto ex diploide lanea, et extrahe eos cum digitis tuis. Deinde incide eos, & pulueriza super eos post incisionem quosdam pulueres calidos, ut stent eis loco cauterij. Aut cauteriza eos secundum quod præcessit in capitulo cauterizandi. Deinde cura eos cum reliqua curatione, donec sanentur. Quod si non obedit anus egressioni, tunc clisteriza infirmum clisteri in quo sit mordicatio parua, ut lauatur cum eo quod est in ano, & obediat egressioni uelociter, quando exprimit se infirmus.

D Si autem athelil sunt extrinseci ab ano, tunc res eorum est leuis, facilis: & est ut capias eos cum ungue tuo, aut capias eos cum uncino, & incidas eos. Deinde cura eos cum eo quod diximus, donec sanentur.

Et qui abhorret incisionem cum ferro, tunc oportet ut administras suturam eorum secundū hunc modum. Accipe filum inuolutū, & intro mitte ipsum in acum. Deinde extrahe athelil ad superiora, & fac ipsum penetrare cū acu in radice eius ex parte altera: & inuolue duas extremitates fili, in inferiori parte acus, & sint latitudinaliter: et stringe athelil strictura forti. Deinde noda filum, & extrahe acum. Fac illud cū omnibus athelil, et dimitte ex eis unum: nec suas ipsum, ut currat ex eo superfluitas sanguinis. Deinde pone super anum pannum infusum in oleo rosato, aut cæroto, & pone ipsum super anū: et præcipe infirmo, ut quiescat. Deinde dimitte ipsum, donec cadat. Cum ergo cadunt athelil, cura eos cum unguentis, & reliqua curatione, donec sanentur.

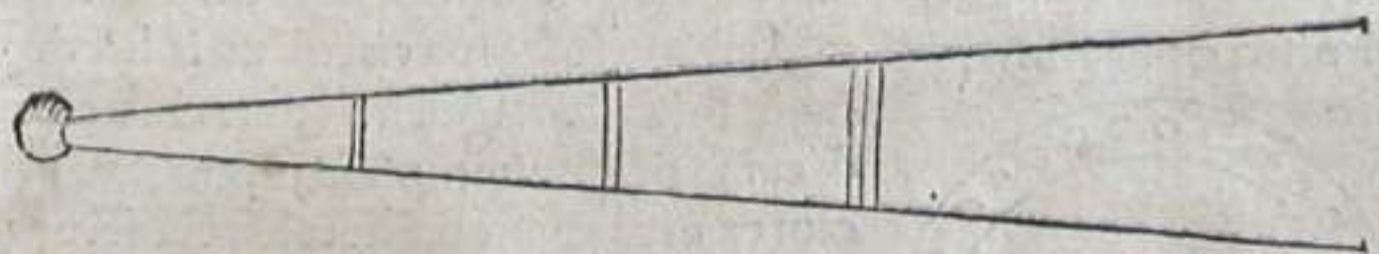
¶ De cura Fissurarum.

M V L T O T I E N S enim accidunt ex exiccatione stercoris, & constrictione naturæ. Cum ergo antiquantur, et non ualet in eis medicina: tunc oportet ut radas cum puncta Spatumilis, aut cum ungue tuo, donec fiant humidæ, & auferatur ab eis cortex superior qui prohibet eas a consolidatione. Deinde cura eas, donec consolidentur secundum quod oportet. Si autem non consolidantur: tunc itera eas cum

ratione uehementiori quam prima, donec sanguinentur multum, et ex A corientur. deinde cura eas, donec sanentur.

¶ De curatione Almirmar inuerforum, et non inuerforum: et Athelil siccorum, & Formicæ. Caput LXXXII.

S C I A S quod Almirmar non est nisi nodus rotundus secundum Almirmar, colorem corporis, similis capiti clauis: & fit in toto corpore, præcipue in inferioribus partibus pedum, & digitis: et accidit ex eis dolor apud ambulationem. Oportet ergo ut secetur quod est in circumitu clauis, & teneatur cum forficibus, aut cum uncino, et eradicetur ex radice sua. deinde cura illud: & si uis cauteriza illud secundū quod præcessit in capitulo suo. Ex athelil aut siccis unus est eminentia parua, aspera, filtrata, rotunda supra superficiem corporis. Et multotiens accidunt in manibus puerorum. Et curatio eius est, ut extendas athelil, & incidas ipsum: aut stringas ipsum cum filo de serico: aut cum pilo, donec cadat. Et si uis, cauteriza ipsum secundū quod præmissum est cum igne, aut cū medicina acuta: & iam eradicantur athelil inuersi, et non inuersi cū instrumento quod ego dicam. Formica autem est etiam eminentia parua filtrata, grossa, Formica, super superficiem corporis, uadens in profundū ualde: & quando inuenit eam frigus, sentitur in ea simile mordicationi formicæ, & fit in corpore toto: et plurimū eius fit in manibus. Et curatio eius est, ut accipias cannulam ex penna anseris, aut penna uulturis forti: & pone illam cannulam super Formicam, donec contineat circulus cannulæ ex partibus eius. Deinde reuolue manum tuam cum cannula, donec feces quod est in circūitu Formicæ: et ponas eam in profundo carnis, & eradices Formicam ex radice eius. Et si uis, fac illud cum cannula æris, aut ferri, secundum hanc formam.

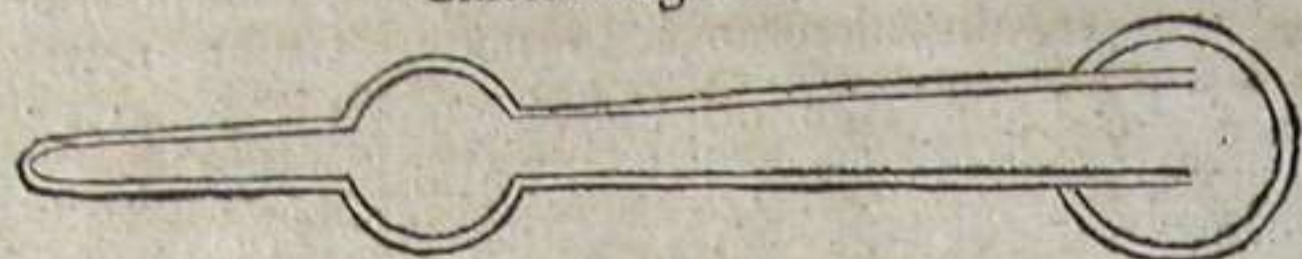
Sit superius cannulæ ad sublimitatem trahens surdum inuolutum, ut al leuietur super digitum apprehensio eius & ipsius reuolutio. Et si uis cauteriza Formicam secundum quod præmissum est in cauterizatione Athelil in capitulo de cauterio. Surdū, id est, non perforatum.

¶ De formis Instrumentorum quæ administrantur ad Clisteria in agritudinibus Ani, & solutionis uentris, & colicæ. Caput LXXXIII.

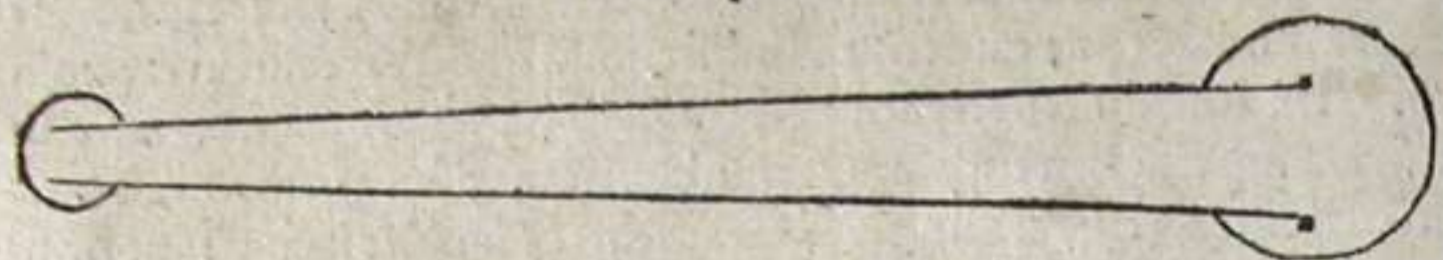
Q V A N D O Q V E Clistera fit ex argento, aut ex aurichaleo, aut ex ære fuso, aut malleato. Et quandoque fit ex istis Instrumentis paruum, & magnum, secundum illos in quibus administrantur

C tur. Illud ergo quod administratur in curatione puerorum paruorum, sit paruū: et quorum ani sunt debiles, aut dolorosi, sic & clisteria corū.

Clistere magnum.

Clistere paruū.

D Canna eius, id est, caput superius in quo ligatur uter, sit amplum secundum hunc modum: et sit ei distinctio ut ligetur uter sicut uides, & extremitas eius inferior quæ intromittitur in anum, sit surda, id est, non aperta, lenis, ualde, trahens ad subtilitatē: & in uno laterū eius sint duo foramina, et in latere altero foramen unū. Et sit amplitudo foraminis secundum grossitudinem radiorū, & grossius parū, Et sit uter in quo ponuntur medicinae ex uelica animalis: aut ex charta ouis, quæ sit secundū formam asofrati paruæ: cuius radix sit palmus unus. Et perforetur foraminibus multis sicut reuoluitur, & sit spacium quod est inter omne foramen grossitudo digiti. Deinde intromitte in illa foramina filum forte ex filo crudo, quod sit ex decem filis, aut circiter ea, & aggrega cum eo utrem sicut asofrati. Cum ergo ponitur in eo uter, stringatur in capite clisteris inter duo distinguenda constrictione forti. Deinde clisteriza cum

Forma circuli utris.

eo. Et hæc est forma circuli utris hic depicta, & foraminū. Qualitas autē clisterizandi cum eo, est: ut impleas utrem, aut uescam ex medicina, quæ sit calefacta secundū quantitatem tolerantiaē infirmi: & caue ne sit calida ualde, aut frigida ualde. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum, & eleuet crura sua ad superiora: et pone sub eo inthaan, id est, coriū super quod iacent homines, aut lintheamen. Deinde inūge extremitatem Clisteris cum oleo, aut cum albugine oui, aut cum mucillagine scenogræci, aut similibum. Deinde intromitte ipsum in anum cum facilitate. Deinde accipiat minister utrem cum duabus manibus suis simul, & exprimat ipsum cum uehementia, donec euacuet totum quod est in Clisteri in intestinum. Deinde extra-

he Clisterē, & eleuet infirmus crura sua ad parietem. Quod si medicina cogit eum ad exitum, tunc teneat quantum potest. Et si dormit cum ea nocte tota, est magis ultimum in iuuamēto. Si autem clisterizas eum in ægitudinibus solutionis uentris, & festinat exitus eius: tunc itera clisterē, donec sanetur. Quod si in ano sunt hemorrhoides, aut apostemata lædētia, tunc sit clisterē subtile ualde, lene, ex clisteribus quibus clisterizantur pueri. Et hæc sit forma clisteris subtilis super quod sit stricta cutis.

C De curatione Vulnerum capitis sine fractura ossis.
Caput LXXXIII.

I AM dixi in diuisione de curatione uulnerum quod conueniebat libro, & ego dicam hic curationem eorum cum manu, et cum medicinis secundū complementum. Dico ergo, quod uulnera diuersificantur secundū illud quo fiunt uulnera, et secundū locum super quem cadit uulnus. Res ergo quibus fiunt uulnera multotiens, sunt sicut iactus lapidis: aut incisio ensis, aut cultelli; aut percussio cum lancea, aut ligno, aut sagitta: & similibus illis ex rebus multis. Uulnera autē quæ fiunt secundum loca corporis sunt, sicut uulnus quod cadit super caput, aut collum, aut pectus, aut uentrē, aut epar: & similia ex eis membris. Et ego sum narrans curationes quorundam uulnerū, ut ponam eam ratiocinationē & regulā super reliqua uulnera. Et ego incipiam a uulneribus capitis simplicibus: quoniā rememoratio compositorū ueniet in principio capituli tertij. Dico ergo. Quando accidit in capite uulnus simplex, & non est fractura ossis: considera tunc, si est ex iactu lapidis, aut ei similibus, & iam fregit cutem tantū: et est uulnus magnū, & times super infirmū euentum apostematis calidi: tunc propera, & phlebotoma cephalicā statim: & non tardes illud: et extrahe ei ex sanguine secundū quantitatem uirtutis eius: si non fuerit prohibens aliquid a phlebotomia, præcipue si fuerit sanguis qui egreditur ex uulnere paucus. Et sit phlebotomia ex contrario partis uulnerate. Et caueat infirmus sibi a repletionē, & uino, & cibis grossis. Si autē minutionem prohibet aliquid, tunc minoretur ex cibo, & non appropinquet carnibus, neque uinis. Et pone super uulnus si accidit ei apostema calidum, eorum infusum in oleo rosato solo, aut cum uino in quo est stipticitas. Si autem securus fueris ab apostemate calido, tunc pone super uulnus, si est recens cum sanguine suo, & non mutauit ipsum aër, puluerem quæ ego narrabo post paululum: et si iam mutauit ipsum aër, tunc pone super ipsum quædam unguenta, donec sanetur. Si autem uulnus est magnum, aut est ex incisione ensis, & similibum: & non aggregantur labia eius per puluillos, tunc aggrega ipsa cum sutura, secundū quod ego narrabo in uulneribus uentris de sutura eorū. Si autem uulnus iam detectum est ab ossē, & pendet, et nō est retentio eius, nisi in suspensorio paruo: tunc incide ipsum. Deinde cura

Vulnerum diuersitas.

C uulnus cū medicinis, & restaura in eo carnem duram loco cutis, & præcipe infirmo, ut alatur eibis in quibus est grossitudo, sicut sunt capita, & triticum coctum, donec sit ut puls: & eis similia. Quod si inuenis in cute putrefactionem, & non adharet ossi: tunc incide putrefactum totum, & projice ipsum: deinde cura illud. Si autem in his uulneribus est arteria, aut uena ex qua fluit sanguis: & non abscinditur per medicinas, tūc inquire super arteriam. Si ergo inuenis eam non sectam, tunc seca eam cum Spatumili, aut liga eam. Quod si necessitas prouocat quando non confert illud quod diximus, tunc cauteriza eam, donec abscindatur sanguis. Si autem uulnera ista sunt parua, simplicia, tunc res eorum est facilis, leuis: ita ut puluerizes super ea hunc puluerem: quoniam consolidat ea antequam mutet ea aër.

¶ Modus Pulueris incarnatiui.

Recipe olibanī partē unam, & sanguinis draconis partes duas, et calcis non extinctæ partes tres: teratur totū multum, & cribelletur: et impletur ex eo uulnus, & constringatur constrictione bona, donec adhæreat super ipsum bene, et cōaguletur cum sanguine. Deinde stringe ipsum desuper cum puluillis, & dimitte ipsum, neq; soluas ipsum dum permanet, ita quod non aposteme. Nam non eradicatur ab eo medicina, donec sanet. Et quandoq; facit illud calx sola, quando non sunt tibi in præfenti olibanum, & sanguis draconis etiam facit eandem operationem in multis ex uulneribus magnis, quando conuenit ut ponatur super ea & stringantur, et sunt uulnera recentia cum sanguine suo, quæ non alterauit aër. Quod si iam alterauit ea aër quadam alteratione, præcipue quādo est in tempore æstatis, tunc non est in positione huius pulueris intentio: cura ergo ipsum cum eo quod diximus, ita ut ponas super ea quædam unguenta digestiua: aut ponas super ea pulues ex farina hordei, factas cū aqua & melle, donec emittant pus. Deinde cura ea reliqua curatione, donec sanentur. Si uero accidat cum uulnere fractura in osse, & est parua, tunc extrahe illud cum Gestis: et ego iam dicam curationem fracturarum capitis in eo quod futurum est.

¶ De uulneribus Colli. Caput LXXXV.

S I A U T E M uulnus accidat in Collo, tunc non est inter ipsum differentia in medicatione, et inter uulnus capitis quando est simplex. Si autem iam incisus est neruus Colli, aut arteria: tūc si est neruus, non est in eo ingenium, nisi ut deuitetur curatio eius cum eo quod facit stipticitatem uehementem, sicut ziniar, & zegi, et eis similia. quoniā nocent neruis, & contrahunt eos. Et non ponas super uulnus aliquid frigidum omnino: quoniam substantia neruorum est frigida, et continuatio eius est cum cerebro, quod est sublimius membrorum: & sit illud quod curatur ex medicinis lene, sicut calx lota cum aqua dulci aliquotiens infusa cum oleo, aut cum oleo rosato, & tuthia, quādo abluatur etiam cum

aqua dulci: & reliqui lapides minerales, secundum hunc modum, & unguenta humida. Si autem uulnus est magnum, tunc administra suturam: aut cōarta labia eius cum puluillis. Deinde cura ipsum, donec sanetur. Si uero uulneri est profunditas, aut accidit in eo sinus in inferiori parte eius, in quo iam aggregatur pus, tunc perfora ipsum in magis depresso loco in eo. Quod si iam incisa est in uulnere arteria, & consecutus est sanguinem eius fluxus: tunc separa, uel seca eam, et liga ipsam: aut cauteriza eam, si prouocat necessitas ad illud. Si autē iam incidit spondiles gutturis, aut totum, & saluata sunt alhaudegi: tunc aggrega labia cutis cum sutura super cannam gutturis, & nō tangas guttur, imo aqua ipsum, & reduc ipsum super figuram naturalem. Deinde stringe ipsum strictura decenti, & dimitte ipsum diebus aliquot. Deinde cura ipsum cum unguentis in quibus est stipticitas & exiccatio, donec sanetur.

Si autem uulnus iam fecit impressiōem in osse, tunc perquire ipsum: tunc si in ipso sunt fragmenta ossis, extrahe ea omnia, aut quæ potes ex eis: & quod non præparatur, dimitte illud, donec putrescat uulnus, & separetur & alleuietur egressio eius. Quod si uulnus fuerit recens, tunc pulueriza super ipsum puluerem quem narraui. Si autem uidetur in uulnere os, & fit Fistula: tunc cura ipsam cum eo cuius rememoratio uenit in capitulo suo.

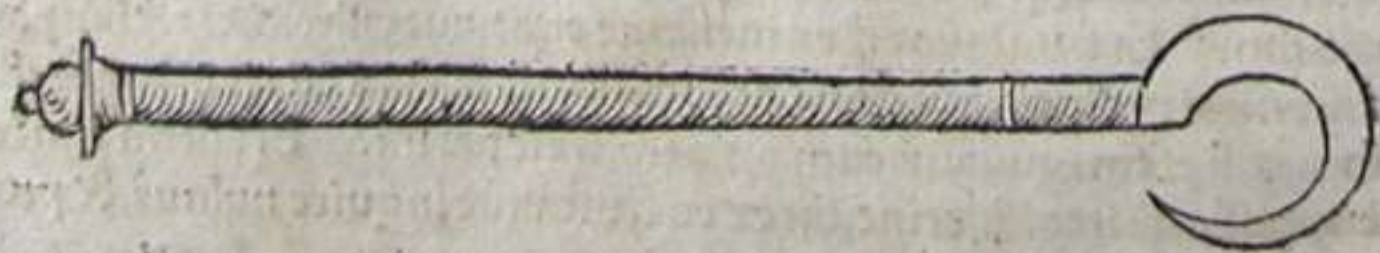
¶ De uulnere in Spatulis. Caput LXXXVI.

S I E S T percussio lanceæ, aut cultelli: & uides eius profunditatem, tunc considera. Si ergo ex uulnere egreditur uentositas, quando anhelat ex eo infirmus, tunc scias, quia uulnus est mortale. Quod si non fuerit ei profunditas, & est recens cum sanguine suo: tunc non ponas in eo a prima hora puluerem, neque stringas ipsum, ut non retineatur sanguis in profunditate eius, & reuertatur ad cor, et interficiat infirmum: sed pone in ipso unguentum attractiuum, et solue ipsum in diebus. Si uero unguentum non est tibi præsens, tunc pone in orificio uulneris cotum uetustum, ut sugat illud quod egreditur de eo ex humiditatibus: & fac ut dormiat infirmus super uulnus, ut currat quod aggregatur in eo. Si uero iam præterierint uulneri tres dies, aut plures, & non accidit infirmo spasmus, neque tremor cordis malus, neque strictura in anhelitu, & uides reliquas dispositiones eius bonas: tunc scias, quia uulnus est saluum. Cura ergo ipsum & cum licinijs, et reliqua curatione, donec sanetur. Si uero excusatur sanatio eius, & iam aperitur semper, tunc scias, quia iam factum est Fistula. Cura ergo ipsam ex capitulo suo. Et si uulnus est ex incisione ensis, aut cultelli, et est simplex in superficie pectoris, aut dorsi: tunc cura ipsum cum eo quod præcessit ex sutura, si est magnū: aut cum puluere, si est paruū. Si autem iam fecit impressiōem in osse, et incidit ex eo frustra: tūc inquire uulnus, & pro-

Cpera ad extrahendum illa frustra, si sunt separata. Si uero non sunt separata, tunc dimitte ea, donec putrefiat uulnus, alleuiatur enim extractio eorum. Reliquorum autem uulnerum accidentium in reliquis membris iudicium in curatione, est iudicium eius quod diximus.

¶ De uulneribus Ventris, & exitu intestini, et exitura eorum. Caput LXXXVII.

DISRUPTIO quae accidit uentri, est magna, & media, & parua. Ex magna igitur quandoque egreditur intestinum, aut numerus intestinorum. Quare fit intromissio eorum, & eorum futura uehementior & difficilior. Et disruptio parua etiam fit difficilis ex modo alio. Sequitur ergo, ut sit reductio eorum difficilior, si non properas in intromissione sua ad locum suum statim: quoniam inflatur, aperitur, et ingrossatur: quare fit difficilis introitus eius. Propter hoc ergo fit melior disruptio numerum disruptio media: quoniam cum ea non fit difficilis reductio intestini, sicut fit difficilis in his duabus speciebus. Scias, quod futura uentris est secundum quatuor modos. Duae futurae communes conueniunt in futura uentris, et in futura reliquorum uulnerum corporis: & duae futurae aliae proprie comunicant reliquis uulneribus. Verumtamen sunt magis propriae cum futura uentris: et ego narro tibi unamquamque cum expositione, & declaratione. Dico ergo, quia quando uulnus est paruum, et egreditur ex eo aliquid ex intestino, et fit difficile reducere ipsum: tunc illud est propter unum duorum modorum. Aut propter paruam disruptionis, sicut diximus: Aut quonia in intestino est inflatio propter frigus aeris. Quando ergo illud est ita, tunc oportet ut calefacias ipsum, ita ut submergas spongiam, aut pannum humidum in aqua tepida sola. Aut decoquas in aqua squinatum, & cyperum, et spicam, & embroces cum ea intestinum, donec resoluatur inflatio. Quandoque facit illud uinum in quo est stipticitas: & est melius quam aqua sola in resolutione inflationis. Cum ergo uides inflationem iam resolutam, tunc humecta intestinum cum aqua in qua decocta est altea, aut malua. Nam per illud alleuiatur introitus eius cum re parua. Si autem excusatur reductus eius post hanc curationem, tunc finde in disruptione parua, cum instrumento quo secantur hemorrhoides. Et curatio prima est melior quando praeparatur, quam sectio: & non fit coactio ad secandum post necessitatem & defectum instrumenti. Sit pars eius una quae est torta, acuta, & pars eius altera non acuta, et extremitas subtilis non sit cum subtilitate spatuliformis,

Surra uentris modi quatuor.

Disruptio parua.

Calefactio Intestini infrigidati dislocati.

imo sit obtusior parumper: & est illa quae similatur cauada, sicut uides. **A** Cum ergo amplificatur uulnus, & ingreditur intestinum, tunc oportet, ut sit reductio eius secundum formam suam naturalem in loco suo sibi proprio, si possibile est super illud: quoniam est melius. Quando uero disruptio est ampla in inferiori parte uentris: tunc oportet ut facias iacere infirmum super dorsum suum, & pone crura sua altiora capite suo. Et si est in superiore parte uentris, tunc pone caput eius, & pedes ipsius altiora quam eius inferiora. Et similiter si est disruptio in una duarum partium uentris, tunc pone intentionem tuam, & tuam considerationem semper in hoc, ut pars in qua est uulnus sit altior parte altera. Et ita oportet, ut administres illud in uulneribus magnis, & in uulneribus medijs. In uulneribus autem paruis, pone illud secundum quod praeparatur tibi. Deinde fac ut sit praesens inter manus tuas minister pius, qui teneat disruptionem totam manu sua: & aggrega labia eius. Deinde detege ex ea ei qui sequitur futuram aliquid post aliquid: & iste est modus futurae communis unius. Et est, ut accipias acum, aut numerum acum secundum quantitatem amplitudinis uulneris. Deinde dimitte ab extremitate disruptionis quantitatem digiti anularis, id est, medici: et fige acum unam praeter quod intromittas in eam filum in duabus extremitatibus cutis, cum duabus extremitatibus sifac quod est sub cute ab interioribus, donec facias eam penetrare ab alia parte, & tu iam aggregasti duas extremitates cutis, & duas extremitates sifac: & fiunt quatuor ordines. Deinde stringe cum filo duplo in circumitu acus aliquotiens a duabus partibus simul, quousque sint aggregata duo labia uulneris aggregatione decenti. Deinde dimitte grossitudinem digiti etiam, & fige in eis acum aliam: postea reta eam cum filo, sicut fecisti cum acu prima. Non ergo cesses facere illud cum eo quo indiges ex acibus, donec compleas constrictionem uulneris totius. Et sint acus mediae inter grossitudinem & subtilitatem: quoniam acus subtiles ualde uelociter incidunt carnem: & grossae sunt difficilis introitus in cutem: propter illud oportet ut sint mediae in subtilitate, & grossitudine. Et non oportet, ut figatur acus in duabus extremitatibus cutis propinquae multum: ut non incidatur caro uelociter, & aperiatur uulnus ante consolidationem sui, & non elongentur etiam cum futura, ut non prohibeatur uulnus a consolidatione. Deinde incide extremitatem acuum, ut non laedant infirmum apud somnum suum: & pone eis puluillos ex pannis ab omni parte, qui teneant extremitates acuum: & dimitte eos, donec scias quod uulnus iam consolidatum est. Et haec quidem species futurae cum acibus taliter est conuenientior in uulneribus paruis. Quoniam sufficit in futura eorum acus una, aut duae, aut circiter eas. Sutura autem secunda communis est, ut agreges cum futura extremitates quatuor: extremitates, duas cutis, & extremitates

Disruptio ampla.

B

Acum disposito.

Experimentū
Aitoris.

Suturae du-
plices.

Ctes duas sifac in uice una, cum acu in qua sit filum inuolutum æquale in subtilitate, & grossitudine. Deinde quando penetraueris cum acu has extremitates quatuor, reduc acum a parte a qua incapisti eadem, ut cadat filum retatum a superiori parte uulneris: ut sit futura, sicut sutura panni quo stringuntur panni, et pone inter omnem futuram quantitatem grossitudinis digiti minoris. Hanc autem futuram sciunt homines. Et cum hac futura ego fui uulnus quod acciderat uiro in uentre suo, qui fuerat uulneratus cum culrello, & erat disruptio uulneris maior palmo uno: & exierat ex intestinis circiter duos palmos ex intestino medio, et erat disruptio in medio uentris. Reduxi ergo illud postquam stetit intestinū eius extra uulnus. xxiiij. horis. Consolidatum est ergo uulnus in spacio quod fuit circiter. xv. dies: & curauī ipsum, et sanatus est: & uixit post illud annis multis, conuersatus in suis dispositionibus. Et medici iudicauerāt, quod non sanaretur. Et ex miraculo fuit, quod non curauī illud cum unguento. Quoniam fui in loco in quo non inueniebatur unguentum, neque aliquid ex medicinis. Posui ergo super uulnus cotum uetustum bis in die, & assiduauī abluionem eius cum aqua mellis, donec sanatum est. Duas autem species futurę proprias dicam secundum narrationem sermonis. Et est, ut incipias cum futura acuta: & intromittas acum ab exteriori ad interiorem partem. Cum ergo penetrat acus in cutem, & in lacertum euntem secundum longitudinem & latitudinē totius corporis: dimitte extremitatem sifac in latere in quo intromisisti acum, & fac penetrare in extremitatem aliam ab interiori parte ad exteriorem in extremitate altera mirach. Cum ergo feceris eam penetrare, tunc fac eam penetrare secundum hoc in eadem hac extremitate mirach ab exteriori parte ad interiorem: & dimitte extremitatem sifac, quę est in hoc latere, & fac penetrare acum in extremitatem alteram ab interiori parte ad exteriorem: & fac penetrare cum penetratione tua qua facis eam penetrare in sifac extremitate mirach, quę est in parte eius, donec penetret in ipsum totum. Deinde incipe etiam ab hoc eodem latere, & sue ipsum cum extremitate, quę est ex sifac in latere alio, & extrahe acum ex cute quam penetrauit. Deinde reduc eam in illam cutem, & sue extremitatem sifac, quę est in latere alio, cum hac extremitate mirach: & extrahe eam ex cute quę est ex parte eius, & fac illud uice una, & alia: et fac illud uice post uicem, usquequo suas extrinsecum totum secundum illud exemplum. Et summa huius futurę, est ut suas futura pellipariorum qua suunt pelles: ita ut suas sifac uice una ex parte una extremitate cutis: & ut dimittas eam uice alia ex parte alia, donec compleas. Secunda species futurę proprię, quam dixit Galenus. Iste eius sermo narratus est, ut suas eam secundum similitudinem, qua suunt eas quidam medicantium, ita quod aggregant omnem partem ad comparem suam conuenientem per naturam: & applicant

extremitatem sifac ad eius aliā extremitatem, & extremitatē mirach ad A
extremitatē eius aliam. Et illud sit secundū quod narro tibi. Oportet ut
figas acum in extremitatē mirach propinquā tibi ab exteriori parte, et fa-
cias eam penetrare ad interiorem in eo solo: & dimittas duas extremita-
tes sifac. Deinde reuolue acū, & fac eam penetrare ab exteriori parte ad
interiorem in duas extremitates sifac, scilicet utrinq;. Deinde reuolue ut-
traq;, etiam fac penetrare utraq; ab interiori usq; ad exteriorem, in du-
as extremitates mirach alias, quę sunt in latere opposito. Et iste modus
futurę est melior futura cōmuni facili, et est futura cuius præcessit reme-
moratio. Iste est ergo sermo Galeni etiam. Et dixerunt quidam. Rectifica-
tur futura uentris cum duabus acubus. Quod est, ut intromittas in eis
utrisq; filum unum: & incipe cum intromissione acus, ex eo quod est a-
pud te, & fac eam penetrare usq; ad latus aliud, secundū futuram eorū
qui suunt coria æqualiter. Et scias, quod quando disruptio est in me-
dio uentris: tunc futura eius est difficilior quam reliquorū locorum uen-
tris. Iudicium uero medicationis uulneris, est iudicium reliquorū uulne-
rum. Quod est, quia quando tu conserueris uulnus recens cum sangui-
ne suo, antequā alteret ipsum aēr: et reduces intestinum, & suis ipsum, &
aptas ipsum: tunc pone super puluerem incarnatiuum. Quod si aēr
iam alterauit uulnus: tunc pone super ipsum quaedam unguenta, quę
sunt tibi præsentia, donec faciant pus: & cadant fila, et consolidentur sif- B
fac, & mirach. Deinde cura illud sicut est curatio reliquorum uulnerū,
donec sanetur. Si autem non sunt tibi præsentia medicinarū, tunc pone su-
per ipsum statim, ex quo incipit emittere pus, cotum uetus: & permuta
ipsum bis in die, sicut docui te, donec sanetur. Nam tu non indiges me-
dicatione alia in pluribus dispositionibus, quando uulnera sunt simpli-
cia. Si autē times, quod cōmunicet uulnus mēbris principalibus in læsi-
one, tunc oportet ut submergas lanā lenem in oleo temperatę calidita-
tis, aut in oleo rosato: & pone ipsam in circumitu locorū quę sunt inter
inguina, & sub ascellas. Quod si sentit dolorem, aut punções, aut
putrefactionem in intestinis suis (nam multotiens accidit illud) tunc cli-
steriza ipsum cum uino stiptico, nigro, tepido: præcipue si putredo iam
peruenit in intestino, & facta est exitura penetrans usque ad concauita-
tem eius. Et scias, quod illud quod est ex intestino grosso, est facilioris
sanationis: & quod ex eis est ex subtili, difficilioris sanationis. Intestinū
autē quod nominatur leiunū, non suscipit sanationem ex uulnere quod
accidit in eo omnino: & illud est propter multitudinem eius, quod est
ex uenis, et magnitudine earū, & propter subtilitatem corporis eius, &
propinquitatem ipsius naturę neruorū. Si autem illud quod proce-
dit ex uulnere est zirbum, et conserueris ipsum recens: reduc ipsum se-
cundū reductionem tuam, qua reduces intestina æqualiter. Si uero præ-
terijt ei spacium, & iam factum est uiride, aut nigrum: tunc oportet ut

C stringas ipsum cum filo supra locū qui denigratus est ex eo, ut non accidat fluxus sanguinis. In zirbo enim sunt uenæ & arteriæ. Deinde incide quod est præter illud ligamentū, & pone duas extremitates fili pendentes ex inferiori parte uulneris extra ipsum: ut alleuiet super te attractio eius, et extractio ipsius apud casum zirbi, & emissionē pus uulneris.

Q Rememoratio uulneris quod accidit in Intestino.
Q V A N D O accidit disruptio in Intestino, et est parua: tunc possibile est, ut restauret in quibusdā hominibus: propterea, quia ego uidi qui fuit uulneratus in uentre suo cū percussione lanceæ, & erat uulnus a dextra stomachi, et antiquatū est uulnus: et factum Fistula, & exiuit ex eo egestio, et uentositas. Posui ergo curationem, usq; quod ego non fui confusus in sanatione eius: neq; cessauit subtiliare ipsum, donec sanatus est, et consolidatus est locus. Postquam ego uidi locum iam consolidatū, timui super infirmū, quod accideret super infirmū accidens malū in uentre suo: & nō accidit ei ex illo accidens malū. Et remansit in melioribus dispositionibus suis, comedens & bibens, & futuens, et intrauit balneum, & exercitatus est in dietis suis. Et iam dixerunt quidam experimentatorum, quia quando accidit in Intestino uulnus, et est paruū: tunc oportet ut ligetur secundū hunc modū. Et est, ut accipias formicas magnorū capitum. Deinde aggrega duo labia uulneris, & pone formicam unam ex eis quæ habeant os apertū super duo labia uulneris. Cum ergo capit super ea, & stringit os suū, abscinde caput eius, adhæret enim, & non soluit. Deinde pone formicā aliam prope primā, et non cesses facere illud cū formica post formicam secundum quantitātē uulneris totius. Deinde reduc ipsum, et sue uulnus. Illa enim capita remanent annexa in Intestino, donec cibetur Intestinum, & sanetur, & non accidat infirmo nocuentū penitus. Et iam possibile est, ut ligetur Intestinum etiā cum filo subtili: quod abstersum est ex intestino animalis, annexo cum eo postquam intromittitur in acum. Et est, ut accipias extremitatem huius fili ex intestino, & excarnetur multū. Deinde liga in extremitate eius filum lini subtile inuolutum. Deinde intromitte illud filum in acum, & sue cum eo intestinū. Deinde reduc ipsum in disruptiōem. Et iste modus futuræ cum formicis & intestino, non est nisi secundum uiam fiducię & spei. Scias, uulnus quod est magnum, amplum, præcipue si est in uno intestinorū gracilium: tunc non est ingenium nisi subtiliatio, neq; est eius sanatio omnino.

S De cura Zuchemen, & Fistularum.
 Caput LXXXVIII.

S C I A S, quod omne uulnus, aut apostema quando ueterascit & antiquatur, & fit ulcus, et non cōsolidatur, & emittit pus semper, et non abscinditur: tunc nominatur uniuersaliter in quocunq; membro fuerit Fistula, et nos nominamus ipsum Zuchemen. Et Fistula quidem est se-

Experimentū
Auroris.

Fistula pro-
pria quæ sit.

cundum ueritatem nodatio filtrata, dura, alba: cum qua non est dolor, **A** cui est concauitas pennæ auis: & propter illud nominant eam quidam Risati, id est, pennā. Et est in quibusdam horis humida, quæ emittit pus. Et fortasse scinditur humiditas in quibusdam horis. Et quādoq; est hæc humiditas multa, & est pauca: et est grossa, & est subtilis. Et ego iam premissi in diuisione, tunc cum dixi uulnera, quod omne ulcus quod non sanatur, neq; nascitur in eo caro, non est illud nisi propter unam nouem causarum. Quarum una est, aut propter paucitatem sanguinis in corpore: aut propter maliciam eius: aut quoniam inter ipsum, et super labia eius est caro dura, prohibens natiuitatem carnis: aut quia est multæ sordis & sordicie: aut quoniam ulcus in seipso est putridū, et materia quæ mittitur ei est malæ qualitatē: aut quoniam medicina est inconueniens in curatione eius: aut quoniam corruptio cadens in regione est genus pestilentie, aut per proprietatem in regione, sicut accidit in Cæsaraugusta: in qua fit difficilis digestio agritudinum, & tardatur in ea sanatio apostematū per naturam: aut quoniam in eo est os unū, aut numerus ossium. Et ego iam ostendi omnes istas causas & signa earū, et curationes ipsarum cum medicinis in diuisione: & oportet hic ut faciam te scire curationem Fistulæ & Zuken, quæ fit per uiam operationis cum manu.

Scias ergo, quod Fistula accidit in omnibus membris corporis. nam ex eis sunt Fistulæ quæ perueniunt ad uenas magnas & arterias, aut neruos, aut sifac: aut ad intestinū, aut ad uesicam, aut ad aliquam ex costis: **B** aut ad aliquam ex spondilibus dorso, aut ad aliquam iuncturarum compositarum compositione: sicut manus, & pedis: et ex eis sunt quæ uadunt ad propinquitatem membri principalis, et similibus. Quæ ergo ex his Fistulis est secundum hunc modum, est ex agritudinibus difficilis sanationis, & non recipit curationem, & occupatio cum ea est labor & ignorantia. Quod si est ex Fistulis aliqua cuius profunditas non peruenit ad hæc loca quæ dixi: & speras, et confidis in curatione eius, & uis peruenire ad cognitionem illius, tunc accipe tentam ex ære, aut ferro, si Fistula tendit secundum rectitudinem, & perquire eam cum ipsa. Si autem in Fistula est tortuositas, tunc inuestiga eam cum tenta de plumbo subtili. Quoniam plumbum cum lenitate sui corporis alleuiatur, et curuatur circa tortuositatem. Quod si Fistula est habens orificia multa, non est tibi possibile ut significes super eam cum tenta. Clisteriza ergo ex eis orificium ex orificijs suis, nam humiditas qua clisterizas ipsum, uadit uersus orificia alia, & currit ex eis. Deinde exquisite inquire secundum quem modum est tibi possibile: ut cognoscas quod illic est os, aut neruus, & est Fistulæ concauitas longinqua, aut propinqua: aut est Fistula una cui sunt orificia multa, et sta super totum illud, cum summa fortitudinis tuæ: cum interrogatione tua, qua interrogas infirmum, & inuentione doloris apud compressionem cum manu tua super locum, et simi-

Indicium VI.
cerum.

Clibus ex significationibus & causis accidentibus apostemati. Cum ergo steteris super omnia illa statione uera, tunc uade ad curationem secundum confidentiam: & est, ut consideres tunc, si est Fistula propinqua apparens, aut in loco saluo longinquo a iunctura, aut a neruo, aut arteria, aut uena, aut uno locorum quæ dixi tibi: tunc seca Fistulam secundum quod præmissum est ex narratione mea, & aufer quod est in ea ex filtratione, et carnibus corruptis, quod nascitur in orificio eius ex carne, aut thelul, & similibus: et cura ipsam, donec sanetur. Si autem Fistula est longinquæ profunditatis, & est secundum rectitudinem: tunc oportet ut seces eam in profundo quantum est tibi possibile. Deinde mundifica ipsam ex omnibus carnibus eius corruptis. Deinde administra lincinia inuoluta in medicinis acutis: & intromitte ea usque ad concauitatem Fistulæ quam comprehendisti cum ferro: fac cum ea illud aliquotiens, donec corrodat medicina acuta totum quod remansit in concauitate Fistulæ ex corruptione. Deinde restaura ipsam cum unguentis quæ generant carnem sanam, donec sanetur. Si uero non sanatur per illud, tunc cauteriza ipsam secundum quod narrauimus. Si ergo causa Fistulæ est os, & certificat apud te illud: tunc inquire ipsum, & seca ipsum secundum quod narraui tibi: si non prohibet te aliquid ex uena, aut neruo, aut membro principali, sicut diximus. Si ergo detegitur tibi os, et est in eo quiddam corruptionis, & nigredinis: tunc rade ipsum, donec auferatur corruptio eius tota. Deinde cura ipsum cum eo quod incarnat ipsum, donec sanetur. Quod si non sanatur, & emittat pus sicut faciebat: tunc scias, quod tu non peruenisti ad totam eradicationem corruptionis. Detege ergo super illud secundo, et exquisite fac rationem eius, & mundificationem ipsius cum ultima fortitudine tua. Deinde restaura ipsum. Si ergo sanatur, bonum est: & si non, tunc scias quod illa corruptio est in profunditate longinqua corporis, quam non es consecutus. Non est ergo tibi in ea ingenium, nisi dimittere ipsam naturæ.

Quod si corruptum est os paruum, et est possibile tibi, attrahe ipsum cum forcibus subtilibus quæ conueniunt ad illud. Si autem sunt ossa multa, tunc exquisite fac attractionem eorum omnium, neque dimittas ex eis aliquid cum tua fortitudine. Si uero contrarietatem facit tibi aliquid ex humiditatibus, & non est in incisione eorum timor, uel error: tunc incide illas humiditates & carnes, si sunt illic, & libera ossa. Si uero non est tibi præparatio auferendi ossa ex hora tua, tunc pone super uulnus quod putrefaciat ipsum: et dimitte ipsum, donec putrefiat quod est in circumitu illorum ossium ex carnibus & humiditatibus. Et custodi uulnus ut non consolidetur. Et constringatur sectio quam tu secuisti in operatione tua. Imo pone super ipsum, si times, cotum submersum sulfure trito cum oleo: aut cotum submersum in unguento ægyptio, aut aliquo unguentorum uiridium. Nam quando putrefient illæ scilicet hu-

miditates, & separantur ex eis ossa, alleuiatur ablatio eorum, et ipsorum attractio. Si autem est os unum magnum, sicut os cruris, aut os coxæ, & similia illis, et quod ex eo corruptum est, est pars magna: tunc rade ipsum racione ultima, donec auferatur illa nigredo & corruptio. Deinde restaura uulnus. Si uero quod est in eo corruptum, est pars magna, & corruptio iam consecuta est medullam ossis, tunc necesse est ferrare ipsum, & incidere ipsum totum usque ad locum, ubi peruenit corruptio: tunc cura ipsum, donec consolidetur. Et ego narro tibi zuken, quæ accidit uiro in crure suo: ut ponas ipsam exemplum & adiutorium super operationem tuam. Fuit uir iuuenis ætate circiter triginta annos, cui accidit dolor in crure suo, a causa quæ mota est super ipsum intra corpus, id est, ab interioribus, donec peruenerunt materiæ ad crus, & apostematum est apostemate magno: & non fuit ei causa extrinseca. Extensum est ergo cum eo tempus cum errore medicorum, donec apertum est apostema, & concurrerunt cum eo materiæ multæ. Et postposita est curatio eius, donec fistulatum est crus, & facta sunt in eo orificia multa: quæ omnia emittebant pus, & humiditates corporis. Curauit ergo ipsum multitudo medicorum circiter duos annos, & non fuit in eo sapiens in arte manus, donec uocatus sum, & uidi crus eius, & materias quæ curabantur ex illis orificijs cursu magno: etiam omne uiri corpus iam tabuerat, & color eius citrinus erat. Intromisi ergo tentam in uno locorum orificiorum, & peruenit tenta ad os. Deinde perscrutatus sum orificia omnia: & inueni ea peruenire ad se inuicem ex omnibus partibus cruris. Properaui ergo, & secui super unum illorum orificiorum, donec detexi partem ossis: & inueni ipsum corruptum: quod iam corrolum erat, & denigratum, et putruerat, & perforatum erat, donec penetrauerat usque ad medullam. Serrauit ergo quod detectum est mihi, & præparatum ex osse corrupto. Et deputauit, quod non esset in osse nisi illa corruptio, quam abscidi, & serrauit. Et ego iam eradicaueram eam. Deinde posui restaurationem uulneris cum medicinis consolidatiuis spacio longo. Et non est consolidatum. Deinde tentauit, & detexi super os secundo supra detectionem primam: & inueni corruptionem continuam cum osse: & serrauit quod apparuit mihi etiam ex illa corruptione. Deinde conatus sum restaurationem eius. Et non est restauratum. Detexi ergo super ipsum iterum, & non cessauit incidere os particulatim, & conari restaurationem eius: & non est restauratum, donec incidi ex osse circiter palmum unum, & extraxi illud cum medulla sua. Deinde restauraui ipsum cum medicinis, & consolidatum est uelociter, & sanatum: & non fuit necessaria hæc iteratio in operatione eius, & sectione ipsius, nisi propter dispositionem debilitatis infirmi, & paucitatem tolerantie eius, & timorem meum super ipsum de morte: quoniam accidebat ei in omnibus horis ex superfluitate euacuationis syncopis mala. Sanatus est

Experimentū
Auctoris.

B

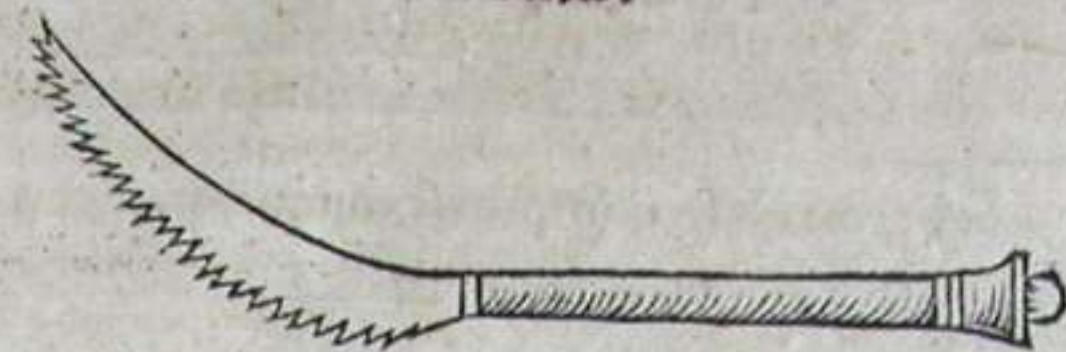
C ergo sanatione integra: & nata est in loco ossis caro dura, et bona facta est dispositio in corpore suo, & redijt uirtus eius: et conuersatus est in dispositionibus suis: & non fecit ei contrarietatem in ambulatione nocuum omnino. Si autem os eminent in loco corporis iam fractum est: tunc oportet ut serres ipsum, secundum hunc modum: & est: ut accipias ligamentum, et stringe ipsum in extremitate ossis eminentis: & præcipe alicui, qui extendat ipsum ad sursum: et pone ligamentum aliud ex lana grossius ligamento primo. Deinde liga ipsum super carne, quæ est sub osse: & extende extremitatem eius, ut trahas carnem ad inferiora: & tu detegis carnem super locum quem uis ferrare, ut non lædat Serra carnem. Pone lignum, aut tabulam sub osse inferius decenter: quoniam quando facis illud, non prohibetur quip secet carnem corruptam. Et oportet ut sit Serratura super locum corruptum parumper, ut non sit in concauitate ossis corruptio: & non appareat in apparitione sua sensui, & cogat ad Serraturam sui uice alia. Quod si os est corruptum, et non est eminent, imo continuatur pars eius cum parte: & corruptio est in medio eius, aut in parte ipsius: tunc detege carnem ab omnibus partibus totam. Deinde pone lignum inferius. Postea ferra illud ex parte prima, ubi est corruptio, donec continuetur Serratura ex parte altera: et sit Serratura secundum longitudinem a corruptione parumper,

D secundum quod diximus. Quod si corruptio est in iunctura, incide ipsam iuncturam corruptam, et ferra os ubi continuatur ex parte altera. Si uero corruptio est in continuatione duarum iuncturarum, tunc non est in ea ingenium nisi abrasio. Quod si corruptio est in pectine manus, aut in pectine pedis: tunc res in eo est difficilis ualde. Verum oportet, ut inquiras corruptionem qualiter appareat tibi. Et abrasas eam, & mundes ipsam secundum quamcunq; dispositionem tibi possibile est, & cum quocunq; ingenio rectificatur tibi: quando non facit tibi contrarietatem Vena, aut Nerus. Et scias quod incisoria, & Serræ ad incidendum ista ossa sunt multa, secundum situm ossium, & præparationem eorum, & ipsorum grossitudinem, et subtilitatem eorum, & magnitudinem, & paruitatem ipsorum, et duriciem ipsorum, & eorum raritatem. Quapropter oportet, ut præpares omni speciei operationis instrumentum conueniens ad illam operationem.

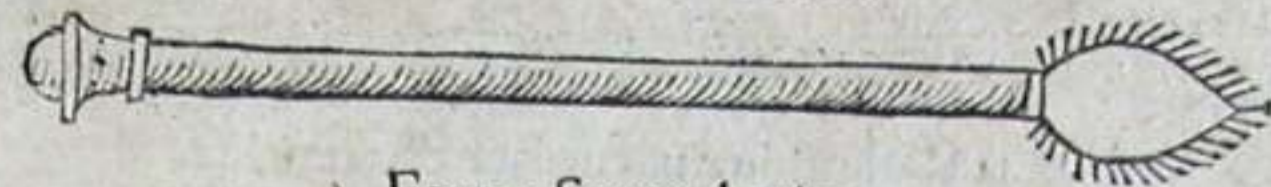
Et scias, quod operationes istæ significant tibi super speciem instrumenti quo indiges, quando tecum est studium longum. Et cognitio modorum huius artis, testimoniū modorum ægritudinum: tunc enim iam inuenies per te ipsum illud quod conuenit ei ex instrumentis ad omnem infirmitatem. Et ego sum firmans tibi in ultimo huius capituli numerum instrumentorum, quæ pones exempla super quæ incidis, & probationem qua experiaris super alia.

Serraturæ
modus.

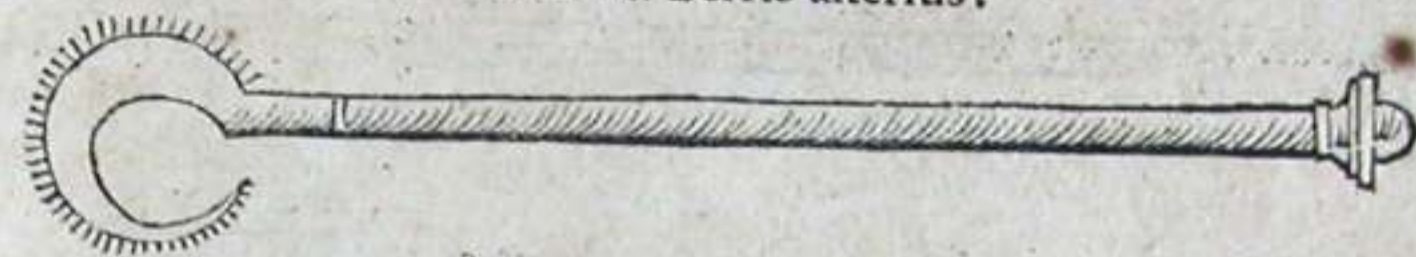
Forma Serræ.

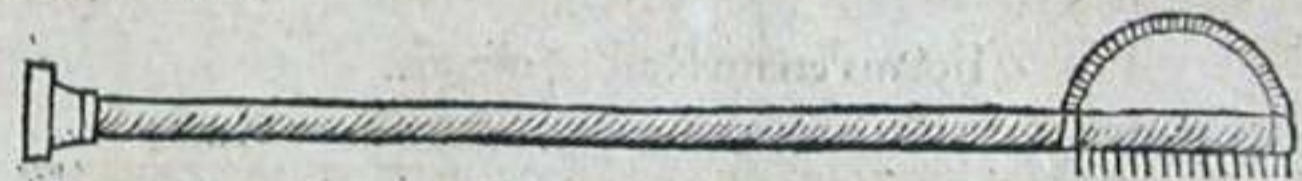
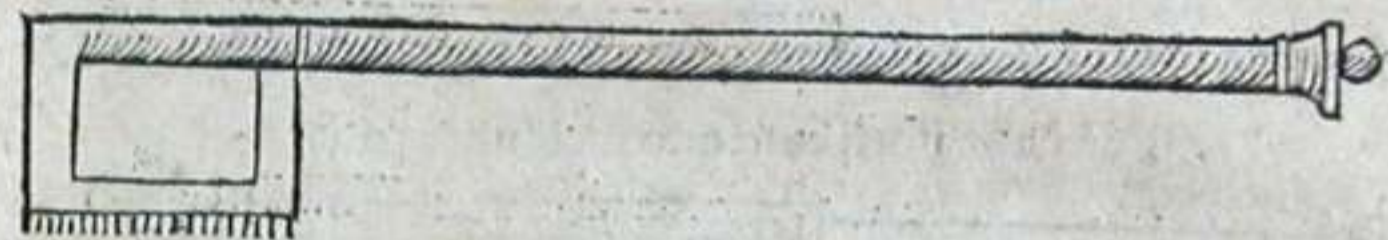
Forma alterius Serræ.

Forma Serræ alterius.

Forma Serræ alterius.

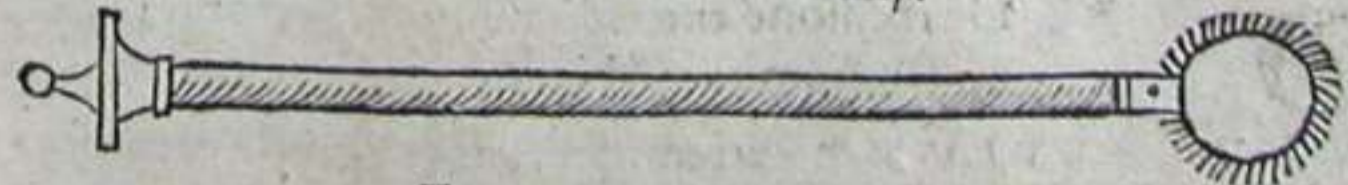
Hæc forma Serræ depicta, sit decenter facta. Fiat arcus eius superior, & acuitas eius ex ferro: & manubrium eius ex buxo, et sit pyramidale decenter factum.

Forma Rasorij iuncturarum.

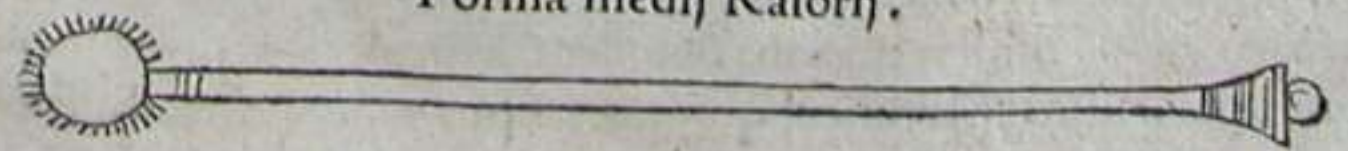

Sit caput huius Rasorij, secundum formam capitis clauis stellati: et puncta eius sint secundum formam punctorum elischetfegi. Et non conuenit, nisi ut fricentur cum eo capita iuncturarum, quando corrumpuntur, aut os amplum, & magnum est.

Forma maioris Rasorij.

Forma medij Rasorij.

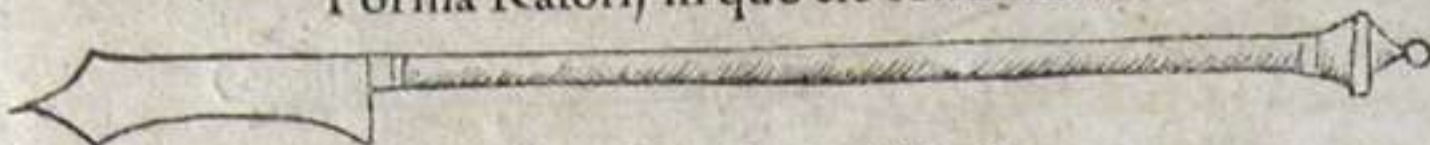

Forma Rasorij lati.

C

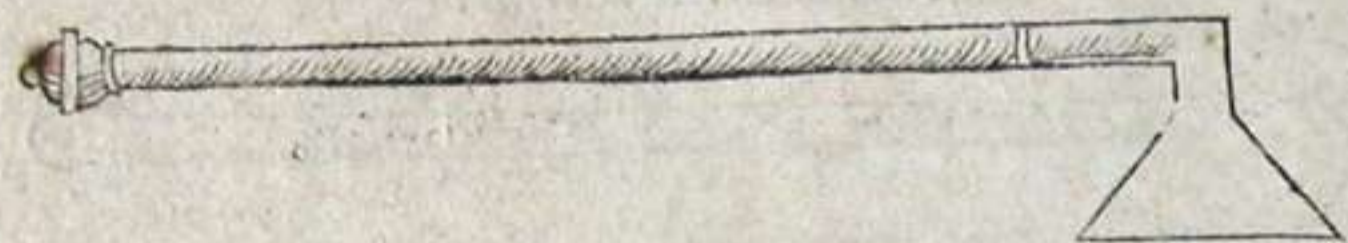
Forma Rasorij in quo est concauitas.

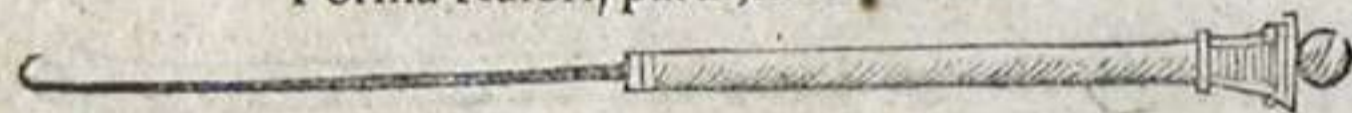
Forma Rasorij alterius subtilis.

Forma Rasorij alterius curuatæ extremitatis.

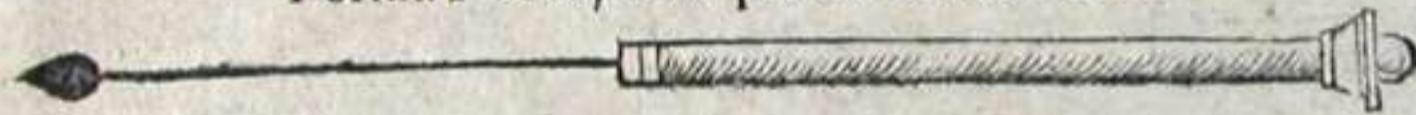

Forma Rasorij parui, subtilis tentæ.

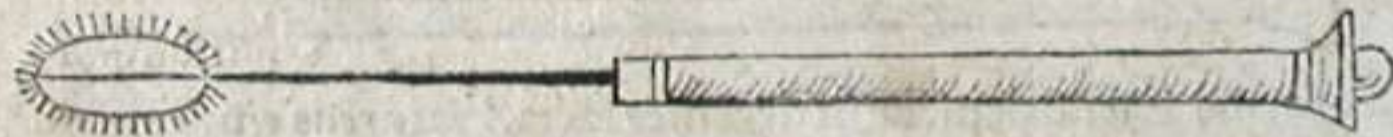

Forma Rasorij cum quo inciduntur ossa.

D

Forma etiam Rasorij magni.

Hoc similatur Radio, & extremitas est sicut Serra: exhibetur in locis multis ex racione ossium.

Forma Rasorij quod conuenit ad rasionem eius quod perforatum est ex ossibus. Extremitas eius triangula, acutarum est extremitatum. Fit ex Indi. Et similiter oportet, ut fiant omnia quæ diximus ex Rasorijis, & Incisorijis, & Serris.

P De incisione extremitatum, & Serratura ossium. Caput LXXXIX.

UT REFIUNT extremitates, aut ex causa extrinseca, aut intrinseca. Cum ergo medicatus fueris illam corruptionē curatione medicinarū, et non confert curatione: & uides corruptionē incidere in membrum, quam non repercutit aliquid: tunc oportet ut incidas illud mem-

¶ Typus Serraturæ membrorum corporis humani.

C brum usq; ubi consequit corruptio, ut euadat infirmus per illud a morte, aut a malicia quæ est maior defectu membri. Et signum cui accidit illud est, quod denigratur membrū, donec putetur: quod ignis combusit ipsum, aut putrebit post nigredinē: donec inciditur illa putredo usq; ad illud quod sequitur illud membrū, et serpit in totū corpus. Properea ergo cum incisione eius, & similiter si causa corruptionis est a percussione quorūdam uenenosorū: sicut scorpionis marini, & uiperæ, et rutellæ, & similiū. Si ergo corruptio, aut percussio est in extremitate digiti, tunc incide digitū, et non des spaciū corruptioni, ut incedat usq; ad reliquā manū. Et similiter si accidit in manu, tunc incide eam ex radice foci, & non des spaciū corruptioni, donec capiat in focili brachij. Et si inuadit in eo, tunc incide brachium apud cubitū in iunctura sua. Si autē pertransit corruptio, & uides eum circiter cubitum: tunc in illo est mors infirmi. Et administrare præter illud ex curatione, est quantitas uirtus. Et similiter fac de pede, quando inuadit corruptio in digito, tunc incide ipsum apud unū nodorum: & si capit in pectine pedis, tunc incide pedem totum. Si autem ascendit ad genu, tunc incide crus apud iūcturam genu. Quod si corruptio iam peruenit supra genu, tunc non est in ea ingenitū, nisi dimissio, & relinquere infirmū morti. * Et modus incidendi membrū, aut ferrandi ipsum est, ut stringas ligamentū in inferiori, quem uis incidere: & stringe ligamentū aliud supra locum. Et extendat minister ligamentum unum ad inferiora: & extendat minister aliud ligamentum superius ad sursum. Et tu separa carnem quæ est inter duo ligamenta, cum Spatumili lato, donec detegatur caro tota. Deinde incidatur, aut ferretur. Et oportet, ut ponas ab omnibus partibus pannum lini, & non tangat Serra locum sanum: & accidat infirmo læsio addita, & apostema calidum. Si autē accidat fluxus sanguinis interius dum operaris, tūc cauteriza locum uelociter: aut pone super ipsum quosdam pulueres abscondentes sanguinem. Deinde redi ad medicationem tuam, donec compleatur. Deinde liga membrum uulneratū cum ligamento cōueniente ei, et cura ipsum, donec sanetur. Et ego narro tibi quod accidit uiro in pede suo, hoc idem accidens quod narro tibi. Quod est, quia accidit in pede suo nigredo, cum adustione quæ assimilatur combustioni ignis: & corruptio illa in primis accidit in digito suo, donec cepit pedem totum. Properea ergo uir ex seipso, postquam uidit corruptionem incidere in membro cum uehementia eius, quod inuenit ex dolore, & adustione eius: et incidit ipsum apud iūcturam, & sanatus est. Et postquam præterijt ei tempus longum, accidit ei illa eadem corruptio in digito manus suæ indice. Venit ergo ad me, & conatus sum recuperare illam superfluitatem cum eo quod posui super manū ex medicinis post mundificationem corporis eius: & non repercussa est superfluitas, & cepit incedere in digitū alium: donec cepit corruptio in ma-

Experimentū
Auctoris.

num. Vocauit ergo me, ad incidendum manū eius: & nolui illud, sperans ex me super repercussionem illius superfluitatis: & timui etiam super ipsum apud incisionem manū eius mortem. Quoniam uirtus uiri erat super casum. Postquam ergo desperauit de me, reuersus est ad terram suam: & peruenit ad me de eo, quia properauit, & incidit manū suam totam: & sanatus est. Et non attuli hanc narrationem, nisi ut sit adiutorium super illud quod cadit de genere huius ægritudinis: & ut sit significatio qua significetur, et secundum quam agatur.

¶ De cura Sinuum, & qualitate clisterizationis cum medicinis. Caput XC.

Q V A N D O accidit apostema in quibusdam mēbris carnosissimis, & prolongatur spaciū apostematis, donec collectionē faciat saniei: deinde rumpit, aut perforatur, & egredit quod in eo est ex sanie, & remanet locus uacuuus quasi sit uas: & cutis quæ est super ipsum sicut pannus qui iam subtiliatus est: et non peruenit ad ultimū in corruptione sua, neq; imprimat in os, neq; in neruum, neq; in ligamentū: meretur ut nominetur Sinus: & non nominatur Fistula: uerūtamen si prolongatur spaciū eius, donec imprimat corruptio in aliquid horū membrorum, tunc nominat Fistula, aut zuken. Et cura eius est, ut incidas illā cutem totam sicut reuoluitur: & præcipue quando subtiliata est, & facta sicut pannus: et confidis quia non adhæret cum loco, propter corruptionem suam. Si autē speras quod adhæreat cutis, & non consequitur ex eo corruptio illa ultima consecutione: & si in cute est spissitudo ex carne, tunc cura ipsum cum Clisteri: & est, ut consideres ad Sinum. Tunc si est magnus, et pus quod emittitur ex eo est fœtidi odoris: tunc clisteriza ipsum cum medicamine ægyptio, quod est aceti, & olei, & ziniar, partes recipientes æquales, aggregentur in uase: & decoquantur super ignem, donec rubeat medicamen: & ueniat in spissitudinem mellis. Deinde accipe ex eo quod tibi necesse est: & dissolue ipsum cum aqua & melle, et clisteriza cum eo Sinum: & stringe orificium eius, & dimitte medicinam in eo ad quantitatem duarū horarum. Deinde extrahe ipsum cū expressione: fac illud diebus tot, donec mundificetur Sinus, et remoueat fœtor.

Et quandoq; clisterizatur cum aqua cineris, quando non est tibi præsens hoc medicamen: et est, ut accipias cinerem lignorum uitis, aut cinerem ex lignis ilicis: et proñcias super eam aquā. Deinde cola eam, & clisteriza cum ea, donec confidas quod Sinus iam ablutus est. Quod si infirmo non est tolerantia super medicamen ægyptium, neq; aquam cineris, tunc clisteriza ipsum cum aqua & melle, cui iam permixtum est aliquid ex ziniar contrito. Aut clisteriza ipsum cum melle & uino permixtis, quoniam de proprietate mellis est, ut mundificet, & abluat: et uinum facit adherere Sinum, præcipue quando in uino est superfluitas stipici-

C tatis & siccitatis. Cum facis illud aliquotiens, et confidis quod Sinus corruptio iam remota est: tunc elisteriza ipsum cum eo quod facit nasci carnem in eo. Et est, ut accipias ex emplastro dyafinicon: & dissoluas ipsum cum oleo rosato, et uino stiptico: aut elisteriza ipsum cum quibusdam medicinis, et unguentis alijs, quorum proprietates scripsi in tractatu unguentorum. Quod si orificium Sinus est strictum, in quo non capit cannucla elisteris: tunc amplifica ipsum cum ferro parumper: aut pone in ipso licinium inuolutum in unguento ægyptio, aut in unguento basilicon, donec amplificetur. Et similiter si est orificium etiã amplum, tunc aggrega labia eius cum futura: & dimitte ex eo quantitatem in quam ingrediatur clistere sine additione. Et similiter si orificium eius ex quo currit pus, est eleuatum ad superiora: tunc seca ipsum in depressiori loco qui est in ipso, ut currat ex eo pus usque inferius: quoniam pus quando coarctatur in profunditate Sinus, prohibet carnem generari in eo. Quod si non est tibi possibile secare Sinum circiter inferius eius secundum quod uis: tunc conare, ut prepares membrum preparatione qua currat ex eo pus cum facilitate secundum quod preparatur tibi. Conare, ut non retineatur in eo aliquid ex pus omnino: et accipe medicinas consolidatiuas quæ ponuntur super signum, conuenientes ad illud quod uis. Et extende eas super pannum lini. Et sit pannus tantæ quantitatis, qua fiat comunicatio totius Sinus. Deinde incide cum forcibus in directo orificij Sinus foramen, amplius orificio Sinus parumper. Deinde extende ex unguentis lenibus super pannum alium, secundum quantitatem foraminis: & pone eum super ipsum positione longinqua ab orificio Sinus, ut alleuetur exitus pus ex eo: & non auferas pannum magnum, nisi post dies aliquos uice una. Ille autem qui est super orificium Sinus, est ille quem remoues in omni hora, ut egrediatur quod aggregatur in eo ex pus: & ut scias, an illud quod currit ex eo uirus, est multum, aut parum: aut digestum, aut indigestum. Et cum hoc iterum considera locum Sinus ipsius, an in ipso sentiat dominus eius dolorem, aut non sit in eo dolor, & an sit in eo apostema, aut non sit in eo apostema. Cum ergo protenditur medicatio tua taliter, & uides materiam quæ egreditur super orificium Sinus, tunc scias, quod Sinus iam adheret, aut approximat adherentiam: tunc ergo solue ipsum in mane, aut in tertio die: et quando soluis uulnus, tunc permuta pannum alium, & renoua unguentum. Si autem egreditur ex Sinu post spacium longum uirus subtile, tunc non desperes de adhaerentia eius. nam sanatio eius appropinquat. quoniam ex hominibus sunt qui tardant generationem carnis in uulneribus suis, & ex eis sunt qui agunt e contrario illius. Si autem egreditur ex Sinu post dies multos pus indigestum, tunc scias quod Sinus non adheret. Si ergo tardatur adhaerentia Sinus, & prolongatur res eius: tunc adde in exiccatione medicinarum, uerum faciant medici, ut sint medicinæ in substantia sua humi-

da, et in uirtute sua sicca: sicut unguentum dyafinicon, quando additur A in eo superfluitas additionis ex zegi. Et ex magis ultimo quo curatur, est, ut accipias unguentum dyafinicon, & soluatur cum oleo rosato, & roretur super ipsum uinum antiquum æquale in substantia sua. Deinde confice ipsum cum eo, & utere ipso. Et iam facit simile huic actioni, quando non est tibi præsens unguentum dyafinicon, mel, quando decoquis ipsum, donec ingrossetur, & uteris eo. Aut accipe myrrham, & aloen, & olibanum: tere totum, & pulueriza illud super mel dum est super ignem. Deinde line super ipsum pannum, et stringe ipsum super Sinum: & line cum melle quod decoquisti, donec ingrossatum est: & pulueriza super ipsum species, & pone super ipsum pannum, et stringe eum. Et quandoque administratur in illo aristolochia longa, & radices lilij celestis, & est lilium: et farina herbi, & centaurea. utere eis simplicibus, aut aggregatis. tere ea, & cribella ipsa: et pulueriza super mel quod narraui, & utere eo. Quod si prolongatur res Sinus, et non sanatur hac curatione: tunc scias, quod in profundo eius est corruptio: aut iam facit impressionem in ossibus, aut in reliquis membris duris, aut ligamentis: tunc cura ipsum curatione Fistularum, secundum quod præmissum est.

¶ De cura Panariti & unguis attritæ, & incisione digiti ad-
diti, & sectione. Caput XCI.

PANARITIVM est apostema quod nascitur sub ungue pollicis manus, aut pedis: et fortasse nascitur in reliquis digitis. Cum ergo prolongatur res eius, & negligitur curatio eius, et apostematur apostemate calido: aut corrumpitur, et emittit pus, donec corrodit radicem unguis: & fortasse corrumpit eam totam, et fortasse peruenit corruptio ad os, donec est ei odor fetidus: & fit extremitas digiti lata, et fit color eius fuscus. Quando ergo tu curas ipsum, cum eo quod diximus in diuisione, et non confert curatio tua: tunc oportet ut incidas cum ferro totam superfluitatem quæ remansit ex ungue. Deinde cauteriza uulnus post illud. Cauterium enim iuuatiuum est ualde. Si uero os est sanum, et est unguis etiam sana, et additiones uacuae unguis iam comprimunt carnem ad interiora, & incipiunt pungere ipsam, et lædunt eam: tunc oportet ut ponas Radium subtilem sub angulo unguis quæ pungit carnem, et impelle eam sursum: & incide eam carnem cum facilitate, et pone super illud quod remanet de carne ex medicinis comburentibus, corrosiuis, donec remoueatut totum eius. Deinde cura illud cum unguentis, donec sanetur.

Si autem corruptio iam imprimit in os, tunc oportet ut incidas illud os, & extrahas ipsum: non enim sanatur unquam dum permanet in eo os corruptum. Quod si uides corrosionem & corruptionem incedere in digitum, tunc incide eum in uno nodorum, secundum quod præmissa est eius rememoratio. Deinde cura ipsum, donec sanetur. Si autem accidat ungui attritio, aut percussio: et contingit in ea dolor uehemens, tunc oportet ut phlebotomes infirmum in primis. Deinde seca unguem cum

B

Panaridium.

Digitus super-
flui sectio.

C Spatumili acuto sectione transuersa de sursum ad uisum. Et custodi, ne sectio perueniat ad carnem quæ est sub ungue, nam tu facies accidere per illud super infirmum dolorem uehementem, & erit causa ad natiuitatem carnis additæ in loco. Deinde cura locum cum eo quod sedat dolores. Digitus uero additus qui nascitur in quibusdam manibus hominum, fortasse est carnosus totus: et fortasse sunt in quibusdam eorum ossa, & fortasse est in eo unguis: et quidam eorum nascitur in radice iuncturæ, aut est natiuitas eius in quibusdam nodis digiti. Ille ergo qui nascitur in quibusdam nodis digiti, non mouetur: & ille qui nascitur apud iuncturam digiti, fortasse mouetur. Eius ergo qui ex eis est carnosus, sectio eius facilis est. Quod est, ut incidas ipsum apud radicem suam cum Spatumili lato. Eius autem cuius natiuitas est in radice iuncturæ curatio, est difficilis. abstine ergo ab incisione eius. In illo uero qui nascitur in digito apud ultimū nodorum, tunc oportet ut incidas in primis carnem eius incisione rotunda usque ad os. Deinde ferra os cum una illarum Serrarum conuenientium ad illud. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

Consolidatio autem quæ accidit digitis adinuicem, multotiens accidit aut ex natiuitate hominis, id est, nascitur cum eo, aut a consolidatione uulneris, aut combustione ignis, & similibus. Oportet ergo ut seces illam consolidationem, donec redeant digiti secundum formam suam naturalem. Deinde pone inter eos licinia, aut pannos infusos in oleo rosato: ut non consolidentur uelociter, & separa inter eos: aut pone inter eos laminam plumbi subtilem, donec consolidetur locus secundum quod oportet. Et similiter si accidat consolidatio quibusdam digitis cum palma, tunc seca illam consolidationem, secundum quod preparatur, & conuenit figuræ membri.

Vites.

VITIS sunt Venæ inuolutæ, grossæ, plenæ superfluitatibus melancholicis quæ accidunt in pluribus membris corporis: & plurimum euentus earum est in cruribus, præcipue in cruribus iter agentium & laborantium, et portantium. Oportet ergo ut administres excussione corporis ex cholera nigra aliquotiens excussione forti. Deinde phlebotomia patientis eas basilicam. Curatio uero earum cum ferro, est secundum duos modos. Vnus eorum est, ut secentur, et extrahatur sanguis niger. Et modus alter est, ut eleuetur Vena, & extrahatur tota.

Sectio uero eius est secundum hunc modum. Embroca crus in primis cum aqua calida multum, donec resoluatur sanguis grossus feculentus. Deinde stringe crus infirmi a superiori parte coxæ eius, usque ad inferiorem partem genu cum uitta. Deinde seca uenam in loco uno, aut duobus, aut tribus sectione ampla. Deinde eleua, id est, extrahe sanguinem in manu tua ab inferiori parte cruris, usque ad sursum, & a superiori oportet ut phlebotomes infirmum in primis. Deinde seca unguem cum

usque inferius: donec egrediatur ex sanguine quantitas quam uides sufficere, & quam tolerat uirtus infirmi. Postea liga eam: & præcipe ei, ut abstineat a cibis generantibus choleram nigram: & itera euacuationem & phlebotomiam, quando implentur Venæ, et nocet illud infirmo.

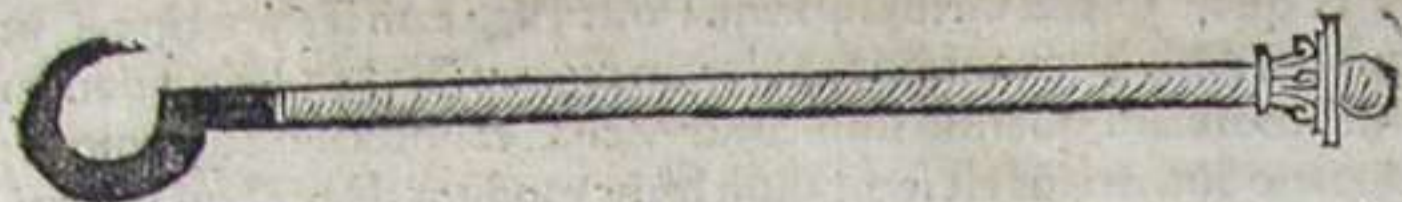
Eleuatio autem eius est secundum hunc modum. Rade crus infirmi, si in ea sunt pili multi. Deinde intromitte ipsum in balneum: aut embroca ipsum in crure eius cum aqua calida, donec rubeat, & exuberentur Venæ: aut exercitetur exercitio forti, si non est ei præsens balneum, donec calefiat membrum. Deinde seca cutem in directo uenæ sectione per longitudinem: aut in ultimo eius apud genu, aut in inferiori parte eius apud calcaneum. Deinde aperi cutem cum uncinis, et excorria uenam ab omni parte, donec appareat sensui: & est apud apparitionem eius, quod uides eam rubeam ad nigredinem decliuem. Cum ergo uadit ex cute, uides eam albam quasi sit chorda. Deinde intromitte sub ea Radium, donec quando eleuatur & egreditur de cute: suspende eam cum uncino cæco, leui. Deinde seca sectionem aliam prope illam sectionem tribus digitis. Deinde excorria cutem a superiori parte uenæ, donec appareat. Deinde eleua eam cum Radijs sicut fecisti, et suspende eam cum uncino alio, sicut fecisti in primis. Deinde seca sectionem aliam, aut sectiones plures, si indiges illo. Deinde eleua, & incide ipsam ultima sectione apud calcaneum. Deinde extrahe eam ad sectionem quæ est supra eam. Et fac illud, donec extrahas eam ex sectione quæ est superior, uel altior sectionibus omnibus, donec quando egreditur tota: tunc incide eam. Si autem non obedit tibi ad extrahendum, et eleuandum: tunc intromitte acum cum filo forti duplo, & liga eam, et extrahe ipsam: aut intromitte sub ea Radium: et reuolue manum tuam ad omnem partem, donec egrediatur. Et caue, ne incidatur, nam si incidatur, fit difficile tibi eleuare eam ualde, & ingreditur super infirmum ex ea nocumentum. Cum ergo extraxeris eam totam: tunc pone super locum uulnerum lanam submersam in uino & oleo rosato, aut oleo: & cura ipsum, donec sanetur.

Quod si Vitis est contracta, habens tortuositatem cui sit inuolutio ad partes, & non est sicut diximus secundum rectitudinem: tunc oportet ut findas super eam ad omnem partem tortuositatis eius, & loca inuolutionis ipsius. Deinde suspende eam cum uncinis, donec eleues eam totam: & caue apud sectionem tuam super eam ne incidas uenam, aut uulneres: nam difficile fiet super te eleuare, uel extrahere eam. Conserua ergo prudentiam tuam.

Forma Incidentis quo sanatur Vitis.

C

Non est ei curuitas sicut reliquis Vncinis, neque est acutae extremitatis, ut non uulneret uenam: & est grossae flexuositatis, lenis: quoniam si esset subtilis, incideret uenam subtilitate sua: imo sic ei superflua grossitudo, sicut diximus.

H De extractione Venae cruris. Caput XCIII.

HAE C Vena generatur in cruribus in terris calidis, sicut Alizegi, & terra Arabum, et in terris aridis, calidis, paucae teneritatis, id est, in quibus non nascitur herba, neque arbor. Et fortasse generatur in locis alijs corporis praeter crura. Et generatio quidem eius est a putrefactione quae accidit sub cute. sicut accidunt intra corpora serpentes & uermes ascarides, et uermes generati inter cutem & carnem. Et signum inceptionis euentus huius Venae est, quod accidit in crure inflammatio uehemens. Deinde uescitur locus. Deinde incipit Vena exire ex loco illius uescicationis, quasi sit radix plantae, aut animal. Cum ergo apparet ex ea extremitas eius, tunc oportet ut inuoluas super ipsam frustum plumbi, cuius pondus sit ex drachma keil, usque ad drachmas. II. & nota ipsam: et dimitte plumbum suspensum ex crure. Quoties ergo egreditur ex ea aliquid ad exteriora, inuolue illud in plumbo, & nota illud. Quod si prolongatur multum, tunc incide partem eius, & inuolue residuum. Et non incidas eam radicibus antequam egrediatur tota, quoniam si incidis, contrahitur, & ingreditur in carnem: et facit accidere apostema, & putredinem in loco, & ulcus malum. Quapropter oportet, ut suaviter tractetur, & extrahatur paulatim, donec egrediatur ex ultimo sui, & non remaneat ex ea aliquid in corpore: & ex hac quidem Vena egreditur in quibusdam hominibus quod est in longitudine sua quinque palmorum & decem. Et iam peruenit ad me, quia exiuit uiro ex. xx. palmis.

Si autem inciditur tibi in hora medicationis tuae: tunc intromitte radium in foramine eius, & perfora eam foramine longo, cum corpore, donec euacuetur totum quod est in ea ex materia: & administra putrefactionem loci cum medicinis diebus aliquot. Deinde cura ipsum curatione apostematum. Et haec quidem Vena quandoque habet ramos multos, praecipue quando apparet in iunctura pedis, aut in pede ipso: & accidunt ei orificia multa, & egreditur ex omni orificio ramus. Cura ergo ipsam, sicut diximus in diuisione, & cum eo quod praemissum est.

De sectione super Vermes generatos sub cute, & dicitur

A

HAE C Aegritudo nominatur in quadam terra apud nos Aegritudo bouina: propterea, quia multotiens accidit bouibus, & est uermis paruus unus, qui nascitur inter cutem & carnem. Et uadit in corpore toto, ascendendo & descendendo: et ostenditur sensui apud ambulationem eius de membro ad membrum, donec disrumpit ubicumque disrumpit in cute locum, & egreditur. Et generatio eius est ex putredine quorundam humorum. Sicut accidunt uermes & serpentes, id est, lumbrici, & ascarides in uentre. Et timetur ex malicia eius. Quia quando ipse uadit in corpore, & eleuatur ad caput, et peruenit ad locum: tunc fortasse aperit in eo, & egreditur, et destruit oculum: & accidit illud multotiens.

Cum ergo uis curare eum, & extrahere ipsum, tunc non fit illud nisi apud ambulationem eius, & apparitionem ipsius sensui. Oportet ergo, ut stringas quod est supra eum, & quod est sub eo cum ligamento constrictione forti. Deinde seca super ipsum, & extrahe eum. Quod si profundatur in carne, & non inuenis ipsum: tunc pone super locum cauterium cum igne, donec moriatur. Et maius quod timeo, est corruptio eius, quae corrumpit oculum, sicut diximus. Si autem uides eum iam peruenisse in capite prope oculum, tunc stringe sub eo supercilium strictura bona. Deinde seca super ipsum, & extrahe eum. Et oportet ut utatur infirmus mundificatione sui corporis, cum medicinis soluentibus humores putridos malos. Et caueat sibi a cibis generantibus putrefactionem.

De sectione super aegritudinem Nakir.

Caput XCV.

HAE C aegritudo nominatur in terra nostra Nakir: & est dolor qui accidit in quibusdam membris: deinde permutatur de membro ad membrum. Et ego quidem iam uidi ipsum, secundum quod narro tibi. Vocatus sum ad mulierem infirmam in quibusdam uillis. Et detexit brachium suum, & uidi inflationem paruam in uena funis brachij. Et postquam remansi hora una, uidi unam inflationem incedere cum focili, sicut incedit uermis, ascendendo ad humerum eius uelocius quam esse potest: ut sit sicut argentum uiuum, quando currit de loco ad locum. Recessit ergo dolor ex illo loco, & fixus est in humero. Deinde sedi hora una, et cucurrit in reliquum corpus, donec perueniret in brachium aliud. Deinde narrauit mihi, quia reuoluebatur in toto corpore suo, secundum quod uidi. Miratus sum ergo de uelocitate permutationis eius de membro ad membrum. Et ego quidem ante illud non uideram hanc aegritudinem oculis meis taliter secundum hunc modum. Verumtamen uidi multos, qui inueniunt dolorem permutari de membro ad membrum: et non uidi ipsum oculis, sicut uidi eum in muliere. Et ego non cogito illud esse, nisi quod est propterea, quod mulier fuit ex illis qui sunt ex uillis siccis corporis de

Y

Cteciarum uenarum: hinc ergo apparet sensui illa uentositas permutata. Et est necesse, ut non appareant secundū hanc rationē in illis qui sunt deliciosi, & corporibus humidis, occultarū uenarum: Cum ergo uis curationem eius, et sentit patiens illud dolorem: tunc si est apparens tibi oculo, sicut diximus, tunc stringe supra ipsum, & sub ipso uelociter: et seca supra ipsum, donec egrediatur illa uentositas cōartata: & cauteriza locum. Si autē non uides ipsum oculis tuis: tunc cura ipsum cum excussione corporis, & cum eo quod expellit uentositates, et carminat eas cum pillulis fœtidis, & pillulis de serapino, & similibus.

De extractione Sagittarum. Caput xcv.

Sagittarum
uarietas.

SAGITTAE diuersificantur secundū species suas, & secundū loca in quibus cadunt ex corpore. Earum uero diuersitas est: quoniam ex eis sunt quæ habent cuspides magnos, & paruos: et concauæ, & surdæ. Et ex eis sunt quæ habent tres angulos. Et ex eis quibus sunt linguæ. Et ex eis quibus sunt astellæ. Illæ uero quæ sunt secundū membra in quibus cadunt, est secundū duos modos. Aut enim membra sunt ex membris principalibus concauis. sicut cerebrum, & cor, et epar, & pulmo, et renes, & intestina, et uesica, & eis similia. Quando ergo cadit in aliquo horū membrorum, & apparent tibi signa mortis, quæ ego

Dnarro tibi post, tunc oportet ut deites extractionē illius sagittæ ex eis, nam mors consequitur illum in quo est, in pluribus dispositionibus. Et quando non apparent tibi ista signa mala, & sagitta non est absconsa in profunditate membri, tunc extrahe ipsam, & cura uulnus. Ex signis enim cerebri quando cadit in eo sagitta, & penetrat os, et egreditur siphac quod est super cerebrum, est: quoniam accidunt ex illo soda uehemens, & scotomia, et uertigo, & rubedo in oculis, & inflatio, & rubedo linguæ, et spasmus, & permixtio intellectus, et uomitus cholerae. Et fortasse egreditur sanguis ex naribus, aut auribus. Et fortasse abscinditur sermo, & destruitur uox. Et egreditur ex loco uulneris humiditas alba similis pulti. Et exit ex eo simile aquositati carnis. Si ergo apparent tibi ista signa, tunc abstine a curatione, et extrahe sagittam si non egreditur.

Signa sagittæ
intuxæ Cerebro.

Cordi.

Signa autem sagittæ quando cadit in corde, sunt: quod ipsa est prope mammillam sinistram: & sentit cum ea quasi ipsa sit fixa in re dura, non in re uacua. Et fortasse sagittæ est motus similis motui pulsus: & currit ex uulnere sanguis niger. Et sequitur illud frigus extremitatum, & sudor frigidus, & syncopis. Scias ergo, quod mors descendit procul dubio. Et signum sagittæ quando uulnerat pulmonem, est exitus sanguinis spumosi ex uulnere: & uasa quæ sequuntur collum, apostemantur, & mutatur color infirmi. Et expirat spiritum magnū, altum: et quaerit attractionem aëris frigidi. Quod si cadat sagitta in uelamen, quod est in pectore: tunc est prope costas paruas: et fit anhelitus magnus cum dolore uehementi, cum suspirio: & mouentur omnia membra humero

Pulmoni.

Uelamini
pectoris.

¶ Typus extractionis Sagittarum diuersimode infixarum.

Cum. Et si cadat sagitta in stomachum, tunc fortasse egreditur ex uulnere ex cibo aliquid indigestum. Et si cadit sagitta in Ventrem, & figitur in eo: egreditur aliquid stercoris ex uulnere, aut zirbum, aut intestinū quod iam disruptum est. Non est ergo spes in curatione eius, neque in extractione sagittæ. Quod si sagitta cadat in Vesicam, & egredietur urina: & procedit ex ea aliquid ad exteriora, et fortior sit dolor super infirmum: tunc scias, quia est mortale. Reliqua autem membra, sicut facies, & collum, et guttur, & spatula, et adiutorium, & spondiles dorſi, et furcula, & coxa, et crus, & eis similia ex membris saluantur secundum plures dispositiones: quando non inuenit sagitta arteriam, aut neruum: et non est sagitta uenenosa. Et ego narro tibi quod uidi de esse harum sagittarum, ut significes per illud super curationem tuam. Quod est, quia cuidam uiro cecidit sagitta in lachrymali oculi eius, in radice nasi. Extraxi ergo eam ipsi ex parte altera, sub adipe auris eius: & sanatus est, et non accidit ei in oculo eius nocumentum. Et extraxi sagittam aliam Iudæo, quæ cecidit ei in adipe oculi sui sub palpebra inferiori: & sagitta iam occultata erat, et non consecutus sum ex ea nisi extimitatem paruum eius, cum qua adhæret in ligno suo: & erat sagitta magna ex sagittis arcuum Turcorum, cum ferro leni, in qua non sunt aures. Sanatus est ergo Iudæus, & non accidit in oculo eius accidens malum.

Dum. Et extraxi sagittam aliam ex gutture Christiani. Et erat sagitta arabica, & est illa cui sunt aures. Secui ergo super ipsam inter duas uigiliæ: & iam submersa erat in gutture eius. Subtiliatus sum ergo cum ea, donec extraxi eam: & sanatus est Christianus. Et extraxi sagittam aliam uiro quæ ceciderat in uentre eius: & cogitauimus, quia moreretur ex ea. Postquam ergo præterierunt ei triginta dies, & non mutatum est super eum aliquid ex dispositionibus eius, secui super sagittam: & ingeniaui super eam, & extraxi eam: et sanatus est, & non accidit ei accidens malum. Et uidi uirum cui cecidit sagitta in dorſo eius, et consolidatum est uulnus super eam. Postquam ergo fuit post septem annos, exiuit sagitta in radice coxæ eius. Et uidi mulierem cui cecidit in uentre suo sagitta, & consolidatum est uulnus super eam, & remansit sagitta intra ipsam: & non mutata est ex dispositionibus eius aliqua, & mulier non inuenit ei nocumentum in aliqua ex operationibus suis naturalibus. Et uidi uirum alium, cui cecidit sagitta in facie sua: & consolidatum est uulnus, & remansit, non inueniens ei multum dolorem: & similia istis multa. Et extraxi sagittam uiro ex principibus Regis, quæ ceciderat ei in medio nasi sui, et iam declinauerat ad partem dextram parumper: & occultata erat sagitta tota. Vocatus sum ergo ad curationem eius post casum sagittæ usque ad tres dies. Inueni ergo uulnus sagittæ strictum ualde. Inquisiui ergo eam cum tenta subtili, & non sensi eam: & ipse quidem inuenie-

Stomacho.

Vetri,

Vesicæ.

Experimenta
Aitoris.

bat punctiōem & dolorem sub aure sua ex parte dextra. Speravi ergo, **A** quod erat illa punctiō ex extremitate sagittæ. Emplastraui ergo locum cum emplastro in quo erat uirtus attractiua, & digestiua, cōfidentis apud me, quod apostemaretur locus, & appareret mihi signum sagittæ, ut scireta consecuta sit locum. Assiduauit ergo cum emplastro super eum diebus multis: & non accidit accidens, et consolidatum est uulnus inter **im**: & remansit infirmus de extractione eius spacio dierum, donec sensisset sagittam die quodam intra nasum suum. Et narrauit mihi illud. Posui ergo super illud uulnus medicinam acutam, corrosiuam diebus multis, donec apertum est: & cum tenta tentauit ipsum, et sensi extremitatem sagittæ subtilem quæ adhæret in ligno. Deinde addidi in apertione uulneris per illam medicinam acutam, donec apparuit nobis uisibiliter extremitas sagittæ: & præterijt mihi cum eo spacium temporis circiter quatuor menses. Deinde postquam amplificatum est uulnus, & possibile fuit mihi intromittere forcipes in ipsam, & mouere ipsam, & non obediuit ad exitum: tunc non cessauit subtiliare, & ingeniare super eam cum modis ingeniorum, donec cepi super eam die quodam cum forcipibus decenter factis, secundum quod ueniet forma eorum in fine capituli, donec extraxi eam. Deinde restauraui uulnus. Et medici quidem iudicant, quod cartilago nasi non restaurat. Restauraui ergo ipsam, **B** & consolidatum est uulnus, et sanatus est infirmus sanitate integra: nec nocuit ei aliquid omnino. Et ego narro tibi qualitatem extractionis quarundam sagittarum: ut ponas illud regulam & significationem super illud quod non dixi, quoniam partes huius artis & distinctiones earum non comprehenduntur cum narratione: neque comprehendit illud liber, & artifex prudens comparat cum pauco super multum: et cum eo quod est præsens, super illud quod est absens: & inuenit operationem nouam, et instrumentum nouum apud descensus rerum extranearum huius artis quando accidunt. Dico ergo, quod sagittæ non egrediuntur ex membris quibus sunt fixæ, nisi secundum duos modos. Aut per attractionem ex loco ex quo intrauit. Aut contrario partis alterius.

Et illa quæ egreditur unde intrauit, aut est sagitta procedens in loco carnoso: & attrahitur, et egreditur. Quod si non obedit ad exitum ex hora in qua cadit: tunc oportet ut dimittas ipsam aliquot diebus, donec putrefiat caro quæ est in circumitu eius: & alleuietur attractio eius, & eius egressio. Et similiter si figitur in osse, & non obedit tibi ad exitum, tunc dimitte ipsam etiā aliquot diebus: & itera eam cum attractione & motione omni die, donec egreditur. Quod si non obedit tibi ad exitum post dies, tunc oportet ut perfores in circumitu sagittæ in ipso osse ab omni parte cum terebro subtili, donec amplificentur sagittæ. deinde atrahe eam, & extrahe ipsam. Si autem sagitta est fixa in capitis osse, &

Modi duo ex
tractionis Sa-
gittarum.

C iam processit in uno uentrium cerebri, & apparent ex infirmo quaedam illorum accidentium quae dixi: tunc abstine ab attractione sagittae, et dimitte eam, donec aequetur esse eius post dies. Nam si sagitta peruenit ad sifach, tunc mors non prolongatur ei. Et si sagitta non est fixa, nisi in corpore ossis tantum, & non penetrat usque ad sifach: & remanet infirmus aliquot diebus, & non accidit ei ex illis accidentibus aliquid: tunc ingenia in attractione sagittae & extractione eius. Si autem est fixa ualde, & non obedit tibi ad attractionem: tunc administra terebella in circumitu sagittae, sicut narraui tibi: deinde cura locum, donec sanetur.

Si autem Sagitta iam absconsa est in loco corporis, & occultatur & absconditur a sensu: tunc inquire eam cum tenta. Si autem sentis eam, tunc attrahe eam cum quibusdam instrumentis quae conueniunt attractioni eius. Si autem non potes super eam, propter constrictionem uulneris, & propter longitudinem sagittae in profundo: & non est illic os, neque neruus, neque uena: tunc finde super eam, donec amplificetur uulnus, & sit possibile extrahere sagittam. Quod si sunt ei aures quibus teneatur, tunc libera carnem fixam in eis ab omni parte, omni ingenio quo potes illud, & ingenia, si non potest super euasione carnis in fractura aurium, & contorsione earum, donec euadat.

Cautela.

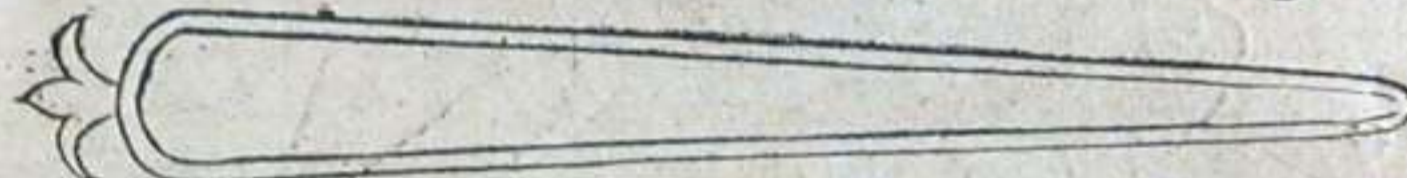
D Et tu quando administras extractionem Sagittae, in quocumque loco est, tunc utere contorsione manus tuae, cum forcibus ad partes omnes, donec facias eam euadere: & subtilia ultima subtilitate, ut non frangatur Sagitta, & fiat difficilis tibi attractio eius, & ipsius extractio. Quod si non potes super eam ex hora una, tunc dimitte eam diebus aliquot, donec putrefiant quae sunt in circumitu eius. deinde itera eam: alleuietur enim tunc. Si uero contrarietatem tibi facit fluxus sanguinis, tunc administra quod diximus ex curatione in capitulo suo: & custodi uirtutem tuam ab incisione uenae, aut nerui, aut chordae. Et administra ingenium omni modo quo tibi possibile est euasione Sagittae: & sit illud cum facilitate, & tranquillitate, uel tarditate, & firmitate, sicut narraui tibi. Et oportet, ut facias cum trahis Sagittam, ut infirmus sit secundum figuram, secundum quam fuit apud casum Sagittae in ipso. Quoniam est magis iuuatiuum. Si autem non est tibi possibile illud, tunc administra quod tibi est possibile ex figuris. Sagitta autem quae egreditur ex contrario partis alterius, aut iam procedit ex ea aliquid ad exteriora: aut facit gibbositatem extremas Sagittae per sensum ex superiore parte cutis propinquae, & uides eam eminentem: seca ergo super eam, & sit sectio secundum quantitatem quod capiant in ea forcipes. Deinde attrahe eam: ipsa namque sit facilis ad exitum. Si uero retinetur in osse, tunc torque manum tuam secundum rotunditatem, donec imprimat Sagitta in osse, & amplificet sibi ipsi: deinde trahe ipsam. Et si non: di-

mitte eam diebus aliquot: deinde itera eam, donec egrediatur.

A Quod si lignum Sagittae est in ea, tunc impelle ipsam cum eo. Si autem em cecidit lignum, & uis administrare impulsionem: tunc intromitte ad eam instrumentum concuum, ut ingrediatur concuuitas eius in caudam Sagittae: deinde impelle eam cum ipso. Si autem Sagitta est concua, tunc impelle eam cum instrumento intrante in ipsam. Sagitta enim alleuiatur per illud. Quod si Sagitta est toxicata, tunc oportet, ut concuaes carnem totam, in qua est uenenum: si est tibi possibile illud. Deinde cura eam cum eo quod conuenit ad illud.

Quod si Sagitta est cadens in pectore, aut in uentre, aut in uesica, aut in latere: & est propinqua ex eo quod tangis cum tenta, & possibile est tibi secare super eam: tunc seca, & caue ab incisione uenae, aut nerui, & extrahe eam. Deinde sue uulnus, si uides, & cura illud, donec sanetur.

Et haec est forma Forcipum, quibus extrahuntur Sagittae.

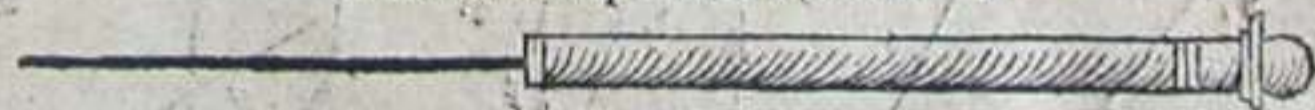

Sint extremitates similes rostro auis, quae factae sunt sicut ferra: quando capiunt super Sagittam, non dimittunt eam. Et fiunt ex eis species multae, magnae, & paruae, & mediae, secundum quantitatem magnitudinis Sagittae, et paruitatis eius, & amplitudinis uulneris, et constrictionis eius.

Forma Impellentis concui.

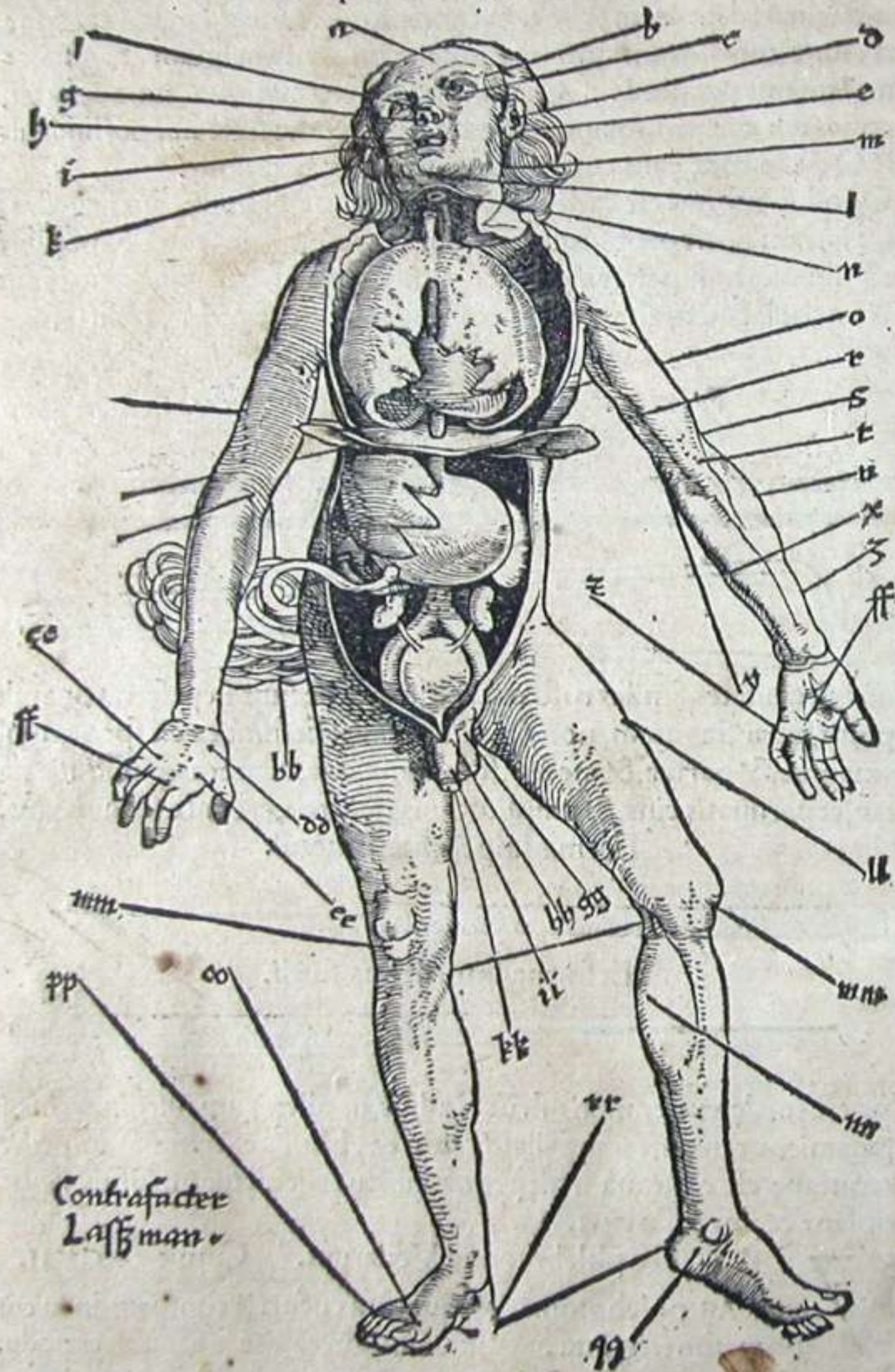
Et forma Impellentis surdi.

Hoc est surdæ extremitatis sicut Radius, ut alleuietur introitus eius in sagittam concuam, & impellatur cum eo. Huius extremitas impellentis concuae est concua sicut penna auis: ut alleuietur introitus sagittae in ipsam & impulsio eius.

V De phlebotomia Venarum. Caput XCIIII.
VENAE phlebotomadae, quarum cucurrit consuetudo in corpore, sunt triginta. Ex quibus in capite sunt sexdecim: duae Venae pulsatiles, quae sunt post aures, dictae duae Herbae: & duae Arteriae, quae sunt in duobus temporibus apparentes: et duae Venae quae sunt

¶ Typus Venarum corporis hu-
mani phlebotomandarum.

Contrafacter
Laffman

in duobus lachrymalibus duorum oculorum, quæ dicuntur Aspiciens A
tes: & Vena preparata in medio frontis: et uena quæ est in extremitate
nasi. Et duæ Guidegi, quæ sunt in collo. Et duæ uenæ quæ sunt in labio
superiore oris. Et duæ uenæ quæ sunt in labio inferiore. Et istæ sunt ue-
næ quæ dicuntur Algecherich. Et duæ uenæ quæ sunt sub lingua.

Venæ autem quæ phlebotomantur in brachijs, sunt quinque uenæ in
omni brachio. Vna earum est Cephalica, et est ex latere syluestri: & no-
minat eam uulgus uenâ capitis. Et Fusca. Et est Media uena, & est com-
posita ex ramo Basilicæ, et ramo Cephalicæ: & nominat eam uulgus ue-
nam corporis. Et Basilica, & est posita in latere domestico: et nominatur
etiam Titillicaris. Et nominat eam uulgus uenam uentris. Et Funis brachij,
et est posita super focile: & est illa in qua phlebotomatur, et est illa
quæ apparet supra pollicem appatitione manifesta. Et Saluatella: & est
uena quæ est inter annularē & minimū: et sunt ei duo rami. Et in cru-
re & in pede sunt tres uenæ. Vna earū est quæ est sub pollicis curuatu-
ra ex latere syluestri. Et secunda est Saphena: et locus eius est apud calca-
neum ex latere domestico. Et uena Nelle: et locus eius est apud calcane-
um ex latere syluestri. Et in crure alio sunt tres uenæ similes illis.

¶ De phlebotomia duarum uenarum post Aures.

Phlebotomiæ uero duarū uenarum quæ sunt post Aures, iuuamen-
tum est ad catarros antiquos, & hemigraneam, et sahafati, & ulcera ca-
pitis mala antiqua. Et qualitas phlebotomandi eam est secundum quod
narro. Et est, ut radatur caput infirmi: et fricetur occipitium eius in loco
duarum uenarum cum panno aspero fricatione bona. Deinde stringat
infirmus collum suū cum uitta, donec appareant duæ uenæ. Et loca ea-
rum sunt post Aures in duobus locis depressis capitis. Quare ergo
eas digito tuo, et ubi sentis pulsum earum sub digito tuo, illic signa cum
encaustro. Deinde accipe phlebotomum cultellarem, & est ille qui dici-
tur Incidens. deinde intromitte ipsum sub uena in cute, donec perueniat
phlebotomus ad os. Deinde eleua manum tuam cum uena & cute ad su-
periora, & incide uenam cum cute incisione incidente. Et sit longitudo
incisionis quantitas duorum digitorum iunctorum, aut circiter illud: &
fac exire ex sanguine quantum uis. Deinde stringe eam cum puluillis,
& dimitte eam, donec sanetur. Et iam præcessit in principio libri incisio
earum, & ipsarum cauterizatio.

¶ De phlebotomia duarum Arteriarum in temporibus.

Duarum uero Arteriarum quæ sunt in duobus temporibus phlebo-
tomix iuuamentum, est ad hemigraneam antiquam: et sodam prauam,
& obtalmiam assiduam: et cursum superfluitatum effusarum acutarum
ad oculos. Et qualitas phlebotomandi eas est secundum quod narro ti-
bi. Stringat infirmus collum suum multum, donec appareant duæ uenæ
sensui apparitione manifesta: & demonstretur pulsus earum sub digito

Cephalica,
Fusca,
Mediana,
Basilica,
Funis brachij
Saluatella,
Saphena,
Nelle,

B
.d. .e.

C tuo. Tunc enim signa cum encaustro. Deinde eleua cutem desuper uenam ad superiora cum digito tuo indice, & intromitte phlebotomū incidentem desubtus, & eleua uenam ad superiora. et incide eam, sicut fecisti in duabus uenis alijs: & fac currere ex sanguine secundum quantitatem necessitatis tuæ. Deinde solue cōartationem infirmi, & pone digitum tuum super uenam hora una. Postea pone super ipsam cotum & puluillos, & stringe ipsum desuper constrictione forti: et dimitte ipsam, donec sanetur. Et iam præcessit rememoratio earum, et ipsarum incisio, & earum extractio in principio libri.

¶ De phlebotomia uenę frontis post phlebotomiā Cephalicę.

Iuuamentum uero phlebotomię uenę frontis est post phlebotomiā Cephalicę, ad ægritudines faciei antiquas: & ad hemigraneam, et rubedinem: & ulcera scæda. Et qualitas phlebotomię eius est, secundum quod narro tibi. Cōartet infirmus collum suum cum uitta, donec appareat uena. Deinde accipe instrumentum quod nominatur Fossorium, Cuius hæc est forma.

Fossorium.

Aliud.

D Pone acumen eminens quod est in capite Fossorij super ipsam uenam, & percute super ipsum cum pectine, aut cum re alia in modo eius: & dimitte sanguinem currere secundum quantitatem quam uis. Deinde solue perforationem infirmi, & stringe eam, donec sanetur. Et quandoq; aperitur cum phlebotomo lato. Verumtamen non oportet, ut sit phlebotomus acutę extremitatis, sicut reliqui phlebotomi, imo sit latę extremitatis. Et phlebotoma eam secundum transuersionem: quoniam os est propinquum: & fortasse in eo frangetur phlebotomus quando est subtilis.

¶ De phlebotomia Venarum in duobus Lachrymalibus.

Iuuamentum autem duarum Venarum quę sunt in duobus Lachrymalibus duorum oculorum, est ad oculum ex scabie & rubedine: & scabie in oculo, & ægritudinibus faciei. Et qualitas phlebotomię earum est, ut stringat infirmus collum suum cum uitta. Deinde phlebotoma eas: & tu sis stans super caput eius. Et fiat phlebotomia secundū transuersum ad longitudinem parum, cum phlebotomo paruo, lato parumper. nam in loco non est caro. Si enim phlebotomus est subtilis extremitatis, fortasse frangitur. Deinde fac currere ex sanguine quantum est tibi necesse. Et pone super eas cotum, & stringe eas nocte una, & solue eas.

¶ De phlebotomia uenarum Nasi.

Venę autem Nasi phlebotomia, est conferens ad febrem acutam, & sodam uehementem, & ægritudines faciei, sicut hemigraneam, & rubedinem quę accidit in facie: præcipue quando est antiqua. Et qualitas phlebotomię eius est, ut stringat infirmus collum suum. Deinde tene nasum eius manu tua sinistra, & accipe phlebotomū subtilem, longum: & fige eum in medio leporis ipsius, inter illud quod distinguit nasum secundum rectitudinem. quoniam uena non apparet sensui illic, & quia sanguis incipit fluere statim. Et oportet, ut ultimes manum tuam cum phlebotomo parumper: & facias currere ex sanguine secundū necessitatem tuam. Deinde liga ipsam nocte una. ipsa enim restauratur uelociter.

¶ De phlebotomia uenarum Guidegi.

Duarum uero Guidegi phlebotomię iuuamentū, est ad constrictiōnem anhelitus, & incaptionem leprę, et ægritudines melancholicas, & impetiginem, et ulcera mala, & corrodentibus, id est, herpetibus estionensis. Et qualitas phlebotomię earū est ut stringat infirmus sub utrisq; in collo suo cum ligamēto: & stet artifex super caput infirmi, et infirmus sit sedens super sedem. Deinde phlebotoma uenam ad longitudinem phlebotomia ampla parumper. Deinde extrahe ex sanguine quantitatem temperatam, aut secundum illud quod uides ex necessitate quę est ad illud. Deinde fac similiter de uena alia. Postea solue ligamentum, & stringe duas uenas strictura media: ut nō præfocetur infirmus. Et dimitte eam usq; mane. Sanatur enim uulnus.

¶ De phlebotomia uenarum Algeberich.

Venę autem Algeberich phlebotomię iuuamentum est: quia confert ad alcolam in ore, & corruptionem gingiuarum: & ulcera mala: et fissuras labiorū, & ulcera mala, etiam quę sunt in naso, & in circumitu eius. Et qualitas phlebotomię earum est, ut facias sedere infirmum coram te: & stringe collum eius cum uitta. Deinde reuolue labium eius, & aspice ad duas uenas: quarum una est a dextera labij, & secunda a sinistra eius: & demonstratio utriusq; est per nigredinem ambarum. Et illud uerum est: quia in circumitu earum sunt uenę minutę, nigre. Incide ergo utramq; incisione incidente. Si autem dubitatio est super te, & non scis quę earum est: tunc intende ad incisionem maioris earum, & ipsarum manifestiorem. Et similiter fac de duabus uenis quę sunt in labio superiore: et plurimum quidem currit consuetudo cum eo: & incide duas uenas quę sunt in labio inferiori.

¶ De phlebotomia Venę sub lingua post Cephalicę phlebotomiā.

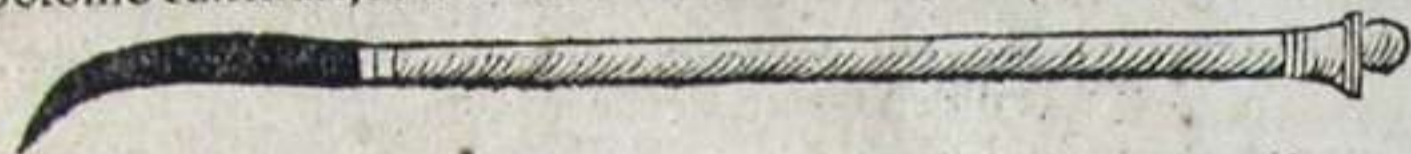
Duarum uero Venarum quę sunt sub lingua phlebotomię iuuamentum est, qđ phlebotomia Cephalicę est ad præfocationes quę sunt in gutture, & ægritudinem uulue, et ægritudines oris. Et qualitas phlebotomandi eas est, ut sedeat infirmus inter manus tuas coram sole: & eleua

C linguam eius, & aspice sub lingua a latere eius uno uenam, & a latere eius alio uenam: & color utriusque decliuus ad nigredinē. Phlebotoma ergo utraq; et custodi, ne ultimes manū tuā in phlebotomando eas. Nam sub eis sunt arteriæ, & fortasse accidet fluxus sanguinis ex illis arterijs.

¶ De tribus Venis in cubito.

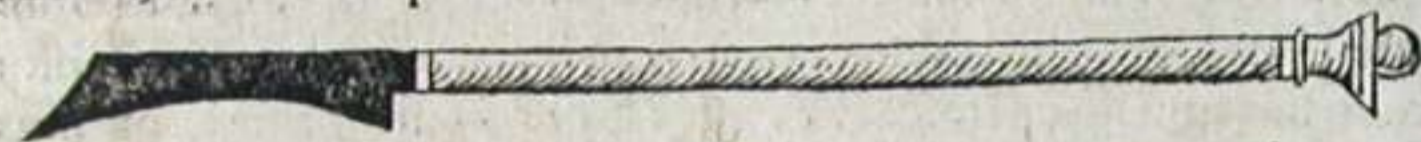
bb. Venæ autem tres quæ phlebotomantur in cubito, sunt in quarum phlebotomia cucurrit consuetudo in omnibus hominibus. Et phlebotomia earum fit secundum duos modos. Aut pungendo cum phlebotomo myrtino lato: aut oliuari ad subtilitatē decliui: aut secando cum phlebotomo cultellari, & est Alnesil. Et hæc est forma eius.

Alnesil.

Sic Alnesil est, quod cōuenit ad sectionem. Et ex eis sunt species lata, & subiles, secundū amplitudinem uenarum & stricturam earum.

Forma phlebotomi myrtini.

Forma phlebotomi myrtini sit lata, sicut uides. Et conuenit ad aperientas uenas concauas, plenas, procedentes, apparentes, grossas, & illas quæ continent sanguinem grossum, turbidum.

Forma phlebotomi Oliuari.

D Et iste phlebotomus est minoris latitudinis, & subtilioris extremitatis. Et conuenit ad phlebotomiam uenarum subtilium, quæ continent sanguinem subtilem citrinum.

¶ De phlebotomia Basilicæ.

y. Basilicæ autem quæ est una harum trium uenarum phlebotomiæ iuuamentū est. Quia extrahit sanguinem ex ægritudinibus quæ sunt sub gutture & collo, ex eo quod sequitur pectus, et uentrem: et cōuenit phlebotomatori cum phlebotomat eam, ut caueat, & sit super timorē ex ea, nam sub ea est arteria. Si ergo errat, & addit in punctura phlebotomi, incidet illam arteriam, et accidet fluxus sanguinis. Quapropter oportet, ne phlebotomet eam cum phlebotomo pungente: imo sit secans cum Alnesil. Quod si non apparet Basilicæ apparitione manifesta, tunc oportet, ut alienes ipsam, & permuteris ad aliam, aut quæras aliquem rami eius: aut phlebotomes loco eius Funem brachij, ipsa enim est manifesta, & seca eam cum phlebotomo Anesil, sicut diximus. Si autē uis phlebotomiam ipsius eiusdem, tunc oportet ante stricturam brachij, ut tangas locum, donec cognoscas locū pulsus. Deinde signa super locum cum encaustro, postea brachium, & seca uenam sectione concaua cum phlebotomo Alnesil, sicut diximus. Et caue ne cadat percussio per spa-

cium a loco arteriæ. Et quando uides, cum tu stringis ligamen, inflatio: A nem in loco quem signasti cum encaustro, tunc illa inflatio est inflatio arteriæ: deuita ergo eam. Quod si uides sanguinem apud phlebotomiam salire, sicut urina pueri, & est sanguis subtilis, rubeus: tunc scias, quia est ex sanguine arteriæ. Tunc ergo propera, et pone digitum tuum super ipsum spacio longo. deinde aufer digitū tuum. Si ergo abscinditur sanguis (multotiens namque abscinditur) tūc stringe brachium, & dimitte ipsum: & caueat infirmus a motione eius; & sit super timorem eius. Et non moueat ipsum diebus aliquot, donec sanetur. Si autem non abscinditur sanguis, & uincit te: & non est tibi præsens in momento tuo medicina, tunc incide arteriā, si apparet tibi, nam extremitates eius contrahuntur, & abscinditur sanguis. Aut accipe corticem fistici, & finde eum: accipe medietatem unam, & stringe eam super locum uenæ strictura decenti, cum ligamento & puluillis usque ad diem alium. Tunc si abscinditur sanguis, est bonum. Et si non: tunc cura ipsum cum eo cuius præcessit rememoratio ex loco puluerum abscindentium fluxum sanguinis: & abscisio sanguinis eius non est difficilis in pluribus dispositionibus, propter locum paruum uulneris, & possibilitatem ligamenti ex brachio.

¶ De phlebotomia uenæ Fuscæ.

B

Venæ autem Fuscæ phlebotomiæ iuuamentum est, quod trahit sanguinem ex superiori parte capitis, & inferiore corporis: propterea, quia est cōposita ex ramo Basilicæ, & ramo Cephalicæ, sicut diximus. Et conuenit phlebotomanti eam, ut sit super timorē ex phlebotomia eius, nam sub ea est neruus. Si ergo addit in punctura phlebotomi, & inuenit neruum, accidet in ea stupor, et difficilis fit sanatio eius, & fortasse non sanatur penitus. Et iste neruus multotiens apparet sensui. Si autem occultatur in quibusdam hominibus, & est subtilis, et non ostenditur: tunc oportet ut ponas phlebotomiam tuam qua eam phlebotomas, sectionem cum Alnesil, & deuita neruum cum fortitudine tua. Quod si uena est inter duos neruos, tunc finde uenam in longitudine.

¶ De uena Cephalica.

Phlebotomiæ autem uenæ Cephalicæ iuuamentum est, quia attrahit sanguinem ex capite, & confert ad ægritudines oculorum. Et oportet in hac uena proprie, si uis, ut phlebotomes eam pungendo cum phlebotomo oliuari, aut cum phlebotomo myrtino: quoniam est saluior uenarum omnium, quoniam non est sub ea arteria, neque neruus. Verum tamen conuenit tibi apud phlebotomiam, ut deuites cum phlebotomo caput lacerti tantum, & quæras locum leniorem: & non nocet ei, si non inuenitur cum percussione prima, ut iteretur super eam cum phlebotomia aliquotiens. Verum tamen fortasse apostematur in quibusdam hominibus quando non phlebotomatur in percussione prima, sed non

C nocet ei illud apostema in aliquo.

¶ De utilitate Phlebotomiæ, & cautelis in ea obseruandis.

Qualitas autem Phlebotomiæ, & accidentia eius ex ea, in cuius rectificatione oportet te cogitare. Primum ergo illius est de quo oportet ut scias, quod phlebotomia non administratur, nisi in conseruatione sanitatis, & perseuerantia eius, et cautela ab aduentu agritudinum. Et ut fiat phlebotomia in una uenarū trium quæ sunt in cubito, scilicet Cephalica, et Fusca, & Basilica. Et ut fiat phlebotomia in principio Veris super ieiuniū, in uere, & æstate: et autumno, & hyeme post comestionē, quando apparent significationes repletionis. Et fiat phlebotomia in die primo, aut in tertio, postquā præterierint de die tres horæ. Phlebotomia autē quæ administratur in agritudinibus, non habet horam determinatam: sed quando prouocat conuenientia & necessitas ad illud, in nocte, aut die, & in omni hora, et in omni tempore. Et non oportet, ut phlebotometur pueri, donec ueniant super eos quatuordecim anni. Neque phlebotometur mulier prægnans, nisi a mense quarto usque ad septimū. Neque phlebotomentur senes, qui iam pertransierunt sexaginta annos.

D Cum ergo aliquis uult phlebotomari propter quemcūque modum fit: oportet, ut mundificet intestina sua ante phlebotomiam cum clisteri leni, si in eis est stercus multū retentum: ut non attrahant uenæ apud phlebotomiam ex intestinis superfluitates putridas nocentes membris principalibus. Neque phlebotometur patiens toctina, id est, satietatē nauſeatiuam: neque crapulatus, neque euadens ab ebrietate, donec remoueatur illud ab eis. Neque infirmus cum hydropisi. Et caueatur phlebotomia iterum post colicam passionem, & uomitum, et fluxum uentris, & multiplicationem coitus, & laboris, et exercitiū, & uigiliarum, et ieiunij, & omnis quod dissoluit uirtutē ex re corporea aut animali. Deinde considera in subtilitate humorum ante illud, si sanguis est grossus cum cibis & potibus, et medicinis: si possibile est ei illud. Deinde introeat balneum, si non prohibet ipsum aliquid: aut exercitetur aliquo exercitio, ut subtilietur sanguis. Et pone phlebotomiam eius in pectore, circa tertiam diem, sicut diximus: & conare, ut euacuetur pectus eius illa die ex omnibus accidentibus animalibus malis: sicut angustia, & ira, & timor: & ex omnibus accidentibus corporeis, sicut labor, & pœna, et superflui coitus, et illis similia. Et sedi suæ faciat esse presentes res cum quarum usu cucurrit consuetudo hominum ex aromaticitate, & odoramento, & tripudio, & similibus illis per quantitatem possibilitatis. Deinde sedeat phlebotomator super puluinari, quod sit altius quam puluinar phlebotomandi: postea extrahat brachium suum, & fricet ipsum phlebotomator manu sua bis, aut ter. Deinde stringat ligamentum cum corria

Modus phlebotomandi.

gia, & inuoluat eam bis. Et sit strictura temperata. quoniam strictura A quando est inæqualis, aut per superfluitatem in strictura, tunc prohibet cursum sanguinis: aut in mollificatione, tunc etiam prohibet cursum sanguinis. Deinde post stricturam oportet, ut fricet phlebotomandus manus suas simul adinuicem, donec insentur uenæ, & declarentur sensui. Deinde abstergat phlebotomator phlebotomum cum pauco oleo, antequo proprie. Deinde ponat digitum suum indicem manus sinistrae super ipsam uenam sub loco cuius phlebotomiā uult, parum: ut non fugiat uena, & cassetur percussio. Quoniam ex uenis est quam inuenis sicut ut chordam fugientem apud phlebotomiam: & ex eis est quæ est plena uentositate: et quando ponis phlebotomum super eam, contrahitur sub phlebotomo, & decipitur phlebotomator, et non aperit phlebotomus uenam: & si aperit eam, est stricta: propter illud ergo oportet, ut firmetur phlebotomator, et sit sollicitus in his rebus omnibus. Deinde deponat phlebotomū. Si ergo aperitur uena ex uice una, tunc bonum est. Et si non, tunc iterum illud uice alia sub illo loco parum, aut supra ipsum cum festinatione: si non apostematur locus. Quod si apostematur, aut expauescit infirmus, tunc dimitte eum die, aut duobus diebus: & non stringat ligamentum. Fortasse enim attrahet apostema calidum. Neque ingrediatur balneum. Deinde iteret phlebotomiam, si amat. Quod si B apertio est parua, aut currit sanguis subtiliter: & times ut non egrediatur ex sanguine quantitas quam uis: tunc iteret phlebotomū in foramine ipso secundum rectitudinem, et adde in operatione parum. Et fac illud cum festinatione, antequam apostemetur locus. apostematus enim locus est in multis hominibus apud operationem paruam. Si ergo uides ipsum iam apostematū, tunc non iteres super ipsum omnino. non enim excusat apud te aliquid. Et pone super ipsum aliquid ex fœce olei: quoniam am alleuiat cursum sanguinis. Et est melior in hoc loco quam oleum ipsum, et quam reliqua olea. Et similiter administra fœcem olei in omni phlebotomia tua, qua phlebotomas uenas apud prohibitionem cursus sanguinis: & faciunt illud tyriaca alfarach, & sagzenea, quando ponitur ex una earū super locum. Sanguis enim subtiliatur & resoluitur, quando est grossus. Quod si accidat in loco phlebotomiæ apostema magnū, nam multotiens accidit, præcipue ei qui non est phlebotomatus nisi uice illa, aut est apertio uenæ parua, tunc propera & pone super locū spongiam infusam in aqua & sale, calefacta parumper: et stringe eam hora uena: quoniam soluitur. Et oportet, ut facias illud post exitū sanguinis ex uena ipsa, cum complemēto sui, aut ex uena alia. Quod si remanet in loco post dies aliquid nigredinis, aut uiriditatis, non nocet illud: & si uis, pone super ipsum aliquid aloë, aut myrrhæ solutorū: aut aliquid ex succo menthastri, id est, calamenti: aut simile illius. Et multotiens quidē accidit apostemata & eminētia apud phlebotomiā Basilicæ. Pone ergo

Fœce olei.

C manum tuam super ipsam, tunc si inuenis molliciem apud compressio-
nem tuam super ipsam, tunc illa eminētia est mala. Caue ergo, ut ponas
super eā aliquid ex eo quod diximus. Nam fortasse fluēt ex ea sanguis
arteriæ. Sed fac emplastrū ei cum eo in quo est stipticitas, ut induretur
locus. Deinde cura ipsum cum reliqua curatiōe, donec sanētur. Et o-
portet, ut extrahas omni homini ex sanguine secundū quantitatem uir-
tutis suæ. & quod apparet ex colore uincente super sanguinē. Nam san-
guis si est niger, tunc dimitte ipsum exire, donec rubeat: & similiter si ui-
des ipsum grossum: tunc dimitte eum, donec subtilietur: et similiter si est
acutus, donec auferatur acuitas eius. Et oportet ei qui est plenus, for-
tis, et indiget extractione sanguinis uice una, ut amplificetur phleboto-
mia uenæ, & sit phlebotomus latus: et in eo qui est debilis, sit e contrario
illius. Et oportet, ut extrahat ipsum in uicibus, & ut sit foramen stric-
tum: & melius quod administratur in phlebotomia uenæ est, ut sit transuer-
sa sectio, non punctura. Et iste modus phlebotomiæ est saluus a fluxu
sanguinis, et ab incisione nerui: & est laudabilior, et saluor quā phlebo-
tomia per latitudinē & longitudinē. Et cui consueuit peruenire apud
phlebotomiā syncopis, oportet ut cibus ante phlebotomiā modico pa-
ne infuso in aqua granati muzi: aut secaniabin, si est calefactus: & extra-
has ei ex sanguine in tribus uicibus, aut quatuor. Et si est infrigidatæ
complexionis, tunc accipiat ante phlebotomiā panem infusum in syru-
po miua, aut in syrupo de melle aromatizato cum speciebus, aut in syru-
po aromatizato odorifero. Quod si accidat syncopis apud phleboto-
miam, et est causa eius exitus sanguinis multi: tunc oportet, ut sumat in
potu aquā * carnis, & syrupum odoriferū subtilem: et utat aromaticita-
te cum algalia, & liniatur pectus eius cum ea: et utatur reliquis quæ dixi-
mus in diuisione in capitulo syncopis ex euacuatione. Qui autē uult
euentare brachiū suum, et soluere sanguinē suum secūdo: oportet ei cu-
ius phlebotomia est propter euacuationē multam, et uirtus eius est debi-
lis, ut soluat sanguinē paulatim per quantitatem uirtutis in diebus conti-
nuis. Qui uero uult euentare brachiū suum, et soluere sanguinē suum
secundo, & est corpus eius forte: tunc faciat illud post septem horas, aut
nouem a phlebotomia sua prima. Qui autem uult attrahere sangui-
nem ex corpore suo ad contrarium partis ad quam declinat: oportet ut
euentetur ei in die secūdo, aut in tertio. In cuius uero corpore est san-
guis multus iam calefactus, & acuitur, et facit accidere febrem: oportet,
ut egrediatur ex eo sanguis in uice una, & extrahatur ex eo quātitas mul-
ta: & amplificetur apertio usquequo accidat syncopis: postquā tu fueris
conseruans omnes conditiones phlebotomiæ: & ut ponas manū tuam
super pullum eius apud cursum sanguinis, ut nō accidat mors loco syn-
copis. Multotiens enim accidit illud, quando ignorat phlebotomator,
& cadit negligentia. Et non oportet quādo uis soluere brachium, & sol-

Ad apostema
Basilicæ.Quantū san-
guinis extra-
hendū.Ad Synco-
pim.

Vel * carnis.

Phlebotomia
secundaria.

uere sanguinem secundo, cum iam clausum sit orificiū uenæ, & fiat diffi-
cilis exitus sanguinis, ut prematur super ipsum cum uehementia, & cur-
uatum extendatur uelociter. nam illud est malum ualde, imo dimitte i-
psum, donec phlebotometur secundo. Aut remoue cum acuitate phle-
botomi illud quod cōagulatum est ex sanguine in orificio uenæ, & po-
ne super ipsum aliquid salis dissoluti in aqua. Et pone super ipsum ali-
quid ex tyriaca alfaroch, aut sagzenea, & pone ipsum compressione le-
ni, donec egrediatur sanguis. Si uero iam apostemata est uena, tunc di-
mitte eam, & non tegas eam, donec sedeat apostema. Quod si necessi-
tas prouocat ad soluendū sanguinem secundo, et non est excusatio, tunc
aut phlebotoma ipsum supra illū locū, aut in brachio alio in uena alia.

Funis autem brachij phlebotomatur loco Fuscæ, et Basilicæ, cum non
inueniunt, et sunt occultæ. quoniā est composita ex eis. Et qualitas phle-
botomiæ eius est, ut intromittat infirmus manū suam in aqua calida, do-
nec rubeat facile, & appareat uena manifeste. Deinde stringatur super
ipsam cum ligamēto parum constrictione media. Deinde phlebotoma
secundū transuersationē paulatim, non latitudinaliter, neq; secundū lon-
gitudinē: & sit apertio ampla, et sit phlebotomia tua qua eam phleboto-
mas super iuncturā manus parumper. Quod si prohibet exitus san-
guinis, tunc itera manum in aqua calida, & dimitte sanguinem currere
in aqua, donec consequaris necessitatem tuam. Si autem fueris in die-
bus æstatis, tunc excusaris ab iteratione manus in aqua calida. Et plu-
rimū quidem ponitur cursus sanguinis in aqua calida in tempore hye-
mis. Et phlebotomia huius uenæ est saluor omnibus uenis, quoniam
non est sub ea uena pulsatis, neq; neruus.

Phlebotomia uero Saluatellæ manus dextræ, est conferens ægritudi-
nibus epatis. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut stringas mahafon ma-
nus cum ligamēto, aut manu tua, postquā tu intromittis eam in aquam
calidā, donec infletur uena, & demōstretur sensui ualde. Deinde phlebo-
toma eam transuersando. Et si incidis eam totaliter, non nocbit ei illud
in aliquo. Et conserua, ne ultimes manū tuam cum phlebotomo. sub ea
enim sunt nerui digitorū denudati ex carne. Deinde itera manum ad a-
quam calidam, & dimitte currere sanguinem in ea. Nam si tu non iteras
eam in aqua calida, cōagulatur sanguis in orificio uenæ, & prohibetur
a cursu. Cum ergo extraxeris ex sanguine quantitatem necessitatis, tunc
pone super uenam oleum & sal: ut non consolidetur uelociter. Et simili-
ter oportet, ut facias cum omni ramo stric-
to. Iuuamentum uero phle-
botomiæ eius ex manu sinistra, est: quoniam est conferens ad ægritudi-
nes splenis: & similiter fac in phlebotomia eius, sicut feci-
sti in secunda æqualiter.

Saphenæ aut phlebotomiæ iuuamentū, est ad ægritudines quæ sunt
in inferiori parte corporis, sicut ægritudines matricū, et retentionē men-

Cstruorum, & infirmitates renū, et ulcera coxarum & crurium antiqua, et similia ex ægritudinibus. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut intro mittat infirmus pedem suū in aquam calidam: & faciat super ipsum fricationem, donec exuberent uenæ: & liga supra iuncturā pedis cum corrigia. Et uenæ quidē locus est apud calcaneum, apprensus uersus pollicem: & ramificanē ex ea in facie pedis rami multi. Phlebotoma ergo eam in ampliore ramo eius, aut apud calcaneū in aggregatione eius: quoniā est melius & saluius. Quod si phlebotomas eam in facie pedis, tunc caue a neruis qui sunt sub ea super faciem pedis. Et pone phlebotomiā tuam quæ eam phlebotomas ex transuerso, quasi tu uelis incidere eam: & sit phlebotomus Nesil. Si autem prohibetur exitus sanguinis, tunc itera pedem eius in aqua calida: & dimitte sanguinē currere in eam, donec euacuetur. Quod si errat uenam phlebotomator in prima uice, tunc iteret cum phlebotomiā ad superiora parumper. nam locus est saluus, & non times ex eo maliciam, quando tu caues a neruis, sicut diximus. Et similiter cum Saphena pedis alterius æqualiter.

rr. Venæ autē Sciaticæ locus, sicut diximus, est apud calcaneū ex latere syluestri. Et iuuamentū phlebotomiæ eius est, ad dolorem anchæ, quando est propter sanguinē calidum. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut ingrediat infirmus balneum, & festinet: et stringe crus eius a latere anchæ usque supra calcaneū quatuor digitis, cū uitta subtili longa: non enim apparet nisi propter illud. Quādo ergo apparet, tunc phlebotoma eam secundum quodcūque ingeniū est tibi possibile, aut secundum transuersionē: et est melius, aut ut incidas eā incisione, aut feces eam sectione. locus enim eius est saluior, et ipsa est in pluribus hoībus occulta ualde. Quod si nō inuenis eā, & nō apparet sensui oīno: tūc phlebotoma aliquem ramū eius, et est ille qui apparet in dorso pedis, & uersus auricularē: et caue a neruis, & fac currere ex sanguine quantitatē quam uis. Deinde solue stricūrā, et pone super locū phlebotomiæ coriū, & stringe locū. uelociter enim sanatur.

V De Ventofatione, & qualitate usus eius.

Caput XC VIII.

Modi Ventofationis.

14. modi Ventofationis cū scarificatione.

VENTOSAÆ fiunt ex cornibus, & ex ære, et ex uitro. Et Ventofatio quidē fit secundū duos modos. Cum scarificatione, & extractione sanguinis: et alter est uentofatio sine scarificatione. Et hæc Ventofatio quæ est sine scarificatione, est secundū duos modos. Aut enim est cū igne. Aut est absque igne. Et uentofatio quæ administrantur cum scarificatione & extractione sanguinis sunt quatuordecim loca corporis. Quorum unus est, Ventofatio Alno crati, et est postremū capitis: & Alkehel, et est mediū colli: et uentofatio Alhagdahim, et sunt duæ laminæ colli a duabus partibus simul: & uentofatio menti, & est sub mandibula in inferiori oris: & uentofatio duarū spatularum: et uentofatio Alachosof super finē caudæ: & uentofatio duorū focilium, & sunt mediū duorum brachiorū: & uentofatio

duorum cruriorū: et uentofatio duarū cauillarum. Et Ventofatio quidem non extrahit sanguinē tibi ex uenis minutis sparsis in carne, & propter illud non cadit uirtus ex eis, sicut est casus eius ex phlebotomia. Neque oportet, ut administrat uentofatio siue cum igne, aut absque igne in aliqua ægritudine quæ fiunt ex repletione, donec euacuetur totum corpus.

Quod si necessitas prouocat ad Ventofationē ex ægritudine, aut propter consuetudinē, administramus eam in omni hora in principio mensis, in fine eius, et in medio ipsius, & in quocūque tempore fuerit. Quod est, quia ex hominibus est qui quādo multiplicat in eo sanguis, donec indiget extractione eius per uentofationē, inuenit in capite suo grauedinē, et sodahan. Et ex eis est qui inuenit repletionē & rubedinē in facie sua, capite suo, & collo suo. Et ex eis est qui inuenit pruritū in facie sua, et fronte sua, et tenebrositatem, et hebetudinē in oculis suis. Et ex eis est qui scalpit locū uentofationis suæ. Et ex eis est cuius risus multiplicat. Et ex eis est qui inuenit gustum sanguinis in ore suo: aut apostematur lingua, & expuit sanguinem. Et ex eis est cuius somnus multiplicatur. Et ex eis est qui uidet in somno suo sanguinem & rubedinē, et interfectos, et plagas, & quæ sunt similia illis. Quando ergo uidemus aliquid ex illis, & proprie si est in tertia media mensis: præcipimus tunc uentofationem fieri, postquam præterierunt de die duæ horæ, aut tres. Iuuamentū autem Ventofationis nuçe, est: quoniā ipsa confert ad grauitatem in capite, & quod effunditur ad oculos. At uero oportet, ut sit illud post euacuationem totius corporis. Et hæc quidem Ventofatio est loco phlebotomiæ Cephalicæ. Et non licet, ut utatur ea qui est frigida complexionis, aut in quo est catarrus. Nam infert ei nocumētum magnum. Et propter illud non oportet, ut utantur ea senes, & in cuius capite sunt ægritudines frigida. Qui autē super eam fit assiduus, generatur super eum obliuio. Et propter illud oportet, ut præcipias Ventofatori, ut deponat manū suam cum uentofa parumper ad inferiora, timendo ex generatione obliuionis.

Ventofatio aut Alkehel, est loco phlebotomiæ Fuscæ, & phlebotomiæ Basilicæ, & propter illud confert asmatis, et cōstrictioni anhelitus, & fissuræ instrumenti anhelitus, & tussi, et repletioni. Et oportet, ut impellatur Ventofa Alkehel parumper. quoniam si ponitur inferius, generat debilitatem in corde, et stomacho. Ventofatio uero alhagdahim, confert doloribus accidentibus in capite, et obtalmiæ, et hemigræneæ, & perforationi, et dolori in radicibus dentium: & est loco phlebotomiæ Basilicæ. Et oportet, ut præcipias Ventofatori, ne premat manū suam cum scarificatione: ut non incidat arteriam, & accidat fluxus sanguinis. Ventofatio autem sub mento, confert alcolē in ore, & corruptioni gingiuarū, & similibus eis ex ægritudinibus quæ sunt in ore: & stat loco phlebotomiæ alicherich, quæ sunt in duobus labijs. Ventofatio autē spatularum, confert ad alchafacham, quæ fit ex replexione,

Indicia necessitatis Ventofationis.

Ventofationis iuuamēta.

C & caliditate. Ventosatio uero interiorum partium duorum focium, confert iuuamentum phlebotomiæ uenarum trium, Basilicæ, & Fuscæ, & Cephalicæ: quoniam ipsa attrahit sanguinem ex omnibus illis uenis minutis, quæ sunt in carne: & attrahunt illæ uenæ minutæ ex uenis alijs grossioribus eis, donec peruenit attractio ad uenas tres. Et oportet, ut præcipias Ventosatori, ne multum procedat in scarificatione: quoniam locus est denudatus carne, & sub eo sunt nerui & arteriæ.

Ventosa autem quæ uentofatur super alchaufos, confert hemorroidibus Ani, & ulceribus inferioribus. Et oportet, ut præcipias Ventosatori, ut sit uentosa magna, et ut sit ex are: quoniã locus indiget suctione forti, & fortasse franguntur Ventosæ subtiles: & scarificetur scarificatione magna. Ventosæ autem crurium minuunt diminutione manifesta: quoniam attrahunt sanguinem ex toto corpore, & conferunt doloribus antiquis in renibus, & matricibus, & uesica: prouocant menstrua, & conferunt bothor, & ademenul: & stant loco phlebotomiæ duarum saphenarum, & alhorcobeni. Verumtamen debilitant corpus multum, & faciunt accidere syncopim in pluribus hominibus. Et Ventosarum alhorcobeni iuuamentum est propinquum iuuamento Ventosarum duorum crurium.

D Qualitas positionis Ventosarum est, ut ponas uentosam in primis uacuam, & sugas suctione temperata: & non prolonges positionem uentosarum, sed pone eas uelociter, & remoue eas uelociter, ut ueniant humores ad locum aduentu æquali: & non cesses iterare illud & continuare, donec uideas locum iam rubere & inflari, & appareat rubedo sanguinis: tunc ergo scarifica, & itera suctione paulatim. Deinde considera in dispositione corporum, nam qui ex hominibus est teneræ carnis, rarorum pororum, oportet ut scarifices ipsum semel, non plus: ut non ulceretur locus. Et præcipe Ventosatori, ut amplificet scarificationem, & profundet parum: & temperet suctionem in facilitate, & uelocitate, & motu suauis. Quod si in sanguine est grossitudo, tunc oportet, ut scarifices ipsum bis. In uice quidem prima aperitur uia subtiliationi sanguinis, & aquositati eius: & in secunda quidem perscrutationi exquisitæ extractionis sanguinis grossi. Si uero sanguis est fæculentus ualde, tunc fiat scarificatio uice tertia: ut consequatur ultimum. Et ad ultimum, quando uolumus extrahere sanguinem paulatim, uel parumper, sufficit nobis scarificatio una. Quod si uolumus extractionem sanguinis multi, scarificamus scarificatione plurima. Et si nos mensuramus, quod sanguis est grossus: tunc oportet, ut scarificetur scarificatione profunda: & terminus æqualis in scarificatione, est profunditas cutis.

¶ Quid sit illud quod oportet administrari ex oleis apud positio-

In illo quidē cuius cutis est grossa, dura, fusca, & pori eius sunt stric-
ti, oportet ut ungant loca Ventosarum cum oleis apertius, lenitiuis, resolutiuis: si est in tēpore æstatis. sicut est oleū alkeiri, aut oleum uiolæ-
rum, aut oleū de amigdalibus dulcibus, aut oleū de semine cucurbitæ. Et si
est in tēpore hyemis, tunc oleū narcissinū, aut oleum de lilio, aut oleū ca-
momellinū, aut sarbatinū: et eis similia. Si uero superfluitas est grossa, fri-
gida: tunc oleū sit amaracinū, aut oleum de balsamita, aut oleū alben, aut
oleum anetinū: & eis similia. Si uero uentofandus est amplorū pororum,
teneræ carnis: tunc oportet, ut prohibeatur ab oleo, & oportet ut isti ablu-
ant loca Ventosarum earū post uentofationem cum aqua rosata, aut cū aqua
frigida, aut cū aqua solatri, aut cum aqua cucurbitæ, aut cū aqua portu-
lacæ: et similibus eis. Ille autē cuius sanguis est multæ humiditatis, abluat
uentofas cum aceto, aut cū aqua myrti, et sumach: et similibus eis. Cuius
autē superfluitates sunt grossæ, abluat uentofas suas cum uino anti-
quo, aut cum aqua samsuci, aut decoctione aneti, aut camomillæ: & eis si-
milibus. Et oportet, ut caueatur uentofatio in balneo, aut in uestigio bal-
nei, imo oportet, ut administretur post exitū ex balneo per horam, aut
per horas duas. Et non oportet, ut dormiat aliquis post uentofationem.

E ¶ Quid est quo oportet ut regatur Ventosandus, aut
Phlebotomatus ante uentofationem.

Et post eā oportet, ut consideres in primis: tunc si Ventosatus, aut
Phlebotomatus sit cholericus, et uincit super sanguinē eius acuitas & in-
flamatio: tunc oportet, ut accipiat in frigidantia. sicut granatū muzum: &
etiã endiuia cū aceto & lactuca, et secaniabin, & iuleb: et eis similia. Et
pone cibaria eius pullos, et carnes ouū sekebiget, et cibos conditos cum
agresta: et eis similia. Et cuius cōplexio est frigida, oportet ut sumat in po-
tu syrupū de melle, aut de almiua, aut alsecaniabin de seminibus factū:
& sumat uinū odoriferum mediū, quod est inter uetus & nouū: et præ-
cipiatur, ut utatur paucitate cibi. Et pone cibū eius pullos, & canebir: &
passeres, id est, paruas aues: et pullos columborū istadebet. Et oportet,
ut potus die uentofationis & phlebotomiæ plus sit quā cibus: & oportet,
ut detur in potu in quibusdam hominibus in horis tyriaca alfaroch,
aut medicamen de musco, id est, muscata, aut aleffelithe ante uentofatio-
nem: & ante phlebotomiā, aut post: ut confortent membra principalia,
& subtilietur sanguis. Et non oportet, ut sumat eam in potu calefacto.

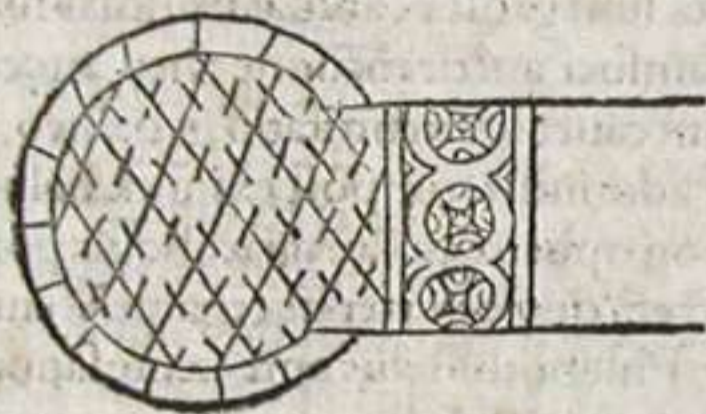
V ¶ De Ventosis sine scarificatione.
VENTOSAE autē quæ sunt sine scarificatione, sunt Ventosæ
quæ ponuntur super epar, et splenem, & podagrā, et super uen-
trem, umbilicū, et loca renum, & pixidem anchæ: quoniã ista membra
non sufferunt scarificationem super se. Et non queritur per eas, nisi aut at-
tractio ex membro sanguinis ad membrū: sicut ponimus Ventosam su-

A

B
Regimē Ven-
tosati & phle-
botomati.

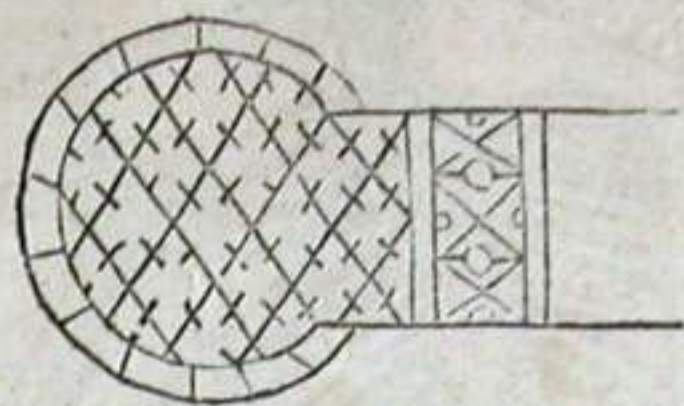
C per māmillas in ægritudine fluxus sanguinis nariū. Et utimur eis, ut sol-
uamus a membro uentositatem frigidā inuiscatam in membro: sicut po-
nimus uentosam super uentrem, et umbilicum. Ipsa enim rarificat mem-
brum, & calefacit ipsum, et remouet dolorem propterea, quia resoluit il-
lam uentositatem. Etiam ponitur super renes, quando accidit in eis opi-
latio, aut lapis. uirtute enim attractionis suæ fortasse aperit opilationem,
aut eradicat lapidem ex loco suo. Et similiter facit quādo ponitur super
epar, et splenem apud uentositatem terendam in eis utrisq;. Et istæ Ven-
tosæ administrantur uacuae cum sectione tantum. Et quandoq; admini-
strantur cum igne. Et quandoq; administrantur plenæ aqua tepida in ægri-
tudine pleuresis: & illud est, ut impleatur Ventosa, et sit magna, aqua
calida sola, aut aqua in qua decoctæ sint herbæ quæ conueniunt.

¶ Forma Ventosæ administratæ cum igne.

D Sit amplitudo orificij eius duorum digitorum apertorum, secundum
quod formauimus: & quantitas eius in profundo sit medietas palmi: &
sit in latere eius in loco qui est circiter medium eius, foramen paruum,
secundum quantitatē quod ingrediatur ipsum acus: fiat ex ære simul,
aut citrino, grossorum marginum, lenium, æqualium, terforum: ut non
lædat membrum apud positionem suam super ipsum: & sit in medio ei-
us uirga transuersa ex ære, aut ferro, ubi ponitur candelæ cum igne. Et
iam sit hæc uentosa magna, maior ea quam narrauimus, & parum mi-
nor illa, secundum ægritudines & ætatem eius qui uuitur. Ventosæ enim
puerorum, & extenuatorum sunt aliæ, quam uentosæ uirorum, & gros-
sorum corporum. Qualitas autem ponēdi hanc uentosam cum igne
super membrum, est, ut accēdas licinium cum igne ex lino decenter, aut
candelam paruam ex cæra: & pone eam super medium uirgæ transuersæ
quæ est in medio uentosæ: ut sit accensus ignis circiter inferiorē par-
tem uentosæ, ut non comburatur corpus infirmi. Deinde ponatur super
membrum: & digitus sit super foramen quod dixi, donec quando tene-
mus uentosam: dum indigemus, auferamus digitum, & egredietur ua-
por super illud foramen, & soluetur uentosa statim. Deinde igni licini-
um secundum modum suum, & itera eam, si indiges illa. In Ventosa
autem quæ administratur in ægritudine pleuresis cum aqua, nō est uir-

ga transuersa, neq; foramen: & non administratur, nisi quia impletur a-
qua, & ponitur super membrum tantum. Et hæc est forma eius. Et hæc
Ventosa quanto plus est magna, ut capiat aquam multam, est melior.

¶ De suspensione Sanguifugarum.
Caput XCIX.

S ANGVIS VGAE non administrantur in pluribus, nisi in
quibus membris non est possibilis positio uentosarum, propter paruita-
tem eorum. sicut labium, & gingiua, et eis similia. Aut in membro des-
nudato a carne, sicut digitus, & nasus, et eis similia. Et qualitas uten-
di eis est: ut ueneris ex Sanguifugis quæ sunt in aquis dulcibus, mun-
dis a putredinibus. Deinde dimittantur die & nocte in aqua dulci, do-
nec famelicæ sint, & non remaneat in uentre earum aliquid. Deinde eua-
cuetur corpus in primis cum phlebotomia, & cū uentosis. Deinde ab-
terge membrum infirmi, donec rubeat. Postea ponantur super ipsum.
Cum ergo impletur, & cadunt, et est possibilis suctio loci cum uentosa,
tunc est magis ultimum in iuuamento: & si non, tunc abluere locum cum
aceto. deinde cum aqua multa, & fricetur, et exprimatur. Quod si pro-
longatur cursus sanguinis post casum Sanguifugarum, & est illud resu-
dando: tunc infunde pannum lini in aqua frigida, & pone ipsum desu-
per, donec abscindatur resudatio. Quod si multiplicat sanguis, tunc pul-
ueriza super ipsum zegi tritum, aut gallas, et similia eis ex sūpticis: do-
nec abscindatur sanguis. Aut ponantur super locū medietates fabarum
excorticatarum: & dimittantur, donec adhæreant fabæ in loco. nam san-
guis abscinditur. Et oportet si necessaria est iteratio Sanguifugarum,
quando est possibile, mutare eas. Si autem prohibentur Sanguifugæ
a suspensione, tunc abstergatur locus cum sanguine recenti. Aut fige a-
cum in locis, donec egredietur aliquid ex sanguine. deinde ponantur.
nam ipsæ quando sentiunt aliquid ex sanguine, adhærent statim. Quan-
do ergo uis ut cadant, pulueriza super eas aliquid ex aloe trito, aut salē,
aut cinerem: & cadent statim.

¶ Partis SECVNDÆ Finis.

C. bus sit uiscositas: sicut cibaria facta ex tritico cocto cum aqua, & rīzū, & capita, & pedes, et uentres uaccarum, & oua, et pisces recentes: et uinum grossum, & similia illis. Cum hoc enim regimine fit coagulatio fracturæ uelocius, et melius. Et scias, quod ossa fracta, quando sunt in uiris qui sunt in prima senectute, & decrepitis, non est possibile, ut continuentur & consolidentur secundum naturam suam semper, propter exiccationem membrorum eorum: et consolidantur & continuantur quæ ex eis sunt in fine lenitatis, sicut ossa puerorum paruorum. Verumtamen natura annectit super os fractum ex omni parte aliquid simile glutino, in quo est grossitudo, quo adhæret & stringit ipsum, donec conglutinantur adinuicem, et ligantur adinuicem, donec uenit in fine fortitudinis & firmitudinis, sicut fuit in primis, donec non prohibet ipsum aliquid ab operationibus suis: et propter hanc causam est necesse, ut ponas nutrimentum infirmi cibaria, in quibus sunt grauitas, et uiscositas, & grossitudo, sicut diximus. Et scias, quod fracturæ species sunt diuersæ, secundum diuersitatem membrorum: quoniam fractura cruris, est diuersa a fractura ossis capitis: & fractura ossis pectoris, est diuersa a fractura ossis dorsi: & similiter reliqua membra omnia diuersa existunt adinuicem: et ego ueni cū rememoratione omnis speciei fracturæ expositæ in Capitulo suo distinctæ ab alia. Et diuersificant species fracturæ ossis etiam in seipsa. Quoniam fit fractura eius arcuata, præter quod accidant in ea astellæ. Et quandoque fit fractura eius secundum longitudinem ossis: & sunt fracturæ eius satagiæ, id est, astellæ, et additiones procedentes, sicut sunt in calamo, cum aptatur cultello ad scribendum. Et non procedentes: et est fractura cum uulnere & disruptione in capite: & est fractura fissura parua. Et omni speciei est ingenium, uel instrumentum proprium in restauratione eius, secundum quod ueniet rememoratione eius, distincta in locis suis. Et ex eo quo cognoscitur fractura ossis, est tortuositas eius, et ipsius eminentia: & apparitio eius sensui, & sonitus eius quando comprimis ipsum manu tua. Quando ergo non est in loco tortuositas apparens, neque sonitus apud tactum tuum cum tangis os cum agitatione, neque inuenit infirmus magnum dolorem: tunc non est illic fractura, imo possibile est, ut sit tortuositas, aut fissura parua: non ergo oportet, ut moueas ipsum cum manu & compressione omnino, imo pone super ipsum ex medicinis, quarum uenit rememoratione, post momentum illud quod conuenit loco: deinde stringatur strictura subtili. Et scias, quod locus quando arcuatur, & scinditur in duo, præter quod accidant in eo satagiæ, uerumtamen remouetur omnis pars a compari sua: tunc oportet tibi, ut incipias ab hora tua ad rectificationem eius, æquando ipsum antequam accidat ei apostema calidum. Si autem accidat ei apostema calidum, tunc dimitte ipsum diebus aliquot, donec quiescat apostema. Deinde æqua-

Fracturæ diuersitas.

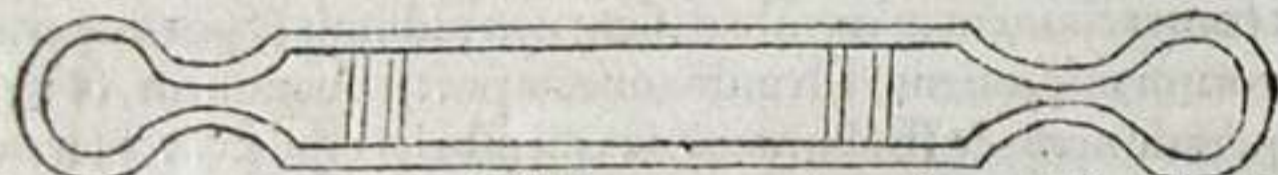
Fracturæ cognitio.

ipsum secundum quemcunque modum potest ex lenitate & ingenio. Et scias, quod restauratio eius, & ipsius æquatio, est facilior quam ossis, in quo accidunt satagiæ. Deinde stringe ipsum, secundum quod ueniet tibi rememoratione eius. Si uero in osse sunt satagiæ, tunc necessaria est extensio huius membri fracti ex duabus partibus, si manus sit, aut pes: aut cum manu tua, si membrum est paruum: aut cum duobus funibus, aut cum fune & manu. Et sit positio tua qua ponis membrum super locum æqualem, secundum figuram suam naturalem, donec quando extenduntur partes membri fracti: tunc conare, ut redire facias illas additiones omni ingenio, & secundum quemcunque modum potes in locis suis: & caue secundum fortitudinem tuam, ne accidat super infirmum per operationem tuam dolor, neque læsio: & conare secundum fortitudinem tuam, ut applices unum duorum ossium cum socio suo, secundum meliores formas. Et oportet in illa hora, ut tentes & tangas ipsum manu tua. Si ergo uides illic aliquid diuersum, rectifica ipsum, & æqua illud per quantitatem tuæ uirtutis. Et caue extensionem uehementem, & compressionem fortem, sicut faciunt multi stolidorum. Multotiens enim faciunt accidere per operationem illam suam apostema calidum, aut contractionem in membro: sicut iam uidimus illud ex operationibus eorum multotiens. Deinde annecte post æquationem, & decentem operationem, & stricturam illius membri, et quietem, & tranquillitatem: et mone infirmum super ipsum. Et fac ipsum cauere, ne moueat ipsum in hora suarum uigiliarum, & somni sui apud reuolutionem suam, & agitationem suam, et apud egestionem suam, & omnes motus suos ultima uirtute sua. Et ut caueat, ne sit positio membri positio cum qua sequatur dolor. Quod est, quia quando sentit in dispositione positionis membri dolorem, aut læsionem: tunc oportet, ut permutes ipsum ad dispositionem aliam ab illa cum qua non sentiat dolorem. Et caue cum illo, ut sit positio eius illa æqualis, recta: ut non accidat in membro tortuositas, quando restauratur. Et qualitas stricturæ membri fracti est, secundum quod narro. Scias, quod membra fracta diuersificantur in paruitate sua, & eorum magnitudine, et ipsorum forma. Quæ ergo ex eis sunt parua, sicut brachium, & digitus, et focile, & similia eis, tunc oportet, ut sit inuolutio panni mollis, subtilis. Quæ autem ex eis sunt grossa, sicut coxa, & crus, oportet ut sit in eis inuolutio lata, dura, quoniam ligamentum latum, connectit membrum magnum, & stringit ipsum ab omni parte strictura æquali, ita quod non ingreditur ipsum macula. Deinde incipe post euacuationem tuam ab æquatione ponere linimentum conueniens ad illud, in stuppa leni super locum fracturæ ipsius. Deinde incipe inuoluere ligamentum super locum fracturæ ipsius tribus inuolutionibus, aut quatuor, secundum quod meretur membrum: et stringe manum tuam parumper cum ligamento. Deinde uade

Fracturæ qualitates.

Cum eo ad partem superiorem a loco fracturæ, & stringe minus quam fuit strictura tua, qua strinxisti locum fractū. Deinde elonga te cum inuolutione a loco fracturæ parumper, & mollifica stricturam paulatim, donec capias ex loco sano rem magnam. Deinde accipe uittam aliam, et inuolue eam iterum super locum fractum inuolutionibus. Postea uade cum inuolutione ad partem inferiorem a fractura. Et sit operatio tua in strictura inuolutionis, & mollificatione eius, secundū quod diximus in inuolutione prima superiore. Deinde pone inter inuolutiones ex stuppa leni, aut panno, cum quo æquetur tortuositas fracturæ, si est in ea tortuositas: & si non, non ponas in ea aliquid. Deinde inuolue super ipsam uittam aliam. Postea æqua super has inuolutiones astellas decenter factas statim, si non est in loco inflatio, neq; apostema calidū. Si autem in ea est inflatio, aut apostema: tunc pone super eam quod sedet illud apostema, & auferat inflationem: & dimitte eam aliquot diebus. Deinde stringe super ipsam tunc astellas. Et sint Astellæ ex medietatibus cannæ laræ, rasæ, formatæ sapienter: aut sint ex ligno unde fiunt cribra, quæ fiunt ex pino, aut geraid, id est, ramis palmæ, aut calingi: & sit amplitudo omnis Astellæ, secundū hanc formam, & hanc eandem figuram.

Astellarum
forma.

D Verū tamen oportet, ut Astella quæ ponitur super ipsam fracturam, sit grossior & latior parūper, quam reliquæ Astellæ: & longitudo Astellæ sit secundū quod licet mēbro ex magnitudine & paruitate. Deinde stringe super Astellas cum uitta alia, secundū stricturam primā eandem. Deinde liga desuper cum filis decēter, secundū quod diximus de strictura: & est, ut sit strictura tua super locū fracturæ plus: & quanto plus elongat a fractura sit, strictura minor. Et oportet, ut sint fila media in grossitudine & subtilitate, et sint ex lino molli. quoniam si fila sunt grossa, sicut uidi ex operatione stolidorum ponentiū fila sua ex chordis lini tortis, est error magnus: quoniam cadit strictura cū eis extra qualitatem. Et fila subtilia iterū non conueniūt: quoniam tu non consequeris per stricturam cū eis illud quod uis. Et nō oportet, ut sit inter astellam & astellam minus quam digitus. Quod si lædit infirmus per extremitates astellarū post stricturam in locis sanis: tunc pone sub eis ex stuppa leni, aut lana carminata, donec nihil lædatur ex illo.

Quando autem est fracturā cum uulnere, & accidit disruptio in cute, ego ueniam cum rememoratione eius in capitulo secundū singularitatem. Et scias, quod non omne membrum fractum oportet ut stringatur cum astellis a primo die. Quod est, quia membrū quando est magnū, non oportet ut ponas super ipsum astellas, nisi post quinque dies, aut septem, aut plus, secundū securitatem tuam ab euentu apostematis calidi.

Et iste est modus emplastrorum, quibus restaurabant antiqui, quæ **A** ponuntur super fracturam & dislocationem.

¶ Modus Emplastri cōmunis abbreviati, restaurans fracturam, conueniens pluribus complexionibus, præcipue mulieribus, & pueris: quoniā est ex eo super quod non uincit calor, neq; frigus.

Et est, ut accipias ex puluere molendini, & est medulla farinæ quæ **Emplastrorū** pendet in parietibus molendini apud motū molæ: & conficias ipsum **modi.** sicut est, præter quod cribelles ipsum cū albugine oui: & pone confectiōnem eius non spissam, neq; subtilem. Deinde utere eo.

¶ Modus Emplastri alius, restaurantis fracturam, & dislocationem, & torsionem.

Recipe almefs, & laudani, et acaciæ, & enulæ, et mugath: & suc. omnium ana. 3. x. myrrhæ, & aloes amborum ana. 3. v. & alethil. 3. xx. terantur omnia, & cribellentur, et misceantur cum aqua alethil: aut cum albugine oui, si complexio infirmi est calefacta. Deinde utere hoc emplastro. nam ipsum est bonæ compositionis, restaurat ossa fracta uelociter, & confert pluribus hominibus.

¶ Modus Emplastri alius, quod etiā confert fracturæ & torsioni.

Recipe mugath, & mefs, et alteæ albæ, omnium ana. 3. x. myrrhæ, & aloes amborum ana. 3. v. acaciæ. 3. vi. boli armeni. 3. xx. terantur omnia contritione multa, & cribellentur, et conficiantur cum aqua, aut albugine oui: & administrantur.

¶ Modus Emplastri ad iuncturas, & ossa separata ex locis **B** suis: & sedat dolorem accidentem eis, et scissuram ossis, & fracturam.

Sumatur lana succida, et submergatur in aceto, & oleo decocto: et ponatur super locum. Et in hoc quidem Emplastro non est uirtus restorationis, sed est bonum in sedatione apostematis calidi: & expellit dolores proprie.

¶ Modus Emplastri, quod restaurat os fractum.

Sume folia fici surdi, & folia papaueris syluestris: & tere omnia, et fac emplastrum ex utrisq;.

¶ Modus Emplastri abbreviati, administrati apud restorationem fracturæ ossis: et quando tu uis resolutionem residui apostematis.

Recipe radicis alteæ, & camomilla, et florum uiolarum, & farinæ herbi, omnium ana. partem unam: terantur omnia, et conficiantur cum uino, si non est membrum calefactum. Si uero est calefactum, tunc confice illud cum aqua coriandri humidis, aut cum aqua, et utere eo.

¶ Modus Emplastri alius fortioris in resolutione, quā istud primū, quando accidit apostema durū apud restorationē membri.

Recipe radicis alteæ, & seminis lini, et balaustia, & melliloti, et same

C fuci, & floris tiolarum, et camomillæ, omnium ana, partem unam, terantur omnia, et conficiantur cum aqua salicis, aut cum aqua dulci, aut cum uino. Totum illud secundum caliditatem membri, & quietem caloris eius. Hippocrates uero non dixit in libro suo, quod ponatur super membrum fractum apud restorationem eius, nisi carotum factum ex cera, & oleo: non aliud: & narrauit, ut sit medium inter grossitudinem & subtilitatem. Galeno autem uisum est, ut ponantur super membrum fractum apud restorationem eius res, in quibus est exiccatio caliditatis, sicut myrrha, & aloes, & olibanum, et similia eis ex eis quæ narrauimus.

¶ Modus Emplastri quod confert ad lesionem & dolorem.

Recipe mugath, & ciceris, et capillorum hominis incisorum, aut pennæ auis, & alteæ, et salis partes æquales: terantur, & cribellentur, et conficiantur: et fiat ex eo emplastrum. Quantitas autem secundum quam oportet, ut remaneat ligatura, deinde soluat, est, ut consideres tunc, si non accidit infirmo dolor, neque pruritus, neque mouetur os fractum a loco suo: tunc non resoluas ipsum diebus multis. Quod si accidat ei in loco pruritus uehemens, aut dolor inquietans, aut inflatio: tunc propera, & solue in hora ipsum, et aufer emplastrum ab eo: & accipe pannum lenem, aut spongiam marinam lenem, humidam: & submerge eam in aqua tepida, & ablue cum ea locum, donec quiescat pruritus, et sedetur dolor.

D Deinde dimitte membrum quiescere una hora. Deinde pone super ipsum lanam succidam, submersam in aceto & oleo, aut oleo rosato: & liga super ipsum nocte una, donec sis securus ab apostemate calido, et quiescat inflatio membri, & remoueat dolor eius. Deinde itera ipsum ad strictionem subtilem, et emplastrum paruum: & non stringas ipsum constrictione tua prima, et subtilia cum eo, donec sanetur. Quod si uides, quod apostema, & rubedo, et dolor, & inflatio, et omnia accidentia iam remota sunt penitus, & indiges emplastro & strictione, tunc itera illud sicut fecisti in primis æqualiter. Quod si non accidit membro aliquid ex eis quæ diximus, tunc non soluas ipsum, nisi post tres dies, aut quatuor, aut quinque, aut septem. Et quandoque dimittitur uiginti diebus totum illud, secundum quod apparet tibi ex solutione membri, sicut diximus, donec quando adheret fractura, & approximat coagulatio carnis super eam: adde etiam tunc in strictione plus quam strictione tua prima tota: & adde etiam in ingrossatione cibi infirmi, secundum quod præcessit rememoratio eius.

Si autem uides locum fracturæ iam exiccari, et extenuari plus quam oportet: tunc scias, quod nutrimentum prohibetur peruenire ad ipsum. Embroca ergo ipsum cum aqua tepida apud omnem uicem qua soluis ipsum, & sit illud in omnibus tribus diebus, et alleuia strictionem parumper. Per hanc ergo operationem currit ad membrum nutrimentum, et sanatur uelociter.

Illud autem quod faciunt stolidi restauratores ex fractura membri uis

Quando liga
mentum remo
uendum.

ce alia, quando non restauratur in primis, secundum quod oportet, & restauratur secundum tortuositatem, est error ex operatione eorum, et timor magnus: & si esset rectum, dixissent illud antiqui in libris suis, & operati fuissent cum eo. Et ego non uidi alicubi eorum uestigium in illo omnino, & rectius est, ut non fiat illud.

¶ De fractura accidente in capite.

Caput III.

S P E C I E S fracturæ sunt diuersæ, & figuræ eius multæ: et causæ eius sunt distinctæ. Nam ex fractura est quæ fit a percussione cum ense: & percussio aufert os totum usquequo peruenit ad siphac, quod est sub osse, sicut facit axia in ligno: & propter illud nominatur hæc species fracturæ Axialis. Aut ensis incidit quiddam ossis, & incidit faciem eius, & non penetrat incisio usque ad ultimum eius: et nominatur hæc species fracturæ Kalaan, id est, Leuatio absolute. Et est uulnus duarum fracturarum, aut magnum, aut paruum. Et ex fractura est, quæ est contritio, aut attritio: & causa eius est percussio cum lapide, aut casus super lapidem, aut eis similia. Et hæc fractura est etiam aut penetrans, quæ iam appropinquat panniculo, quod est sub osse: aut est in facie ossis: & est uulnus harum duarum fracturarum etiam aut paruum, aut magnum. Et ex fractura est, quæ est occulta in osse in subtilitate capilli: & est fissura parua, et propter illud nominatur hæc species fracturæ Capillaris. Et ex eis est fractura, quæ fit a casu, aut percussione lapidis, & eis similia, quæ faciunt ingredi laminam ossis ad interiora, & fit loco concavitas: sicut accidit caldarijs æris, quando occurrit eis percussio, & ingreditur pars eorum ad interiora. Et plurimum quidem fit illud in capitibus humidorum ossium, sicut sunt capita puerorum. Et fiunt omnibus istis speciebus fracturæ satagiæ separata, & ego ueniam cum rememoratione illius totius in loco suo. Et cognoscimus omnes has species fracturæ per detectionem super eam, & inquisitionem earum cum tentis, et ablationem carniū corruptarum, quæ sunt super eas. Species uero Capillaris cognoscitur per hoc, quod detegitur super os, et abstergitur, & limitur super ipsum cum encaustro: fractura enim apparet nigra. In curatione autem fracturæ, considera in primis accidentia infirmi: tunc si uides ex accidentibus quod significet significatione manifesta super timorem, sicut uomitus cholerae, & extensio, et amissio intellectus, & abscissio uocis, et syncopis, et febris acuta, & egressus oculorum, & rubedo eorum, et similia eis ex accidentibus in pluribus dispositionibus, proculdubio non sanatur: & si uides accidentia non terrentia te, & speras salutem: tunc incipe curationem eius.

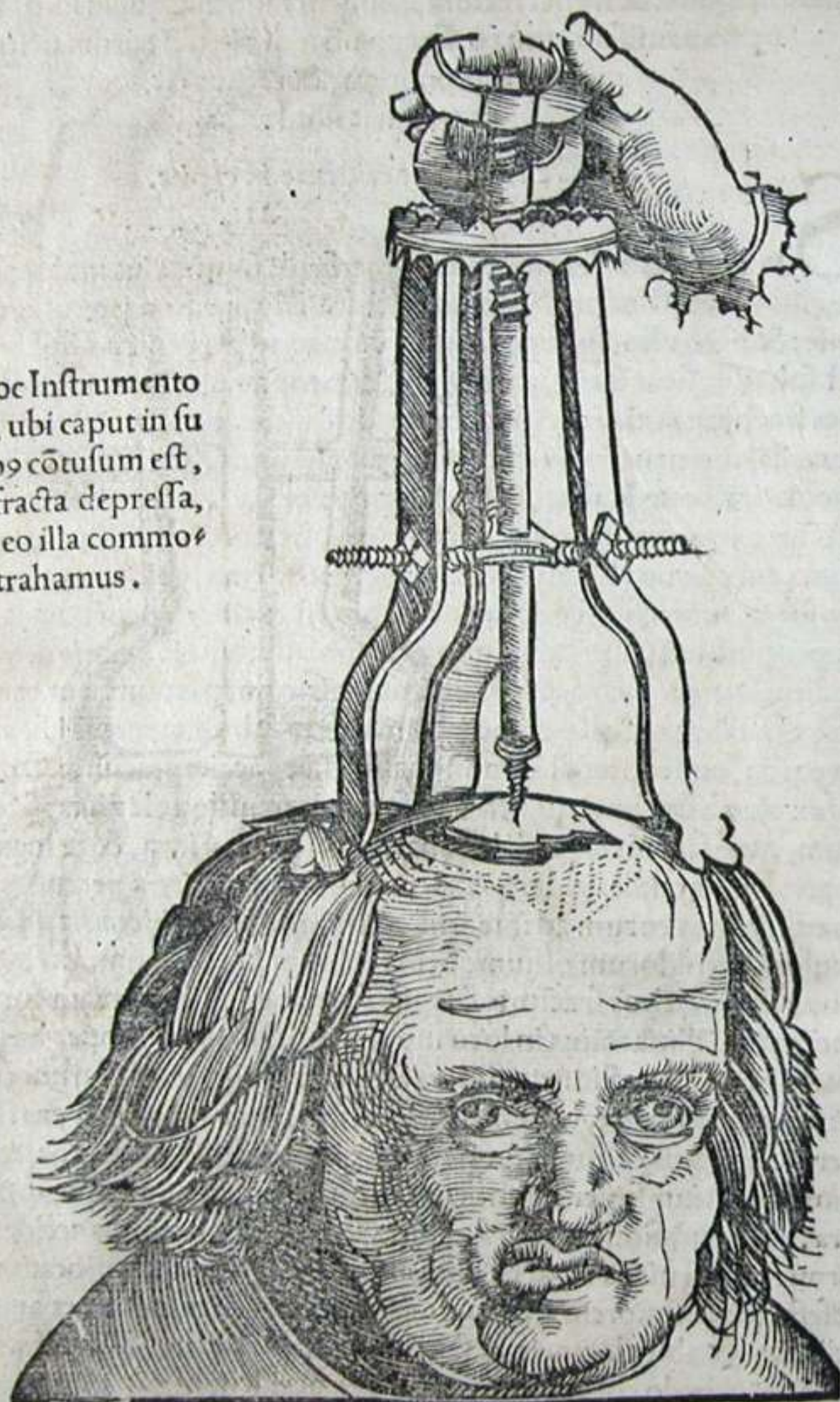
Quod est, si uenit ad te uulneratus in primis cum uulneratur: & est

Species fracturarum capitum.

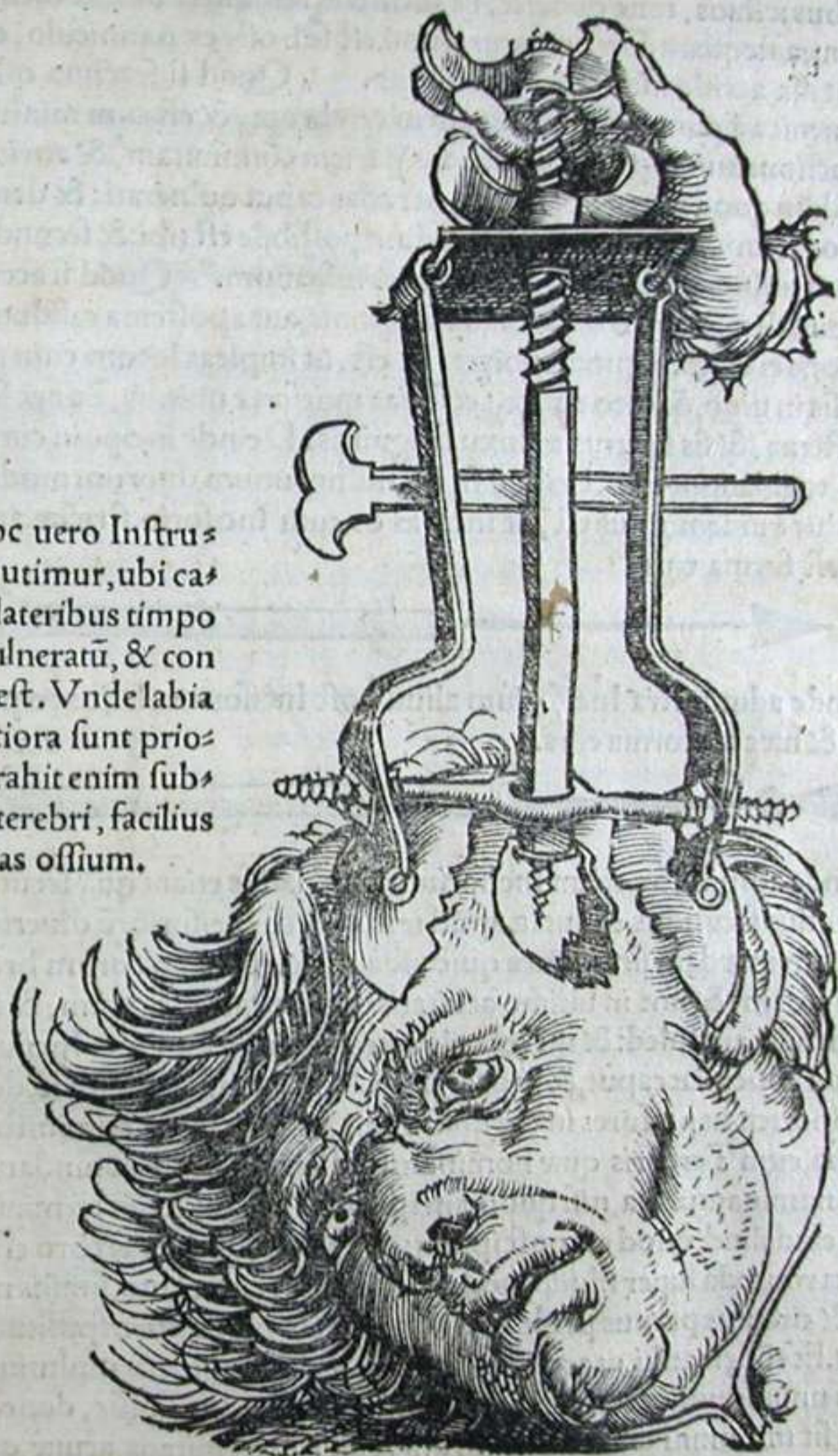
B

Signa uulneris non curabiles.

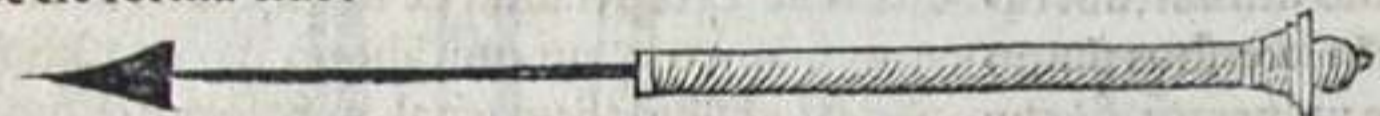
¶ Hoc Instrumento
utimur, ubi caput in su-
perioribus cōtusum est,
& ossa fracta depressa,
ut cum eo illa commo-
dius extrahamus.

¶ Hoc uero Instru-
mento utimur, ubi ca-
put in lateribus tempo-
rum uulneratū, & con-
tusum est. Vnde labia
eius latiora sunt prio-
re. Extrahit enim sub-
tilitate terebri, facilius
fracturas ossium.

C illud in diebus hyemis, tunc oportet, ut studeas in ablatione ossis ante diem quartumdecimum secundum omnem dispositionem. Et si est in diebus æstatis, tunc oportet, ut properes remouere os ante diem septimum, antequam corrumpatur quod est sub osse ex panniculo, et accidant illa accidentia quæ narrauimus. Quod si fractura ossis iam peruenit ad panniculum tangentem cerebrum, & est cum minutijs, & attractione: tunc oportet, ut incidas partem cõminutam, & attritam, secundum quod narro tibi. Et est, ut radas caput uulnerati: & detege super os secundum quemcunq; modum possibile est tibi: & secundum figuram uulneris, & quod leue est super infirmum. Quod si accidat tibi apud detectionem ossis fluxus sanguinis, aut apostema calidum: tunc oppone ei cum eo quod oportet. Et est, ut impleas locum cum pannis infusis in uino, & oleo rosato: et facias quiescere uulnus, donec sedetur apostema, & sis securus a fluxu sanguinis. Deinde incipe in curatione ossis, et ablatione eius. Et illud fit secundum unum duorum modorum. Modus quidem unus est, ut incidas os cum Incisorio strictæ aciei: & hæc est forma eius.

Incisorium
strictum.

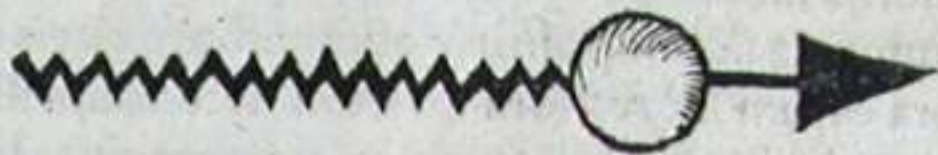
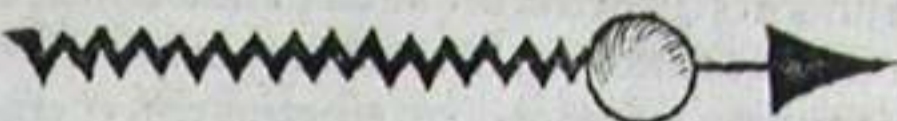
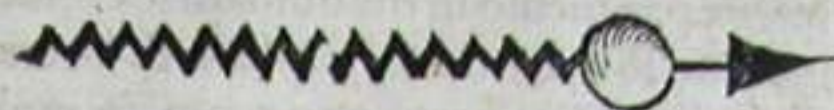
D Deinde administra Incisorium aliud post Incisorium latius eo parumper: & hæc est forma eius.

Incisorium
latius.

Deinde administra etiam Incisorium aliud latius etiam quã secundum. Et modus secundus est, ut sit apud te numerus Incisoriorũ diuersorum: quorum quædam sint latiora quibusdam, & quædam eorum breuiora quibusdam: & sint in ultimo acuitatis extremitatum suarum, & sint ex ferro indo, aut fuled: & utere facilitate in percussione super Incisorium, ut non concutiat caput, & lædat ipsum. Si autem os est forte, durum: tunc oportet, ut perfores in circumitu eius, antequam tu administres Incisoria, cum Terebris quæ nominantur Terebra non profundantia: & non nominantur ita, nisi quoniam ipsa non pertranseunt terminũ ossis carnei ad illud, quod est post ipsum: propterea, quod Terebro est extremitas rotunda super illud, quod est sub capite eius acuto, similis margini, & circulus paruus prohibet submergi, et pertransire spissitudinem ossis. Et cõuenit tibi, ut accipias ex istis Terebris numerũ multum, quorum unum quodcũq; conueniat quantitati spissitudinis ossis, donec præsens sit tibi omni craneo Terebrum: cuius extremitatis acutæ quantitas in longitudine & breuitate sit, secundum quantitatem spissitudinis illius cranei. Et hæc est forma trium specierum Terebrorum, uel Trepanorum.

Terebra non
profundantia.

A.

Terebra.

Qualitas autem perforandi in circumitu ossis fracti, est: ut ponas Terebrum super os, & reuoluas ipsum digitis tuis, donec scias, os iam penetratum esse. Deinde permuta Terebrum ad locũ alium, et pone quod est inter omne foramen quantitatem grossitudinis radij, aut circiter illud. Deinde incide cum Incisorijs quod est inter omne foramen ex osse: & fac illud subtilius quam potes super illud ex fine leuitatis, sicut diximus, donec eradices os, aut manu tua, aut cum aliquo alio ex quibusdam instrumentis, quæ parasti ad illud: sicut tenalia, & forpices subtiles. Et oportet, ut caueas omni cautela, ne tangat Terebrum, aut Incisorium aliquid ex siphac. Cum ergo circũieris os perforando, et separatum fuerit a siphac, si fuerit continuum cum eo, & extraxeris ipsum, oportet ut radas, et æques extremitatem eius quod remanet in osse cum instrumento alio simili Incisorio. Verumtamen oportet, ut sit tenuis & subtilis magis alijs Incisorijs. Quod si remanet aliquid ex ossibus paruus, & satagiæ: tunc accipe ea cum facilitate, cum eo quod est apud te ex instrumentis. Deinde cura uulnus post illud cum licinijs, & unguentis quæ diximus.

Et modus alius operationis est facilis, prorsus longinquus a timore: quem dixit Galenus, & laudauit ipsum laude magna: & iste est sermo eius. Necessè est tibi in primis, ut incipias detegere partem ossis ex loco, in quo fractura est uehementior, & manifestior: donec quando detexeris illam partem, et posueris sub eo extremitatem huius Incisorij lenticularis, cuius hæc est forma.

Operatio
Galeni.Incisorium
lenticulare.

Et pars lenticularis, lenis non incidit aliquid: et pars acuta eius in duabus lateribus eius uadens in longitudinem, sicut uides: ut sit pars lenticularis innixa ad siphac, facie eius incidete acuta in osse. Deinde percutite super Incisorium a parte una cum malleo paruo, donec incidas totum os cũ facilitate, sicut reuoluitur: & tu sis securus ex panniculo, quod non accidat in eo accidens, quod timeas prorsus. Et si medicans nõ esset

C stultior hoīm, et magis ignarus eius, nec esset dormiens, tūc si remaneret aliquid annexum ossi ex panniculo in quibusdam locis, incidere ipsum ab eo cum extremitate incisorij lenticularis ipsius, & liberaret ipsum ab eo cum facilitate. Liberatur enim ab eo sine nocumēto, et absq; timore.

Et si fractura ossis non penetret usque ad panniculum, & illud quod abscinditur ab offe est facies eius, & remanent in ipso asperitas & fatigae subtiles: tunc oportet, ut radas illam asperitatem, et eradices illas fatigias cum rasorijs subtilibus ex quibus praeparasti numerum diuersarum quantitatum, ut sit tibi possibile administrare ex eis in omni loco conuenientiora eorum, & rectiora ipsorum, secundum illud ad quod perducit te operatio, & ipsum os fractum, et figura eius. Et oportet, ut administres in ratiōe tua, qua in primis radis os, latius illorum rasiorum. Deinde utere post ipsum subtiliore eo. Et non cesses facere illud secundum continuitatem, donec peruenias ad administrandum tenuius, & subtilius eorum omnium. In unaquaq; autem fissurarum reliquarum paruarum capillarum, & fractura subuli, oportet ut administres curam, secundum illud quod perducit ad rectificationem eius. Et est res quae non occultatur super omnē, cui in hac arte est quodlibet studium, & stetit super illud quod scripsimus, et ostendimus in fracturis magnis.

D Si autem panniculus detectus retinetur, quando tu eradicas os: tunc oportet, ut accipias pannum lini, secundū quantitatem uulneris, et submerge ipsum in oleo rosa. & pone ipsum super orificium uulneris. Deinde accipe pannum alium duplicatum, aut triplicatum, et submerge ipsum in uino & oleo rosa, et pone ipsum super pannum primum: et fac illud quam facilius potes super illud, ut nō grauetur siphac. Deinde administra supra ipsum ligamentum latum: et non stringas ipsum, nisi per quantitatem quae tenet uulnus tantum: & dimitte ipsum cum hac cura die uno, aut diebus duobus, donec sis securus ab apostemate calido. Deinde solue ipsum, et administra post illud medicinas cum quibus est superflua siccitas: sicut radices lilij, & farina herbi, et puluis thuris, & aristolochia, et similia eis: & est, ut facias ex istis medicinis puluerem, qui puluerizetur super uulnus sicut sunt siccae. Et uniuersaliter administra in illo omnem medicinam de proprietate cuius est ut abstergat, & non mordicat. Et caue secundum tuam uirtutem, ut uulnus in curatione tua sit limpium: neq; sit in ea sordes unguenti, neq; sordicies. Neq; dimittas uirus aggregari in eo omnino: quoniam quando uirus aggregatur super panniculum cerebri, corrumpit eum, et putrefacit ipsum, & accidit super infirmum post illud malicia magna: & iam accidit in siphac capitis, cum mundificatur ab eo os, praecipue quando negligitur cura eius, nigredo in superficie eius. Considera ergo tunc, si accidunt infirmo accidentia quae diximus, scias, quia est pernitiosum proculdubio. Et si nigredo non accidit, nisi a medicina quae ponitur super ipsum, & est in

uirtute illius medicinae, ut faciat illam nigredinem: tunc oportet, ut accipias ex melle partem unam, ex oleo rosato partes tres, & linias cum eis pannum. Deinde pone ipsum super siphac: postea cura ipsum cum speciebus curationis quae conueniunt, donec sanetur.

¶ De restauratione Nasi quando frangitur.

Caput IIII.

S C I A S, quod non franguntur ex Naso nisi duae partes eius superiores simul, aut una earum: propterea, quod ipse sunt duo ossa: quoniam inferius eius est cartilago sum, non frangitur, et non accidit ei nisi si attritio, & tortuositas, et simitas. Si frangitur una duarum partium eius, tunc oportet, ut intromittas digitum paruum in foramen Nasi, & aeques illam fracturam digito tuo indice, & pollice deforis, donec redet at Nasus super figuram suam naturalem: & fiat illud arte, cum facilitate. Et caue, ne accidat per operationem tuam illam super infirmum dolor. Quod si fractura est in superiore parte Nasi, & non perueniat ad illam digitus: tunc oportet, ut aequetur extremitate radij, in quo sit grossitudo parua. Si uero fractura est in duabus partibus, tunc fac simile illius: et propera cum restauratione eius in die primo fracturae, si est possibile. Et si non, tunc post diem septimum, aut decimum apud quietem apostematis calidi. Deinde intromitte in extremitate Nasi licinium ex panno lini, si fractura est in parte unata: aut intromitte duo licinia, si fractura est in duabus partibus: & sit in licinio grossitudo tantae quantitatatis, quae impleat foramen Nasi. Et dixerunt quidam antiquorum restitutorum, ut infundantur licinia in butyro, et permutentur omni die. Illud uero non uidetur mihi, imo oportet, ut infundatur licinium in albugine oui, confecto cum puluere molendini. Deinde dimitte licinium, donec firmetur os, & induretur cartilago. Et quandoque intromittitur in Nasum loco licinij penna anseris, postquam inuoluitur super ipsam pannus lenis: & fit, quod ipsa tenet fracturam Nasi uehementius, & ut non prohibeatur infirmus ab inspiratione. Et non est haec res necessaria. Si uis, fac illud: et si uis, fac licinia. Quod si accidat Naso iterum dum operaris apostema calidū, emplastra nasum cum caroto, aut cum coto infuso in oleo rosato, aut modico ex dyaquilon. Si autem non accidit apostema calidum, tunc oportet, ut emplastres ipsum cum farina sifami, & puluere thuris confecti cum albugine oui. Deinde pone super ipsum stuppam lenem, & non liges Nasum cum aliquo omnino.

B Si uero franguntur ossa Nasi fractura parua, aut comminuuntur, tunc oportet, ut scindas super ea, & extrahas ipsa cum instrumentis quae conueniunt eis. Deinde sue scissuram, & cura ipsum cum eo quod incarnat, & consolidat ex emplastris conuenientibus ad illud, uel unguentis. Quod si accidat inter Nasum uulnus, tunc oportet, ut cures ipsum cum licinijs: & administres cannulam de plumbo, donec sanetur.

C De restauratione Mandibulae inferioris, quando disrumpitur. Caput v.

QUANDO disrumpitur Mandibula inferior, & fractura eius non est cum uulnere: conspice tunc si est fractura eius de foris tantum, & non frangitur in duo, et curuatur ad interiora: tunc cognitio eius est facilis. Oportet ergo, si est fractura eius in parte dextra, ut intromittas digitum indicem sinistram in os infirmi: similiter si fractura est in mandibula sinistra, tunc intromitte indicem manus dextrae: & impelle cum eo gibbositatem fracturae deintus cum facilitate ad exteriora cum manu tua altera ab interiori parte ossis decenter, & cum eo aequa ipsam. Quod si fractura mandibulae iam separata est in duo, tunc oportet, ut administres extensionem a duabus partibus, secundum rectitudinem: donec possibilis sit aequatio eius. Si autem iam accidit indentibus commotio, aut disruptio: tunc stringe illos de quibus speras quod remaneant cum filo auri, aut argenti, aut seta. Deinde pone super mandibulam fractam cerotum. Deinde pone super ipsum pannum duplicatum, & pone super pannum astellam magnam decenter factam: aut frustum cutis soleae aequale, in longitudinem mandibulae. Deinde liga ipsum desuper, secundum quod praeparatur tibi ligatura eius, et conuenit ipsius applicatio, donec non destruit: & praecipue infirmo, uti tranquillitate & quiete: et pone cibum eius sorbitiones lenes. Si autem estimas, quod iam alteratur aliquid figurae aliquo modorum: tunc prope-

D ra, & solue ipsum in die tertio. Deinde rectifica quod alteratum est ex eo, & emplastra ipsum ex puluere molendini, cum albugine oui, aut cum farina sisami, postquam tu abstuleris cerotum: & pone super emplastrum lanam lenem. Dum ergo permanet annexum illud emplastrum super ipsum, & non alteratur ossis dispositio, dimitte ipsum, ne soluas, donec sanet: aut stringe fracturam. Multotiens enim stringitur haec fractura in tribus septimanis. Quod si interim accidat apostema calidum, tunc administra illud quod diximus multotiens in sedatione eius, donec remoueatur illud apostema. Et si fractura est cum uulnere, considera. Nam si iam separatur ex osse frustum, aut a satagie: tunc subtilia te in hoc, ut auferas illa frustra satagie cum eo quod conuenit tibi in ablatione eorum ex instrumentis. Si uero orificium uulneris est strictum, tunc amplifica ipsum cum phlebotomo secundum quantitatem necessitatis tuae. Deinde quando abstuleris illa satagie, et non remanserit ex eis aliquid, siue tunc orificium uulneris, si est amplum: & si non, pone super ipsum exemplastris quae conueniunt ad illud, et incarnant illud, donec sanetur.

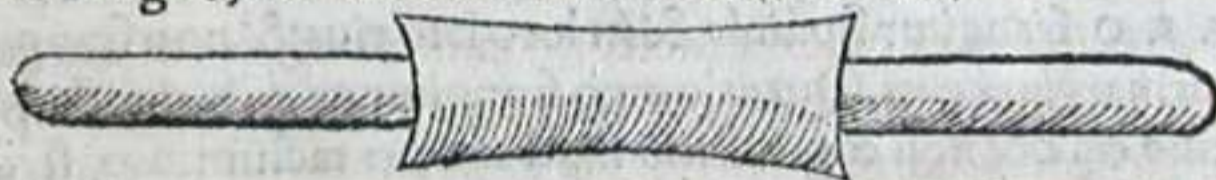
P De restauratione Furculae, quando frangitur.

Caput VI.

PLRIMUM quidem frangitur Furcula ab anteriore parte ex parte humeri, & fractura eius fit secundum unum teium modorum.

Aut enim frangitur & separatur in duo, praeter quod accidant in ea satagie: et est facilius ad restorationem eius. Aut ita, quod accidunt in osse satagie: & est difficilius ad restorationem. Aut ita, quod est fractura cum uulnere. Et operatio in ea quando fractura est absque uulnere, est, ut facias praesentes esse duos ministros, ut teneat unus eorum adiutorium quod sequitur Furculam fractam, & alter extendat collum uersus partem. Deinde aequa fracturam digitis tuis, donec fiat forma eius, secundum quod oportet: & non sit in ea eminentia, neque concauitas.

Quod si indiges extensione plus, tunc oportet, ut ponas sub titilico infirmi spheram ex pano, aut lana: & sit magnitudo eius secundum quantitatem necessitatis tuae: & extende, et eleua Furculam, & coarta spheram manu tua, donec aequas fracturam, secundum quod oportet. Quod si non potes trahere extremitatem Furculae ad exteriora: propterea, quia peruenit ad profundum: tunc oportet, ut resupinetur infirmus super ceruicem suam: & ponas sub humero eius puluinar medium in magnitudine, & premat minister humerum eius ad inferiora, donec eleuetur os Furculae quod est in profundo ad sursum: atque tunc rectifica fracturam, & aequa eam digitis tuis. Si autem sentis sathaiatum ex Furcula, & mouetur: tunc oportet, ut findas super illud, & extrahas ipsum alsathaiatum cum facilitate. Si autem est retentum in osse, tunc ingenia in incisione eius cum uno Incisoriorum quae praeparasti ad illud, postquam tu posueris sub Furcula instrumentum quod seruat sisach: & est instrumentum ex ligno, aut ex ferro. Et haec est forma eius.

Assimilatur cochleari cui non est concauitas. Et sit latitudo eius secundum illud quo indiges eo ex magnitudine ossis, & paruitate eius. Longitudo uero eius etiam secundum quod possibile est tibi ad operationem. Et habeat duas extremitates, sicut uides: & extremitas una sit ampla, & altera stricta. Si autem disruptio uulneris quod scidisti quando extraxisti sathaiatum ossis, est ampla, et securaris ab apostemate calido: tunc aggrega duo labia uulneris cum futura. Et si disruptio est parua, aut times apostema calidum: tunc imple uulnus cum pannis, & puluillis secundum quantitatem scissurae uulneris. Quod si accidat apostema calidum, tunc infunde pannum in oleo rosato, & aceto, et uino, & pone super ipsum. Strictura uero ossis quando est absque uulnere, et absque sectione, est, ut ponas super os emplastrum factum ex farina molendini cum albugine oui. Et pone stuppam lenem super ipsum. Deinde pone spheram sub titilico eius, si indiges illa. Deinde accipe himematem, id est, rotam quam tenent Saraceni, quae sit longa ualde: & sit latitudo eius palmi unius, aut circiter illud. Deinde pone puluillum duplicatum super stuppam

C pam & emplastrū. Deinde accipe astellam ex tabula subtili, cuius latitudo sit trium digitorū, & in longitudine similiter. Deinde inuolue eam in panno. Deinde inuolue pannū illum cū astella in loco alhimemati qui cadit super fracturam & locū. Deinde pone alhimemati super fracturam sicut reuoluit, & inuolue eam super collū eius, et sub titilico eius sano, & sub titilico eius infirmo: et reduc eam super omnē partem, & quomodo uides quod strictura tenet fracturam strictura decenti: et est illud, qd non occultatur super te, & totū, ut non remoueat astella desuper os fractum. Et propter hoc oportet, ut aspicias infirmū in omni die. Quotiens ergo mollificatur ligamentū, & uides astellam iam remoueri: tunc rectificā illud, & stringe ligamentū. Deinde pone somnū infirmi super dorsum eius, & pone sub titilico eius apud somnū eius puluinar paruū in nocte, ut cum eo eleuetur adiutorium eius a latere ipsius. Eleuatur ergo fractura furculæ per eleuationem humeri. Aut liga brachium eius ad collum ipsius: & non soluas ligamentum, si non accidat in loco accidens ex pruritu, aut ab apostemate, usq; ad duodecim dies. Deinde renoua emplastrum, si uideris faciem eius ad illud. Et adde in strictura, et dimitte ipsum, donec restauretur & cōaguletur. Et fractura quidem furculæ stringitur & confortatur secundum plurimū in uigintiocto diebus: & quandoq; fit in quibusdam hominibus in minore illo.

D **¶** De restauratione fracturæ Spatulæ.
Caput VII.

RARO frangitur Spatula, & in loco lato eius: & non franguntur ex ea nisi margines eius. Quando ergo frangitur ex eo locus, & frangitur in medio eius, & non cognoscitur illud nisi per tactum: tunc secundum quod est figura fracturæ conare præparatiōem eius. Et reduc eam super figurā naturalem omni modo ingenij, quod est tibi possibile. Deinde pone super locum puluerem molendini cum albugine oui, et stuppam lenem, & pone desuper puluillum ex panno duplato. Deinde pone super ipsum astellam latam ex tabula subtili secundum quantitatem Spatulæ totius, aut ampliorem ea parū. Si uero sub astella est concauitas in aliquo locorū Spatulæ, tunc æqua illam concauitatem cū stuppa leni, donec descendat astella secundum æqualitatem. Deinde stringe desuper cū alhimemati longa, constrictiōe decenti, & firmitudine astellæ, donec non remoueat a loco suo. Et considera ligamentū in omni die. Quotienscunq; ergo mollificatur ligamentū, stringe ipsum, et æqua astellam si remoueat a loco suo: & iaceat infirmus super latus suū sanum. Et Spatula quidem restaurat in uiginti diebus, aut in uigintiquinq; diebus. Quando ergo complet iste numerus, tunc solue ligamentū: & tu sis in securitate. nam ipsa est ex ossibus quorū communitio non timetur, neq; eorū solutio. Si aut procedat ex osse frustum, & pungit sub

cute: tunc scinde super ipsum, & aufer ipm. Et fac quod diximus in fractura furculæ ex sedatione apostematis talidi, si accidat ex eo aliquid.

¶ De restauratione fracturæ Pectoris.

Caput VIII.

PECTVS quandoq; frangitur in medio sui, & raro accidit illud. Extremitates eius quidem plurimū franguntur, & comminuuntur ex accidentibus eius. Quando frangitur eius mediū, quod declinat ad inferiora, & accidit ei dolor uehemēs, & difficultas in anhelitu, & tussis: & fortasse euomit sanguinem, & declaratur concauitas in osse fracto, & non occultatur sensui. Restauratio eius est, ut resupinetur infirmus super dorsum suum: & pone inter Spatulas eius puluinar. Deinde preme humeros eius, & aggrega costas a duabus partibus uel lateribus cū manibus: & subtiliare in æquatione eius, secundū omnem modū quo possibile est illud & cōuenit, donec redeat figura ossis, secundū quod oportet. Deinde pone super ipsum emplastrū & stuppam, et pone desuper astellam ex tabula subtili ex salice, aut chalingi, & ex eis similibus in leuitate, postquam tu inuoluis eam in panno. Deinde subtiliare in ligando eam super os fractū, ut non remoueat: & uade cum ligatura secundum rotunditatem ad dorsum aliquotiens, & stringe ipsum strictura decenti. Deinde considera ligaturam in omni hora, & quotienscunq; mollificat, stringe eam: & si necessitas eius prouocat ad solutionem eius apud pruritū, uel corrosionem quæ accidit in loco, aut dolorem, aut apostema: tunc propera, & solue eam, et eradica emplastrum, & rectificā quod accidit cum modo curationis eius. Deinde reduc emplastrū, si uides ad illud faciem: & annecte ei stricturam, donec sanetur.

¶ De restauratione Costarum, quando franguntur.

Caput IX.

SCIAS, quod Costarū fractura non accidit, nisi in locis grossis quæ sequuntur dorsum, & ex extremitatibus earum ab anteriori parte. Et non accidit eis attritio, nisi propterea, quia sunt cartilaginosa. Et cognitio ipsius non occultatur sensui apud inquisitionem cum digitis. Et restauratio eius sit ita, ut æques fracturam cum digitis secundū modum possibilem, donec æquetur figura, secundū quod oportet. Deinde emplastra, & stringe os fractū cum astella, si indiget illo. Et si fractura Costarum est decliuis ad interiora: tunc accidit infirmo dolor uehemens, & punctura, sicut punctura illa quæ accidit illi qui habet pleuresim: propterea, quod os pungit uelamen, et etiam ei accidit difficultas anhelitus, & tussis, et uomitus sanguinis multi: & hæc est difficilis curationis. Et iam ingeniati sunt antiqui in ea cū ingenijs multis: & ex eis sunt qui dicunt, ut ponas cibos infirmi qui generent inflammationem & uentositatem, ut inflammetur uenter, et extendatur, & impellatur fractura ad exteriora. Nos uero abhorremus, ut nō fiat causa uelox ad faciendū apo-

Cstema calidum, si non accidit. Si autē iam accidit, tunc addit in eo. Et dixerūt quidam eorū: ponatur super locum uentosa, deinde sugatur cum fortitudine. & est similis ratiocinationi. Verūtamen timetur, quod attrahat uentosa superfluitates ad locum, propter dispositionem debilitatis. Et dixerunt quidam eorū: oportet ut cooperiat locus cum lana quæ iam submersa est in oleo calido: & ponantur puluilli inter Costas, donec nec impleatur: ut sit ligatura æqualis quando inuoluis eam secundum rotunditatem. Deinde curetur infirmus curatione pleureth ex cibo & medicina. Quod si cōartat infirmum res uehemens, quam non tolerat, & os pungit uelamen punctura lædente, & timemus super infirmū: tunc oportet, ut scindamus super locum, & detegamus a Costa fracta. Deinde ponamus super ea instrumentum quod conseruat sifac, cuius rememoratio præcessit: & incidamus os cum facilitate, & incidamus ipsū. Deinde aggregemus duo labia uulneris, si est magnum cum sutura: & curemus ipsū cum emplastris, donec sanetur. Quod si accidat interim apostema calidum, tunc propera, & infunde puluillos in oleo rosato, et pone super locum: & curetur infirmus cum eo quod conuenit apostemati. Interim etiam resupinetur super latus super quod dormit, donec sanetur.

D **O**s s i b v s quidem colli quandoq; aduenit fractura, & raro accidit eis attritio: et similiter Spondilibus dorſi etiam. Cum ergo accidit illud alicui, et uis scire, an sanetur, an non sanetur: tunc considera. Nam si uides manus eius iam mollificatas, et stupefactas, & mortuas: et non potest mouere eas, neq; extendere eas, neq; cōstringere eas: et quando constringis eas cum digitis tuis, et pungis eas cum acu, non sentit illud, & non sentit in eis dolorem: tunc scias, quia non sanatur, et in pluribus dispositionibus est mortale. Quod si mouet eas, & sentit in eis constrictionem cum digitis & puncturam: tunc scias, quia nucha ossis salua est, et quod infirmus sanabitur cum curatione. Quod si eueniat Spondilibus dorſi simile illius, et uis scire, an sanetur etiam, an non: tunc considera ad pedes eius: tunc si uides quod mollificati sunt, et accidit in eis illud quod accidit in manibus: deinde quando iacet super dorsum suum, egreditur uentositas & egestio absq; uoluntate: et quando resupinatur super uentrem suum, egreditur egestio sine uoluntate: et quando resupinatur super dorsum suum, et uult mingere, & non potest: tunc scias, quia est mortale. non ergo labores in curatione eius. Si uero non accidit ei aliquid ex illo, res est leuior. Et curatio eius quod accidit ex illo est, ut coneris sedationem apostematis calidi: ita, ut ponas super Spondilem attritam oleum rosatū solum: aut cum uitellis oui assati. Pone super ipsam illud aliquotiens in die, donec quando sedatur apostema ca-

lidum: tum pone super locum unum ex emplastris confortantibus, ex accantibus, & stringe super ipsum cum ligamento: et præcipe infirmo, ut utatur quiete & tranquillitate. Nec dormiat super partem cum qua inuenit dolorem, donec sanetur. Quod si accidit apud attritionem ossis sathaiatum, aut aliquid quod iam separatū sit ex eo: tunc oportet, ut seces super cutem, & auferas illud. Deinde aggrega duo labia uulneris, si est magnum, cum sutura. deinde cura ipsū cum aliquo incarnatiuo, ex unguentis, donec sanetur. Si uero frangitur postremū ossis albaus, & est finis caudæ: tunc oportet, ut intromittas pollicem manus sinistrae in anum, & æques os fractū manu altera, secundum quod possibile est, & secūda æquatione. Deinde pone super ipsum, et aufer ipsum: & cura uulnus cum curatione quæ præcessit, donec sanetur.

¶ De restauratione Anchæ. Caput xi.

RARO franguntur ossa Ancharum. Quod si franguntur, tunc fractura eorum non est, nisi comminutio in extremitatibus ipsorum: & scinduntur in longitudine, et declinantur ad interiora: & accidit infirmo dolor in loco, et punctura: & stupefcit crus quod frangitur. Et restauratio quidem eius est, ut extendas manum tuam super ipsū, donec stes super fracturam qualiter est figura eius.

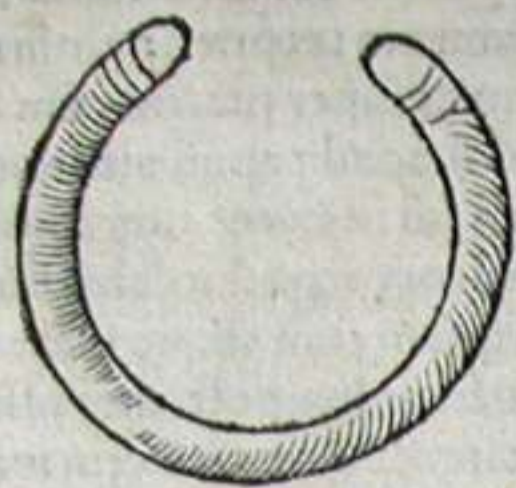
Quod si fractura est in extremitatibus eius tantum, tunc æqua illam fracturam, secundum quod præparatur tibi ex æquatione, donec assimiletur figuræ suæ naturali. Si autē fractura est in longitudine, aut iam declinat ad interiora: tunc fac iacere infirmum super uentrem suum, donec præparet tibi restauratio illius fracture. Quando ergo æquaueris ipsam, pone super ipsam emplastrum: deinde pone super ipsam astellam ex ligno, aut ex cute: et stringe strictura super quam non timeas permutacionem fracture, neq; remotionem astellæ. Et æqua concauitatem illorum cum eo quod impleat eam, donec capiat eam strictura secundum æqualitatem: et præcipe infirmo, ut dormiat super dorsum suū, aut super latus suū sanum. Si autem accidat ei apostema calidum: tunc cessa ab extensione eius, et ipsius restauratione, donec sedetur apostema calidum: & pone super ipsum quod sedet ipsum, secundum quod præcessit. deinde redi ad restaurationem eius: & stringe ipsum sicut oportet. Si uero accidit in osse satagie, aut comminuitur, extrahe.

¶ De restauratione fracture Adiutorij. Caput xii.

ADIUTORIUM est illud, quod est inter cubitum usq; ad caput Spatulæ. Si ergo frangitur, tunc restauratio eius est secundum uinum duorū modorum. Quorum unus est: ut accipias lignum planum mediæ grossitudinis, secundum hanc formam, quæ sequitur.

C

Et ligentur in duabus extremitatibus duo ligamenta. Deinde suspendatur ex loco eleuato: & sedeat infirmus super se dem. Deinde proiciat brachium suum fractum super lignum, donec perueniat ad titillicū eius, in cuius medio sit annexa curuitas ligni. Deinde suspende desuper ipsum aliquid graue, ut extendat ipsum minister ad inferiora. Deinde

de æquet medicus fracturam manibus suis simul, donec redeat fractura, secundum quod oportet. Et modus alter est, ut resupinetur infirmus super ceruicem suam: & suspende manum eius a collo ipsius cum ligamento. Deinde præcipe duobus ministris, ut teneat unus eorum illud quod est supra fracturam cum manibus suis: & ut alter teneat inferius eius, & extendat unusquisque eorum ad partem suam. Et si uis, ut sit extensio fortior, tunc stringe sub fractura cum ligamento, & supra ipsam cum ligamento alio: & extendat ea unusquisque duorum ministrorum ad duas partes suas. Si ergo fractura est propinqua extremitati humeri, tunc oportet, ut ponatur unum ligamentum sub titillico, & alterum sub fractura uersus cubitum. Et similiter si fractura est propinqua cubito: tunc oportet, ut ponatur ligamentum super illum locum, & super cubitum ipsum. Deinde æqua fracturam cum facilitate absque labore, donec quando æquatur fractura secundum quod oportet, & applicatur applicatio bona: tunc stringe eam, si non accidit apostema calidum. Si uero accidit apostema calidum, tunc dimitte stricturam usque ad diem septimum. Et pone super ipsum lanam succidam imbibitam in aceto & oleo rosato, donec quando quiescit apostema: tunc stringe eam: & modus stringendi eam est, ut ponas emplastrum super fracturam. Deinde pone inuolutionem ex panno nouo super emplastrum. Deinde aggreget brachium super adiutorium ipsum, & ponat manum suam apertam super humerum suum. Et pone pannum, & stringe super adiutorium brachium, ut brachium stet loco astellarum: si non prohibet te ab illo aliquid, neque alteretur super te aliquid ex osse fracto. Quod si times, quod alteretur super te ex osse fracto aliquid, tunc utere astellis: & est, ut ponas super fracturam ipsam astellam quæ sit latior & fortior reliquis astellis. Et ponas inter omnem astellam latitudinem digiti: & sit longitudo astellarum secundum fracturam cum additione trium digitorum ab omni parte. Deinde stringe super astellas stricturam quæ dixi in principio capituli. Et est, ut sit strictura tua super locum fracturæ strictior. Et quanto plus elongatur fractura, sit strictura minor. Si ergo uides situm astellarum & stricturam, sicut diximus, in hora qua restauras membrum statim, tunc fac: & si times apostema calidum, tunc dimitte stri-

D

Et ligentur in duabus extremitatibus duo ligamenta. Deinde suspendatur ex loco eleuato: & sedeat infirmus super se dem. Deinde proiciat brachium suum fractum super lignum, donec perueniat ad titillicū eius, in cuius medio sit annexa curuitas ligni. Deinde suspende desuper ipsum aliquid graue, ut extendat ipsum minister ad inferiora. Deinde de æquet medicus fracturam manibus suis simul, donec redeat fractura, secundum quod oportet. Et modus alter est, ut resupinetur infirmus super ceruicem suam: & suspende manum eius a collo ipsius cum ligamento. Deinde præcipe duobus ministris, ut teneat unus eorum illud quod est supra fracturam cum manibus suis: & ut alter teneat inferius eius, & extendat unusquisque eorum ad partem suam. Et si uis, ut sit extensio fortior, tunc stringe sub fractura cum ligamento, & supra ipsam cum ligamento alio: & extendat ea unusquisque duorum ministrorum ad duas partes suas. Si ergo fractura est propinqua extremitati humeri, tunc oportet, ut ponatur unum ligamentum sub titillico, & alterum sub fractura uersus cubitum. Et similiter si fractura est propinqua cubito: tunc oportet, ut ponatur ligamentum super illum locum, & super cubitum ipsum. Deinde æqua fracturam cum facilitate absque labore, donec quando æquatur fractura secundum quod oportet, & applicatur applicatio bona: tunc stringe eam, si non accidit apostema calidum. Si uero accidit apostema calidum, tunc dimitte stricturam usque ad diem septimum. Et pone super ipsum lanam succidam imbibitam in aceto & oleo rosato, donec quando quiescit apostema: tunc stringe eam: & modus stringendi eam est, ut ponas emplastrum super fracturam. Deinde pone inuolutionem ex panno nouo super emplastrum. Deinde aggreget brachium super adiutorium ipsum, & ponat manum suam apertam super humerum suum. Et pone pannum, & stringe super adiutorium brachium, ut brachium stet loco astellarum: si non prohibet te ab illo aliquid, neque alteretur super te aliquid ex osse fracto. Quod si times, quod alteretur super te ex osse fracto aliquid, tunc utere astellis: & est, ut ponas super fracturam ipsam astellam quæ sit latior & fortior reliquis astellis. Et ponas inter omnem astellam latitudinem digiti: & sit longitudo astellarum secundum fracturam cum additione trium digitorum ab omni parte. Deinde stringe super astellas stricturam quæ dixi in principio capituli. Et est, ut sit strictura tua super locum fracturæ strictior. Et quanto plus elongatur fractura, sit strictura minor. Si ergo uides situm astellarum & stricturam, sicut diximus, in hora qua restauras membrum statim, tunc fac: & si times apostema calidum, tunc dimitte stri-

cturam & astellas usque ad diem septimum, sicut diximus. Deinde considera ligamentū in omnibus tribus diebus, ut non accidat in loco pruritus, aut inflatio, aut prohibeatur cibus peruenire ad membrum, propter dispositionem superfluitatis stricturæ. Rectifica ergo illud totum, secundum quod diximus. Si uero es super fiduciam, ut non accidat ex illo aliquid: tunc non soluas ligamentum, nisi post tres dies, aut plus. Et sit dormitio infirmi super dorsum suum, & manus eius super stomachum suum: & pone sub adiutorio culcitram plenam lana æqualiter. Et considera in omni hora noctis, aut diei, ut non soluatur figura membri fracta, aut mollificetur ligamentum. Rectifica ergo illud totum uirtute tua. Et pone cibum infirmi secundum ordinem quem præmisimus, ita ut sit cibus subtilis in primis, donec incipiat os stringi: tunc oportet, ut ingrosses cibum eius, de consuetudine enim adiutorij & cruris est, ut stringatur in quadraginta diebus: tunc ergo oportet, ut soluatur, & administretur balneum, & medicetur cum unguentis quæ rectificant illud. Quod si fractura fuerit sceda, attrita: tunc non soluas ab ea ligamentum & astellas usque ad quinquaginta dies, & usque ad duos menses.

De restauratione fracturæ Brachij.

Caput XIII.

B

BRACHIUM est compositum ex duobus ossibus, quæ nominantur duo focilia. Quorum unum est paruum: & est illud quod sequitur pollicem. Et alterum est magnū, et est illud quod est positum sub paruo ab inferiori parte. Fortasse ergo frangitur focile maius solum, aut paruum: & fortasse franguntur simul. Quando ergo frangitur focile paruum superius, tunc restauratio eius est facilis, & sanatio eius est facilior. Et quando frangitur focile inferius, est fractura eius mala, & sanatio eius difficilis. Et deterior ea est, quando franguntur duo ossa simul.

Si ergo os quod frangitur est focile parum superius, tunc conuenit medico apud restaurationem eius, ut ponat extensionem paruum cum facilitate, donec æquet ipsum. Si uero focile magnum est illud quod fractum est: tunc oportet, ut ponat stricturam fortiorem ualde. Et oportet, ut ponat figuram manus apud restaurationem eius, & ipsius extensionem extensam super puluinar. Et sit pollex manus ad superiora altior omnibus digitis: & sit articularis inferior omnibus digitis, uel reliquis: & infirmus sedens quadratus super seipsum, et sit puluinar coram eo, uel in directo eius, in altitudine, ut non incurrat infirmus laborem. Deinde extendat minister Brachium ab inferiori parte, aut manu sua, aut cum ligamento. Et minister alius extendat desuper similiter. Deinde æquet medicus os, donec reducat ipsum secundum meliorem figuram quam potest. Quod si in fractura ossis sunt satagiæ, tunc conare reducere omne frustum in loco suo uirtute tua. Si uero apparet in

B

Ossa Brachij.

C eo sathaiatum separatum, & pungit cutem, et non est tibi spes in restauratione eius: tunc finde super ipsum, & aufer ipsum secundum modum quem diximus in eis quæ præmissa sunt. Si autem fractura est cum uulnere, ego iam feci ad illud capitulum singulare, ergo accipe curationem illius inde. Quod si accidat in principio tuæ restorationis apostema calidum, tunc line pannum cum cæroto facto ex oleo rosato, & cera alba, & sit medium inter spissitudinem & subtilitatem: et stringe pannum super ipsum strictura subtili, donec quando sedatur apostema: tunc remoue cærotum, & pone emplastrum præparatum ex puluere molendini cum albumine oui. Deinde pone astellas, & sit astella quæ ponitur super fracturam ipsam latior parumper, & fortior. Et scias, quod numerus astellarum Brachij est sex in pluribus dispositionibus: siue sit fractura in focili uno, aut in duobus focilibus simul. Deinde pone stricturam tuam super locum fracturæ fortiolem & uehementiore, & aliquanto plus cum strictura ad superiora fracturæ, aut ad inferiora eius: aut pone stricturam molliorem strictura eius parumper, secundum quod præcessit rememoratio eius in principio capituli. Et sint panni qui inuoluuntur super fracturam, panni lenes, humidi: & non sint duri, asperi. Et sit filum quo stringitur ex lino proprie, medium inter subtile & grossum, sicut narrauimus. Et considera membrum & ligamentum post dies.

D Quod si accidat aliquid cuius rectificatio sit necessaria, sicut pruritus qui accidit membro: tunc oportet, ut embroces membrum cum aqua calefacta, donec quiescat ille pruritus, & dimittas membrum non constrictum, donec quiescat. deinde itera stricturam.

Quod si strictura iam mollificata est, & os iam remotum, & similia illis: tunc rectifica illud totum uirtute tua, & considera iterum. Nam si nutrimentum prohibetur peruenire ad membrum, propter superfluitatem stricturæ, tunc oportet, ut mollifices ipsum parumper, & dimittas ipsum aliquot diebus, donec currat ad ipsum nutrimentum. deinde stringe ipsum. Si autem non accidit infirmo aliquid eorum quæ diximus, tunc non oportet, ut soluatur, nisi post uiginti dies, aut circiter hos. Deinde suspēdatur manus infirmi ad collum eius. Et sit collum eius æquale, & custodiatur uirtute sua a motibus agitatiuis. Et fac eum dormire super dorsum suum. Et scias, quod hæc fractura in triginta diebus, aut in triginta duobus diebus restauratur: & fortasse restauratur in uigintiocto diebus. totum illud est secundum dispositiones complexionum, & dispositiones uirtutis.

¶ De restauratione fracturarum Manus.

Caput XIII.

S C I A S, quod pectini Manus, & nodis digitorum raro accidit fractura. Et non accidit ei, nisi attritio multotiens. Quando ergo accidit

plantæ fractura, aut attritio: tunc oportet, ut sedeat infirmus quadratus: & coram eo sit sedes secundum æqualitatem. Deinde pone Manum eius super eam extensam. Deinde extendat minister ossa fracta, et æquet ea medicus, donec quando coniunguntur coniunctione bona. Tunc oportet, ut ponat emplastrum & stuppam, si non accidat apostema calidum. Deinde pone astellam desuper secundum quantitatem loci: & tu iam inuoluisti eam in panno lini. Si autem fractura est ad inferiora circiter uentrem plantæ, tunc fac simile spheræ ex panno: & præcipe infirmo, ut cõartret super eam cum planta sua fracta: deinde stringat cum panno longo. Et sit astella ex corio, in quo sit lenitas, ut applicetur corium cum corpore plantæ: et stringe eam, secundum quod oportet. Si autem fractura est ad exteriora, tunc oportet: ut ponas astellam desuper, et astellam aliam ab inferiori in planta: & sit manus aperta recta. Deinde pone stricturam, sicut reuoluit manus: et extende inter digitos cum ligamento.

Quod si accidat fractura alicui nodorum digitorum, tunc si est pollex, æquetur secundum quod oportet. Deinde stringatur cum planta: & si amas, pone ei astellam rectam, paruam: ut eleuetur fractura, & non moueatur. Si autem fractura est reliquis digitis, sicut medio, & indici, aut auriculari, & anulari, tunc æquetur, et ligetur cum digito sano qui sequitur eum: aut ligentur omnes secundum continuationem: & est melius. Aut pone super ipsum astellam paruam, sicut diximus in pollice. Et considera in restauratione tua, & post ipsam dispositionem apostematis calidi: & oppone cum eo quod oportet, quando accidit aliquid ex illo, secundum quod iteratur eius narratio.

¶ De restauratione fracturæ Coxæ.

Caput XV.

O S C O X A E multotiens frangitur, et declaratur sensui: quoniam conuertitur ad anteriorem & posteriorem partem. Et restauratio eius fit ita, quod stringitur ligamentum supra fracturam, et ligamentum aliud sub fractura. Et infirmus prostretur super faciem suam. Deinde extendat omne ligamentum minister ad partem suam secundum æqualitatem: et hoc, quando est fractura in medio ossis. Si autem est fractura propinqua radici Coxæ, tunc sit ligamentum ad partem pectinis, ut cadat extensio ad sursum: & ligamentum aliud sub fractura. Et sic similiter si est fractura propinqua genu, tunc sit ligamentum propinquum genu, ut sit extensio ad inferiora. Deinde æquet medicus os utriusque manibus suis, donec reducat ipsum secundum similitudinem figuræ naturalis: & coniugatur os coniunctione bona. Tunc oportet, ut ponas emplastrum & stricturam, si non accidit membro apostema. Quod si accidat in eo apostema: tunc dimitte ipsum diebus aliquot, donec sedetur apostema calidum. deinde redi ad curationem tuam. Strictura autem eius ita sit. Oportet ut inuoluas super fracturam imema duram, id est, bin-

Cdam: & dupla eam bis, aut ter: et remaneat ex ea superfluitas. Deinde inuolue crus, donec perueniat calcaneus apud radicem natis. Et intromitte filum longum inter Coxam & crus prope genu ad inferiora, & ueniant extremitates fili a superiori parte duarum partium. Deinde reuolue super Crus & Coxam quod superfluit ex alimema. Deinde pone super Coxam in loco fracturę ipsius astellas, & pone ex eis astellam unam super os cruris. Deinde imple uacuitates inter crus & coxam cum pannis lenibus, ut æquet strictura. Deinde incipe cum strictura forti a medio super locum fracturę tribus inuolutionibus, aut quatuor. Et quanto plus elongaris cum ligamento a loco fracturę, sit strictura tua minor & mollior, et lenior. Deinde intende ad duas extremitates fili, quod tu intromisisti inter coxam & crus. Liga ergo cum utrisque tres astellas quę sunt desuper. Deinde uade cum duabus extremitatibus fili ad inferiora, donec peruenias ad cauillam pedis. Et cum utrisque stringe etiam extremitates astellarum a parte altera: ut non remoueat ligamentum ex loco suo. Deinde dimitte stricturam super illud, dum permanet, ita quod non accidat membro corrosio, neque apostema, neque inflatio, & similia eis. Quod si accidat aliquid ex illo. propera ergo cum solutione eius, & rectifica illud quod accidit inde totum, secundum quod diximus multotiens. Si uero in osse est frustum ex osse quod pungat: tunc oportet, ut æquet illud, si est tibi possibile. Et si non, finde super illud, & remoue illud: & cura cum eo cuius præcessit rememoratio, donec sanetur. Et quandoque stringitur hæc fractura Coxę, præter quod addantur ei astellę, sicut diximus in adiutorio & brachio. Verumtamen in restauratione eius taliter fracta, non accidit infirmo claudicatio. Et si restauratur sola, præter quod applicetur ei crus alterum, tunc necesse est, ut claudicet ille cuius est, semper. Et scias, quod Coxa stringitur in quinquaginta diebus, uel additur parum, aut minuitur parum: totum illud est secundum diuersitatem complexionum, & reliquarum dispositionum.

¶ De restauratione fracturę Rotulę genu.
Caput XVI.

SC I A S, quod Rotulę genu raro accidit fractura, sed accidit ei attritio multotiens. Si uero accidit ei fractura, tunc non nisi aut fissura, aut foramen in partibus suis. Et est illud cum uulnere, & absque uulnere. Et statur super illud totum cum sensu. Et restauratio eius est ita, ut æquetur quod disruptum est ex partibus eius cum digitis, donec aggregentur, & coniungatur secundum quod possibile est ex æquatione & facilitate, & fabricatione. Deinde pone emplastrum ex farina sisami, uel molenę dini, cum albumine oui: & pone super ipsum astellam rotundam, si indiges illa: & stringe desuper strictura cõueniente ad illud. Deinde considera omnes dispositiones quas narrauimus in reliquis fracturis: sicut

apostema calidum, & similia illi: ita, ut opponas omni accidenti cum eo quod conuenit ei, donec sanetur.

¶ De restauratione fracturę Cruris. Caput XVII.

SC I A S, quod Cruri sunt duo ossa, quorū unum est grossum, & nominatur nomine Cruris: et alterum subtile, & nominatur Fociale. Et accidit utrisque ex speciebus fracturę quod accidit duobus ossibus brachij: & propter illud fit restauratio eius, sicut restauratio brachij æqualiter, & operatio est una. Quod si franguntur duo ossa simul, conuertitur Crus ad omnes partes. Et si frangitur os subtilius, conuertitur Crus ad anteriorem partem. Et si frangitur os grossius, inuenis illud inferius: et est ex eis quę non occultantur tibi. Deinde administra extensionem, et æquationem, & ligationem astellarū secundum illud æqualiter. Verumtamen oportet, si fractura Cruris est fractura sceda, habens sethagie multa: ut sit extensio minor, & lenior alleuiatione tua. Et in Crure quidem est ex operatione quiddam super brachiū: et est, ut quando tu æquas astellas, & completes omnem operationem tuam, tunc accipe duas fascias ex ligno pini, quod administratur in fabricatione solariorū quod ponitur sub tabulis: & sunt ex spatulis palmę: et elige ex eis quibus est grossitudo parua, & neque sint ex minutis: et sit longitudo earum secundum longitudinem Cruris a genu usque inferius. Deinde inuolue super unamquamque pannū duabus inuolutionibus secundum longitudinem eius. Et pone unam partem Cruris a parte una, & alteram a parte altera: & sint ex genu usque inferius pedis. Deinde liga duas fascias in tribus locis ex duabus extremitatibus & medio. Cum enim strictura prohibetur, Crus declinat ad dextram & sinistram, et stat statione bona. Et iam quidem administretur cunabulum ex ligno secundum longitudinem Cruris, & ponatur in eo Crus, ut conseruet ipsum a motu. Et plurimū quidem oportet, ut facias illud in fractura quando cum ea est uulnus proprie. Deinde considera Crus in omni die, et stude cum eo studio ultimo ab apostemate, aut inflatione, aut reliquis alijs. Si ergo accidit aliquid ex illis, tunc oppone ei cum eo quod oportet, usquequo sanetur, si DEVS uoluerit.

¶ De fractura ossium Pedis, & Digitorum.
Caput XVIII.

CA L C A N E O quidem non accidit fractura penitus. Ossibus uero Pedis accidit quandoque fractura, & Digitis parū etiam accidit fractura: et non accidit eis nisi attritio in pluribus dispositionibus. Quod si accidit ossibus Pedis fractura, & uides illa ossa sublimari super se adinuicem, tunc ponat infirmus Pedem suū super terram præparatam, sicut ambulans. Deinde sta tu, et pone Pedem tuū super illud quod eleuat ex illis ossibus: postea preme, uel calca eam: et æqua ipsam, donec redeat in

C locis suis. Deinde pone emplastrū, et stuppam desuper: & pone sub uentre Pedis tabulam paruā, cui sint duo capita plana. Deinde stringe eam cum Pede strictione decenti, postquā tu inuoluis eam cū pannis, & reliquis quibus indiget. Cum ergo prætereunt ei tres dies, aut quatuor, tunc solue ligamentum. Nam tu inuenies ossa æquata, siue sint fracta, aut sint dislocata. Operatio ergo in eis est, sicut uides. Si aut frangitur aliqui digiti, tunc restaura eos, et æqua ipsos secundū quod narraui tibi in restoratione digitorū manus. Deinde pone digito tuo astellam secundū longitudinem digiti, & sit latior eo parumper: deinde pone sub Pede hanc tabulam quam narraui tibi, & stringe eam strictione decenti. Si uero quod frangitur ex ossibus est duo, aut tria, aut plus, tunc pone super omnem digitum astellam suæ quantitatis, inuolutam in panno lini: & stringe tabulam in inferiori Pedis: & sit stans super unum capitum tabulæ extra uentrem Pedis, ut teneat retentione bona. Et conuenit tibi, ut non obliuiscaris, quin consideres omnia quæ dixi tibi in reliquis fracturis ex accidentibus quæ diximus: & oppone omni accidenti cum eo quod oportet.

Q De fractura Vuluæ mulieris, & ossis pectinis, et uirgæ uiri. Caput XIX.

QUANDO frangitur Vulua mulieris, tūc fac eam sedere quadratam. Deinde inclina eam ad partem dorsi ipsius parumper, & teneatur retro. Deinde impleat obstetrix Vuluam eius coto, donec impleat eam: et fiat in Vulua ex eo sicut sphaera. Deinde concutatur mulier, & eleua dorsum eius paulatim. Illud enim cotum egreditur, donec fiat ante portam Vuluæ sicut sphaera, et os fractum redit. Deinde pone puluillum super dorsum eius. Quando ergo uult mingere, remoueat cotum cum facilitate, deinde mingat: et reduc ipsum secundum modum quo intromisisti ipsum in primis: deinde redeat ad puluillum suum primum. Faciat illud septem diebus, aut circiter. os ipsum enim restaurat. Et si uis, accipe uesicā ouis, & stringe super foramen eius cannulam arundinis, et intromitte uesicam totam in Vuluam eius. Deinde suffla in cannulam cum uirtute, donec inflatur uesica intra Vuluam. fractura enim redit. Deinde impleatur cum coto, & stet aliquot diebus, secundum quod narrauimus, donec sanetur. Et quando frangitur os Pectinis uiri, aut mulieris, tunc administra in restoratione eius, & ipsius æquatione illud quod narrauimus in osse Anchæ. Et non occultatur rectum in his fracturis propinquis, quæ parum contingunt, præcipue cui est quiddam studij, uel usus. Et intellige librum meum istum multum. quoniam fractura ipsa significat tibi in pluribus dispositionibus uiam rectam in restoratione sui, & strictione sui: intellige ergo. In Virga autem uiri quando frangitur, accipe guttur anseris: & intromitte uirgam in ipso. Deinde pone super ipsum inuolutionem ex

panno, & inuoluatur, et dimittatur tribus diebus, aut circiter eos, & sanabitur, si DEVS uoluerit.

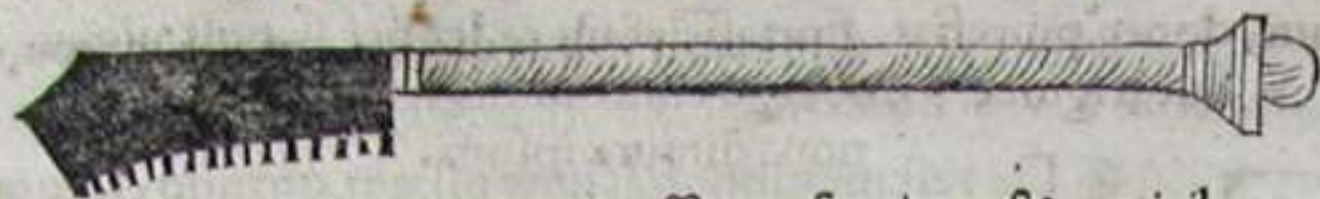
C De restoratione fracturæ ossium, quando est cum uulnere. Caput XX.

CONVENIT ei cui accidit fractura cum uulnere, præcipue si est magnum, sicut os coxæ, aut adiutorij, aut simile illi, ut properes, & phlebotomes ipsum statim: si attestantur tibi conditiones phlebotomiæ, sicut præmisimus. Quod si uulnus effluit sanguinem, tunc oportet, ut properes ad abscisionem eius, ita ut puluerizes super ipsum zegi tritum: si non est tibi præsens aliud. Deinde incipe restaurare fracturam in illo eodem die: & non postponas illud, si non accidit apostema. Si uero accidit apostema calidum, tunc dimitte restorationem eius usque ad diem nonum, donec sedetur apostema. Et non appropinques ei in die tertio, & quarto omnino. nam tu faceres ei accidere accidentia mala. Si autem os fractum est eminent super cutem detectum: tunc oportet, ut conaris reducere ipsum, et æquare ipsum manibus tuis cum facilitate & extensione parua. Si autem non præparatur extensio eius, & ipsius æquatio manibus tuis: tunc reduc ipsum cum isto instrumento. Et est instrumentum quod fit ex ferro, cuius longitudo est quantitas septem digitorum, aut octo: & eius latitudo est secundum quantitatem uulneris. Et propter illud necesse est medico, ut accipiat ex eis tria, aut quatuor secundum quantitatem qua indiget ad illud ex curatione in omni specie fracturæ. Et sit rotundum: & sit in eo grossitudo parua, ut non duplicetur apud compressionem super ipsum in hora operationis: & sit acuta extremitatis, cui sit margo in extremitatibus suis. Et sit superius eius ad grossitudinem ex medietate eius usque ad inferiora. Et hæc est forma eius.

OPORTET IN HAC OPERATIONE, ut ponatur extremitas eius acuta curuata super extremitatem ossis eminentis: & impelle ipsum cum eo uice una, donec quando redit os & æquatur quadam æquatione. Conare ergo æquare extremitates fracturæ ad inuicem. Quod si extremitates eius fracta est subtilis, & non accipit eam instrumentum acceptione bona, tunc oportet, ut incidas extremitatem illius ossis, donec instrumentum potestatem habeat eius. Si uero non potes reducere eos cum eo quod narrauimus omnino, tunc incide ipsum cum eo quod conuenit ei ex Incisorijs quæ diximus: aut ferra ipsum cum una ferrarum quocumque modo possibile est tibi.

C

Deinde rade illud quod remanet in osse ex asperitate & corticibus minutis. Cum ergo reducitur os, & inuenit infirmus post reductionem eius dolorem uehemētem ludentem, tunc scias, quod os non rediit ad locum suum naturalem. Fac ergo illud. Nam tu confers infirmo iuuamentum magnū, cum completur restauratio tua quam facis ossi. Tunc submerge pannum in uino stiptico, nigro. Et proprie si est in aestate. Et non ponas super uulnus carotum, neq; aliquid in quo sit oleum: ut non faciat accidere in ipso putredinem & corruptionem. Deinde administra astellas in hora complementi tui a restauratione ossis. Et dimitte uulnus detectum: ita, ut incidas cum forficibus foramen in inuolutionibus secundum quantitatem uulneris. Et caue omni cautela, ne stringas uulnus cum fractura. Multotiens enim fecerunt istud stolidi medici: & fecerunt accidere super infirmos suos aut mortem, aut corrosionem, aut zuchem, id est, saniem. Et sit strictura tua mollis, lenis, diuersa stricturae fracturarum reliquarum. Quod si uulnus est malum, aut est uulnus magnum, & times super ipsum quaedam accidentia mala quae narrauimus, & inuenis dolorem in loco suspensum: tunc non oportet, ut ponas super ipsum astellas. Et fac eis inuolutiones ex pannis duris in loco astellarum, & stringe ipsum cum eis. Cum autē est post diem unum, aut dies duos, & uides uulnus iam incipere, ut in eo generetur pus: tunc aufer de super ipsum pannum quem posuisti super ipsum cum uino. Deinde administra licinia, et unguenta cum quibus de consuetudine nostra est, ut medicemur uulnera: sicut unguentum tetrapharmacum, et similia illi. Et conuenit tibi, ut soluas ligamentum. Et considera uulnus in omni die mane & uespere, donec consolidetur, et sanetur. Et oportet, ut praeparatur membrum taliter, ut currat ex eo pus ad inferiora cum facilitate.

Quod si praetereunt uulneri dies multi, et non consolidatur, neq; abscinditur pus ab eo: tunc scias, quod illic sunt satagie ossis parua. Quare oportet, ut inquiras uulnus cum tenta. Quot uero ex illis asatagie sunt separata, remoue ea, & extrahe ipsa. Et quae ex eis sunt non separata, & pungunt membrum, & faciunt accidere dolorem, conare incidere ea, & auferre ea omni modo quo possibile est tibi illud. Quod si accidat uulneri zuchen, aut ekiletē, id est, estiomenus, aut species alia corruptionis & putrefactionis: tunc oportet, ut opponas unicuique ex eis cum eo quod conuenit ei ex curatione, cuius praecessit narratio in capitulo suo. Et ex eo in quo oportet ut stet sermo meus, & cui facias presentem mentem tuam quando frangitur os, & eminet super membrum, sicut os coxae, & adiutorij, et similia eis ex membris magnis, est, ut non praesumas attractionem eius, multotiens enim accidit ex illo mors, imo dimitte

ipsum, donec putrefiat. Fortasse enim cadet per se post uiginti dies. Aut triginta. Tunc ergo cura uulnus, si uidetur tibi: & si non, dimitte ipsum.

De curatione Nodationis in uestigio fracturae. Caput XXI.

MULTOTIES accidit haec Nodatio in uestigio sanationis fracturae. praecipue, quae est prope iuncturas: & feciatur ex ea figura membri. Et fortasse prohibet membrum ab operatione sua naturali. Considera ergo tunc, si nodatio est recens: administra in ea medicinas quae stipticitatem habent, sicut aloe, & olibanum, et myrrha, & sarco colla, & acacia, et similia eis. Ita, ut accipias ex istis quaedam, aut omnes eas: & confice eas cum uino stiptico, aut cum albumine ouis, aut cum aceteto: et pone eas super nodationem in stuppa, et stringe eas super ipsam strictura bona. Et dimitte stricturam, nec soluas eam diebus multis. Deinde solue eam, & itera aliam, donec remoueatur nodatio. Aut stringe super ipsam laminam plumbi decenter. Plumbo enim est proprietates remouendi omne quod timetur ex membris. Si autem nodatio iam in lapidem conuersa est, & stricta est, et festine prouocat necessitas ad auferendum eam: tunc finde super eam ex superiori parte eius, & incide superfluitatem eminentem: aut rade eam cum quibusdam rasorijs, donec remoueatur: & cura ipsam, donec sanetur.

Plumbi uirtus.

B

De curatione quando restauratur, & remanet membrum post illud subtile, non secundum naturam suam.

Caput XXII.

QUANDO restauratur fractura ossis, & remanet membrum post illud subtile, debile: tunc non fit illud nisi propter causas multas. Quarum una est, multitudo solutionis ligamenti & ligationis eius non secundum quod oportet: aut propter superfluitatem stricturae ligamentorum, donec prohibeatur nutrimentum currere ad membrum: aut propter multitudinem embrocationis superfluae in non sua hora: aut propter paucitatem sanguinis in corpore infirmi, & debilitatem eius. Et curatio illius est, cibare infirmum, & tenerum facere corpus eius, donec multiplicetur sanguis in eo. Et administra balneum. Et intromitte gaudium & laeticiam super eum. Deinde pone picem super membrum: ut attrahat pix ad ipsum nutrimentum multum. Et assidue embrocationem eius cum aqua tepida, donec currat nutrimentum, & redeat ad figuram suam naturalem.

De curatione ossium fractorum quando restau-

C **Q**UANDO accidit membro iam restaurato post sanationem eius tortuositas, & eminentia ossi fracto, aut nodatio: & scedatur per illud forma membri, uerumtamen membrum non prohibetur ab operatione sua naturali: tunc non oportet ut recipias sermonem eius, qui existimat, ut frangatur membrum denuo. Et iam fuerunt multi stolidorum medicorum & restauratorum, qui fecerunt illud in terra nostra. Et hæc quidem operatio est uituperabilis ualde, perducens ad mortem, uel timorem magnum, ut scilicet sit mortalis. Verum si claudicatio & nodatio sunt recentes: tunc oportet, ut embrocetur cum aqua tepida, in qua decoctæ sint herbæ mollificantes, sicut folia alteæ, & radix eius, & mellilotum, et illis similia. Et fiat ei emplastrum cum emplastro mollificatiuo, sicut dyachilon deceter factum. Aut sumatur mucilago radice alteæ, & concutiatur cum adipe gallinæ, aut oleo sisaminæ: & emplastretur cum eo. Aut sumantur ficus pingues, & terantur cum fimo columbino, & similibus eis quæ nominantur ex medicinis diminuentes consolidationem. Et quandoq; soluitur nodatio cum frictione assidua, antiqua, & leni, quæ fit cum manibus humidis. Et administraretur motus membri ad omnem partem in horis omnibus.

D Si autem tortuositas iam antecessit, & fortis facta est, et conuersa est in lapidem, & prouocata est necessitas ad curationem eius cum ferro: tunc oportet, ut secetur superius eius, & soluatur continuatio ossis, et incidatur quod superfluit ex nodatione aut osse cum Incisorijs subtilibus: & administraretur facilitas in illo cum sollicitudine & studio.

¶ De sermone in Dislocatione.

Caput XXIII.

DISLOCATIO est exitus alicuius iuncturarum a loco suo. Quare prohibetur a motu suo, & scedatur figura membri. Et facit accidere super infirmum dolores, & læsiones uehementes. Quando ergo accidit alicui dislocatio, tunc oportet festinare ad restorationem eius: neq; tardet eam omnino. Nam si tardatur, apostematur locus, & fortasse cum eo reductio dislocationis. Propter illud ergo non oportet, ut moueatur, neq; extendatur in hora apostemationis eius, quoniã multotiens facit accidere spasmodum, et dolores lædentes. Verum quando accidit illud, tunc oportet, ut properes ad phlebotomiam infirmi. Deinde dimittatur, donec quiescat apostema. Deinde embrocetur membrum cum aqua calida & oleo. Deinde reducatur cum facilitate. Et curetur omne membrum cum eo cuius rememoratio ueniet in loco suo. Ego quidem iam ordinauit capitula dislocationis, etiam secundum quod præcessit in fractura, a superiori parte corporis usq; ad inferiorem eius.

Dislocatio
quid.

¶ De cura dislocationis Mandibulæ inferioris.

Caput XXV.

PARVM dislocantur duæ Mandibulæ nisi raro. Et dislocatio ambarum fit secundum unum duorum modorum. Aut enim remouentur a locis suis remotione parua, & mollificatur parumper. Aut dislocantur dislocatione integra, completa, donec mollificentur ad partem pectoris, donec currat saliuia infirmi, & non possit tenere eam, neq; possit claudere os suum, & inuoluatur lingua eius cum sermone. Quando autem dislocatio eius est parua, tunc redit in pluribus dispositionibus per se cum paucitate. Si uero est dislocatio completa, integra: tunc oportet, ut administraretur reductio eius uelociter, et non tardetur penitus: & est, ut teneat minister caput infirmi: & intromittat medicus pollicem manus suæ unius in radicem Mandibulæ dislocationis inter os eius, si dislocatio est a parte una. Aut intromittat duos pollices suos simul, si dislocatio est a duabus partibus. Et reliqui digiti manuum eius sint extra, quibus æquet. Et præcipe infirmo, ut mundificet Mandibulas suas, & absoluat eas ad manducandū ad omnem partem. Et medicus æquet Mandibulam, et impellat Mandibulam, donec redeat ad locum suum.

Quod si difficilis sit reductio eius, præcipue si sunt ambæ Mandibulæ simul: tunc administra uaporationem cum aqua calida, & oleo, donec fiat facilis reductio ambarum: neque tardes reductionem ambarum omnino, sicut diximus. Cum ergo redeunt & æquantur, et clauditur os infirmi, et non mollificantur: tunc pone super eas puluillos pannorum, cum caroto quod sit factū ex cæra: & oleo rosato. Deinde ligetur cum facilitate cum ligamentis mollibus. Et sit somnus infirmi super dorsum suum: & caput eius sit stans inter duo puluinaria, ut non moueat ipsum ad dextram & sinistram: neque conetur, uel cogatur masticare aliquid: imo ponatur cibus eius sorbitio lenis, donec quando remouentur dolores, & nodatur Mandibula: tunc comedat quod uult, et administraretur illud cum facilitate. Non labore super operationem oris sui apud comestionem & potum, & oscitationem, donec nodetur Mandibula, & sanetur. Quod si difficilis fiat reductio duarum Mandibularum, quando dislocantur in hora aliqua, & non conuertuntur ad loca sua: tunc multotiens accidunt inde febres, & sorda assidua: et fortasse soluitur uenter infirmi, & fortasse uomit choleram puram. Cum ergo uides illud: tunc scias, quia est perditio, & multotiens moritur ille cui accidit illud in decem diebus.

¶ De reductioe dislocationis Furculæ, & extremitatis humeri. Caput XXVI.

FURCULA quidem non dislocatur ex latere intrinseco, propter continuationem suam cum pectore. Et dislocat quandoq; ad exteriora

Cra: & declaratur illud sensui. Et restauratio eius est, ut iaceat infirmus super dorsum suū, & extendat brachia sua. Deinde cōarta locum cum palma tua cōartatione forti. nam ipsa redibit. Deinde pone super ipsam emplastrū, & puluillos, et stringe eam. Extremitates uero eius quæ sequuntur cubitum, et continuantur cum eo, non dislocantur, nisi raro. Quod si dislocatur die aliquo: tunc oportet, ut reducatur & æquetur secundum quod diximus, & quod præparatur tibi. Deinde pone super ipsam emplastrum, & puluillos, et stricturam. Et præcipe infirmo, adherere tranquillitati et quieti, donec sanetur. Et cum hac eadem curatione reducitur extremitas Humeri, quando separatur etiam a loco suo.

¶ De reductione dislocationis Humeri.

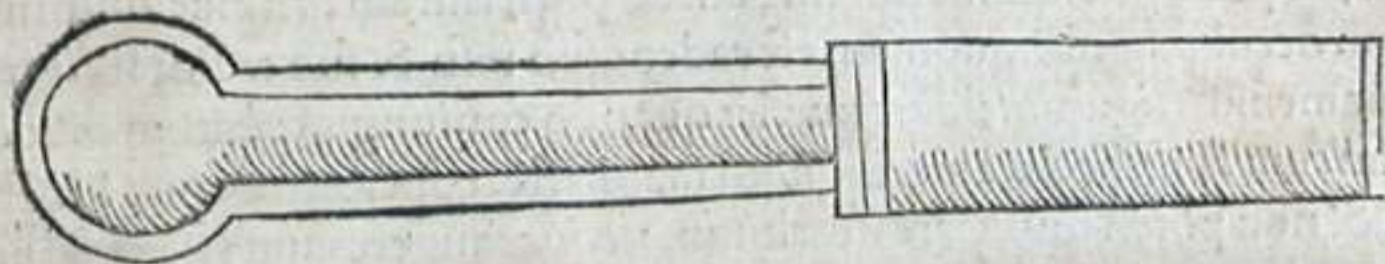
Caput XXVII.

Dislocationes
Humeri.

SCIAS, quod Humerus non dislocatur, nisi secundum tres modos. Quorum unus est, ut dislocetur ad partem titillici ad inferiora. Secundus est, ut dislocetur ad partem pectoris. Et fortasse dislocatur ad superiorem partem Humeri: & illud fit raro. Et non dislocatur ad posteriora, propter spatulam. Et non dislocatur ad anteriora, propter nervos. Et plurimū quidem dislocatur & egreditur ad inferiora uersus titillicū: præcipue in illis, quorū carnes sunt pauce. quoniam egreditur in eis uelociter, & ingreditur uelociter. In illis autem quorū carnes sunt multæ, est e contrario illius, scilicet quia egreditur cum difficultate, et ingreditur cum difficultate. Et fortasse accidit quibusdam hominibus percussio, aut casus, et apostema: Humerus apostemate calido, & putatur propter illud, quia iam dislocatus est. Oportet ergo, ut experiaris illud, donec stes super certitudinē eius, & tunc procedas in curatione eius. Et cognoscitur dislocatio, quando est ad inferiora uersus titillicū: & distinguas inter Humerum dislocatum, et humerū sanum. Nam tu inuenis inter eos diuersitatem manifestam, & inuenis in capite Humeri concavitatem, et sub titillico apud tactum caput humeri quasi ipsum sit ouū: & non potest infirmus reducere manū ad aurem suam, neque mouere eam omnibus motibus. Et similiter, si dislocatur uersus pectus, aut ad sursum: tunc inuenis manifestū tactum, neque occultatur. Et huius quidem dislocationis fit facilis reductio, quando est recens, aut infirmus est puer. Et reductio eius est, ut eleuet minister manū suam ad superiora. Deinde pone tu pollices tuos sub titillico eius, & eleua iuncturam cum fortitudine ad sursum ad locum suū: et minister eleuet manū suam, & extendat eam ad sursum. Deinde ponat eam inferius. ipse enim redit uelociter. Si autē non redit per illud quod diximus, & sunt a principio quo accidit dislocatio dies multi: tunc oportet, ut balneetur infirmus in aqua calida, & administretur embrocatio quæ mollificat & lenit. sicut si decoquantur radices alteæ, & scenugracum, & mellilotum in aqua, et administretur. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum: & ponatur sub titillico eius sphaera

& lana, quæ sit æqualis inter lenitatem & stricturam. Deinde ponat me-
Adicus calcaneum suum super spheram, & eleuet caput humeri cum uirtute, & attrahat manum infirmi ad inferiora. Et minister alius teneat caput infirmi, ut non moueatur ad inferiora: ipse namque redit statim. Et si uis, reduc eum secundum modum hunc: & est, ut facias esse præsentem uirū qui sit longior infirmo, & stet a parte lateris, & intromittat humerum suum sub titillico infirmi: & eleuet titillicum eius ad superiora, donec sit infirmus suspensus in aere. Et minister alius trahat manum infirmi ad inferiora uentris eius. Si autem infirmus est leuis: tunc oportet, ut suspendatur cum eo aliquid aliud, ut grauet ipsum: nam redit dislocatio statim. Et reducitur etiam secundum modum alium: & est, ut figatur in terra lignum longum, cuius caput sit rotundum figura: sicut manica mortarij: quod non sit grossum, neque subtile. Deinde ponatur sub infirmo postquam ponuntur super caput ligni panni lenes: & infirmus sit stans secundum longitudinem ligni. Deinde extendatur manus eius ad inferiora a parte altera, & extendatur corpus eius ab altera parte cum fortitudine: nam iunctura redit ad locum suum cum uelocitate.

Quod si difficilis sit eius reductio per omnia quæ diximus, tunc utere hac cura: & est, ut accipias lignum cuius longitudo sit quantitas duorum brachiorū, & eius latitudo quantitas quatuor digitorum, & grossitudo eius quantitas duorum digitorum: cui sit caput rotundum, ut alleuietur introitus eius in profundum titillici, secundum hanc formam.

Deinde ligentur super caput rotundum panni lenes, ut non lædat lignum infirmū. Deinde ponatur sub titillico infirmi, ut extendatur manus, aut brachium super lignum usque ad inferiora: & ligetur lignum super adiutorium & brachium & extremitatem manus. Deinde ponatur brachium super gradum scalæ per latitudinem, & extendatur manus ad inferiora, & dimittatur reliquum corpus suspensum a parte altera. Iunctura enim ingreditur statim. Cum ergo completur introitus eius secundum quemcunque modum possibile est: tunc oportet, ut ponas sub titillico spheram æqualis quantitatis ex lana. Deinde pone emplastrum præparatum ex puluere molendini cum olibano, et albumine oui super humerum totum, sicut reuoluitur desuper. Deinde stringe sub titillico strictura decenti: et reuoluatur ligamentum super emplastrum desuper: & annectatur manus eius ad collum ipsius, & dimittatur, neque moueatur manus eius septem diebus. Et oportet, ut ponatur cibus infirmi
d d

C paucus, donec confortetur membrum: quoniam est uelocius ad sanationem eius. Deinde ponatur amplior post septem dies, aut quinque, & exercitetur cum motu. Si ergo firmatur & non mollificatur, tunc iam sanatus est. Si uero iunctura dislocatur multotiens, propter humiditatem quæ accidit ei, aut propter causam aliam: tunc oportet, ut administretur in ea cauterium cum tribus foraminibus, secundum quod præmissum est in capitulo de cauterio. Quod si fiat hoc totum, & soluatur ligamentum post septem dies, & non confirmetur iunctura, & reducatur emplastrum & strictura super ipsum aliquotiens, & non firmetur, & cadat, & non possit eleuare ipsum ad superiora: tunc scias, quod nerui eius qui sunt ad caput humeri, iam incisi sunt, aut extensi, aut mollificati: & scias, quod iunctura nunquam figetur in loco suo.

Dislocationis autem quæ fit uersus pectus & mammillam, aut ad posteriora reductio, fit cum impulsione & extensione cum manibus: donec redeat, & administretur in ea reliqua strictura & cura, donec sanetur. Quod si accidat post sanationem grauitas in membro, & tarditas in motu eius, tunc utatur infirmus balneo multotiens, donec leniatur illa grauitas, & redeat ad naturam eius primam.

¶ De curatione dislocationis Cubiti.

Caput XXVIII.

D **S** **C** **I** **A** **S**, quod iunctura Cubiti dislocatur cum difficultate, & similiter redit cum difficultate etiã: & ipsa quidem dislocatur ad omnes partes, & præcipue ad anteriorem, aut ad posteriorem. Et eius dislocatio non occultatur tibi: quoniam est cadens sub uisu, & sub tactu, secundum quamcunq; figuram dislocetur. Et quando coniungis cubitum dislocatum cum sano, declaratur tibi illud manifeste. concauatur enim iunctura, & non potest duplicare brachium, neque tangere cum eo humerum suum. Et oportet, ut properes, & reducas dislocationem statim, antequam accidat ei apostema calidum. Nam si accidit ei apostema calidum, difficilis fit eius reductio: & fortasse non sanatur omnino, præcipue quando est ad posteriora. est enim deterior omnibus speciebus dislocationis, & uehementioris doloris eis: & multotiens descendit cum ea mors. Et restauratio eius quando est ex eis quæ possibile est reducere, est, ut extendatur manus eius cum duabus manibus: & brachium eius sit expansum, & manus medici sint supra cubitum & sub eo, & ipse impellat iuncturam cum pollicibus manuum suarum simul, aut cum radice palmæ suæ, donec redeat ad locum suum. Aut uero dislocatio est ad anteriora: tunc redit ita, ut duplicet manum cum manu sua, donec percutiat cum radice palmæ suæ cubitum qui est dislocatus. Quod si non obedit dislocatio ad reductionem, tunc administra extensionem uehementem, fortem ualde: & est, ut extendant brachium duo ministri: & teneant ipsum

duo ministri etiam, ut non remoueat apud extensionem. Deinde reuoluatur brachium ad omnem partem postquam inuoluitur super manum eius pannus duplicatus longus, aut ligamentum latum. Et quando tangit medicus manu sua iuncturam, inungat ipsam cum oleo: ut sit illud ex eis quæ adiuuant in lubricitate iuncturæ cum facilitate. Deinde impellat iuncturam impulsione uehementi, donec redeat. Et post reductionem eius oportet, ut ponatur super ipsam emplastrum, in quo sit stipticitas, et exsiccatio cum albugine oui: & stringatur strictura decenti. Et suspendatur brachium a collo infirmi: & dimitte diebus aliquot. Deinde soluatur. Si ergo firmatur iunctura in loco suo, tunc solue ligamentum ab ea, & dimitte ipsam. Et si uides iuncturam non bene stringi, tunc itera emplastrum, & ligamentum, et dimitte ipsam diebus aliquot, donec stringatur. Deinde solue ipsam. Si autem accidit ei grauitas post reductionem iuncturæ, & dispositio sit in motu: tunc administra humectationem in balneatione, & fricationem subtilem, et compressionem, donec liniatur, aut pone super iuncturam iliaci, id est, natem arietis pinguem. Deinde ligetur, & dimitte ipsam super eam die & nocte. Deinde aufer eam, et intro mitte ipsum in balneum. Cum ergo sudat, tunc frica iuncturam fricatione temperata. Deinde itera super ipsam aleiaci uice una, & secunda, & tertia cum introitu balnei, donec leniatur. Et si uis, pone super ipsam stercus uaccinũ, humidum, calefactum cum butyro, & stringe super ipsum.

Fac illud aliquotiens. ipsa namq; lenitur, & redit ad dispositionem suam.

¶ De curatione dislocationis Almahassem.

Caput XXIX.

M **A** **H** **A** **S** **S** **E** **M** manus multotiens dislocat, id est, iunctura quæ est inter brachium & manum. Et reductio dislocationis eius est facilis. Econtrario reliquarum iuncturarum. Verumtamen oportet, ut uelocitas sit in reductione dislocationis eius in hora in qua dislocatur, antequam apostemetur locus: aut accidat in eo apostema calidum. Et reductio dislocationis in eo est, ut ponas Mahassem manus infirmæ super tabulam, & extendat minister manum eius: & ponat medicus palmam suam super eminentiam iuncturæ, & impellat eam, donec redeat. Verumtamen oportet, ut consideretur, si palma iam recessit ad uentrem manus: tunc ponat infirmus dorsum manus suæ super tabulam apud extensionem & reductionem: & si dislocatio est procedens ad dorsum manus, tunc sit positio manus eius intrinsece super tabulam, id est, interior pars manus eius super tabulam ponatur, ut cadat manus medici super ipsam eminentiam iuncturæ. Si ergo redit statim, bonum est: & si non, tunc stringe eam cum emplastro sedante apostema: & dimitte ipsum, neque iteres illud. Nam si non tolerat, neque potes super reductionem eius, postquam prætereunt ei dies, uerumtamen iunctura remanet secundum tortuosam

Cratem suam: & nō nocet infirmo aliquid, nisi quod mollificatur manus, & non potest stringere aliquid: tunc scias, quod nerui sunt abscissi, aut attriti. Non est ergo ingenium in ea, nisi ut stringatur cum cauterio prope casum eius. Et fortasse non confert illud aliquid. Cum ergo non redit Almahassē, tunc pone super ipsum emplastrum, quod narrauimus. Deinde stringatur, & dimittatur quinque diebus: postea soluat & dimittatur, et exercitetur manus. Si autem priuatur motus eius, & accidat in ea aliquid grauitatis: tunc leni eam cum aqua calefacta, & fricatione aliquotiens, donec leniatur.

¶ De curatione dislocationis Digitorum.
Caput xxx.

QUANDO dislocatur ex eis Digitus ad omnem partem, uel ex eis Digitus ad dorsum palmæ, aut uentrem eius: tunc extende Digitum, & impelle dislocationem pollicibus tuis, donec redeat. Deinde sustenta caput Digiti, & suspende ipsum uersus partē ad quam dislocatur, & dimitte ipsum duobus diebus. Deinde suspende eum, & extende ipsum, donec æquetur rectus in illo die suo. Cum ergo fuerit nox, liga ipsum secundum narrationem ipsam: & non cesses soluere ipsum in die: & exerce eum cum motu: & liga ipsum in nocte. fac illud diebus aliquot, donec stringatur. Et similiter fac cum eo, si dislocatur ad uentrem manus: & liga eum ad partem ipsam, & fac cum eo operationem tuam primam, donec sanetur. Et similiter fac cum eo quando dislocatur ad reliquas partes.

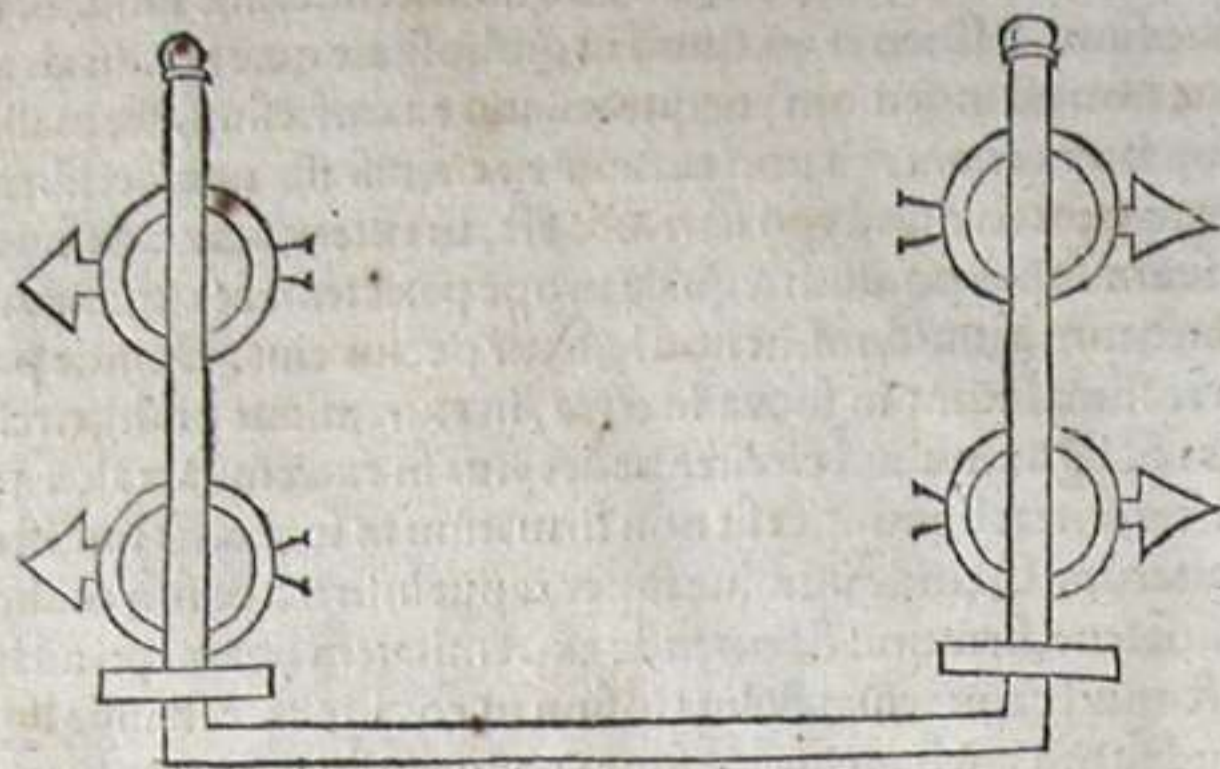
¶ De curatione dislocationis Spondilium dorſi.
Caput xxxi.

QUANDO accidit alicui Spondilium dorſi, aut colli dislocatio completa, aut remouentur Spondiles multæ a locis suis: tunc non est in ea curatio. quoniã mors properat infirmo. Et signum illius est, quod egestio infirmi egreditur absque uoluntate, neque potest tenere eam: & multotiens mollificatur ex eo quædam membra eius, aut duo crura eius, aut duo brachia ipsius, aut unum eorum: aut remouetur Spondilis una de loco suo. Multotiens enim remouetur, quod multotiens fit remotio earum ad quatuor partes. Illa ergo quæ remouetur ad posteriora, nominatur Gibbositas. Curatio uero eius est, ut consyderes tunc, si Gibbositas accidit a puericia: tunc non est in ea curatio, neque ex ea est sanatio omnino. In illa autem quæ accidit a casu, aut percussione, aut similibus illis, iam dixerunt antiqui modos curationis sermone prolixo. Cuius plurimum non redit cum proficuo. Ego uero iam abbreviaui ex illo, cuius parum excusat a multo eius ex propinquitate mea ad intentionem: & expositione mea qua exposui illud, & formaui in

Gibbositatis
curatio.

strumentum eius diuerso modo ab eo quo ostenderunt illud, & exposuerunt ipsum. Dico ergo, quod in gibbositate quæ accidit ab anteriori parte, non est ingenium, neque sanatio ex ea. Et similiter in illa quæ fit ad duo latera etiam. Et non curatur ex eis, nisi illa quæ accidit in dorso proprie, cum eo quod ego narro: & est, ut extendatur infirmus super faciem suam super podium æquale prope parietem: & expandatur sub eo stramentum humidum, ut non ledatur pectus eius. Deinde ponatur lignum rectum fixum in fouea in terra, in extremitate podij, circiter caput eius: & lignum aliud circiter pedes eius in extremitate altera podij: & minister teneat lignum, et sit non firmatum in fouea. Et minister alter teneat alterum. Deinde inuolue super caput infirmi, & sub titilicis eius ligamentū lene, firmum: & extende extremitatem ligamenti ad lignum quod est apud caput eius: & liga ipsum in eo. Deinde stringe ligamentum aliud supra anchas eius, & supra genua ipsius, & apud cauillas eius. Deinde aggrega ligamenta omnia, & liga ea in ligno altero quod est apud pedes eius. Deinde extendat omnis minister ad partem ligni ligamentum, & non remoueantur duo ligna ex locis suis in quibus sunt fixa: uerumtamen non sint firmata, sicut diximus. Et medicus ponat palmas suas super Spondilem cum fortitudine, donec redeat: aut ponat super eam tabulam. Deinde annectat super tabulam pedes suos, donec redeat. Si autē non redit per hanc curationem, tunc accipe tabulam cuius longitudo sit circiter tria brachia. Et caua in pariete de quo diximus quod est prope infirmum, locum in quem ingrediatur extremitas tabulæ. Deinde pone medium tabulæ super Spondilem. Et ponat pedes suos medicus super extremitatem alteram. Et stringat bene, donec cōartetur Spondilis, et redeat ad locum suum. Deinde si uis, operare cum torno quod inuoluitur cum manu tua: & est, ut figas in terram apud caput infirmi in postremo podij duo ligna, quorum longitudo sit brachij unius: & apud caput eius in postremo podij duo ligna. Et sit longitudo quæ est inter omne lignum palmus unus: & iam factum est in omni loco foramen, in quo currit tornum: & firmetur lignum omne in terra multum, ne moueatur omnino. Et intromittatur lignum rotundum: & est tornum in quo reuoluitur ligamentum in duobus foraminibus duorum lignorum. Et in extremitate eius est foramen, in quo firmatur lignum, cuius longitudo est palmus cum eo quod reuoluitur: & in duobus lignis alijs est similiter illius. Deinde stringe ligamenta quæ strinxisti in pectore infirmi torno quod est apud caput eius: & ligamenta quæ strinxisti in cruribus eius in torno quod est apud pedes eius. Deinde stet apud omne tornum minister, qui torqueat manum suam cum licinio, cum quo reuoluitur tornum: & medicus æquet Spondilem, secundum quod diximus. Hæc est forma torni, quæ sequitur.

C

Deinde postquam redit Spondilis, & æquatur locus, tunc oportet, ut ponas emplastrum exiccatum cum albumine oui. Deinde stuppam. Postea pone supra emplastrum astellam ex tabula, cuius latitudo sit trium digitorum, aut circiter eos. Et longitudo eius quantitas quæ capiat locum Gibbositatis, & super partē Spondilis sanæ. Deinde ligetur cum ligamento quod diximus. Et utatur infirmus nutrimento subtili, donec sanetur. Quod si remaneat quiddam eminentiæ in loco in fine sanationis: tunc oportet, ut administrantur medicinae quæ mollificant, & leniunt, cum administratione tabulæ quam narrauimus tempore longo. Et iam administratur in illo lamina plumbi. Et quandoq; accidit eminentia in postremo Spondilium dorsi: & putatur per eam dislocatio, & est illud os quod iam eminent. Quare nõ oportet, ut præsumptio fiat ei cum hac medicina: fortasse enim accidere faciet mortem.

De curatione Anchæ dislocatæ.
Caput XXXII.

SCIAS, quod iuncturæ Anchæ, & iuncturæ humeri, non accidit, nisi dislocatio tantum: neque accidit eis quod accidit reliquis iuncturis ex remotione parua, & concavitate. Et iunctura quidem Anchæ dislocatur secundū quatuor partes. Quod est, quia dislocatur ad anteriora, & ad posteriora. Et plurimū quidem dislocatur ad interiora: & parum dislocatur ad anteriora, et ad posteriora. Et curatio dislocationis eius ad interiora, est: quia quando tu coniungis crus infirmi sanum cum infirmo, est longius: & est genu eius eminent plus quam sani, & non potest infirmus duplicare pedem suum apud inguen: & est locus qui sequitur inguen apostematus apostemate calido, propterea, quod caput coxæ iam peruenit illic. Et signum eius cui accidit dislocatio ad exteriora

Dislocatio
Anchæ qua-
druplex.

ora est, quod sunt accidentia eius contraria istis accidentibus. Et signum A eius cui accidit dislocatio ad anteriora, est, quia expandit crus sanum secundum complementum: uerum tamen non duplicat ipsum absq; dolore qui est in genu: & si conatur ad ambulandum, non potest super illud ad anteriora: & retinetur urina eius, & apostematur inguen eius, & apud ambulationem est calcatio eius super calcaneum. Et signum eius cui accidit dislocatio ad posteriora est, ut non expandat genu, nec possit duplicare ipsum antequam duplicet inguen: & est crus eius etiam breuius altero: & inguen est mollificatū, & est caput coxæ apud locum ilij.

Reductio uero huius dislocationis specierum est, ut consyderes tunc, si dislocatio est uetusta, quæ iam antiquatur cum habente ipsam. Deinde si tu administras reductionem eius, & remanet secundum dispositionem suam: tunc non est in ea curatio omnino. Non ergo oportet, ut præsumptio fiat ei penitus. In illo autem cuius dislocatio est recens, & est ex una specierum quatuor dislocationis: tunc propria ad hoc, ut uoluas iuncturam, & extendas ipsam ad interiora & ad exteriora, & moueas eam dextra & sinistra: fortasse enim redit, & non indiget alia cura. Si autem non redit hoc modo, tunc oportet, ut præpares ministrum fortem, & extendat crus eius ab inferiori parte: aut tum manibus suis, aut cum ligamento, quod ligetur super crus eius supra genu: & minister alius extendat manum eius desuper, ita ut intromittat manus suas sub titillibus eius. Deinde stringat cum ligamento leni super radicem coxæ, & teneat extremitatem ligamenti alterius. Et sit extensio eius aut ab anteriori parte inguinis ad partem furculæ, aut a posteriori ad partem dorsi. Et sit extensio eorum omnium uice una, donec eleuetur infirmus cum corpore suo a terra, & remaneat pendens. Et hæc enim species extensionis est species communis specierum quatuor. Si ergo redit dislocatio cum eo quod diximus, est bonum: & si non, tunc necesse est omni speciei illud quod dicam de curatione propria. In reductione quidem eius propria quando dislocatio est ad interiora, oportet, ut resupinetur infirmus super latus suum sanum. Deinde ponat ligamentum super radicem coxæ, in eo quod est inter caput coxæ, & locum qui est sub inguine. Deinde extende ligamentum ad sursum a parte inguinis ad altiorem partem corporis, ad partem furculæ. Deinde accipiat minister alius fortis brachia eius, & minuatur locum grossum coxæ infirmæ, & extendat ad exteriora extensione uehementi, iam enim redit ad locum suum. Et hæc species est facillioris reliquis speciebus curationis, qua reducitur hoc membrum.

Si autem excusatur super te, & non obedit tibi ad introitum cum hac specie curationis omnino: tunc oportet, ut ligentur duo pedes infirmi simul cum ligamento forti, leni, super duos calcaneos, & super duo genua: & sit longitudo cuiusque a compare suo quantitas qua

d d s

C tuor digitorum: & sit crus infirmum extensum plus altero quantitate duorum digitorum. Deinde suspendatur infirmus super caput ligni, quod sit in domo: & sit longitudo eius a terra quantitas duorum brachiorum. Deinde præcipe iuueni forti, ut muniat caput coxæ: & suspendatur cum infirmo inuenis alius: & impellat iuuenis alius, muniens coxam cum fortitudine. nam iunctura redit ad locum suum cum uelocitate. In reditione autem eius propria, quando est dislocatio ad exteriora, oportet, ut iaceat infirmus super podium, secundum quod narrauimus in habente gibbositatem. Et stringatur ligamentum super crus eius, infirmum proprie, & super pectus eius. Deinde ponantur duo ligna, unum apud pedes eius, & alterum apud caput ipsius. Deinde ponatur lignum additum in medio podij, fixum bene: super quod inuoluti sint panni humidi, ut non lædat infirmum: & sit lignum inter coxas eius, ut non attrahatur ad inferiora apud extensionem. Deinde extendat omnis minister ad partem suam, & medicus æquet reductionem manu sua. Si ergo obedit ad reuersionem, erit bonum. Et si non, pone super ipsam tabulam, & preme ipsam, sicut diximus in gibbositate, æqualiter. Verumtamen oportet, ut iaceat infirmus super latus suum sanum. Et quando dislocatio est ad anteriora, tunc oportet, ut extendatur crus infirmi uelociter: & est secundum hanc eandem narrationem super podium: & ponat medicus palmam manus suæ dextræ super inguen infirmum. Deinde cõartet ipsum cum manu altera, & cum illa cõartatione pone ipsum extensum ad inferiora ad partem genu.

Et si dislocatio est ad posteriora: tunc non oportet, ut extendatur infirmus ad inferiora, & sit eleuatus super terram: imo oportet, ut sit positus super rem duram, sicut oportet, ut sit etiam si dislocatur ancha eius ad exteriora, secundum illud quod diximus de accubitu eius super duas anchas: & est super faciem eius, & ligamenta extensa: secundum quod diximus nuper. Et oportet, ut administretur compressio cum tabula etiam super locum ad quem egreditur iunctura, cum completur reductio secundum quod oportet. Et signum reditionis eius non occultatur tibi: & est, ut extendas duo crura infirmi: & quando uides ea æqualia, & infirmus stringit crus suum, & expandit ipsum absque excusatione: tunc scias, quia iam redit membrum, secundum quod oportet: tunc coniunge duas coxas, & pone emplastrum, & stringe cum imemati, id est, rota: ita, ut non moueatur ancha ad aliquam partium: & adhæreat infirmus quieti tribus diebus, aut quatuor. Deinde solue ligamentum, & emplastrum, & compara crus cum altero: tunc si uides ea æqualia in statu, tunc scias, quod dislocatio iam firmata est: absolue ergo infirmum ad ambulandum. Et si uides aliquid mollificationis: tunc redi, & emplastra illud, & stringe illud secundum stricturam tuam primam: & dimitte illud etiam tribus diebus, Deinde solue

ue illud & fac ipsum tardare in ambulatione super utrumque aliquot diebus, donec confortetur bene. A

¶ De dislocationis Genu. Caput xxxiii.
GENU dislocatur secundum tres modos. Dislocatur ad exteriora, ad interiora, & ad inferiora, scilicet ad posteriora. Et non dislocatur ad anteriora. Et signum dislocationis eius, est, ut præcipias infirmo, ut applicet crus suam ad coxam suam. Si autem non adhæret cum coxa: tunc scias, quod Genu est dislocatum. Et restauratio omnium modorum dislocationis eius est, ut facias sedere infirmum rectum, ita ut iam extendat crus suam si potest super illud, & adhæret dorsum tuum ad faciem eius: & pone pedem eius inter pedes tuos. Deinde adhæres fac Genu eius cum palmis tuis, & recta eas inter digitos tuos super Genu eius. Deinde applica cum palma tua duo latera Genu eius cum fortitudine. Et minister alius extendat pedem eius, donec redeat Genu ad locum suum. Et signum reditionis est, ut adhæreat crus cum coxa in lenitate, non laboriose. Deinde emplastra ipsum, & adhæres fac crus cum coxa. Deinde liga ea simul cum uitta tribus diebus, aut quatuor. Deinde solue ea. Et non utatur infirmus ambulatione aliquot diebus, donec sanetur. Si autem recusatur tibi reductio eius, tunc administra extensionem fortem cum ligamentis, quorum præcessit narratio in curatione anchæ, donec redeat. B

¶ De curatione dislocationis Calcanei. Caput xxxiiii.
CALCANEVS quandoque remouetur remotione parua, & quandoque dislocatur secundum complementum. Et dislocatio eius fit, aut ad interiora, aut ad exteriora. Et signum dislocationis eius est, quod uides Calcaneum inflatum, procedentem ad partem ad quam dislocatur. Curatio autem remotionis eius, est facilis reditionis: & est, ut extendatur cum facilitate cum manibus, et æquetur, donec redeat. In curatione autem eius quando dislocatur secundum complementum, oportet, ut facias sedere infirmum rectum: & teneat ipsum minister fortis ualde a posteriori parte dorsi eius, in medio ipsius. Deinde tene tu cum manu tua dextra pedem eius a superiori parte eius, & cum manu tua sinistra ab inferiori parte pedis eius loco cauillæ. Deinde trahere pedem ad te cum manu tua dextra. Deinde cum sinistra duabus uicibus. Deinde extende cum sinistra, & impelle pectus pedis cum dextra uersus crus absque labore. Fac illud bis, sicut narrauimus. Deinde impelle pectus pedis ad crus in uice tertia, & tu trahis cauillam. Si ergo redit in uice una, aut in duabus secundum hunc modum, & uides pedem æquatum, est bonum: & si non, tunc itera operationem super ipsum: quoniam ipse redit. Si autem prohibetur tibi reductio eius cum eo quod narrauimus

Cmus: tunc fac iacere infirmum super dorsum suum super terram, & fige paxillum in terra firmatum ualde, ut cadat inter coxas eius: & tu iam inuoluisti super ipsum pannum, ut non lædat infirmum. Deinde accipiat minister coxam eius: postea extendat minister alter pedem, aut cum manibus suis, aut cum ligamento quod liget super collum pedis. Deinde extendat omnis minister contra extensionem comparis sui: & paxillus sit stans inter duas coxas infirmi retinens eum, ut non attrahatur corpus eius ad inferiora apud extensionem. Deinde æquet medicus dislocationem manibus suis, & minister alter teneat crus sanum ad inferiora. Nam dislocatio redit cum uelocitate. Quando ergo redit dislocatio, & declaratur tibi sanitas reditionis eius: tunc pone emplastrum & stupam, & stringe ipsam cum ligamentis firmiter, & liga pedem cum ligamento ad crus. Et oportet, ut caueas uel timeas de neruis, qui sunt supra calcaneum posterius, ut non sit ligamentum super eos uehemens, & lædat eos. Deinde dimitte ipsum duobus diebus, aut tribus. Quod si molificatur ligamentum, stringe ipsum: deinde solue ipsum in die tertio, aut quarto: & prohibe infirmum ab ambulatione quadraginta diebus. Si uero conatur ambulare ante illud spacium, non fit securitas quin dissoluat super ipsum dislocatio, & corrumpatur, & non recipiat post illud curationem. Quod si accidat ei apostema calidum: tunc oportet, ut ad-

Dministres in sedatione eius illud, in quo præcessit narratio nostra in alio loco ex curatione, & embrocationem, donec remoueat.

¶ De dislocatione Digitorum pedis, & cura.
Caput xxxv.

OPORTET, ut æquetur quod dislocatur ex eis cum extensione pauca absq; labore: & illud quidem non est difficile, imo est facile. Si autem dislocatio est in quibusdā nodis dorsi pedis: tunc oportet, ut faciat sedere infirmus pedem suū super locū æqualē terræ, aut super tabulam: & est stans sicut ambulans. Deinde tu sta, & pone pedem tuum super illud quod eminent ex illis iuncturis. Deinde calca illud cum pede tuo cum uirtute, donec redeat, & uideas ipsum iam æquatum, & non appareat in loco eminentia. Deinde pone sub uentre pedis eius tabulam quæ capiat pedem totum, cui sint duo capita. Deinde stringe ipsum strictione decenti tribus diebus. Deinde solue ipsum, & fac quiescere eum ab ambulatione diebus multis, donec stringatur & securetur a reductione.

¶ De speciebus dislocationis cum uulnere uel fractura. Caput xxxvi.

QUANDO accidit aliquid ex illo, & conaris curationem eius, & ipsius restaurationem, multotiens succedit mors: & propter illud non oportet, ut præsumat super curationem eius, quod est

huiusmodi, nisi qui est prudens in arte longi usus, misericors, pius, tardus, non audax, neq; præsumptuosus: & ut utatur in inceptione medicinis quæ sedant apostemata calida tantum: & dimittat infirmum diuino iudicio. Nisi uideas, aut speras salutem a perditione cum lenitate ægritudinis, & in quo apparet quiddam spei. Conare ergo reductionem eius statim in principio rei, antequam accidat apostema calidum. Si ergo redit membrum, secundum quod uolumus, tunc administra regimen quod sedat apostema: & cura uulnus cum eo quod cōuenit ei ex unguentis desiccatiuis. Quod si dislocatio est cum fractura, & accidunt in osse saragie separate, tunc conare ablationem earum, & fac in illo quod diximus in ægritudinibus simplicibus ex eo quod præcessit in locis earum. Et caue secundum tuam uirtutem, et custodi te ipsum ab introitu in uiam timoris: secundum quod præcessit prædicatio mea tibi. Nam illud est melius tibi apud Creatorem tuum, & magis permanens ad gloriam tuam, & magis saluum tuo corpori apud illos in tuo tempore.

¶ Explicit Liber Chirurgiæ, quem transtulit Magister Gerardus Cremonensis in Toletum, de arabico in latinum: qui Liber est tricesima particula libri Azaragi, quæ composuit Albucasisim.

¶ ARGENTORATI apud Ioannem Schottum librarium. xxvi. Febr. Anno M. D. xxxii.

¶ CVM Gratia & Priuilegio Imperatoriæ Maiestatis ad Quinquennium.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
SARCELONAS

Blank page with a large, irregular white paper patch covering most of the surface. Faint, illegible text is visible through the paper and bleed-through from the reverse side.

Al Muy Reverendo Padre Fray Alonso de
Santo Domingo
Que ama a la Virgen
fio como lo ha
9 9 9

Con
Cualquiera
fray-bis de Martorell

Pedro de maris
Pare al Sr. Bernat de
onato Baro Pr. de B. de
de la Señora Maria

Non est Postea
Lacionis Non est Measus

[Decorative flourishes]

[Faint, mostly illegible text]

ela. 101
ray liquo
lia maluaru
se fallan
dia o
uechoia.
engru.
dicho
H
mas ena
por que fuer
s neru
en la pi
m tic

[Small stamp or seal]

ergo las

Handwritten text at the top of the spine, possibly a date or reference number.

Albucasis's Canon

Handwritten numbers: 11 3 26

B.4
2
13